

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 4. aprill 2011

Kell 15.00

S i s u

Avaistung

1. Vabariigi Presidendi avakõne
2. Riigikogu liikmete ametivanne
3. Riigikogu juhatuse valimine
4. Vabariigi Valitsuse tagasiastumine

Avaistung

Lauldakse hümnid.

Alo Heinsalu

Austatud Vabariigi President! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse liikmed! Teie ekstsellentsid! Daamid ja härrad! Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 2 lõikest 2 juhatab Riigikogu tänast istungit kuni Riigikogu esimehe valimiseni Vabariigi Valimiskomisjoni aseesimees Alo Heinsalu.

XII Riigikogu esimese istungjärgu esimese istungi avamiseks on sõna Vabariigi Presidendi. Palun!

1. Vabariigi Presidendi avakõne

Toomas Hendrik Ilves

Austatav Eesti Vabariigi Riigikogu XII koosseis! Mu daamid ja härrad! Head sõbrad! Valimised on toimunud, nende tulemused välja kuulutatud ja Eesti rahva 101 esindajat võtnud siin sisse oma töökoha. Nagu paljudes riikides on ka meil tavaks nummerdada oma parlamendi koosseise. Me teeme seda põhjusel, et iga parlament alustab puhta lehena. Igal koosseisul on uus mandaat. Iga Riigikogu liige alustab täna otsast peale ja uuesti. See tähendab, et olu ei pea teid kammitsema, kui leiate, et seni tehtu hästi ei tööta. See tähendab, et võite teha teist- ja uut moodi, kui vanamoodi ei tulnud hästi välja. See tähendab, et lähtuge oma tõekspidamistest. Sellest, mida õigeks peate.

Põhiseadus on määranud Riigikogu kestma läbi aja. Ühelt poolt paneb see teile kohustuse

olla oma eelkäijate vääriline, hoida ja edendada siin varem tehtut. Teisalt sõltub just teist, kuidas suhtub Eesti rahvas oma parlamenti ja koos sellega oma riiki kümne, viiekümne ja saja aasta pärast. Igaühel teist on üks, kuid see eest täiesti erandlik eesõigus: esindada kõrgeima võimu kandjalt saadud usalduse toel rahvast ja langetada riigi käekäiku määravaid otsuseid. Iga Riigikogu liige kannab seega topeltvastutust. Ta peab oma mandaadi välja teenima ja esindama oma valijate tahet, aga samal ajal vastutab ta parlamendi ees, mille järjekorranumber kasvab, kuni elab Eesti Vabariik.

Mu daamid ja härrad! Riigikogu liikme tähtsaim omadus on mõistmine, et ta on valitud teenistusse – teenima oma valijaid, teenima riiki. Selle teenistuse hind võib olla ränk, nagu kinnitab parlamendihoone sisehoovis seisvat tahvel Riigikogu liikmetele, kes langesid okupatsioonivõimude repressioonide ohvriks. Ärme siis hetkekski unusta, et riigi teenimine on auasi. Au ei tee vahet soo, vanuse, rahvuse, erakonna ega valimisringkonna järgi. See on kapital, millega mõõdetakse teie töö tulemuslikkust päeval, mil teie volitused siin majas lõpevad. Ja lootkem ühiselt, et seda moraalset kapitali saate oma järeltulijatele pärandada rohkem, kui täna ise siit eest leidsite. Kui teie moraalse kompassi nõel näitab õigesse suunda, kui te lähtute oma töös teadmised, et just selle maa ja rahva keel, kultuur ja vaimsus kannavad me riiki ja iga inimest, siis pole see ülesanne raske. Ammugi ei käi see üle jõu.

Head sõbrad! Te alustate puhtalt lehelt, aga te seisate kindlal vundamendil. Ma tänan XI Riigikogu koosseisu, kelle volitused langesid mitmes mõttes keerulisse aega. Paljud majanduskasvu harjal rahvale jagatud lubadused varisesid majanduskriisi põrmu. Sõda Gruusias muutis Euroopa julgeolekupoliitilist ruumi ja purustas arusaama, et 20 aasta eest kujunenud Euroopa julgeolekustruktuur ja selle alusmõtted kestavad igavesti. Tänavarahutused Tallinnas sundisid meid ümber hindama oma lõimu-

mis- ja hariduspoliitika tegematajätmissi ning kinnitasid sovetlike mõttestampide visadust.

Aga tuleb ka tunnistada, et samal ajal sai just Eestist rahvusvaheline eeskuju, kui taheti mainida mõnd muutunud majandusoludega kiiresti kohanenud riiki. Osa riike lükkas valusaid otsuseid edasi, teised jätsid need tegemata. Neil on täna raskem, nende tulevik on ebaselgem. See teadmine ei tee meile muidugi rõõmu. Teiste hädad ei muuda karvavõrdki väiksemaks Eesti muret ja meelekibedust, mida ränk majanduslangus tõi meie peredesse ja ettevõtetesse. Aga Eesti sai hakkama. Nagu praegu looduses on ka Eesti majanduses näha jõudsa tärkamise märke. Selle eest ma tahan tunnustada rahuliku meele säilitanud rahvast; valitsust, kes võttis pikemalt venitamata vastu möödapääsmatud otsused. Ma tahan tänada Riigikogu, kes eelistas koostööd vastandumisele ja paralüüsile. Kuu aega tagasi pani valija sellele tööle hinde, aga mitte ainult. Ta saatis Toompeale lootuse ja sõnumi, et järgmine võimalik tagasilöökk oleks pehmem ja vähem ootamatu. Valija investeeris siia usku, et Eesti riik sirgub nelja järgmise aastaga hoolivamaks, targemaks ja paremaks.

Mu daamid ja härrad! Teie eelkäijate üldjoontes head tööd on varjutanud ka põhiseadusega vastuollu minekud ja rumalad näpuvead. Olen neile järjepidevalt osutanud. Kõik eksiivad ja see on inimlik. Ka riigid teevad parimat soovides mõnikord valesid otsuseid. Heal juhul õnnestub neid vigu hiljem parandada. Aga hoolituse ja hoolimatuse, põhiseaduse teadliku ja sihiliku eiramise võiks Riigikogu XII koosseis esimesest tööpäevast alates täiesti välistada. Soovin teile julgust tulla tagasi seaduste juurde, mille toime pole selline, nagu alguses loodeti. Tehke need seadused korda, sest halvasti, puudulikult või üldsegi mitte töötav seadus kõigutab usku õigusriiki ja põhiseaduslikku korda. Küsige iga uue seaduse kohta: kas seda on vaja? Kas uuest seadusest loodetav kasu ja selgus ületab sellega kaasneva segaduse ja võimaliku kahju? Küsige iga paragrahvi ja iga eelarverea kohta: kas see suurendab meie inimeste heaolu? Kas see teeb Eesti suuremaks ja paremaks?

Mu daamid ja härrad! Neli ja pool aastat tagasi ametisse astudes sõnastasin ma siinsamas saalis Eestile, aga ennekõike iseendale ühe unistuse, mis tegelikult on pigem kohus-

tus. Ma lootsin siis, et Eesti iseseisvuse taastamise 20. aastapäeval näeb me riik välja nii ja käitub nii, nagu poleks okupatsiooni kunagi olnudki. Paljuski oleme sihile jõudnud. Oleme 20 aastaga võitnud tagasi enamiku sellest, mida 50 aastaga kaotasime. Oleme enamasti suutnud vältida neid vigu, mis viisid kunagi omariikluse hävinguni. Erinevalt toonasest ajastust me saame ja tahame oma probleemidest avalikult rääkida. See on kogu Eesti rahva, meie ettevõtjate ja loomeinimeste, meie vabakonna ja ajakirjanduse, Eesti riigiametnike, erinevate valitsuste ja parlamendikoosseisude ühine saavutus. Me teame oma muresid ja probleeme, mille lahendamiseks andis valija mandaadi parlamendi uuele koosseisule ja peagi ametisse astuvale valitsusele. Me teame oma nõrkusi, mis äsjane majanduskriis halastamatult paljastas. Kui Eestil läheb hästi, kui meie majandus kasvab ja päike paistab, siis on kõik justkui korras. Kui aga majandust tabab ränk langus, kui tihe lumesadu või tugev tuul peatab liikluse, viib elektri ja lennutab katuseid, siis hakkab meie riik rebenema. Riik on abitu just sel hetkel, kui kodanikud loodavad tema toele ja abile. Eestil napib veel tugevuse varu. Oleme teda kohati liiga palju optimeerinud. Ühegi toimiva masina, saati siis riigimasina töövõimsust ei saa kavandada ideaaltingimusi silmas pidades. Me peame tänama õnne, et saime oma riigi uuesti üles ehitada ajal, mis säästis meid suurematest vapustustest Eestis ja vahetult meie piiri taga. Nüüd, küpsematena, jõukamatena ja maailma parimate organisatsioonide liikmena on meie kohus ühiskonda sidusamaks ja seeläbi tugevamaks teha. Saagu siis sellest meie järgmine eesmärk.

Austatav Riigikogu! Viimase nelja aasta jooksul on märkamatult, kuid oluliselt muutunud ka Eesti koht maailmas ja Euroopas. Majanduskriis tunnistas ammendunuks, koguni kõlbmatuks Euroopa jagamise uueks ja vanaks, idaks ja lääneks. Täna sõltub Euroopa Liidu liikmesriigi tõsiseltvõetavus üha enam tema vastutustundlikust käitumisest. Üha vähem maksavad kunagine kuulumine külma sõja võitja poolele ja toonaste tõukefondide toel sinna rajatud ilus taristu. Eesti on täiskasvanud riik ja nii meid ka koheldakse. See toob kaasa kohustuse teisi aidata, olgu Afganistanis, Somaalia rannikul või Põhjala lahingugrupis, aga ka panustades Euroopa stabiilsusmehha-

nismi, et toetada vajadusel neid, kellel on Eestist kehvemini läinud. Me üha kasvav vabadus, võimalused maailmas ringi rännata tähendavad ka riigile üha suuremat kohustust kaitsta oma kodanikke kõikjal maailmas.

Mu daamid ja härrad! Asudes sisuga täitma valijatelt saadud mandaati, küsige endilt otse ja ausalt: kas elu kõikjal Eestis on ühtviisi elamist väärt? Kas kõik me talendid löövad õitsele? Kas meie ülikoolide pakutav haridus rahuldab meie kõige targemaid noori? Kas me põhikoolid, kutsekoolid ja gümnaasiumid valmistavad ette noori, kes saavad hakkama ja leiavad tööd 21. sajandi majanduses? Kas parimatest ideedest saavad ühishuve edendavad otsused? Kas meie kodanike põhiseaduslikud õigused on alati ja kõikjal vääramatult kaitsitud? Kas oleme, me kõik, emakeelest ja kultuurist sõltumata, õnnelikud just siin, Eestis? Kuni vastus on eitav või isegi ebalev, ei peaks me muretsema eesmärkide nappuse üle.

Eesti järgmiseks eesmärgiks on kujundada meie riigist elukeskkond, kust omad ei lahku, kuhu tullakse võõrsilt kogemuse võrra rikkamana tagasi ja kus kõik Eesti sõbrad soovivad elada, end tõestada ja meie ühist elu rikkamaks muuta. Ja siis on meil tõesti riik, mis näeb välja nii ja käitub nii, nagu poleks okupatsiooni siin kunagi olnudki. See siht väärib pingutust ja eneseületust, see väärib isikliku egoismi ja erakondliku väikluse allasurumist, koalitsiooni ja opositsiooni sisulist koostööd. Teil, austatavad Riigikogu XII koosseisu liikmed, on puhta lehena võimalus selle sihini jõuda ning oma riiki, oma rahvast parimal viisil teenida. Jõudu teile selleks! Ma tänan! (Aplaus.)

Alo Heinsalu

Täna, Vabariigi President!

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Viime läbi kohaloleku kontrolli.

Täna! Kohal on 101 Riigikogu liiget.

2. Riigikogu liikmete ametivanne

Alo Heinsalu

Riigikogu liikme ametivande teksti ettelugemiseks palun kõnetooli XII Riigikogu auväärseima liikme Ene Ergma!

Ene Ergma

Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Alo Heinsalu

Palun nüüd ametivande tekstile alla kirjutama:

Arto Aas, Jaak Aaviksoo, Rein Aidma, Anneli Akkermann, Jaak Allik, Andrus Ansip, Andres Anvelt, Peep Aru, Deniss Boroditš, Enn Eesmaa, Eldar Efendijev, Igor Gräzin, Margus Hanson, Aare Heinvee, Andres Herkel, Remo Holsmer, Kaia Iva, Jüri Jaanson, Kalle Jents, Lembit Kaljuvee, Kaja Kallas, Kalev Kallo, Siim Valmar Kiisler, Urmas Klaas, Aivar Kokk, Valeri Korb, Kalev Kotkas, Peeter Kreitzberg, Tõnis Kõiv, Mihhail Kõlvart, Kalvi Kõva, Helmen Kütt, Kalle Laanet, Mart Laar, Lauri Laasi, Rein Lang, Tarmo Leinatamm, Kajar Lember, Heimar Lenk, Jürgen Ligi, Kalev Lillo, Väino Linde, Inara Luigas, Lauri Luik, Tõnis Lukas, Rait Maruste, Kristen Michal, Marko Mihkelson, Marianne Mikko, Sven Mikser, Aadu Must, Meelis Mälberg, Eiki Nestor, Erki Nool, Jevgeni Ossinovski, Urmas Paet, Kalle Palling, Urve Palo, Tõnis Palts, Juhhan Parts, Keit Pentus, Hanno Pevkur, Heljo Pikhof, Marko Pomerants, Mati Raidma, Laine Randjärv, Valdo Randpere, Rein Randver, Jüri Ratas, Indrek Raudne, Urmas Reinsalu, Mailis Reps, Aivar Riisalu, Reet Roos, Taavi Rõivas, Karel Rüütli, Indrek Saar, Helir-Valdor Seeder, Sven Sester, Priit Sibul, Kadri Simson, Mihhail Stalnuhhin, Neeme Suur, Aivar Sõerd, Olga Sõtnik, Jaanus Tamkivi, Urve Tiidus, Priit Toobal, Yana Toom, Margus Tsahkna, Ester Tuiksoo, Marika Tuus, Toomas Tõniste, Ken-Marti Vaher, Rainer Vakra, Rannar Vassiljev, Viktor Vassiljev, Vladimir Velman, Peeter Võsa, Jaan Õunapuu.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valimiskomisjoni nimel õnnitlen teid ametikohustuste täitmisele asumise puhul! (Aplaus.)

(Laulab koor.)

Alo Heinsalu

Järvamaa poistekoori ja tütarlastekoori esituses kõlas Ülo Vinteri "Laul Põhjamaast" Enn Vetemaa sõnadele. Kooride dirigendid on Indrek Vijard ja Tiiu Schüts.

3. Riigikogu juhatuse valimine

Alo Heinsalu

Lugupeetud Riigikogu! Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 69 valib Riigikogu oma liikmete hulgast Riigikogu esimehe ja kaks aseesimeest. Valimiste korraldamisel lähtub Vabariigi Valimiskomisjon Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-st 7, § 81 lõikest 2 ja §-dest 86–89. Enne valimistoimingute juurde asumist lubage mul lühidalt tutvustada teile Riigikogu juhatuse valimisega seonduvat.

Esmalt valitakse Riigikogu esimees. Riigikogu aseesimehed valitakse samaaegselt pärast Riigikogu esimehe valimist. Kandidaadi võib üles seada Riigikogu liige. Pärast Riigikogu esimehe valimist seatakse üles Riigikogu aseesimeeste kandidaadid. Ülesseatu peab kandideerimiseks andma oma nõusoleku. Hääletamine on salajane ning toimub hääletamisedeli täitmise teel. Igal Riigikogu liikmel on üks hääl nii Riigikogu esimehe kui ka aseesimeeste valimisel. Hääled loetakse avalikult kohe pärast hääletamise lõppemist. Protestid hääletamise korraldamise kohta esitatakse valimiskomisjonile viivitamatult pärast hääletamise lõppemist ja hääletamistulemuste kohta viivitamatult pärast hääletamistulemuse teatavaks tegemist. Valimistulemus kuulutatakse välja kohe pärast võimalike protestide läbivaatamist. Riigikogu esimeheks osutub valituks kandidaat, kes saab üle poole kehtivatest häältest. Kui ükski kandidaat ei saa üle poole kehtivatest häältest, korraldatakse kahe enim häält saanud kandidaadi vahel valimise lisavoor. Võrdse häältearvu puhul heidetakse liisku. Kui Riigikogu esimehe kandidaatide nimekirjas on ainult üks kandidaat, osutub ta valituks, kui ta saab rohkem poolt- kui vastuhääli. Hääletamise korda tutvustan teile enne hääletamise väljakuulutamist.

Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi seni kõneldu kohta? Küsimusi ei ole.

Kas keegi Riigikogu liikmetest soovib Riigikogu esimehe kandidaati üles seada? Mart Laar, kõnetool on teie päralt.

Mart Laar

Lugupeetud valimiskomisjoni aseesimees! Austatud Riigikogu! Esitan Riigikogu esimehe kandidaadiks Ene Ergma. Ma arvan, et me kõik teame Enet hästi. Me oleme näinud, kui

das ta tööd teeb. Ta on teinud seda hästi. Selle tõttu ma usun, et ta on sellele kohale väga hea kandidaat. Aitäh!

Alo Heinsalu

Kas on veel ettepanekuid? Rohkem kandidaatide ülesseadmise soove ma ei näe.

Proua Ergma, kas te olete nõus kandideerima Riigikogu esimehe ametikohale?

Ene Ergma

Jah, olen.

Alo Heinsalu

Palun anda oma nõusolek ka kirjalikult!

Lugupeetud Riigikogu! Kes on selle poolt, et sulgeda Riigikogu esimehe kandidaatide nimekiri? Palun hääletada!

Poolt on 95, vastu 0 Riigikogu liiget, 2 jäid erapooletuks. Riigikogu esimehe kandidaatide nimekiri on suletud.

Kuulutan välja vaheaja Riigikogu esimehe kandidaatide nimede kandmiseks hääletamisedelile. Vaheaja lõppemisest anname märku helisignaaliga.

V a h e a e g

Alo Heinsalu

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valimiskomisjon on valmis läbi viima Riigikogu esimehe valimise. Komisjoni liikmed kontrollivad siinsamas teie ees hääletamiskasti ja pitseerivad selle turvaplommiga.

Lubage mul alljärgnevalt tutvustada hääletamise korda. Valimiskomisjon annab Riigikogu liikmele hääletamisedeli koos ümbrikuga nimekirja alusel. Riigikogu liikmetel palun hääletamisedeli saamiseks esitada valimiskomisjonile isikut tõendav dokument, st Riigikogu liikme tunnistus, pass, ID-kaart või juhiluba. Hääletamisedeli saamise kohta annab Riigikogu liige allkirja. Hääletamisedel täidetakse hääletamiskabiinis. Kuna Riigikogu esimehe kandidaate on ainult üks, hääletab Riigikogu liige kandidaadi poolt või vastu, märgistades hääletamisedelil ristiga lahtri "poolt" või "vastu" kandidaadi nime juures. Hääletamisedel, millel on märgistatud mõlemad lahtrid või millel ei ole märgistatud ühtegi lahtrit, loetakse kehtetuks. Hääletamine korraldatakse Riigikogu saali kõrval fuajees. Te väljute hääletamisruumi saali tagauksest, fua-

jees on üles seatud lauad, kust te saate hääletamissedeli ja ümbriku. Pärast hääletamissedeli kättesaamist teete hääletamiskabiinis oma otsustuse, asetate hääletamissedeli ümbrikusse ja suundute hääletamiskasti juurde, kus peale ümbriku märgistamist valimiskomisjoni pitseriga lasete oma hääletamissedeli isiklikult hääletamiskasti. Kui te olete kogemata hääletamissedeli täitmisel eksinud või sedeli rikkunud ning märkate seda enne sedeli hääletamiskasti laskmist, on teil õigus saada rikutud sedeli tagastamisel uus hääletamissedel.

Kas selle osa kohta on küsimusi? Ma ei näe küsimusi.

Valimiste ajal tohivad hääletamisruumis viibida lisaks Riigikogu liikmetele ainult valimiskomisjoni liikmed ja valimiskomisjoni teenindavad isikud. Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 87 lõikele 5 on Riigikogu liikmetel hääletamiseks aega 30 minutit hääletamise algusest arvates. Kell on 16.19. Hääletamise lõppemisest anname märku helisignaalliga, mille järel palun kõigil Riigikogu liikmetel koguneda tagasi istungisaali. Kuulutan välja hääletamise Riigikogu esimehe valimisel.

V a h e a e g

Alo Heinsalu

Lugupeetud Riigikogu! Kuulutan hääletamise Riigikogu esimehe valimisel lõppenuks. Palun tuua hääletamiskast saali!

Kas Riigikogu liikmetel on hääletamise korraldamise kohta proteste? Ma ei näe proteste. Läheme järgmise protseduuri juurde. Kõigepealt palun kontrollida hääletamiskasti ja seda, ega turvaplohm hääletamiskastil ei ole rikutud. Täna! Palun valimiskomisjoni liikmetel asuda hääli lugema!

(Valimiskomisjon loeb hääli.)

Palun Vabariigi Valimiskomisjonil lugeda hääled ka avalikult!

Meelika Aava

Ma kontrollin siin teie ees avalikult, kas esialgsed tulemused vastavad tegelikkusele. See tähendab, ma nimetan Riigikogu esimehe kandidaadi nime ja loen ette tema poolt ja vastu antud hääled.

Ene Ergma poolt: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,

47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59.

Ene Ergma vastu: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42.

Alo Heinsalu

Teen teatavaks hääletamistulemused Riigikogu esimehe valimisel. Loen teile ette Vabariigi Valimiskomisjoni protokollil hääletamistulemuste kohta Riigikogu esimehe valimisel: "Vabariigi Valimiskomisjon tegi häälte lugemisel kindlaks järgmised arvud. Nimekirja kantud Riigikogu liikmete arv – 101. Hääletamissedeli saanud Riigikogu liikmete arv – 101. Hääletamisest osavõtnud Riigikogu liikmete arv – 101. Kehtetute hääletamissedelite arv – 0. Riigikogu esimehe kandidaadile antud häälte arv: Ene Ergma poolt antud häälte arv – 59, vastu antud häälte arv – 42. Protokoll on koostatud 2011. aasta 4. aprillil kell 17.02. Heiki Sibul, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees."

Kas Riigikogu liikmetel on hääletamistulemuse kindlakstegemise kohta proteste? Ei ole. Sel juhul palun vormistada Vabariigi Valimiskomisjoni otsus!

Kuulutan välja valimistulemuse Riigikogu esimehe valimisel.

"Vabariigi Valimiskomisjoni 2011. aasta 4. aprilli otsus nr 68 "Riigikogu esimehe valimise tulemuste kindlakstegemine": Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 7 lõike 5 ja § 82 lõike 1 alusel Vabariigi Valimiskomisjon otsustab: tunnistada Ene Ergma valituks Riigikogu esimeheks. Heiki Sibul, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees." (Aplaus.)

Vabariigi Valimiskomisjon on Riigikogu esimehe valimise tulemused välja kuulutanud. Riigikogu esimees, palun teid Riigikogu kõnetooli!

Esimees Ene Ergma

Austatud Riigikogu liikmed! Peaminister! Vabariigi Valitsus! Mul on rõõm tervitada XII Riigikogu ja tänada Eesti kodanikke, kelle otsus ja valik on meid siia toonud. Nüüd on meie kord tõestada, et väärime nende inimeste usaldust. Parlamendi eelmise koosseisu tööaega jäi finants- ja majanduskriis, millest väl-

jatulemiseks tuli teha palju raskeid otsuseid. Me tulime sellega toime!

Head rahvasaadikud! Valimised on nüüd möödas ja algab igapäevane parlamenditöö, mis nõuab pühendumist. Olen veendunud, et meie töö tuleb järgmisel neljal aastal pingeline, sest meie võimalused on piiratud. Kuid meie ühine soov on teha Eestist riik, kus inimestel on hea elada. Koalitsioonil on selles Riigikogus kindlasti lihtsam tegutseda kui eelmises. Koalitsioonilepe on koostatud vastutustundega ja sellesse kirjutatud lubadused on viidud kooskõlla riigi võimalustega. Kuid Riigikogu fraktsioonides, komisjonides ja istungisaalis tuleb teha palju tööd, et koalitsioonileppes sõnastatu saaks enne teostumist detailideni läbi arutatud ja üheselt mõistetavaks.

Austatud Riigikogu! Esmakordselt pärast iseseisvuse taastamist sõlmisid koalitsioonileppe kaks parempoolset erakonda. Kurb kogemus eelmise valitsuse tegutsemise ajast näitab, et kui koalitsioon ei põhine sarnasel maailmavaatel ega jaga ühiseid väärtusi, siis võib ta raskuste tekkides laguneda. Näib, et XII Riigikogus on ka ühtseid väärtusi jagav opositsioon. Loodan, et tema rolliks ei jää ainult kritiseerimine, vaid ka uute ideede ja valikute pakkumine.

Ja veel: ärgem unustagem valijaid! Sest kuigi nad on meid usaldanud, ei ole kogu tarkus koos meiega siia saali kogunenud. Tuleb kuulata kõiki, kes saavad ja tahavad oma teadmiste ja kogemustega Eestile abiks olla. Olgem nende mõtetele avatud! Loodan, et suudame kõik inimestelt saadud usaldust õigustada. Jõudu tööle ja aitäh usalduse eest! Suur tänu! (Aplaus.)

Alo Heinsalu

Vastavalt seadusele annan nüüd Riigikogu istungi juhtimise üle Riigikogu esimehele.

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud kolleegid! Riigikogu aseesimeeste valimistel kehtib põhimõtteliselt sama protseduur, mille tegime läbi esimehe valimisel. Riigikogu aseesimeesteks saavad kaks enim häält saanud kandidaati. Esimeseks aseesimeheks saab kahest enim häält saanud kandidaat ja teiseks aseesimeheks saadud häälte arvult teine kandidaat. Võrdselt häält kogunute vahel korraldatakse valimise lisavoor.

Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Kas keegi Riigikogu liikmetest soovib Riigikogu aseesimehe kandidaadi üles seada? Nüüd on kõnetool teie päralt. Palun, kolleeg Kadri Simson!

Kadri Simson

Head kolleegid! Ma esitan Riigikogu aseesimehe kandidaadiks Jüri Ratase. Need meie seast, kellel on olnud võimalus viimasel neljal aastal Jüri Ratasega siin saalis koostööd teha, teavad teda kui tõhusat ja tegusat Riigikogu istungite juhatajat. Aga tal on veel üks pluss: tema ei jaga seda saali siit mööda pikijoont meieks ja nendeks, vaid ta seisab selle eest, et kõik me 101 siin Riigikogus oleksime tegusad siin saalis ja hästi esindatud väljaspool seda saali. Et me viiksime üheskoos ellu seda, mille jaoks valijad on meid siia saatnud, ja teeksime poliitikat, mis on Eesti riigile kasuks. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Jaanus Tamkivi!

Jaanus Tamkivi

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu! Eesti Reformierakonna fraktsiooni nimel esitan Riigikogu aseesimehe kandidaadiks Laine Randjärve, kes on samuti ütlemata tubli inimene. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Kas on veel ettepanekuid? Rohkem kandidaatide ülesseadmise soovi ei ole. Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 7 lõikele 2 kantakse kandidaatide nimekirja kandidaatide nimed, kes annavad nõusoleku kandideerida. Härra Ratas, kas te olete nõus kandideerima Riigikogu aseesimehe ametikohale?

Jüri Ratas

Täna! Jah, olen.

Esimees Ene Ergma

Proua Randvere, kas te olete nõus kandideerima Riigikogu aseesimehe ametikohale?

Laine Randjärv

Täpsustan: Randjärv. Jah, ma olen nõus.

Esimees Ene Ergma

Randjärv, jah. Palun vabandust! Palun tuua oma nõusolek ka kirjalikult!

Lugupeetud Riigikogu, kes on selle poolt, et sulgeda Riigikogu aseesimeeste kandidaatide nimekiri? Palun hääletada!

Poolt on 91 Riigikogu liiget, vastu on 1, erapooletuid ei ole. Riigikogu aseesimeeste kandidaatide nimekiri on suletud.

Kuulutan välja vaheaja Riigikogu aseesimeeste kandidaatide nimede kandmiseks hääletussedelitele. Vaheaja lõppemisest anname märku helisignaaliga.

V a h e a e g

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kuulutan vaheaja lõppenuks. Vabariigi Valimiskomisjon on valmis läbi viima Riigikogu aseesimeeste valimise. Head Riigikogu liikmed! Komisjoni liikmed kontrollivad siinsamas teie ees hääletamiskasti ja pitseerivad selle turvaplommiga.

Hääletamise kord on sama, mis on Riigikogu esimehe valimisel. Riigikogu liige märgistab hääletamissedelil ristiga lahtri selle kandidaadi nime juures, kelle poolt ta hääletab. Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi hääletamise kohta? Küsimusi ei ole. Hääletamiseks on aega 30 minutit hääletamise algusest. Praegu on 17.16, jätkame 17.46. Hääletamise lõppemisest anname märku helisignaaliga, mille järel palun kõigil Riigikogu liikmetel koguneda taas istungisaali. Täna teid ja kuulutan välja hääletamise Riigikogu aseesimeeste valimiseks.

V a h e a e g

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud kolleegid! Kuulutan hääletamise Riigikogu aseesimeeste valimisel lõppenuks. Palun tuua hääletamiskast saali! Kas Riigikogu liikmetel on hääletamise korraldamise kohta proteste? Proteste ei ole.

Kõigepealt palun kontrollida hääletamiskasti ja seda, ega turvaplomm hääletamiskastil ei ole rikutud.

Palun valimiskomisjoni liikmetel asuda hääli lugema!

(Valimiskomisjon loeb hääli.)

Hääletamistulemuste kontrollimiseks Riigikogu aseesimeeste valimisel annan sõna Vabariigi Valimiskomisjonile. Palun!

Meelika Aava

Ma kontrollin siin teie ees avalikult, kas esialgsed tulemused vastavad tegelikkusele. See tähendab, ma nimetan Riigikogu aseesimeeste kandidaatide nimed sellises järjekorras, nagu need on hääletamissedelile kantud, ja loen ette nende poolt antud hääled.

Jüri Ratas: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46.

Laine Randjärv: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52. Kehtetud hääletamissedelid: 1, 2, 3. Hääletamissedelid on kehtetud seetõttu, et valija poolt on märgistatud mõlemad lahtrid.

Esimees Ene Ergma

Teen teatavaks hääletamistulemused Riigikogu aseesimeeste valimistel. "Vabariigi Valimiskomisjoni protokoll hääletamistulemuse kohta Riigikogu aseesimeeste valimistel. Vabariigi Valimiskomisjon tegi häälte lugemisel kindlaks järgmised arvud. Nimekirja kantud Riigikogu liikmete arv – 101. Hääletamissedeli saanud Riigikogu liikmete arv – 101. Hääletamisest osa võtnud Riigikogu liikmete arv – 101. Kehtetute hääletamissedelite arv – 3. Riigikogu aseesimeeste kandidaatidele antud häälte arv: Riigikogu aseesimehe kandidaat Jüri Ratas – poolt antud häälte arv 46; Laine Randjärv – poolt antud häälte arv 52. Protokoll on koostatud 2011. aasta 4. aprillil kell 17.55. Heiki Sibul, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees."

Kas on proteste? Proteste ei ole.

"Vabariigi Valimiskomisjoni otsus. Tallinn, 4. aprill 2011, nr 69. Riigikogu aseesimeeste valimiste tulemuste kindlakstegemine. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 7 lõike 6 ja § 82 lõike 1 alusel Vabariigi Valimiskomisjon otsustab: tunnistada Laine Randjärv valituks Riigikogu esimeseks aseesimeheks ja Jüri Ratas Riigikogu teiseks aseesimeheks. Heiki Sibul, Vabariigi Valimiskomisjoni esimees." (Aplaus.)

Austatud kolleegid! Uus juhatus on valitud. Nüüd, lugupeetud kolleegid, ma palun siia uue

juhatuse liikmed. Kolleeg Laine Randjärv ja kolleeg Jüri Ratas, palun!

4. Vabariigi Valitsuse tagasiastumine

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud Riigikogu! Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 5 palun avalduse tegemiseks kõnepuldi peaminister Andrus Ansipi!

Andrus Ansip

Austatud Riigikogu juhatus! Austatud Riigikogu! Õnnitlen lahkuva valitsuse nimel Riigikogu XII koosseisu liikmeid! Täna lahkuva valitsuse ministreid Eesti rahva teenimise eest möödunud nelja aasta jooksul ja teatan vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse § 92 punktile 1 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 8 punktile 1 Vabariigi Valitsuse tagasiastumisest. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 11 lõikele 1 jätkab Vabariigi Valitsus oma tegevust kuni uue valitsuse ametisse astumiseni.

XII Riigikogu esimene istung on lõppenud. Täna teid!

Palun Riigikogu liikmetel koguneda pildistamiseks esimese korruse fuajeesse.

Istungi lõpp kell 18.00.

Istungi kestus 3 tundi.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 5. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Peaministri kandidaat Andrus Ansipile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu esimese töönädala teisipäevast istungit. Kas kolleegid soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi? Palun, kolleeg Mailis Repts!

Mailis Repts

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid, Riigikogu liikmed! Tahan hea meelega anda teile aruteluks kaks eelnõu: põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu ning koolieelse lasteasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Mõlemad eelnõud käsitlevad koolitoitlustust. Esiteks käsitletakse koolitoitu gümnaasiumis, mis oli väga tõsine aruteluteema ka viimaste kuude jooksul valimisdebattides. Kindlasti on siin väga paljudel noortel õigustatud ootus. Koolieelse lasteasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu näeb ette lapse toitlustuskulude katmist poolteise euro ulatuses, mis on praegu lasteasutustes keskmine toitlustuskulu. Neid kahte eelnõu saame kindlasti üheskoos arutada ja nende kohta oma seisukoha kujundada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel nimel olen vastu võtnud kaks seaduseelnõu. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende menetlusse võtmise kolme tööpäeva jooksul.

Head kolleegid, palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 100 Riigikogu liiget, puudub 1.

Nüüd teated. Esiteks, Riigikogu juhatus on registreerinud Eesti Keskerakonna fraktsiooni, fraktsiooni esimeheks on registreeritud Kadri Simson, aseesimeesteks Mailis Repts ja Valeri Korb. Teiseks, Riigikogu juhatus on registreerinud Eesti Reformierakonna fraktsiooni, fraktsiooni esimeheks on registreeritud Jaanus Tamkivi, aseesimeesteks Remo Holsmer ja Valdo Randpere. Kolmandaks, Riigikogu juhatus on registreerinud Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni, fraktsiooni esimeheks on registreeritud Urmas Reinsalu, aseesimeesteks Kaia Iva ja Toomas Tõniste. Neljandaks, Riigikogu juhatus on registreerinud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, fraktsiooni esimeheks on registreeritud Sven Mikser, aseesimeesteks Eiki Nestor ja Indrek Saar.

Täna pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis nelja parlamendirühma (Eesti-Soome, Eesti-Hispaania, Eesti-Rootsi ja Eesti-Tai) asutamise koosolekud. Olete oodatud osalema.

Lugupeetud Riigikogu liikmed, homme infotundi ei toimu. Riigikogu täiskogu istung algab kell 14.

1. Peaministri kandidaat Andrus Ansipile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine

Esimees Ene Ergma

Täna päevakorra ainus punkt on Vabariigi Presidendi määratud peaministri kandidaadile Andrus Ansipile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustamine. Enne, kui me selle juurde läheme, ma tutvustan teile, kuidas selle päevakorrapunkti menetlemine toimub.

Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmine on kindlaks määratud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-s 131. Vabariigi President määras s.a 4. aprillil oma otsusega nr 877 peaministri kandidaadiks Andrus Ansipi, kellele tegi ülesandeks valit-

suse moodustamise. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 89 kohaselt esitab peaministri kandidaat Riigikogule ettekande tulevase valitsuse moodustamise aluste kohta. Peaministri kandidaat avaldas soovi esineda tänasel Riigikogu istungil Riigikogu ees ettekandega. Peaministri kandidaat Andrus Ansipi ettekanne valitsuse moodustamise aluste kohta kestab kuni 25 minutit. Järgnevad küsimused. Riigikogu liige võib peaministri kandidaadile esitada kuni kaks suulist küsimust. Läbirääkimisi ei peeta. Järgneb lõpphääletus. Peaministri kandidaadile valitsuse moodustamiseks volituste andmise otsustab Riigikogu poolthääletusega. See tähendab, et peaministri kandidaat saab volitused, kui selle poolt hääletab rohkem Riigikogu liikmeid kui selle vastu (§ 131 lõige 3).

Alustame Vabariigi Presidendi määratud peaministri kandidaadile Andrus Ansipile valitsuse moodustamiseks volituste andmise arutelu. Ma palun kõnepulti Andrus Ansipi!

Andrus Ansip

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Head külalised! Hea Eesti rahvas! Riigikogu hoone oli esimene avalik hoone Tallinnas, millesse projekteeriti elektrivalgustus. See oli sümbolne tegu: toonase uusima tehnoloogiaga varustas vaba rahvas esimesena oma esinduse koja, sest just siit, sellest saalist tuleb nõuda ja tahta värsked lahendusi ja vaimuvalgust. Meie kaasajal ei ole elekter ega elektrivalgustus enam teab mis uudis. Oleme jõudmas suisa nii kaugele, et järgmisest aastast sõidab Eesti teedel tuhat elektriautot ja laadimiskohti leidub üle riigi. Eesti on kiirelt arenev riik.

Ka maailm meie ümber ei ole tardunud, muutumatu keskkond. Kui Eesti riiklus muutub järjest stabiilsemaks ja kindlamaks, siis maailma tervikuna paistab ees ootavat pigem rahu ja keeruline ajajärk. Rahvusvahelised suhted tähtsustuvad üha enam: nii Liibanonis, Põhja-Aafrikas kui ka Jaapanis toimuv puudutab meid vahetult. Me peame toimuvat mõistma, et olla valmis õigel hetkel samme astuma. Olles liige mõjukates rahvusvahelistes organisatsioonides, on Eesti otsustajate hulgas. Otsustamine tähendab vastutust, mis ületab Eesti ja sageli Euroopa piirid. Me oleme koos sõprade, partnerite ning liitlastega valmis õigel hetkel tegema vajalikke otsuseid. Me mõista-

me, et üksnes reageerimisest rahvusvahelistele probleemidele ei piisa, neid tuleb suuta ka ära hoida. Eesti on uhke oma inimeste üle, kes aitavad lahendada kriise maailma eri paigus.

Viimaste aastate keerulisim sõlmküsimus peaaegu kõigi maailma riikide jaoks on olnud toimetulek ülemaailmse majanduskriisiga. Riigid käitusid kriisis erinevalt, mõni alles otsib väljapääsu. Kuid üle maailma on majandus eksperdid üksmeelel selles, et kriisiga toimetulemiseks on võtmetähtsusega eelarve tasakaal, reservid ja võimalikult paindlik majandus, sh väike võlakoormus. Valitsus, kes hakkaks nüüd igapäevakulutusteks laiali jagama laenuraha, näitaks, et ta pole viimaste aastate kriisikogemusest mitte midagi õppinud. Sellisel valitsusel puuduks täielikult õppimisvõime. Sellist valitsust Eesti endale lubada ei saaks.

Lugupeetud Riigikogu! Valitsus, mille moodustamiseks ma täna teie toetust küsin, lubab valitsemislepingu esimeses punktis viia valitsussektori hiljemalt aastaks 2014 struktuur-esse eelarve ülejääki ning hoida seejärel ülejääki kõigil kasvuaastatel. Sellega oleme selgelt sõnastanud, et mandaati küsiva valitsuse inimeste elukvaliteedi parandamisele suunatud poliitikat raamib vastutustundliku ja aruka majandamise kohustus – kohustus arendada Eestit ka edaspidi atraktiivse ja usaldusväärse majanduskeskkonnana. See ei ole kerge ülesanne, kuid ma olen lootusrikas, sest sündiva uue valitsuse osapooled on hästi kokku töötanud vana: me oleme koos ära söönud mitu puuda soola ja majanduskriisis karastunud.

Austatud rahvaesindajad! Täna on kolmas kord, kui kõnelen teie ees lähtuvalt meie põhiseaduse §-st 89. Esitades valitsuse moodustamise aluseid, rõhutan, et need kümme iga Eesti peaministri ja valitsuse suurt ülesannet, mida nimetasin siinsamas puldis nelja aasta eest, on endiselt aktuaalsed. Valitsuse tegevuse suurim eesmärk on inimeste elukvaliteedi parandamine, sellise Eesti ja sellise elukeskkonna loomine, et edeneks meie kultuur, sünniks rohkem lapsi ja pikeneks eestlaste eluiga ning inimesed sooviksid hea meelega siin elada.

Mida kavatseb uus valitsus selleks teha, kui te võimaluse annate? Kavatseme jätkata alustatud struktuurseid reforme hariduses ning langetada hädavajalikud strateegilised otsused energeetikas. Meil tuleb ära teha eri- ja sooduspensionide reform, kehtestada tööõnnetus-

ja kutsehaiguskindlustus ning suurendada turvalist paindlikkust tööturul. Kavatsame langeda tööjõumakse, vähendada tulumaksu määra samale tasemele käibemaksu määraga, kaotada erisoodustusmaksu tööga seotud tasemekoolituselt, ettevõtlussõbralikkuse suunas edasi arendada üldist majanduskeskkonda ning suurendada lastega perede ja pensionäride sotsiaalset turvalisust.

Konkurentsivõimeline majandus, peresõbralik riik, sotsiaalne turvatunne ja kõrgelt haritud rahvas on meie suurimad sihid.

Head sõbrad! Korras majandus toob kaasa kõigi Eesti inimeste elatusaseme tõusu – nii võtan ühe lausega kokku mahuka, 55-leheküljelise koalitsioonileppe. Eesti inimeste elatusaseme tõusu eeldus on stabiilne majanduskasv ja konkurentsivõimeline majandusstruktuur, sest just neist sõltuvad uued töökohad, pensionitõus, teenused lastega peredele, turvalisus ja heal tasemel haridus. Eesti majanduskasvu võti on edenemine ülemaailmses väärtusahelas. Eestis tehtu ja loodu peab muutuma oluliselt väärtuslikumaks ja konkurentsivõimelisemaks. Riik panustab majanduskasvu atraktiivse ja usaldusväärse keskkonna loomisega: hariduse, teaduse ja kultuuri arendamisega, tööturu-, taristu-, IT-, energia-, transpordi- ja õiguspoliitikaga ning majandusdiplomaatiaga. Eesti jätkab meile edu toonud tugeva turumajanduse ja liberaalse majanduspoliitikaga, et koguda jõukust, mis muudab järk-järgult kõigi inimeste elu paremaks.

Valitsusliidu pere- ja rahvastikupoliitika eesmärk on luua Eestist peresõbralik riik, kus inimesed soovivad hea meelega lapsi saada ja kasvatada ning väärikalt vananeda, mis kindlustab, et Eesti rahvas on kasvav rahvas. Selleks tagame vanemahüvitusüsteemi jätkumise ning kehtestame lisaks vanemapensioni. Noorte huvitegevuses osalemise suurendamiseks ja riskikäitumise vähendamiseks kehtestame huviringiraha. Loodav valitsus peab õigeks, et peretoetuste maksmisel peab veelgi enam kehtima põhimõte, mille järgi rohkem toetatakse neid, kes rohkem abi vajavad ja kellel on rohkem lapsi. Jätkame ka lapsehoiuvõimaluste paindlikumaks muutmist, et aidata vanemad kiiremini tagasi tööturule ja seeläbi suurendada perede sissetulekut.

Valitsusliidu tööturu- ja sotsiaalpoliitika eesmärk on inimeste sissetulekute suurene-

mine, elukvaliteedi paranemine ning sotsiaalse turvalisuse kasv. Väärtustame riigi hea majandusarenguga kaasnevaid suuremaid sissetulekuid, tegelikele vajadustele vastavaid inimväärseid toetusi ja väärikat vananemist. Jah, viimati nimetatu tähendab meie eakamatele stabiilset pensionitõusu. Praeguste prognooside järgi on majandus kasvamas sellises tempos, et võin öelda: pensionid järgmisel ja sellele järgnevatel aastatel tõusevad.

Tööpuuduse vähendamisel pöörame põhitähelepanu noortele ning ka pikka aega tööturult eemal olnutele. Arendame tööturu olukorrast sõltuvalt aktiivseid tööturumeetmeid, muu hulgas palgatoetust, tööpraktikat, ettevõtluse alustamise toetust, erialase ettevalmistuseta inimeste koolitamist. Parandame töötukassa võimet aidata inimesi uue töökoha leidmisel, pakkudes kiiremat teenust, tänapäevaseid info- tehnoloogilisi võimalusi ning isiklikumat lähenemist.

Kuid kõige parem vahend tööpuuduse vastu ja inimeste jõukuse kasvatamiseks on loomulikult haridus. Sellepärast on väljakutsed hariduspoliitikas kahtlemata sellele valitsusele ühed olulisemad. Meie pikemaajaline eesmärk on viia Eesti haridus Põhjamaade tipptasemele. Põhjamaisel tasemel haridus algab sellest, et igale lapsele on tagatud lapsehoiuteenus ja korraliku alushariduse omandamise võimalus, see tähendab tänapäevast üldharidust ja see päädib kvaliteetse kõrgharidusega. Just viimane valdkond saab sündivalt valitsusliidult erilise tähelepanu. Soovime ellu viia uuendused, mis teevad heal tasemel kõrghariduse tasuta kättesaadavaks kõigile võimekatele Eesti noortele. Valitsusliit soovib Eestit näha ühiskonnana, kus väärtustatakse loovust ja loovisikuid. Ka professionaalne kultuur ja kõigi eestlaste võimalus sellest osa saada on valitsuse tähelepanu keskmes.

Hea Riigikogu ja austatud külalised! Kinnitan teile siit kõnepuldist, et Eesti välispoliitika eesmärk ei muutu – see on Eesti julgeoleku ja heaolu kasvu kindlustamine. Oleme edaspidigi aktiivsed rahvusvahelistes organisatsioonides. Kujundame poliitikat Euroopa Liidus, Põhja-Atlandi alliansis, ÜRO-s ning teistes koostustes. Süvendame transatlantilist koostööd, hoiame häid suhteid kõigi oma sõprade ja naabritega, arendame Euroopa Liidu idapartnerlust, seisame inimõiguste eest, tõhustame arengu-

koostööd ning anname panuse kriiside lahendamisse maailmas. Viimase aja sündmused on selgelt näidanud, et Eesti inimeste kaitse ja neile abi osutamine välismaal on üks riigi olulisi tegevusi. Mida rohkem Eesti areneb ja maailm meie jaoks avardub, seda enam kasvab riigi roll kodanike ja ettevõtete kaitsmisel.

Head kuulajad! Eesti ei ole enam üleminekuriik. Ma ei jaga aga arvamust, et Eestist on juba saanud nn igav Põhjamaa või et me ülepea peaksime endale selliseks riigiks muutmist sihiks seadma. Ma arvan hoopis, et Eesti võiks olla kiiresti arenev, vaba ja dünaamiline Põhjamaa. Selline riik ei saa kunagi päriselt valmis, kuid ei lakka ka püüdlema parema elukorralduse, parimate võimalike elukeskkonna standardite poole. Olen veendunud, et just sellises Eestis me elada tahamegi.

Usun, et järgmisel neljal aastal valitseb Eestit tugev Riigikogu ja võimekas valitsus ning koos viime Eesti nelja aasta võrra lähemale Euroopa jõukamatele. Loodan selles töös nii kodanikuühiskonna, meedia kui ka opositsiooni ausameelsele kaasaelamisele ja mõtlemisele. Täna ja edu meile!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Kas peaministriks kandidaadile on küsimusi? Palun, kolleeg Kadri Simson!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaministriks kandidaat! Te alustasite oma kõnet väga ilusasti. Te nimelt ütlesite, et kui Riigikogu hoone sai elektrivalgustuse, siis oodati siit saalist värskaid lahendusi. Ma arvan, et valijad ootavad ka ametisse astuvalt valitsuselt värskaid lahendusi. Aga luges teie tegevuskavaks saavat koalitsioonilepet, on näha, et tööturu suhtes katsete te jätkata täpselt sedasama poliitikat, mis viimastel aastatel on garanteerinud selle, et Eesti on viie suurema tööpuudusega riigi hulgas Euroopas. Paljudel Eesti inimestel ei ole enam usku, et Eestis saaks tööd leida. Me näeme, et kõigil nendel üritustel, kus pakutakse töökohti välismaal, on väga palju osavõtjaid. Kas teie kokkupandava valitsuse lahendus ongi see, et tööpuudus läheb iseenesest üle? Kas teie lahendus on emigratsioon?

Andrus Ansip

Aitäh! Hea küsija mõistab, et tema pakutud lahendus ei ole mingi lahendus. Hea küsija teab ka seda, et Eestis on tööpuudus väga kiiresti alanema hakanud ja tööpuuduse alanemise tempo on olnud kiirem, kui valdav osa ekspertidest on eeldanud. Loomulikult teab hea küsija ka seda, et see ei ole juhtunud iseenesest. Eesti on suutnud hoida oma riigi rahanduse korras. See on andnud usku investortele, kes on siia loonud märkimisväärset arvul uusi töökohti. Ma olen veendunud, et kui me jätkame niisama kindla konservatiivse rahanduspoliitikaga, siis tuleb Eestisse veelgi investeringuid. See aga tähendab, et luuakse uusi töökohti ja tööpuudus väheneb veelgi. Nii et paljude teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes on Eesti väljavaated väga head.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Sven Mikser!

Sven Mikser

Aitäh! Austatud peaministriks kandidaat! Sotsiaaldemokraatidele on olnud ja on ka edaspidi väga oluline prioriteet vaesuse vähendamine, eriti lastega perede vaesuse vähendamine. Kahetsusväärne on, et koalitsioonileppes ei ole midagi lugeda seni alla 20 euro jääva universaalse lastetoetuse suurendamise kohta. Küll ütleb üks koalitsioonileppe punkt, et peretoetuste maksimise peab edaspidi kehtima põhimõte, et rohkem toetatakse neid, kes rohkem abi vajavad ja kellel on rohkem lapsi. Et me saaksime nelja aasta pärast hinnata, kas te olete oma koalitsioonileppe täitnud 93- või 95%-liselt, siis ma palun teil võimalikult konkreetselt öelda, kui palju teie hinnangul on enim abi vajavaid perekondi, lastega peresid, ja mis aastast ning milliste toetuste kui suurt tõusunad võivad teie valitsuselt oodata.

Andrus Ansip

Aitäh! Mida rohkem meetmeid valitsus ja Riigikogu vaesuse vähendamiseks võtavad, seda väiksemaks jääb toetust vajavate inimeste arv. Eestis on suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus elanikkonnas viimastel aastatel – pidagem meeles, et tegemist on kriisiaastatega – oluliselt vähenenud. Kui veel kaks aastat tagasi elas suhtelises vaesuses 19,7% Eesti elanikest, siis praeguseks on see protsent

kahanenud 15,8-ni. See on kõige kiirem suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsuse vähenemine Euroopa Liidus. Kuidas me selle saavutasime? Hea küsija ilmselt teab, et eelkõige oli siin tegemist pensionide suurendamisega, mis vähendas suhtelises vaesuses elavate inimeste arvu. Teiseks saavutasime selle meie hea töötuskindlustuse süsteemiga, mis ei ole lubanud töötä jäänud inimestel suhtelisse vaesusesse langeda. Me oleme viimastel aastatel märgatavalt suurendanud sotsiaalkulutuste efektiivsust ja suunanud vahendeid eelkõige nendele, kes tööpoolest riigi abi vajavad. Me oleme muidugi ka oluliselt vähendanud lausali toetusi. Kuid suhteliselt vähestele inimestele on teada, et ka sotsiaalkulutuste osatähtsus võrrelduna sisemajanduse kogutoodanguga on Eestis kriisiaastatel väga kiiresti kasvanud. Kui alates aastast 2000 oli sotsiaalkulutuste osatähtsus 12–13% sisemajanduse kogutoodangust, siis möödunud aastal me kulutasime sotsiaalsete probleemide lahendamiseks koguni 19% sisemajanduse kogutoodangust. Ma usun, et sotsiaaldemokraadid on märganud, et lahkuv valitsus on sotsiaalkulutusi efektiivsemaks muutnud, ja et nad toetavaid neid meetmeid ka tulevikus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud härra Ansip! 9. septembril 2010 kiitis teie juhitud valitsuskabinet põhimõtteliselt heaks Ida-Virumaa tegevuskava aastateks 2010–2014. Koalitsioonileppes ei leia ma viiteid sellele dokumendile. Ma tahan teie käest kuulda, milline on loodava valitsuse suhe sellesse Ida-Virumaa tegevuskavasse.

Andrus Ansip

Aitäh! Eestis on valitsused järjepidevad, samuti nagu Riigikogu koosseisud jätkavad alati eelnevate koosseisude alustatud. Loomulikult on ka Ida-Virumaa tegevuskava aluseks tööd alustavale valitsusele. Ma eeldan, et seda isegi siis, kui volitusi valitsuse moodustamiseks ei anta mulle.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra peaministri kandidaat, ettekande eest! Võime minna hääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele peaministri kandidaat Andrus Ansipile valitsuse moodustamiseks volituste andmise. Palun hääletada!

Poolt hääletas 56 Riigikogu liiget, vastu oli 44, erapooletuid ei olnud. Peaministri kandidaat Andrus Ansip sai valitsuse moodustamiseks volitused. (Aplaus.) (Tabel 1.)

Soovin teile Riigikogu nimel õnne ja edu!
Head kolleegid, istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 10.27.
Istungi kestus 27 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 6. aprill 2011

Kell 14.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Istungi rakendamine

2. Vabariigi Valitsuse liikmete ametivanne ja Vabariigi Presidendi otsus "Vabariigi Valitsuse ametist vabastamine"

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud Vabariigi President! Austatud Riigikogu! Lugupeetud lahkuva valitsuse liikmed ja uue valitsuse liikmed! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu esimese tööädala kolmapäevast istungit.

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud Riigikogu! Seoses Riigikogu liikmete Jaak Aaviksoo, Andrus Ansipi, Siim Valmar Kiisleri, Mart Laari, Rein Langi, Jürgen Ligi, Kristen Michali, Urmas Paeti, Juhan Partsi, Keit Pentuse, Hanno Pevkuri, Helir-Valdor Seederi ja Ken-Marti Vaheri volituste peatumisega nende nimetamise tõttu Vabariigi Valitsuse liikmeks asusid tänasest Riigikogu liikmeks asendusliikmed Ülo Tulik, Andre Sepp, Peeter Laurson, Andrus Saare, Andrei Korobeinik, Tõnu Juul, Ülle Rajasalu, Raivo Järvi, Juku-Kalle Raid, Imre Sooäär, Einar Vallbaum, Siim Kabrits ja Liisa-Ly Pakosta. Meil on meeldiv võimalus ära kuulata uute Riigikogu liikmete ametivanne. Palun, Ülo Tulik!

Ülo Tulik

Tere! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Andre Sepp!

Andre Sepp

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Peeter Laurson!

Peeter Laurson

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Andrus Saare!

Andrus Saare

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Andrei Korobeinik!

Andrei Korobeinik

Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Tõnu Juul!

Tõnu Juul

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Raivo Järvi!

Raivo Järvi

Härra president! Proua esimees! Hea Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Juku-Kalle Raid!

Juku-Kalle Raid

Tere, auväärased! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Imre Sooäär!

Imre Sooäär

Austatud president! Hea Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Siim Kabrits!

Siim Kabrits

Austatud president! Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Palun, Liisa-Ly Pakosta!

Liisa-Ly Pakosta

Austatud härra president! Proua esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Nüüd on aeg anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Soove ei ole. Läheme teadete juurde. Vabandust! Palun, kolleeg Kadri Simson!

Kadri Simson

Head kolleegid! Mul on Keskerakonna fraktsiooni nimel üle anda üks eelnõu. See eelnõu, riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu, on juba kolmandat korda Riigikogu menetluses. Selle eelnõu mõte ja eesmärk on see, et Eesti Vabariigi presidendi ametipalk oleks piiriks, millest riigi otsustusõigusega äriühingu ja riigi asutatud sihtasutuse juhatuse liikmed rohkem ei teeniks. Praegune olukord, kus Eesti riigipea ametipalk on väiksem kui nii mõnegi teise riigilt palka saava ametimehe sissetulek, ei vasta meie meelest nende inimeste vastutuse suurusle ega ka rahva õiglustundele. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Juhatuse nimel olen vastu võtnud ühe seaduseelnõu. Kui seaduseelnõu vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus selle menetlusse võtmise kolme tööpäeva jooksul.

Head kolleegid! Nüüd teated. Esiteks, Riigikogu juhatus on määranud Riigikogu alatiste komisjonide liikmete arvu. Teiseks, Riigikogu juhatus on jaotanud Riigikogu alatiste komisjonide kohad fraktsioonide vahel. Kolmandaks, Riigikogu liige Ülle Rajasalu astus täna tagasi. Seega asub alates 2011. aasta 7. aprillist Riigikogu liikmeks asendusliige Maret Maripuu. Neljandaks, Riigikogu liige Einar Vallbaum astus täna tagasi. Seega asub alates 2011. aasta 7. aprillist Riigikogu liikmeks asendusliige Paul-Eerik Rummo. Viies, Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja on määranud juhtivkomisjonid: Eesti Keskerakonna fraktsiooni eile

algatatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon, ning Eesti Keskerakonna fraktsiooni eile algatatud koolieelse las-teasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon. Kuuendaks, eile moodustati neli parlamendirühma: Eesti-Soome, Eesti-Rootsi, Eesti-Tai ja Eesti-Hispaania parlamendirühm.

Hea Riigikogu! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis Eesti-Saksamaa, Eesti-Kasahstani, Eesti-Türgi, Eesti-Ungari, Eesti-Iisraeli, Eesti-Armeenia, Eesti-Afganistani, Eesti-India ja Eesti-Moldova parlamendirühma asutamise koosolekud.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 94 Riigikogu liiget, puudub 7.

2. Vabariigi Valitsuse liikmete ametivanne ja Vabariigi Presidendi otsus "Vabariigi Valitsuse ametist vabastamine"

Esimees Ene Ergma

Vabariigi President nimetas s.a 5. aprillil otsusega nr 878 ametisse Andrus Ansipi moodustatud Vabariigi Valitsuse. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 91 kohaselt asub Vabariigi Valitsus ametisse ametivande andmisega Riigikogu ees. Määrasin Vabariigi Valitsuse ametivande andmise tänasele Riigikogu täiskogu istungile. Meil on meeldiv võimalus ära kuulata Vabariigi Valitsuse liikmete ametivanne. Lugupeetud ametisse astuva Vabariigi Valitsuse peaminister Andrus Ansip, palun teid ametivande andmiseks Riigikogu kõnetooli!

Andrus Ansip

Austatud Vabariigi President! Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja oma südametunnistuse ees. Töotan pühalikult jääda ustavaks Eesti Vabariigi põhiseaduslikule korrale ning pühendada oma jõu eesti rahva heaolu ja tuleviku kindlustamisele. (Aplaus.)

Palun ametivannet andma minu juhitava valitsuse ministrid: haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo, justiitsminister Kristen Michal, kaitseminister Mart Laar, keskkonnaminister Keit Pentus, kultuuriminister Rein Lang, majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder, rahandusminister Jürgen Ligi, regionalminister Siim Valmar Kiisler, siseminister Ken-Marti Vaher, sotsiaalminister Hanno Pevkur ja välisminister Urmas Paet. (Aplaus.)

Esimees Ene Ergma

Lubage mul ette lugeda Vabariigi Presidendi otsus: "Vabariigi Presidendi otsus nr 879. Toompeal, 6. aprillil 2011. Vabariigi Valitsuse ametist vabastamine. Vabastan ametist 4. aprillil 2007 nimetatud Andrus Ansipi juhitud Vabariigi Valitsuse seoses uue valitsuse ametisse astumisega 6. aprillil 2011. Alus: Eesti Vabariigi põhiseaduse § 78 punkt 10, § 92 lõige 2. Toomas Hendrik Ilves."

Lugupeetud Vabariigi President, teil on nüüd hea võimalus uut valitsust õnnitleda! (Vabariigi President õnnitleb valitsuse liikmeid.) Riigikogu nimel õnnitlen ametisse astunud valitsust! Jõudu tööle teile! Riigikogu istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 14.25.

Istungi kestus 25 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 7. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu esimese töönädala neljapäevast istungit.

1. Riigikogu liikmete ametivanne

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Seoses Riigikogu liikme Ülle Rajasalu tagasiastumisega asus tänasest Riigikogu liikmeks asendusliige Maret Maripuu ning seoses Riigikogu liikme Einar Vallbaumi tagasiastumisega asus tänasest Riigikogu liikmeks asendusliige Paul-Eerik Rummo. Meil on meeldiv võimalus ja suur au ära kuulata uute Riigikogu liikmete ametivanded. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli ametivannet andma Maret Maripuu!

Maret Maripuu

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun ametivande andmiseks Riigikogu kõnetooli Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Lugupeetud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Ma palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Ma palun Riigikogu kõnetooli Sven Mikseri!

Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel annan üle tulumaksuseaduse § 48 muutmise seaduse eelnõu. See eelnõu räägib konstruktiivsusest ja järjepidevusest. Järjepidevusest selles mõttes, et sotsiaaldemokraadid annavad selle eelnõu üle juba kaheksandat korda. Tegemist on seadusmuudatuse ettepanekuga, mis vabastaks erisoodustusmaksust need investeringud, mida tööandjad teevad oma töötajate tasemekoolitusse. Konstruktiivsusest räägib see eelnõu selles mõttes, et kui esimesel kuuel korral langes see menetlusest välja juba esimesel lugemisel, siis eelmise Riigikogu tööaja lõpus läbis see eelnõu konsensusega esimese lugemise ja langes menetlusest välja üksnes Riigikogu koosseisu tööaja lõppemise tõttu. Et seda sel korral ei juhtuks, otsustasime selle eelnõu menetlusele anda juba nelja-aastase tööperioodi esimestel päevadel. Ühtlasi ulatame sellega kindlasti abikäe koalitsioonile ühe peaaegu kõiki poliitilisi jõude ühendanud valimislubaduse kiireks täitmiseks. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Urmas Reinsalu!

Urmas Reinsalu

Isamaa ja Res Publica Liidu ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni nimel annan üle kaks tarvilist seaduseelnõu, mis langesid parlamendi menetlusest välja seoses eelmise parlamendikoosseisu volituste lõppemisega: kutseõppeasutuse seaduse ja erakooli seaduse muutmise seaduse eelnõu ning kasuliku mudeli

seaduse, patendiseaduse, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Jaanus Tamkivi!

Jaanus Tamkivi

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel esitan Riigikogu menetluse riigivastutuse seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu peamine eesmärk on reguleerida riigivastutuse seaduses riigi poolt isikule alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamine, mis on seni olnud reguleeritud eraldi seadustes, ning kõrvaldada rakenduspraktika käigus ilmnunud puudused. Seaduste liitmisega seotud muudatuste maht tingis vajaduse esitada uus riigivastutuse seaduse terviktekst. See tekst ei ole paljudele Riigikogu liikmetele sugugi võõras. See seaduseelnõu on Riigikogu menetluses juba olnud, kuid kahjuks seoses Riigikogu tööperioodi lõppemisega menetlusest välja kukkunud, kuigi läbis esimese lugemise. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud neli eelnõu. Meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise.

Läheme teadete juurde. Esiteks, Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikmed Andre Sepa, Andrei Korobeiniku, Tõnu Juuli, Raivo Järvi ja Imre Sooääre Eesti Reformierakonna fraktsiooni liikmeteks.

Teiseks, Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikmed Ülo Tuliku, Peeter Laursoni, Andrus Saare, Juku-Kalle Raidi, Siim Kabritsa ning Liisa-Ly Pakosta Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni liikmeteks.

Kolmandaks, eile moodustati kaheksa parlamendirühma: Eesti-Afganistani, Eesti-Iisraeli, Eesti-India, Eesti-Kasahstani, Eesti-Moldova, Eesti-Saksamaa, Eesti-Türgi ja Eesti-Ungari parlamendirühm. Soovin kõigile parlamendirühmadele jõudu nende töös!

Neljandaks, homme ja ülehomme toimub siin saalis traditsiooniline noorteparlamendi simulatsioon "Mudel Euroopa Parlament". Seoses sellega palun teil laudad materjalidest tühjaks teha!

Viiendaks, Riigikogu esimees on kutsunud kokku Riigikogu alatiste komisjonide avaisungid s.a 11. aprillil kell 11.

Kuuendaks, täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis Eesti-Armeenia, Eesti-Hiina, Eesti-Jaapani, Eesti-Suurbritannia, Eesti-USA ja Eesti-Tšehhi parlamendirühma asutamise koosolekud. Ootame aktiivset osavõttu.

Seitsmendaks, täna pärast istungi lõppu toimub siin saalis taastuvenergia ja energiasäästu toetusrühma asutamise koosolek, samuti Kodukandi toetusrühma asutamise koosolek, ning Riigikogu kohvikus toimub Tiibeti toetusrühma taasmoodustamise koosolek. Ka nendest ootame aktiivset osavõttu.

Head ametikaaslased, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 95 Riigikogu liiget, puudub 6.

Head ametikaaslased, ma tänan teid! Täna sel istungil ei ole päevakorrapunkte, mida arutada. Istung on lõppenud. Soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 10.09.

Istungi kestus 9 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

**Esmaspäev, 11. aprill 2011
Kell 15.00**

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu liikme Tarmo Tamme ametivanne

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu teise töö-nädala esmaspäevast istungit.

Hea Riigikogu! Seoses Riigikogu liikme Mihhail Kõlvarti volituste lõppemisega tema nimetamise tõttu Tallinna Linnavalitsuse liikmeks asus alates s.a 8. aprillist Riigikogu liikmeks asendusliige Tarmo Tamm. Järgnevalt on meil meeldiv võimalus ära kuulata uue Riigikogu liikme ametivanne. Palun!

1. Riigikogu liikme Tarmo Tamme ametivanne

Tarmo Tamm

Väga austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Asudes täitma oma kohustusi Riigikogu liikmena Riigikogu XII koosseisus, annan vande jääda ustavaks Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. (Aplaus.)

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Nüüd on aeg üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt ma kutsun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja härra Aivar Rahno.

Aivar Rahno

Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks eelnõu: esimesena väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise

seaduse eelnõu, mille menetlemisel esindab valitsust rahandusminister Jürgen Ligi, ja teisena äriseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Selle eelnõu menetlemisel esindab valitsust justiitsminister Kristen Michal. Tänan!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Jüri Ratas!

Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head ametikaaslased! Annan Keskerakonna fraktsiooni nimel üle kaks arupärimist. Arupärimiste sisu on üks, kuid küsimused on erinevad.

Kõigepealt arupärimine peaminister Andrus Ansipile. Koalitsioonilepe lubab alates 1. jaanuarist 2013 kaotada maamaksu kodualusele maale tiheasustusega piirkonnas kuni 1500 ruutmeetri ulatuses ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 ha ulatuses. Keskvalitsuse maksutulude vähenemist lubatakse alles 2015. aastast. Teadaolevalt on Eesti juba 1994. aastal ratifitseeritud Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga võtnud endale kohustuse tagada kohaliku omavalitsuse piisav tulubaas neile seadusega pandud ülesannete täitmiseks, ja seda ilma lisatingimusi seadmata. Samuti on meil eelmise aasta algusest, 16. märtsist 2010. aastast Riigikohtu otsus nr 3-4-1-8-09 kohalike omavalitsuste suhtes riiklike ja kohalike ülesannete piiritlemisel valitseva ebamäärasuse kohta. Kohtu otsuses tunnistatakse põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmine, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksusele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud. Oleme oma arupärimises esitanud peaminister Andrus Ansipile kaheksa küsimust.

Analoogse sisuga arupärimise, kus on kolm küsimust, esitab meie fraktsioon ka riigikontrolör Mihkel Oviirile. Me soovime teada, kuidas ta hindab sellises kontekstis riigijuhtimise

võimekust. Teiseks: kuivõrd on tema hinnangul tagatud sellises olukorras kohalike omavalitsuste võimalused täita nende seadusega pandud kohustusi? Ning kolmandaks: kas Mihkel Oviiri hinnangul on kohtuotsuse täitmisega viivitamine praegusel juhul põhjendatud ja vajalik? Tänan!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel nimel olen vastu võtnud kaks seaduseelnõu ja kaks arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus nende menetlusse võtmise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad sellele seadusele, siis edastan need adressaadile otsekohe.

Head kolleegid! Nüüd on hulgaliselt teateid. Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikmed Maret Maripuu ja Paul-Eerik Rummo Eesti Reformierakonna fraktsiooni liikmeteks. Riigikogu juhatus on kinnitanud Riigikogu alatiste komisjonide koosseisud. Riigikogu juhatus on jaotanud Euroopa Liidu asjade komisjoni kohad fraktsioonide vahel. Riigikogu juhatus on kinnitanud Euroopa Liidu asjade komisjoni koosseisu.

Riigikogu juhatus on kinnitanud järgmised muudatused Riigikogu alatiste komisjonide koosseisus: esiteks, Riigikogu liikme Tõnis Lukase keskkonnakomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Karel Rüütli keskkonnakomisjoni aseesimeheks; teiseks, Riigikogu liikme Urmas Klaasi kultuurikomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Aadu Musta kultuurikomisjoni aseesimeheks; kolmandaks, Riigikogu liikme Kalvi Kõva maaelukomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Aivar Koka maaelukomisjoni aseesimeheks; neljandaks, Riigikogu liikme Kaja Kallase majanduskomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Urve Palo majanduskomisjoni aseesimeheks; viiendaks, Riigikogu liikme Rait Maruste põhiseaduskomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Deniss Boroditši põhiseaduskomisjoni aseesimeheks; kuuendaks, Riigikogu liikme Sven Sesteri rahanduskomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Rannar Vassiljevi rahanduskomisjoni aseesimeheks; seitsmendaks, Riigikogu liikme Mati Raidma riigikaitsekomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Aivar Riisalu riigikaitsekomisjoni aseesimeheks; kaheksandaks, Riigikogu liikme Margus Tsahkna sotsiaalkomisjoni

esimeheks ja Riigikogu liikme Yana Toomi sotsiaalkomisjoni aseesimeheks; üheksandaks, Riigikogu liikme Marko Mihkelsoni väliskomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Enn Eesmaa väliskomisjoni aseesimeheks; kümneandaks, Riigikogu liikme Marko Pomerantsi õiguskomisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Kalle Laaneti õiguskomisjoni aseesimeheks.

Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: esiteks, Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 6. aprillil algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – majanduskomisjon; teiseks, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 7. aprillil algatatud tulumaksuseaduse § 48 muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – rahanduskomisjon; kolmandaks, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni s.a 7. aprillil algatatud kasuliku mudeli seaduse, patendiseaduse, tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse ja riigilõivu-seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – majanduskomisjon; neljandaks, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni s.a 7. aprillil algatatud kutseõppeasutuse seaduse ja era-kooliseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – kultuurikomisjon; viiendaks, Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni s.a 7. aprillil algatatud riigivastutuse seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – põhiseaduskomisjon.

Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 17. märtsil esitatud Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu kohta, mis käsitleb broneeringu-info kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks, Euroopa Liidu asjade komisjonile ning määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõu kohta arvamust andma õiguskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. aprill kell 16. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse poolt s.a 7. aprillil esitatud Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni rohelise raamatu suhtes, mis käsitleb Euroopa Liidu riigihankepoliitika ajakohastamist ja Euroopa hanketuru tõhustamist, Euroopa Liidu asjade komisjonile ning määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja teatise koh-

ta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 14. aprill kell 16. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 7. aprillil esitatud Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu suhtes, millega muudetakse ühenduse piirieskirja ja Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni, Euroopa Liidu asjade komisjonile ning määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõu kohta arvamust andma põhi-seaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaajaks on s.a 20. aprill kell 16. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 7. aprillil esitatud Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu suhtes, mis käsitleb keskregistrite, äriregistrite või äriühingute registrite sidumist puudutavaid muudatusi Euroopa Liidu direktiivides, Euroopa Liidu asjade komisjonile ning määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja eelnõu kohta arvamust andma õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. aprill kell 16.

Eelmisel neljapäeval moodustati Kodukandi toetusrühm, säästva energia toetusrühm ning Eesti-Armeenia, Eesti-Hiina, Eesti-Jaapani, Eesti-Suurbritannia, Eesti-Tšehhi ja Eesti-USA parlamendirühm.

Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis järgmiste parlamendirühmade asutamiskoosolekud: Eesti-Slovakkia; Eesti-Austria, Eesti-Poola ja Eesti-Venemaa.

Lugupeetud Riigikogu! Täna kohe pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis muinsuskaitse ühenduse, saarte ühenduse, Kagu-Eesti saadikurühma ning Ida-Virumaa saadikurühma asutamiskoosolekud.

Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 94 rahvasaadikut, puudub 7.

Head kolleegid, nüüd tuleb meil kinnitada päevakord. Päevakorra projekt on teil laudadel ja panen selle päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 89 Riigikogu liiget, vastuolijaid ja erapooletuid oli 1. Päevakord on kinnitatud.

Head kolleegid, tavaliselt on esmaspäeval kavas arupärimistele vastamine. Täna arupärimistele vastamisi kokku lepitud ei olnud ja seetõttu on kõikidel võimalus registreeruda pärast minu haamrilööki sõnavõtuks vabas mikrofonis. Palun! Kõnesoove ei ole.

Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.14.

Istungi kestus 14 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 12. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere hommikust, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu teise töönädala teisipäevast istungit. Head kolleegid, teil on võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, kolleeg Kalle Laanet!

Kalle Laanet

Austatud juhataja! Kõigepealt, head kolleegid, palju õnne kõigile, kes te olete asunud täitma Riigikogu liikme kohustusi! Selleks et me saaksime sisulise tööga kohe jõudsalt edasi minna, annab Keskerakonna fraktsioon üle ühe seaduseelnõu – riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Nagu me teame, kehtestas seadusandja suure masu ajal uued riigilõivud, mis on väga jõuliselt pärssinud inimeste võimalust õiguskaitse saamiseks kohtusse pöörduda. Me kõik oleme lugenud meediast arvamusi ja hinnanguid, et masu on taganemas, kõigil läheb elu paremaks ja riigi rahakotti laekub rohkem raha. Me arvame, et on õige aeg riigilõivud üle vaadata. Kõigi eelduste kohaselt peaks neid alandama. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatuse nimel olen vastu võtnud ühe seaduseelnõu. Kui seaduseelnõu vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus selle menetlemise kolme tööpäeva jooksul.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 90 Riigikogu liiget, puudub 11.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on registreerinud Riigikogu liikme Tarmo Tamme Eesti Keskerakonna fraktsiooni liikmeks. Riigikogu juhatus on kinnitanud Riigikogu liikme Tarmo Tamme põhiseaduskomisjoni liikmeks. Riigikogu juhatus on kinnitanud Riigikogu liikme Taavi Rõivase Euroopa Liidu asjade komisjoni esimeheks ja Riigikogu liikme Marianne Mikko Euroopa Liidu asjade komisjoni aseesimeheks. Riigikogu esimees on edastanud eile esitatud arupärimised peaministrile ja riigikontrolörile.

Kolmapäeval, s.a 13. aprillil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, rahandusminister Jürgen Ligi ja regionaalminister Siim Valmar Kiisler.

Eile moodustati Riigikogus saarte ühendus, Setomaa ja Ida-Virumaa toetusrühm ning Eesti-Slovakkia, Eesti-Austria, Eesti-Poola ja Eesti-Venemaa parlamendirühm.

Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis Eesti-Austraalia ja Uus-Meremaa, Eesti-Iirimaa ning Eesti-Aserbaidžaaani parlamendirühma asutamise koosolekud.

Lugupeetud Riigikogu! Täna pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis kosmoseuuringute, Kaitseliidu, tuumajaama, kodanikuühiskonna ja Mulgimaa toetusrühma ning Kagu-Eesti saadikurühma asutamise koosolekud.

Head kolleegid! Kuna päevakorrapunkte ei ole, siis soovin edukat tööd teile kõigile!

Istungi lõpp kell 10.04.

Istungi kestus 4 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 13. aprill 2011

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Elektri hinnast
2. Regionaalarengust
3. Euro mõjust hinnatõusule
4. Sotsiaalsest olukorrast Kiviõlis
5. Muud küsimused

Istungi rakendamine

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu (47 SE) seadusena vastuvõtmine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, austatud Riigikogu! Tere päevast, lugupeetud peaminister ja valitsusliikmed! Alustame tänast infotundi. Palun teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 57 rahvasaadikut, puudub 44. Täna infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, rahandusminister Jürgen Ligi ja regionaalminister Siim Valmar Kiisler.

1. Elektri hinnast

Esimees Ene Ergma

Esimene on Lembit Kaljuvee küsimus peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea peaminister! Teil ja kõigil nendel inimestel on õigus, kes ütlevad, et valitsusjuht ei pea sekkuma elektri hinna eri komponentide määramise ja kinnitamise protseduuridesse. Üldjuhul see nii on jah. Kindlasti aga peaks peaminister sekkuma, kui monopoolne energiafirma ajab majandusministeeriumi toel järjekindlalt kodu- ja suurarbija vaenulikkudele elektri hinnapoliitikat, mille tõestuseks on Eesti Energia järjekordne võrgutasude 13% tõstmise taotlus. Minu küsimus on: miks

peab juba praegu Eesti kodutarbija maksma ühe kilovatt-tunni elektrienergia eest 10,4 senti, kui Põhjamaades on see summa 10 senti?

Andrus Ansip

Ma olen teiega täiesti nõus: ei Riigikogu ega ka valitsus pea tegelema hindade kehtestamisega – ei leiva, saia ega ka elektri hinna kehtestamisega. Valdconnas, kus turg on monopoolse ettevõtte käes, peaks hinna kehtestama Konkurentsiamet. Ma olen veendunud, et ka kõnealust Eesti Energia taotlust menetleb Konkurentsiamet väga põhjalikult ja langetab sellise otsuse, mis on tarbijatele vastuvõetav ja üksiti tagab ka energia tootmise tulevikus.

Võrdlus teiste riikidega elektrienergia hindade osas on igati kohane ja minu meelest ka kaine. Ma just enne siiatulekut trükkisin välja Eurostati elektrienergia hinnad eratarbijatele ja tööstustarbijatele ning pean ütleva, et ega väga suuri üllatusi selles pingereas ei olnud. Üllatus on teile kindlasti see, et Eestis on Bulgaaria järel kõige odavam elektrienergia Euroopa Liidus. Muidugi ei taha ma nüüd öelda, et me peaksime selle eelviimase koha tolles pingereas minetama ja rühkima ettepoole. Mulle see eelviimane koht meeldib ja las jääbki nii!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee, esimene täpsustav küsimus!

Lembit Kaljuvee

Aitäh! Me teame, et elektri hind koosneb põhimõtteliselt kolmest komponendist. Ma mõtlen seda hinda, mida maksab inimene või ettevõtte. Üks komponent on elektri tootmise hind, teine on võrgutasud ja kolmas on maksud. Ma ei tea, millises hinnast te rääkisite, aga kui me räägime tarbijahinnast, siis Eesti puhul need andmed, mis te välja tõite, ei ole tõesed. Mina ei ole selliseid arve kuskil näinud. Ma olen ettevõtete aruandeid vaadanud ja

rääkinud inimestega Põhjamaades, mida nad maksavad. Eesti olukord ei ole roosiline. Kui me oleks seal tagatipus, siis tõesti ...

Esimees Ene Ergma

Küsimus, palun!

Lembit Kaljuvee

Küsimus on: mis saab, kui me läheme vabale turule ja hind tõuseb 30–40%? Milline saab siis Eestis hind olema?

Andrus Ansip

Kui me läheme vabale turule, siis on Eestis ka vabaturuhind. Milliseks vabaturuhind kujuneb, seda on minul raske prognoosida. Küllap ta Nord Pooli hind saab olema, aga kas Nord Pooli hind selle järel, kui Eesti, Läti ja Leedu selle turuga liituvad, tõuseb või langeb, on väga raske ennustada. Elektriarve komponente võib tõepoolest jagada nii, nagu teie jagasite. Ma tavaliselt olen kuulnud, et sellisele liigendamisele järgneb ka süüdistus, et makse on kõvasti tõstetud ja seetõttu elektri hind on tõusnud. Tahan kohe ennetavalt ära öelda, et see väide ei vasta tõele. Makse pole tõstetud ja seetõttu elektri hind ei tõuse. Maksutõusudest viimane oli käibemaksu määra tõus, aga see oli juba üksjagu ammu.

Ma siiski jääks oma väite juurde, et Eesti on Euroopa Liidus elektri hinna poolest tagantpoolt teisel kohal. Kõige odavam elekter nii kodutarbijale kui ka tööstustarbijale on Bulgaarias, teisel kohal on Eesti. Ja see väide vastab tõele – seda nii siis, kui me räägime elektrienergia hinnast ilma maksudeta, kui ka siis, kui me räägime elektrienergia hinnast koos maksudega. Igaüks saab minna Eurostati koduleheküljele ja vaadata neid tabeleid. Mu väide vastab tõele.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee, teine täpsustav küsimus!

Lembit Kaljuvee

Aitäh! Ma tuleks ikkagi tagasi nende hinnakomponentide juurde. Minu arvates on võrgutasud praegu ebamõistlikult suured. Kui me vaatame teisi riike, siis hinnas on kõige suurem komponent ikkagi elektri tootmise hind või turuhind, selle järel tulevad kas ülekande-

tasud või maksud. Aga meil Eestis moodustavad juba praegu 40% elektri hinnast võrgutasud ja nüüd, kui põhivõrk tahab hinda tõsta ja jaotusvõrk samuti, siis me läheme üldse proportsioonidest välja. Mis te sellest arvate?

Andrus Ansip

Minu hinnangul on proportsioonid elektrienergia tootmise hinna ja võrgutasude vahel olnud tavaliselt umbes 50 : 50 ja Eesti puhul on see enam-vähem võrdne jaotus olnud juba pikka aega. Kui ma jälle vaatan enda käes olevat tulpdigrammi, siis ma näen, et näiteks 2005. aastal oli meil võrguteenuse komponent 2,79 eurot ja elektrienergia tootmise hind oli 2,67 eurot ehk seega enam-vähem sama. Kui me võtame 1. juuli 2011 – siin on juba see tõus sisse kavandatud –, siis need näitajad on 3,30 ja 3,07. Laias laastus võib öelda, et enam-vähem võrdsed on need komponendid. Ma jääksin endale kindlaks ega hakkaks seda hinnatõusu taotlust kommenteerima. Ma usaldan Konkurentsiametit täielikult ega taha nende tegevusse sekkuda. Vahel ma olen oma emotsioone välja pursanud ja mul on kahju, et neid emotsionaalseid avaldusi on tõlgendatud kui Konkurentsiametile mõju avaldamist. Ma ei taha olla peaminister, kes lööb rusika lauale, ja Konkurentsiamet kohe teeb sellise rehkenduse, nagu peaminister soovib. Olgu nad ikka objektiivsed ja rõõmsad!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Ja nüüd, head kolleegid, ma luban kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Aitäh! Austatud peaminister! Ka minul oli au televiisorist näha, kuidas te valitsuse presikonverentsil ütlesite: "Elektri hinna tõstmise plaan on lauslollus." Ja oh imet, elektri hind ei tõusnudki. Nüüd, peale valimisi, mis on teiega juhtunud? Teid oleks nagu ringi vahetatud, te olete elektri hinna teemal sõna võttes väga ettevaatlik. Kas te ei tahaks seda oma lauset korrata ja veel kord öelda, et elektri hinna tõstmise plaan on lauslollus? Ehk see lükkab elektri hinna tõstmise veel kord edasi.

Andrus Ansip

Inimesel on kalduvus kõike seda, mis ta on teinud ja mis ta on välja öelnud, õigustada. Ma jääksin selle juurde, mis ma seal pressikonverentsil ütlesin. See taotlus oli lauslollus ja mul on niisugune tunne, et need, kes seda taotlesid, said ka sellest aru ja võtsid tookordse taotluse tagasi. Praegune taotlus ka välisel vaatlemisel ehk kui vaadata seda hinda, mida taotletakse, erineb eelmisest taotlusest märgatavalt. Kui siis oli juttu 19%-lisest hinnatõusust, siis nüüd on jutt 13%-lisest. Ma siiski jätaaksin oma emotsioonid praeguse taotluse suhtes sissepoole ega hakkaks andma hinnanguid enne, kui seda on teinud Konkurentsiamet.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Raivo Järvi!

Raivo Järvi

Suur tänu, hea juhataja! Härra peaminister! Mäletan, et kaheksa aastat tagasi kohtus meie fraktsioon tollaegse Eesti Energia juhiga ja ilmselt oleks õigem see küsimus adresseerida just sellele instantsile, aga küsin siiski. Ta ütles, et kui me ei võta ette midagi meie Nõukogude-aegsete võrkude uuendamisel, siis kukuvad need varem või hiljem ühel päeval kõik kokku. Seetõttu sellest hinnatõusust me ei pääse. Minu küsimus on küllaltki üldine: kui neid hinnatõuse ja neid vajalikke investeeringuid ei tehta, siis millal võib juhtuda, et tõepoolest need asjad kokku kukuvad? On teada, et elektrikatkestused pole meie inimestele mitte võõras teema.

Andrus Ansip

Mulle ei meeldi üleüldse säärane must-valge lähenemine, et kui neid investeeringuid ja hinnatõuse ei tehta, siis millal kõik kokku kukub. Me ju maksame võrgutasusid kogu aeg. Oleme maksnud aastaid tagasi, maksame praegu, maksame ka tulevikus ja tulevikus ilmselt rohkem kui praegu. Ja selle võrgutasu eest tuleb ka võrku uuendada. Kõik säärased must-valged väited, et kui me hinda ei tõsta, siis võrgud kukuvad kokku, on rumalad ehk siis, kui jääda vana sõnapruugi juurde, lauslollus.

Esimees Ene Ergma

Aitäh, lugupeetud peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Regionaalarengust

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Kajar Lemberilt regionaalminister Siim Valmar Kiislerile. Palun!

Kajar Lember

Aitäh, juhataja! Hea minister! Palju räägitakse kaasamisest ja huvigruppidega arvestamisest. Kui te eelmises valitsuses regionaalministrina alustasite, oli teile toeks koalitsioonileppe punkt, et te toetate riigi ja kohalike omavalitsuste liitude partnerlust ning omavalitsusliitude tugevnemist. See, et see punkt täitmata jäi, on nüüd juba ajalugu. Aga tänavu 9. märtsil tegid Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit ühispöördumise koalitsiooniläbirääkimisi pidavate erakondade poole ja käisid selles välja oma ettepanekud regionaalpoliitika arendamise kohta. Kas te oskate vastata, miks ei ole kahe selle valdkonna vaieldamatult kõige laiema põhjaga esindusorganisatsioonide ettepanekutest sisuliselt mitte ükski jõudnud valitsuse tegevusprogrammi? Kas see tuleneb sellest, et nende organisatsioonide seisukohad ei ole teile olulised või pole läbirääkijad ja leppe allkirjastajad teid lihtsalt kuulnud?

Siim Valmar Kiisler

Aitäh, härra Lember! Kui me loeme koalitsioonileppe kohaliku halduse peatükki, siis minu arvates põhimõtted, mis seal kirjas on, kajastavad päris hästi seisukohti, mida Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit on juba aastaid väljendanud. Koalitsioonileppes rõhutatakse korduvalt kohalike omavalitsuste rolli ja koostööd, iseseisva tulubaasi suurendamist, regionaalset tasakaalustatust ja kohaliku demokraatia suurendamist. Ma arvan, et need on väga hästi kooskõlas üleriigiliste omavalitsusliitude seisukohtadega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kajar Lember, esimene täpsustav küsimus!

Kajar Lember

Aitäh! Esimese küsimusena ma küsiksin natuke laiemalt selle kohta, et IRL on lubanud jõulist haldusreformi ja see oli ka üks teie

selge sõnum koalitsiooniläbirääkimistele minnes. Aga tulemust me teame. Millega teie kui Eesti halduskorralduse ja regionaalpoliitika poliitiline juht kavatsete lähiaastatel tegeleda? Koalitsioonipartner teie ideid ei ole toetanud.

Siim Valmar Kiisler

Kindlasti lähtub valitsusliige oma tegevuses sellest samast koalitsioonilepest, millele te viitasite. Vastavalt sellele püüan ma kohalike omavalitsuste koostööd soodustada. Nagu me teame, kui siin radikaalseid muudatusi ei tule, siis me peame abistama omavalitsusi sellistena, nagu nad meil Eestis on, näiteks tihendama koostööd kohalike omavalitsustega e-teenuste arendamisel. Toon näiteks, et me oleme välja töötanud kohaliku omavalitsuse teenuste portaali paljude funktsioonidega kodulehekülje. Praeguseks on avaldanud soovi see kasutusele võtta juba 60 omavalitsust ja ma arvan, et see arv kasvab kiiresti. Tähtis on see, et me aitame omavalitsustel toime tulla olukorras, kus nad ilmselgelt ise kõiki teenuseid alati sel tasemel, nagu me soovime, ei suuda pakkuda.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kajar Lember, teine täpsustav küsimus!

Kajar Lember

Aitäh! Võib-olla ka üks konkreetsem teema. Teatavasti on enamikul kohalikel omavalitsustel teede hooldamiseks ja korrashoiuks ettenähtud raha otsas. Millal on plaanis viia teehoiuks mõeldud summad tagasi eelarvekärbete-eelsele tasemele?

Siim Valmar Kiisler

Jah, koalitsioonileppes on samuti kirjas, et seame eesmärgiks suurendada kohalike teede korrashoiu rahastamise osakaalu üldises teehoiu rahastamises. Millal see sünnib, seda täpset kuupäeva mina täna öelda ei julge. Loomulikult sõltub see sellest, kui palju meie riigil raha on, ja eelarveläbirääkimiste käigus.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd kolm kohapeal registreeritud küsimust. Kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea minister! Enne valimisi lubas Reformierakond maal elavate inimeste häälte püüdmiseks, et luuakse maaelu ministeerium. Kõik muud Reformierakonna lubadused on koalitsioonilepingusse sisse kirjutatud – õigemini enamik Reformierakonna lubadusi on sinna sisse kirjutatud –, aga mis juhtus selle lubadusega? Miks koalitsioonikõneluste käigus seda ministeeriumi ei otsustatud luua? Miks seda ministeeriumi ei looda?

Siim Valmar Kiisler

Härra Toobal, ma ei ole ilmselt kõige õigem inimene sellele küsimusele vastama. Siin on teil võimalus küsida seda hea koalitsioonipartneri esindajatelt. Ma juhin teie tähelepanu tõsi- asjale, et regionaalarengu küsimused pole ei Eestis ega mujal Euroopas ja ka laiemalt maailmas tänapäeval maaelu küsimused. Praegu on küsimus selles, kas meil üle kogu riigi on tõmbekeskused, mis tasakaalustavad ühe piirkonna tugevat tõmmet, või ei ole. Ja külaelu, maaelu on võimalik siis, kui läheduses on tugev tõmbekeskus, mis pakub inimesele nii vaba aja teenuseid kui ka avalikke teenuseid. Aga kindlasti kõige tähtsam on, et oleks piisavalt töökohtasid, ja selleks on vaja tugevaid keskusi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Karel Rütli!

Karel Rütli

Aitäh, austatud eesistuja! Hea minister! Teie kohaliku halduse peatükis sisalduvad lubadused on suhteliselt üldsõnalised, eeskätt puudutab see omavalitsuste tulubaasi. Me teame, et seal on põhiliselt kolm komponenti, mis omavalitsusi huvitavad – need on tasandusfond, teederaha ja tulumaksulaekumise protsent. Äkki te regionaalministrina ütlete meile, mis on teie ettepanek, kui te lähete nüüd uuesti eelarveläbirääkimistele? Milliseks peaks kujunema omavalitsuste tasandusfondi lõplik summa? Ning milline on teie ettepanek teehooldusraha suurendamise ja tulumaksulaekumise protsendi suurendamise kohta?

Siim Valmar Kiisler

Juba selle aasta eelarveläbirääkimistel tegin ma ettepaneku suurendada mingilgi määral

omavalitsuste osakaalu laekunud tulumaksu jaotamisel. On arusaadav, et ühe ropsuga kriisielesele tasemele jõuda on keeruline, aga ettepaneku järk-järgult sellele üle minna teen ma kindlasti ka seekord. Nagu ma juba ütlesin, toetan ma vastavalt ka koalitsioonileppes kirjas olevale loomulikult seda, et teehoiu rahastamine kasvaks. Oluline punkt on minu arvates samuti see, et omavalitsuste tulubaasi pikaajaliseks planeerimiseks lülitatakse see riigieelarve strateegiasse. Seegi on ammune üleriigiliste omavalitsusliitude soov ja nüüd ka valitsusliidu leppes kirjas. See annab omavalitsustele suurema kindlustunde nende eelarvetulude osas.

Üks asi veel. Kui rääkida tasandusfondist, siis on koalitsioonileppes minu arust väga huvitav ja tähelepanuväärne punkt selle kohta, et kodanikele luuakse võimalus nimetada teine omavalitsus, kuhu kanda üle osa nende pealt laekuvast tulumaksust. Ma arvan, et see hakkab olema selline kodanikualgatuslik tasandusfond, mille abil inimesed saavad tasakaalustada omavalitsuste tulusid ja aidata neid omavalitsusi, kelle tulubaas on väiksem.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Eelmise aasta sügisel kinnitas valitsus Ida-Virumaa arengukava. On kurb, et tänavuse aasta eelarves ei täpsustatud selle arengukava finantseerimist ja ka selle täitmise plaani. Kas on plaanis tuleva aasta eelarvet koostades ette näha selle arengukava finantseerimine ja koostada ka täpsustatud plaan arengukava täitmise kohta?

Siim Valmar Kiisler

Jah, valitsuses toimunud arutelu käigus jõuti tulemuseni, et praegu, pingelises eelarveolukorras saame rääkida eelkõige sellest, et ministriumid planeerivad iseenda eelarve piires tegevusi, mis tugevdavad just Ida-Virumaad. See ümberjaotus peab käima just ministriumides. Küsimus oligi, kas me jagame ministriumideülevalt raha ringi või teeb seda iga ministrium oma eelarve piires. Saavutati selline kokkulepe. Küll aga on tegevuskavas tä-

helepanuväärne punkt, et uuel Euroopa Liidu struktuurifondide summade jagamise perioodil tuleb koostada eraldi Ida-Viru programm. See töötab juba reaalselt rahastust, et paremini lahendada Ida-Virumaa spetsiifilised probleemid, mida teistes maakondades ei ole.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Euro mõjust hinnatõusule

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Inara Luigaselt rahandusminister Jürgen Ligile. Palun!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Kindlasti on viimase aja Eesti suurimaid kordaminekuid see, et me oleme kasutusele võtnud euro. Ja loomulikult on see saavutatud tänu sellele, et valitsus on teinud väga suuri jõupingutusi. Kuid me peame ka Eesti rahvale ütleva suure aitäh, et ta on oma püksirihma pingutanud. Eesti rahvas armastab teid ja andis teile valimistel palju hääli, nüüd te saate oma meeskonnaga edasi minna, tehes ainult väikesi vangerdusi. Ilmselt on rahvas andnud teile andeks ka selle, et te olete viimasel ajal aktsiise tõstnud, käibemaksu tõstnud, ära võtnud sellised väga vajalikud sotsiaaltoetused nagu ranitsatoetus ja matusetoetus. Aga kõige selle eest me oleme saanud euro ja koos euroga, mis meil hiljuti 100 päeva vanuseks sai, on Eestis käivitunud tõeline hinnaralli.

Esimees Ene Ergma

Küsimus palun!

Inara Luigas

Hinnatõus tapab tõesti meid igal rindel, kuhu me ka ei vaata. Küsimus on selline: olge hea, selgitage palun, mil määral on eurole üleminek praeguse hinnaralli põhjustanud!

Esimees Ene Ergma

Ma kordan veel kord: ühe minuti sees peab olema ka küsimus esitatud.

Jürgen Ligi

Ega ma ei jaksanud täpselt jälgida, mis te seal ette lugesite. Minu maailma kõik need väited ei mahu ja võib-olla ma sain valesti aru. Kui teema on hinnatõus seoses euroga, siis meenutan, mida ma olen varem väsimatult rääkinud: et euro mõju hinnale, euro tehniline mõju on eri riikides hinnatud 0,1%-st kuni 0,3%-ni. Esialgsete hinnangute järgi otsustades jään ma täna nendesamade arvude juurde, kuigi ma olen sedagi öelnud, et ei ole välistatud, et Eestis on see mõju tugevam. Arvestades meie väiksust, arvestades eri valutatade nominaali väärtust, võivad meil olla sellest mõjust ka kõrvalekalded. Aga Statistikaameti esialgsetele andmetele tuginedes jään ma praegu nende arvude juurde. Euro mõju hinnatõusule on peaaegu olematu ka Eestis. Kuid täpsemad uuringud, mis erinevad tavapära statistilistest uuringutest, praegu käivad, nii et see hinnang on esialgu mitteametlik. Ranitsatoetused ja kõik sellised teemad paluks siiski hoida eurost lahus. Ja ka nüüd käimasolev hinnatõus palun hoida eurost lahus. Käimasolevast hinnatõusust võin ma pikalt rääkida – see on, nagu ma olen ka varem öelnud, rahvusvaheliste toidu- ja kütusehindade tõusu tagajärg.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas, esimene täpsustav küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud rahandusminister, kindlasti me peame kõikidest hinnatõusudest siin edaspidigi palju rääkima. Kindel on see, et euro otseselt ei mõjutanud hinnatõusu, aga euro varjus tõsteti hindu küll. Euroopa Komisjoni soovitusel ja meie kaubandus-tööstuskoja eestvedamisel töötati välja nn ausa hinnakujunduse lepe. Leppega liitujad andsid nõusoleku, et eurole üleminekul järgitakse head tava ja põhjendamatult hindu ei tõsteta. Kõik, kes leppega liitusid, said ka vastava logoga kleebise, ja seda kõike jälgis Tarbijakaitseamet. Ka ettevõtjate erialaliitudel ja Rahandusministeeriumil oli järelevalves oma roll. Minu küsimus ongi: kuidas toimus ausa hinnataseme leppe järelevalve ja kus on see avalik teave, kust me saame näha sanktsioone ebaausate hinnatõusude eest?

Jürgen Ligi

Ma jällegi ei saa nõustuda nende väidetega, mis teil sissejuhatuses kõlasid – et euro varjus tõsteti hindu. Palun seda siiski tõestada! Miks te kogu aeg süüdistate ühte vaest rahahühikut? Miks te ei ütle, et krooni varjus tõsteti hindu või dollari varjus? Mis puutub ausa hinnastamise leppesse, siis ma neid detaile hakkan juba unustama, aga järelevalve oli Tarbijakaitseameti ülesanne. Lühike kokkuvõte on selline, et vabatahtliku leppega liitujad tõepoolest euro tõttu hinda ei tõstnud, nii nagu nad lubasid. Mis ei tähenda, et hinnatõusu üldse ei ole. Iseenesest jaanuaris oli detsembriga võrreldes statistiline hinnatõus null, aga see ei tähenda tõepoolest, et ei oleks ümardamisi olnud. Väikesi ülespoole ümardamisi oli, aga oli ka allapoole ümardamisi ja kokkuvõttes on mõju ikkagi nullilähedane. Meil on statistikute andmed selle kohta, et allapoole ümardamised olid ka täiesti realselt olemas. Nagu varemgi on palju räägitud, teatud kaupade puhul, ütleme kohvitass või juuksuriteenus, oli ülespoole ümardamist kas mugavuse või mingil muul põhjendusel kindlasti rohkem, aga meie tarbimine ei piirdu ju juuksuriteenuse ja kohvi joomisega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas, teine täpsustav küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud rahandusminister! Eile juhtus mulle kätte üks paber, kus oli asjaomane vahekokkuvõte. Neid rikkumisi oli seal ikka tunduvalt rohkem kui üks-kaks ja kirjas olid ka määratud sanktsioonid. Seda kokkuvõtet oleks täitsa huvitav lugeda ka laiemal avalikkusel, minu arvates paljud Eesti Vabariigi kodanikud tunnevad huvi, kuidas eurole ülemineku siiski toimus. Hinnatõusuga seoses räägitakse iga päev üha rohkem, et Eesti keskmist sissetulekut teenivale elanikule läheb elu Eestis järjest kallimaks, rääkimata pensionäridest ja teistest väikese sissetulekuga inimestest ning töötutest. See kõik on tekitanud riigis ebamugava olukorra. Euro raames on meil tegelikult võimalik väga vähe midagi muuta, sest eurole ülemineku oleme oma võimalused rohkem lukustanud. Minu küsimus on: kas Rahandusministeerium ja valitsus kavatsevad lihtsalt pealt vaa-

data, kuidas hinnad tõusevad, või on plaanis midagi teha olukorra leevendamiseks?

Jürgen Ligi

Jälle hulk väiteid, mõned segased ja mõned valed! Milline on riigi roll hinnatõusu ohjeldamisel? Kõigepealt konkurentsi soodustamine ja teiseks muidugi administratiivsete hindade kontroll. See on meil antud põhiliselt Konkurentsiametiga pädevusse ja peaminister äsja vastas selleletemalistele küsimustele. On selline kõige üldisem hinnatõusu kontroll: see on see, et riik hoiab oma rahanduse tasakaalus, riik ei ela võlgu ega tekita oma suurema nõudlusega hinnatõusu. Need on need kolm põhilist vastutust, mis riigil hinnatõusu suhtes turumajanduses on. Kõik muud sekkumised lõppeksid kohtus või siis majanduslikult väga halvasti. Ma praegu küll natuke utreerisin, aga põhimõtteliselt, tuletan meelde, meil on ikkagi tege mist turumajandusega. Nii et on tore küll siin omavahel mõtteid vahetada, aga tegu on majandusseadustega ja riik peab teatud asju õigesti tegema. Ning põhimõtteliselt ta ongi teinud õigesti. Ei ole kõik meie võimuses ja mõne asjaga tuleb leppida.

Mis puutub hinnatõusu tulevikus, siis see on aeglustumas. Sel aastal veel prognoosime 4,5%-list hinnatõusu, aga järgmine aasta juba 2,8%-list, mis on mõistlikkuse piires. Paraku sõltub väike riik ju nii palju muust maailmast. Me sõltume toidu ja kütuse hindadest, mis kujunevad rahvusvaheliselt, rohkem kui keskmine riik. Elatustaseme tõttu ja ka kliimatilistel põhjustel on nende kaupade osakaal meil suurem kui enamikus teistes Euroopa Liidu riikides.

Esimees Ene Ergma

Nüüd siis kolm kohapeal registreeritud küsimust. Palun kõigepealt, kolleeg Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Lugupeetud rahandusminister! Praegu on küsimuse all euro mõju. Kaheldamatult on eurol mõju vägagi paljudele asjadele nii meil Eestis kui ka laiemalt Euroopas, kogu maailmani välja. Minu küsimus läheb selles suunas, milline on teatud asjade mõju eurole. Kas euro on tugev valuuta või nõrk valuuta? Kuidas sa hindaksid, kuidas mõjub eurole loomisel olev

Euroopa stabiliseerimismehhanism – kas sellel on positiivne või negatiivne mõju?

Jürgen Ligi

Eelkõige on sel mõju ikkagi üksikutele liikmesriikidele ja nende majandusele. Nendele, kellel on suuremad reformid ja rahanduse korraldamine tegemata, on stabiliseerimismehhanismi abi hädavajalik. Just nii, nagu meile oli hädavajalik omada reserve, et oma eelarvet kokku tõmmata. Jah, euro usaldusväärsus sõltub sellest ka, kuidas üksikutel riikidel läheb. Mul jäi Inara Luigase üks väide kommenteerimata. Teda kangesti häirib see, et me justkui oleks euroga liitudes hindade kontrollil suurest otsustamisõigusest loobunud. Palun ikkagi teil kui rahanduskomisjoni liikmel oma väiteid täpsustada! Millist võimalust te ette nägite? Millised olid plaanid väljaspool eurotsooni hindu kontrollida ja kas te pidasite silmas devalveerimist? Sellele oleks järgnenud palju kiirem hinnatõus kui devalveerimata jätmise korral. See oli see, millest me loobusime 1992. aastal, tehes oma mehhanismi keerulisemaks, aga lõplikult ütlesime selle välja eurotsooniga liitumisel. Ei maksa igasuguseid väiteid umbropsu ritta panna ja neid Riigikogu saalis esitada!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Yana Toom!

Yana Toom

Täna, proua eesistuja! Härra minister, mul on selline küsimus. Enne eurole üleminekut käivitati meil mitte just odav teavituskampaania, mille slogan oli "Euro hinda ei tõsta". Kui te täna tagasi vaatate ja korraks ette kujutate, et me alles kavatsime euroga liituda, kas oleksite nõus puhta südamega samasisulise kampaania sama hinna eest käivitama?

Jürgen Ligi

Millisest kampaaniast te räägite? See ei olnud kellegi valimiskampaania, ei olnud see ka riiklik kohustuslik kampaania. See oli sellesama vabatahtliku leppe üks tunnuslause – "Euro hinda ei tõsta". Iga loosung nõuab kommentaari ja kõik, kes selle leppega ühinesid, teadsid seda ja tole leppe tutvustamine avalikkusele sisaldas sõnumit, et me ei tõsta eurole üleminekul ümardamise kaudu salaja hindu. Ja

selle sihiga oli kehtestatud ka riiklik kohustus – hindade paralleelkuvamine. See oli juba pool aastat enne eurot ja on ka pool aastat pärast euro tulekut. Selline on olnud riiklik regulatsioon. Aga selle leppega liitumine oli iseenesest vabatahtlik ja see ei olnud mingisugune rahandusministri poolt allkirjastatud lepe. Tuletan teile siiski meelde, et kui mõelda sellele protsessile tagasi, siis oli eurole üleminek tegelikult erakordselt edukas. Tehnilised probleemid olid meil aastavahetusel olematud ja selle eest me oleme saanud väga kiitvaid hinnanguid. Saavutasime kampaania käigus ka päris hea toetuse eurole üleminekule. Vahepeal oli toetus eurole alla 50%, lõpuks aga 60% kandis. Ja praegu on see näitaja veel parem. Inimesed harjuvad asjaga. Ja ma arvan, et kampaania edukus oli üks põhjus. Erinevad kampaaniad, erinevad võtted aitasid kaasa, et inimesed on euro omaks võtnud.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Seoses eurole üleminekuga on minul üks lihtne küsimus: kui suur on Eesti riigi võlg?

Jürgen Ligi

Kui suur on Eesti riigi võlg? No sellest on palju räägitud. Aastavahetusel oli see 6,6% SKT-st. Paneme numbritesse, et mituteist miljardit krooni? See on suurusjärgus alla miljardi euro ja koosneb keskvalitsuse, omavalitsuste, sihtasutuste ja kõigi selliste institutsioonide võlgadest. Ta on nii pisikene, et teda ei ole nähagi. Suheldes oma kolleegidega olen ma aru saanud, et me ei mahu pildilegi. Selles mõõtkavas, kuidas riikide võlgu esitatakse, Eesti kuidagi kaob ära. Hiljuti nägin pilti, kust Eesti oligi välja jäänud, sest meie võlga nagu pole olemas. Muidugi, võlgade puhul tuleb vaadata ikkagi netovõlgnevust. Meie reservid on tunduvalt suuremad kui laenud. Mida täpselt reservina defineerida, on metoodika küsimus. Seepärast ma ei nimeta seda arvu, aga reservid on suuremad ja netovõlg peaks meil tekkima, kui me jätkame samamoodi, 2013. aastal.

Esimees Ene Ergma

Aitäh, härra rahandusminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Sotsiaalsest olukorrast Kiviõlis

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd küsimus kolleeg Jevgeni Ossinovskilt peaminister Andrus Ansipile!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud härra Ansip! 27. jaanuaril 2011 on Keskkonnaministerium andnud välja järjekordse kaeveloa Kiviõli Keemiatööstusele uues karjääris kaevandamiseks. Nagu me teame, on selle loa õiguspärasus kohtus vaidlustatud, ja Kiviõli Keemiatööstus on teatanud, et kui kohus tühistab valitsuse antud kaeveloa, siis on nad sunnitud tehase sulgema. Sel juhul jääks Kiviõlis töötada 25% tööealisest elanikkonnast ja linnaelarvesse tekiks umbes 15%-line auk. Mõistagi ei ole valitsusel ja Riigikogul sobilik võtta seisukohta kohtuvaidluses, mistõttu on minu küsimus järgmine. Mis on valitsuse tegevusplaan nii tööpuuduse leevendamise kui ka linnaelarve osas sel juhul, kui kohus kõnealuse kaeveloa tühistab?

Andrus Ansip

Eesti Vabariigi peaminister loomulikult ei lasku spekulatsioonidesse ja te ei leia Euroopast ka ühtegi teist peaministrit, kes hakkaks spekulerima, mis juhtub siis, kui toimub sündmus A, või mis juhtub siis, kui toimub sündmus B. Jah, te märkisite õigesti, et Vabariigi Valitsus on kaeveloa väljastanud. Vabariigi Valitsus ja ka Riigikogu on saanud ohtralt süüdistusi selle eest, et valitsus selle kaeveloa väljastanud on. Me oleme siiski veendunud, et õiguslik alus kaeveloa väljastamiseks oli olemas. Paraku on kaeveloa väljaandmine vaidlustatud kohtus ja loomulikult mina peaministrina ei kavatsen kohtule kuidagimoodi survet hakata avaldama. Ma ei saa Kiviõli Keemiatööstuse omanikest ja juhtidest päris hästi aru. Nad on praegu avaldanud soovi koondada kõik töötajad ja sulgeda tehase 1. maist käesoleval aastal. Samas on mulle teada, et Eesti Energiaga sõlmitud lepingu alusel on neil õigus seda tööstuslikku tükilist põlevkivi saada kuni 31. maini. Mille pagana pärast peaks siis juba

1. maist tehase kinni panema, kui ressursi on piisavalt selleks, et töötada veel kuu aega? Miks peaks käivitama kõigi nende töötajate koondamise, kui kõik muud võimalused on minu arusaamise järgi ammendamata?

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski, esimene täpsustav küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Ma ei palunud teil spekuloida, vaid öelda, kas valitsusel on tegevusplaan. Ja kui on, siis missugune see on juhul, kui kohus kaeveloa tühistab. Kuna tegemist on suhteliselt tõsise olukorraga ja potentsiaalse sotsiaalse katastroofiga Kiviõlis, siis kindlasti valitsusel on olemas ka n-ö B-plaan, juhul kui kohus valitsuse A-plaani ei toeta.

Andrus Ansip

Töötukassal on plaan selleks puhuks olemas, kui tööpoolest Kiviõli Keemiatööstus peaks oma tootmise seiskama ja kõik töötajad koondama. Kui töötukassa sai vastavasisulise märgukirja, siis asus ta loomulikult koostama kriisiplaani. Töötukassal on see plaan olemas. See sisaldab töötajate konsulteerimist, nende ümberõpet ja ka töötukassa töötajate püsivat töötamist mõne aja jooksul Kiviõli Keemiatööstuses. Nii et töötukassa ettevalmistusi teeb. Ent ma loodan väga, et need ettevalmistused on asjatud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski, teine täpsustav küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Ma tahan küsida veel järgmist. Nimelt on Kiviõli Keemiatööstus öelnud, et Eesti Energia kaevandused ei võimalda neil piisaval ja vajalikul määral põlevkivi saada. Kiviõli Keemiatööstus väidab, et neile on võimalik tarnida ainult 15 000 tonni põlevkivi, samas kui vajadus on 45 000 tonni. Kas te oma eelmise vastusega seate Kiviõli Keemiatööstuse väite küsimuse alla ja kui ei, siis kas valitsusel on võimalik kuidagi too probleem Kiviõli Keemiatööstuse jaoks lahendada?

Andrus Ansip

Esmalt tuleks muidugi Kiviõli Keemiatööstusel asuda korralikult Eesti Energiaga läbirääkimistesse. Nagu ma juba viitasin, Kiviõli Keemiatööstusel on Eesti Energiaga sõlmitud lepingu alusel õigus saada täies ulatuses, nii nagu neil tootmise vajadus on, tükkides põlevkivi kuni 31. maini. Ometi on saadetud töötukassale teatis, et juba 1. maist tahetakse tehas kinni panna. Miks loobutakse sellisest lepinguga tagatud ressursist, mida oleks võimalik kuu aja jooksul kasutada, on mulle sügavalt arusaamatu. Kui spekuloida, siis tundub, et tegemist on kohtule kohatu surve avaldamisega või siis avaliku arvamuse kujundamisega. Aga minu meelest pole see sugugi õigustatud samm. Kui Kiviõli Keemiatööstus asub läbirääkimistesse Eesti Energiaga, siis küllap on võimalik lahendus leida. Ma ei usu, et Eesti Energial pole võimalik põlevkivi rohkem kaevandada. Nagu me ajalooost teame, on kunagi mingitel aastatel Eestis kaevandatud 30 miljonit tonni põlevkivi. Praegu me oleme sellega võrreldes poole koguse juures. Põhimõttelisi vastunäidustusi ei ole. Ilmselt on küsimus detailides ja sealhulgas ka olulises detailis – hinnas.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd kohapeal registreeritud küsimused! Kõigepealt kolleeg Rannar Vassiljev.

Rannar Vassiljev

Aitäh! Hea peaminister! Kas uuel valitsusel on endiselt plaan Kirde-Eesti tööhõivet reguleerida uute kaevandusmahtude ja uute kaevandadega või on selles osas tekkinud mingeid uusi ideid?

Andrus Ansip

Valitsuse ideed on sõnastatud ka välja antud kaeveloas. Valitsus on seda meelt, et Kiviõli Keemiatööstusele tuleks tagada vajalik põlevkiviresurss, ja meie oleme kaeveloa välja andnud. Meil ei ole mitte mingisugust kava kaevandusi sulgema hakata. Lihtsalt mingitest ma ei tea mis eesmärkidest – olgu need rohe-rohelised – lähtudes me kavatsime põlevkivi töötlemist edasi arendada ning see põlevkivitööstuse ja põlevkivi töötlemise edasiarendamine leiab väljenduse ka Eesti Energias uue põlevkiviõli töötlemise tehase rajamise näol.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, hea juhataja! Härra peaminister! Kõnealuse probleemi põhjus on juba aastaid kestnud tüli kaevelubade õiguspärasuse üle. Samas on aastal 2009 valitsus alustanud Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri alade maade sundvõõrandamise protsessi. Minu küsimus on: milline on praeguse valitsuse seisukoht kõnealuste maade sundvõõrandamise osas?

Andrus Ansip

Me ei ole valitsuses seda sundvõõrandamise teemat rohkem arutanud, kuid kui Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium peab vajalikuks seda valitsuskabineti nõupidamisel arutada, siis küllap me seda väga põhjalikult ka arutame. Aga ma võin öelda oma isikliku seisukoha: ma ei pea seda sundvõõrandamist või sundkasutusvalduse seadmist praeguses ajalises kontekstis mitte mingisuguseks lahendusks. Ma usun, et sellel viisil põlevkiviresurss Kiviõli Keemiatööstuse kasutusse anda on nii palju nõrku külgi, et vähemalt viieks aastaks Eesti kohtutel tööd jätkuks. Praegu meil on vaidlustatud üksainus kaeveluba, aga vaidlustamiskohti on seal, ma ei ütle, et mustmiljon, aga viis või viisteist leiab neid kindlasti.

Esimees Ene Ergma

Nüüd siis viimane kohapeal registreeritud küsimus. Kolleeg Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Kas teie ei leia, et kui kord, mis reguleerib kaevelubade väljaandmist, realselt ei toimi või toimib pahasti, siis tuleks need reeglid valitsusel uuesti läbi vaadata?

Andrus Ansip

Ma ei heidaks korrale mitte midagi ette. Ei ole minu asi eraettevõtjale ette heita, et ta ei märganud seda, kuidas tema kompanjon asus kokku ostma maid, kus teine omanik soovis põlevkivi kaevandama hakata. Aga kõik see on juhtunud. Ma soovitan tülitsevatel osapooltel kokku leppida ja nii jääb enam kui 600 töötajat ka tööle.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Muud küsimused

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud kolleegid, meil on kümnekond minutit aega, kui keegi soovib veel ministrite või peaministri käest midagi küsida. Alustan kolleeg Eiki Nestorist. Palun nimetage ka ministri nimi, kelle poole te pöördute!

Eiki Nestor

Aitäh, juhataja! Mul on minister Jürgen Ligile kiire küsimus. Ministrit tundes ma usun, et tal sai ka täna hommikul hing täis, kui ta Eesti Päevalehte luges. 36 000 pensionäri on asja ees, teist taga maksnud riigile tulumaksu, mille nad võiksid nüüd tagasi saada. Maksukorralduse seadus ütleb meile, et kui asjaomaste avalduste korjaja ehk Sotsiaalkindlustusamet ärkab ja need avaldused kokku korjab, saavad inimesed tagasi ainult kolmel aastal enam makstud tulumaksu. Mis sa, ministrihärra, arvad sellest, kui lepiks nõnda kokku, et pikendaks seda tähtaega, nii et nendel inimestel ei tekiks probleeme üleliia makstud raha tagasisaamisega?

Jürgen Ligi

Te ikka ei tunne mind piisavalt! Hing mul hommikul täis ei saanud ja Päevalehte ma ka ei jõudnud lugeda. Teemaga aga olen ma üldjoontes kursis ja arvan, et tegu on pealiskaudse käsitlemisega, sensatsiooni otsimisega kohast, kus seda tegelikult ei ole. Ma väidan – see on säärane üldisem väide –, et meil on siiski vabade kodanike riik, kus mitte kogu aeg ei saa süüdistada riiki selle eest, et mõni kodanik jätab oma õigused ja vabadused kasutamata, vaatamata sellele, et see oleks talle rahaliselt kasulik.

Mis puutub selle õiguse kasutamata jätmise suurusjärku, siis see 36 000 ei ole kindlasti sisuliselt õige arv. Kõigepealt, väga paljud pensionärid töötavad ja neid pensionäre, kes tulumaksu täies ulatuses tagasi küsivad, on kordades rohkem. Kui ma nüüd peast ütlen, siis kolm või neli korda rohkem. Ja ülima tõenäosusega on rõhuv enamik nendest 36 000 inimesest – kindlasti küll mitte viimse kui

inimeseni – selle arvu sees. Kahtlemata on inimesi, kes on kõnealuse õiguse jätnud kasutamata, kuid võimalusi, et nad selle kasutamata jäta, on riik jätnud küll minimaalselt. Esiteks on olemas kampaaniad selleks, et nad seda õigust kasutaksid. Teiseks on pensioni saamise ühekordse avalduse blanketil – kord elus peab inimene selle kirjutama – eraldi märke koht: kas ta tahab, et talt arvestatakse tulumaks maha, või mitte. Kasulik on töötaval pensionäril kahtlemata öelda "mitte" ja lasta see maha kanda ikkagi oma töötasult. Nii et meie süsteem on tulumaksu arvestusel ja tagasiküsimisel võib-olla üldse maailma kõige mugavam, seda arvestades ka interneti võimalusi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh! Minul on küsimus härra peaministrile. Liikudes mööda Eestimaad ringi, me näeme, et siin ja seal on probleeme riigihangetega. Hiljuti meie president avaldas arvamust, et Riigikogu peaks hakkama riigihangete seadusega tõsiselt tegelema. Probleeme on koolidel, on valdadel, on riigil. Kas valitsuses on arutatud või mis te ise arvate, kas peaks riigihangete seaduse tõesti uuesti käsile võtma ja kui peaks, siis mida seal muutma peaks?

Andrus Ansip

Ma ei arva, et me peaksime igal aastal riigihangete seadust muutma. Meil on põhilised ühiskondlikku resonantsi tekitanud probleemid selles vallas olnud seotud Maanteeameti korraldatud riigihangetega. Kui seadust pidevalt muuta, siis saabuks õigusselgus küllalt pikaajalise nihkega. Ning kui õiguskindlust ei ole, siis kristalliseerumine, seaduse kohaldamise praktika ei saagi välja kujuneda.

Meil on riigihangetega lugu selline, et vaid 1% hangetest on vaidlustatud, aga paraku see 1% vaidlustatud hangetest kujundab riigihangete seadusest ja üleüldse olukorrast riigihangete vallas sellise pildi, et seal on üks suur korralagedus ja see seadus on äärmiselt ebaõnnestunud. Väidan vastupidist: seadus on üksjagu hästi õnnestunud ning tuleks hoiduda selle kergekäelisest muutmisest. Tuleks lasta välja kujuneda õiguspraktika ja küllap siis ka hanked saavad korraldatud kiiremini, kui praegu mõne

hanke puhul kahjuks on juhtunud. Näiteks võib tuua sellesama Kose-Aruvalla teelõigu, mille üle on kaks aastat kohtus vaieldud.

Aga ma tahaks Eiki Nestorile pensioniteemal öelda paar sõna lisaks sellele, mis Jürgen rääkis. Maksu- ja Tolliameti andmetel on käesoleval aastal esitanud oma tuludeklaratsiooni 106 997 vanaduspensionäri, kes on seal deklareerinud ka oma pensioni, selle maksuvaba miinimumi ja palunud selle maha arvata. Möödunud aastal oli see arv õige pisut väiksem: 104 513. See 36 000 eraldi käsitletuna 107 000-st on minu meelest väga väär.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh, hea juhataja! Minu küsimus on regionaalministrile. Ma mäletan, et mõni aeg tagasi Sotsiaaldemokraatlik Erakond esitas teile ühe arupärimise, mis puudutas IT-hankeid teie haldusalas. Oldi piisavalt rahulolematud, sest tol ajal olite kolm hanget ebaõnnestunuks kuulutanud. Samamoodi on kohalike omavalitsuste volikogude infosüsteem ehk VOLIS paljudes omavalitsustes väga palju küsimusi tekitanud. Kas te saate mulle kinnitada, et te ei jätka seda läbikukkumise traditsiooni? Kas olete oma hangetega positiivsemate tulemusteni jõudnud?

Siim Valmar Kiisler

Te räägite nendest hangetest, mis me oleme korraldanud selleks, et toetada kohalikke omavalitsusi, et pakkuda neile vabavaralisi lahendusi, et nad saaksid väikeste kuludega endale lahenduse, mis on keskselt välja töötatud, ja kõik, millega seda täiendatakse, oleks kättesaadav kõigile linnadele ja valdadele. Nagu ma täna juba rääkisin, on huvi kohaliku omavalitsuse kodulehe vastu väga suur ja kasvab pidevalt. Juba 60 omavalitsust on avaldanud soovi sellega liituda. Volikogu infosüsteem on rakendunud Jõgeva maakonnas, seal on kõik hanked läbi viidud. Ma usun, et ka teistes maakondades võetakse see kasutusele.

Mis puutub meil kõige probleemsemasse dokumendihalduse süsteemi, siis me otsime siin täiendavaid vabavaralisi lahendusi. Ma rõhutan: me tahame just sellist lahendust, mille puhul kood ei oleks kaitstud, mida kõik saak-

sid vabalt kasutada. Lahendused peavad olema omavalitsustele võimalikult odavalt kättesaadavad ja võimalikult head. Nii et vastus küsimusele on: jah.

Esimees Ene Ergma

Nüüd viimane küsimus. Palun, kolleeg Eiki Nestor!

Eiki Nestor

Aitäh! Ma palun rahandusministri ees vabandust! Ma ei teadnud, et ta tundis lehte luges rõõmu. Minu viga!

Esimees Ene Ergma

Küsimus on kellele?

Eiki Nestor

Rahandusministrile! Olukord on ju lihtne tekkima: inimene käib tööl, tal on avaldus töö juures kirjutatud. Kui ta ühel päeval koju jääb, siis Sotsiaalkindlustusamet ei ole sellest otsemaid informeeritud. Keegi inimesele meelde ei tuleta, avaldus jääb kirjutamata ja tulumaksu üldine miinimum jääb arvesse võtmata. Järsku pikendaks seda aega, mille eest on inimestel õigus enam makstud tulumaks riigi käest tagasi saada? See on minu küsimus.

Jürgen Ligi

Ja minu vastus oli, et ma ei ole lehte lugeanud. Ammugi ei ole ma seda rõõmuga lugeanud. Aga probleem on mulle täiesti teada. Iseenesest ei ole võimalik süsteemi lihtsamaks teha ega ka öelda, et riik peab kätt hoidma mingitmoodi tagasiulatuvalt veel pikki aastaid – sellega ma ei ole samuti nõus. Kas see kolm aastat on õige, see ei ole tegelikult aga nagu üldse eriline küsimus. Ma võin selle üle muidugi mõtisklema jääda ja äkki mul tekib teistsugune arvamus, aga ma usun, et kodanikel siiski eksisteerib mingisugune vastutus iseenda ees. Nagu mulle teada, on kõnealune risk suurem just kõige nooremate pensionäride puhul. Aga iseenesest, kui ma olen suuteline kirjutama pensioni saamise avalduse, siis ma olen suuteline ju täitma seal ka selle lahtri, mis tagab maksuvabastuse. Ja kasulik on, kui sa oled potentsiaalselt või tegelikult töötav pensionär, võtta see, nagu ma ütlesin, töökohast. Maksuamet ei saa teada, mis hetkel mingi inimene töö lõpetab. Praegu kehtiv kord on ini-

mese seisukohast maksimaalselt lihtsustatud kord. Ta ei ole pideva ja pingsa riikliku järelevalve all, kas ta töötab ikka edasi – ta ise deklareerib seda. Ja kui ta deklareerib valesti, siis võib ta muidugi saada maksunõude. Aga põhimõtteliselt, ma ütlen veel kord, süsteem on erakordselt kasutajasõbralik ja ka vanematele inimestele jõukohane, nagu elu on näidanud. Inimesed küsivad raha tagasi ja deklareerivad seda igal aastal. Kas see kolm aastat on õige? Ka riigile on kokkuvõttes tülikas, kui tal mingid teadmatud kohustused kuskil igavesti üleval seisavad. Tuleb ka riigi vastu natuke lugu pidamist üles näidata.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Meie infotunni aeg on läbi. Suur tänu Riigikogu liikmetele küsimuste esitamise eest ja aitäh, valitsusliikmed, vastamise eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu teise töönädala kolmapäevast istungit.

Head kolleegid, nüüd on aeg üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõnesoove ei ole.

Läheme teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: esiteks, Vabariigi Valitsuse üleele algatatud väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; teiseks, Vabariigi Valitsuse üleele algatatud äriseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on õiguskomisjon; kolmandaks, Eesti Keskerakonna fraktsiooni eile algatatud riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on rahanduskomisjon.

Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse poolt s.a 24. märtsil esitatud Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni rohelise raamatu "Vähem bürokraatiat kodanike jaoks: avalike dokumentide vaba ringluse edendamine ja perekonnaseisuaktide õigusjõu tunnustamine" kohta Euroopa Liidu asjade komisjonile ning määranud Vabariigi Valitsuse seisukohade ja rohelise raamatu kohta arvamust andma

õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. aprill kell 16.

Riigikogu liikmed moodustasid eile Eesti-Aserbaidžaaani, Eesti-Austraalia ja Uus-Meremaa ning Eesti-Iirimaa parlamendirühma ning Riigikogu spordi- ja liikumisharrastuse toetusrühma, muinsuskaitse ühenduse, Järva- ja Viljandimaa toetusrühma, Kaitseliidu toetusrühma, kosmoseuuringute toetusrühma, Kagu-Eesti saadikurühma ning Mulgimaa toetusrühma.

Hea Riigikogu! Täna kohe pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis Vana-Võrumaa saadikurühma ja Pärnumaa saadikurühma asutamiskoosolekud.

Palun kohaloleku kontroll!

Kohalolijaks registreerus 91 Riigikogu liiget, puudub 10.

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu (47 SE) seadusena vastuvõtmine

Esimees Ene Ergma

Tänases päevakorras on üks punkt: Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu (47 SE) seadusena vastuvõtmine. Ma tutvustan nüüd põhiseaduse muutmist Riigikogu kahe järjestikuse koosseisu poolt vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 126. Kõigepealt toimuvad läbirääkimised, sõna võivad võtta vaid fraktsioonid esindajad. Seejärel toimub lõpphääletus. Vähemalt Riigikogu koosseisu hääldenamusega vastuvõetavate seaduste vastuvõtmisel tehakse enne lõpphääletust kohaloleku kontroll. Põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on nõutav Riigikogu koosseisu kolmeviieksikuline hääldenamus.

Alustame selle seaduseelnõu menetlust. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Palun, kolleeg Kadri Simson Keskerakonna fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Kadri Simson

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Neli aastat tagasi sooviti algatada sellesamas küsimuses põhiseaduse kiirkorras muutmine, et kustutada põhiseadusest viited kaitseväge juhatajale ja ülemjuhatajale. Keskerakonna vastuseisu tõttu ei läinud põhiseaduse kiirkorras

muutmine läbi. Püüan teile selgitada, miks me olime siis ja miks me oleme täna sellisele põhiseaduse muutmisele vastu.

Neli aastat tagasi käis põhiseaduse muutmise sooviga kaasas ka kartus, et pärast põhiseaduse muutmist soovitakse kaitseväge korralduse seadusesse sisse kirjutada kaitseväge juhataja allumine kaitseministrile ning taandada kaitseväge oma staatuselt senisest sõjaväeliselt korraldatud täidesaatva riigivõimu asutusest valitsusasutuseks või hallatavaks riigiasutuseks. Täna me teame, et see on kaitseväge korralduse seadusega ka teostunud – kaitseväge on praeguseks sõjaväeliselt korraldatud valitsusasutus Kaitseministeeriumi valitsemisalas ning kaitseväge juhataja allub kaitseministrile.

Võiks küsida, et miks enam vastu tõrkuda – kui trumm on läinud, mingu ka pulgad. Kuid Keskerakond on veendunud, et Eesti riigikaitsele ei tule kasuks, kui kaotatakse Riigikogupoolne kontroll ja asendatakse see ühe partei ühe ministri mõjujõuga. Sõjaline võim on tugevaimat sorti võim ja tugevaimat sorti võim vajab suuremat eri osapoolte kontrolli. See muudatus, mis täna on meil laual, hoopis kaotab parlamendi kontrolli. Viie paragrahvi kustutamine või muutmine põhiseaduses ei kaota mitte ainult kõiki viiteid kaitseväge juhatajale, vaid annab ära ka parlamendi rolli kaitseväge juhataja ametisse nimetamisel ning ametist vabastamisel. Samuti kuulub praegu kehtiva põhiseaduse kohaselt arupärimisele vastavate inimeste ringi ka kaitseväge juhataja. Pärast seda, kui põhiseadust selles küsimuses muudetakse, kaitseväge juhataja enam nende inimeste ringi ei kuulu.

Riigikogu peab end kehtestama tsiviilkontrolli mehhanismide loomisel nii, et oleks välistatud kaitseväge juhtimise politiseerumine ning allutamine valitsusele viisil, mis välistab sisuliselt parlamendi osaluse ja kvaliteetse riigikaitse korraldamise järelevalve. Kaitseväest sõltub Eesti kaitsevõime, seda ei saa taandada tavalise ameti tasandile. Põhiseaduse muutmise vajalikkust on põhjendatud tsiviilkontrolliga, kuid selle tõttu parlamendi kontroll kaitseväge üle nõrgeneb ning Riigikogu annab ise siin praegu volitused valitsusele. On ilmselge, et valitsuses vajab ametimeeste kinnitamine märksa vähemat konsensust kui Riigikogus. Me teame, et ametimeeste nimetamist poliitilisest suvast lähtuvalt on meil olnud ja näiteid

võib tuua ka viimasest ajast, kui hiljuti pandi energiavaldkonnas ilma konkursita kaalukale kohale päevapoliitikas jalgu jäänud endine parteijuht. Kaitseväge juhataja nimetamise ära võtmine presidendilt ja Riigikogult ning andmine ühe erakonna ühele ministrile ei suurenda tsiviilkontrolli, vaid vähendab seda.

Põhiseaduse muutmise algatuse üks teine põhjendus oli see, et seni on kõrgeima sõjaväelise käsuõiguse ja kõrgeima poliitilise juhtimise vahekorraldus olnud ebaselge. Samas on vastu võetud kaitseväge korralduse seadus, mille § 23 sätestab üheselt, et kaitseväge juhivad rahu ajal ainujuhtimise põhimõttel kaitseväge juhataja, kes allub kaitseministrile. Kaitseministril ei ole käsuõigust kaitseväge juhataja üle ainult selle seaduse § 27 mõistes. Kaitseväge juhataja kustutamine põhiseadusest ei ole enam vajalik ning juhtimise seisukohalt ei tee olukorda sugugi selgemaks, sest põhiseaduse § 127 jääb alles kaks esimest lõiku, mis ütlevad, et riigikaitse kõrgeimaks juhiks on Vabariigi President ning et Vabariigi Presidendi juures on nõuandva organina Riigikaitse Nõukogu, kelle koosseisu ja ülesandeid sätestab seadus.

Seega saame Eesti lähiajaloo põhjal öelda seda, et segadusi on kaitseväge juhtimises eelkõige tekitanud olukord, kus kaitseminister on arvanud, et tema on riigikaitse kõrgeim juht. Aga kui selline suhtumine on ka tulevastel kaitseministritel, siis läheb see ikkagi põhiseadusse allesjäänud paragrahviosaga vastuollu. Põhiseaduse järgi peaks Riigikogu ametisse nimetama üksnes selliseid riigiametnikke, kelle sõltumatus vajab tulenevalt nende funktsioonist erilist kaitset. Ja nüüd on siis see seisukoht, et need ametimehed peaksid olema õiguskantsler, riigikontrolör ja riigikohtunikud, aga mitte kaitseväge juhataja. Ometi on sõjaline jõud demokraatlikus riigis üks enam kontrolli ja tasakaalustatust vajav jõud, mille üle peab säilima rahvaesinduse järelevalve.

Riigikogu rolli säilitamine kaitseväge juhataja nimetamisel oli ka ühe Eesti Keskerakonna fraktsiooni liikmete esitatud parandusettepaneku sisu. Kahjuks ei leidnud see eelmises Riigikogu koosseisus komisjoni toetust. Me leiame, et kui muuta põhiseadust presidendi pakutud sõnastuses, siis peavad Riigikogul olema senisest tõhusamad ja operatiivsemad mehhanismid, kuidas kontrollida valitsust riigikaitse korralduse küsimustes. Me kõik tea-

me, et kui täna peaks põhiseaduse muutmine saama 61 toetushäält, siis tuleb valitsus välja 19 seaduse muudatustega, mis tulenevad põhiseaduse muutmisest, ja ilmselt arutelud Riigikogu rollist jätkuvad. Aga kui jätta kaitseväge juhataja ametikoht põhiseadusest välja ja tema nimetamine väheste õiguseks, kui minna sõja- ja rahuküsimustes Riigikogust mööda, ilma elujõulist alternatiivi välja pakkumata, siis demokraatlik riigi kontroll nõrgeneb, mitte ei tugevne, nagu oli algne idee. Seepärast me hääletame tänase ettepaneku vastu, sest me leiame, et tsiviilkontroll kaitseväge üle peab olema ka edaspidi laiapõhjaline. Oma roll olgu presidendil ja ka Riigikogul ning seeläbi rahval kui kõrgeima riigivõimu kandjal. Ma tänan teid tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kadri Simson! Palun kõnepulti kolleeg Rait Maruste Reformierakonna fraktsiooni esindajana!

Rait Maruste

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud kolleegid! Täna on meie ees Eesti Vabariigi põhiseaduse järjekordse muutmise lõpuleviimine. Seekordse põhiseaduse muutmise algatas, kasutades oma põhiseaduslikku pädevust, Vabariigi President. Algamisele eelnesid põhjalikud uuringud, läbirääkimised ja kooskõlastused.

Eelmine Riigikogu otsustas algatust menetleda põhiseaduse § 162 punktis 2 ja §-s 165 ettenähtud korras ehk Riigikogu kahe järjekordse koosseisu poolt. Eelmine Riigikogu on oma töö teinud ja eelnõu oma koosseisu enamusega heaks kiitnud. Selle eelnõu tekst on täna teie ees. Põhiseadusliku protseduuri kohaselt on sisuliselt tegu eelnõu kolmanda lugemisega. Meie teha on jäänud eelnenud töö ja otsustus kolmeviendikulise häälteenamusega kas heaks kiita või tagasi lükata.

Reformierakonna fraktsiooni nimel kutsun teid eelnõu toetama!

Põhjused, miks muudatused põhiseaduses on vajalikud, on põhjalikult esitatud eelnõu selletuskirjas. Põhjendused on erialasel ja poliitilisel tasemel läbi räägitud ning varasemates menetluse staadiumides kokku lepitud. Need materjalid on olnud teile kättesaadavad, mistõttu puudub tarvidus neid siinkohal üle kor-

rata. Väga lühidalt ja kokkuvõtvalt tähendavad muudatused riigikaitse tegevjuhtimise viimist täitevvõimu pädevusse ja vastutusse.

Head kolleegid! Meie kehtiv põhiseadus on kompilatsioon esimese iseseisvusaja põhiseaduslikest elementidest, omaloomingust ning rahvusvahelistest allikatest ülevõetust. Meie kehtiv põhiseaduslik riigikaitse korraldus kannab esimese iseseisvusaja presidentaalse riigikorralduse pitsert. Tänapäevane Eesti Vabariik on aga selgelt parlamentaarne vabariik koos sellest tuleneva poliitilise ja riigiõigusliku loogika ning põhimõtetega. Nende põhimõtete üks osa on selge võimude lahusus, militaarsektori allumine tsiviilkontrollile ning alluvus- ja käsuliinide selgus.

Tänapäevastes lääne riigiõiguslikes mudelites on sõjavägi täitevvõimu osa. Sõjaväge korraldavad ja kannavad selle eest poliitilist vastutust valitsus ja kaitseminister. Nii on asjad põhijoontes korraldatud NATO liikmesriikides ning nii peaks see olema ka meil. Paraku on meie riigikaitse põhiseaduslik regulatsioon olnud mõneti ebajärjekindel ning potentsiaalselt arusaamatusi ja isegi konflikte võimaldav. Meenutan, et 1990. aastatel oli käsuliinide ebaselgus mitmete tõsiste riigikaitsega seonduvate pingete ja probleemide allikas. Õnneks oleme suutnud halvemat vältida ja aja jooksul on asjad paremuse poole liikunud.

Kuid, lugupeetud Riigikogu liikmed, meie ühine huvi ja hool peab olema välistada ka riigiõiguslikult arusaamatuste teke ning luua võimalikult selge pädevuste ja alluvuste jaotus, et tagada ühene ja tõhus asjade korraldus ja vastutus riigikaitseks.

Eelnõu heakskiitmisele ja jõustumisele järgneb pakett asjakohaseid riigikaitsealaseid eelnõusid, mis detailiseerivad ja uuendavad riigikaitse korraldust lähtuvalt meie ees olevatest põhiseaduse parandustest. See loob parema õigusliku aluse kaitseväge juhtimiseks meie tänastes oludes. Meil kõigil saab olema võimalus nende eelnõude menetlemise kaudu riigikaitse korralduses edaspidigi kaasa rääkida ja teostada seeläbi ka parlamentaarset kontrolli.

Reformierakonna fraktsiooni nimel väljendan usku, et eelnõu vastuvõtmise kaudu astume olulise sammu riigikaitse korralduse põhiseaduslikus regulatsioonis ning loome asjakohase eelduse sellest tulenevaks muuks õiguslikuks regulatsiooniks.

Täna siinkohal kõiki eelnõu ettevalmistajaid ja kutsun teid seda toetama!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Rait Maruste! Palun kõnepulti kolleeg Urmas Reinsalu Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu esimees! Austatud parlamendiliikmed! IRL-i fraktsioon toetab selle põhiseaduse muudatuse vastuvõtmist lõpphääletusel. Me toetame käsitusviisi, et põhiseadust muudetakse novellide, s.o eraldi üksikuid õigussuhteid reguleerivate paranduste abil. See on olnud meie põhiseaduse kultuur ning muudatuste arv peegeldab hoopis põhiseaduse püsivust, mitte nõrkust.

Teiseks, põhiseaduse muudatuse sisust. President Lennart Meri ütles 14 aastat tagasi Eesti põhiseaduse viiendal aastapäeval: "Siin on tegemist tõsise vastuoluga, mis on kodeeritud põhiseadusesse ega tulene poliitilise kultuuri puudulikkusest. Pean silmas konfliktset vahetõrget kaitseministrite ja kaitseväge juhatajate vahel. Võin teile täie vastutusega kinnitada: sõdur võib olla kui tahes hästi välja õpetatud, ta võib olla kui tahes moodsalt relvastatud ja ometi, kui käsuliin on ähmane, mitmeti tõlgendatav ja venib nagu härja ila, vajub ka kõige parem sõjavägi kokku nagu kaardimaja." Lennart Meri tsitaadi lõpp.

Kui me seda eelnõu siin saalis 2007. ja 2008. aastal arutasime, siis valitses Eesti riigikaitseõiguses teine olukord kui praegu. Riigikaitse juhtimise korralduses oli hägusalt sätestatud kaitseväge juhataja alluvussuhe ja kaitseväge paiknemine riigiasutuste struktuuris, samuti olid puudulikud käsuõiguse regulatsioon ja kaitseväge poolt jõu kasutamise põhimõtted. Kokkuvõtvalt: puudu oli põhiseaduse muudatuse sisustamine rakenduseseadustega. Selle aspekti, mida siin ka enne mainiti, tõid diskussioonides välja peaaegu kõik Riigikogus esindatud erakonnad ning see oli üks peamine takistus üldise poliitilise konsensuse saavutamisel.

Täna põhiseaduse muudatust hääletades oleme hoopis paremas positsioonis, sest eelmine Riigikogu koosseis võttis vastu kaitseväge korralduse seaduse. See seadus sätestab ühe-

selt mõistetavalt kaitseväge ühtse riigiasutusena Kaitseministeeriumi valitsemisalas, kaitseväge juhataja allumise kaitseministrile ning samuti käsuoigusega ja jõu kasutamise seadusega. Seega on suurem osa 2007. ja 2008. aastal peetud aruteludes tõstatatud probleemidest saanud lahenduse.

Põhiseaduse muudatuse vastuvõtmine võimaldab astuda viimased sammud sätestamiseks selgelt ja üheselt mõistetavalt Vabariigi Valitsuse ja kaitseministri juhtrolli Eesti riigi kaitse juhtimises ning selle eest vastutajana. Põhiseaduse muudatuse jõustamine võimaldab seaduse tasemel sätestada kaitseväge juhataja ja kaitseväge juhtkonna ametisse nimetamise protseduuri. Pärast kaitseväge korralduse seaduse jõustumist ning kaitseväge juhataja ja kaitseministri alluvusvahetuse selget määratlemist on otsustav viia ka kaitseväge juhataja ja kaitseväge juhtkonna ametisse nimetamise protseduur vastavusse riigioigusliku loogikaga. Kaitseväge juhataja on osa täitevvõimust ja kaitseväge juhataja allub kaitseministrile ning seega peaks kaitseväge juhtkonna ametisse nimetama täitevvõim.

Teise peamise murepunktina tõusetus eelmise Riigikogu diskussioonides hirm, et põhiseaduse muudatuse tulemusena kaob kaitseväge juhataja institutsioon ära ja kaitseväge poliitiseeritakse. Mina ei tea ühtegi Riigikogus esindatud erakonda, kes sooviks kaitseväge juhataja institutsiooni ära kaotada. See ei ole tänase arutelu teema ja sellele arutelule on IRL üheselt vastu. See põhiseaduse muudatus vähendab kaitseväge poliitiseerimise ohtu. Kui kaitseväge juhataja nimetab ametisse Riigikogu ja ta on aruandekohustuslik Riigikogu ees, siis teeb see ta ka osaliseks poliitilises debatis, mida peavad pidama poliitikud, meie siin saalis. Poliitilist vastutust kannab minister, tema osaleb poliitilises debatis ja annab Riigikogule aru. Kaitseväge juhatajal on alati võimalus ja kohustus panustada debatti sõjalise eksperdina.

Kui vaadata laiemalt Eesti rahvusliku julgeoleku ees seisvaid ülesandeid, siis praegune koalitsioon on paika pannud selged eesmärgid, mis tagavad meie riigikaitse kiire rakendatavuse ja selle eelduseks oleva juhtimise selguse. Esiteks, riigikaitse arendamisel tuleb lähtuda selle laiast käsitlusest vastavuses kehtestatud riigikaitsestrateegiaga. Oluline on kindlustada, et kõik riigiasutused valmistuvad täitma oma riigikaitse ülesandeid võimalike

ohtude korral ning sõjaline kaitse peab arenema koos ülejäänud ühiskonnaga. Teiseks on vaja algtada rahu- ja sõjaaja riigikaitse seaduste ajakohastamine. See on see esimene põhiseaduse muudatusest tulenev samm, mille järel me asume neid siin parlamendis menetlema. Toimekindluse tagamiseks on oluline muuta rahu- ja sõjaaja riigikaitse juhtimisüsteemid ning vastutusala võimalikult sarnaseks. Kolmandaks, riigikaitse juhtimise korraldamisel tuleb lähtuda kaitsejõududest kui täitevvõimu osast ning vajalik on tagada riigikaitse tegevuste juhtimise koordineeritus, juhtimise selgus ja läbipaistev tsiviilkontroll. Neljandaks on vaja luua selge alus militaar- ja päästeressursivõime koostoimeks ja jätkata riigi lennuvahendite, laevade ning nende käitlemiseks vajaliku teenindusressursi koondamist.

Kõik need tegevused on mõeldavad siis, kui parlamendil ja valitsusel on selge tahe tagada Eesti riigikaitse jätkusuutlik rahastamine, lähtudes põhimõttest, et meie eesmärk on saavutada aastaks 2012 kaitsekulude tase 2% sisetootmise kogutoodangust ja tagada selle taseme stabiilsus. Kuid eeldus on see, et riigikaitse juhtimises valitseb ühemõtteline selgus. Ma tsiteerin lõpetuseks veel kord Lennart Meri: "Hästi toimiv rahvuslik julgeolekusüsteem on juba iseenesest ohu peletaja, deterrent, julgeolekutagatis: ta osutab, et toimib efektiivselt ka kriisiolukorras – ja sellisena on võimeline kriisi ära hoidma." Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Urmas Reinsalu! Ma palun kõnepulti kolleeg Sven Mikseri Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Põhjustest, miks põhiseadus ja tema riigikaitset reguleeriv peatükk vajavad muutmist, on eelkõnelejad juba põhjalikult rääkinud. See õigusliku loogika vastuolu, mis oli teise ilmasõja eelsest põhiseadusest üle võetud komponentide ning taasiseseisvunud Eesti Vabariigis vastu võetud põhiseaduse ja parlamentaarse riigikorralduse loogika vahel, oli ilmne. Ka olid mitmed kõlavad mõisted, nagu näiteks president kui riigikaitse kõrgeim juht, aga ka küsimus, kas kait-

seväe juhataja on või ei ole põhiseaduslik institutsioon nii nagu õiguskantsler ja riigikontrolör, piisavalt sisustamata. Et võtta maha neid hirme, mis seonduvad praeguse põhiseaduse muutmise ettepanekuga, tuleb kõigepealt öelda, mida see põhiseaduse muudatus ei ole.

Esiteks ei ole ta kindlasti muudatus, mis allutaks kaitseväge operatiivjuhtimise ametnikele või paneks poliitikut andma kaitseväge lahingukäske. Teiseks ei ole ta kindlasti selline muudatus, mis politiseeriks kaitseväge juhtimist. Küll aga tugevdab see muudatus kahtlemata tsiviilkontrolli kaitseväge üle ning loob suurema õigusliku selguse ja õigusliku loogika.

Eelkõneleja Keskerakonnast peatus samuti küsimusel, kas kaitseväge juhataja, nii nagu ta on seni põhiseaduses mainitud, on põhiseaduslik institutsioon, kelle autonoomia, kelle iseseisvus ja sõltumatus vajavad samasugust kaitset nagu teised põhiseaduslikud institutsioonid. Kindlasti tuleb alla kriipsutada, et kaitseväge juhataja ei ole ega saagi olla põhiseaduslik institutsioon, nii nagu on riigikontrolör ja õiguskantsler. Me ei kujuta ju keegi ette tsiviilkontrolli parlamentaarse demokraatia tingimustes, kaitseväge, mis oleks oma ressursside ja tegevuste planeerimisel samavõrd sõltumatu täitevvõimust, nagu seda on õiguskantsleri ja riigikontrolöri ametkonnad.

Kaitseväge juhataja Riigikogu-poolne nimetamine tagavat tugevama poliitilise konsensus. Ma julgen selles kahelda nii õigusliku loogika seisukohast kui ka praktika seisukohast. Ma arvan, et paljudele inimestele, kes on siin saalis olnud kauem kui kaheksa aastat, meenub üks juhtum, kus Riigikogu hääletas kaitseväge juhataja ametist vabastamist. See hääletus lõppes n-õ positiivselt tänu ühele enamhäälele ja see üks enamhääle tuli Riigikogu liikmelt, kes hääletas oma fraktsiooni otsuse vastu, seletades seda muu hulgas hetkelise meeltesegaduse või värvipimedusega. Kindlasti ei räägi niisugused hääletustulemused kaitseväge juhataja nimetamisel või vabastamisel stabiilsusest, järjepidevusest ega ka suurest poliitilisest konsensusest. Neid oleks tark tulevikus välistada.

Nüüd veel ühe hirmu hajutamiseks. Ma võin öelda, et kõige kindlam garantii kaitseväge juhtimise politiseerimise vastu on tegelikult asjaolu, et Eesti kõrgemate ohvitseride seas ei

ole ega saa kunagi olema ühtegi parteilist kindralit. Arvan, et sellest garantiist peaks meile ka piisama.

Millest on kahju, on see, et meie ees ei ole täna ühest ja selget visiooni, mil viisil täpselt ja kes peaksid tulevikus ametisse nimetama kaitseväge juhataja, aga ka näiteks kaitseväge peastaabi ülema ja Kaitseliidu ülema. Kindlasti oleks meil lihtsam vajutada rohelist nuppu, kui me teaksime, et me kõik saame või vähemalt oluline osa meist saab ühtemoodi aru ka sellest, millisel tasemel ja kelle poolt need kõrged ohvitserid saavad ametisse nimetatud. Sotsiaaldemokraatide nimel ütlen, et me tahame kindlasti näha, et see oleks täitevvõimu kollegiaalne vastutus ja kollegiaalne otsus, st see otsus sünniks Vabariigi Valitsuse tasemel, mitte ministri tasemel. Ja vähemalt Kaitseliidu ülema puhul on oluline, et see tase oleks pariteetne ka kaitseväge juhataja ametisse nimetamisega nii ettepaneku tegemise kui ka otsuse langetamise osas.

Lõpuks tahan ma öelda, et Sotsiaaldemokraatlik Erakond toetab oma parlamendifraktsiooni kaudu tänasel lõpphääletusel põhiseaduse muutmist. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Sven Mikser! Kuna kõik fraktsioonide esindajad on saanud esineda, lõpetan läbirääkimised. Läheme lõpphääletuse juurde.

Head kolleegid, palun teeme enne lõpphääletust kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 90 Riigikogu liiget, puudub 11.

Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun hääletada!

Poolt hääletas 67 Riigikogu liiget, vastu oli 23, erapooletuid ei olnud. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud. (Tabel 2.)

Head kolleegid, meie istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 14.29.

Istungi kestus 1 tund ja 29 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 14. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, austatud Riigikogu! Head ametikaaslased! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu teise tööädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Head kolleegid! Mul on 12 kolleegi nimel üle anda arupärimine rahandusminister Jürgen Ligile. Arupärimine käsitleb Eesti osalust Euroopa Finantsstabiilsuse Fondis. Meid huvitab, milliseks meie panus kujuneb. Kas see võib kasvada suuremaks, kui Euroopas tekib abi vajavaid riike juurde? Kuna ei Kreeka, Iirimaa ega Portugali olukord ei tulnud üllatusena, vaid nende jätkusuutlikkuse probleemi võis ammu ette näha, siis kas Eesti Vabariigi valitsus tegi riskianalüüsi, enne kui otsustas euroalaga ühineda? Kas oldi valmis selleks, et seal ootavad meid ees riigid, kes võivad juba lähiajal meie abi vajada? Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Heljo Pikhofi!

Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head kolleegid! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel annan üle riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu väljatöötamise tingis vajadus vähendada vaesuses elavate laste arvu, toetada kõigi laste täisväärtuslikku arengut ning aidata kaasa lastega perede kindlustunde kasvule. Meie praeguses perepoliitikas on ainus tõeliselt kindlustunnet pakkuv

meede vanemahüvitis. Ent mis saab siis, kui laps on saanud poolteiseaastaseks? Lapse vajadused ei lõpe ju väikelapseeaga. Uuringud näitavad, et lapse kasvades kasvavad kulutused ning suureneb vaesus lastega peredes, koos sellega suurenevad ka kindlustus- ja ilmajäetustunne. Aastaks 2018 oleme olukorras, kus tööjõuturule tuleb kaks korda vähem noori kui praegu. Rahvastiku taastootmisega on meil lugu vilets. Perre sünnib keskmiselt 1,63 last. Praegusel tasemel püsimiseks peaks igal aastal sündima vähemalt viiendiku võrra rohkem lapsi. Vanemad vajavad kindlustunnet, et Eesti riigis on iga laps oodatud ning et nad suudavad oma lapsed üles kasvatada ja neile hea hariduse anda, seda ka halbadel aegadel. Praegu neil seda kindlustunnet paraku ei ole. Selleks et sündimuse vähenemine ei oleks drastiline, ei saa enam ühele meetmele lootma jääda. Esimene lahendus on kolmekordistada lapsetoetus, mistõttu soovimegi anda menetlusse riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe eelnõu ja ühe arupärimise. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise.

Läheme teadete juurde. Riigikogu liikmed on moodustanud kodanikuühiskonna toetusrühma, Pärnumaa saadikurühma ja Vana Võrumaa saadikurühma. Jõudu neile! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis Eesti-Kanada, Eesti-Makedoonia, Eesti-Portugali ning Eesti-Valgevene parlamendirühma asutamise koosolekud. Ootame aktiivset osavõttu. Samuti toimub täna pärast istungi lõppu siin saalis vähemusrahvuste esindajate ühenduse asutamise koosolek. Jõudu ka neile!

Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 84 Riigikogu liiget, puudub 17.

Head ametikaaslased! Täna päevakorrapunkte ei ole. Ma soovin teile jõudu tööks komisjonides! Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 10.05.
Istungi kestus 5 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

**Esmaspäev, 18. aprill 2011
Kell 15.00**

S i s u

Istungi rakendamine
1. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kolmanda töönädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid, kas keegi soovib üle anda eelnõusid ja arupärimisi? Kõnesoove ei ole.

Nüüd teated. Esiteks, Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 14. aprillil algatatud riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu ning määranud juhtivkomisjoniks sotsiaalkomisjoni. Teiseks olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise rahandusminister Jürgen Ligile. Kolmandaks, eelmisel neljapäeval moodustati vähemusrahvuste saadikute ühendus ning Eesti-Kanada, Eesti-Makedoonia, Eesti-Portugali ning Eesti-Valgevene parlamendirühmad.

Hea Riigikogu! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin saalis järgmiste parlamendirühmade asutamiskoosolekud: Eesti-Horvaatia, Eesti-Georgia, Eesti-Prantsusmaa, Eesti-Ukraina ja Eesti-Hollandi.

Kohe pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis ka regionaalpoliitika toetusrühma ning Valgamaa toetusrühma asutamiskoosolekud.

Palun kohaloleku kontroll!

Kohalolijaks registreerus 96 Riigikogu liiget, puudub 5.

Järgmine punkt on päevakorra kinnitamine. Lugupeetud Riigikogu! Juhatusel koostatud selle nädala päevakorra projekt on teile laudadele jaotatud. Kuna Riigikogu komisjonidelt ettepanekuid täiskogu selle töönädala päevakorra kohta ei laekunud, siis on päevakorras vaid esmaspäeval vaba mikrofon ja kolmapäeval infofund.

Head kolleegid, panen hääletusele täiskogu sellele töönädala päevakorra kinnitamise. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 94 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, 2 jäid erapooletuks. Päevakord on kinnitatud.

1. Vaba mikrofon

Esimees Ene Ergma

Kuna tänaseks arupärimistele vastamist kokku lepitud ei ole, siis palun pärast minu haamrilööki registreeruda vaba mikrofonisõnavõtuks.

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Proua juhataja! Head kolleegid! Eesti Päevaleht kirjutab, et loodus hõiskab ja laulab, ning Eesti Päevaleht kirjutab veel ühte, teist ja kolmandat. Eelmise nädala üks tõsisemaid majandusuudiseid oli meil aga see, et Eurostati andmetel tõusid hinnad Eestis eelmise aasta märtsiga võrreldes 5,2%. Sellega me oleme siis Euroopa riikidest esimesed. Tõsi, maailmamajanduse hetkeseis ja prognoositav suundumus annavad lähiajal ja kahjuks ka lähiaastatel hindade tõusule suurt tuge. See muidugi ei rõõmusta peaaegu mitte kedagi. Kedagi ta küll rõõmustab, aga väga väheseid.

Mida meiesugune väikeriik saaks ära teha, et need hinnatõusud ei lööks meie inimesi, ettevõtteid, elu ja ettevõtluskeskkonda nii valusasti, et nad ei riivaks meid nii valusasti? Täna ma tahan rääkida elektri hinna tõusust, mida tänane Eesti Päevaleht on oma esiküljel väga teravalt välja toonud. Millised ohud meid selles osas ees ootavad ja mida saab meie valitsus, mida saab meie majandusministeerium ära teha, et see hinnatõus ei lööks meie kodutarbijaid, meie väikseid ja suuri ettevõtteid nii valusasti? Ma olen sellest puldist vähemalt kümmekond korda rääkinud, et elektri hind – see, mis on kodus ja mida ettevõtte maksab –

koosneb kolmest põhikomponendist. Üks on nn aktiivenergia hind. See on turuhind, mille tõusust räägitakse ja mis on praktiliselt üks kolmandik sellest, mida tarbijad täna elektri eest maksavad. Teine kolmandik on võrgutasu, n-ö elektri transportimine. See on ka peaaegu kolmandik. Kolmas kolmandik on maksud: aktsiisimaks, taastuenergimaks ja käibemaks. Kolmas komponent puudutab muidugi kodutarbijaid.

Kus saab kaasa rääkida meie valitsus, Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium ja Rahandusministerium? Need on need kaks kolmandikku. Ühes kolmandikus saab väga tõsiselt kaasa rääkida, mida eelmine valitsus on ka teinud – neli aastat tõstis ta aktsiisi, tõstis käibemaksu, tõstis taastuenergimaksu ja kasvataski selle ühe kolmandiku nii suureks. Teine osa, kus valitsus ja majandusministerium saab ka kaasa rääkida, on see, kui vabalt me laseme Eesti Energiat võrkudes toimetada. Kas me anname neile võimaluse tõsta seal hinda 13% või 18% – kuidas valitsus teeb? Järgmise ringiga tuleb juba ka Elering tahtma oma võrgutasu tõusu. Majandusminister ei tahtnud öelda seda numbrit, mida ta kindlasti teab, sellepärast et see ehmatas teda. See number – mina võin spekuloida – on 30–40% või isegi rohkem. Vaadake, mis toimus suuretevõtete elektri hinnaga. See tõusis ettevõtetes keskel läbi 30–40%, isegi 50%, aga räägiti, et tõus tuleb 10% või 15%.

Ma tahan meile kõigile südamele panna, et me survestaksime siin valitsust. Vaadaku tõsiselt läbi see elektrimaksude osa ja, teiseks, elektri transport, võrgutasud. Need on kohad, kus tuleb tugevalt näpp peal hoida, sest sinna võib ju kirjutada igasuguseid investeeringuid. Seal on üks võti, nii Eleringi osas kui ka jaotusvõrgu osas. Nii et tahaksin täna sellel heliseval ja rõkkaval kevadpäeval meile kõigile südamele panna, et me mõtleksime selle peale, sest elektri hinna tõusule järgneb ka teiste hindade tõus.

Aitäh teile kuulamast!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Lembit Kaljuvee! Rohkem kõnesoove ei ole. See tähendab, et istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.09.

Istungi kestus 9 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 19. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Ma kasutan kõigepealt head võimalust ja tänan teid kõiki usalduse eest! Ma loodan selle perioodi jooksul väga toetavale, konstruktiivsele ja mõistvale koostööle. Lennart Meri ütles Eesti Vabariigi 79. aastapäeva kõnes, et oma riigi eest vastutame kõik koos ja igaüks eraldi. Ma soovin, et see tarkusetera saadaks meid iga hetk.

Alustame nüüd Riigikogu täiskogu I istungjärgu kolmanda töönädala teisipäevast istungit. Lugupeetud ametikaaslased, kas soovite üle anda eelnõusid ja arupärimisi? Vabariigi Valitsus algatab täna eelnõusid ja ma palun Riigikogu kõnetooli Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua juhataja! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust välisminister Urmas Paet. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun Riigikogu kõnetooli Karel Rüütli!

Karel Rüütli

Austatud eesistuja! Head kolleegid! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel anname üle õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu väljatöötamise tingis vajadus viia õppetoetuste ja õppelaenu seadus kooskõlla õigusjärse ootuse printsiibiga. 1. juulil 2009 muudeti õppetoetuste ja õppelaenu seadust ning kaotati ära

õppelaenu hüvitamine kõigil avaliku sektori töötajatel, kes ei olnud selleks hetkeks lõpetanud kõrgkooliõpinguid ega töötanud aasta aega avalikus sektoris. Samuti kaotati õppelaenu osaline kustutamine ära lastevanematel, kes olid lõpetanud õpingud ja kasvatasid kuni 5-aastast last. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse nii kiire muutmise pärast tunnevad paljud inimesed, justkui oleks nende õigustunnet rii- vatud, ning seaduse jõustumise korral viiakse õppetoetuste ja õppelaenu seadus kooskõlla õiguskindluse põhimõtetega. Isikud, kes alustasid oma õpinguid enne 1. juulit 2009 ning tegid seda uskudes riigi pakutud finantseerimistingimusi, saavad oma õpingud lõpetada toona kehtinud tingimustel. Muudatused jäävad kehtima nende isikute suhtes, kes olid muudetud tingimustest teadlikud ülikooli või kõrgkooli õppima asudes. Õppelaenu hüvitamiseks kulub aastas ca 6,4 miljonit eurot ja lastevanematele 3,2 miljonit eurot. Suur tänu!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun kõnetooli Kadri Simsoni!

Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni nimel annan üle sotsiaalmaksuseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle eelnõuga kergendatakse FIE-de maksukoormust. Nagu statistika näitab, on füüsilisest isikust ettevõtjate arv viimasel ajal oluliselt vähenenud. Ühest küljest on selle põhjuseks FIE-de kohustuslik ümberregistreerimine äriregestris, millega kustutati ära FIE-d, kes ei olnud enam aktiivsed. Teisest küljest on FIE-de arv oluliselt vähenenud majanduskriisi tõttu, sest kui vaadata töötukassa andmeid töötute kohta, siis näeme, et päris märkimisväärne hulk inimesi, kes on en- nast ametlikult töötuna registreerinud, on enne endale ise tööd andnud ja olnud FIE-d. Käesoleva aasta 1. märtsi seisuga on äriregestrisse alles jäänud ainult 34 520 füüsilisest isikust

ettevõtjat, see on peaaegu poole vähem kui kolm aastat tagasi. Meie eesmärk on muuta selline ettevõtlusvorm nagu iseendale töö andmine jälle mõttekaks või vähemalt mõttekaks kui praegu, kergendada avansilisi makseid ja teha samasugune erand, nagu on põlumeestel, ka professionaalsetele rannakaluritele. Selles seaduseelnõus nähakse ette FIE-le, kes tegeleb professionaalse kalapüügiga, täiendav maksuvabastus kuni 2833 eurot aastas omapüütud kalade realiseerimise eest. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kolm eelnõu ja Riigikogu juhatus otsustab nende menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele.

Järgnevalt teated. Kolmapäeval, 20. aprillil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ning kultuuriminister Rein Lang. Veel on teatada, et eile moodustati regionaalpoliitika toetusrühm ja Valgamaa toetusrühm ning Eesti-Horvaatia, Eesti-Georgia, Eesti-Prantsusmaa ja Eesti-Ukraina parlamendirühmad. Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad saalis Eesti-Hollandi ja Eesti-Albaania parlamendirühma asutamiskoosolekud ning Taiwani toetusrühma asutamiskoosolek.

Head kolleegid! Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 95 Riigikogu liiget, puudub 6.

Head Riigikogu liikmed! Tänapäevaks istungiks arutelupunkte planeeritud ei ole. Soovin edu komisjonides ja teie töös! Täiskogu istung on lõppenud. Kena päeva!

Istungi lõpp kell 10.08.

Istungi kestus 8 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 20. aprill 2011

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Pensionide tulumaksustamisest
2. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse rakendamise muukeelse õppe korraldamisel munitsipaalgümnaasiumides
3. Lõimumisest
4. Riigi julgeolekust ja eelarvepoliitikast
5. Õppelaenudest
6. Eesti Energia investeeringud
7. Narva bastionid
8. Muud küsimused

Istungi rakendamine

Infotund

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Austatud Riigikogu! Austatud Vabariigi Valitsuse liikmed! Head külalised! Alustame 20. aprilli infotundi. Kõigepealt viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 55 Riigikogu liiget, puudub 46.

Head ametikaaslased! Täna infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo ning kultuuriminister Rein Lang. Mul on teile ka suur tänast infotundi puudutav palve: kui kirjaliku küsimuse esitanu on küsinud ära oma põhiküsimuse ja täiendavad küsimused – ning täna on esitatud väga palju küsimusi –, siis palun esitage iga küsimuse arutelul kohapealt vaid üks täiendav küsimus.

1. Pensionide tulumaksustamisest

Aseesimees Jüri Ratas

Alustame nüüd esimese küsimusega, mille on esitanud Riigikogu liige Viktor Vassiljev. Sellele vastab Vabariigi Valitsuse liige peaminister Andrus Ansip, teema on pensionide tulumaksustamine. Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! 13. aprillil kirjutas Eesti Päevaleht pensionäridest, kes on juba aastaid maksanud liigset tulumaksu. Praeguseks on selgunud, et neid on 17 000 inimest. Eesti pensionärid on segaduses, nad piiravad Sotsiaalkindlustusametit ja pensioniameteid, samuti kohalikke omavalitsusi – neil pole siamaani täielikku selgust, kuhu abi saamiseks pöörduda. Valitsuse pressikonverentsil te väitsite, et ei ole mõtet korraldada teavituskampaaniat. Tõepoolest, kahju kannatajaid on ju kõigest 5,6% Eesti vanaduspensionäridest! Samas on need ikkagi 17 000 auväärset kodanikku, kelle taskusse riik on oma käe ajanud. Siit minu küsimus: kuidas on aastate jooksul korraldatud teavitustegevus? Kas on analüüsitud selle tõhusust? Ja kes konkreetselt vastutab 17 000 inimesele tekitatud rahalise kahju eest?

Andrus Ansip

Neile 17 000 inimesele pole rahalist kahju kindlasti tekitanud riik. Kellelegi ei saa panna kohustust seadusega ettenähtud hüvesid täies ulatuses kasutada. Kuid riik peab kindlasti tunnistama seda, et tulenevalt ilmselt vähesest selgitustööst pole inimeste informeeritus olnud piisav selleks, et kõik need, kes on tahtnud riigi pakutavaid hüvesid kasutada, oleks saanud seda teha. Korraldada kampaania 17 000 inimesele, teadmata, kes need inimesed on, ei ole ilmselt otstarbekas. Teha telereklaami inimestele, kellest arvestatav osa ei viibi võimalikult Eestis territooriumilgi, sest nad elavad alaliselt või pikemat aega väljaspool Eestit, näiteks Venemaal, ei ole kuigi mõttekas. Ma väidan, et Eesti on üks vähesed riike maailmas, kus on võimalik isikulise täpsusega välja selgitada inimesed, kes on saanud osa riigi pakutavatest sotsiaalsetest hüvedest ja kes ei ole saanud osa riigi pakutavatest sotsiaalsetest hüvedest. Selliseid riike, kus niimoodi isikulise täpsusega on võimalik välja selgitada need, kes ei

ole palunud rakendada endal seda tulumaksuvabastust miinimumi ulatuses, peale Eesti maailmas väga palju ei ole. Teavitust tuleb siiski parandada. Praegune teavitus on lihtne: kui inimesed vormistavad oma pensionile jäämise dokumente, teevad nad linnukese lahtrisse, kus nad paluvad või ei palu rakendada nende pensionide puhul tulumaksuvaba miinimumi. See lahendus on väga lihtne ja inimesed on sellest teadlikud.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud peaminister, selle vastuse aeg on läbi! Esimene täpsustav küsimus. Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Nagu te õigesti märkisite, tuleb kasutada otsest kontakteerumist, kuna inimesed on teada. Seda võib korraldada mitmel viisil: võib seda teha kohe täna ja operatiivselt, kuigi vist oleks olnud targem alustada juba eile, aga võib ka venitada nii kaua, kuni osal pensionäridest asjad kombes ja osal lihtsalt elupäevad otsas, enne kui õnnepäev käes. Tegemist on ju valdavalt üle 80-aastaste inimestega. Küsimus: kelle ülesanne on neid 17 000 pensionäri operatiivselt teavitada? Millised on alustamise ja lõpetamise tähtajad ning mis summadest see raha makstakse?

Andrus Ansip

Need summad, mis läheksid näiteks kirjade saatmiseks, ei ole märkimisväärsed. Kui saata 17 000 inimesele kiri, siis väljatrükk, ümbrikud, postitus jne – see võiks maksta maksimum 9000 eurot ja see ei ole kindlasti teema, mida Riigikogu peaks arutama, kust, mis vahenditest see 9000 eurot leitakse.

Kuid küsimuse lahendamine ei ole niisama lihtne, et saadame kirjad ja kõik saavad need kätte. Meil on erihooldekodudes umbes 1000 pensioniealist inimest ja üldiselt ei ole nad võimalised adekvaatselt ilma asjadest aru saama. Nende eestkostjateks on väga paljudel juhtudel kohalikud omavalitsused. Üldhoolekandeesutustes on umbes 5000 pensionäri. Ka nende puhul on paljudel juhtudel eestkostjaks kohalik omavalitsus. Seega on ilmselt mõttekas teha väga tihedat koostööd kohalike omavalitsustega. Tundub, et osa kohalikke omavalitsusi ei

ole oma eestkostekohustust kõige paremal viisil täitnud – nad ei ole eestkostetavate eest taotlenud tulumaksuvabastuse rakendamist. Ka kodutute hulgas on inimesi, kes on vanemad kui 65 aastat. Ja nagu öeldud, praeguste andmete järgi on nende eakate hulgas, kes ei ole seda tulumaksuvabastust hüvena kasutada saanud, ka inimesi, kes ei ela Eestis.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, teine täpsustav küsimus, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Üldise maksuvaba tulu arvessevõtmiseks peab pensionisaaja esitama avalduse. Sellisel avaldusel on mõtet töötava pensionäri puhul, kes peab valima, kas ta soovib lubatud tulumaksuvaba osa arvestamist töötasult või pensionilt, ning vastavalt esitama avalduse kas tööandjale või pensioniametile. Kuidas oleks võimalik korraldada nii, et mittetöötav pensionär ei peaks esitama tulumaksuvabastuse saamiseks avaldust? Mingit valikuvõimust tal ju pole ja sisuliselt puudub sellisel avaldusel igasugune mõte.

Andrus Ansip

Ka mina olen oma hinnangute kujundamisel läbinud selle etapi, kus teie praegu viibite. Tegelikult on mittetöötaval pensionäril võimalus näiteks esitada üksikisiku tuludeklaratsioon koos oma töötava abikaasaga ja väga paljud mittetöötavad pensionärid just seda võimalust tahavadki kasutada. Nad tahavad selle tulumaksuvabastuse sel moel kätte saada, sest maksimaalses ulatuses nad tulumaksuvabastuse hüve oma pensionist üksinda tulu deklareerides kätte ei saaks. Nii et küsimus ei ole niisama lihtne, et suurendame lihtsalt pensioni tulumaksuvabastust. See paneks nõrdima väga paljud inimesed, kes töötavate pensionäridena on iga kuu kätte saanud hüve märksa suuremas ulatuses. Küllalt paljud pensionärid nendest, kes on esitanud üksikisiku tuludeklaratsiooni ja sealtkaudu tulumaksuvabastuse hüve kätte saanud, ei soovi igakuist hüve kasutamist. Nad peavad mõistlikuks ja vajalikuks sel viisil raha koguda, et saada see hüve kätte üks kord aastas. Nad soovivad selle eest midagi osta või reisile minna. See informatsioon pärineb konk-

reetsetelt pensionäridelt. Minu jaoks ei ole selline raha kogumise viis kuigi loogiline, võib ju panna raha kontole ja las ta teenib seal intressi, aga see on inimeste vaba valik ja nad ei soovi, et neid sunnitakse iga kuu seda hüve rakendama. Nii et küsimus on märksa komplitseeritum, kui esialgu võis tunduda. Mulle tundus ka probleemi lahendus lihtsana: saadame kirja koju ja küllap inimesed siis reageerivad. Praeguseks on ümmarguselt 35 000 inimest võtnud ühendust Sotsiaalkindlustusameti või maksuametiga ja nendest ...

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud peaminister, palun vabandust, aga vastamiseks on aeg otsas!

Andrus Ansip

Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem praegu küsimusi ei ole, lõpetan esimese küsimuse käsitlemise.

2. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse rakendamisest muukeelse õppe korraldamisel munitsipaalgümnaasiumides

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme teise küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Jaak Allik. Sellele vastab Vabariigi Valitsuse liige Jaak Aaviksoo. Teemaks on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse rakendamine muukeelse õppe korraldamisel munitsipaalgümnaasiumides. Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Täna! Lugupeetud härra haridusminister! Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 sätestab, et munitsipaalgümnaasiumis või selle üksikutes klassides võib õppekeeleks olla ka muu keel kui eesti keel. Loa muus keeles toimuvaks õppeks või kakskeelseks õppeks annab Vabariigi Valitsus valla- või linnavolikogu taotluse alusel. Sellise ettepaneku teeb valla- või linnavolikogule kooli arengukavast lähtudes hoolekogu. Kas te selgitaksite, palun, millistest kriteeriumidest kavatseb haridusministeerium lähtuda soovitusel andmisel Vabariigi Valitsusele lubada munitsipaalgümnaasiumides muu-

keelne õpe, nagu teatavasti Narva ja Tallinna volikogu on 15 gümnaasiumile taotlenud?

Jaak Aaviksoo

Aitäh, hea küsija! Mõni päev tagasi saabus tõepoolest niisugune taotlus Tallinna Linnavalitsuselt ja mõne nädala eest ka Narva Linnavalitsuselt. Millest kavatseb Haridus- ja Teadusministeerium lähtuda seisukoha kujundamiseks enne valitsuse otsust? See sõltub taotluses toodud põhjendusest, miks soovitakse säilitada muukeelne õpe silmas peetud gümnaasiumides. Valdavalt on sellise taotluse aluseks olnud takistused üleminekul 60% ulatuses eelseisvale õppele.

Haridus- ja Teadusministeeriumile on niisugused taotlused tulnud teatud määral üllatuseks, sest üleminek eestikeelsele õppele on kestnud 17 aastat ja eriti intensiivistunud pärast vastuvõetud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatusi. Vastavate kooli arengukavade alusel on üleminek eestikeelsele õppele 1. septembrist 2011 olnud kõikidele koolidele nende endi arengukava, kooli hoolekogu ja linnavalitsuste andmetel jõukohane. Ilmnunud uued asjaolud, mis on sundinud koole niisugust taotlust esitama, vajavad ilmselt reageeringut ka Haridus- ja Teadusministeeriumilt, kes peab koole toetama, et see üleminek oleks sujuv ja õpilaste õigused kvaliteetsele haridusele ka 1. septembrist tagatud. Ühtlasi tahaks arvestada asjaoluga, et Haridus- ja Teadusministeerium on selle ülemineku rahastamiseks eraldanud Tallinna linna koolidele kokku üle 12 miljoni krooni. Varem on koolid pidanud üleminekut võimalikuks, seega saavad takistused olla ainult väikesed ja ajutised. Loodame, et Haridus- ja Teadusministeeriumi ning linnavalitsuste koostöös need saavad ka lahendatud. Kui ei, siis ...

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister! Teie vastamise aeg on läbi.

Jaak Aaviksoo

Kui ei, siis tuleb vastu võtta vastav otsus.

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme edasi küsimustega. Esimene täpsustav küsimus. Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Lugupeetud härra minister! Haridusministeerium on teatavasti kritiseerinud ja ka teie praeguses esinemises kõlas kriitika mõningate omavalitsuste gümnaasiumide juhtkondade aadressil, kuna nad ei suuda täita seaduse nõudeid 60%-le eestikeelsele õppele üleminekul. Kas te olete nõus, et see kriitika ei tohiks mingil juhul n-õ materialiseeruda karistusaktsioonina õpilaste suhtes, kellel on õigus nõuda haridussüsteemilt, et neile jagatakse õppekava kohaselt kvaliteetseid teadmisi nende arusaadavas keeles?

Jaak Aaviksoo

Minu esitatud kriitika päris kindlasti ei puuduta ei koolijuhte, hoolekogusid ega ka linnavalitsusi. Loodan, et linnavalitsused leiavad nendele probleemidele lahenduse, nagu juba öeldud. Kui niisuguseid lahendusi leida nende võimuses ei ole, püüame seda täiendavalt toetada Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt ning loomulikult lähtume kõige selle juures õpilaste hariduslike õiguste tagamisest.

Aseesimees Jüri Ratas

Ja nüüd läheme kohapeal registreeritud küsimuse juurde. Yana Toom, palun!

Yana Toom

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud härra minister! Ma tean, et Tallinna linna koolide taotlustes ei olnud sugugi pikki põhjendusi, miks koolid muukeelse õppe luba taotlevad. Neid põhjendusi ei olnud lihtsal põhjusel: me kirjutasime härra Lukasele vastavasisulise kirja ja palusime juhtnõore, millised kriteeriumid peavad olema seal kajastatud, aga vastust ei saanud. Nii saatsime 1. aprillil need taotlused teele sellisena, nagu nad olid. Seega ma küsin veel kord: kuidas te kavatsete neid taotlusi hinnata, arvestades asjaolu, et koolide taotlustes pikki põhjendusi ei ole? Varem te väitsite, et te lähtute taotluste sisu analüüsist.

Jaak Aaviksoo

Koolidel tuleb lähtuda põhiseadusest, põhiseaduse alusel kehtestatud seadustest ja teistest õigusaktidest. Täiendavat informatsiooni olemasolevatele koolidele valmis edastama, kui nad seda vajavad. Minule teadaolevalt on konkreetsetel koolidel täiesti konkreetsete probleemid – kus

on puudu matemaatikaõpetaja, kus geograafiaõpetaja, kus võib-olla mõne teise ala spetsialist. Kui neid õpetajaid ei ole võimalik leida koolide ja linnavalitsuse koostöös, püüame Haridus- ja Teadusministeeriumiga abi osutada. Nimetan ka, et võimalik on kasutada, eriti Narvas ja teistes Ida-Virumaa koolides, koalitsioonileppes ettenähtud 30% ulatuses täiendavat rahastamist. Ka see peaks õpetajaid täiendavalt motiveerima. Koolide probleemid on täiesti konkreetsete, pedagoogilised, mitte poliitilised ega erakonnapoliitilised, nagu mõned poliitikud on püüdnud näidata, eriti seoses äsjaste Riigikogu valimistega.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun teine täpsustav küsimus, Jaak Allik!

Jaak Allik

Täna! See on küll kolmas küsimus ja ma palun anda luba härra Kreitzbergil see esitada.

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh teile, hea ametikaaslane Jaak Allik, aga meil on Riigikogus kombeks, et Riigikogu infotundi juhib üks inimene! Ja ma kell 13.01 tulenevalt sellest, et väga paljud Riigikogu liikmed on oma küsimused infotunniks eelnevalt registreerinud, ütlesin saalile, et iga küsimuse juures, mis on kirjalikult esitatud, on lubatud kaks täiendavat küsimust ja üks kohapeal registreeritud küsimus. Palun teilt mõistmist, sest minu arust on oluline, et võimalikult paljud inimesed, kes on vaeva näinud ja oma küsimuse eelnevalt registreerinud, selle ka esitada saaksid. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Lõimumisest

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme kolmanda küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Yana Toom. Sellele vastab Vabariigi Valitsuse liige Rein Lang, teemaks on lõimumine. Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, härra eesistuja! Austatud härra minister! Teie valdkonda kuulub nüüd ka selline peen asi nagu lõimumispoliitika. Ma lugesin koalitsioonileppe lõimumisest rääkiva peatüki lausa mitu korda läbi ja leidsin mõndagi hu-

vitavat, mille kohta on rea küsimusi esitanud ka Eesti venekeelne meedia. Osa nendest küsimustest tahaksin adresseerida ka teile. Nimelt on koalitsioonileppes kirjas, et "me hindame kõrgelt Eesti ajalooliste põlisvähemuste (juudid, baltisakslased, vene vanausulised, eestirootslased, ingerisoomlased) pikaajalist panust Eesti rikkaliku kultuuripildi väljakujunemisse". Te kindlasti teate seda peatükki paremini kui mina. Millisel põhjusel ei sisalda see peatükk teiste rahvusvähemuste kultuuripärandi väärtustamise sätet? Kas nende mitte-eestlaste panus Eesti kultuuriajalikku, kes ei kuulu ülalnimetatud rahvusgruppidesse, ei vääri tunnustamist ja tuge?

Rein Lang

Suur aitäh! Selline küsimuse püstitus on minule küll äärmiselt üllatav. Kindlasti kõik rahvused, kes on Eestimaal aastasadu elanud, on panustanud Eesti riigi arengusse – nii majanduse arengusse kui ka kultuuri arengusse. Mulle tundub, et te praegu kisute täiesti kunstlikult ühe või teise väljendi kontekstist välja. Mina võin siin Riigikogus kinnitada kõigile Eestimaal elavatele rahvastele, et kõiki neid koheldakse võrdselt ja me väga loodame, et neist kõigist saavad väga head Eesti Vabariigi kodanikud.

Aseesimees Jüri Ratas

Esimene täpsustav küsimus, Yana Toom, palun!

Yana Toom

Härra minister! Selles lõigus on kaks väga konkreetset asja. Üks on see, et raha olemasolul tehakse ümber Peipsi-äärse ala arengukava, ja teine puudutab juudi kogukonda: tehakse korda Kloogal asuv holokausti memoriaal. Ma ikkagi järeldan siit, et teised rahvusgrupid justkui ei kuulu siia. Või ma eksin?

Rein Lang

Jah, te eksite.

Aseesimees Jüri Ratas

Ja nüüd üks kohapeal registreeritud küsimus. Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Eelmisel aastal kinnitati Ida-Virumaa arengukava ja üks osa selles programmis on ka lõimumise valdkond. Nädal tagasi ütles regionaalminister, et nüüd ministriumid tegelevad oma valdkondadega, ja sellega seoses on mul üks küsimus. Kas Kultuuriministeerium on juba teinud selle arengukava plaani konkreetset selleks ja ka tulevaks aastaks või see võtab veel pisut aega?

Rein Lang

Suur aitäh väga asjaliku küsimuse eest! Ida-Virumaa tegevuskava on tõepoolest olnud eelmise valitsuse prioriteet ning ma väga loodan, et sellest saab ka selle valitsuse prioriteet. Me ei ole veel võimalikke tegevusi Ida-Virumaal täielikult lukku löönud ka selle aasta lõpuni, rääkimata järgmisest aastast. Meil on seal hulgaliselt võimalusi, sh seni kasutamata võimalusi, ja me plaanime kõige lähemal ajal teha Ida-Virumaale maakonnaviisi, et rääkida omavalitsusjuhtidega. Eriti, muide, puudutab see Narva Linnavalitsust ja Narva linnapead, kellega ma loodame sisse seada väga tõised suhted.

Aseesimees Jüri Ratas

Täna! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Riigi julgeolekust ja eelarvepoliitikast

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme neljanda küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Andres Anvelt. Sellele vastab peaminister Andrus Ansip, teemaks on riigi julgeolek ja eelarvepoliitika. Andres Anvelt, palun!

Andres Anvelt

Aitäh, austatud eesistuja! Härra peaminister! 2011. aasta on alanud riigikaitse, sisejulgeolekupoliitika seisukohast muret tekitavalt, õigemini jätkuvad eelmise aasta arengud. Tules hukkus juba 2010. aastal 7% rohkem inimesi kui 2009. aastal, 2011. aasta esimene kvartal näitab aga järjekordset kasvu – seda isegi siis, kui poleks juhtunud Haapsalu õnnetust. Kasvanud on ka liiklussurmade arv. 2010. aasta uppumissurmades ma ei räägigi. Politseist on sellel aastal lahkunud üle 40

spetsialisti, ülejäänuid ähvardavad taas sundpuhkusepäevad. Päästeamet on sunnitud tänavu sundpuhkusepäevade tõttu vähendama kuni 30 komandos ajutiselt koosseisusid, mistõttu väheneb nende võimekus tulekahjude korral elusid päästa. Ma ei räägigi professionaalsete kaitseväelaste massilisest lahkumisest. See kõik paneb kahtluse alla meie riigi sise- ja välisjulgeoleku tagamise rahalise võimekuse. Milline on valitsuse plaan nende negatiivsete protsesside peatamiseks ja mõni aasta tagasi alanud õnnetussurmade arvu kahanemise taastamiseks?

Andrus Ansip

Need ei ole kindlasti olnud mingid ühekordsed ajutised meetmed, tänu millele liiklussurmade arv Eestis on oluliselt vähenenud. Selle taga on püsivad investeringud, selle taga on järjekindel teavitustegevus ja seetõttu on Eestis nii liiklussurmade, uppumissurmade kui ka tuleõnnetussurmade arv järjekindlalt vähenenud. Maailmas ei ole ühtegi riiki, kus oleks näiteks liiklusõnnetustes hukkunute arv vähenenud pidevalt ja see trend oleks olnud vääramatu – ilma selliste aastateta, kus vahepeal on hukkunute arv jälle suurenenud.

Põhjusi, miks näiteks liiklusõnnetustes hukkunute arv suureneb, on mitu. Tavaliselt on see põhjamaistes oludes eelkõige seotud ilmastikuga. Need trendid hälbivad aastad ei tähenda sugugi seda, et trend oleks muutunud. Meil ei maksa praegu sugugi arvata, et teede seisukorra liiklusohutumaks muutmine oleks kuidagi pöördunud ja et kõik need investeringud, mis ulatuvad miljarditesse, on järsku lakanud liiklusohutust teenimast. Me oleme püsivalt meetmeid rakendanud ja jätkame nende rakendamist. Olen kindel, et õnnetussurmade arv Eestis väheneb. Mis puutub kaitseväesse, siis selle puhul on ju teada, et Eesti kulutused riigikaitsele peavad moodustama järgmisel aastal 2% SKT-st.

Aseesimees Jüri Ratas

Andres Anvelt, esimene täpsustav küsimus, palun!

Andres Anvelt

Kui me arvudele näkku vaatame, siis Päästeametis isegi sel aastal personalikulud vähenavad. Me teadsime seda muret juba eelmisel

aastal ja seda oleks võinud arvestada tänavuse Päästeameti eelarve koostamisel. Aga nüüd ei saa 30 komandot aastal 2011 elupäästevõimekuse nõudeid täita. Milline on valitsuse seisukoht, kas see nii jääbki? Põlenguohvrite arv on ju suurenenud, kui võrrelda näitajaid aastal 2009, 2010 ja 2011 esimeses kvartalis.

Andrus Ansip

Majandus kasvab ja kasvavad ka riigi võimalused teha kulutusi päästeteenistusele. Minu jaoks on pisut kummaline, kuidas üks poliitik võib hukka mõista buumi ajal kiirelt kasvanud riigi kulutused ja samal ajal asuda kohe tänast päeva võrdlema buumiaja tipuga. Selles lähenemises on mingisugune vastuolu, millest ka küsimuse esitaja peaks suutma järeldused teha. Kui majanduse ülekuumenemine oli halb, siis ei saa pärast seda konstateeringut hakata kohe idealiseerima ja ütleva, et oli küll halb, aga tegelikult oleks võinud jääda nii, nagu oli.

Aseesimees Jüri Ratas

Teine täpsustav küsimus. Andres Anvelt, palun!

Andres Anvelt

Aitäh! Härra peaminister, ma ei usu, et majanduse ülekuumenemine viis majades puhkenud tulekahjudeni. Aga esitan nüüd konkreetse küsimuse: mis on valitsuse jaoks tähtsam, kas ülikokkuhoidlik eelarvepoliitika sisejulgeoleku valdkonnas või reaalsed inimesed, keda me iga aasta selle poliitika tõttu kaotame?

Andrus Ansip

Me ei saa rääkida mitte mingisugusest ülikokkuhoidlikkusest eelarvepoliitikas tingimustes, kus me teame, et käesolev aasta ei lõpe tasakaalus eelarvega, vaid defitsiidis eelarvega. See, et möödunud aasta lõppes 0,1%-lise eelarve ülejäägiga, on tingitud eelkõige sellest, et meil õnnestus müüa ülemääraseid Kyoto saasteühikuid. Kui neid ühekordseid tulusid mitte arvestada, siis lõppes ka möödunud aasta defitsiidis. Seega mingisugusest ülikokkuhoidlikust eelarvepoliitikast kõnelda ei saa. Meie eesmärk on kulutada nii palju, kui me tulu teenime, ja küllap ka teie jagate arvamust, et vastutustundetult on tänaste kulutuste tarvis hakata raha laenama oma lastelt ja lastelastelt.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun nüüd kohapeal registreeritud küsimus, Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud peaminister! Kahjuks paljud meie riigi kodanikud ei näe siseturvalisust nii roosades värvides, kui teie seda siin kirjeldasite. Ma julgen küll väita, et elanike turvatunne on järjekindlalt kahenenud. Seda näitab ka viimastel päevadel meie ajakirjanduses ilmunud Tartumaa ja Jõgevamaa teatud valdade inimeste mure: nad juba mõtlevad selle peale, kuidas võib-olla oma kohtu korras ühte või teist probleemi lahendada. Eile käis majanduskomisjon Tallinna lennujaamas. Eelmine aasta likvideeriti seal majandusoludest tingituna konstaablipunkt, mille peale lennujaama juhtkond oli väga pahane. Riik on teie valitsemisajal väga õhuke-seks lihvitud. Mis te arvate, kas annaks seda veel õhemaks lihvida või on valitsusel valdkondades, mis puudutavad siseturvalisust, kavas midagi ette võtta?

Andrus Ansip

Me kõik püüdleme teadmispõhise ühiskonna poole. Mulle tundub, et mõne inimese jaoks on teadmispõhine ühiskond, teadmispõhine majandus pelk sõnakõlks ja rohkem kui sõnakõlksule sellele mõni inimene tähendust omistada ei oska. Ka põgusal pilguheidul möödunud aasta eelarve tulemustele võib konstateerida, et Eestis on maksukoormus kriisi ajal kasvanud, moodustades 36% SKT-st. See tähendab, et riigi osatähtsus ühiskonnas on praeguse kriisi ajal märgatavalt suurem kui näiteks 2000. aasta kriisi ajal, mil sotsiaalkulutuste osatähtsus oli 12–13% SKT-st. Praegu on sotsiaalkulutuste osatähtsus kasvanud 19%-ni SKT-st. Seega on kohatu rääkida üliõhuke-seks lihvitud riigist. Ma arvan, et Riigikogu liige endale niisuguseid vääratusi lubada ei tohiks.

Nüüd turvatundest. Viimase ohvriuringu järgi on Eesti elanike turvatunne kasvanud. See ohvriuring on kättesaadav kõigile inimestele, kaasa arvatud heale küsimuse esitajale. Uuringuid tehakse ikkagi selleks, et nende alusel ja olemasolevatele teadmistele tuginedes ühiskonnas aset leidvaid protsesse kujundada. Igasugused sähvatused, emotsionaalsed väljatused, mis teaduslikele uuringutele vastu kõ-

nelevad, et tohiks olla riigi poliitika kujundamise aluseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Täna! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Öppelaenudest

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme edasi viienda küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Mailis Reps. Sellele vastab Vabariigi Valitsuse liige Jaak Aaviksoo ja teemaks on öppelaenud. Mailis Reps, palun!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea minister! Loomulikult on teema teile teada, sest te olite ka sel ajal valitsuses, kui seda arutati. Üks kärbeta valusaid kohti, mis ühiskonnas üsna palju vaidlust tekitas, oli see, et lõpetati öppelaenude hüvitamine noortele, kes suundusid avalikku sektorisse ehk nn riigitööle, sh ka nendele noortele, kes läksid õpetajateks. Eriti valusalt puudutas see aga näiteks lasteaiadõpetajate koolitust, kellest suur osa töötab praegu ja on suhteliselt väikse palga peal. Nende õpingute põhjus on see, et me oleme vahepeal nõudnud neilt kvalifikatsiooni tõstmist. Seetõttu küsingi, kas te olete otsustanud nüüd, kui kõrpeaeg hakkab mööda minema, seda küsimust üle vaadata.

Jaak Aaviksoo

Aitäh küsijale! Tõepoolest 1. juulil 2009 muudeti õppetoetuste ja öppelaenude seadust ning kaotati ära öppelaenu hüvitamine kõigil avaliku sektori töötajatel, kes selleks ajaks ei olnud lõpetanud kõrgkooliõpinguid ega töötanud aasta aega avalikus sektoris. Selle otsuse vastuvõtmise ajendiks oli tõepoolest majanduslangus ja eesmärk viia riigieelarve tasakaalu. Samal ajal ei saa seda toetusmeedet pidada täiel määral õiglaseks ka rahulikumul majandusperioodil. Olen seda meelt, et inimestele peaks maksma palka palgana, mitte mitut sorti soodustuste ja loovustasudena, sh ka laenude kustutamiseks. Viimastel aastatel on avaliku sektori palgad kasvanud ja ka haridussektori töötajate, kelle pärast me mõlemad südant valutame, arv on kasvanud. Seetõttu oleks ebakohane väita, et haridustöötajad on selle meetme

all kuidagi eriliselt kannatanud. Peame silmas ka seda, et õppelaenude kustutamine on lississetuleku allikas nendele noortele, kes on õppelaenu võtnud. Sellega diskrimineerime neid, kes on toime tulnud ilma laenu võtmata, rääkimata nendest inimestest, kes asuvad erasektoris tööle ka mitte eriti kõrgetele ametikohtadele või kõrgestitasustatud ametikohtadele ja peavad kõik kulud oma taskust katma. Loodame, et koos palkade tõusuga avalikus sektoris ja vajaduse korral sihtotstarbeliste toetusmeetmete arendamisega saame toetada neid peresid, kes on rahalistes raskustes.

Aseesimees Jüri Ratas

Mailis Reps, palun esimene täpsustav küsimus!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea minister! Jah, ma olen teiega nõus, et kindlasti oleksid otsesed meetmed ja palgatõus pikas perspektiivis paremad. Aga mitmed noored inimesed, osalt ka keskealised inimesed, olid 2009. aastal põhimõtteliselt oma valiku juba teinud. Näiteks lasteaiaõpetajatelt, nagu te väga hästi teate, nõudsimel me ise ülikooli tagasiminekut. Väga mitmed nendest, näiteks maal elavate laste õpetajad, tegid selle valiku teadlikult, võttes selleks laenu, makstes oma õpingute eest ja elamise eest. Nad tegid seda teadmisega, et jäävad edasi lasteaeda tööle ja siis laenu kustutatakse. Samasuguseid juhtumeid on kultuuritöötajate hulgas. Kas te ei pea siiski õiglaselt vaadata see läbi vähemalt nende puhul, kes 2009. aastaks olid juba õpinguid alustanud, näiteks aasta, kaks või kolm õppinud ja õppelaenu võtnud?

Jaak Aaviksoo

Õppelaenu kustutamise õigus tekib sellest hetkest, kui inimesed on asunud pärast kõrgkooliõpingute lõpetamist tööle. Kui on juhtumeid, kus inimesed olid oma töölepingu peetanud, läinud õppima ja siis tagasi tulnud – ma usun, et need juhtumid tuleks läbi analüüsida ja leida võimalikud lahendused, kui niisugune ebaõiglus on sündinud.

Aseesimees Jüri Ratas

Mailis Reps, palun teine täpsustav küsimus!

Mailis Reps

Aitäh! Kas sellest võib järeldada, et te olete valmis teatud juhtumite puhul ja teatud sektorites analüüsima õppelaenu kustutamist veel lisaks sellele, mis seadus ütleb, st 2009. aastal lõpetanud ja vähemalt aasta töötanud? Kas võiks võtta tagasiulatuvalt ka näiteks 2009. aastal õpinguid alustanud või näiteks juba üle poole stuudiumist läbinud?

Jaak Aaviksoo

Päris kindlasti ei tahaks seda otsust põhimõtteliselt, mingite üldiste printsiipide alusel läbi vaadata. Ma mõõnsin, et kui on sündinud ebaõiglus ja seadust on vääriti tõlgendatud või on inimesed jäänud ebaõiglaselt bürokraatia hammasrataste vahele, nagu te osutasite lasteaia-töötajate puhul, siis seda ma olen valmis analüüsima.

Aseesimees Jüri Ratas

Kohapeal registreeritud küsimusi ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. Eesti Energia investeeringud

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme edasi kuuenda küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Urve Palo. Sellele vastab peaminister Andrus Ansip ja teemaks on Eesti Energia investeeringud. Urve Palo, palun!

Urve Palo

Hea eesistuja! Lugupeetud peaminister! Milliseid rahalisi kohustusi on Eesti Energia võtnud endale seoses Jordania, Maroko ja USA arendustega ning kuidas mõjutab Jordania, Maroko ja USA projektide finantseerimine Eesti Energia kontserni rahalist võimekust teha alternatiivseid investeeringuid kas või siinsamas Eestis? Teadaolevalt on raha projektidele laenatud kontserni nimel ja tagatud kontserni rahavoogude ning varadega. See tähendab, et väheneb kontserni võimekus teha muid investeeringuid. Milliseks kujuneb nende arenduste saatus siis, kui selgub, et Enefit-280 seadme töökindluses ilmneb tõsiseid puudujääke ning investorid pole huvitatud nendes projektides osalemisest? Kes vastutab valede juhtimisotsuste eest, mille tõttu investeeringud korstnasse kirjutatakse?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma usun, et iga ettevõtja, kui ta otsustab mingisuguse investeeingu teha, kaalub väga põhjalikult kõiki pool- ja vastuargumente, koostab väga põhjaliku äriplaani ja siis otsustab teha investeeingu. Loomulikult teeb ta selle investeeingu täies veendumuses, et ta hakkab teenima kasumit. Ma usun, et Eesti Energia puhul on kaalutlused ja lähenemine temaatikale olnud täpselt samasugused nagu kõigil teistel ettevõtjatel. Jordaania projekti puhul on Eesti Energia investeeingud ennast praeguseks juba tasa teeninud. Teatavasti on Eesti Energia Jordaania projekti tarvis loodud ettevõttest oma osaluse osaliselt võõrandanud ja selle võõrandamise tulemusel saadud vahendid on katnud kõik Eesti Energia senised Jordaania projekti arendamiseks tehtud kulutused. Seejuures on oluline teada, et Eesti Energia omanduses on endiselt 65% Jordaania projekti arendava äriühingu aktsiatest. Kui projekt ka edaspidi edukalt areneb – siiani on see läinud edukalt –, siis saab sealt tekkida kasum. Kui tekib kasum, siis sellest on võimalik teha ka teisi investeeinguid Eestis või väljaspool Eestit.

Maroko projektist ei ole ma väga hästi informeeritud, aga niipalju kui mina olen informeeritud, ei ole Maroko põlevkivi kasutatav põlevkiviõli tootmiseks Enefiti tehnoloogiaga ja selles uuringute staadiumis on Eesti Energia oma koostöö Maroko kolleegidega lõpetanud.

Aseesimees Jüri Ratas

Urve Palo, palun esimene täpsustav küsimus!

Urve Palo

Aitäh! Kui palju on Eesti Energia siiski teinud investeeinguid kolme riiki kokku? Kui suur on see rahaline maht ja kui midagi nihu läheb, kes siis vastutab?

Andrus Ansip

Aitäh! Vastutaja on meil ju äriseadustiku järgi teada – vastutab juhatus. Juhatus vastutab ka solidaarselt oma isikliku varaga, kui nad on teinud äriettevõttele kahjulikke või teadvalt kahjumisse viivaid otsuseid. Täpselt samamoodi vastutavad nõukogu liikmed, kui asi peaks halvasti minema. Aga loomulikult ei tähenda see seda, et kui tegemist on normaalse ärisis-

kiga, siis kohe keegi vastutab, ja kui tegemist on hea äriprojektiga, mis on väga tulus, siis on kasum rahva ja riigi oma. Summa suurust ei ole ma praegu võimeline krooni või euro täpsusega ütlema ja seetõttu ma ei hakka spekulerima.

Investeeingud ongi praegu tehtud põhiliselt Ameerika Ühendriikidesse. Jordaania projekti ma kirjeldasin ära. Marokosse ei ole mingeid olulisi investeeinguid üldse tehtud. Ühendriikide projekti maksumus on ka ajakirjanduses avalikustatud, mistõttu ma ei tahaks hakata mingisuguseid oma mälusopist võetavaid kaheldava väärtusega summasid nimetama.

Aseesimees Jüri Ratas

Nüüd üks kohapeal registreeritud küsimus. Eldar Efendijev, palun!

Eldar Efendijev

Aitäh, härra eesistuja! Austatud peaminister! Mul on lühike konkreetne küsimus. Kas Vabariigi Valitsusel on tuleva aasta eelarve koostamisel mõtte, võib-olla ka juba otsus võtta Eesti Energiast kasumit ja arvestada seda juba eelarve koostamisel, nagu seda tehti eelmistel aastatel, või on see praktika minevikku jäänud?

Andrus Ansip

Aitäh! Kindlasti võtab riik ka järgmisel aastal Eesti Energiast dividende ja ma pean seda väga loomulikuks, et riigile kuuluv äriühing omanikule kasumit teenib. Küllalt palju on räägitud sellest, et võiks näiteks alandada aktsiisimäära, ehkki aktsiisid moodustavad elektrienergia hinnast vaid 4%, ja seeläbi võiks alaneda elektri hind tarbijale ning riik teeniks elektrienergia tootmiselt ja turustamiselt vähem. Selline lähenemine ei ole päris kohane, sest teatavasti on aktsiisid asendanud õhusaastetasusid ja see asendamine oli ilmingimata vajalik ka selleks, et kindlustada Eesti energiajulgeolek. Kui me rakendaksime Eesti Energiale kohaseid keskkonnatasusid, mis kataksid ära kõik keskkonnale tekitatud kahjud, siis võiks see tähendada, et nende toodang muutub turul konkurentsivõimetuks ja me saame siia importelektrienergia, mis täna on, aga mida homme ei pruugi olla.

Aseesimees Jüri Ratas

Täna! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. Narva bastionid

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme edasi seitsmenda küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Mihhail Stalnuhhin. Sellele vastab valitsusliige Jaak Aaviksoo ja teemaks on Narva bastionid. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Loodan, et te jagate arvamust, et Narva bastionid on üks ilusamaid, tähtsamaid mälestisi Eestis. Kahjuks viimastel aastatel see muinsuskaitse objekt laguneb ja see protsess on iga aastaga kiirenenud. Riik eraldas viimati Narva bastionidele raha 1998. aastal, praeguses valutas 32 000 eurot. Kuidas te hindate Narva bastionide kui tähtsa ajaloolise objekti tulevikku? Milline on Kultuuriministeeriumi ja isiklikult teie ettekujutus, kuidas hakkavad Narva bastionide remonttööd arenema?

Jaak Aaviksoo

Hea küsija! Sellest ajast, kui ma haridus- ja kultuuriministri ametit pidasin, on 16 aastat mööda läinud, aga ma vastan hea meelega. Jagan kindlasti arvamust, et Narva ja Ivangorodi bastionide kompleks on suure rahvusliku ja rahvusvahelise ajaloolise väärtusega objekt ning avalikul sektoril tuleks see tulevastele põlvetele säilitada. Vastavalt seadusele kuulub selle muinsuskaitseobjekti eest hoolitsemine kohaliku omavalitsuse, Narva Linnavalitsuse ülesannete hulka. Bastionide praegune seis ei jäta kahjuks muljet heaperemehelikust suhtumisest sellesse ajaloolisse objekti. Riik on ka varem selle raske ülesande puhul kohalikule omavalitsusele appi tulnud ning praegu on riik minu teadmist mööda püüdnud Eesti, Vene ja Läti aastate 2007–2013 piiriülese koostöö programmi kaudu raha leida ja eraldada. Loodame, et see programm tõepoolest rakendub: rajada Narvas püssirohukeldrisse külastuskeskus, luua Viktoria bastionisse ekspositsioon ning ehitada külastajatele turvalised ligipääsuteed Viktoria bastionini. Selle projekti taotluselarve on 3,47 miljonit eurot. Loodetavasti aitab see vähemasti osaliselt kompenseerida

kohaliku omavalitsuse senised tegematajätmissed.

Aseesimees Jüri Ratas

Esimene täpsustav küsimus. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Tegelikult, härra eesistuja, see ei ole küsimus. Ma pean paluma härra Aaviksoolt vabandust, see oli tööviga. Omateada kirjutasin ma alla küsimusele, mis oli suunatud kultuuriminister Langile. Alles siin saalis seda lehte vaadates avastas, et see oli saadetud härra Aaviksoole, kelle tööülesannete hulgas see muidugi ei ole.

Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Mulle tundub, et Vabariigi Valitsuse liige ei pahanda ja on mõistev. Hea ametikaaslane on samuti mõistev, nii et ju me saame tulevikus need küsimused ja ministrid kokku ajada.

Täpsustavaid küsimusi ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. Muud küsimused

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kui teil on nüüd info-tunnis tekkinud küsimusi mingitel muudel teemadel, mida te soovite täna käsitleda, siis palun vajutage mikrofon sisse! Mul on palve, et te ütleksite, kellele te Vabariigi Valitsuse liikmetest küsimuse esitate, ja esitage küsimus ühe minuti jooksul. Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Küsimus kultuuriminister Langile. Härra Lang, te olete seda küsimust juba kuulnud, ma olen selle välja öelnud. Ma lisaksin sellele ainult juurde, et Narva linn on mitmel korral osalenud mitmesugustest meetmetest-fondidest raha taotlemisel. Alati on fondidest saadud projektile väga hea hinnang, aga kõik lõpeb sellega, et Kultuuriministeerium paneb Narva bastionid oma prioriteetides nii madalale kohale, et lõpptulemusena ei ole võimalik mingit projekti käivitada. Nii et see kõik ei sõltu mitte ainult omavalitsusest, vaid sõltub ka Vabariigi Valitsusest, konkreetset Kultuuriministeeriumist. Ma kordan seda küsimust:

milline on teie ja Kultuuriministeeriumi ettekujutus Narva bastionide tulevikust?

Rein Lang

Aitäh! Kolleeg Jaak Aaviksoo vastas sellele küsimusele täpselt samamoodi, nagu mina oleksin vastanud, ainult et ta tegi seda oluliselt viisakamal moel. Tegelikult on kohaliku omavalitsuse territooriumil olevate muinsuste säilimine ikkagi kohaliku omavalitsuse asi ja ma vaatan selles mõttes imestusega, et kohalik omavalitsus Narvas ei ole nende bastionide säilimist ja arendamist mitte üleliia tähtsustanud, lootes lihtsalt, et vahendid selleks tulevad kuskilt mujalt. Narval on ju olemas enda eelarve, mida linnavalitsus kamandab, ja kui teil ei ole volikogus piisavalt hääli, et saada raha eraldamise kaudu tuge ka ajalooliste mälestiste säilitamisele, siis on see muidugi väga kahetsusväärne. Aga ma loodan küll, et me suudame nüüd koostöös tänase Narva Linnavalitsusega midagi nende bastionidega ette võtta, ja ma pean siin silmas eelkõige ikkagi Euroopa Liidu fonde. Sest nagu Jaak Aaviksoo ütles, tegemist on ajaloomälestistega, millel on üleeuroopaline tähendus ja mille säilimine on ülimalt tähtis. Nii et Narva Linnavalitsuse senisest vastutötamisest sõltumata võtame kindlasti midagi ette.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun, Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Minu küsimus on härra peaministrile ja puudutab koostööd naabritega. Härra peaminister on kindlasti kursis, et juba eelmise valitsuse ajal moodustati Eesti ja Läti ministeeriumidevaheline piiriülese koostöö komisjon, kus on neli töörühma: sotsiaal- ja meditsiiniteenuste töörühm, transpordi-, energeetika- ja keskkonnaküsimuste töörühm, hariduse, turismi ja spordi töörühm ning tööjõu piiriülese liikumise ja maksustamise töörühm. Nende töörühmade jaoks on kaardistatud 23 küsimust, mille arutamiseks on eri valdkondade eksperte kaasates ka kohtunud. Härra peaminister, kas te olete kursis nende küsimustega ja milles te näete vajakajäämisi? Kas neid küsimusi on võimalik praeguses valitsuses lahendada?

Andrus Ansip

Ma olen päris veendunud, et koostöö Eesti ja Läti vahel on väga heas seisus, asjad kulgevad normaalselt. Ma ei näe mitte mingisuguseid vajakajäämisi.

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased ja austatud valitsusliikmed! Mul on teile selle infotunni juhatajana siiras palve, et me paneksime tähele, mis küsimusi esitatakse, ja püüaksime olla selles teemas, mille kohta küsitakse. Läheme edasi. Olga Sõtnik, palun!

Olga Sõtnik

Aitäh, härra juhataja! Mul on küsimus haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole. Härra minister, teie viimases koalitsioonilepingus, mille te sõlmisite Reformierakonnaga, on selline punkt: viime lõpule vene gümnaasiumide ülemineku eesti õppekeelele ja aitame omavalitsustel moodustada tugevaid vene õpilaskonnaga, kuid hea eestikeelse õppega nn vene lütseume. Kas te võiksite lahti seletada, mida te nende vene lütseumide all mõtlete? Milline oleks nende lütseumide omandivorm, mis keeles toimuks õpe nendes koolides ja millise sisu te annate sellele vene lütseumile?

Jaak Aaviksoo

Ma vastaksin kahes võtmes, üks võib-olla üldisem, teine konkreetsem. Ma kuulun kindlasti nende Eesti inimeste hulka, kes peavad meie ajaloolist rahvuslikku rikkust ka tuleviku jaoks äärmiselt tähtsaks, sealhulgas vene keele oskust ja vene keele oskust väga heal tasemel. See võimaldab meil nii kultuurilist kui ka majanduslikku suhtlust väga paljude teiste riikide ja rahvastega, sealhulgas Venemaa Föderatsiooniga, ja on kindlasti Eesti tulevikku kindlustav komponent. Venekeelse hariduse nõrgendamine ja vene keele oskuse nõrgendamine Eesti Vabariigis ei teeni päris kindlasti Eesti riigi ja rahva huve. See, et põhiliselt ehk vähemalt 60% ulatuses toimuks õppetöö riigikeeles, ei ole vastuolus sooviga säilitada tugeva vene keele ja kultuuri komponendiga haridust Eesti Vabariigis, ja seda mitte ainult Narvas või Tallinnas, vaid ka teistes Eesti piirkondades. Kuidas seda konkreetset teha, tuleb arutada eelkõige konstruktiivses koostöös nende kohalike omavalitsustega, kus on sellised koo-

lid olemas, selline traditsioon on olemas. Ma ei näe mitte ühtegi põhjust, miks tänaste eliitkoolide või nn eliitkoolide hulka kuuluvate prantsuse ja inglise, samuti saksa kallakuga koolide seas ei võiks olla vähemasti samasugusel tasemel või, mis veelgi parem, nendest paremal tasemel vene keelt ja kultuuri süvendatult õpetavaid õppeasutusi.

Aseesimees Jüri Ratas

Yana Toom, palun!

Yana Toom

Aitäh, härra eesistuja! Mul on samuti küsimus härra Aaviksoole. Koalitsioonileppes on olemas selline punkt, et laiendatakse tasuta kõrghariduse saamise võimalusi ja juurde tuleb, kui ma ei eksi, 3000 tasuta õppekohta. Kas teie arvates on mõistlik ja kas on lootust, et selle kaudu üritab valitsus leevendada ka kaadripuudust, mille küüsis vaevleb praegu venekeelne kool Eestis?

Jaak Aaviksoo

Ma loodan, et kõik kitsaskohad spetsialistide ettevalmistamisel saavad haridusministri ja tööandjate koostöös adresseeritud ja võimalust pidi ka lahendatud, sh vene koolide õpetajate puudus. Ma olen siiski seda meelt, et rohkem kui vastuvõtu suurendamisele tuleb võib-olla tähelepanu pöörata vastava motivatsiooni kasvatamisele, ja seda mitte ainult tulevaste õpetajate, vaid ka kooli hoolekogude ja juhtkondade poolt. Ma olen üsna veendunud, et vene kooli õpetajate probleemid, mis ei erine põhilises osas ka eesti koolide õpetajate probleemidest, tuleb lahendada just nimelt sel teel, mitmesuguseid motivatsiooniskeeme tugevdades. Koalitsioonileppes ettenähtud 30%-line palgalisa eesti keeles õpetavatele õpetajatele Ida-Virumaal on minu meelest hea ja väga positiivne samm selles suunas.

Aseesimees Jüri Ratas

Arto Aas, palun!

Arto Aas

Aitäh, juhataja! Küsimus peaministrile. Pöördusin tagasi infotunni esimese küsimuse juurde, mis puudutas pensionäride maksustamist. Siin kõlas ka väide, et pensionärid lausa piiravad Sotsiaalkindlustusametit, ja neid on

olnud tõepoolest tuhandeid, kes info saamiseks on sinna pöördunud. Mis neist edasi saab?

Andrus Ansip

Sotsiaalkindlustusameti poole on pöördunud praegu põhiliselt küll telefoni teel umbes 35 000 inimest. Umbes iga 20. pöörduja on pöördunud Sotsiaalkindlustusameti poole avalduse vormis ja nende avaldustega on nii, et tuhatkond inimest, kes on avalduse kirjutanud, saavad oma kinnipeetud tulumaksu tagasi. Praeguseks on ka teada, et umbes 150 inimest peab hoopis riigile tulumaksu juurde maksma. Ülejäänute puhul on tulemus null ehk nad ei saa midagi tagasi ega pea ka midagi juurde maksma. Ehk siis valdav osa nendest inimestest, kes praeguseks on Sotsiaalkindlustusameti poole pöördunud, on saanud teada, et kõik nende asjad on korras. Aga see järeldus ei ole absoluutne, sest ma usun, et lähemal ajal võivad muist nendest inimestest, kes on telefonitsi ühenduses olnud, esitada ka veel avalduse.

Aseesimees Jüri Ratas

Tänan! Sellega lõpetan tänase infotunni, sest et meie aeg on kohe ümber. Ma tänan Vabariigi Valitsuse liikmeid vastamast ja tänan häid ametikaaslasid küsimast! Tänane infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kolmanda töönädala kolmapäevast istungit. Palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid ja arupärimisi! Marko Mihkelson, palun!

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Vastavalt Riigikogu väliskomisjoni s.a 19. aprilli istungi otsusele algatab väliskomisjon neli Riigikogu otsuse eelnõu: esiteks, Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise otsuse eelnõu; teiseks, Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise otsuse eelnõu; kolmandaks, Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti

delegatsiooni moodustamise otsuse eelnõu; neljandaks, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise otsuse eelnõu.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Rait Maruste!

Rait Maruste

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mul on au põhiseaduskomisjoni esindajana täita seadusjärgne protseduuriline kohustus ja esitada kolm Riigikogu otsuse eelnõu: esimene nendest on riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamise otsuse eelnõu, teine julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamise otsuse eelnõu ja kolmas korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamise otsuse eelnõu.

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Kajar Lemberi!

Kajar Lember

Austatud juhataja! Head kolleegid! Mul on hea meel Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel üle anda teeseaduse § 16 muutmise seaduse eelnõu, mille eesmärk on sätestada kohalike teede investeeringuteks eraldatud summa täpse protsendina. Teadaolevalt kehtis aastaid tagasi konkreetne protsent aktsiisist eraldatava summa kohta, kuid eelmisel aastal võeti see protsent seadusest välja. Selle tagajärjel on kohalike teede rahastamise osakaal vähenenud kolm korda ja praegu erineb riigimaantee kilomeetri kohta ja kohaliku tee kilomeetri kohta antav raha 15 korda. See on ebamõistlikult suur vahe. Eelnõu ei nõua riigieelarvest lisavahendeid, vaid nõuab poliitilist tahet, et kohalikele teedele rohkem tähelepanu pöörataks. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kaheksa eelnõu. Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise.

Läheme edasi teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Vabariigi Valitsuse eile algatatud Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on väliskomisjon; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni eile algatatud õppetootuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on kultuurikomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni eile algatatud sotsiaalmaksu ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on rahanduskomisjon.

Head ametikaaslased! Eile moodustati Eesti-Albaania, Eesti-Hollandi ja Eesti-Leedu parlamendirühm ning Taiwani toetusrühm.

Austatud Riigikogu! Täna, kohe pärast istungi lõppu toimub siin saalis Eesti-Itaalia ja Eesti-Läti parlamendirühma ning jahimeeste toetusrühma asutamiskoosolek. Ootame aktiivset osavõttu!

Teeme nüüd kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 94 Riigikogu liiget, puudub 7.

Head ametikaaslased! Täna, sotsiaalses päevakorras täpsustusi ei ole, sest tänast päevakorda ei ole. Soovin teile jõudu teie töös! Aitäh teile!

Istungi lõpp kell 14.05.

Istungi kestus 1 tund ja 5 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 21. aprill 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, tere hommikust! Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärku kolmanda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Eiki Nestor, palun!

Eiki Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon esitab menetluse maksukorralduse seaduse muutmise eelnõu. On selgunud, et vähese teavitustöö tõttu on valdavalt pensioniealised inimesed maksnud riigile makse rohkem, kui oleks pidanud. Nüüd on see infotulv viinud paljud neist ilmselt nii Sotsiaalkindlustusameti kui ka maksuameti juurde. Paraku annab kehtiv maksukorralduse seadus võimaluse neil riigile enam makstud makse tagasi saada viimase kolme aasta eest. Meie teeme ettepaneku, et see aeg oleks viis aastat – sellel lihtsal põhjusel, et need tulumaksuseaduse sätted hakkasid kehtima 2007. aasta 1. jaanuarist. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Härra juhataja! Head kolleegid! Mul on üle anda arupärimine majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Arupärimine käsitleb elektrienergia hinna perspektiive ja esitatud on kolm küsimust. Preambula on asjal aga selline, et nagu me mäletame, avati 2010. aasta 1. aprillil Eesti suurtarbijatele elektriturg ning Nord Pool Spot elektribörsil Eesti hinna-

piirkond. Mis on selle ajaga toimunud? Optimistid arvasid, et hind võib tõusta umbes 10%, tegelikult on hinnatõus olnud 40%-line. Me küsime, millisena näeb majandusminister elektri hinna perspektiive. Majandusministri käest on ajakirjanduses seda tegelikult juba küsitud ja ta vastas väga ümmarguselt, et hoidke energiat kokku. See on väga õige ja hea soovitus. Aga me arvame, et majandusminister koos oma ministeeriumi aparaadiga peaks neid asju ikkagi prognoosima, jälgima, millised on võimalused, mis turul toimub, ja siis andma riigipoolsed soovitused ning ka tegutsema selles suunas.

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Annan Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel üle Riigikogule arutamiseks ja võimaluse korral ka seadusena vastuvõtmiseks vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Tuletan teile meelde, et vahetult enne valimisi, paar nädalat varem, veebruari lõpus võeti vastu vedelkütuse seaduse muutmise seadus ja määrati seal tagatiseid nii kütuse käitlemisele vabariigis, mis on 100 000 eurot, kui ka aktsiisilaost väljavõtmisele, mis on 1 miljon eurot. Tekkisid erisused. Ühe miljoni eurose tagatise puhul on maksuametil võimalus tagatist vähendada alates 2013. aastast, kui ettevõtja on täitnud teatavad nõuded, alates oma laitmatust reputatsioonist kuni maksuvõlgade puudumiseni jne. Kui tagatis on aga 100 000 eurot, siis on maksuametil võimalus vähendada tagatise suurust kohe. Selline vahe võib olla põhiseadusvastane ning tähendada ebavõrdset ja ebaproportsionaalset kohtlemist. Seoses sellega oleme algatanud muudatuse, mis annaks maksuametile võimaluse vähendada teatavate tingimuste täit-

mise korral ka miljonieurost tagatist kohe seaduse jõustumisel.

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Tarmo Tamme!

Tarmo Tamm

Austatud juhataja! Head kolleegid! Annan Keskerakonna fraktsiooni nimel sisse arupärimise rahandusminister härra Jürgen Ligile. Arupärimine käsitleb omavalitsusi, OECD raportit ja maamaksu muutmist. Meie mure seisneb selles, et aastatel 2008–2010 vähenes omavalitsuste tulubaas 18%, ja nagu me loeme koalitsioonilepingust, püütakse omavalitsustele kuuluvat maamaksu osa vähendada. Meie küsimus on, millega asendatakse ärajäetav tulu, mis kuulub omavalitsustele. Küsimus on ka selles, kuhu kaob siis omavalitsuste finantsautonoomia, sest maamaks on 100% kohalike omavalitsuste maks. Samal ajal on OECD soovitanud oma raportis maamaksu osa suurendada ja maksustada maa vastavalt väärtusele.

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks eelnõu ja kaks arupärimist ning vastavalt meie kodu- ja töökorra seadusele otsustab Riigikogu juhatus nende edasise menetlemise. Rohkem kõnesoove ei ole.

Läheme edasi teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: põhiseaduskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; põhiseaduskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; põhiseaduskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; väliskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on väliskomisjon ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on s.a 29. aprill kell 16; väliskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parla-

mentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on väliskomisjon ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on s.a 29. aprill kell 16; väliskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on väliskomisjon ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on s.a 29. aprill kell 16; väliskomisjoni eile esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu, juhtivkomisjon on väliskomisjon ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on s.a 29. aprill kell 16; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni eile algatatud teeseaduse § 16 muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon on majanduskomisjon.

Riigikogu liikmed moodustasid eile Eesti-Läti ning Eesti-Itaalia parlamendirühma.

Täna, head ametikaaslased, toimub siin saalis pärast täiskogu istungi lõppu Eesti-Türkmenistani parlamendirühma asutamiskoosolek. Kohe pärast istungi lõppu toimuvad siin saalis ka õigeusuliste saadikurühma ning saadikuühenduse "Inimõiguste kaitseks Põhja-Kaukaasias" asutamiskoosolekud. Soovime kõigile ühendustele jõudu ja ootame aktiivset osavõttu!

Hea ja austatud Riigikogu! Seoses esmaspäeval siin saalis toimuva Riigikogu avatud uste päeva infotunniga palun teil oma laud materjalidest tühjaks teha!

Head ametikaaslased! Viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 86 Riigikogu liiget, puudub 15.

Head ametikaaslased! Mul on teile veel üks info. Riigikogusid ja seda täiskogu istungite saali on kuus aastat teenindanud ja meid meie töös aidanud Riigikogu juhatusel nõunik Peep Pihlak. Tema teenistussuhe saab järgmisel nädalal läbi ja täna on ta viimast korda siin istungil minu kõrval. Ma usun, et te ühinete minuga ja me täname Peepu: aitäh! (Aplaus.)

Ma tänan teid ja soovin teile jõudu teie töös! Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 10.11.
Istungi kestus 11 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 2. mai 2011

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu neljanda töönädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid! Nüüd on võimalus üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esiteks, 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu, seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus. Teiseks, meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu, seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Meid, Riigikogu seitset sotsiaaldemokraati, sunnib täna esitama arupärimist justiitsminister Kristen Michalile möödunud nädalal Pärnu Maakohtust tulnud teade, et prokuröri taotlusel lõpetati 26. mail menetlus AS-i Kihnu Veeteed juhataja Toivo Kuldmäe perevägivalla kriminaalasjas. Prokurör leidis, et tegemist on teise astme kuriteoga, milles süüdistatava süü pole suur, ning kuna tegemist on peresisese konfliktiga, siis puudub menetluse jätkamiseks ka avalik menetlushuvi. Juba 2005. aastal, härra-

sed, mõisteti Kuldmäele samal põhjusel tingimisi vanglakaristus, mille katseaja jooksul ta ründas oma naist ja last vähemalt viiel korral. Kohtumaterjalidest selgub, et tegemist on pidurdamatu peksjaga, kes on suuteline naist ja lapsi ründama kõigest televiisoripuldi pärast tekkinud vaidluse jätkuks ning kes võib tekitada raskeid vigastusi. Ometi pidas kohus vajalikuks pakkuda pooltele lepitusmenetlust. Sotsioloog Iris Pettai hinnangul pidasid prokurörid ja kohtunikud veel kümme aastat tagasi nn mõõdukat koduvägivalda ... Härrased, kas võiks saada vaikust? Ma jätkan. Sotsioloog Iris Pettai hinnangul pidasid prokurörid ja kohtunikud veel kümme aastat tagasi nn mõõdukat koduvägivalda, kui ohvrit invaliidiks või surnuks ei pekstud, peresiseks tülik, kuhu riik ei peaks sekkuma. Tundus, et vahepeal oli selline suhtumine kadunud, kuid praegune juhtum tõestab selgelt, et vanad arusaamad ja endine mõtteviis on tagasi. Tegemist on väga ohtliku trendiga, kuna vägivallatsejale antakse selge sõnum, et Eesti riiki ei huvita, kui kodus peresuhteid rusikatega klaaritakse. Kuni ohvrit surnuks või vigaseks ei peksta, on kõik lubatud ja keegi ei hakka vägivallatsejat karistama. Sellest räägibki meie arupärimine: kas perevägivallaga võitlemine on meie riigis prioriteet või mitte?

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! 14 Keskerakonna fraktsiooni liiget esitavad majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile arupärimise Kliima- ja Energiaagentuuri otstarbekuse kohta. Paljud teavad, et 2009. aastal eraldati teise lisaelarvega Kliima- ja Energiaagentuurile 86 miljonit krooni. See oli selles kontekstis väga ootamatu käik, mille kohta ka rahandusminister Jürgen Ligi ütles, et temagi ei tea, mis loom see Kliima- ja

Energiaagentuur on. Kliima- ja Energiaagentuuri teatud tegevuste puhul on olnud skandaale. Kõikidele nendele tegevustele on juhtinud tähelepanu ka riigikontrolör Mihkel Oviir. Agentuuri nõukoja esimees Marek Strandberg aga on öelnud ja ütleb jätkuvalt, et agentuur on kenasti hakkama saanud, on teinud oma tööd ja on käivitanud mitu programmi, näiteks korterelamute renoveerimise programmi ja elektriautode programmi. Meie arvame, et Kliima- ja Energiaagentuuri tegevus kattub osaliselt sellise asutuse tegevusega nagu KredEx. Nüüdseks on selle ebaõnnestumise üles tunnistanud ka majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, kes on öelnud, et lõpuks on temagi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium aru saanud, et Kliima- ja Energiaagentuuri tegevus vajab detailset ülevaadet ja analüüsi, ning ta on peatanud Kliima- ja Energiaagentuuris lisakohustuste võtmise. Meil on ministrile neli sisukat küsimust, millele ootame vastust. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel olen vastu võtnud kaks seaduseelnõu ja kaks arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende edasise menetlemise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad sellele seadusele, siis edastan nad otsekohe adressaatidele.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetluse järgmised eelnõud ja on määranud juhtivkomisjonid: Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 21. aprillil algatatud maksukorralduse seaduse § 33 muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon, ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni s.a 21. aprillil algatatud vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise rahandusminister Jürgen Ligile ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile.

Eelmisel neljapäeval moodustati õigeusliste saadikurühm, saadikuühendus "Inimõiguste kaitseks Põhja-Kaukaasias" ning Eesti-Türkmenistani parlamendirühm.

Head Riigikogu liikmed! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub istungisaalis loo-

du-like pühapaikade toetusrühma asutamise koosolek. Kokkukutsuja on Tõnis Lukas.

Nüüd teeme palun kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 94 Riigikogu liiget, puudub 7.

Lugupeetud Riigikogu! Läheme selle nädala päevakorra kinnitamise juurde. On väike täpsustus. Rahanduskomisjon teeb ettepaneku muuta homse neljanda päevakorrapunkti, riigi rahanduspoliitika arutelu ettekandjate järjekorda: esimesena teeb ettekande rahandusminister Jürgen Ligi, siis Eesti Panga asepresident Märten Ross ning viimasena rahanduskomisjoni esimees Sven Sester. Koos selle täiendusega panem selle nädala päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 91 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. Vaba mikrofon

Esimees Ene Ergma

Kuna täna arupärimistele vastamist ei ole, siis palun pärast minu haamrilööki registreeruda esinemiseks vabas mikrofonis! Palun, kolleeg Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Proua juhataja! Head kolleegid! Hoolimata päikesepaistelisest kevadilmast õues on mul täna siin saalis hingel tõsine mure. See mure puudutab meid kõiki ja me oleme sellest siin saalis ka varem kuulnud. Ma räägin taas kord kavandatavast ja nüüdseks täiesti prognoosimatust elektri hinna tõusust lähiaastatel.

Mul on olnud au siin Riigikogus olla mõni päev vähem kui üks kuu, kuid selle vähese ajaga olen aru saanud, et sellel teemal ei osata või pigem ei taheta sisulisi vastuseid anda. Kui hea peaminister Ansip vastas paar nädalat tagasi siit kõrvalpuldist kolleeg Kaljuvee küsimusele, kas Eesti Energia järjekordne võrgutatsude suurendamine 13% on põhjendatud, ütles ta, et ta ei anna oma hinnangut enne kui Konkurentsiamet. Mina televaatajana mäletan selgelt, et enne valimisi oli ta seda hinnatõusu emotsionaalselt lauslolluseks pidanud. Mulle see otsekohe meeldis, see oli kiiduväärt. Aga siin saalis kuulsin ma põhjendust, et see oli tingitud vaid sellest, et kas oli taotlus halvasti vormistatud või oli 13% asemel 19%.

Vaevalt keegi peale tema valitsuse pressikonverentsil sellest niimoodi aru sai. Nüüdseks on Konkurentsiamet hinnatõusu igatahes heaks kiitnud ja peaministrilt saan ma selle kohta aru pärida paari päeva pärast, kolmapäeval.

Aga lisaks hinnatõusule ja teadmatusetele, mida toob endaga kaasa vaba elektriturg aastal 2013, juhin ma tähelepanu kirjale, mille ma koos kolleeg Laasiga saatsin riigikontrolör Oviirile. Riigikontroll on riigi audiitor, kes vaatab, kas avaliku sektori raha on kasutatud tulemuslikult, säästlikult, tõhusalt ja mõjusalt ning loomulikult õiguspäraselt. Samuti on tema ülesanne hinnata, kas valitsuse tegevus on piisav, et tagada maksumaksja raha sihipärane ja otstarbekas kasutamine, ning kas aruanded annavad raha kulutamisest ja selle tulemuslikkusest adekvaatse pildi. Eelnevale tuginedes pean äärmiselt oluliseks, et riigi energiamonopol kohtleks elektrienergiatarbijaid õiglaselt ja vastutustundlikult. Sellega seoses soovisime juhtida tähelepanu Eesti Energia investeerimistegevusele. Eesti elektritarbijale kvaliteetse teenuse tagamiseks on loomulikult kõik investeeringud õigustatud. On teada, et Eesti Energia tegeleb aktiivselt välismaale investeerimisega, olgu siinkohal toodud näiteks projektid Jordaanias või USA-s. Avalikkus ei tea suurt midagi nende projektide rahastamisega seonduvast ega seda, milline on Eesti maksumaksja panus nendesse projektidesse ja kui õiglane see praegust kehva majandusolukorda arvestades on.

Lähtuvalt eeltoodust ja võttes arvesse avalikkuse suurt huvi Eesti Energia tegevuse vastu just seoses välismaale suunatud suurte investeeringutega, palusime riigikontrolöril esimesel võimalusel alustada Eesti Energia investeerimistegevuse auditeerimist, et selgitada, kui mõistlikud on ettevõtte investeeringud Eestis valitsevast majandusolukorrast lähtuvalt.

Ma kutsun teid kõiki üles sellel teemal mitte ainuüksi kaasa mõtlema ja sellest rääkima, vaid ka tegutsema, sest ma usun, et elektri hind ja selle tulevik on meie kõigi jaoks tõepoolest väga oluline. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Rainer Vakra! Palun kõnetooli kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Proua juhataja! Head kolleegid! Ma jätkan põhimõtteliselt samal teemal, millest rääkis Rainer Vakra. Räägin kirjast, mille ma koos kolleeg Vakraga riigikontrolör Mihkel Oviirile saatsin ja milles me kutsusime Riigikontrolli üles pöörama tähelepanu Eesti Energia küllaltki hämarale investeerimispoliitikale.

Nimelt oleme juba pikka aega kõnelnud liialt kõrgest elektri hinnast, mis rõhub meie inimesi, muutes keerulisemaks nende igapäevase toimetuleku. Tundub aga, et Ansipi juhitud koalitsioon ei näe selles inimese jaoks keerulises olukorras, kus pere eelarvest kulub suurem osa elektrile, mitte midagi ebatavalist. Pidev elektri hinna tõus on muutunud argipäeva rutiinseks osaks. Hindadega oleme juba ammu Euroopas. Aga kuidas on lood inimeste toimetulekuga? Nagu nädalavahetusel kuulsime, on Reformierakond pesnud käed puhtaks ka lubadusest Eesti viie rikkaima riigi hulka viia. Mina isiklikult ei saa sellise valitsuse suhtumisega leppida. Seetõttu seisangi täna siin, et veel kord juhtida tähelepanu kõrgustesse spurtivale elektri hinnale. Meie ühine mure on kutsuda valitsust üles aru pähe võtma, vaatama läbi elektrimaksude osa ning hoidma kontrolli all võrgutasusid, sest elektri hinna tõusule järgneb paratamatult ka teiste hindade tõus.

Seoses sellega esitasingi eelmisel nädalal koos Rainer Vakraga pöördumise riigikontrolörile, kes peaks esimesel võimalusel analüüsima Eesti Energia tegevust elektri hinna kujundamisel, seda just ettevõtte sügavaid kahtlusi ja kõhklosti tekitavate välisinvesteeringute taustal. Nimelt teeb murelikuks Eesti Energia liiga julge ja esmapilgul arulage käitumine maksumaksjalt kogutud rahaga. Meil pole kahjuks õrna aimugi, milline on meie kui elektritarbijate osa neis välisinvesteeringutes. Siit tekib mitu küsimust. Kui kaua suudab kohalik maksumaksja kinni maksta ühe nõrga nõukogu ja kavala tegevjuhtkonnaga monopoolse ettevõtte ambitsioonid? Mis on Sandor Liive ja Juhan Partsi tegelik eesmärk üleinvesteermisel? Pean silmas näiteks ülikalleid elektritarbimise kauglugejaid, millest tarbijal pole sooja ega külma, küll aga hüppab ilmselt rõõmust nende süda, kes neid vidinaid Eesti Energiale tarnivad. Tekib õigustatud küsimus, kust läheb investeerimisel mõistlikkuse piir.

Riigikontrollil on kindlasti nii pädevus kui ka ressursid, et seda temaatikat analüüsida. Kahjuks ei saa Riigikontrollile ette kirjutada, mida, millal ja kuidas auditeerida, sest see on nende endi otsustada. Seetõttu ongi meie pöördumise eesmärk juhtida Riigikontrolli tähelepanu järjepidevalt kerkivale elektri hinnale ja selle põhjendatusele välisinvesteeringute valguses. Lootust objektiivsele lähenemisele annab see, et siiani on riigikontrollil olnud piisavalt julgust näpuga näidata probleemidele, millele on vaja kiiresti reageerida. Nimelt on riigikontroll ka Riigikogus esinedes tõstata- nud energiaga seotud probleeme, milleks on ebapiisav elektrimajanduse arengukava kuni aastani 2018 ja 2013. aastal elektrituru avanemise- ga kaasnev. Teeb nõutuks, kui valitsusel puudub selge arusaam, mida see riigile ja eelkõige maksumaksjale maksma läheb. Valitsus on end vastutusest taandanud n-ö sõltumatu regulaatori selja taha pugedes, kuid teame ju hästi, et Majandus- ja Kommunikatsioonimi- nisteeriumile alluvast Konkurentsiametist ei ole monopolide ohjeldamisel seni asja olnud. Paaril korral on monopoli hinnatõusutaotluse peale *show* tegemise eesmärgil nina kirtsuta- tud, aga hiljem on ikka kulpi löödud ja hinna- tõusutaotlusele kahe käega alla kirjutatud. Sa- mas on majandus- ja kommunikatsioonimini- ster Juhan Parts öelnud väga õige mõtte, et elektri hinna langetamine on oluline inflatsioo- ni ohjeldamiseks, kuna kõik muud hinnad on suuresti seotud elektri hinnaga ning üldise hinnatõusu leevendamiseks on tema hinnangul oluline langetada ka elektri hinda.

On selge, et kogu Eesti ühiskonda hõlmavas hinnatõusus on põhiline Andrus Ansipi valitsu- se roll. Andrus Ansip ja Eesti Energia on ku- junenud lausa hinnatõusu mootoriks. Ei tasu loota, et nad mõistavad, kui raskesse olukorda nad tegelikult panevad Eesti inimesed elektri hinna tõusu ja sealt tuleneva muude hindade tõusuga. Nii inimvaenulikku valitsust kui prae- gune ei ole Eesti iseseisvuse aja jooksul ilm- selt veel nähtud. Aitäh teile!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Lauri Laasi! Palun, kol- leeg Tõnis Lukas!

Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Kutsun teid enda, Juku-Kalle Raidi ja teiste looduslike pühapaikade toetusrühma algatajate nimel üles mõtlema ka aegadele, kui elektri- energia hinda ei fikseeritud ja see ei olnud üld- segi mitte teema. Ma kutsun teid üles mõtlema aegadele, kui elektrit teadlikult veel ei toode- tudki, aga oli siiski olulisi asju, millele inime- sed mõtlesid. Nimelt on traditsioonid ja kõik- sugu kombid kandunud põlvkonnalt põlvkon- nale. Meiegi, praegusel ajastul nii riides käies, nagu me käime, ja selliseid hüvesid maitstes, nagu me maitseme, peaksime mõtlema sellele, kuidas loodusega hästi läbi saada, kuidas loo- dust mõista, sest siis mõistab loodus ka meid. Inimastus ja kõik meie ettevõetu paigutub tegelikult selle maa ajalukku ja tulevikku ühe väikese detailina, kuigi meie jaoks olulisena. Sellepärast peaksimegi mõtlema suurematele protsessidele ja tähtsamatele asjadele kui iga- päevane rähklemine. Kutsun teid üles ühinema looduslike pühapaikade toetusrühmaga. Selle rühma avakoosolek toimub siin seinapoolse rea esimese pingi juures.

Esimees Ene Ergma

Aitäh, kolleeg Tõnis Lukas! Rohkem kõne- soove ei ole. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.21.

Istungi kestus 21 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 3. mai 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu (15 OE) esimene lugemine

2. Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu (16 OE) esimene lugemine

3. Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu (17 OE) esimene lugemine

4. Olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Riigi rahanduspoliitika" arutelu

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatav Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu neljanda töönädala teisipäevast istungit. Kõigepealt on võimalus anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Palun Riigikogu kõnetooli Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua juhataja! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esiteks, Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust kaitseminister Mart Laar. Teiseks, raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna! Järgmisena palun kõnetooli Mihhail Stalnuhhini!

Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud istungi juhataja! Austatud kolleegid! Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel annan Riigikogu menetlusse tuumakatastroofi piirkonda saadetud isiku seaduse eelnõu. Nagu te kõik teate, seda tuletati meelde, sai eelmisel nädalal Tšernobõli katastroofist 25 aastat täis. Öeldi palju tänusõnu nendele inimestele, kellele Euroopa on lõpmatuseni tänu võlgu. Meie kõik – siin saalis istujad, meie lapsed ja lapselapsed – oleme ka oma tervise eest neile võlgu. Samas kehtib meil otseselt mõni diskrimineeriv seadussäte, mis jätab sotsiaalsete soodustuste süsteemist välja umbes 1300 inimest 3140-st Tšernobõli veteranist. Selleks, et asja parandada, annab Keskerakonna fraktsioon üle vastavasisulise eelnõu. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna väga! Rohkem eelnõusid üle anda ei ole. Olen Riigikogu juhatusel nimel võtnud vastu kolm eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab nende menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele.

Läheme teadete juurde. Kolmapäeval, 4. mail osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, sotsiaalminister Hanno Pevkur ja välisminister Urmas Paet. Teiseks olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimised justiitsminister Kristen Michalile ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Veel on teatada, et täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad istungisaalis Eesti – Bosnia ja Hertsegoviina parlamendirühma asutamiskoosolek, kokkukutsujaks Margus Hanson, ning Harjumaa toetusrühma asutamiskoosolek, kokkukutsujaks Kalev Lillo.

Head kolleegid! Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohal on 93 Riigikogu liiget, puudub 8.

Head Riigikogu liikmed! Alustame tänaste päevakorrapunktide menetlemist. Täna on meil päevakorras kolm Riigikogu otsuse eelnõu ja

olulise tähtsusega riikliku küsimusena riigi rahanduspoliitika arutelu.

1. Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu (15 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Esimene päevakorrapunkt on põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Väino Linde!

Väino Linde

Meeldivat hommikutundi, lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid Riigikogu liikmed! Tegelikult on päris suur au olla uue Riigikogu koosseisu avaettekandja eelnõude lugemisel ja menetlemisel siin parlamendis. Head kolleegid, nii uskumatu kui see ka täna võib mõnele meie seast tunduda, saabki väga erinevate eelnõude menetlemine selles Riigikogu saalis ju järgmise kolme aasta ja kümne kuu jooksul meie põhitegevuseks – ausalt!

Meie kodu- ja töökorra seaduse § 19 kohaselt moodustatakse Riigikogu erikomisjon seaduse alusel ja seadusest või välislepingust tulenevate ülesannete täitmiseks. Nagu me mäletame, on põhiseaduses öeldud, et Riigikontroll on oma tegevuses sõltumatu majanduskontrolli teostav riigiorgan. Riigikontrolli seaduse kohaselt esitab riigikontrolör selle kontrolli tulemused Riigikogu vastavale erikomisjonile. Nende ülesannete täitmiseks on põhiseaduskomisjon algatanud Riigikogu otsuse eelnõu riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamiseks. Põhiseaduskomisjon vaagis seda küsimust kokku kolmel istungil ja tegi seda eesmärgiga, et otsuse eelnõu menetlemine sujuks siin Riigikogu saalis tõrgeteta. Avalöögi tegime juba 11. aprillil, mil me arutasime erikomisjoniga seonduvaid üldküsimusi ning tegime fraktsioonidele ettepaneku esitada oma poolset komisjoni liikmete ning nende asendusliikmete kandidaadid. Me olime komisjonis teadlikud, et Riigikogu juhatus ja Riigikogu fraktsioonide juhid olid juba üheskoos otsustanud, et Riigikogu erikomisjonid tulevad praeguses koosseisus kaheksaliikmelised, st

iga fraktsiooni hakkab komisjonis esindama kaks liiget. 19. aprilli istungil vaatas põhiseaduskomisjon fraktsioonide ettepanekud läbi ning otsustasime algatada eelnõu sellises sõnastuses, nagu ta siin teie laual on. Kellel seda veel ei ole, see võib võtta eelnõu Riigikogu saali tagaseinas olevast riiulist.

Kuna Riigikogu juhatus oli määranud põhiseaduskomisjoni ka selle eelnõu juhtivkomisjoniks, siis juba 21. aprillil vaatasime oma muude ilusate päevakorrapunktide seas selle otsuse eelnõu teksti veel kord üle. Komisjon otsustas tõesti konsensuslikult teha Riigikogu täiskogule ettepanek täna selle eelnõu esimene lugemine lõpetada ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks palume määrata selline tore aeg nagu 3. mai kell 13.45. Veel oli meie komisjoni ettepanek, et kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, siis teise lugemise arutelu võiks toimuda ülehomme, see on neljapäeval, 5. mail, ja kui teine lugemine ka lõpetatakse, siis võiks eelnõu ka samas otsusena vastu võtta.

Lõpetuseks tuletan veel kord meelde, head kolleegid, et moodustatava riigieelarve kontrolli erikomisjoni eesmärk on tagada Riigikogu ning Riigikontrolli koostöös kontroll Vabariigi Valitsuse üle riigieelarve täitmise ning riigi vara ja riigieelarve vahendite säästliku, tõhusa, mõjusa ja õiguspärase kasutamise osas. Huvilistele ütlen veel lõpetuseks, et kui me selle erikomisjoni moodustame, nagu eeldatavasti ka kõik teised, mis täna arutusele tulevad, siis vastavalt seadusele on erikomisjonide tööaeg esmaspäeval 13.30–15.00 ja neljapäeval kella 16-st kuni päevakorra ammendumiseni. Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimissoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määratakse s.a 3. mai kell 13.45.

2. Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu (16 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme edasi teise päevakorrapunkti juurde ja alustame põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu esimest lugemist. Palun ettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni aseesimehe Deniss Boroditši!

Deniss Boroditš

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 19 ning julgeolekuasutuste seaduse § 36 alusel otsustab Riigikogu moodustada julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni eelnõu punktis 2 nimetatud funktsioonide täitmiseks. Põhiseaduskomisjon kui juhtivkomisjon arutas eelnõu 21. aprilli istungil. Nagu eelmises punktiski otsustati teha Riigikogu täiskogule ettepanek otsuse eelnõu esimene lugemine lõpetada ja Riigikogu juhatusel ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. mai kell 13.45. Kui eelnõu esimene lugemine lõpetatakse, siis on Riigikogu juhatusel ettepanek võtta eelnõu teine lugemine täiskogu 5. mai istungi päevakorda. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrän muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. mai kell 13.45.

3. Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu (17 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Kolmas päevakorrapunkt on põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu esimene lugemine.

Palun ettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni esimehe Rait Maruste!

Rait Maruste

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 19 ja korruptsioonivastase seaduse §-le 14 on põhiseaduskomisjon esitanud menetlusse otsuse eelnõu, millega moodustatakse korruptsioonivastase seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon. Nimetatud seaduse § 19 kohaselt moodustatakse erikomisjon, määratakse selle koosseis ja lisaks igale koosseisu täisliikmele ka asendusliige ning sätestatakse komisjoni ülesanded ja tegevusest aruandmise kord. Nagu Väino Linde selgitas esimese eelnõu puhul, on põhiseaduskomisjon ka seda eelnõu arutanud kahel istungil. Meie ettepanek on eelnõu toetada, lõpetada esimene lugemine ning esitada muudatusettepanekud täna hiljemalt kella 13.45-ks. Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Kas on tekkinud küsimusi? Küsimusi ettekandjale ei ole. Tänan ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek oli eelnõu esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrän muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. mai kell 13.45.

4. Olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Riigi rahanduspoliitika" arutelu

Aseesimees Laine Randjärv

Head kolleegid! Asume tänase viimase, neljanda päevakorrapunkti juurde, milleks on olulise tähtsusega riikliku küsimusena riigi rahanduspoliitika arutelu. Tutvustan lühidalt selle arutelu korda. Kõigepealt saab ettekandeks sõna rahandusminister Jürgen Ligi, kellel on ettekandeks aega 20 minutit. Seejärel saab ettekandeks sõna Eesti Panga asepresident Märten Ross. Tema ettekandeks on aega samuti 20 minutit. Seejärel teeb ettekande rahanduskomisjoni esimees härra Sven Sester, ettekande aeg on 20 minutit. Juhin Riigikogu liikmete tähelepanu, et selles päevakorrapunktis on igal Riigikogu liikmel võimalik esitada ettekandjatele kokku kuni kaks suulist küsimust. Igal

ettekandjal on küsimustele vastamiseks aega kuni 20 minutit. Pärast küsimusi-vastuseid avame läbirääkimised, mille jooksul on Riigikogu kõnepuldist võimalik rääkida viis minutit ja vajaduse korral saab kolm minutit lisaega. Vastavalt tavale teen austatud Riigikogule ettepaneku, et kõigepealt võtaksid sõna fraktsioonide esindajad ja seejärel ülejäänud Riigikogu liikmed. Arutelu lõpetamisel Riigikogu otsust vastu ei võta.

Mul on hea meel paluda ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Usun, et on väga õige aeg arutada sellist teemat Riigikogus riiklikult tähtsana, sest Eesti, Euroopa ja kogu maailma majandus on ületamas viimaste kümnendite kõige sügavamad majanduslangust ning meil on ka uued Euroopa rahanduspoliitika raamid. 2011. aastal võime euroalal ja Euroopa Liidus oodata eelmisel aastal alanud kasvu, mis ulatub 1,5%-ni, jätkumist. Iseenesest ei ole seda liiga vähe ja see on lähedane Euroopa potentsiaalsele kasvule.

Siiski jätab kriisist väljumise tempo paljudes riikides soovida ja on põhjust küsida, kas majanduslangus on maailmamajandust püsivamalt mõjutanud ning kas arenenud riikide tööpuudus jääb pikemaks ajaks kriisieelsest kõrgemaks. Probleemaatiliseks teeb arenenud riikide majandusolukorra kriisi ületamise eest makstud kõrge hind. Nii USA kui ka Euroopa Liidu avaliku sektori võlg võrreldes SKT-ga on ületamas või ületanud 90% taset. Mitte kunagi pole valitsussektori võlg suurtes arenenud riikides rahuajal nii kiiresti ja sellise tasemeni kasvanud. Seetõttu on raske prognoosida maailmamajanduse arengut, kus suurriikide valitsused astuvad samme võla piiramiseks. Majanduskasvu taastamise kiirusel ja võla vähendamisel on omakorda otsene mõju finantssüsteemi ja pangandussektori usaldusväärsusele.

Kõiki neid riske arvestades on oluline tagada Euroopa senisest jõudsam areng. Euroopa ja euroala peavad suurendama kasvupotentsiaali ning tegema kõik selleks, et sellist finantskriisi enam ei tuleks. Seda me peame ka ise silmas, koostades oma strateegiaid ja tegevuskavu. Eesti viimase aasta areng on Euroopa majandust ohustavate riskide taustal olnud seda hinnatavam. Eesti on väljunud kriisist

struktuuri poolest tugevamana ning me võime eelolevatele aastatele vaadata mõõduka optimismiga. Ekspordi, tööstustoodangu ja tootlikkuse kiire kasv algas eelmise aasta alguses ning jätkub ka tänavu. Eesti jooksev konto on ülejäägis ja kaupade-teenuste väljavedu ületab importi. See kinnitab ühiskonna ja majanduse soovi, tahet ja oskusi oma tegevust ümber korraldada ning kiiresti muutuvates oludes toime tulla. Lisaks tööstuse ning kaupade-teenuste väljaveo kiirele kasvule suureneb tänavu ka sisenõudluse ehk investeeringute tarbimise osakaal kasvus. Kui vaadata tagasi valitsuse poliitikale kriisi läbimisel, siis on selge, kui tähtis on olnud hoida eelarvet tasakaalu lähedal, vältida riigivõla kasvu ja ühineda euroalaga.

Väikeses ja avatud majanduses ning vastutustundliku majanduspoliitika puhul üldisemalt ei ole mõtet palju rääkida valitsuse aktiivsest rollist sisenõudluse kunstlikul ja ajutisel stimuleerimisel. Majandus- ja rahanduspoliitika peamine eesmärk on hoida riigi usaldusväärsust ka keerulistel aegadel ja luua eeldused majanduse kohanemiseks muutuvate oludega. Ainult nii on võimalik tagada investorite usaldus, tootlike investeeringute jätkumine ning töökohtade loomine. Ainult nii on tagatud Eesti püsiv ning avatud ühiskonna põhiväärtustele tuginev areng. Riigi rahanduse probleeme ei saa lükata järgmistele põlvedele, nendega tuleb tegelda kohe.

Viimaste aastate kogemus ei rõhuta mitte ainult kriisi haldamise tähtsust, vaid ka kriiside ennetamise vajadust ja olulisust. Kriisile eelnenud aastatel kogutud reservid võimaldasid majanduslanguse ajal rahastada riigi kulutusi ning ei seadnud eelarve täitmist sõltuvusse rahaturgude kõrgetest intressidest. Tulude langusele vaatamata suurenes hariduse ja aktiivse tööturupoliitika meetmete, sealhulgas täiendusõppe ja palgatoetuste rahastamine ning 2009. aastal tõusis ka riikliku pensioni määr. Eesti valitsussektori investeeringud on viimastel aastatel pidevalt kasvanud ning struktuurfondide kasutamise poolest oleme tõenäoliselt Euroopa Liidus kõige tulemuslikumad. Nende sammude tulemusena suutis eelarvepoliitika majanduse kohandumist oluliselt toetada ja kriisi mõju leevendada. Hinnanguliselt moodustas 2008. aasta eelarvepoliitiline stiimul

nominaalse eelarvepositsiooni põhjal 5,4% SKT-st.

Üleilmses majanduskriisis oli Eesti üks neid, kes järgis kindlalt jätkusuutlikku arengut toetava poliitika põhimõtteid. Me rakendasime avatud ühiskonna ettevõtlikkust toetavaid meetmeid, mis vastavad meie käsutuses olevatele ressurssidele. Sihikindel eelarve konsolideerimine, eriti 2009. aasta teisel poolel, usaldusväärne pangandus ja struktuurireformid lubavad kasutada kohanemisvõimest tulenevaid eeliseid.

2011. aasta poliitika planeerimise tsükli alustasime uue ja tervikliku töökorraldusega. Eelmisel neljapäeval kiitis valitsus heaks rahandus- ja majanduspoliitika põhidokumendi-na riigi eelarvestrateegia aastateks 2012–2015. Eelarvestrateegial põhinevad ka valitsuse heakskiidu saanud Eesti stabiilsusprogramm ja Eesti konkurentsivõime kava, mille alusel Euroopa Liit ja euroala hindavad poliitikate vastavust Euroopa ühistele eesmärkidele.

Riigi eelarvestrateegia sätestab valitsuse üldiseks majanduspoliitiliseks eesmärgiks tasakaalustatud ja kõrgel lisandväärtusel põhineva majanduskasvu, ettevõtluskeskkonna arengu ja tööturu paindliku toimimise toetamise kaudu majanduse pikaajalise kasvu väljavaadete parandamise. Järgmiste aastate eelarvepoliitikast soovin välja tuua neli põhimõtet.

Esiteks, valitsussektori eelarve viiakse 2013. aastaks ülejääki ning 2015. aastaks suureneb ülejääk 1%-ni SKT-st. Seejuures on valitsussektor kogu perioodi vältel struktuurses ülejäägis. Majanduslikult arvestades on riigi tulud ja kulud juba praegu tasakaalustatud. Ülejääk on eriti oluline ka rahanduspoliitika pikema perspektiivi väljakutsete taustal, millest peamine on elanikkonna vananemisega seotud kulude rahastamine lähematel aastakümnetel. Eelarve struktuurse ülejäägi üldeesmärk on kooskõlas euroala raamistikuga. Teiseks, kogu programmiperioodi jooksul hoitakse valitsussektori netovarade taset ehk likviidsed varad ületavad võlakoormuse. Lähiaastatel varade ja kohustuste vahe küll väheneb, ent 2015. aastast alates alustatakse nende kasvatamist, et tagada Eesti stabiilne areng ka tulevikus.

Kolmandaks, maksukoormus alaneb majanduslanguseelsele tasemele ning eelkõige vähenevad tööjõuga seotud maksud. Maksukoor-

must vähendavad nii kohustusliku kogumispensioni maksete taastumine 2012. aastaks kui ka kompensatsioonid maksetega jätkanuile. Et tõsta töö tasuvust, langetab valitsus tulumaksu määra 20%-ni ja vähendab töötuskindlustusmakse määrasid. Kokkuvõttena alaneb maksude ja SKT suhe 2015. aastaks 31,1%-ni. 2010. aastal oli see 33,5% SKT-st.

Neljandaks, kergemale maksukoormusele vaatamata riigi tulud kasvavad. Maksutulud suurenevad aastatel 2012–2015 keskmiselt 6% aastas. Maksulaekumisi tõstavad kiirenev majanduskasv ja kasvav tööhõive. Lisaks sellele toetavad riigi tulusid ka äriühingute dividendid, lisanduv tubakaaktsiisi tõus 2013. aastal ning tulumaksusoodustuse ülempiiri alandamine. Riigiasutuste tegevuskulude kasvu ei planeerita ning investeringute maht eelarves kasvab igal aastal.

Ettekande teises osas käsitlen Euroopa Liidu ja euroala majandus- ja rahanduspoliitilise koostöö viimase aasta muudatusi. Eesti poliitika on olnud aastaid kooskõlas euroala sisuliste nõuetega ning põhinenud rahapoliitika ja panganduse väga tihedal lõimumisel Euroopa Liidu ja euroalaga. 2010. aastal oli Eesti väikseima võlakoormuse ja eelarve puudujäägiga riik Euroopa Liidus ning me oleme taas üks kõige kiiremini kasvavaid Euroopa majandusi. Eesti kogemus kriisis käitumisel ja kriisist väljumisel saab olla ja peabki olema üks näide, kuidas europiirkonna liikmesriigil tuleb kohanda muutunud majandusolukorraga. Vastutusundlik, ülejäägile suunatud eelarvepoliitika ning majanduse kohanemisvõime peavad saama normiks kõigis euroala liikmesriikides.

Rõhutan samuti, et paljud avalikkuse tähelepanu pälvivad probleemid ja riskid ei ole omased kaugeltki mitte kõigile Euroopa Liidu ja euroala riikidele. Eesti peamiste majanduspartnerite olukord on hea. Saksamaa, Rootsi ja Soome kasv on muljet avaldav, eelarve kindla kontrolli all ning majanduse struktuur üldiselt tasakaalus. Ühelt poolt on nende tugev eksport konkurentsivõimeline arenevatel turgudel, teiselt poolt on kiirenevas kodumaine nõudlus. Igati tervitatavad on Läti viimase kahe aasta edusammud majanduse stabiliseerimisel, struktuuriliste muudatuste elluviimisel ja kasvu taastamisel. Meie peamiste partnerite ja meie enda kogemus kinnitab, et Euroopa Liidu poliitika üldised põhimõtted on kasvu ja aren-

gut toetavad, kui neid igapäevases elus järgida. Paraku ei ole kõik liikmesriigid ega ka Euroopa Liit tervikuna asutamislepingu põhimõtteid alati järginud. Eelmisel kümnendil väljus majanduse haavatavus kontrolli alt. Jõudsast majanduskasvust hoolimata ei pidanud enamik riikidest vajalikuks koguda reserve, vaid ajasid lodevat eelarvepoliitikat ja kasvasid riigivõlga. Finantssektori kiire areng ning integratsioon ei tulnud üllatusena mitte ainult Eestis, vaid ka Euroopa Liidus. Ligipääs rahastamisele lihtsustus sedavõrd ning piiriülesed grupid ühtsel finantsturul arenesid sellise kiirusega, et panganduspoliitika ei jõudnud sellele järele. Kiire laenukasv, kerkivad varade hinnad ja tulu otsimisel unustatud riskid – need on peamised märksõnad, mis iseloomustavad kriisieelset poliitikat. Lõdva eelarvepoliitika ja vastutustundetu riskivõtmise tagajärjel kuhjusid erinevused euroala riikide vahel, sageli kasvasid palgad – paljuski avaliku sektori poolt tõugatud – kiiremini, kui konkurentsivõime oleks seda lubanud. Kasv põhines üha enam sisenõudlusel, pangalaenuudel ja kinnisvarasektoril ning erinevused jooksva konto positsioonides ja võlakooormuses üha kasvasid. Riski alahinnati nii valitsustes kui ka erasektoris ning seda süvendas suutmatus hinnata ja teadvustada finantsriskide ülekandumist makromajandusse. Tegelik valmisolek kriisi halduseks ja lahenduseks oli nõrk, kuid suhteliselt head aastad varjasid põhimõttelisi probleeme. Usalduskriis lahvas alles 2010. aasta esimesel poolel, mil turgudel tekkis mitme liikmesriigi madala kasvu, eelarvepoliitika ning lõhkenud kinnisvaramulli ja panganduse probleemide taustal tõsisid kõhklusid. Kriisi mõju võimendus nõrgemates riikides ja tõstis riskiastet Euroopa finantsturgudel laiemalt. Stabiilsuse tagamiseks leppisid Euroopa Liidu Ülemkogu ja Ministrite Nõukogu 2010. aastal ja 2011. aasta esimesel poolel kokku mitmes sammus, mis loovad eeldused kindlaks väljumiseks kriisist ja kasvupotentsiaali tõstmiseks.

Põhimõtteliselt ei ole kokku lepitud midagi uut ega üllatavat: riigi rahandus tuleb saada korda, finantssektor puhastada halbade laenudest ja panna senisest tugevamatesse raamide. Struktuurireformid tuleb ära teha, et suurendada konkurentsivõimet ning olla valmis pikema perspektiivi väljakutseteks, nagu näiteks rahvastiku vananemine. Ühte lausesse

kokkuvõetuna on meetmete eesmärk liikmesriikide koostöö toetamine, et tagada majanduste kooskõla Euroopa Liidu ja euroala formaalsete ja sisuliste reeglitega. Kokkulepitud meetmetest tasub kõigepealt mainida majanduspoliitilise koostöö tugevdamist.

Korraliku eelarve ja jätkusuutliku majanduse eelduseks on stabiilne majanduskasv. Euroopa Liidu kasvupotentsiaali tugevdamine on aastaid olnud võtmeküsimus. Konkurentsivõime ja kasvu tõstmise strateegia "Euroopa 2020" ning liikmesriikide reformiprogrammid annavad sellele suunale uue alguse. Strateegias seatud eesmärkide täitmiseks annab lootust reformide senisest tihedam sidumine riikide eelarveplaanidega Euroopa semestri raames. Loogilise jätkuna peaks Euroopa Liidu enda järgmise perioodi eelarve keskendumis strateegias seatud eesmärkide elluviimisele. Konkurentsivõime küsimuste olulisust näitab ka "Euro pluss" pakt, millega lisaks euroalale võtavad veel kuus liikmesriiki ise endale vabatahtliku eesmärgi ja allutavad end reformide läbiviimisel kollegiaalsele survele. Ühisraha ja ühtne finantsturg tekitavad vajaduse tihedama koostöö ja siduvamate poliitiliste lubaduste järele.

Teine eesmärk on liikmesriikide võetud eelarvepoliitiliste lubaduste kõrvalekaldumatu täitmine. Liikmesriigid peavad kinni pidama kokkulepitud graafikust vähendada eelarve puudujääki 2013. aastal vähemalt 3% tasemele. See eesmärk on miinimum. Euroala riigieelarve puudujääk oli 2010. aastal ka 6% ning riigivõlg 85% SKT-st. Ülemäärased puudujäägi menetlust ei ole algatatud ainult kolme riigi suhtes – need on Eesti, Rootsi ja Luksemburg. Puudujääkide vähendamine ning ülemäärast eelarve puudujäägist väljumine on ka eeldus, et asuda otsustavalt vähendama ähvardavalt paisunud riigivõlga. Sügavas kriisis olevad riigid, nagu on Kreeka, Iirimaa, Portugal, peavad järjekindlalt täitma programmide võetud kohustusi. See tähendab eelarve korrastamist, võla juurdekasvu pidurdamist ja vähendamist ning, mis kõige olulisem – struktuurireforme. Siin ei saa olla leebe, sest iga järeleandmine tähendab sammukest lähemale järgmisele usalduskriisile. Majanduskasvu taastumise tingimustes peaks kasvama ambitsioon veelgi resoluutsemalt tegutseda.

Kolmandaks, meie kõigi soov on saavutada Euroopa Liidus majanduse ja eelarve stabiilne areng. Siin on oma roll nii liikmesriikidel individuaalselt kui ka kollektiivselt Euroopa Liidul ja euroalal. Kõik algab liikmesriigi vastutusest ning eelarve ja majanduse korraldamisest rahaliidu ja ühise turu tingimustes. Tegemist on kohustusega, mille iga riik asutamislepingule alla kirjutades on võtnud. Asutamislepingus seatud majanduspoliitiliste eesmärkide täitmine ja poliitikate koordineerimine tugineb stabiilsuse kasvu paktil. Viimase aasta jooksul on eksperdid, kõrgemad ametnikud, ministrid ja riigijuhid tegelnud selle tugevdamise ja täiustamisega. Nüüdseks on õigusaktide pakett, mis reformib pakti ning täiendab Euroopa Liidu majanduspoliitikate senist seiret, jõudnud läbirääkimisteni Euroopa Parlamendiga. Kõigi eelduste kohaselt rakendub uus kord tuleval aastal.

Ma julgen öelda, et liikmesriikide majanduspoliitiline mõtteviis on juba praegu muutunud. Poliitiline tahe on alati võtmeks ning selle tõestuseks on need riigid, kus ka seniste reeglite alusel on suudetud ajada vastutustundlikku eelarvepoliitikat. Seega on olemas kõik eeldused, et Euroopa Liidu ja euroala koostööraamistik liikmesriikide kestliku poliitika toetamiseks hakkab toimima.

Tahan rõhutada selle põhijooni. Esiteks, uus raamistik sisaldab tugevamaid õigus- ja survemehhanisme. Kollegiaalne surve ja nõuanne ning sanktsioonide võimalus aitavad tagada õiget eelarvepoliitikat tavaolukorras ning kiiret väljumist ülemäärasesest puudujäägist. See on oluline samm edasi. Ministrite nõukogus kokulepitud tekstide näol on tegemist kompromissiga ühelt poolt automaatsemaid sanktsioone ja teiselt poolt ministrite suuremat rolli pooldavate riikide vahel. Meie kuulume esimeste sekka.

Teiseks muutub riigivõla kriteerium. See on siiani olnud tagaplaanil ja selle vähendamist nõutakse järjekindlalt. Kolmandaks viiakse sisse liikmesriikide majandusarengu terviklik jälgimine, et ennetada kriise.

Aseesimees Laine Randjärv

Härra rahandusminister, kahjuks on ettekanadeks ettenähtud 20 minutit läbi. Võib-olla on võimalik avada teemasid veel küsimustele

vastamise käigus. Meil on registreeritud juba mitu küsimust. Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Suur tänu! Austatud härra minister, tänan teid põhjaliku ettekande eest! Te rõhutasite, et peamine on säilitada riigi usaldusväarsust ja hoida riigi rahandus korras. Aga nimetagem ka, mille arvel see tegelikult tuleb. Me teame, et meie elatustase on langenud, reaalpalk väheneb, rahva vaesus suureneb, toiduhinnad on juba Londoni omadest kõrgemad, tööpuudus on kõrge ja inimesed lahkuvad Eestist. Miks te oma probleemiasetuses ei puudutanud selle temaatika neid aspekte?

Jürgen Ligi

Aitäh! Minu ülesanne oli rääkida riigi rahandusest. Mis puudutab usaldusväarsust, siis see on võti, et vältida probleeme tulevikus ja ka olevikus. Kui te tähelepanelikult jälgisite, siis vaatamata sellele, et 2010 oli juba selgelt majanduse taastumise aasta, lahvas usalduskriis turgudel alles 2010. aastal, kuigi langus algas ju 2008. See tähendab, et riigid ei suutnud enam finantseerida neid lubadusi, mida valijale oli antud. See ei ole lihtsalt poliitikute tahte küsimus. Poliitikud võivad ju turge siunata, mida nad teevadki, ka rahandusministrid teevad, aga tegelikult me kõik sõltume neist. Laenuid läksid lihtsalt liiga kalliks, osa riike ei saanud füüsiliselt laenu. Meie naabritest oli esimene selline riik Läti, aga enne seda oli samasse olukorda sattunud mitu mitteeurotsooni riiki. Nii et see, et kriis jõudis eurotsooni, oli ikka tõsine äratuskell. Kõiksugu jutud, et laenu arvel tõstetakse elatustaset, on tegelikult tänases maailmas juba kohatud. See mentaalsus, nagu ma ütlesin, on Euroopas poliitilisel tasandil enamasti juba muutunud või enamikus riikides vähemalt muutumas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus on härra Jaak Allikult.

Jaak Allik

Lugupeetud härra rahandusminister! Me kuulsime, et te planeerite 2013. aastaks maksukoormuse alanemist 31,3%-ni. Ilmselt te nõustute, et sellise maksukoormusega ei jõua riik ülal pidada praeguses mahus avalikku sektorit,

korrakaitsjaid, kaitseväge, meditsiini- ja sotsiaalsfääri, haridust, kultuuri, välisteenistust. Millistes sfäärides on sel juhul planeeritud edasised kärped ja mis te arvate sellest, et esmalt tuleks määrata rahvuse ja riigi, keele ja kultuuri püsijäämiseks vajalikud avaliku sektori kulutused ning vastavalt sellele leida maksukoormus ning sobiv maksusüsteem?

Jürgen Ligi

Aitäh! Kui te märkate, siis ma rääkisin rohkem maksukoormuse alanemisest kui alanemisest. Ta alaneb suuresti struktuuriliste nihete tõttu ja selgelt ka teise samba maksete taastamise tõttu. See on statistiline muutus, see ei ole valitsuse tehtud algatus. Tegelikult on maksualandused, mida valitsus teeb, väga mõõdukad. Näiteks tulumaksusoodustuse ülempiiri alandamine, mida opositsioon, näiteks vasakopositsioon, võiks tulisel tervitada, puudutab ju ainult kõige jõukamaid ja enamiku peresid üldse mitte. See omakorda tõstab ju maksukoormust. Neid samme on mitmesuguseid. Me kohendame maksusüsteemi suhteliselt vähe, aga me püüame tööjõult koormust ära võtta. Tööjõu kõrge maksustamine on olnud kõigi eksperdihinnangute järgi meie probleem, üks tööpuuduse soodustaja.

Mis puudutab neid suuri rahastamiseesmärke, siis ärme üle dramatiseerime. Eesti on nii hariduse kui ka kultuuri rahastamise poolest, võrreldes SKT-ga, üks esimesi riike Euroopas, hariduse poolest kolme-nelja hulgas, kultuuri poolest OECD esimene. Nii et lahendus ei ole see, et me aina suurendame, rahuldame aina kasvavaid vajadusi aina rohkem. Ma olen rääkinud, et riik hoiab oma tegevuskulud stabiilsena või minimaalses kasvus. See ei tähenda mingisugust dramaatilist probleemi. Arusaamisi, kui suureks meie riigisektor või, ütleme, riigiaparaat saab paisuda, on ju kõvasti korregeeritud. Olen ka ise buumiaastatel minister olnud ja mäletan, kui lihtsalt loodi siis uusi ametikohti ja kujutati ette uusi struktuure. Jäi mulje, et me oleme kasvava rahvastikuga ja lõputult kiireneva majanduskasvuga riik.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus on Rannar Vassiljevilt.

Rannar Vassiljev

Aitäh! Hea rahandusminister! Küsimus puudutab kohalikke omavalitsusi. Riigi eelarvestrateegia ei näe ette muudatusi kohalike omavalitsuste rahastamises ehk teisisõnu kehtivad senisel kujul kärbituna nii tulumaksu osa kui ka tasandusfond. Samal ajal kaob kohalikel omavalitsustel aastast 2012 ära laenupiirang, mis teisisõnu tähendab seda, et omavalitsused hakkavad tõenäoliselt rahastama puudujääki laenu abil. Kas olukorras, kus omavalitsuste eelarve puudujääk on osa valitsussektori puudujäägist, ei oleks mõistlikum mingil määral taastada omavalitsuste rahastamist? See suurendaks puudujääki riigieelarves, aga samal ajal vähendaks seda kohaliku omavalitsuste eelarvetes ehk üldproportsioon jääks samaks, arvestades just olukorda, et tõenäoliselt on riigi laenuintress oluliselt madalam kui on omavalitsuste oma.

Jürgen Ligi

Aitäh! Omavalitsuste laenupiirang ei kao, laenupiirang muutub paindlikumaks ja täpsemaks, arvestatakse võlga ja edaspidi ka defitsiiti. Tutvuge kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadusega, see on päris keeruline reeglistik, mina ei suuda päris kõike seda teile praegu ette kanda. Mis puutub omavalitsuste tulubaasi taastamisse, siis siin võib tuua erinevaid graafikuid, kuidas mingil hetkel omavalitsuste eelarved kasvasid kiiremini ja kriisi ajal nad ei kärpinud. Praegu on pendel natukene liikunud ja võib tõesti öelda, et kärped on jõudnud ka omavalitsusteni. Aga kui rääkida nende tulubaasi taastamisest, mille üle me oleme ka koalitsioonilepingut tehes pikalt vaieldanud ja kus detailid on veel lahtised, siis mina olen veendunud tasandusfondi suurendamise pooldaja. Regionaalpoliitika, mis seisneb tulumaksu protsendi suurendamises, on selgelt suunatud Tallinnale, Viimsile, Harkule ja ma arvan, et see ei ole mõistlik. Ma arvan, et nad elavad niigi üle keskmise hästi ja on mõneti isegi üle kuumenenud, kui vaadata infrastruktuuri ja kõike seda.

Aseesimees Laine Randjärv

Järgmine küsimus. Palun, Eiki Nestor!

Eiki Nestor

Aitäh! Räägiks ka sellest, mis on mõistlik. Kindlasti olen nõus sellega, et headel aegadel on vaja tagavarasid koguda ja halbadel aegadel tuleb neid kasutada. Meil juhtus nüüd nii, et halbadel aegadel oli varusid kogutud mõnevõrra vähe, näiteks töötuskindlustusse, aga sellegipoolest hoidsime valitsussektori tasakaalu pingutustes kokku just töötute kuludest ehk teisisõnu suurendasime reserve sotsiaalkindlustuses, töötuskindlustuses ja muudes sfäärides ei astunud mingeid samme. Kui mõistlikuks sa pead sellist tegevust, et sotsiaalkindlustuse arvel hoitakse rasketel aegadel reserve kinni?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ärge olge nii kriitiline oma noore kolleegi suhtes, ta küsis täitsa mõistliku küsimuse. Aga mis puutub reservidesse, siis kõige tundlikumad on kindlasti just sellised suletud ja sotsiaalselt suunatud fondid. Nende puhul ongi reserve hoidmine kõige suurem probleem. Ma pean seda mõistlikuks. Töötuskindlustuse puhul, selge see, tehti kriisi alguses viga, kui just siis kärbiti drastiliselt sisse makset ja seejärel tuli seda kõige raskemal kriisi hetkel suurendada. See oli kindlasti kõige halvem, mis sai juhtuda, aga see pidi juhtuma, lihtsalt muud väljapääsu ei olnud.

Ma olen loomulikult nõus, et tegelikult peaks põhieelarve olema püsivas tasakaalus vähemalt, see tähendab, ka ilma nende fondideta. Seda me seni saavutanud ei ole, aga selleks on meil hulk poliitikaid, kaasa arvatud riigi tegevuskulude külmutamine, ja pidev efektiivsuse otsimine. Mulle omistati siin täna jälle mingisugust vallandamiste ähvardust, aga seda ma ei ole öelnud. Ma ütlesin, et me ei saa mõelda nii, et me peame vägisi inimesi tööl hoidma. Minu käest küsiti, et kuidas te mõtlete hoida inimesi tööl. Aga kui need inimesed tööle võeti ja struktuurid loodi, siis oli aasta 2008, kus kõik olid veel eufoorias. Me oleme kahaneva rahvastikuga riik ja ümberhinnatud kasvupotentsiaaliga riik. Ei maksa sisendada endale jällegi seda, et kõik, mis on headel aegadel tehtud, peab säilima igavesti. Me oleme jõudnud stabiilse, tasakaalustatud, kindlatel alustel kasvuni. Tookord oli kasv suuresti ju laenuraha ja ülioptimismi arvel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud rahandusminister! Valitsuse kinnitatud konkurentsivõime kavas "Eesti 2020" ja ka tänases ülevaates puudub täiesti põllumajanduspoliitika, puudub maaelutemaatika. Ma tahaksin väga kuulda teie mõtteid finantsperspektiivi kohta, mis puudutab ÜPP-d. Või olete te selle valdkonna ära unustanud?

Jürgen Ligi

Aitäh! Küsimus oli vist konkurentsivõime kava kohta. Põllumajandus kui niisugune ei ole konkurentsivõime küsimuses nii kõrge profiiliga. See on midagi, mida massiivselt toetatakse, mille toetamine käib Euroopas läbiräägitavate reeglite järgi. Niipalju, kui on juba läbi räägitud, on strateegiadokumentides seda valdkonda ka kajastatud. Kirjutada oma dokumentidesse midagi, mida kokku lepitud ei ole, oleks ikkagi piinlik. Meie prioriteedid, millest me räägime, on konkurentsivõime kontekstis. Põllumajanduse konkurentsivõime on midagi sellist, kus on tegu väga rangelt Euroopa tasemel poliitikatega, mitte niivõrd rahvuslikega.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh! Hea minister! Mul on mõned küsimused riigiettevõtete kasumi jaotamise põhimõtete kohta. Kas praegune valitsuse suund on pigem maksimaliseerida dividenditulu, nii nagu te ütlesite, et on oodata dividenditulu tõusu, või pigem soosida investeringuid välisriikidesse, Eesti Energia näitel Ameerikasse või teistesse riikidesse, või on mingi muu viis? Miks ma seda küsin? Viimastel istungitel on väga teravalt tõusnud üles elektri hinna küsimus. Teadaolevalt avaneb 2013. aastal elektritur, mis erinevate spekulatsioonide kohaselt toob kaasa 30–50% elektri hinna tõusu ja tähendab ka seda – selle mõistmiseks ei pea majandusteadlane olema –, et oluliselt suureneb Eesti Energia tulu ja sellest tulenevalt kasum. Millist dividenditulu kasvu pärast elektrituru avanemist te oma strateegias planeerite? Ja kui tõesti dividendide kasv on päris suur,

kas siis sellest tulenevalt on järsku oodata näiteks elektriaktsiisi alandamist?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ega dividendide summa ei ületa – ma peast meenutan, andke mulle andeks – kõige kõrgemaid tippe, mis minu arust saavutati 2009. aastal eelmise aasta, st 2008. aasta suurte kasumite tõttu. Aga Eesti Energia teema on natuke pikem. Te nagu vastandasite kaks varianti. Välisprojektid on ju iseenesest ka suunatud kasumi teenimisele, ütleme, et üheselt kasumi teenimisele ehk ka dividendide maksimeerimisele. Samas dividenditulu ei võeta investeerimisprojektide arvel, seda tehakse riigifirmade äri- ja investeerimisplaanide alusel, jäetakse selleks vahendid kätte ja kui midagi üle jääb, siis võetakse. Eesti Energia puhul on ju selge, et nad teenivad oma kasumi põhiliselt avatud turul, ja seda ei ole põhjust ei neile ega ka riigile pahaks panna, kui see dividend välja võetakse. Valitsus ju kinnitab ka Eesti Energia investeringute kava, mis on minu teada mõneti korrigeerimisel. Ühesõnaga, see on pikem küsimus. Kui soovite täpsustada, mida te tegelikult küsida tahtsite, siis proovin uuesti vastata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kuna meil on jäänud selle küsimuste-vastuste vooru lõpuni vähem kui neli minutit, siis viimane küsimus, härra Tarmo Tamm, ja väga lühikene vastus härra rahandusministrielt.

Tarmo Tamm

Austatud minister! Te rääkisite oma kõnes, et riigieelarve tulud ja kulud on tasakaalus, mis iseenesest on väga hea. Aga samal ajal olen ma lugenud, et riigi reservid vähenevad. Kus neid reserve siis kasutatakse, kui eelarve tulud ja kulud on tasakaalus?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ettekandes ma puudutasin seda teemat. Reservid olid kasutusel miinuse aegadel, praegu reservid ei kahane. Mõneti nad kahanesid, kui me olime sügavas kriisis, aga juba eelmisel aastal me saavutasime ju tillukese ülejäägi. Kogumit tuleb vaadata – omavalitsusi, sihtasutusi, kõiki sotsiaalfonde ja kõike kokku. Reservid olid aastavahetuse seisuga

peaaegu kaks korda suuremad kui avaliku sektori laenud.

Aseesimees Laine Randjärv

Kuna küsimus ja vastus olid lühikesed, siis on veel paar minutit aega. Härra Neeme Suur, palun teie küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra rahandusminister! Ma tahaksin küsida ka kohalike omavalitsuste kohta. Kuidas on maamaksu vähenemise kompenseerimisega kohalikele omavalitsustele? Kõige esimene teema oli seotud euro kasutuselevõtu seadusega. Mõnele omavalitsusele läks see muudatus maksma võib-olla 1000, mõnele võib-olla 10 000 eurot. Maamaksu teadet enam ei väljastata, kui enne oli 50 krooni, siis nüüd on 5 eurot – seal on vahe vahel. Teine asi on see, et nagu valitsuse tegevuskavas kirjas on, kaotatakse koduomanike maksukoormuse vähendamiseks alates 1. jaanuarist 2013 maamaks kodualusele maa-ale. Siit ka küsimus: milline on kohalike omavalitsuste maksutulude vähenemise kompenseerimise mehhanism?

Jürgen Ligi

Aitäh! See on õige küsimus. Praegu veel ühest vastust ei ole. Mina olen ise kaitsnud tuliselt seda seisukohta, et jutt, nagu piisaks sellest, kui me ütleme varakult ette, on naiivne. Selles mõttes on ka koalitsioon võtnud hoiaku, et tõepoolest ei piisa ütlemisest, vaid kompenseerimine või kompenseerimise eelduse loomine on hädavajalik, et sellist soodustust kehtestada. Omavalitsused kindlasti ei peaks jääma ilma maamaksust, mis iseenesest on üks stabiilne ja loomulik tuluallikas. Aga võimalusi on siin mitmeid. On võimalus seda ülejäänud maa osas diferentseerida. Meil on kavas maa korraline hindamine. Meile on ka rahvusvaheliselt korduvalt soovitatud, et maamaks tuleks ikkagi seada tulupõhiseks, et 2001. aasta hinnad on tänasel päeval kindlasti ebatäpsed. Selle kallal me töötame ja minu arust see täht-aeg, millal me peaksime hakkama vastuseid andma, on juba sel aastal.

Aseesimees Laine Randjärv

Sellega lõpetan härra rahandusministriile esitatavate küsimuste vooru. Suur tänu, härra

Jürgen Ligi! Ma palun järgmiseks ettekandeks kõnetooli Eesti Panga asepresidendi härra Märten Rossi!

Märten Ross

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Järgneva sõnavõtu jooksul pööran tähelepanu neljale teemale. Esiteks räägiksin euroala stabiilsusest, raha stabiilsusest, teiseks makromajanduse stabiilsusest Eestis, kolmandaks paar sõna Euroopa eelarveraamistikust ja neljandaks hästi lühidalt mõni mõte ka finantsstabiilsusest.

Alustuseks euroala hinnastabiilsusest. Euro on Eesti jaoks olnud äärmiselt oluline küll juba mõnda aega, kuid kui varem mõjutas euro meid kaudselt ning rahapoliitilist vastutust saime kanda ikkagi ainult Eesti rahapoliitika eest, siis alates euroalaga liitumisest on euro ja Eesti üks ja sama asi. Ehkki majandusliku paradigma mõttes ei olnud muutus meil nii suur kui mõnedes riikides, sest meil oli vahetuskurss juba enne fikseeritud, on euroala ühine rahapoliitika ja inflatsiooni arengud meie jaoks siiski tähtsamad kui varem. Nii seepärast, et eurot kasutades mõtleme euro väärtusele paratamatult rohkem kui enne ja see mõjutab ka meie otsuseid, kui ka seepärast, et varasemad riskid, mis olid seotud valuutakomiteega ja seetõttu hinnastabiilsusega, on tänaseks möödanik.

Tahan siinkohal rõhutada, et euroalaga liitudes on oluliselt muutunud Eesti Panga tegevusfookus, mitte ülesannete tegevusfookus. Olles osa euroala keskpankade süsteemist, on meie kohustus osaleda eurosüsteemi rahapoliitika otsuste tegemises ning nende elluviimises selleks, et saavutada euroala ühiseid eesmärgi rahapoliitika vallas. Euroala rahapoliitika teostamisel ei ole mitmeti mõistetavust selles, mis on meie eesmärk. See on väga selge – see on hinnastabiilsus. Hinnastabiilsus määratletakse kui euroala ühtlustatud tarbijahinnaindeksi tõus alla 2%, kuid selle ligidal keskpikas horisondis. Ei ole ühegi liikmesriigi, sealhulgas Eesti rahvuslikes huvides, et eurosüsteem, st ka Eesti Pank, sellest üldeesmärgist kõrvale kalduks. Selle üldise peaesmärgi täitmine ongi meie peamine rahvuslik erihuvi euroalal. Euroopa Keskpanga nõukogu on oma rahapoliitikaalastes otsustes sellest ka lähtunud ning viimasel istungil aprillis tõsteti inflatsiooniris-

kide suurenemise tõttu rahapoliitilist intressimäära 0,25 protsendipunkti võrra.

Peatuksin paari sõnaga nendel põhjustel. Nii maailma- kui ka euroala majandus on hakanud kriisist oodatust kiiremini taastuma ja ilmutab järjest tugevamat tervist. Kasv on küll aeglasem, kui enne kriisi n-ö normaalseks peeti, kuid märksa kiirem näiteks aasta tagasi prognoositust. Muidugi, see taastumine pole olnud kõikides riikides ühtlane ning osa riikide võlakriis ohustab majanduse taastumise jätkumist tegelikult euroalal tervikuna. Sellest hoolimata on maailmamajanduse olukorra paranemine koos mitme muu põhjusega oluliselt tõstnud maailmaturgudel mitme toorme hinda. See on olnud ka peamine tegur, mis on mõjutanud euroala viimaseid hinnaarenguid, ja aprillis oli aasta hinnatõus koguni 2,8%.

Eelkirjeldatud olukorda arvestades võib selgelt näha ohtu, et hinnasurve kasvab pärast kriisi nii Euroopas kui ka laiemalt. On väga oluline, et inflatsiooni hiljutine kasv ei tooks kaasa ulatuslikku inflatsioonisurvet keskmise aja jooksul. Seetõttu on eurosüsteemi keskpankade ülesanne olla praegu eriti tähelepanelik, et ohjata hinnastabiilsust ohustavaid riske. Peamiselt nende riskide vähendamiseks nõukogu intresse ka tõstis. On selge, et praegune intressi väga madal tase on jätkuvalt piisav tugi majanduse kriisist taastamisel. Samas tuleb selgelt teadvustada, et närvekõditavad probleemid mõnes euroala riigis on intressi tõstmise otsusele tähtsad ainult nii palju – ainult nii palju! –, kui need mõjutavad euroala üldist arengut. Selleks, et leevendada rahapoliitika toimimist ohustavaid riske, võeti juba mõni aeg tagasi vastu otsus kasutada ka mittestandardseid meetmeid, mis on aidanud ajada euroalal efektiivset rahapoliitikat olukorras, kus mõned turud hästi ei toimi. Kuid need sammud on oma iseloomult ajutised ning ei takista karmistamast rahapoliitikat selleks, et taltsutada inflatsiooni ohtu.

Eesti majanduse olukord on selles üldpildis praegu suhteliselt tasakaalus ning oluliselt parem, kui veel aasta tagasi oleks tihanud oodata. Eesti majanduskasv on pärast kriisi taastumas eeskätt ekspordi toel. See kinnitab meie varasemaid arusaamasid, et Eesti majanduse käekäik sõltub ühest küljest sellest, kuidas läheb meie välispartneritel, ja teisest küljest loomulikult sellest, kuidas meie ettevõtted suudavad

kohanduda maailmaturu nõudmistega. See on aidanud mõnevõrra parandada ka olukorda tööturul, kus hõive on hakanud kasvama, kuid siin on veel pikk tee käia, et olukorraga võiks päris rahule jääda.

Euroalaga liitumine on avaldanud majandusele üldjoontes ootuspärast mõju. Nagu eeldatud, on finantseerimistingimused muutunud paremaks ning Eesti on atraktiivsem investeerimispaik. Samas ei olnud õige oodata ning see pole ka nii läinud, et kõik probleemid laheneksid euro tõttu, saati siis üleöö. Koos toormehindadega on ka Eestis väga kiiresti kasvanud inflatsioon, mis juba mõnda aega muret valmistab. Kõige suurem mure aga ei seisnegi vahest selles, et see kasv on prognoositust kiirem või et ta on praegu kiirem euroala keskmisest. Peamine risk on võib-olla see, et sellest tulenevalt võivad järgmised sammud ohustada konkurentsivõimet pikemas perspektiivis, ja selline näitaja hoiatab, et n-ö lihtne aeg makrostabiilsuse hoidmisel, kus kriisi järelmid majandust tagasi hoidsid, võib läbi saada rutem, kui on eeldatud. Mõnevõrra on sellel rindel meid rahustanud see, et toormehindade surved ei ole seni hoogsalt üle kandunud muudesse hindadesse või palkadesse. Riigil on majanduspoliitikat kavandades oluline kaasa aidata, et seda riigisisestel põhjustel ka ei juhtuks. Välisriiklikel või euroülestel põhjustel on loomulikult esmatähtis hoida euroala rahapoliitika jätkuvalt kindlal joonel. Kuid on ikkagi tähtis, et ka oma riigi poliitika toetaks samme, mis mäletavad neid riske, täpsemalt öeldes riskide realiseerumist, mis eelmises tsüklis selles kontekstis aset leidis.

Euro kasutuselevõtu mõju Eesti inflatsioonile on olnud lühiajaliselt kahetine. Detailsemat hinnangut anda on ka veel praegu vara, kuid on ilmne, et esiteks on euroga liitumine vähendanud pikaajalisi inflatsiooniriske meie majanduses, sest enam ei tunta muret võimaliku devalveerimise ja muu sellise pärast. Võib-olla on veel vara hõisata, kuid aasta alguse konjunktuuri baromeetri näitajad ütlevad näiteks, et inimeste kartus tuleviku inflatsiooni ees on üllatavalt väike, arvestades seda, kui suured on globaalsed hinnasurved. See on hea näitaja. Muus osas võib öelda, et euro kasutuselevõtt mõne konkreetse hinna kujunemisel kahtlemata rolli mängis, eelkõige selles, kuidas need hinnad ajas muutusid. Kuid on selge,

et vähegi pikemas perspektiivis ei erine koondpilt sellest, mis oli mujal Euroopas. See tähendab, mõju on pikemas perspektiivis väike. Samas on tõsi, et mõnede kaupade-teenuste hindades võib tuvastada kummalisi liikumisi, mida ei saa seletada ei euroga ega globaalsete teguritega. Seetõttu tuleb ka edaspidi pidevalt jälgida, kuidas toimib meie turg ja kas siin on selliseid väärustusi, millega peab tegelema majanduspoliitika.

Eesti eelarveraamistiku puhul tuleb avaldada tunnustust sellele, et vahepealsetele kõhklustele vaatamata on valitsus ka pärast valimisi võtnud kokkuvõttes seisukoha, et tuleb jätkata 2009. aasta kevadel paika pandud üldtasakaalu eesmärkidega. See on kooskõlas jätkusuutliku rahandusega. Kui midagi viimasest kümnest õppida, siis eelkõige seda, et meiesugusel väikese ja avatud majandusega riigil tuleb n-ö headel aegadel olla veelgi konservatiivsem. See polegi nagu õieti konservatiivsus, ma ei taha öelda, et ma olin konservatiivne seda öeldes. See on pigem õppimine ja tasakaalukas käitumine õiges ajas ja õiges kontekstis.

Liikudes edasi euroala eelarvepoliitilise raamistiku küsimusteni, ütlesin, et euroala riikide väga suur lõimumine õigustab kindlasti tihedamat majanduspoliitilist koostööd ka selleks, et meie rahasüsteem toimiks tõhusalt. Paraku on viimase paari aasta jooksul olnud hinnastabiilsuse saavutamise puhul üks avalikkuse jaoks ebakindlust tekitav tegur just ebakõlad liikmesriikide poliitikate vahel. Meie euro stabiilsust see otseselt ohustanud ei ole, kuid see on teinud rahapoliitika toimimise ebaselgemaks ning suurendanud ebakindlust turgudel. Põhjuseks on, et keerulistes olukordades on eelarvepoliitikas varem tihtilugu jäänud peale üksikute riikide lühiajalised erihuvivid, mille kohta, kui nüüd tagantjärele tark olla, võiks öelda, et see polnud ka nende huvides. See tähendab, et majanduse koordineerimise mehhanism pole olnud tõhus, liikmesriigid ei ole kinni pidanud ei pikaajalistest strateegilistest plaanidest ja eesmärkidest ega ka riigi rahanduse kohta käivatest reeglitest – mitte kõik loomulikult, aga väga paljud –, olgu need eesmärgid riigisisised või euroala ja Euroopa Liidu ülesed.

Kuigi meie praegune eelarvepoliitika seis on kiiduväärne, on ka meil põhjust ikka ja alati peeglistse vaadata ja küsida, kuivõrd me täht-

sustame näiteks sedasama riigieelarve strateegiat aastateks 2012–2015. Samuti tuleb märkida, et eelarve koostöömehhanismi tõhus toimimine eeldab, et meie erihuvi ja kohustus pole jälgida ainult enda tegemisi, vaid ka teiste euroala liikmesriikide – ja mitte ainult Kreeka või Portugali – arengukavasid ning eesmärgipüstitusi. See mõjutab nii süsteemi üldist toimimist kui ka sedakaudu meid endid siinkandis. Selle teadmise taustal on loogiline ja ootuspärane, et tänaseks on Euroopa Liidu institutsioonide tasandil majanduspoliitika koordineerimise raamistiku täiustamise ettepanekutega lõpusirgele jõutud. Peale minister Ligi sõnavõttu ei ole mul tarvilik seda üle kirjeldama hakata. Kuid raha stabiilsuse nurga alt vaadates on kartus, et selle raamistiku täiendamisel ei ole mindud lõpuni. Nimelt, kui ülemäära suurte tasakaalustamatuste puhul on ühiselt kokku lepitud neid korrigeerivates meetmetes ja ka tähtaegades, siis survemehhanismid selle kava täitmise jälgimiseks ja elluviimiseks on jäänud endiselt liiga suvakohaseks. Uus valmiv raamistik näeb ette rakendada varasemast suuremaid sanktsioone ja trahve ning muid survemehhanisme peale riigi rahanduse ka teiste makrotasakaalustamatuse ilmingute puhul. Paraku on praeguste plaanide kohaselt ministrite nõukogul suhteliselt suur otsustusõigus nende rakendamise või mitterakendamise suhtes, viidates näiteks erakorralistele teguritele. Eelnenust õppides tuleks reeglite rakendamise automaatsust suurendada, tagamaks makromajandusliku järelevalvemenetluse stimuleerivat toimet ja usaldusväärset turuosaliste silmis.

Et uus Euroopa majanduspoliitika koordineerimise järelevalve raamistik tõepoolest toimiks, peavad euroala liikmesriigid vastavalt kohandama oma riigi raamistikke. Näiteks on eurosüsteemis levinud veendumus, et igas euroala liikmesriigi eelarveraamistikus, kavandamise, eesmärkide seadmise raamistikus peaks olema roll ka iseseisval, omaette institutsioonil. Kuidas täita seda funktsiooni Eesti olemasolevaid institutsioone ära kasutades, on ilmselt mõttekoht ka Riigikogule.

Lõpetuseks tahan praeguses faasis tähtsustada neljandat teemat ehk kriisijärgset arendustööd Euroopa finantssektori ülesehituses. Ka siin on mõneski mõttes olulisim Eesti asi Euroopa asi. Ei ole nii, et meile on olulised

Eesti asjad ja võõrad Euroopa asjad. Hiljutine kriis kinnitas, et eriti ohtlik on nii meile kui ka eurole tervikuna kombinatsioon eelarvekriisist ja finantskriisist. Seetõttu on majandusanalüüsi järelevalve poole peal tugevdatud vaadet finantssektori ja üldmajanduse laiemale koostõmõjule. Selles vallas alustas juba aasta alguses tegevust uus institutsioon ingliskeelse nimega European Systemic Risk Board, mis muu hulgas peab andma ka sisendid ja hinnangud eespool kirjeldatud euroala majanduspoliitika koordineerimisele järelevalve süsteemi jaoks. See on tervitatav!

Finantskriisi õppetunnid on andnud õnneks tõuke ka sellele, et piiriülene koostöö järelevalve vallas on astunud kogu Euroopas mõne sammu edasi. Samuti on varasemast rohkem hakatud tähtsustama pankade kapitalipuhvreid. Ehkki see suundumus on üleilmne, on hea meel tõdeda, et Läänemere piirkonnas, sh Eestis, on valmisolek ja tegelikult ka ettevalmistus möödunud aastatel selles suunas tegutseda suuremgi kui mõnel pool mujal. Samas tuleb võetud suunal astuda veel samme, et selline sidus süsteem Euroopas tõepoolest tõhusalt toimiks. Kahtlemata on siinkohal roll mängida ka meil ja teil.

Kokkuvõttes on Eesti rahandus saanud euroalaga liitudes palju kindlama ja toekama raami. Samas ei anna see meile võimalust teiste najal lihtsalt liugu lasta. Selleks, et eurosüsteem toimiks tõhusalt, peavad sellesse panustama kõik süsteemi osad, sh kõik rahvuslikud keskpangad. Samuti peame teadvustama, et kõrvuti kitsalt riigisiseste väljakutsetega mõjutavad meid oluliselt ja võib-olla ka kõige tähtsamal võtmes teiste riikide otsused ja käitumine, mistõttu meil on täielik õigus oodata samasugust lähenemist ka nendelt riikidelt ja kohustus sellesse töösse panustada. Suur tänu!

Asesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Asume küsimuste juurde. Esimesena on registreerunud Kalle Laanet. Palun!

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Härra asepresident! Oma esimeses punktis te rääkisite euroala stabiilsusest ja rõhutasite hinnastabiilsust. Ma ei ole küll eriline rahandusspetsialist, aga igapäevaselt ja praktikas me näeme, et juba eelmise aasta lõpust on hinnad iga päevaga

muudkui kasvanud. Kas see ongi siis meie eesmärk, et hinnad stabiilselt tõuseksid, te rõhutate seda, või näen ma selle taga hoopis midagi muud? Kuidas Eesti inimene peaks realselt hakkama saama, kui tema sissetulek ei kasva? Kui toorainehinnad kasvavad, kui majanduses kõik kasvab ja meie räägime stabiilsusest.

Märten Ross

Suur tänu! Väga õige küsimus. Tuleb rõhutada, et kuigi Euroopa majandusel on olnud tagasivaates raske periood ja see on olnud mõnes mõttes selline lihtsustav tegur, mis ütleb, et hinnatõus on meil euroalal kindlalt ohjes, on meid mõjutanud see, et maailmamajandus on kasvanud tegelikult palju kiiremini, kui oli oodatud, ja see on mõjutanud ka toormehindu, toiduainete hindu, energiahindu. Keskpangad, sealhulgas ka Eesti Pank eurosüsteemi osana, peavad olema väga selge seisukohaga selles osas, et vaatamata avalikkuses ja ka turgudel levivatele üleskutsetele, et intressi tõstmine peab silmas pidama Portugali probleeme või seda, et Euroopa alles tuli kriisist välja, on ainuke ja euroala ainuke rahapoliitiline eesmärk toetada oma intressiotsustega seda, et keskpikas perspektiivis oleks hinnastabiilsus euroalas tagatud, see tähendab, et hinnad ei kasvaks mitte rohkem kui 2% või selle ligi. Tahaks öelda niipalju, kui viidata teie küsimusele, et jah, tehniliselt võttes me räägimegi sellest, et inflatsioon ei tohiks olla suurem kui 2%. Kümne aasta jooksul tähendab see, et hinnad tõusevad tegelikult peaaegu viiendiku. Aga põhjus, miks see nii on defineeritud, nõuab vist pikemat käsitlust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus. Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Me teame, et meie riigi viimaste aastate eelarve- ja rahanduspoliitikale on antud suhteliselt hea hinnang. Aga kui nüüd Eesti Panga koha pealt vaadata, mida oleksid siis valitsus ja parlament võinud veel paremini teha, et kriis oleks meid vähem valusalt löönud?

Märten Ross

Suur tänu küsimuse eest! Kui üritada kolmetunnist teemat ühte minutisse paigutada, siis tagantjärele targana on punkt üks see, et me alahindasime globaalse majandustsükli eemaldumist oma tasakaalust, eriti finantssektoris, ja ei osanud võimendada neid riske ka iseendale. See tähendab, et kui me aastail 2005–2007 hindasime majanduse positsioone ja tulevikuväljavaateid, kommuniqueerisime või arvestasime neid poliitika tegemisel, siis mis seal salata, seda ulatust, mil määral maailmamajandus ja sealtnaudu ka meie majandus oli tasakaalust väljas, alahinnati. Tinglikult öeldes, kui me rääkisime 2%-lise ülejäägi eesmärgist, tulnuks meil rääkida 5%-lise ülejäägi eesmärgist, miks mitte ka 7%-lisest ülejäägist. Kui me rääkisime sellest, et me tõstisime pankadel kapitali adekvaatsust 10%-ni, kusjuures me suurendasime väga varakult ja ennetavalt mitmeid riskikaalusid, nõudisime rohkem kapitaliriskide katmiseks, siis oleks pidanud veel rohkem rõhutama, et see küsimus ei ole mitte ainult meie probleem, vaid on ka riigipiiriülene, toetama rahvusvahelist koostööd Põhjamaade naabritega varem, kui me seda tegime, kuigi me astusime väga õiges suunas ja tegelikult enne kui ülejäänud Euroopa. Ma pean tunnistama, et minu piiratud analüüs viitab sellele, et uusi asju ei oska ma eriti pakkuda, aga paljusid neid asju, mis me tegime, oleks võinud teha veel rohkem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Eiki Nestor, teine küsimus.

Eiki Nestor

Teatavasti on Euroopa Liidu riikidest majanduslangusest vist kõige paremini välja tulemas Rootsi ja Saksamaa. Mõlemas riigis on maksukoormus suurem kui Eestis ja riigivõlg ka suurem kui Eestis. Kas nendes riikides on rahandus korras?

Märten Ross

Hinnang turgudel on, et on korras. Ma arvan, kindlasti on väga oluline, et need riigid ja ka paljud teised riigid jätkaksid seda kurssi. Mul ei ole kahtlustki, et nad seda ka teevad. Ma tahaksin osutada ka sellele, et kui te tutvute Saksamaa ja Rootsi eelarvestrateegia kavadega, siis ei paista seal silma mitte see, et

ollakse rahulolevad ja arvatakse, et eelarve konsolideerimist ei peaks jätkuvalt suurendama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsija on Raivo Järvi.

Raivo Järvi

Suur tänu, hea juhataja! Austatud asepresident! Me kõik küsime siin küsimusi, mis väärivad n-ö pikka seminari, nii nagu sai just mainitud, ja ma kardan, et minu küsimus läheb samasse valdkonda. Võib-olla siis mõned markeeringud. Kui praegune Eesti Panga president rahanduskomisjoni esimehena siin majas saatis mind Brüsselisse, esines seal üks rahandusnobelist, kes rääkis sellest, et kui euro tahab saada sääraseks valuutaks, nagu seda on USA dollar, siis peab looma vastavad instrumendid, mõeldes selle all siis loomulikult ka võlakirju. Teada on, et praegu on kava luua eurosooni võlakirju tagasi lükatud. Minu küsimus on: mis tingimustel säärane asi ikkagi toimuks ja mille taga see praegu seisab, kas see on suurem Euroopa konsolideerumine?

Märten Ross

Suur tänu! Väga keeruline küsimus, eriti kui see on kaudselt esitatud nobelisti poolt. Minu isiklik arusaamine on selles küsimuses niisugune, et rahaliidus ei ole päris sellist reeglistikku, et läheme raamatukokku, võtame reeglistiku lahti ja vaatame punktidest 1, 2, 3, 4, 5, mida on vaja teha, et rahasüsteem rahaliidu mõttes hästi toimiks. On küsimusi, mida saab lahendada niimoodi, on küsimusi, mida saab lahendada natuke teistmoodi. Küll on selge, et nende asjade vahel peab olema konsistentsus. Kui me tähtsustame või, täpsemalt öeldes, kui teie tähtsustate seadusandluse kaudu seda, et meil ei ole euroala eelarveliitu, mis võib olla mõistlik, mis ei ole ainuke variant, kuidas Euroopat korraldada, aga mis võib olla mõistlik, siis on selge, et palju rohkem peab rõhutama seda poolt, mis puudutab eelarvepoliitilisi piiranguid, seda, et ükski riik üksinda ei satuks löögi alla või kriisi. Mis ei tähenda seda, et kui Euroopa Liidus oleks tõepoolest eelarveline liit, siis oleksid üksikud liikmesriigid nagu suure vabaduses ja võiksid teha, mida tahavad. Siis on kindlasti teised mehhanismid, kuidas piiranguid korraldada. Minu

vastuse mõte on selles, et kindlasti on väidetud, et ilma selleta rahaliit ei toimi, kuid päris nii must-valgelt see tõsi ei ole. Küll on selge, et kui me astume sammu A, siis tuleb arvestada, et B peab olema seda tugevam. Aga küsimus, kas võlakirja on vaja, jääb vahest tõesti seminari temaks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ühisraha on muidugi Euroopa Liidu ühisturu arengus samm edasi, kuid efektiivne siis, kui seda toetavad ka liidu kõikide riikide vähemalt sarnased rahanduspoliitikad. Te rääkisite põgusalt survemehhanismidest, kuid kas te saaksite välja tuua, milliseid konkreetseid sanktsioone planeerib Euroopa Keskpank juhul, kui riigid ikkagi ei suuda nende meetmete rakendamist tagada? See on ju nüüd ka meie maksumaksja raha ja sellest oleneb ka meie riigi julgeolek.

Märten Ross

Suur tänu! Täpsustaksin väga selgelt, et see valdkond on valitsuste pädevus. Euroopa Keskpankade Süsteem, sh ka meie rahvuslik keskpank, ei kehtesta eelarvepoliitikate suhtes mingisuguseid sanktsioone ega kontrolli ka täitmist. See on väga selgelt eurogrupi ja euroala rahandusministrite ning teiste sellega seotud organite pädevus ja ülesanne.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsija on Taavi Rõivas.

Taavi Rõivas

Austatud ettekandja! Poliitikud peavad arvestama rahandustõdesid ja tervet mõistust, aga samas painab neid tihti kiusatus anda järele avalikkuse survele. Praegu me näeme väga tugevat avalikkuse survet, mis puudutab ilmselgelt tootlikkust ületavat palgakasvu. Me näeme seda erasektoris, aga ka avalikus sektoris. Eeskätt puudutab see loomulikult parlamenti. Need nõudmised on juba jõudnud, julgen öelda, buumiaegsele tasemele. Te olete üks väheseid inimesi Eestis, kes oskab sellistele keerulistele küsimustele väga selgelt vastata. Mu palve on: kas te selgitaksite saalitäiele poliitikutele, millised ohud valitsevad, kui me

anname järele tootlikkuse kasvu ületavatele palganõudmistele?

Märten Ross

Väga lühidalt võib öelda, et vähegi kaugemas perspektiivis tähendaks see meile konkurentsivõime nõrgenemist eelkõige ekspordisektoris, sealtkaudu aga loomulikult ka palkade survet nendessamades ettevõtetes. Loomulikult ei anna see mingisugust täiendavat arenguperspektiivi kaugemas tulevikus ühelegi Eesti elanikule. See seos sealt tulebki. Hüpates aga lühikesest vastusest natuke pikema peale, ütleksin, et nagu möödanik on meile näidanud, on otsese seose väljatoomine loomulikult komplitseeritud ja igas ajahetkes on raske analüüsida, kas me oleme õigel rajal või mitte. Ma ei taha öelda, et kuskil on nupp, mille kohta me teame, kas see on õige või vale. Loomulikult on kõhklusid ja kahtlusi, kuid kokkuvõttes on konservatiivsus ühiskonnas ka selles vallas kindlasti meie ühishuvi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Arto Aas!

Arto Aas

Hea ettekandja! Eesti majandus on tüüpiline eksportiv majandus ja mullused ekspordi kasvunumbrid ületasid vist isegi parimate buumi-aegade näitajaid, muidugi eelmise aasta võrdluses. Selle taustal teame, et meie peamised eksporditurud Soome, Rootsi ja Saksamaa on ajanud üsnagi mõistlikku rahanduspoliitikat, aga samal ajal on seal kodumaise tootmise ergutamiseks (iseasi, kui edukalt) kasutatud stiimulpakette, mis on nüüd lõppenud või lõppemas. Kas nende riiklike toetuspakettide kadumine Euroopa Liidu sees mõjutab kuidagi drastiliselt nende riikide majandust ja selle kaudu ka Eesti ettevõtete ekspordivõimet?

Märten Ross

Mõistlikud toetuspaketid on sellised, mis püsivad eelarvepoliitika raamistiku sees. Kui me viitame mingisugusele erilisele toetuspaketile näiteks Soomes või Rootsis, siis tuleb toonitada, et ega nemad ei ole sellest eelarve- raamistiku üldkontseptsioonist kõrvale tõmbunud. Selles mõttes võiks vastus sisalduda tõdemuses: kui meie arvates majanduse areng edaspidi toetab eelarvepositsioonide parane-

mist ja seetõttu loomulikult ka selliste tugi- pakettide kadumist – kui nii võib nimetada –, siis siin ohtu Euroopa majandusele kindlasti ei ole. Vastupidi, siis hakkab mängima see teine pool, et tugev eelarvepositsioon toetab investeerimiskindlust, toetab tarbimise usaldust kaugemas perspektiivis. Ja see tähendab juba iseendast majanduskasvu, selle kiirenemist. Tegelikult aga on Euroopa majanduskasv praegu suhteliselt kiire, nii et väga palju kiirendada seda ei tahakski. Aga vähemalt toetab see seda, et olemasolev keskkond toimib ja on meie jaoks soodne.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rannar Vassiljev, teine küsimus!

Rannar Vassiljev

Hea asepresident! Palun teie hinnangut, kuidas võiks avaliku sektori konkurentsivõimet tööjõuturul mõjutada valitsuse plaan hoida tööjõukulud veel umbes neli aastat samal tasemel, samas kui kevadine majandusprognoos näeb aastast ette 3,5–5% nominaalpalga kasvu.

Märten Ross

Suur tänu keerulise küsimuse eest! Ma arvan, et ma ei oska sellele vastata. Küsimus iseenesest on nagu lihtne. Kui me suurendame tootlikkust ka avalikus sektoris, siis see ei tähenda, et palgasumma kokkuhoidmine piirab üksikindiviidide palga kasvu. Aga see teema on nii keeruline, et nõuab palju tõsisemat ja kindlasti väga professionaalset analüüsi, mida minu arvates Rahandusministeerium ja teised ministeeriumid ka teevad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Andres Anvelt, teine küsimus!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin siis oma küsimuse teistpidi. Millised on teie arvates reaalselt võimalikud survemehhanismid, millega saaks mõjutada neid euroala riike, kes ei suuda kuidagi sisepoliitiliselt vajalikke meetmeid rakendada? On ju tähtis, et meie maksumaksja raha, mida me maksame praegu stabiilsusfondi, ei läheks tuulde.

Märten Ross

Me ka ise nuputame, kas me oskaksime midagi paremat soovitada kui seda, mis on praegu välja pakutud. Ikkagi konkreetset rahalist karistusmehhanismid, konkreetne kulu riigile, kui ta peab panema mingisugused summad deposiiti ilma sellest intressitulu saamata. Siin midagi väga palju targemat pakkuda on keeruline ja mõnes mõttes tähtsustab see seda teist poolt. Ärme unustame, et mehhanismide teine pool on otsene partnerite surve, eriti olukorras, kus karistusmehhanismid ei ole täiesti automaatsed. Seda rohkem tähtsustub rahandusministrite ja laiemalt valitsuste töö üksteise seiramisel ja mõjusa surve avaldamisel õigel hetkel.

Ma kasutaksin võimalust ja ütleksin, et loomulikult ei ole ainukene mõjutusvahend riiklik. Põhimõtteliselt peaks viimasest kümnendist õppima seda, et suurim viga oli tegelikult see, et hinnati valesti mõne riigi rahandusriske ka turgudel endil. Selles mõttes on olukord praegu palju parem. Iseenesest on see, et üks või teine riik peab praegu oma laenude eest kõrgemaid intresse maksma, ainult tervitatav, eriti kui see on andmetega täiesti kooskõlas ja vastab suuremale riskile. Selles mõttes ma ei ole eriti murelik, kui see mehhanism ka järgmise 10 või 20 aasta jooksul püsima jääb. Küllap riiklikud surveavaldused muutuvad uuesti olulisemaks, kui tekib kõhklus, et turg hakkab jälle seda riski alahindama, mis on seotud üksikute liikmesriikide maksevõimega.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Jäänud on alla kahe minuti, nii et palun lühike küsimus ja lühike vastus! Neeme Suur, teine küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Siin on palju juttu olnud majanduse kasvust tänu majanduse efektiivsemaks muutmisele, aga majandus sõltub väga palju ressurssidest. Üks põhilisi ressursse on tööjõud. Meil on Eestis tööjõulist elanikkonda ca 650 000. Praegu on registreeritud töötust umbes 50 000, registreerimata töötust umbes 50 000 ja uuringutele tuginedes võib väita, et 120 000 inimest on välismaal tööl käinud ja 70 000 plaanib seda teha. Seega umbes 30% tööjõust on meil nagu tööturult välja lülitatud. Kas rahanduspoliiti-

lised meetmed mingil moel toetavad meie tööjõuressursi püsimist Eesti riigis?

Märten Ross

Suur tänu küsimuse eest! Mu vastus on väga lihtne. Nii euroalal tervikuna kui ka meie laialdasele majanduspoliitika stabiilsusele suunatud rahanduspoliitika kõige efektiivsem ja olulisem element on kindlasti see, et inimesed saaksid liikuda ja tahaksid ikka Eestisse tagasi tulla.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kui Valdo Randpere veel jõuab, siis palun väga lühidalt!

Valdo Randpere

Hea ettekandja! Palun kirjeldage paari sõnaga olukorda Lätis ja Leedus. Ma tean, et Eesti Pank jälgib ka neid. Läti kohta tean, et nad tahavad eurole üle minna, Leedu kohta ei tea midagi.

Aseesimees Laine Randjärv

Vastuseks on aega 15 sekundit.

Märten Ross

Ma natuke kokutan ja siis ütlen, et aeg lõpes otsa. Aga tegelikult ma ei tahaks kommenteerida palju rohkem kui öelda, et rahandusminister juba viitas sellele, kui tähtis on meie jaoks, et Läti on suutnud oma lubadusi rahvusvaheliste kreditoride ees täita ning oma programmi ellu viia ja arendada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan selle küsimuste-vastuste vooru. Suur tänu, härra Märten Ross! Järgmisena palun kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon on algatanud olulise tähtsusega riikliku küsimusena riigi rahanduspoliitika arutelu. Riigikogus komisjonide algatatud olulise tähtsusega riiklike küsimuste arutelu teemad on olnud siiani välispoliitika, tervishoiupoliitika, ettevõtluspoliitika, Eesti inimarengu aruanded ja palju muid tähtsaid päevakohaseid teemasid. Rahanduspoliitika arutelu Riigikogu kevadistungjärgul on esmakordne. Sel teemal

arutelud on toimunud komisjonide tasandil ja täiskogu teistes töövormides ning leidnud väljundi riigieelarve menetlusel sügisel.

Komisjon peab positiivseks, kui selline arutelu muutub traditsiooniks, nii et kevadel arutatakse laiemalt eelarvestrateegilisi dokumente ja sügisel menetletakse järgmise aasta riigieelarvet. Teadaolevalt peab Vabariigi Valitsus ka 2012. aasta riigieelarve eelnõu vastavalt riigieelarve seadusele esitama Riigikogule hiljemalt kolm kuud enne eelarveaasta lõppu, s.o septembri viimasel nädalal. Peaaegu paralleelselt menetleb Riigikogu riigi 2010. aasta majandusaasta koondaruannet koos Riigikontrolli kontrolliaruandega, mille Vabariigi Valitsus esitab Riigikogule kinnitamiseks vastavalt riigieelarve seadusele samuti septembris.

Rahanduspoliitika on lai mõiste. Rahanduspoliitika on osa riigi majanduspoliitikast, seda teostatakse eelkõige riigieelarve kaudu ja selle eesmärk on mõjutada tööhõivet, tarbimist, säästmist, investeerimist ning majanduse arengut ja keskkonnakaitset. Peamised vahendid, millega rahanduspoliitikat ellu viiakse, on maksud ehk maksupoliitika ning laekunud raha kulutamise viis. Maksustamisega saab soodustada ettevõtluse arengut ning selle kaudu tööhõivet, samuti suurendada rahvamajanduse koguprodukti ja elanikkonna rikkust. Rahanduskomisjoni huvi keskendus eelnenud aastatel eelkõige ülevaadetele eelarvestrateegiast ja konvergensiprogrammist.

Riigieelarve seaduse kohaselt koostatakse eelarvestrateegia riigieelarve eelnõu alusena järgmise eelarveaasta ja sellele järgneva kolme eelarveaasta kohta. Vabariigi Valitsus kiidab selle rahandusministri ettepanekul heaks hiljemalt seitse kuud enne järgmise eelarveaasta algust. Riigi eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada keskpikas perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning muuta valitsuse tegevus riigi ja valdkondlike arengute suunamisel tulemuslikumaks. Eelarvestrateegias esitatakse järgneva nelja aasta eelarvepoliitilised põhimõtted, Vabariigi Valitsuse prioriteedid, majandusolukorra analüüs ja majandusarengu prognoos, sh tulude prognoos, ning muu tähtis finantsjuhtimist puudutav informatsioon.

Vastavalt Euroopa Liidu eelarvepoliitikate koordineerimise reeglitele peab Eesti tulenevalt euroala liikmeks saamisest esitama stabiil-

susprogrammi – varem oli see konvergensiprogramm – ning valitsus just äsja kiitis selle stabiilsusprogrammi heaks. Samal ajal on koostatud ja heaks kiidetud veel kolm valitsuse strateegilist dokumenti: riigi eelarvestrateegia 2012–2015, Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2011–2015 ning selle rakendusplaan ehk Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm ning konkurentsivõime kava "Eesti 2020".

Lähtuvalt eeltoodust tegi komisjon ettepaneku algetada arutelu riigi rahanduspoliitika teemadel. Põhjus, miks arutelu sai ette valmistatud suhteliselt lühikese aja jooksul võrreldes väljakujunenud tavaga, on komisjoni soov arutada aktuaalset teemat Riigikogu täiskogus ajategurit võimalikult palju arvestades. Teise aspektina pidas komisjon tähtsaks vajadust riigi eelarvestrateegiat arutada mitte ainult rahanduskomisjonis ja ELAK-is, vaid ka Riigikogu täiskogus koos teiste rahanduspoliitikat puudutavate teemadega. Nii saavad kõik Riigikogu liikmed võimaluse oma arvamusi ja küsimusi esitada. Samuti on eesmärk kompaktse ja olulisi teemasid käsitleva arutelu abil asjajomane info ja probleemistik laiema üldsuse ette viia. Komisjoni arvates on väga tähtis saada tervikpilt riigi rahanduse hetkeseisust ja kavandatavatest muudatustest selles valdkonnas.

Annaksin teile ka lühikese ülevaate rahanduskomisjoni tööst selle arutelu ettevalmistamisel. Komisjoni istungil 18. aprillil andis Rahandusministeerium ülevaate stabiliseerimisreservi vara suurusest 2011. aasta esimese kvartali seisuga, ka saime infot reservi olemusest ja vara paigutamisest. 19. aprillil, päev hiljem, tutvustas Rahandusministeerium rahanduskomisjonile riigi 2011. aasta kevadist majandusprognoosi.

Rahanduskomisjon valmistas olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu konkreetsemalt ette kahel istungil. Esialgne ettepanek riigi rahanduspoliitika arutelu läbiviimiseks tehti 21. aprilli istungil. 2. mail osalesid rahanduskomisjoni istungil Rahandusministeeriumi esindajad ja Eesti Panga esindajad, andes ülevaate vastavalt eelarvestrateegia ja stabiilsusprogrammi koostamisest ning Eesti ja euroala majanduse arengust. Komisjon võttis info teadmiseks ja kasutab seda edasiste eelnõude menetlemisel taustateabena.

Rahandusministeeriumi ettekandest peab komisjon olulisimaks järgmisi alateemasid: riigi eelarvestrateegia, mille eesmärk on struktuurne tasakaal, stabiilsusprogramm 2011, eelarvepoliitilised eesmärgid, reservid, võlakoorumus ja maksupoliitika. Eesti Panga ettekandest tõusid teemadena esile euroala hinnastabiilsus ja majandusaktiivsus, Euroopa eelarvepositsioon, inflatsioon ja välised hinnasurved, eksport, sisenõudlus, hõivatute arv ja tarbijahinnaindeksi tõusu mõjutavad toidu ja kütuse hinnad.

Komisjoni liikmete väga laias spektris esitatud küsimused puudutasid maksukoormuse muutumist, Euroopa Liidu poolse hindamise võimalikku tulemit, avalik-õiguslike reservide ühendamist riigikassaga ja nende kasutamise juriidilisi aspekte, perioodil 2013–2015 kavandavaid pensione, töötuskindlustuse makseid ja kohustusliku pensionifondi makseid puudutavaid muudatusi ning reservide kogumise ajakava ja paindlikkust. Tunti huvi inflatsiooniriskide ja kohalike omavalitsusüksuste finantseerimise muudatuste vastu, samuti selle vastu, kuidas on eurotsooniga liitumine mõjunud inflatsioonile, millised on tööhõivet kajastavad andmed ja meie konkurentsivõime kasvu tegurid. Vastused on eelmiste ettekannete käigus siin juba kõlanud.

Lõpetuseks. OECD tõstab oma hiljuti Eesti kohta esitatud riigiülevaates endiselt esile Eesti tugevat eelarvepositsiooni. Eesti pole kunagi olnud Euroopa Liidu ülemäärase defitsiidi menetluses ja meie võlg on väikseim OECD riikide seas. Rahvusvahelise Valuutafondi delegatsiooni lõplikus avalduses "Eesti Vabariik – 2010. aasta artikkel IV konsultatsioon" on rõhutatud Eesti kõigutamatut sirgeseljalisust eelarvepoliitika vallas ja lisatud, et saavutatu taustal seisab Eesti ees kolm suuremat proovikivi, mis tuleb kasvu säilitamiseks ületada. Need on eelarve konsolideerimise tagamine ja vastutsüklilise eelarvepoliitika kehtestamine, majanduse taastamise rahastamine ja finantssektori vastupidavuse säilitamine ning potentsiaalsete ressursside täielik kasutamine ja konkurentsivõime taastamine.

Kõik tänased ettekanded ning nende aluseks olevad materjalid on koostatud eesmärgiga tagada riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus ja tasakaalus eelarve, võttes arvesse kõike eeltoodut. Rahanduskomisjon, Euroopa

Liidu asjade komisjon ja samuti teised valdkondlikud komisjonid annavad omapoolse sisendi riigi rahanduspoliitikasse asjaomaste eelnõude ja seisukohtade kaudu. Teema arutelu jätkub juba sügisistungil riigieelarve menetlemise käigus, kui on laekunud ka info Euroopa Komisjoni hinnangust meie 2011. aasta stabiilsusprogrammi kohta.

Kordaksin üle oma ettekande alguses väljaõeldud mõtte: meie arvates oleks positiivne, kui muutuks traditsiooniks selline arutelu, et kevadel analüüsitakse laiemalt eelarvestrateegiat ja sügisel arutatakse juba konkreetsemalt järgmise aasta riigieelarvet. Tänan teid!

Aseesimees Laine Randjärv

Tänan väga ettekandjat! Ja nüüd küsimused ettekandjale. Teine küsimus, Kalle Laanet.

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Hea komisjoni esimees! Riigi tulude kasvatamise suurimaid võimalusi on kindlasti eksport. Numbrid on näidanud, et eksport küll kasvab, aga kas see on meie riigi jaoks piisav? Kuidas sina ettevõtja ja komisjoni esimehena tunned: kas riik on teinud piisavalt selleks, et leida uusi turge Euroopa Liidu sees, eelkõige aga Euroopa Liidust väljaspool?

Sven Sester

Tuletagem meelde kõige raskemaid aegu, kui me hakkasime kriisi jõudma. Üks esimesi asju, mis riik tegi, oli mitmesuguste toetusfondide loomine eksportivatele ettevõtjatele. Ma võin praegu eksida, aga vist oli tegemist miljardi krooniga, kui mitte suurema summaga. Eksporditoetus oli esimene teema, millele riik hakkas kohe tähelepanu pöörama. Hiljem järgnesid muud tegevused, millega riik on ekspordit toetanud ja hoidnud. Ma olen kindel, et riik on teinud enam-vähem kõik endast oleneva, et ekspordit toetada. Parim tõestus ongi see, et me oleme tegelikult jõudnud olukorda, kus ekspordit tase on jõudnud juba täpselt samale tasemele, mis oli enne kriisi algust, kui mitte juba isegi natuke kõrgem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Teine küsimus, Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma tahan veel kord rääkida dividendipoliitikast. Kui riik võtab dividende Tallinna Sadamast kui edukast ettevõttest, siis ei ole ju probleeme. Aga kui riik võtab dividende Eesti Energiast, siis tekib probleem. Tekib probleem kõigile riigi kodanikele ning tekib probleem ka riigiettevõtetele – nende konkurentsivõime nõrgeneb, sest see kajastub kõikides hindades. Ja samal ajal peab Eesti Energia ise hakkama turult kallilt raha laenama. Kui tark on ikkagi Eesti Energiast raha välja võtta ja samal ajal selle jaoks raha juurde laenata? Kas see on tark ja jätkusuutlik poliitika?

Sven Sester

Alustame kõigepealt sellest, et kõigi nende äriühingute puhul, kus riik on omanik, teostab n-ö aktsionäriõigusi täidesaatva võimu esindajana minister. Kindlasti oleks kõige õigem küsida seda ministrilt. Aga kui te tahate teada minu arvamust, siis ma püüan seda selgitada.

Mis on tegelikult ühe laenu mõte? Väga trafaretselt öeldes on tegemist aktsionäriaga, kes tahab saada mingit kindlat tootlust – see on vähemalt seesama protsent, mis laenul on. Tihhti öeldakse, et ettevõtte jaoks on just omakapital kõige kallim kapital, nii imelik, kui see ka ei ole. Omakapitali tootlus eeldab teatavaid näitajaid ja väga paljud äriettevõtted pigem võtavad väliskapitali juurde. Tuleb muidugi märkida, et riigi omanduses olevate ettevõtete ainus eesmärk ei ole kasumit saada. Kindlasti on see üks nende eesmärkidest, aga mitte ainuke, on muidki sihte. Eesti Energia eesmärk on vähemalt siiani olnud lisaks kasumi teenimisele Eesti energiapoliitika sisuline elluviimine, stabiilsuse hoidmine.

Kui tulla uuesti teie küsimuse juurde, siis ma ei näe selles probleemi, kui riik võtab osa kapitali välja. Aga riik peab seejuures jälgima, ega selle otsusega ei kahjustata ettevõtte majandustaset sel moel, et ta ei saa enam edasi eksisteerida. Kui seda ohtu ei ole, siis ma ei näe probleemi. Sama küsimus on praegu riigi reservide ja laenudega. Lähimatel aastatel on küsimus, kuidas me oma kulusid katame: kas võtame reservidest raha või võtame laene. Me peame lähtuma sellest, mis on parajasti riigile otstarbekas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Teine küsimus, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Eelmisel nädalal tulid avalikkuse ette Eesti Panga juhtide vahelised arusaamatused, mille tagajärjel asepresidendid ilmselt kaotavad oma ametiposti. Minu küsimus ei puuduta aga nende isiklike ameteid. See, mis seal toimub, mõjub ju tegelikult negatiivselt nii Eesti Panga kui ka Eesti riigi rahanduspoliitikale. Kas teie komisjon on seda küsimust arutanud või mis te sellest küsimusest arvate?

Sven Sester

Lühidalt vastates võin öelda, et komisjon ei ole seda arutanud. Oma isikliku arvamuse jätan seekord ütleмата.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kajar Lember, palun!

Kajar Lember

Mõnes mõttes teema juhatati juba sisse. Teie ettekandes oli palju juttu Eesti rahanduspoliitika usaldusväärsusest just nimelt väljaspool. Eelkõnelenud ministri kõnest tuli välja, et Euroopat ootab rahanduse vallas uus algus, ja selle üle on mul sotsina hea meel. Suur osa selles on Euroopa Keskpangal ja ka Eesti Pangal. Tõepoolest, kas teie seisukohalt võiks praegu Eesti Panga toimuv kahjustada seda paljukiidetud Eesti rahanduspoliitika usaldusväärsust muu maailma silmis või mitte?

Sven Sester

Aitäh, küsija! Te küsisite täpselt sama küsimuse teist korda. Ma just enne vastasin, et me ei ole seda teemat komisjonis arutanud, seega on mul raske teile praegu komisjoni seisukohti tutvustada. Ja kuna ma ei ole ka Eesti Panga Nõukogu liige, siis ma ei tea, millest lähtuvalt seal mingeid otsuseid tehtud on. Nii et me ei ole seda komisjonis arutanud ja ma jään teile praegu kahjuks vastuse võlgu.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Taavi Rõivas, teine küsimus!

Taavi Rõivas

Austatud komisjoni esimees! Kas see uus algus, millest Euroopa rahanduses räägitakse, ei ole mitte selline, et see ei tohiks just nimelt sotsiaaldemokraate liigselt rõõmustada? Liigutakse ju selgelt sotsiaaldemokraatlikest ja võib-olla ka ülekulutamise vigadest eemale. Kas mul on õigus, kui ma ütlen, et kõnealune uus algus Euroopa Liidu rahanduses on risti vastupidine sellele uuele algusele, mida sotsiaaldemokraadid oma kaubamärgina on Eestile välja pakkunud?

Sven Sester

Aitäh, hea küsija! Ma saan aru, et käimas on ühe väikese palli pörgatamine läbi minu. Aga ma rõõmuga vastan, niipalju kui ma suudan vastata. Juba üks varasem härra Rõivase küsimus oli seotud tootlikkuse ja palgatõusudega. See andis väga selgelt mõista, et tõsilugu, me peame lähtuma lähitulevikus sellest, et kõigepealt vaatame üle oma tootlikkuse ja alles seejärel palgatõusud. Kui sellest nagu samm tagasi astuda, siis ka mulle tundub praegu, et see uus algus, mis Euroopa majanduses on, ei ole võib-olla päris üks ühele see, mida sotsiaaldemokraadid on näinud. Aga mine tea, eks me lähiajal näe – võib-olla tuleb ilus korralik koostöö ja me näeme ühist algust mõlemal poolel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kajar Lember, teine küsimus.

Kajar Lember

Kuna see teema on nüüd tõusetunud, siis tahan ka selle kohta küsida. Eestis rõhutatakse alati, et Eesti ei tohiks teha Kreekat. Aga siis peaks ka mainima, et Kreeka rahanduskriisi ellukutsujad olid suures osas konservatiivid. Võib-olla seal on tõesti vaja uut algust, et edasi minna. Kas meie rahanduskomisjon ikka jälgib seda, mis teistes euroriikides toimub?

Sven Sester

Aitäh teile, see on hea küsimus! Rahanduskomisjon jälgib seda. Ja mitte ainult ei jälgi ise, vaid paneb ka teile kõigile siin saalis südamele, et needki inimesed, kes ei ole rahanduskomisjonis, jälgiksid Euroopas toimuvat. Selleks anname teile kaks võimalust. Üks võimalus on siinsamas saalis ja selleks me täna siia

tulimegi. Ja on ka teine võimalus: tulge, palun, teinekord rahanduskomisjoni, seal käib meil pidev arutelu. Nii et tere tulemast!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem registreeritud küsimusi ei ole, tänan head ettekandjat! Avan nüüd läbi-rääkimised. Esimesena palun kõnetooli Reformierakonna fraktsiooni esindaja Aivar Sõerdi!

Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Eesti majandusolukord on märgatavalt paranenud ja lähiajal seisavad ees kasvuaastad. Aprilli keskel avaldatud majandusprognoosi kohaselt kasvab majandus normaalses tempos kogu äsja valitsuses kinnitatud strateegiadokumentidega hõlmatud perioodi jooksul aastatel 2012–2015. Hulga näitajate poolest on majandusprognoosi ootused tänavuse majanduskasvu väljavaadete osas märksa positiivsemad kui varem sama perioodi kohta tehtud prognoosis. Ka maailmamajanduse taastumine on osutunud oodatust tõhusamaks, sealhulgas meie peamistel eksporditurgudel. Tänu sellele ongi kevades prognoosis ekspordi loodetavat kasvu ülespoole korrigeeritud ja ka tööhõive kasvu väljavaade on parem.

Loomulikult tuleb stabiilse kasvu aastaid kasutada riigi rahanduse seisundi parandamiseks ja selliste eelduste loomiseks, et suudaksime tulevikus paremini taluda ebakindlust maailmamajanduse arengus. Viimane majanduskriis näitas väga selgelt, kui haavatav on väikese ja avatud riigi majandus välismõjude poolt. Tänu sellele õppetunnile sai meile vääramatult selgeks, et kriisi aitavad ületada tugev eelarvepositsioon ja headel aegadel kogutud reservid. Eesti majanduse kriisist väljumist hinnanud institutsioonid on öelnud, et enne kriisi kogutud reservid on olnud meie suurim tugevus.

Konservatiivset rahanduspoliitikat tuleb jätkata ka lähimas ja kaugemas tulevikus. Ehkki lähiaastate majanduskasvu väljavaaded on positiivsed, näitab viimane prognoos seda, et kui praegust poliitikat mitte muuta ja mitte sekunda, on küll riigieelarve struktuurselt ülejäägis, aga nominaalse ülejäägi saavutamiseks on vaja pingutada. Strateegiadokumendis on seatud eesmärgiks saavutada nominaalne tasakaal aastal 2013. Tahan rõhutada, et eelarve tasakaalu saavutamine pole pelgalt eesmärk ise-

enesest või soov ilusaid arve näidata, vaid sellel on ka suur sisuline tähendus. Reserve taastamise algusest saame rääkida peale seda, kui on taastatud nominaalne tasakaal. Ja paraku praeguste teadmiste juures reserve taastamine või reserve kasvatamise algus jääb ikkagi strateegiaperioodi lõppu ehk aastatesse 2014–2015. Me teame, et kui 2013 õnnestub nominaalne tasakaal saavutada, siis tuleb keskvalitsuse reserve arvel katta ka rahavoogusid, mida me vajame keskvalitsuse institutsioonidele võetud laenude tõttu, samuti sissemakseteks Euroopa stabiilsusmehhanismi. Paraku tekibki selline olukord, et keskvalitsuse reservi kahanemist tasakaalustab sotsiaalkindlustuse reserve kasv. Selleks, et seda vahekorda muuta, ongi tähtis, et keskvalitsuse reserve taastamist oleks võimalik alustada nii kiiresti kui võimalik.

Nagu ma ütlesin, ongi peamine eelarvepoliitiline eesmärk jõuda lähiaastatel eelarve tasakaaluni ja perspektiivis reserve taastamine vähemalt kriisieelsele tasemele. Meie reserve maht polnud enne kriisi ega ole ka tulevikus ülemäära suur – võrreldes SKT-ga 12–13%. Tegelikult võiks reserve maht, arvestades just väliskeskkonnast tulenevaid riske, olla tunduvalt suurem. Palun lisaiega!

Aseesimees Laine Randjärv

Soovite kolm minutit lisaiega? Palun!

Aivar Sõerd

Võrreldes mitme Euroopa Liidu riigiga oli meil tänu reservele kriisi lihtsam ületada. Defitsiidi katmine laenurahaga läheb kokkuvõttes märgatavalt kulukamaks ja reeglina peavad valitsused laenude tagasimaksmiseks ja intresside tasumiseks suurendama maksukoormust. Teadaolevalt – ma viitan siin Saksa keskpanga andmetele – kulub euroala riikidel aastast keskmiselt 9–10% maksutuludest intresside tasumiseks, Kreekas isegi neljandik maksutuludest. Aga see on ju raha, mida riigid võiksid kasutada oma prioriteetsete kavade elluviimiseks.

Teada on, et ka meie riigieelarves on fikseeritud kulude osatähtsus väga suur ehk siis vaba raha mitmete meetmete, uute algatuste elluviimiseks on vähe. Valitsuse maksupoliitiliste meetmetena strateegiaperioodil tuleb märkida eelkõige seda, et maksusüsteem jääb stabiil-

seks. Samas on oodata tööjõuga seotud maksumude, s.o töötuskindlustusmaksete ja aastast 2015 tulumaksu protsendi vähenemist, samuti kütuse erimärgistamise reformimist. Riigiasutuste töö paremaks korraldamiseks ja kulude kokkuhoiduks on kavandatud järgmised meetmed: tugiteenuste tsentraliseerimine, riigihangete keskne läbiviimine, kinnisvarahoolduse tsentraliseeritud valitsemine. Ehk on need reaalsed meetmed, mis aitavad suurendada avaliku sektori tootlikkust.

Kokkuvõtteks võib öelda, et konservatiivse eelarve põhimõtete rakendamine on kinnitanud seda, et need põhimõtted tagavad makromajandusliku stabiilsuse ja maandavad majanduse tasakaalustatud arengut ohustavaid riske. Stabiilne majanduskasv parandab tööhõivet, tagab riigile stabiilse tulubaasi ja selle kaudu võimalused kõigi elanike majandusliku heaolu kasvaks. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu, Aivar Sõerd! Järgmisena palun kõnetooli Eiki Nestori Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Eiki Nestor

Hea juhataja! Kui ma hoogu lähen, palun samuti lisaiega. Head kolleegid! Raamatupidajavõimed ei ole mul kõige paremad, sellepärast räägiksin natuke millestki muust. Kui ma olin ministri sõnavõtu ära kuulanud, siis ausalt öeldes tekkis mul üks küsimus, mida ministri käest ei sobinud küsida. Nimelt ma mõtlesin, et kuulanud rahandusministri ettekannet Eesti rahanduspoliitikast, võiks inimene küsida: hea küll, tore, aga mis mul sellest kasu on? Vahest on see natuke lihtsustatud lähenemine, aga see on ka tõsine näide, mis-moodi oma rahandusasu siin ajada.

Ma julgen veel kord meelde tuletada, et põhimõtteliselt on paarkümmend aastat tagasi Eestis valitud väikesele riigile kohane avatud majanduse idee mõistlik. Selles mõttes oli meie valitsusel õigus, kui ta paar aastat tagasi majanduse kukkudes endal selles suurt süüd ei näinud. Rõhutan: suurt süüd ei näinud. Ja see tõttu on valitsusel õigus ka praegu, kui ta väga ei kelgigi, et tänu temale majandus tõuseb. Me oleme nii sõltuvad sellest, mis toimub väljaspool Eestit, et tõesti, meie enda valitsusel siin suurt midagi teha ei ole. Ta saab mõnevõrra

mõistlikumalt käituda, kui majandus kasvab, ja saab kindlasti käituda mõistlikumalt ka siis, kui on majanduslangus. Näiteks oleks ta saanud ilmselt teha midagi selleks, et kinnisvara-uumi ära hoida või, nagu ka täna siin minister väga õigesti tunnistas, et kui ühel aastal jätkus tahtmist ja julgust vältida viga ning koguda halbadeks aegadeks töötuskindlustusse vara, siis järgmisel aastal seda julgust enam ei jätkunud ja nõustuti sellega, et maksemäära vähendati. Ka languse ajal oleks kindlasti saanud teha teistsuguseid otsuseid, kas või sellel moel, et meie üldiselt palju kirutud rahanduspoliitika juures kogu maailma finantsistid ajaksid imestusest silmad pärani, kui nad kuuleksid, et näiteks eelmisel aastal eelarve jäi nii suure tööpuuduse juures tasakaalu tänu sellele, et töötuskindlustuses reservid kasvasid. See on majanduslikult ebaloogiline, see on lollus.

Nüüd ka sellest, mismoodi me sellest masust välja tuleme. Mulle väga meeldisid siin täna esitatud küsimused. Püüaksin need nüüd kokku panna. Ühtpidi on õige küsimus: näete, hinnad tõusevad. Teistpidi, kindlasti tuleb ka majandusloogikast lähtudes aru saada sellest, et tootlikkuse kasv peaks olema eespool palgade kasvu. Samal ajal küsimus esitatakse kogu aeg niipidi, et miks te nii palju palka nõuate. Aga palka nõutakse seetõttu nii palju, et hinnad tõusevad. Teistmoodi ei saa! Küsima peaks hoopis tegelikult majanduse mõttes, miks tootlikkus nii vähe kasvab. Kui me seda küsimust esitama ei hakka, siis ei olnud masust mingit kasu. See, et hinnad tõusevad, toob kaasa palgade tõusu surve – palgad peavad tõusma. Tööjõu vaba liikumise tingimustes teistmoodi ei saagi olla, vastasel korral inimesed lähevad siit lihtsalt minema.

Meie majanduse põhiküsimus ongi see, miks tootlikkus nii vähe suureneb. Aga tootlikkus suureneb meil, sõbrad, seetõttu nii vähe, et me kulutame selleks vähe, et tootlikkus suureneks. Me oleme Euroopa Liidu liikmena ja nüüd euroalaga ühinenuna ilmselt juba aru saanud, et on olemas teatud kriteeriumid, millele meie rahanduspoliitika peab vastama. Nende kriteeriumide täitmise osas selgus paar aastat tagasi, et Eestile avaneb aken Euroopasse ehk rahanduspoliitilises mõttes õnnelik võimalus ühineda euroga, mis on meie majanduse arengule kasuks. Täna selle päeva seisuga me euroga ei ühineks. Osutus, et see aken oli

avatud ühe aasta jooksul ja me kasutasime selle ära. Seejuures peaaegu et erakondadevahelise konsensusega, ma ütleks. Kui hinnata eelmise Riigikogu tööd, siis tuleb tunnistada, et ega see suurt vastuseisu ei tekitanud.

Nüüd on küsimus selles, mismoodi me oma uue raha ehk euro tingimustes edasi käitume. Kindlasti on mõistlik puudutada ka teemat, mille asjus Eestis poliitikutega pahandatakse, miks me sellest ei räägi. Ütlen siis siit kõnepuldist, et kindlasti tuleb toetada kõiki neid meetmeid, mida Euroopas rakendatakse euro kui raha stabiilsuse tagamiseks. Eesti osalemine nii ajutistes kui ka pikemaks ajaks mõeldud stabiilsusmehhanismides on kindlasti vajalik ja õige. Aga Maastrichti kriteeriume on teisi. Selles mõttes me võime olla viiemehed, võime olla neljamehed, me ei pea olema 5+ mehed. Ma tahan öelda seda, et rahanduspoliitika on kindlasti ühele riigile üks prioriteetidest, aga ta ei ole ainuke prioriteet. Kindlasti peab olema prioriteet ka inimene, kes siin elab ja kes kuulab rahandusministri kõne ära ja küsis, mis tal sellest kasu on.

Millegipärast on levinud niisugune arvamus, et rahanduspoliitika on õige ja korras ainult siis, kui maksud on võimalikult madalad ja laenukoormust ei ole. Mujal Maastrichti kriteeriume täitvates eeskujuliku rahandusega riikides sellist primitiivset põhimõtet ei rakendata. Meie rakendame ja piirame sellega oma arengut. Sageli on laenude abil mingi ettevõtmise rahastamine palju jätkusuutlikum. Kui Eestil oleks kunagi olnud võimalus emiteerida võlakirju – kuna meil oli oma kroon, siis me ei võtnud seda riski –, siis oleks pensionireform olnud jätkusuutlikkuse mõttes palju edukam. Seda olnuks otstarbekam võlakirjade abil rahastada. See oleks päästnud poliitikud inetust otsusest pensionireform peatada.

Nii et olgem nende kriteeriumide suhtes avatumad! Saagem aru, et meie rahandusminister saab paitatud meie avalikkuse poolt ja muu maailma finantssektori poolt, sõltumata sellest, kas meie laenukoormus on 6%, 8% või 12% SKT-st. Aga tundkem siiski muret selle pärast, et rohkem kui üks kolmandik noortest, kes on läinud mujale õppima, millegipärast ei taha Eestisse tagasi tulla. See on palju tõsisem probleem kui see, kas meie laenukoormus on 8% või 12% SKT-st. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmisena palun kõnepulti Jüri Ratase Keskerakonna fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Jüri Ratas

Lugupeetud istungi juhataja! Head ametikaaslased! Täna arutlusel olev olulise tähtsusega riiklik küsimus riigi rahanduspoliitikast on vajalik ja asjakohane teema. Tunnustus selle algatajatele! Rahanduspoliitika ei tohiks tõesti siin saalis arutusel olla ainult sügisel, kui meie laudadele pannakse eelarve. Hoopis olulisemad iga-aastastest eelarvenumbritest on fiskaalpoliitika põhimõtted, arutelud nende üle ning võimalikult laiapõhjaline ühisosa. Rahanduspoliitilised põhiseisukohad ja -sammud määravad paljuski meie riigi majanduse, sotsiaalvaldkonna ja keskkonna arengu järgmistel aastatel.

Olgu kohe alustuseks öeldud, et Keskerakond ei toeta mitte ainult tasakaalus oleva eelarve poliitikat, vaid sellise eelarve poliitikat, mille eest me oleme seisnud valitsuses olles. See on ülejäägis eelarve, mille puhul me iga majandustõusu aasta lõpus võisime riigi reservi suurendada. Just sellise vastutustundliku reservide kogumise eest me seisime ka siis, kui olime valitsuses ja kui pensionireserve suurendati rohkem kui 5 miljardi krooni võrra.

Head kuulajad! Vaatamata positiivsele majanduskasvu ootusele püsib arvestatav ebakindlus maailma majanduse arengus ka edasi. Euroopa Liidus tekitab tõsiseid probleeme Kreeka, Portugali ja Iirimaa võlakoores. Eesti majanduskasv ulatus 2010. aastal 3,1%-ni, 2011. ja 2012. aastal prognoositakse majanduskasvuks 4% aastas. Sellega seoses tekib inimestel õigustatud ootus elatustaseme tõuks. Samal ajal kogeme tormilist hinnatõusu, mis kutsub esile elukalliduse tõusu, nii et toidukorv mitte ei suurene, vaid hoopis kuivab kokku.

Mida me oleme suutnud siin Riigikogus teha, et hoida hinnatõusu mõistlikes piirides, mitte seda tagant tõugata? Juba käesoleval aastal ootab meid ees jaotusvõrgu elektri hinna tõus, mis annab kõigi esmatarbekaupade kallinemisele järjekordse tõuke. Kas ootab meid ees ka Eleringi põhivõrgutasu kasv, ei ole täna veel teada. Minu käest on palju küsitud, kuidas seletada seda, et Eesti Energia saab hiigelkasu-

mit, arendab tegevust välisriikides ning tõstab samal ajal oluliselt elektri hinda. Selline tegevus on mõistmatu! Kuhu jääb siis valitsuse hoolimine inimestest ja lubadus vähendada kodukulutusi?

Tänane debatt rahandusest peab käsitlema ka riigi võimalusi elektri kallinemist tagasi hoida, nii palju kui riik seda teha saab – olgu selleks käibemaksuerisused või aktsiisid. Kahjuks me täna võimukoalitsiooni esindajate ettekannetes sellest ei kuulnud. Kuid 2013. aastal seisab meil ees elektrituru avamine, mis põhjustab veelgi suurema hinnatõusu, ja mitte ainult elektrienergia suurtarbijatele, vaid kõigile tarbijatele. Kallinevad kõik kaubad ja teenused. Siit ka minu küsimus valitsuskoalitsioonile: millal ja milliste vahenditega te üritate peatada hindade ja sellega koos elukalliduse tõusu? Ainuüksi majanduskasvu ja riigieelarve tasakaalu püüdlustega on seda ülimalt raske, kui mitte võimatu saavutada.

Austatud Riigikogu! Meie rahandusminister Jürgen Ligi ütles oma eelses intervjuus, et riigi eelarvestrateegia järgmiseks neljaks aastaks avalikus sektoris palgatõusu ette ei näe. Seega õpetajatel, politseinikel, päästetöötajatel, arstidel ja medõdedel palgatõusu ei maksa oodata enne 2015. aastat. Kuidas need töötajad ja nende pered kerkivate hindade taustal toime tulevad? Kindlasti on tõsine oht, et ajude ja spetsialistide väljavool selle rahandusministri üsna masendava teate peale veelgi suureneb ning meie siin Riigikogus jäämeegi talentide kojutulekust unistama.

Huvitav on siinjuures märkida, et enamik Eestist lahkunuid leiab endale uue töökoha just sellises riigis, kus kehtib astmeline tulumaks, mida meie valitsuskoalitsioon kategooriliselt keeldub arutamast. Minu meelest just sellised sisulised küsimused nagu maksureform ja sealhulgas erisuste kehtestamine näiteks käibemaksu vallas peaksid olema tänase debati teema. Paljud Euroopa riigid on olulistele tarbekaupadele kehtestanud väiksemad käibemaksumäärad. See parandaks väikese sissetulekuga inimeste majandusseisu märksa.

Head ametikaaslased! Loomulikult on riigi peamiseks rahaallikaks usin maksumaksja. Paraku on meil praegu üheaegselt probleemiks nii kvalifitseeritud tööjõu puudus kui ka tööpuudus ning see on tõsiselt ohtlik tendents. Ka nende küsimustega tegelemine peab rahandus-

poliitika kujundamisel tugeva vundamendi andma.

Lihtne tõdemus on see, et majandus ja rahandus käivad käsikäes. Tööpuudus, hinnatõusud, tööjõu puudus, tulubaasi ebaselgus ei ole jätnud mõju avaldamata ka kohalike omavalitsusüksuste haldussuutlikkusele. Kahjuks on valitsus paljud omavalitsusüksuste õigustatud ettepanekud tähelepanuta jätnud. Ei ole tõstetud üksikisiku tulumaksu kohalikesse eelarvetesse laekuvat osa tagasi varem kehtinud tasemeni 11,93%, ei ole suurendatud tasandusfondi summasid ning kohalike teede hooldustööde rahastamist kütuseaktsiisi laekumistest. Seega tõdeme, et päris paljudes küsimustes valitsus ignoreerib omavalitsusliitude ettepanekuid ega arvesta neid kui võrdväärseid partnereid.

Riigi rahanduspoliitikas ei tohi piirduda vaid riigieelarve tasakaalu püüdlustega, maksusüsteemi stabiilsena hoidmisega ja majanduskasvu ootustega. Meie arvates on valitsusel tarvis rahanduspoliitiliste otsuste tegemisel laskuda riigieelarve tasandilt kohalike omavalitsuste tasandile ja edasi elanike tasandile, et anda vastused ka neid eluliselt huvitavatele küsimustele, millal luuakse uued töökohad, millal peatatakse hinnatõusud, kas üldse ja kui, siis millal peatatakse inimeste väljaränne tööd otsima, miks ei saa kehtestada maksuerisusi ääremaastumise tõkestamiseks ja uute töökohade loomiseks. Neid küsimusi tuleb analüüsida ja lahendada mitte ainult valitsuse vaatenurga alt ülevalt alla, vaid ka tavakodaniku pilguga ja ootusega alt üles.

Head ametikaaslased! Kätte on jõudnud kevadine külviaeg, sügise saabudes hakkame lõikama ka fiskaalvilja. Kas me teeme omalt poolt kõik võimaliku, et globaalsetes heitlikes tingimustes saada parimat võimalikku saaki? Täna teid tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna! Palun nüüd kõnetooli Margus Tsahkna, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja! Kaheksa minutit.

Margus Tsahkna

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Mul on hea meel rääkida siin peale kolleeg Jüri Ratase sõnavõttu. Kindlasti ei suuda ma koalitsioonierakonna esindajana vastata kõikidele nendele küsimustele ega taotlegi seda, kuid ma

ei tea, kas Keskerakonna meelehärmiks või heameeleks ma veidi peatun ka sellel teisel poolel, mis tavaliselt on konservatiivsele rahapoliitikale omane.

Eesti rahvas on viimase 20 aasta jooksul teinud tõsiseid pingutusi oma rahvusriigi ülesehitamise nimel. Nii nagu president Ilves on öelnud, oleme praegu üks kõige integreeritumaid riike Põhjamaades, kuuludes NATO-sse, Euroopa Liitu, eurotsoonis ja teistesse lääne demokraatia põhimõtteid järgivatesse organisatsioonidesse. Selle kõige eesmärk on tagada eelkõige meie rahvusriigi ja meie riigi rahvusvaheline julgeolek. Eesti rahvas on tõesti teinud väga tõsiseid pingutusi. Praegu võime öelda, et keegi ei kahtle Eesti riigi olemasolus, me oleme täieõiguslik rahvusvahelise kogukonna liige. Siit tulevad nii meie õigused kui teistpidi ka kohustused.

Olen seisukohal, et järgmise nelja aasta jooksul on meie eesmärk muuta riik hoolivamaks oma inimeste suhtes. See majanduskasv, millele me oleme aluse pannud – viimaste andmete järgi on Eesti üks kõige kiiremini kasvavaid majandusi Euroopas –, tuleb rakendada meie enda inimeste toimetuleku, parema hariduse ning seeläbi suurema konkurentsivõime saavutamiseks. Majanduskasvule rajatud pensionide suurenemine, emapension ja tasuta kõrgharidus on vaid mõned näited samudest, mis kannavad endas hoolivuse sõnumit. Korras riigi rahandus ja jõudsalt kasvav majandus on alus, mille peale saame ehitada oma inimestest hooliva riigi.

Järgmise nelja aasta valitsemiskava aluseks on just nimelt need põhimõtted, mida ma eespool nimetasin. Nendele tuginedes on võimalik anda majanduskriisist väljuvale riigile uus hingamine. Korras rahandus- ja eelarvepoliitika siht on saavutada aastaks 2014 eelarve ülejääk. Ettevõtluse edendamiseks peame vähendama eelkõige tööjõukuludega seotud maksukoormust, vähendades töötuskindlustusmakse ning üksikisiku tulumaksu määra ja seades kõrgepalgalistele töökohtadele sotsiaalmaksu lae. Et vähendada hinnatõusu survet peredele, kaotame kodualuse maa maksu kogu Eestis.

Head kolleegid! Meie ülesanne ei ole elada vaid nelja aasta kaupa. Meie kohustus on mõelda kaugemas perspektiivis nii Eesti rahva tuleviku kui ka riigi rahandus-, majandus-,

sotsiaalpoliitika kujundamisele. Ajal, mil Euroopa riigid vaevlevad võlalõksus, peame meie tegema tuleviku seisukohalt tarku otsuseid. Seepärast on tasakaalus eelarve poliitika põhimõtte vaja sätestada riigieelarve baasseaduses – tuleb valmis olla ka tulevasteks võimalikeks raskusteks ja kriisideks. Riik peab headel aegadel koguma piisavalt reserve, et majandusükli kehvemad aastad laenu võtmata üle elada. See on tavaline talupojatarkus, mis on Eesti rahvale läbi aegade omane olnud.

Riigieelarve baasseaduse muutmise eesmärk on kehtestada reegel, et riik ei tohi kulutada rohkem, kui ta teenib tulusid. See tähendab, et riigi tulud ja kulud peavad igal tavalisel aastal, kui majandus kasvab, olema vähemalt tasakaalus, ja seda ilma laenudeta. Rõhutan eriti: just ilma laenudeta. Majanduslanguse aegadel võib ju riik kulutada enam, kui ta tulusid teenib, kuid seda vaid kogutud reservide arvel. Eelarve puudujäägi ülempiiriks on sel juhul Maastrichti kriteeriumides sätestatud 3% SKT-st. Sellisel juhul tuleb eelarvedefitsiidi katmiseks kulutatud reservid järgmise kuue aasta jooksul taastada. See võiks olla põhimõtte selle võimaliku eelarve baasseaduse muutmisel, mida me hakkame arutama.

Uus idee on anda Riigikogule lisaks igaaastase eelarve kinnitamisele roll ka riigi kesk-pika perspektiiviga eelarvepoliitika kujundamisel. Riigikogu võiks sätestada valitsuse kuludele ülempiirid järgmiseks neljaks eelarveaastaks, lähtudes majanduse olukorrast. See tähendab, et riigieelarve kulud määratakse ette neljaks aastaks, vastavalt riigieelarve tsüklilisele tasandatud tulude ja kulude prognoosile. Loomulikult peab Riigikogu olema nendes otsustustes vaba, kuna meie ülesanne on järgmiste aastate riigieelarvete sisuline koostamine. Samas on soovitatav ja mõistlik, et Riigikogu tugineks oma otsuste tegemisel valitsuse sõltumatute ekspertide hinnangutele ning majanduskasvu ja eelarve tulude-kulude prognoosidele.

IRL on seisukohal, et jooksvateks kuludeks me ei tohi reeglina laenu võtta. Valitsuse aktiivse laenamise toetamiseks on väidetud, et valitsuse tulusid ületavad ja laenude arvel tehtavad täiendavad kulutused toovad, kui need on tehtud targalt, riigile kaugemas perspektiivis tagasi piisavalt maksutulu, et maksta võ-

lad tagasi. Praktika on aga näidanud, et mitmesuguste argumentide toel kogutud võlakoorem ei ole märkimisväärselt vähenenud üheski riigis. Sisuliselt on tegemist olnud maksukoormuse suurendamise edasilükkamisega tulevaste põlvete kaela. Samuti tähendab suure võlakoorma tagasimaksmine riigile ja riigieelarvele olulisi kulusid. Näiteks Maastrichti kriteeriumiga sätestatud maksimaalne võlakoormus 60% SKT-st tähendab olukorras, kui riigi kulutused on 40% SKT-st, seda, et ainuüksi intressimakseteks kulub sama suur summa kui kõigiks õpetajate palkadeks või kaitsevæele. Need näited on vahest piisavad, et mõista, miks riigid oma laenukoormust enamasti vähendada ei suuda ja miks laenukoormust ei ole võimalik lõputult suurendada. Riigil lihtsalt võivad ühel hetkel puududa võimalused laenu teenindamiseks, rääkimata tagasimaksmisest. Halvim on olukord, kus ka intressimaksete tasumiseks tuleb võtta laenu. Me näeme päris kujukalt, mis toimub täna mujal Euroopas. Ka Eesti on ühinenud stabiliseerimispaktiga, et mõningaid Euroopa riike raskest olukorrast välja aidata. Loodame, et need meetmed on piisavad.

Kõigele eeltoodule tuginedes soovib IRL eelarve tasakaalu põhimõtte sätestada riigieelarve baasseaduses. Ja just nimelt seetõttu, et me ei tea täpselt, milline valitsus meil võib olla nelja aasta pärast, kümne aasta pärast, kaheteistkümne aasta pärast.

Lugupeetud Riigikogu! Tasakaalus riigieelarve, väike laenukoormus ja konservatiivne rahapoliitika ei ole eesmärgid omaette. Eesmärk on nendele tuginedes pöörata Eesti riigi majandus jõudsale kasvule ning rakendada see hooliva ja tulevikku suunatud poliitika abil oma inimeste heaolu saavutamise teenistusse. Suur tänu!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, Margus Tsahkna! Järgmisena palun kõnepulti Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Proua juhataja! Head kolleegid! Head külalised! Täna on siit puldist räägitud sügavalt ja pikalt ja laialt Eesti rahanduspoliitikast. Mina tahaksin rääkida ühest Eesti rahanduspoliitika tõhusast instrumendist, tõsisest institutsioonist Eesti Pangast ja sellest, mis seal praegu toi-

mub. Eelmisel nädalal saime nimelt teada, et panga juhid on tülli pööranud ja selle tagajärjel peavad kaks asepresidenti ametist lahkuma. Võib küsida: asepresidendid lahkuvad, ja mis siis? Aeg saab täis, kõik on normaalne. Aga tegelikult on kõiges selles, mis toimub, väga suur osa olnud meil, parlamendil. See sai alguse siis, kui oli vaja Eesti Panga Nõukogu esimees välja vahetada. Leiti üks tõsine tegija mees, aga oh häda, sellel mehel ei olnud haridust, mida seadus nõudis. Eesti Panga seaduses oli kirja pandud, et Eesti Panga Nõukogu esimees ja president peavad olema rahandus- või majandusharidusega. Riigikogu võttis ja muutis seda nii, et ei pea olema spetsialist, aitab, kui on hea juht. Ja siis pandigi härra Männik pukki. Mees läks ja hakkas toimetama.

Tegelikult oli Eesti Pangas väga hea meeskond – me ju nägime, kui hästi korraldati kogu valuutavahetus, kui sujuvalt me läksime eurole üle. Ma ei tea ei rahvusvahelises plaanis ega Eesti-siseselt ühtki äpardust ei korraldusliku poole pealt ega juhtimise poole pealt. Tegelikult töötati väga hästi. Aga me panime ametisse sellise inimese, kes tegelikult akadeemilises mõttes ei tea pangandusest kahjuks mitte midagi. Ta ei saagi sellest midagi teada, ta ei ole ju seda õppinud. Ta lihtsalt läks ja tahtis tööd teha, aga teistel polnud aega teda õpetada. Tekkisid konfliktid ja selle tagajärjel tegija mees hakkas midagi tegema. Ja mis ta tegi? Ta võttis kätte ja tegi plaani, kuidas need noored mehed lahti lasta. Enne ei olnud Eesti Pangas spetsiaalset dokumenti selle kohta, kuidas asepresidendid valitakse. Kehtestati vastav kord, siis moodustati komisjon, kes vaataks, kas pangas on kõik asjad korras, kas pank ikka töötab nii, nagu peab. Võeti ka teadlased appi. Aga tegelikult ei tohiks pangas see asi niimoodi toimuda.

Ma rääkisin siin kolm aastat tagasi, et tegelikult peaks Eesti Panga Nõukogu esimees olema pankur. Ta peaks olema rahandust õppinud, ta peaks olema majandust õppinud. Ta võib olla väga tubli teenindusettevõtte juhataja, mida kindlasti härra Männik oli, aga sellest ei piisa. Paraku Eesti Panga kui põhiseadusliku institutsiooni seadusesse ei olnud kirjutatud, et sellel kohal peab spetsialist olema. Samas me ju ei pane õiguskantsleriks mittejuristi, eks ole. Aga sinna panime muud ala õppinud inimese ja nüüd me oleme minu arvates teinud Eesti

Panga rabati peale korraliku bläki. Need mehed oleksid ju tegelikult võinud ilusti ära minna, nad oleks võinud trummipõrina saatel medali või tänukirjaga ära saata. Tegelikult tegid nad ära väga suure töö, ja mitte viie aasta jooksul, vaid pikema aja jooksul.

Kes ikkagi süüdi on? Meie siin! Me tegime sellise rumala seaduse, muutsime liiga vara seadust. Seda ei oleks tohtinud üldse sellisel moel teha. Aga mida ma oma sõnavõtuga taotlen? Mida ma soovitan? Kõigepealt tahan ma soovitada seda, et kui me seadusi teeme, siis peame ikka pikemalt ette nägema, et analoogilisi olukordi ei tekiks. Me peame otsustama südametunnistuse järgi ja mitte ainult nägema ühte inimest, vaid kaaluma asja sügavamalt ja laiemalt.

Aseesimees Laine Randjärv

Kas soovite kolm minutit lisaega?

Lembit Kaljuvee

Jah. Me peame oma otsuseid vastutustundlikult langetama, et selliseid näiteid edasipidi ei oleks. Aga parlamendile soovitan kindlasti, et rahanduskomisjon peaks kindlasti tegelema põhiseadusliku institutsiooni, põhilise rahandusinstrumendi käivitajaga. Nädal aega on möödas, komisjon asja arutanud ei ole, esimehel oma seisukohta pole või kui ongi, siis ei taha ta seda meiega jagada. Seda ma õigeks ei pea. Tegelikult asi ei ole pehmelt öeldes ilus. Asi ei ole korrektne – kindlasti mitte! – ja komisjon peaks seda arutama ning mõtlema, mida teha. Aitäh teile kuulamast!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun kõnepultil Taavi Rõivase!

Taavi Rõivas

Austatud juhataja! Head ametikaaslased! Ma ei plaaninud täna siin teie ees sel teemal rääkida, aga mind ajendas sõna võtma esiteks üks konkreetne küsimus, mille küsis Eiki Nestor ja millele tegelikult oleks ju viisakas vastata, ning teiseks üks valeväide, mille esitas hea ametikaaslane Jüri Ratas ja mille ma tahan kindlasti ümber lükata.

Kõigepealt, Eiki Nestor küsis kogenud poliitiku kohta minu meelest väga ootamatu küsimuse. Ta küsis, mida tähendab konservatiivne eelarvepoliitika ja korras hoitud riigi ra-

handus tavalise inimese jaoks. Minu meelest on see teema Eesti avalikkusele ammuilma selgeks saanud. Kui on veel keegi, kes kõhkleb, siis piisab vaid pilgust Vahemere äärde ja mis seal salata, kohati veelgi lähemale, et saada aimu, mida laenatud heaolu ehk alternatiiv korras hoitud rahandusele tegelikult tähendada võib. Aga piisab ka sellest, kui mõelda meie oma Eesti peale, et mõista: heades kätes, ka karmides kätes hoitud riigi rahandus ja kiire reageerimine kriisile on tegelikult aidanud kaasa sellele, et Eesti majandus on ühena esimestest Euroopas pööranud tagasi kiirele kasvule. Kui sellest on liiga keeruline tõmmata otsejoon tavalise inimeseni, siis räägime sellest, et Eesti tööpuudus on erandlikult ja teatud määral isegi vastuolus majandusteoriaga vähenenud sama kiiresti, kui ta kasvas. Selle taga on, ma usun, igäühe jaoks mõistetavalt eelarvepoliitika, majanduspoliitika ja inimeste heaolu vaheline seos. Me võiksime siin tuua veel hulga näiteid, sh võimaluse saada eluase melaenu märksa soodsamalt, kui saadakse paljudes teistes Euroopa riikides, jne, jne.

Samas ei tohi unustada loomulikult ka väga tähtsat aspekti, et kui meil oleks suur võlakoor, siis peaksid meie lapsed hakkama kinni maksma meie kulutusi. Küllap ei taha keegi meist seda järeltulevale põlvkonnale pärandada. Igäühel meist on vaja eraisikuna laenu võttes eeskätt iseendale selgeks teha, kas laenu maksed on meile jõukohased, alles teises järjekorras on seda vaja tõestada pangale. Ja täpselt samamoodi on tegelikult kõikide nende Maastri kriteeriumidega, kõikide eelarve terve mõistuse loogika reeglite järgimisega. Neid reegleid on vaja eeskätt meie enda jaoks, eelarve tasakaalu on vaja meie jaoks siin Eestis ja alles seejärel Brüsseli, Frankfurdi ja mis tahes muu tähtsa Euroopa Liidu linna jaoks. Seda ei tohiks unustada.

Teiseks sellest valemiteest. Nimelt, hea ametikaaslane Jüri Ratas omistas Jürgen Ligile väite, nagu oleks rahandusminister öelnud, et järgmistel aastatel ei kasva õpetajate, päästetöötajate ja veel kellegi palgad. Mitte midagi sellist Jürgen Ligi pole öelnud. Kontrollige stenogramm! Jürgen Ligi rääkis avaliku sektori tegevuskulude kasvust, milleks ei ole võimalusi. See ei ole absoluutselt välistanud ka kriisiaastatel seda, et me oleme printsiibina avaliku sektori kulutusi isegi vähendanud, mitte

ainult kasvu ohjeldanud, nagu praegu jutt käib. Sellele vaatamata näiteks hariduskulud on nii absoluutarvudes kui ka osakaaluna eelarves aasta-aastalt kasvanud. See on olnud selge poliitiline valik. See, kui hoitakse riigiaparaat tervikuna stabiilse suurusega, ei tähenda, et ühes või teises valdkonnas ei oleks võimalus lisavahenditeks. Ma palun kaks minutit juurde!

Aseesimees Laine Randjärv

Kaks minutit juurde, palun!

Taavi Rõivas

Efektiivsuse suurendamiseks on avalikus sektoris kahtlemata võimalusi. Näiteks on valitsusel väga detailne plaan tugiteenuste efektiivsuse suurendamiseks – seal on juttu nii raamatupidamisest, infotehnoloogiast kui kinnisvarast. Neid võimalusi on kindlasti veelgi. Aga selles küsimuses tuleks kindlasti meelde jätta, et kahanev rahvastik ei suuda tegelikult ülal pidada pidevalt kasvavat riigiaparaati. Usun, et sellega te kõik nõustute. See, ma rõhutan veel kord, ei tähenda aga mitte mingil juhul seda, et meil ei võiks kasvada õpetajate või päästetöötajate või kelle iganes palgad. Need teemad arutatakse väga detailselt läbi eelarveläbirääkimiste käigus ja neid võimalusi tuleb väga tõsiselt otsida. Jah, mööname tööpoolest, ega neid vahendeid ei ole rohkem, kui erasektor maksudena meile maksab. Avaliku sektori palgad ei saa kasvada kiiremini, kui kasvavad erasektori palgad, sest see tähendaks jälle millegi või kellegi arvel raha võtmist. Aga rõhutan veel kord, et väide, mille Jüri Ratas Jürgen Ligile omistas, pole õige ei faktide ega ka hinnangu poolest. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd palun kõnepulti Tõnis Lukase!

Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Taavi Rõivase väide, et korras rahandusega riiki on rahval kokkuvõttes odavam pidada, on täiesti õige. Eesti valitsused on parandanud järgmistele valitsustele ja loodetavasti ka järgmistele põlvvedele riigi, mis oma reitingute järgi on nii võimalike riigile laenu andjate kui ka üksikisikutele laenu andjate silmis väga usaldusväärne ja tänu sellele saame oma igapäe-

vaseid toiminguid odavamalt teha. On täiesti selge, et see on hea.

Mis aga puutub konkreetsetesse väidetes, siis tõepoolest lähiaastatel on meil dilemma. Praegu ministrid juba ütlevad, et kui majandus kasvab, hakkavad kasvama ka palgad – ühelt poolt on prognoositav majanduskasv seega kirjas kõigis meie tähtsaimates dokumentides. Teiselt poolt on väidetud, et asutuste tegevuskulud ei saa programmiperioodil või, ütleme siis, eelarvestrateegia perioodil suureneda. Need väited on omavahel vastuolus, sest tegevuskulude hulka kuuluvad ka palgad.

Taavi Rõivas väitis, et kui vaadata avalikku sektorit tervikuna, siis avaliku sektori tegevuskulud tervikuna ei tohi kasvada, aga üksikutes asutustes need siiski võivad kasvada. Kui me mingites valdkondades suudame olla kokkuhoidlikud ja oma struktuure muuta, struktuurireforme läbi viia, siis saab osas riigiasutustes kõrgemaid palku maksta. See on täiesti õige. Lähiajal võiksid ministrid selles mõttes oma kõnepruuki ühtlustada ja mõelda, kas nad räägivad asutuste tegevuskulude mittekasvamisest lähiajal või avaliku sektori tegevuskulude mittekasvamisest. Kui jutt on eri asutustest, siis kindlasti tekib vastuolu, kui majandus kasvab ja palkade tõusuks justkui on võimalused, aga ühelegi meie asutusele seda ikkagi ei laiendata. See võib põhjustada pahameelt.

Ma olen täiesti nõus: avaliku sektori üldised raamid panevad meile tegevuskulude kasvule piirid, aga me ei tohiks välistada riigiasutuste, sh haridus- ja kultuuriasutuste puhul osa tegevuskulude ehk palkade kasvu tulevikus. Me oleme ise loonud positiivse fooni, et majandus tulevikus kasvab. Nii et kõnepruuki tuleks tõesti ühtlustada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem sõnavõttusoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Täna kõiki esinejaid, küsijaid, vastajaid ja kuulajaid nii siin saalis kui igal pool mujal! Täna rahandusminister Jürgen Ligi ja Eesti Panga asepresidenti Märten Rossi ettekannete eest, samuti rahanduskomisjoni esimeest ja kogu rahanduskomisjoni arutelu ettevalmistamise ja sisuka ettekande eest!

Head kolleegid, neljas päevakorrapunkt on käsitletud ja tänaseks on täiskogu istung lõppenud. Head päeva!

Istungi lõpp kell 12.39.

Istungi kestus 2 tundi ja 39 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 4. mai 2011

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Valitsusliidu tegevuskava
2. Lasteaiakohad
3. Eesti Energia
4. Inimröövid
5. Tervishoid

Istungi rakendamine

1. Väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelõu (8 SE) esimene lugemine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister ja ministrid! Alustame infotundi. Palun teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 50 Riigikogu liiget, puudub 51.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, sotsiaalminister Hanno Pevkur ja välisminister Urmas Paet.

1. Valitsusliidu tegevuskava

Esimees Ene Ergma

Alustame küsimustele vastamist. Esimene küsimus on kolleeg Kadri Simsonilt peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Minu küsimus käsitleb värskest kokku tulnud uut valitsust ja valitsusliidu programmi. Foon on ju see, et viimastest Eurostati andmetest on näha, et Eestis on eurosooni kõige suurem hinnatõus – üle 5%. Pole vist ühtegi analüütikut, kes julgeks kinnitada, et hinnatõusud kas Euroopas või Eestis lõpevad. Samas kuulsime eile siin Riigikogus Eesti Panga hinnangut, et hea

oleks, kui Eesti suudaks hinnatõusu ohjeldada, nii et see ei ületaks 2% aastas, siis väheneks inimeste ostujõud kümne aastaga viiendiku võrra. Praegu, 5%-lise hinnatõusu puhul muutub ostujõud väiksemaks väga palju kiiremini. Samas ei ole koalitsioonileppes väga palju või tegelikult ei ole üldse näha poliitilisi meetmeid, millega riik suudaks hinnatõusu ohjeldada. Kas teil on olnud arutelusid, milliseid maksupoliitilisi vahendeid saaks riik kasutada hinnatõusu ohjeldamiseks, ja kas teil on eesmärk, mis protsendiga võiks hinnatõus Eestis piirduda?

Andrus Ansip

Aitäh! Andes endale aru, et hinnatõusu ohjeldamine ühes liikmesriigis ei ole võimalik, kui liikmesriik kasutab kas valuutakomitee süsteemi ühes fikseeritud vahetuskursiga või eurot, ei saa me endale seada väga konkreetseid arvulisi eesmärgi. Alusinflatsioon ei ole Eestis kõrge, kuid tulenevalt toiduainete ja kütuse hindade tõusust on inflatsioon praegu Eestis kindlasti ülemäära kõrge. Ma ei oleks tulevase hinnatõusu prognoosi osas nii pessimistlik nagu inimesed, kellele te viitasite (ma neid nimepidi küll ei tea). Teatavasti oli Eestis deflatsiooniline periood, mis vältas 13 kuud. Praeguseks on see deflatsiooniline periood võrdlusperioodina ära langemas. Kuna nüüd on võrreldavad aastatagused hinnatasemed kõrgemad, siis seetõttu peaks selle aasta lõpu poole ka inflatsioon Eestis oluliselt alanema, seda juba puhtaritmeetilistel põhjustel. Kuid meil tuleb endale tunnistada, et me ei ole võimalised kontrollima ei kütuse ega toiduainete hindu maailmaturul. Me saame konkurentsi soodustada ja võtta eelarvelisi meetmeid. Siin me oleme olnud kõige eeskujulikud ja eesrindlikud terves Euroopa Liidus. Kui teistel on arvestatav defitsiit, mis soodustab inflatsiooni, siis Eesti lõpetas ainsa Euroopa Liidu liikmesriigina möödunud aasta ülejäägiga, mis oli 0,1% SKT-st. Ehk väidan, et neid tõelisi

hoobasid, mis meie käes on, on praegustes oludes kasutatud maksimaalses ulatuses.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Töenäoliselt saab statistikat väänata üht- ja teistpidi, aga tegelikult inimesed näevad, et hinnad Eestis on tõusnud ja jätkavad tõusmist. Sellest tulenevalt palun teid sisustada mõttega üks koalitsioonileppe punkt, mis ütleb, et õpetajate, päästjate, piirivalvurite, politseinike ja teiste riigipalgaliste inimeste palgad järgmiseks neljaks aastaks külmutatakse. Statistikaamet ütleb, et reaalpalk on langenud juba üheksa kvartalit järjest. Kui palgad on külmutatud, aga hinnad tõusevad, siis see tähendab ju õpetajatele, päästjatele ja politseinikele edasist reaalpalka vähenemist. Mis on teie juhitud valitsuse sõnum neile inimestele? Kuidas te kavatsete kasutada neid hoobasid, mis teie käes on, et neid ameteid endiselt au sees hoida?

Andrus Ansip

Ma ei saa kuidagi nõus olla sellega, et statistikat võib väänata kuidas iganes. Ei saa. Statistilised näitajad on väga selged ja neid väänata pole võimalik, küll aga on teil võimalik väänata koalitsioonilepingu sisu. Meie, valitsuserakonnad, ei ole väitnud, et konkreetsete õpetajate või päästemetnike palgad külmutatakse. Külmutatakse palgafond. See tähendab, et avaliku sektori kulutused ei suurene, aga see ei tähenda kindlasti seda, et efektiivsuse suurendamise abil ei ole võimalik konkreetsete töötajate palka tõsta. Vastupidi, ma olen veendunud, et ka riigiametnike palgad järgmise nelja aasta jooksul tõusevad ja mõnel puhul võib see tõus olla päris märkimisväärne. Nüüd te küsite edasi, kuidas seda efektiivsust suurendada. Toon näite siitsamast. Peaministrile on ette nähtud 35 päeva puhkust ja staaži eest, väljateenitud aastate eest veel kümme päeva lisapuhkust. Mina ei kujuta ette peaministrilt (mitte ainult Eestis, vaid üksipuha missuguses teises riigis), kes võiks puhata 45 päeva aastas. Milleks selline lisapuhkus üleüldse peaks olema ühele kõrgele riigiametnikule ette nähtud?

Sellest tuleks loobuda. Kui sama raha eest inimene töötab kümme päeva kauem, siis on see selge võit. Selle arvel saab tööjõukulusid kokku hoida, kellelgi palka suurendada. Arvan, et me ei saa praegu väita, et Eesti riigiaparaat töötab juba maksimaalse efektiivsusega ja kulusid kokku hoida enam võimalik ei ole. On küll.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson, teine täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Teie vastuses oli väike loogikaviga. Kui te tasustatud puhkuse asemel teete tasustatud tööd, siis selle pealt ei hoita ühtegi senti kokku. Mind aga huvitab näiteks politseinike juhtum. Politseinikud on pidanud üle elama mitmeid palgakärpeid, nad on olnud sunnitud võtma tasustamata puhkusepäevi. Nüüd jääb nende palgafond samaks ja te ütlete, et nad võivad teha tööd efektiivsemalt. Kas see eesti keeli tähendab, et kui on vähem politseinikke, siis nad võivad hakata saama kärpimiselset palka, aga kui politseinike hulk jääb samaks või õpetajaid ei koondata, siis pole oodata ka mitte mingit tasu tõusu?

Andrus Ansip

Aitäh! Oi, kui kergelt teil tulevad süüdistused loogikavigade tegemises! Ma väidan vastupidist: teie teete loogikavea. Kui te väidate, et kui inimene saab aastas x summa palka, mille sisse on arvestatud ka puhkusetasu, ja pole mitte mingisugust efektiivsuse vahet, kui ta töötab kas kümme päeva rohkem või kümme päeva vähem, siis selles on väga suur loogikaviga. Kui tasustatud lisapuhkust vähendada, siis kulutatakse riigi vahendeid kindlasti efektiivsemalt, neid kulutatakse vähem. Politseinike puhul me ei saa ka öelda, et me oleme juba praegu maksumaksja raha maksimaalse efektiivsusega kasutanud ja efektiivsemalt neid vahendeid kasutada pole võimalik. See oleks liiga lihtsustatud lähenemine. Ajakirjanduses on viimasel ajal viidatud mingisugusele Skandinaavia politseile, kes on teinud Eestile etteheiteid. Mina julgen Balti politsei nimel vastu vaielda. Kui vaadata jälle statistikat – ja ma väidan veel kord, et statistikat ei anna väänata,

statistikast saab tõeseid näitajaid –, siis selgub, et Eesti kulutab oma sisemajanduse kogutoodangust siseturvalisusele 2,4%. Seda on keskmisena koguni kaks korda rohkem, kui kulutatakse siseturvalisusele Põhjamaades. Seega, meie kulutame oma rahvuslikust rikkusest siseturvalisuse tagamiseks märksa suurema osa kui meie partnerid Põhjamaades. Alati on võimalik ka Eestis efektiivsust suurendada igas valdkonnas, sealhulgas politseis, Päästeametis ja mujal.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Meil on eelnevalt esitatud seitse küsimust. Praegu luban esitada kolm kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud peaminister! Teie jutust jääb mulje, nagu meil ei olekski tegemist suurte hinnatõusudega. Ma ikkagi meenutan, et juba mitu kuud järjest oleme olnud Euroopas kõige suurema hinnatõusuga maa. Iirimaa, Kreeka ja kõik teised jäävad meist maha. Aga kas riik saab midagi teha või mitte? Ma arvan, et saab küll. Näiteks toiduained on standardmääruga maksustatud vaid mõnes postsotsialistlikus riigis ja Taanis. Meil on see määr maksimumtasemel. Miks me ei võiks seda siiski alandada? See on riigi hoob ja me saaksime seda teha. Aga koalitsioonileppes me tegelikult ei näe mitte mingisuguseid meetmeid, kuidas olukorda parandada, ega näe ka tahet, et me tahaksime seda teha.

Andrus Ansip

Aitäh! Viimane tähelepanek oli täpne. Me ei taha seda teha. Me ei taha kindlustada ülemäärast kasumit kaupmeestele. Me tahame, et maksumaksja raha oleks efektiivselt kasutatud. Seetõttu ei pea ma mitte mingil juhul mõistlikuks Eestis toiduainete käibemaksu määra alandada. Olen siit kõnepuldist juba korduvalt toonud Iirimaa näidet. Euroopa Liidu kõige kallimad toiduained on Iirimaa. Teie suureks rõõmuks võin öelda, et Iirimaa on toiduainete käibemaksu määr null. Seal ei ole võimalik teha ettepanekut alandada toiduainete käibemaksu määra, selleks et inimesed saaksid odavamaid toiduaineid. Ka Soome näitest oleme varem siin korduvalt rääkinud. Soomes otsus-

tati kriisi ajal valimislubaduse kohaselt alandada toiduainete käibemaksu määra 17%-lt 12%-le. Ka siis olid ootused seotud odavamaga, mida inimesed oleksid pidanud saada seejärel poest osta. Paraku nii ei läinud. Toiduainete hinnad Soomes enne käibemaksu määra alandamist olid 120% Euroopa Liidu keskmisega võrreldes ja Eestis 80%. Pärast seda, kui Eestis üldine käibemaksu määr tõusis 18%-lt 20%-le ja Soomes toiduainete käibemaksu määr alanes 17%-lt 12%-le, millele pandi protsent otsa ehk praegu on toiduainete käibemaksu määr seal 13%, olid Soomes toiduainete hinnad Euroopa Liidu keskmisega võrreldes (ma räägin Eurostati andmetest, mida ei saa väänata) 120%, Eestis 80%. Lihtsale inimesele abi ei mingit, aga küllap on õnnelikud kaupmehed.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh! Lugupeetud peaminister! Mul on hea meel, et teie jätkate valitsusjuhina ja minul on õnn olla Riigikogu liikmena siin parlamendis ning me saame jätkata oma meeolukaid vestlusi infotundides. Need on alati meeliulendavad, sest teie suust kuuleb alati nii palju head, et unustad ära, mis riigis väljaspool Toompea saali toimub. Aga mul on teile küsimus: kuidas on juhtunud, et te pole viimaste päevade ajalehti lugenud? Seal on meie juhtivad majandusteadlased öelnud selge sõnaga, et Eestis on hinnatõus palju kiirem kui mujal Euroopas, Eesti hinnad on kõrgemad kui teistes Euroopa pealinnades. On öeldud selge sõnaga, et euro tulek andis siiski võimaluse Eestis kiirendatult hindu tõsta. Võib-olla peaks tulema kahe jalaga maa peale ja analüüsima, kuidas need asjad juhtunud on.

Andrus Ansip

Aitäh! Kõigepealt lubage algatuseks ka minul väljendada heameelt: mul on väga hea meel, et ma saan teiega edaspidigi siin meeolukaid diskussioone pidada. Aga edasi lähivad meie arvamused jälle lahku. Teie meelest on inimesed, kellele te viitasite (küll anonüümselt, aga ma sain aru, kellest te räägite), juhtivad majandusteadlased, aga minu meelest ei ole. Mõnda nendest, vähemalt ühte kahest ei

Julge ma üldse teadlaseks pidada, ta on lihtsalt uduvend. See selleks. Võime hääletada, kes nad on. Aga ma ei ole väitnud, et Eestis ei ole kõrge inflatsioon. See on kõrge. 5% on selgelt liiga kõrge inflatsioon. Kui ideaalne tarbijahinnaindeksi tõus on Euroopa Keskpanga arvamus järgi 2% aastas, siis konvergeeruvates riikides ehk nendes riikides, kes alles püüavad Euroopa Liidu keskmist taset, nii palgataset kui ka hinnataset, on inflatsioon paratamatult kõrgem. Aga see, milline võiks meiesuguste riikide puhul olla aktsepteeritav tase, on hinnanguline küsimus. Ilmselt 3%. Kuid 5% on liig, mis liig. Selle 5% kohta olen ma seletuse juba ka andnud. Mõningal määral on see seletatav just võrdlusbaasiga. 2008. aasta märtsis olid kõige kõrgemad hinnad, siis need langesid, 2009. aasta juunis olid kõige madalamad hinnad ja deflatsioon oli 2,8%. See kestis päris pikalt, 13 kuud. Võrdlusperiood on kehv ja seetõttu paistab ka meie näitaja suuremana. Inflatsioonis vahet ei ole.

Esimees Ene Ergma

Hea peaminister, aeg! Viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Esimesele küsimusele vastates ütlesite (ma loodan, et ma panin õigesti kirja): me ei ole võimelised ehk valitsus ei ole võimeline toidukaupade hindu kontrollima. Samas on mul hästi meeles, et poolteist aastat tagasi ehk 2009. aasta detsembris te tegite avalduse, kus ütlesite, et järgmisel aastal hinnad ei tõuse. Juhtuski nii viisi, et 2010. aastal me jäime 3% piiresse ehk täitsime Maastrichti kriteeriumi. Siit võib teha järelduse, et kui valitsus tahab hinnatõusu kontrollida, siis ta seda teeb ja teeb seda üsna efektiivselt, kui ta aga ei soovi seda teha, siis on meil üks kõrgemaid inflatsioone Euroopas. Kas on ikka nii, et valitsus ei saa hindu kontrollida, või ta ei soovi seda teha?

Andrus Ansip

Aitäh! Vastab tõele, et mingil ajal olen ma öelnud, et järgmisel aastal hinnad ei tõuse. Aga sellest minu ütlemisest ei maksa teha järeldust, et tänu mulle või tänu valitsusele hinnad ei tõuse. Majanduse arengus valitsevad teatud

seaduspärasused ja nende seaduspärasuste uurimisega tegeleb majandusteadus. Nende seaduspärasuste alusel on võimalik teha ka prognoose. Tol hetkel, kui ma ütlesin, et hinnad järgmisel aastal ei tõuse, tuginesin ma eelkõige majandusteadusele ja teadlaste prognoosidele. Ma ei ole kunagi väitnud, et mina hoidsin või valitsus hoidis aasta aega hinnad madalal. Deflatsioon tuli, ilma et valitsus oleks sellele kuidagimoodi teadlikult kaasa aidanud. Nii et kui keegi valuutakomitee süsteemi tingimustes, kui kasutatakse fikseeritud valuutakurssi, väidab, et ta on suuteline kontrollima täiel määral ka inflatsiooni (teatud hoovad valitsuse käes kindlasti on, eelarvepoliitilised hoovad jm, nendest ma juba rääkisin), siis seda juttu ei maksa väga tõsiselt võtta: kui kontrollitakse vahetuskurssi, siis samal ajal ei ole liberaalse majanduse tingimustes võimalik kontrollida intressimäärasid ja rahamassi turul, aga inflatsioon on nendega otseselt seotud.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Lasteaiakohad

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Urve Palolt sotsiaalminister Hanno Pevkurile. Palun!

Urve Palo

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud minister! Uuringud näitavad, et ligi 30% peredest ja sealhulgas 40% naistest, kes lähima kolme aasta jooksul lapsi saada ei planeeri, toovad selle põhjusena välja lastehoiuvõimaluste eba piisavuse. Teame, et Eestis ei suuda 40% omavalitsustest täita kõigile lastele päevahoiukoha kindlustamise nõuet, mis tähendab, et hinnanguliselt on Eestis vajadus umbes 4000 uue lasteaiakoha järele. Hea minister, kuna perepoliitika on teie haldusalas ja lasteaiakohad on väga oluline osa perepoliitikast, siis ma küsingi selle kohta teie käest. Vaadates Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi, ei ole kahjuks võimalik näha ühtegi konkreetset meetet, mis aitaks leevendada seda probleemi, mida ma just kirjeldasin. See, et te planeerite jätkata KOIT kavaga, paraku väga palju ei aita, sest lasteaiakohti napib eelkõige linnades ja nende

lähiümbruses, aga KOIT kava, mis on regionaalne meede, sinna ei laiene. Mis on teil teelikult plaanis selles vallas ette võtta?

Hanno Pevkur

Aitäh, hea küsija! Teie andmed on peaaegu et täpsed. Selle 40% üle võiks muidugi natuke vaielda, sest minu teada on omavalitsusi, kus on praegu see puudujääk, suurusjärgus 70. Kui meil on 226 omavalitsust, siis on see alla 40%. Aga mis puudutab alusharidust tervikuna, siis ma usun, et endise valitsusliikmena ja rahvas-tikupoliitikaga kokku puutunud inimesena te kindlasti teate, et alusharidus on omavalitsuste teema. Me ei ole selle valitsuse koalitsioonilepingu läbirääkimistel arutanud, kas me peaksime alushariduse võtma tsentraalselt Vabariigi Valitsuse vastutusele, et tagada tsentraalselt ka lasteaiakohtade olemasolu. Me teame ja ma usun, et ka küsija teab väga hästi, et lasteaiakohtade puudus, nagu te küsimuses mainisite, on eelkõige regionaalne küsimus ehk see probleem on just nimelt linnades ja linnade lähialadel. Aga see ei tähenda, et meil pole lasteaiakohti. Kui me vaatame seda probleemi tervikuna ja võtame näiteks Tallinna, siis koolikohti on seal puudu eelkõige Pirital ja Nõmmel, aga tervikuna on Tallinnas koolikohti piisavalt. Ka lasteaiakohtadega on suure tõenäosusega nii, et kui lapsed oleksid Eestis ühtlaselt jaotunud või elaksid seal, kuhu lasteaiakohad on aegade jooksul loodud, siis meil lasteaiakohtade puudust ei oleks. Kindlasti peavad omavalitsused arvestama, et kui inimesed tulevad sinna elama, kas linna või linna lähivalda, siis see noor pere, kes tuleb, on ju omavalitsuse maksu-maksja, maksab talle makse, ning tuleb teha kõik selleks, et see noor pere seal võimalikult kaua elaks. Kindlasti on omavalitsustel siin hulk tööd ära teha, et tagada oma elanikele parim võimalik lastehoiuteenus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Urve Palo, esimene täpsustav küsimus!

Urve Palo

Aitäh! Hea minister! Enne valimisi rääkisid nii IRL kui ka Reformierakond, et lasteaiakohtade nappus on probleem ja te soovite seda leevendada, kui te oma tööd jätkate. Nüüd te siis tööd jätkate, aga seda probleemi leevenda-

da siiski ei soovi. Kui sotsiaaldemokraadid olid valitsuses, sai ellu kutsutud programm "Igale lapsele lasteaiakoht", mis hakkas väga hästi tööle. Me jõudsime ühe aastaga luua 500 uut lasteaiakohta. Nüüd leian ma aga koalitsioonilepingust ainult sellise punkti, et te peate õigeaks, et ühe pere lastel oleks õigus käia samas lasteaias, ja selleks kavatsete seadust muuta. Ma väidan teile, olles ise omavalitsuses töötanud, et iga terve mõistusega omavalitsus soovib õed-vennad ühte lasteaeda panna, aga seadusega seda probleemi nii lihtsalt ei lahenda. Kui on lasteaiakohti, siis õed-vennad ühte lasteaeda ka pannakse. Nii et me jõuame ikkagi tagasi selleni, mida riik planeerib teha, et lasteaiakohti juurde tekiks.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Küsimuse esitamiseks on aega minut.

Hanno Pevkur

Aitäh täpsustava küsimuse eest! Kui te töötasite terve mõistusega omavalitsuses, kus niimoodi tehti, siis oli see väga hästi. Kindlasti on võimalik Eestist leida ka kohti, kus on suur lasteaiakohtade nappus ja ühe pere lastel on ühte lasteaeda saamisel probleeme. Rääkides programmist "Igale lapsele lasteaiakoht", tasub sotsiaaldemokraatidel meeles pidada, et see küll tollal teie valimislubadus ei olnud. Aga eks te seda ka ise teate. Olgu valimiste ja lubamistega nii, nagu on. Mis puudutab lasteaiakohtade loomist või lasteaedadesse investeerimist, siis te kindlasti teate ka seda, et Vabariigi Valitsus on väga aktiivselt müünud näiteks CO₂ kvoote, mille tõttu on lasteaiad saanud väga palju miljoneid kroone või eurosid (kui me räägime veel Eesti kroonides, siis sadu miljoneid kroone, ja kui me räägime eurodes, siis kindlasti kümneid-kümneid miljoneid eurosid) investeringutoetusi lasteaedade olukorra parandamiseks. On ka omavalitsusi, kes siis, kui sündimus vähenes, andsid lasteaiaruumid näiteks eakate päevakeskustele, aga nüüd on võtnud need ruumid uuesti kasutusele lasteaedade jaoks. Ühe näitena võin tuua siit-samast Tallinnast Nõmmelt Raku lasteaias, kus võeti varem kasutuses olnud ruumid uuesti kasutusele. Nii et omavalitsustel on erinevaid võimalusi. Ma väga loodan, et kuna alusharidus on omavalitsuste korraldada, siis nad

vaatavad selle pilguga, et iga laps, kes omavalitsusse elama tuleb, on tulevane potentsiaalne maksumaksja ja iga laps on väärtus. Loomulikult, iga omavalitsus peab seisma selle eest, et lasteaiakohad oleksid piisaval hulgal tagatud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Urve Palo, teine täpsustav küsimus!

Urve Palo

Mis puudutab tervet mõistust, siis hoolimata sellest, et terve mõistus omavalitsustes võidutseb, ei ole siiski võimalik anda õele ja vennale kohta samasse lasteaeda, kui sinna on järjekord. See on põhjus, miks seda ei tehta. Ma veel kord väidan, et see seaduseelnõu tööle ei hakka, kui kohti juurde ei teki. Aga küsimus on ikka väga tõsine. Kui me räägime lasteaiakohtade nappusest, siis me räägime sellest, et me paneme automaatselt suurema koormuse alla ja raskesse olukorda naised, kes ei saa tööturule naasta. Eriti palju on meil puudu lastehoiukohti kuni kolmeaastastele lastele. Ma saan ikkagi aru, et valitsus midagi teha ei planeeri, mis sellest, et 4000 kohta on puudu, ning mis sellest, et teie tegevuskavas on öeldud, et perepoliitika ja perede heaolu on teie jaoks tähtis.

Hanno Pevkur

Aitäh teise täpsustava küsimuse eest! Nii lihtsustatud see maailmapilt kindlasti ei ole. Kui te seda niimoodi mustvalgena tahate võtta, siis te võite seda teha, aga ma usun, et kui te valitsuse tegevusprogrammi ja ka valitsuse kinnitatud tegevuskava olete lugenud, siis te olete näinud, et lasteaedadega ja alusharidusega tegeleb ka valitsus, hoolimata sellest, et see on (ma veel kord ütlen) seaduse järgi omavalitsuste kohustus. Valitsus tegeleb sellega päris tõsiselt. Ma usun, et küsija on väga hästi kursis, et Sotsiaalministeeriumis on valmimas laste ja perede arengukava, kus päris palju räägitakse lastehoiust ja eelkõige just küsimusest, mida te põgusalt puudutasite ehk naiste naasmisest tööturule. Kui me vaatame omavalitsuste võimalusi, ega siis ilmtingimata ei ole kohustust luua uusi lasteaiakohti, vaid tuleb anda võimalus lastehoiuks, nii nagu mõni omavalitsus on teinud, ja tasuda lastehoiu eest

selle järgi, kui suur on lasteaiakoha maksumus. Selles mõttes on omavalitsustel erinevaid võimalusi, see on nende leidlikkuse küsimus. Kui tõesti ei ole investeringuraha otseselt selleks, et majakarp valmis ehitada, siis võiks tegevuskulud ette näha vähemalt selle jaoks, et lastevanematel oleks võimalik palgata lapsehoidja, ja tuleks tasustada lastehoiuteenust samas ulatuses, nagu tasustatakse alushariduse teenuse osutamist lasteaedadele. Jällegi kutsun omavalitsusi üles selle probleemiga tõsiselt tegelema. Meie oleme valmis pakkuma tuge, nõu ja abi. Me kindlasti tegeleme ka sellega, et noored emad naaseksid nii kiiresti kui võimalik tööturule ja et noored isad oleksid kodus laste juures ning annaksid sellega naistele võimaluse tööturule naasta.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Nüüd kolm kohapeal registreeritud küsimust. Aeg liigub kiiresti. Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Mul on lühike küsimus. Kas eksisteerib mingi programm selles valdkonnas või mitte? Miks ma seda küsin? Sellepärast, et viimase kahe aasta jooksul, kui me oleme eelarvet vastu võtnud, ei ole see programm seal sees olnud. Kui programm on olemas, siis kuidas on see tuleva aasta eelarves märgitud ja rahaliselt täpsustatud? Või on see programm juba tõesti kuskil sahtlis ja rohkem ei olegi vaja loota?

Hanno Pevkur

Aitäh küsimuse eest! Kui te pidasite silmas paberi peale pandud programmi, siis vastus on ei. Valitsus on vaadanud kõiki investeringuid ikkagi eelarveaasta võimaluste ja konkreetse aasta tegevuste järgi. Kui me vaatame kõiki neid summasid, mida on Vabariigi Valitsus tsentraalselt alusharidusse pannud, siis, nagu ma ütlesin, kui me võtame ka ainult CO₂ kvootide müügist tulnud miljonid, me näeme, et alusharidusse on pandud väga-väga suur raha ning sellega on omavalitsuste olukorda ja rahalist seisu oluliselt kergendatud. Teisisõnu: olemasolevate lasteaedade kordategemine on vähendanud omavalitsuste kohustusi, mis tähendab, et omavalitsustel tekib võimalus leida oma eelarvest raha, et ehitada uusi lasteaedu,

kui seda on vaja. Loomulikult paneb iga konkreetne eelarve paika, millised summad ühele või teisele lasteaiale või valdkonnale lähevad. Ma arvan, et kui me liidame kõik summad kokku, siis me saame tõesti märkimisväärse toe omavalitsustele.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Siin on analoogia sellega, kuidas Tallinna Linnavalitsus rakendab põhikooli- ja gümnaasiumiseadust. Nagu me sellel kevadel oleme näinud, rakendab ta seadust sellisel viisil, et seaduse mõte kohelda kõiki esimesse klassi minevaid lapsi võrdselt, nii et neil oleks võimalus saada endale koht esimeses klassis, on selgelt moonutatud ja seda seadust ei ole suudetud ellu viia. Sama asja oleme tegelikult näinud koolieelse lasteasutuse seaduse puhul juba aastate vältel. Kas siin ei oleks riigil võimalik ikkagi rakendada mingisuguseid selgeid sanktsioone nende omavalitsuste suhtes, kes ei suuda või võib-olla mõnel puhul tõesti ei taha seadust täita?

Hanno Pevkur

Aitäh! Keskvalitsus ei ole küll seni olnud väga tormakas seaduste mittetäitmise korral omavalitsuste suhtes sanktsioone rakendama. Ma usun, et esmase hinnangu omavalitsuste tegevusele peavad andma inimesed. Kui inimesed näevad, et omavalitsuse juhtkond seab prioriteete niimoodi, et üks oluline avalik teenus ehk laste alusharidus jääb omavalitsuses saamata, siis kindlasti arvestavad vanemad seda elukoha valikul. Ma usun, et sanktsioneerimine ei ole see, mis aitaks olukorda edasi. Isegi kui võtta puhtteoreetiliselt, siis sanktsioon võiks tekitada trotsi ja panna sinna valdkonda veel vähem raha eraldama, sest kui omavalitsuse tulubaas väheneb või tuleb mingi ühekordne trahvimeede, siis jääb raha ju veel vähemaks. Ma arvan, et see ei ole mõistlik. Inimeste liikuvus on väga erinev. Me näeme, et osas omavalitsustes elanike arv kasvab, osas kahaneb. Omavalitsused peavad olema paindlikud. Eelkõige seal, kus vahe pakutava ja nõutava vahel on suhteliselt väike, peaksid omavalitsused ikkagi otsima paindlikke lastehoiuvõimaluste vorme ja korraldama lastehoiu-

teenuse inimestele kättesaadavaks tegemist võimalikult paindlikult. Kui on näha, et see tendents on pikaajalisem ehk omavalitsusse tuleb lapsi püsivalt juurde, siis tuleb loomulikult ehitada juurde ka lasteaiahooneid, selleks et lastehoiuteenust saaks osutada.

Esimees Ene Ergma

Viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Kajar Lember, palun!

Kajar Lember

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Täpsustuseks ütlen, et CO₂ kvootide abil sai küll vanu lasteaedu n-ö rekkida, aga uusi juurde teha oli suhteliselt keeruline. See jagamismetod tekitab omakorda küsimusi. Aga küsin veidi konkreetsemalt, eelnevat juttu kokku võttes: kas lasteaiakohtade tegemine on ainult kohalike omavalitsuste probleem ja teie arvates riiklikku eriprogrammi selleks vaja ei ole?

Hanno Pevkur

Aitäh küsimuse eest! Ma tulen tagasi teie küsimuse alguse juurde. Nagu ma härra Efen-dijevile vastasin: see, et meil õnnestus CO₂ kvootide müügist saadud raha paigutada ka alusharidusse ehk olemasolevate lasteaedade olukorda parandada, vähendas märkimisväärselt omavalitsuste koormust ja omavalitsustel on seetõttu võimalus oma olemasoleva lasteaiakordategemiseks planeeritud investeringusummad kasutada uue lasteaiade ehitamiseks. See on kindlasti väga suur tugi. Nagu ma ütlesin, kui me liidame kõikide CO₂ kvootide müügist tuge saanud omavalitsuste summad, mis on läinud alusharidusse, siis seda on kokku väga palju miljoneid. Mis puudutab seda, kas see on riiklik kohustus või mitte, kas riik näeb seda kohustusena, siis kindlasti on alati võimalik alustada läbirääkimisi omavalitsusliitudega, nii linnade liidu kui ka maaomavalitsuste liiduga, ja arutada, kas on õige, et alusharidus on omavalitsuste korraldada. Kui omavalitsused taanduvad sellest küsimusest ja ütlevad, et nad ei taha alusharidust korraldada, siis kindlasti on võimalik arutada ka seda, et seda teenust hakatakse tsentraalselt pakkuma.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra sotsiaalminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Eesti Energia

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Rainer Vakralt peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Rainer Vakra

Aitäh! Hea peaminister, ma palun vabandust, aga ma kõigepealt tänan sotsiaalminister Hanno Pevkurit selle eest, et ta tõi näiteks Nõmme ja Raku ning seda positiivses võtmes. Aitäh, Hanno!

Aga, hea peaminister, mul on mure. Mure seisneb jätkuvalt elektri hinnas ning selle üle käivates aruteludes ja vaidlustes. Olen kuulnud varasemaid infotunde. Mulle väga meeldis teie emotsionaalne seisukoht enne valimisi, mida te kordasite infotunnis, et võrgutasude tõstmine 19% oleks lauslollus. Te ütlesite, et te enne Konkurentsiametit oma hinnangut ei anna. Nüüd on Konkurentsiamet oma seisukoha öelnud ja nõustunud 13%-lise hinnatõusuga. Täna hommikul kohtusime Konkurentsiameti peadirektori Märt Otsaga. Tema pidas hoopis olulisemaks hinnatõusuks seda, et 2013. aastal, kui tema hinnangul elektriturg Põhjamaades ühtlustub, hakkab Eesti hinnatase olema võrdne Soome hinnatasemega. Kui täna seda hinda vaadata, siis see on 3,1 euro senti kilovatt-tunni eest. Küsimus on see: mida on kavas ette võtta hinnatõusu suhtes, mis 1. augustil on võrgutasude suurenemise tõttu 13% ja mis on tulevikus ligemale kahekordne ehk 100% aastal 2013?

Esimees Ene Ergma

Tuletan veel kord meelde: küsimuse esitamiseks on aega üks minut.

Andrus Ansip

Konkurentsiamet on see institutsioon Eestis, kes hinnad kooskõlastab. Ma usaldan Konkurentsiametit selles täielikult. Kui aga Konkurentsiamet asub spekulerima ja pakkuma kunagi tulevikus kehtestatavaid tariife, siis on Konkurentsiamet kindlasti väljunud oma volituste piirest. Konkurentsiamet kui sõltumatu institutsioon, sõltumatu inspeksioon niisuguste spekulatsioonidega tegelema ei peaks. Ma ei ole päris veendunud, et teie viide on korrektne ja seetõttu ma ei taha seda kuidagi kommenteerima hakata. Ma ei usu, et Konkurentsiamete

ti peadirektor on tõepoolest valmis asuma spekulerima, missugune võiks olla tema meelest hind kunagi tulevikus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rainer Vakra, esimene täpsustav küsimus!

Rainer Vakra

Austatud peaminister! See spekulatsioon on olemas ka minu arvutis Konkurentsiameti peadirektori saadetud slaidide näol. Täna hommikul näidati meile tõepoolest ka ekraanil, milline on Eestis praegu hind (silmas peeti keskmist kodutarbijat). See on 3,1 senti kilovatt-tunni eest. Soomes on see hind 5,7 senti kilovatt-tunni eest. Tema kindel sõnum oli, et see hind kahe aasta pärast ühtlustub. Küsimus on selles, kas teie hinnangul on tegemist peadirektori väljamõeldisega ja ta ei tohiks selliseid mõtteid väljendada ega hinnanguid anda.

Andrus Ansip

Aitäh! Konkurentsiameti peadirektor ei pea tegelema majandusprognooside koostamisega ega tulevikustsenaariumide kavandamisega, vaid ta peab kooskõlastama talle esitatud hinnataotlusi. Ma usun, et selles on ta olnud üdini korrektne, seal ta pole eksinud. Aga igasuguste spekulatsioonidega kaasaminek ei peaks olema see valdkond, millega sõltumatu Konkurentsiamet tegeleb. See, missuguseks kujuneb üldse Nord Pooli hinnatase aastal 2013, on seotud väga paljude tundmatute mõjuritega, mida ei saa praegu teada ei Konkurentsiameti peadirektor, Soome Vabariigi peaminister ega Norra politseinikud. Ei tahaks hakata siin praegu tõsikindlalt neid prognoose esitama. Ma usun, et teadlasi, kes täpsemalt kui mina või teie viidatud isik oskaksid prognoosida mingite toodete hinda tulevikus, on päris palju. Ma jätaaksin selle nende teha ja ise seal kaasa ei lööks, konkurentsi nendele ei pakuks.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rainer Vakra, teine täpsustav küsimus!

Rainer Vakra

Aitäh! Kas valitsus põhimõtteliselt ikkagi näeb ette mingit meedet või meetmete kava

sellise, ütleme, spekulatiivse 100% hinnatõusu vastu, on tal plaan B?

Andrus Ansip

On küll väga suur vallatus nimetada Nord Pooli hinda spekulatiivseks. Sellise lähenemisega ei saa kuidagi nõus olla. Ma ei tahaks selle hinnataseme osas mingite spekulatsioonidega kaasa minna. Aga rääkides tegelikust tulevast hinnast ja riigi käitumisest, pean ütlema, et teie küsimuses eeldatavasti sisalduvad vihjed võimalikule doteerimisele on Euroopa Liidu avatud turu tingimustes kohatud.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Urve Palo!

Urve Palo

Lugupeetud peaminister! Jätkan diskussiooni sealt, kus me nädal aega tagasi pooleli jäime. Me rääkisime Eesti Energia välisinvesteeringutest. Ma küsisin, kas te teate, kui suures mahus Eesti Energia investeerib väljapoole Eestit. Tol hetkel jäite vastuse võlgu. Minu küsimus on: kas te olete saanud vahepeal seda järele uurida? Teema on väga oluline. Me teame, et need investeeringud väljapoole Eestit on väga kõrge riskitasemega. See tähendab, et pangad laenu ei anna, Eesti Energia paneb omakapitali nende investeeringute alla kinni ja saab selle võrra vähem investeerida Eestisse, Eesti Energia peab võtma laenu või nõudma valitsuselt raha juurde. Me räägime maksu- maksja rahast. Nii et investeeringute maht on oluline. Soovin teada, kas te täna oskate sellele küsimusele vastata.

Andrus Ansip

Aitäh! Aga ma vastasin sellele küsimusele ka möödunud korral. Kõigepealt, mis puudutab projekti Jordaanias, siis seal on kõik Eesti Energia seni tehtud kulutused kaetud. Jordaanias loodud ühissetevõttes on osalust võõrandatud sel määral, et senised investeeringud on kõik kaetud ja Eesti Energial on endiselt selles ühissetevõttes 65%-line osalus. Projekti kohta Ameerika Ühendriikides olen ajakirjandusest lugenud, et Eesti Energia investeering sinna on 29 miljonit eurot. Sellest ei ole mitte keegi kunagi mitte mingisugust saladust teinud. Mis puudutab riskimäära, siis ka sellele küsimusele

ma eelmisel korral juba vastasin. Ma eeldan, et nii ettevõtte juhtkond kui ka ettevõtte nõukogu on põhjalikult kõiki olulisi võimalikke ärriske kaalunud ja sügava analüüsi tulemusena otsustanud sinna investeerida, pidades neid investeeringuid perspektiivikaks, ka selles mõttes, et nendest investeeringutest on Eesti riigile ja Eesti riigi maksumaksjale suurt tulu oodata. Te olete ka ise kunagi vähesel määral äri- ga kokku puutunud ja võib-olla mäletate veel, et äris on üldiselt selline reegel, et karta ei tohi mitte suuri väljaminekuid, vaid karta tuleb väikesi sissetulekuid. Need, kes kardavad üleüldse investeeringuid teha, kindlasti tulu ei saa.

Esimees Ene Ergma

Palun, viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Aitäh, proua juhataja! Austatud peaminister! Mind huvitab teie seisukoht. Kas teie kui valitsusjuhi arvates on elektri hind Eestis, arvestades inimeste keskmist sissetulekut – rõhuasetus on just keskmisel sissetulekul –, praegu tavatarbija jaoks normaalne?

Andrus Ansip

Aitäh! Jah, elektri hind on normaalne, arvestades inimeste keskmist sissetulekut ja elektri hinna taset teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Aga loomulikult, mina tarbijana sooviksin alati, et kõik hinnad, mitte ainult elektrienergia hinnad, vaid ka leiva, saia, jalgrataste, autode hinnad, oleksid märksa madalamad, kui need vabaturu tingimustes tegelikult on. Kui võrrelda elektrienergia hinda kas või Balti regioonis, siis me näeme, et Eestis on regiooni kõige madalam elektri hind. Me teame, et palgad on Eestis samal ajal märksa kõrgemad, kui need on Lätis ja Leedus. Kõige kõrgem elektrienergia hind kodutarbija jaoks on Lätis, seejärel tuleb Leedu ja alles siis tuleb Eesti. Veel kord meeldetuletuseks: Eesti elektrienergia hind on Euroopa Liidus odavuselt teisel kohal, kõige odavam elektrienergia Euroopa Liidu liikmesriikidest on Bulgaarias. See on objektiivne pilt. See on järjekordselt viide statistikale, mida ei anna väänata. Aga emotsionaalselt võttes sooviksin ma nagu teiegi osta odavamalt ja müüa ikka kallimalt.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Inimröövid

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise küsimuse juurde. Kolleeg Raivo Järvi esitab küsimuse välisminister Urmas Paetile.

Raivo Järvi

Suur tänu juhatajale! Pöördun välisministri poole. Väliskomisjon on ikka ja jälle tegelnud Liibanonis toimunud seitsme eestlase röövimise juhtumiga. Mõne aja eest oli meie ees ka rahvusringhäälingu ajakirjanik Aarne Rannamäe, kes andis väga põhjaliku ülevaate seal toimuvast. Tuleb tunnistada, et tänu välisministri süstikdiplomaatialle teavad seal Eesti probleemi tõepoolest kõik. Küll on aga minu kui väliskomisjoni liikme poole pöördunud inimesed murega, et praegu justkui tundub, et meie kaasus on ainus nagu õhus rippuv juhtum, kõik teised on ühel või teisel viisil lahendatud. Sellepärast küsingi välisministrilt, mida on Välisministeeriumile teada teiste säärase inimröövide statistika kohta.

Urmas Paet

Aitäh küsimuse eest! Kahjuks on maailm mõnevõrra kurjem ja koledam paik. Ei ole nii, et ainult Eesti kodanikud on need, kes on praegu röövitud ja kelle asukoht ning ka röövlite motiiv ei ole teada. Kui inimröövide tausta natukene laiemalt vaadata, siis näiteks Ameerika Ühendriikide terrorismivastase võitluse keskuse andmetel rööviti viimase kolme aasta jooksul ehk aastatel 2008–2010 maailmas kokku 1932 inimest. Seega, viimastel aastatel on röövitud tuhandeid inimesi. See on kõige üldisemalt võttes see taustüsteem. Paraku on praegu ka mitme teise Euroopa Liidu riigi kodanikud röövitud ja nad on olnud röövitud juba päris pikka aega. Näiteks üks grupp Prantsusmaalt pärit inimesi rööviti 29. detsembril 2009 ja paraku on see lugu siiaamaani positiivse lahenduseta. Teine grupp Prantsuse kodanikke rööviti eelmise aasta septembris. Ka sellel lool ei ole seni positiivset lahendust. Viimastest ajast on teada näiteks Taani kodanike röövimine jne. Kahjuks toimub selliseid inim-

rööve jätkuvalt väga palju. Paraku on tendents selline, et juhtumite lahendamine venib. Seda aega ei mõõdeta enam mitte päevade või isegi mitte nädalatega, vaid pigem kuude ja aastatega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Raivo Järvi, esimene täpsustav küsimus!

Raivo Järvi

Suur tänu! Küsin pisut selle teemaga haakuvalt. Teada on, et Eesti riik on väike ja meie ressursid piiratud. Aga kas me võime öelda, et ka siis, kui välisminister seda piirkonda ei visiiteeri, on Eesti riigi esindajad seal kohal ja tõepoolest üritavad anda oma parimat?

Urmas Paet

Jah, meie inimesed on jätkuvalt Liibanonis Beirutis ja ka teistes piirkonna riikides kohal vastavalt vajadusele või sellele, kus on praegu kõige rohkem võimalik koostööd teha ja abi saada. Selles osas me oleme tegutsenud paindlikult. Kuna selle asja uurimist juhivad Liibanoni julgeolekuteenistused, on meie inimesed seal alaliselt kohal, aga kontaktid toimivad jätkuvalt ka teistes piirkonna riikides. Meil on mitu partnerriiki, kellega koos uurimistöö käib, aga paraku ei ole see seni viinud faktideni ei röövijate motiivide ega meie kodanike asukoha kohta.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, kolleeg Väino Linde!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea minister! Minu küsimus haakub eelkõneleja küsimusega. Ma küsin emotsionaalse küsimuse: mida te võite välisministrina öelda röövitud jalgratturite omastele, et nad võiksid meelegindlust säilitada?

Urmas Paet

Ma ka ise eelmisel nädalal kohtusin röövitud inimeste lähedastega. Välisministeeriumi inimesed on nendega pidevalt kontaktis. Meie võtame nendega ühendust, kui on vaja midagi selgitada, ja nemad saavad alati meiega ühendust võtta. Meelegindlust peaks aitama säilita-

da peamiselt see, et kui paar nädalat tagasi tuli röövlitelt viimane kontaktivõtmine videoläkituse näol, siis kõigi ekspertide hinnangul oli selle läkituse peamine sõnum see, et röövijad soovivad ikkagi kontakti hoida. Ei ole mingisugust põhjust või alust praegu arvata, et see lugu mingi aja pärast lahendust ei saa. See aeg on meie jaoks olnud väga pikk, kuus nädalat, aga paraku, kui vaadata taustsüsteemi, millest ma alguses rääkisin, siis on näha, et need juhtumid kestavad sageli kuid ja halvematel juhtudel isegi üle aasta. Seetõttu ei ole kuus nädalat (nii ebameeldivalt, kui see ka ei kõla) erakorraline aeg, arvestades seda, et röövijad on selle aja jooksul kolmel korral kontakti võtnud, seda teatud ajalise vahega, mis näitab, et ega röövijatel ilmselt praegu ajapuudust ei ole.

Esimees Ene Ergma

Viimane kohapeal registreeritud küsimus, kolleeg Tarmo Leinatamm, palun!

Tarmo Leinatamm

Lugupeetud juhataja! Hea minister! Kas selle kahetsusväärse loo taustal on täheldatud ka inimeste suuremat huvi enda registreerimiseks, kui nad lähevad analoogilistesse riikidesse? Kas on täheldatud suuremat usaldust Välisministeeriumi vastu, selles mõttes, et kui Välisministeerium soovitab ühte või teise kohta mitte minna, siis on reisiplaan muudetud või sellised adrenaliinitõstmise reisirid ära jäetud või kaugemasse tulevikku lükatud?

Urmas Paet

Me oleme täheldanud inimeste mõningast suuremat huvi Välisministeeriumis registreerimise vastu, kui minnakse näiteks Euroopast välja. Aga seda on väga keeruline kontrollida, kuna mingit sundust või kohustust ju ei ole. Ega meil ei ole enne seda, kui kuskil olukord kehvaks läheb, ülevaadet, kui palju ühes või teises riigis Eesti kodanikke reisimas on, kuna registreerimise nõuet ei ole, registreerimine on lihtsalt võimalus. Ma siin teie ees jätkuvalt soovitan seda kõigil teha. On väga hea, kui midagi ei juhtu. Aga registreerimise peamine mõte on see, et kui ikkagi riigis x midagi juhtub – maavärisemine, looduskatastroof, terrorirünnak või mis iganes –, siis meil on hea ülevaade nendest Eesti kodanikest, kes seal sel ajal võivad viibida, ja me saame siis püüda

neid võimalikult täpselt aidata. Muidu kulub veel oma aeg selleks, et üldse selgeks teha, kes kus on. Rääkides inimeste aitamisest ja päästamisest, tuleb öelda, et sellistel puhkudel on kindlasti eelis nendel, kelle kohta me juba teame, et neid on vaja taga otsida või aidata. Minu jätkuv üleskutse on muidugi see, et pange ikkagi ennast kirja, kui lähete näiteks Euroopast välja.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra välisminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Tervishoid

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Marika Tuusilt sotsiaalminister Hanno Pevkurile.

Marika Tuus

Aitäh! Rõõm on kohtuda. Ma alustan sellest, et kui me vaatame koalitsioonilepingut, siis näeme, et tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamise kohta ei loe seal eriti midagi välja. Siin on küll niisugune lause, et koolitoidu tegemisse kaasatakse tippkokki ja soovitatakse rohkem tarbida kodumaist mahetoitu. Seda hoolimata sellest, et paljud perekonnad toituvad ju toiduabist, vaesus on sedavõrd suur. Aga tervishoiu rahastamisse ma ei näe midagi olulist juurde tulemas. Me teame, et kärped olid tohutud. Mida tähendab tegelikult see, et peetakse vajalikuks rahaliste vahendite suuremat sidusust patsiendiga? Kas see tähendab omaosaluse kasvu?

Hanno Pevkur

Aitäh küsimuse eest! Omaosaluse kasvu küll kusagil otseselt planeeritud ei ole. Ma soovitan teil koalitsioonilepingut ikka sõnasõnalt lugeda. Seal on tervishoiu rahastamise kohta väga palju ja põhimõttelist kirjas. Kõige olulisem tervishoiu puhul on rahastamise jätkusuutlikkus. Auväärt küsija, olles pikka aega olnud Riigikogu sotsiaalkomisjoni liige, on kindlasti nende küsimustega kokku puutunud. Rahastamise jätkusuutlikkuse koha pealt on viimased kuud teinud meelega natuke rõõmsamaks. Viimane Rahandusministeeriumi kevadprognoos tõi jällegi sotsiaalmaksu laekumisse lisa, mis annab haigekassa nõukogule kindlasti

võimalusi otsustada, mis on prioriteedid. Kas me seame prioriteediks eelkõige ravijuhtumite koguse ehk puhtalt kättesaadavuse ehk ostame rohkem ravijuhtumeid, nii ambulatoorseid kui ka statsionaarseid, või ostame juurde mingit kindlat raviliiki, näiteks hooldusravi? Sellesamas koalitsioonilepingus on öeldud, et me ennaktempos suurendame hooldusravi rahastamist, mis on selgelt põhjendatud, kuna eakamaid inimesi on meil üha rohkem. Või kas me teeme selle valiku, et me ei osta mitte nii palju ravijuhtumeid juurde, vaid taastame esmajärjekorras hinnakoefitsiendi 1,0? Neid valikuid eelarve tegemisel on haigekassa nõukogul kindlasti väga palju. Koalitsioonileping annab piisavat tuge selleks, et erinevaid otsuseid teha. Küsimus on paljuski selles, millised need lõplikud otsused on. Ma usun, et ükskõik, milline see otsus ka ei ole, on see ainult patsiendi kasuks.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Marika Tuus, esimene täpsustav küsimus!

Marika Tuus

Aitäh! Endiselt teeb muret eriarstiabi kättesaadavus. Me teame, et sinna tuli umbes protsendi võrra raha juurde, aga järjekorrad on veelgi pikenenud. Just eile sain teada, et näiteks ortopeedile ja silmaarstile on kõik ajad juba kinni pandud ning uusi nimekirju pole avatud. Samas oli tänaseks näiteks kell 14.40 vaba aeg olemas, kui selle eest ise raha maksata. Helistasin ka näiteks lüüsisambakirurgiasse ja sain sealteki teada, et juuli lõpuni vabu aegu ei ole ning uusi nimekirju pole üldse veel avatud. Nii et endiselt on meil nagu järjekorra kinnipanemise järjekord. Ometi on ju seadusega kehtestatud järjekordade maksimumpikkus, kuid kõik need järjekorrad ületavad selle aja. Mida te olete planeerinud teha, et järjekorrad lüheneksid? Ma tuletan meelde, et järjekorrad pikenesid ju ka majanduskasvu aastatel.

Hanno Pevkur

Aitäh! Te teate väga hästi, et kui te valite ühe konkreetse eriala ühes konkreetses haiglas, siis tööpoolest võite leida, et seal on väga pikk järjekord. Kui te helistate sama murega näiteks Läänemaa Haiglasse, siis ma arvan, et te kind-

lasti saate palju paremini ortopeedi vastuvõtule kui siis, kui te helistate näiteks Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse. Seda me oleme siin korduvalt arutanud. Te teate seda olukorda väga hästi. Mis puudutab kättesaadavuse parandamist, siis, nagu ma ütlesin, sõltub see nendest valikutest, kas me esmajärjekorras tuleme vastu arstidele ja haiglatele, kes soovivad koefitsiendiks saada uuesti 1,0, või tuleme vastu patsiendile ja ostame sama hinna eest juurde rohkem ravijuhtumeid. Juba ainult elanikkonna vananemisest tulenevalt on meil niikuinii see surve, et ravijuhtumite arv kogu aeg kasvab. Need on need valikud, mida me haigekassa nõukogus peame hakkama kõiki ühiskonnagruppe kaasates tegema. Eks me vaatame, kuhu me välja jõuame.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Infotunni aeg on läbi, sellepärast lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

Suur tänu Riigikogu liikmetele küsimuste esitamise eest! Suur tänu valitsusliikmetele ja peaministrile vastamise eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu neljanda töönädala kolmapäevast istungit. Head kolleegid! Nüüd on aeg üle anda arupärimisi ja eelnõusid. Ma palun kõnepultil kolleeg Kalle Laaneti!

Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Külalised! Viimasel ajal on järjekordselt avalikkuse ette tulnud tõsised probleemid seoses lähisuhtevägivallaga, perevägivallaga. Nagu me kõik teame, nende probleemide tõttu ei kannata mitte ainult üks või teine osapool, vaid kõige rohkem kannatavad nende tagajärjel kindlasti lapsed ja see kandub järgnevate aastate jooksul meie ühiskonnas edasi. Võrdlusena saab tuua, et kui me kevadel külvame muru, siis kipub esimese hooga muruga koos kasvama ka üsna palju maltsa. Kui me muru sageli ei niida ja maltsa välja ei roogi, siis lõpuks sööbki malts muru välja. Sellest lähtuvalt algatab Keskerakonna fraktsioon karistusseadustiku ja krimi-

naalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Eesmärk on muuta lihtsamaks ajutise lähenemiskeelu ja kohtuotsusega määratava lähenemiskeelu tingimuste täitmise kontrollimist, kasutades selleks elektroonilist valvet. Eelnõu teine eesmärk on diferentseerida karistus ajutise lähenemiskeelu ja kohtuotsusega määratava lähenemiskeelu tingimuste rikkumise eest ning sanktsioneerida rikkumine ka juhul, kui sellega ei põhjustatud ohtu isiku elule, tervisele või varale, samuti esmakordne rikkumine isiku poolt. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Tõnis Lukas!

Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Uue tööperioodi algupoolel peame jagama oma vaimuvalgust mitme riigistruktuuridesse kuuluva asutusega ja sirutama neile suunava käe. Selle tõttu annan keskkonnakomisjoni nimel üle kaks otsuse eelnõu. Ühe otsuse eelnõu alusel peaks Riigikogu nimetama Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogusse Riigikogust uued liikmed ja teise keskkonnakomisjoni algatatud otsuse eelnõu alusel peaks Riigikogu otsustama Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumise ja Riigikogust uute liikmete nimetamise. Keskkonnakomisjoni nimel annan need usaldavalt teie tarmuka arutelu alla. Loodan, et te toetate meie algatusi ja mõlemad nõukogud saavad Riigikogu liikmetest endale tublit täiendust.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! 15 Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liiget esitavad arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Arupärimine on tingitud eelmise nädala lõpus avalikuks tulnud Eesti Posti probleemidest. Teadaolevalt oli Eesti Posti kasum möödunud aastal 7,2 miljonit eurot, kuid samal ajal sai ettevõtte universaalse postiteenuse osutamisest 0,8 miljonit eurot kahjumit, mida on nii nõukogu kui ka juhatus hinnanud ebanormaalseks. Juhatus liikme Aavo Kärmase sõnul ähvardab ettevõtet

tulevikus universaalteenuse osutamisest tulev 4 miljoni euro suurune kahjum. Ka Meelis Atonen on öelnud, et kui riik lähemate kuude jooksul lahendust ei paku, teeb nõukogu ettepaneku leping lõpetada. On pakutud ka võimalust minna kohtusse. Sellepärast on meil kolm küsimust, sealhulgas küsimus, miks riik ei doteeri vajalikus mahus Eesti Posti teenuseid, ja küsimus, millised on valitsuse meetmed, et Eesti Posti nõukogu ei langetaks äärmuslikke otsuseid ega lõpetaks lepingut riigiga. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Mailis Reps!

Mailis Reps

Lugupeetud Riigikogu esinaine! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Jätkuna infotunnis tõstatatud teemale ja vestlusele peaminister Andrus Ansipiga soovime arupidamise vormis jätkata sel teemal vestlust rahandusminister Jürgen Ligiga. Teemaks on õpetajate, politseinike, piirivalvurite ja päästetöötajate palgad. Oleks huvitav arutada, miks on Vabariigi Valitsus koalitsioonileppes seisukohal, et järgmisel neljal aastal ei peaks õpetajate, politseinike, piirivalvurite ega päästetöötajate palka tõstma, arvestades fakti, et üheksa kvartalit järjest on reaalpalk langenud, ning ka seda, mida on välja toonud Põhjamaade politseinike assotsiatsioon, kes on üsna kriitiline meie sisemise olukorra suhtes, ja meie haridustöötajate liidu esitatud arve, mis näitavad, et arvestades õpetajate keskmist vanust, tekivad tulevikus järelkasvuprobleemid, kui me ei suuda kooli meelitada piisavat arvu noori õpetajaid. Sellest tulenevalt on Keskerakonna fraktsiooni liikmetel Jürgen Ligile viis küsimust. Ma usun, et vastuses arupärimisele saame küsimustele vastused, vähemalt tekib diskussioon.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel nimel olen vastu võtnud kolm seaduseelnõu ja kaks arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende menetlemise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad sellele seadusele, siis saadan nad otsekohe edasi adressaatidele.

Nüüd mõned teated, head kolleegid. Riigikogu juhatus on võtnud menetluse järgmised

eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Vabariigi Valitsuse ülelele algatatud meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse ülelele algatatud 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; Vabariigi Valitsuse eile algatatud raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse eile algatatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmisega seonduvalt rahuaja riigikaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on riigikaitsekomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni eile algatatud tuumakatastroofi piirkonda saadetud isiku seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon.

Riigikogu liikmed moodustasid eile Eesti – Bosnia ja Hertsegoviina parlamendirühma ning Harjumaa toetusrühma.

Head kolleegid! Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 94 liiget, puudub 7.

1. Väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (8 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Tänases päevakorras on üks punkt, Vabariigi Valitsuse algatatud väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Ettekandjaks palun kõnepulti rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Esitlen teile Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõu, millega muudetakse mitmeid finantsvaldkonna seadusi. See eelnõu oli siin esimesel lugemisel tegelikult juba 16. veebruaril, aga kukkus menetlusest välja, kuna Riigikogu koosseisu tööaeg lõppes. Olulisemad muudatused tehakse väärtpaberituru seaduses ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses, aga ka asjaõigusseaduses.

Esiteks täpsustatakse finantstagatise mõistet ja seda, kes võivad sellise kokkuleppe sõlmida. Üldjuhul sõlmivad neid tagatislepinguid pangad omavahel. Finantstagatise ese on kontol olev raha, aktsia või mõni muu väärtpaber. Lisaks võib finantstagatise ese olla ka pangalaenu tulenev nõue. Finantstagatise regulatsioon kehtib Eestis juba praegu ja suures osas tuleneb see Euroopa Liidu õigusest. Eesti praktika kohaselt on aga välja kujunenud, et finantstagatise kokkuleppeid sõlmivad omavahel pangad ja tavalised äriühingud, äriühingutest just väiksemad, et saada pangast laenu. Sellega saab aga pank laenu saanud ettevõtja pankroti korral varade jaotamisel suure eelise teiste võlausaldajatega võrreldes. Lisaks ei saa finantstagatise kokkuleppeid pankrotimenetluses kehtetuks tunnistada. Selline lähenemine, et pangad sõlmivad finantstagatise kokkuleppeid tavaliste äriühingutega, ei ole üldiselt Euroopa Liidu direktiivi eesmärgiga kooskõlas. Direktiiv näeb ette, et selliseid kokkuleppeid peaksid sõlmima pangad ja muud finantsinstitutsioonid omavahel. Seetõttu tehakse eelnõuga muudatus, mille kohaselt saab finantstagatise kokkuleppeid sõlmida edaspidi üksnes pankade või suuremate äriühingute vahel. See lähenemine on levinud ka Euroopa Liidu teistes liikmesriikides.

Teiseks täpsustatakse eelnõuga seda, kuidas liikmesriikide väärtpaberite arveldussüsteemid koos toimima peavad. Eesti väärtpaberite arveldussüsteem kuulub rahvusvahelisse finantsgruppi NASDAQ ja sellel on olemas ühendused lähinaabrite (Soome, Poola, Leedu ja Läti) väärtpaberite arveldussüsteemidega. Sellised süsteemiühendused loovad eelduse, et finants tehingute tegemine muutuks kiiremaks ja odavamaks. Nimetatud nõuded tulenevad samuti direktiivist.

Kolmandaks tehakse mitmeid olulisi muudatusi Eesti väärtpaberite keskregistri seaduses. Kehtiva regulatsiooni alusel võib kontohaldur, kes on tavaliselt pank, hoida ühe konto vahendusel paljude investorite väärtpabereid Eesti väärtpaberite keskregistris. Sellist kontot nimetatakse esindajakontoks. Üldjuhul hoiaavad Eesti väärtpabereid sellisel kujul välisinvestorid, näiteks on välismaised pangad avanud Eestis üle tuhande esindajakonto. Kehtiv seadus näeb esindajakontode avamisel aga ette mitmeid lisanõudeid tavaliste väärtpaberikon-

tode avamisega võrreldes. Üks peamine nõue on see, et kontohaldur peab avama esindajakonto eraldi nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele, nii residentidele kui ka mitteresidentidele. Selline nelja konto avamise nõue eelnõuga kaotatakse. Esindajakontode avamine peaks muutuma odavamaks ning eelkõige välisinvestoritel peaks muutuma lihtsamaks Eestis väärtpabereid omandada.

Lisaks eeltoodule sätestatakse ka täiesti uus väärtpaberikonto liik – otsekonto. Seni on iga isik, kes on soovinud Eestis avada väärtpaberikontot või teha tehinguid väärtpaberitega, pidanud tegema seda panga vahendusel. Eelnõuga luuakse võimalus avada konto Eesti väärtpaberite keskregistris otse, ilma panga vahenduseta. See võimaldab eelkõige väikeinvestoritel teha väärtpaberitega seotud tehinguid senisest mugavamalt ning ilmselt ka odavamalt.

Kokku võttes: pakutud muudatused peaksid soodustama välisinvesteeringuid Eestisse ning võimaldama väikeinvestoritel teha senisest mugavamalt ja odavamalt tehinguid Eesti väärtpaberitega. Tänan!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra rahandusminister! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma kutsun ettekandjaks rahanduskomisjoni liikme Taavi Rõivase. Palun!

Taavi Rõivas

Austatud juhataja! Head ametikaaslased! Samasisulist eelnõu arutas ka eelmine parlamendikoosseis oma eelviimasel istunginädalal, kuid kahjuks ei jõutud seda lõpuni menetleda ja see eelnõu langes XI Riigikogu koosseisu volituste lõppemise tõttu menetlusest välja. Riigikogu eelmise koosseisu rahanduskomisjon andis endale aru, et eelnõu ei olnud võimalik parlamendikoosseisu töö ajal lõpuni menetleda, kuid me sellegipoolest soovisime esimese lugemise täiskogus ära teha, et informeerida üldsust kavandatavatest muudatustest ja anda Euroopa Liidule selge signaal soovi kohta üle võtta direktiivi sätteid.

Ma juhin teie tähelepanu ka sellele, et direktiivist tulenevad muudatused pidanuks olema seadustesse üle võetud juba möödunud aasta 30. detsembriks, kuid ülevõetavate normide sisuline kohaldamine on direktiivis ette nähtud alates s.a 30. juunist. Eesti suhtes ei ole rikkmismenetlust algatatud. Selle eelnõuga hilinemine on peamiselt tingitud eelnõu pikaleveninud ettevalmistamisperioodist ja loomulikult Riigikogu koosseisu volituste lõppemisest.

Komisjonis arutati seda eelnõu 18. märtsil, mil eelnõu tutvustasid ja küsimustele vastasid rahandusminister Jürgen Ligi ja ministeeriumi finantsturgude osakonna juhataja Thomas Auvaart. Peamiselt tunti komisjonis huvi otsekonto avamise võimaluse vastu Eesti väärtpaberite keskregistris ning direktiivist tulenevate muudatuste õigel ajal ülevõtmise vastu. Komisjoni konsensuslik ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada, saata eelnõu teisele lugemisele ning määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks esmaspäev, 9. mai kell 10. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Taavi Rõivas! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Määrati eelnõu nr 8 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 9. mai kell 10. Eelnõu nr 8 esimene lugemine on lõpetatud. Meie päevakord on ammendatud.

Lugupeetud kolleegid! Istung on lõppenud. Head tööd komisjonides!

Istungi lõpp kell 14.18.

Istungi kestus 1 tund ja 18 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 5. mai 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu (15 OE) teine lugemine

2. Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu (16 OE) teine lugemine

3. Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu (17 OE) teine lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, head ametikaaslased! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärku neljanda tööpäeva neljapäevast istungit. Head ametikaaslased, eilsel politseioperatsioonil rünnati politseitöötajaid ja üks neist sai surma. Politseinike ründamine nende ametikohustuste täitmisel on otsene rünne Eesti riigi vastu. Palun teid tõusta leinaseisakuks! (Leinaseisak.)

Nüüd palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Härra juhataja! Head kolleegid! Mul on üle anda Keskerakonna fraktsiooni eelnõu, mille pealkiri on alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu. Teatavasti anti täna hommikul uudistes teada, et valitsus kavatseb tulla Riigikogu ette sama seaduse muutmisega. Ta tahab muuta tubakakaktsiisi – täpsemalt seda tõsta. Keskerakond kindlasti toetab seda eelnõu, kui valitsus selle meile esitab, ja loodame, et valitsus ka meie eelnõu toetab. Meie eelnõus pakutav muudatus puudutab § 66 lõiget 12: me sooviksime muuta elektriaktsiisi, nii et see oleks alates 2013. aasta 1. jaanuarist 1 euro, nagu Euroopa Liidus nõutakse. Vastavad arvutused on tehtud. Eilses

infotunnis peaminister küll kinnitas, et elektri hind on meil normaalne, ja tõi kinnituseks iga-suguseid arve. Ent ta rääkis aktiivelektri hinnast, mis meil tõesti on madal, aga tarbijahind on meil praegu kodutarbijale 10,4 eurosent. Soomes on see 10 senti. Nii et hinnatõusu on oodata ja me tahaksime seda kompenseerida inimestele ja ka ettevõtetele. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Kalev Kotkase!

Kalev Kotkas

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Enda ja veel üheksa Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liikme nimel annan üle arupärimise põllumajandusminister Helir-Valdor Seedrile. Mure on selles, et riik on majanduslikult oluliste ja kuivenduse seisukohast strateegiliste eesvoolude korrashoiu kohustuse võtnud enda kanda. Sellest tööst sõltub 386 000 hektari kuivendatud põllumajandusmaa ning 271 000 hektari kuivendatud metsamaa kasutamine. Paraku on selleks otstarbeks riigieelarves ette nähtud raha viimastel aastatel kokku kuivanud, täpsemalt viis korda vähenenud. Riiklikul järelevalvel on raske nõuda maaomanikelt kuivendussüsteemide nõuetekohast hooldamist omal maal, kui riik ei täida omale võetud kohustusi. Selle probleemiga seonduvalt on meil ministrile kokku neli küsimust. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud ühe eelnõu ja ühe arupärimise ning Riigikogu juhatus otsustab nende menetlemise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele.

Annan nüüd edasi mõned teated. Esiteks, Riigikogu juhatus on rahandusminister Jürgen Ligile ja majandusminister Juhan Partsile edastanud neile esitatud Riigikogu liikmete

arupärimise. Teiseks: head Riigikogu liikmed, täna toimub pärast täiskogu istungi lõppu istungisaalis Narva Muuseumi ja bastionide toetusrühma asutamiskoosolek. Selle kokkukutsuja on Juku-Kalle Raid. Ootame aktiivset osavõttu!

Head ametikaaslased! Viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 84 Riigikogu liiget, puudub 17.

1. Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu (15 OE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Asume nüüd tänase päevakorra juurde. Esimene päevakorrapunkt on põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 15 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks põhiseaduskomisjoni liikme Väino Linde!

Väino Linde

Lugupeetud istungi juhataja! Auväärt Riigikogu! Peab ütleva, et esimese lugemise järel ei esitanud eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega ka mitte Riigikogu komisjonid. Põhiseaduskomisjon ise vaatas sellele eelnõule tõsiselt otsa veel üleile, s.o 3. mail oma korralisel istungil ja me jäime selle juurde, mis ma juba esimese lugemise järel siin saalis komisjoni nimel välja ütlesin: meie ettepanek on täna teine lugemine lõpetada. Kuna tegemist pole seaduseelnõu, vaid otsuse eelnõuga, siis on võimalik täna see eelnõu otsusena vastu võtta. Kuna muudatusettepanekuid ei esitatud, siis on esimese lugemise tekst identne sellega, mida me täna siin saalis vaatame. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma täna ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Seaduseelnõu nr 15 kohta muudatusettepanekuid laekunud ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et täna teisel lugemisel tuleks läbi viia ka lõpphääletus. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist. Kas võime minna lõpphääletuse juurde?

Panen lõpphääletusele seaduseelnõu nr 15. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigieelarve kontrolli erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 15 on otsusena vastu võetud. (Tabel 3.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

2. Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu (16 OE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme teise päevakorrapunkti juurde, milleks on põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 16 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks põhiseaduskomisjoni aseesimehe Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Ka selle eelnõu kohta muudatusettepanekuid esitatud ei ole. Põhiseaduskomisjon kui juhtivkomisjon arutas eelnõu oma 3. mai istungil ja otsustas teha ettepaneku saata see teisele lugemisele. Teen teile ettepaneku ka see otsus vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma täna ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, seega läbirääkimisi ei avata. Eelnõu nr 16 kohta muudatusettepanekuid laekunud ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et eelnõu teisel lugemisel tuleks läbi viia ka lõpphääletus. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist. Kas võime minna lõpphääletuse juurde?

Panen lõpphääletusele eelnõu nr 16. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 16 on otsusena vastu võetud. (Tabel 4.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

3. Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu (17 OE) teine lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme kolmanda päevakorrapunkti juurde, milleks on põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 17 teine lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks põhiseaduskomisjoni esimehe Rait Maruste!

Rait Maruste

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ka selle eelnõu kohta ei tulnud ühtegi täiendusettepanekut ja nii pidas komisjon õigeks esitada teile vastuvõtmiseks täna sama teksti, mis on teie ees juba olnud. Kutsun teid üles hääletama selle eelnõu poolt! Lõpetuseks aga tahaksin kommentaariks öelda, et ei saa pidada mõistlikuks ega otstarbekaks, et erikomisjoni moodustamine võtab võrreldes alatiste komisjonide moodustamisega protseduuriliselt nii kaua aega. See on takistanud inimeste tööleasumist, sh ka kõnealuse komisjoni tööleasumist. Võib-olla oleks mõistlik, et me võtame selle korra ette ja püüame protseduuri kiirendada ja lühemaks muuta. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Eelnõu nr 17 kohta muudatusettepanekuid laekunud ei ole ja juhtivkomisjoni seisukoht on, et teisel lugemisel tuleks läbi viia ka eelnõu lõpphääletus. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist. Kas võime minna lõpphääletuse juurde?

Panen lõpphääletusele otsuse eelnõu nr 17. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 84 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Põhiseaduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni moodustamine" eelnõu nr 17 on otsusena vastu võetud. (Tabel 5.)

Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

Head ametikaaslased, sellega on meie täna-
ne istung lõppenud. Ma tänan teid ja soovin
teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 10.14.

Istungi kestus 14 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 9. mai 2011
Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärku viienda töönädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid, nüüd võite üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, kolleeg Urmas Klaas!

Urmas Klaas

Proua esimees! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu kultuurikomisjon algatab järgmised Riigikogu otsuste eelnõud: eelnõu Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamise kohta, eelnõu rahvusoperi nõukogu liikmete nimetamise kohta ning eelnõu Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamise kohta. Täna väga!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Sven Sester!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Riigikogu rahanduskomisjoni 9. mai 2011. aasta istungi otsuse kohaselt esitab rahanduskomisjon Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Keskerakonna fraktsiooni nimel on mul au üle anda noorsootöö seaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Asja sisu ja mõte on lihtne. Eelmisel nädalal toimus registreerimine õpilasmaleva töökohtadele.

Umbes poole tunniga said kõik 700 kohta täidetud ja tuhandeid avaldusi jäi üle. Meie eesmärk on need noored inimesed, kes tahavad õppida töötegemist ning saada nii ka majanduslikku ja sotsiaalset kasvatust, sotsiaalmaksust vabastada. Teisalt tooks see siia juurde ka ettevõtteid. Õpilasmaleva nõukogu liikmena on mul tõsine mure, et tööd pakkuvate ettevõtete ring on aasta-aastalt sama. See muudatus motiveeriks ettevõtjaid tööpakkujatega liituma ning annaks loomulikult õpilastele võimaluse saada töökogemust ja töökasvatust. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Proua juhataja! Head kolleegid! Mul on au Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni 16 liikme nimel anda üle arupärimine siseminister Ken-Marti Vaherile. Arupärimine käsitleb sisejulgeolekut. Aasta 2011 on alanud päris mustades toonides. Aasta esimese kolme kuu jooksul on eelmise aastaga võrreldes näiteks liiklussurmade arv kasvanud 73%. Võrreldes 2009. aastaga jätkas 2010. aastal kasvamist ka põlenguohvrite arv – ligi 10%, õigemini, 9,5%. Samuti on tulnud Europolilt päris kriitilisi sõnumeid Eesti kurjategijate kohta. Nii näiteks on Soomes ligi veerand välisriigist tulnud kurjategijatest pärit Eestist. Kuna meie peaminister ja rahandusminister on siinsamas Riigikogu saalis väljendanud kindlat arvamust, et sisejulgeoleku valdkonna eelarve kasvu pole lähiaastatel ette näha, siis on meil selle kõigega seoses siseministrile küsimusi. Esiteks, milline on üldse tema arusaam viimase aja arengutest sisejulgeoleku valdkonnas? Kuna rahastamise suurenemist ei ole ette näha, siis on meil teinegi oluline küsimus: millised on kompensatsioonimehhanismid, et olukorda leevendada ja õnnetussurmade kasv peatada? Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatuse nimel olen vastu võtnud viis seaduseelnõu ja ühe arupärimise. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus kolme tööpäeva jooksul nende menetlemise. Kui arupärimine vastab sellele seadusele, siis edastan selle otsekohe adressaadile.

Head kolleegid! Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: keskkonnakomisjoni s.a 4. mail esitatud Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; keskkonnakomisjoni s.a 4. mail esitatud Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 4. mail algatatud karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on õiguskomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 5. mail algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon.

Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 5. mail esitatud Eesti seisukohad Euroopa Liidu Nõukogu määruse, mis reguleerib kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist abieluvararežiime käsitlevates asjades, eelnõu kohta ning määruse, mis reguleerib samu küsimusi registreeritud kooselust tulenevaid varalisi tagajärgi käsitlevates asjades, eelnõu kohta Euroopa Liidu asjade komisjonile ning on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja määruste kohta arvamust andma õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 19. mai kell 16. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse s.a 5. mail esitatud Eesti seisukohad Euroopa nõukogu määruse, mis käsitleb Euroopa Liidu Teataja elektroonilist avaldamist, eelnõu kohta Euroopa Liidu asjade komisjonile ning on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja määruse kohta arvamust andma põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 19. mai kell 16.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise põllumajandusminister Helir-Valdor Seederile.

Eelmisel nädalal moodustati looduslike pühapaikade toetusrühm ja Narva toetusrühm.

Head kolleegid! Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 88 Riigikogu liiget, puudub 13.

Lugupeetud kolleegid! Selle nädala päevakord on teil laudadel. Panen selle nädala päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 86 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

Tänases päevakorras arupärimistele vastamist ette nähtud ei ole. Esinemiseks vabas mikrofonis palun registreeruda pärast minu haamrilööki! Kõnesoove ei ole. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.09.

Istungi kestus 9 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 10. mai 2011
Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (18 OE) esimene lugemine

2. Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (19 OE) esimene lugemine

3. Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (20 OE) esimene lugemine

4. Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (21 OE) esimene lugemine

5. Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (30 OE) esimene lugemine

6. Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu (31 OE) esimene lugemine

7. Vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (24 SE) esimene lugemine

8. Olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Energiasäät" arutelu

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu viienda töönädala teisipäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun Riigikogu kõnetooli Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua juhataja! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna viis seaduseel-

nõu. Esiteks, lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Teiseks, välismaalaste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust siseminister Ken-Marti Vaher. Kolmandaks, tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, neljandaks, vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, ning viiendaks, alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktiivi seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kolme viimase seaduseelnõu menetlemisel esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna! Järgmisena palun kõnetooli Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Sotsiaaldemokraatide nimel annan üle otsuse eelnõu, mis teeb valitsusele ettepaneku töötada välja tegevuskava, vähendamaks lõhet meeste ja naiste palga vahel. Rooma lepinguga sätestati Euroopas põhimõtte võrdse töö eest võrdne palk 1957. aastal. Täna, rohkem kui pool sajandit hiljem, on Euroopa Liidu riigis Eestis lõhe mehe ja naise palga vahel Euroopa Liidu sügavaim. Seega me oleme Euroopa murelaps. Eesti naiste keskmine kuupalk oli kaks aastat tagasi 200 eurot väiksem kui meeste keskmine brutopalk. Euroopa Liidus on keskmine erinevus meeste ja naiste keskmise palga vahel 18%, Eesti Vabariigis aga Eesti tööjõu uuringu andmetel täisajaga töötajate seas 31,4%. Seega, arvestades kõiki meile teadaolevaid fakte, on sotsiaaldemokraadid veendunud, et Eesti vajab Vabariigi Valitsuse konkreetset tegevuskava koos kindlate meetmetega, vähendamaks meeste ja naiste töötasude vahel haigutavat palgalõhet. Siin on meie otsuse eelnõu.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun kõnetooli Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Austatud proua juhataja! Head kolleegid! Annan kaheksa Keskerakonna fraktsiooni liikme nimel üle arupärimise rahandusminister Jürgen Ligile. Arupärimine puudutab erimärgistatud kütuse maksusoodustuste piiramist. Tänavu 5. mail kiitis valitsus heaks vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise, millega piiratakse erimärgistatud kütuse maksusoodustusi. Valitsusel on kavas vedelkütuse erimärgistamise seadust muuta kahes etapis. Esmalt lõpetatakse erimärgistatud vedelkütuse kasutamine paiksetes mootorites ning kaevandus-, metsandus- ja ehitustööl. See peaks jõustuma 1. jaanuaril 2012. Teises etapis on sama sisuga ettepanekud plaanis esitada 2011. aasta jooksul ja need peaksid puudutama reisi- ja kaupade raudteevedu, laevaliiklust, soojuse ja elektrienergia tootmist ning põllumajandust. Me esitame härra rahandusministrile kuus küsimust, et saada selgust, mis on muudatuste põhjused ja millega see praegune muudatus kompenseeritakse. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna väga! Rohkem eelnõusid ja arupärimisi üle anda ei ole. Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kuus eelnõu, mille menelusse võtmise otsustab Riigikogu juhatus vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, ja ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle adressaadile viivitamatult.

Nüüd järgmised teated. Esiteks, Riigikogu juhatus on võtnud menelusse rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu ning määranud selle juhtivkomisjoniks rahanduskomisjoni. Eelnõu muudatuseettepanekute esitamise tähtaeg on 11. mai kell 18. Teiseks, kolmapäeval, 11. mail osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ja siseminister Ken-Marti Vaher. Kolmandaks, olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise siseminister Ken-Marti Vaherile.

Ja veel on teatada, et täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub istungisaalis baltisaksa toetusrühma asutamiskoosolek, mille kokkukutsuja on Peeter Võsa, ja noorte toetusrühma asutamiskoosolek, mille kokkukutsuja on Kalle Palling.

Head kolleegid! Teeme nüüd kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 85 rahvasaadikut, puudub 16.

Head Riigikogu liikmed, asume tänase päevakorra juurde. Päevakorras on kuus Riigikogu otsuse eelnõu, üks seaduseelnõu ja olulise tähtsusega riikliku küsimusena energiasäästu arutelu.

1. Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (18 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Esimene päevakorrapunkt on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 18 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli väliskomisjoni esimehe Marko Mihkelsoni!

Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele otsustas Riigikogu väliskomisjon algatada 12. aprillil Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise. Me pöördusime delegatsiooni moodustamiseks Riigikogu fraktsioonide poole, fraktsioonid tegid tööd ja pakkusid väliskomisjonile välja järgmise delegatsiooni koosseisu: delegatsiooni juht Marko Mihkelson, liikmed Sven Mikser, Mati Raidma ja asendusliige Kadri Simson. Muudatuseettepanekuteks oli ka aega, nende esitamise tähtaeg oli 29. aprill. Õigeks ajaks ei laekunud ühtegi ettepanekut. Väliskomisjon arutas uuesti delegatsiooni moodustamist oma 2. mai istungil ja pärast lühikest, kuid konstruktiivset arutelu otsustas väliskomisjon konsensusega teha

ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja eelnõu otsusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Tundub, et küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja see otsusena vastu võtta. Tundub, et suurem osa inimesi on kohal. Kas võib asuda hääletamise juurde?

Panen väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 18 lõpphääletusele.

Tulemusega 79 poolthäält on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 18 Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 6.)

2. Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (19 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme teise päevakorrapunkti juurde, milleks on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 19 esimene lugemine. Palun, väliskomisjoni esimees!

Marko Mihkelson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu väliskomisjon otsustas vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorrale 18. aprillil algatada Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise. Tegime fraktsioonidele ettepaneku esitada delegatsiooni liikmed. Fraktsioonid pakkusid välja järgmise delegatsiooni koosseisu: delegatsiooni juht Andres Herkel, liikmed Margus Hanson ja Mailis Reps ning asendusliikmed Paul-Eerik Rummo, Indrek Saar ja Ester Tuiksoo. 29. aprillini oli aega oma otsus ümber mõelda ja muudatusettepanekuid teha. Komisjonile ei laekunud ühtegi muudatusettepanekut. 2. mail arutas väliskomisjon delegatsiooni moodustamist ja leidis pärast lühikest, aga konstruktiivset arutelu konsensusega, et esi-

mese lugemise võiks lõpetada ja eelnõu otsusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale küsimusi ei ole. Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta. Asume hääletusprotseduuri juurde, palun kõikidel Riigikogu liikmetel saali tulla!

Panen lõpphääletusele väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 19.

Tulemusega 78 poolthäält on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 7.)

3. Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (20 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme kolmanda päevakorrapunkti juurde, milleks on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 20 esimene lugemine. Palun, Marko Mihkelson!

Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu väliskomisjon otsustas vastavalt Riigikogu kodukorrale 12. aprillil algatada Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamise. Delegatsiooni koosseisu moodustamiseks pöördusime fraktsioonide poole ja fraktsioonid tegid väliskomisjonile ettepaneku moodustada delegatsioon järgmises koosseisus: delegatsiooni juht Laine Randjärv, delegatsiooni juhi asetäitja Aadu Must, liikmed Aivar Kokk, Valeri Korb, Väino Linde, Rein Randver, Andre Sepp, Sven Sester, Neeme Suur, Jaanus Tamkivi, Ülo Tulik ja Vladimir Velman. Välis-

komisjon andis aega ka muudatusettepanekute tegemiseks. 29. aprilliks ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud, mis andis võimaluse väliskomisjonil 2. mail konsensusega jõuda otsuseni moodustada delegatsioon ning teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja eelnõu otsusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Küsimusi ettekandjale ei ole. Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja see otsusena vastu võtta. Valmistume siis taas hääletamiseks.

Panen lõpphääletusele väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 20.

Tulemusega 81 poolthäält on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Läti Vabariigi Parlamentidevahelise Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 20 Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 8.)

4. Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu (21 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Meie neljas päevakorrapunkt on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 21 esimene lugemine. Marko Mihkelson, palun!

Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikogu väliskomisjon otsustas 12. aprillil vastavalt Riigikogu kodukorra seadusele moodustada Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni. Pöördusime fraksioonide poole ja nendelt saadud ettepanekute alusel moodustus delegatsioon koosseisus: delegatsiooni juht Väino Linde, liikmed Juku-Kalle Raid ja Olga Sõtnik, asendusliikmed

Jaak Allik, Rait Maruste ja Indrek Raudne. 29. aprilliks, muudatusettepanekute tähtajaks ühtegi asjakohast ettepanekut ei laekunud. Väliskomisjon arutas otsuse eelnõu oma 2. mai istungil ja pärast arutelu otsustasime konsensusega teha ettepaneku esimene lugemine lõpetada ja eelnõu otsusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu, Marko Mihkelson, põhjaliku ettekande eest! Küsimusi ei ole ja ka läbirääkimisi avada ei soovita. Valmistume taas hääletusprotseduuriks. Juhtivkomisjoni ettepanek oli panna eelnõu lõpphääletusele ja see otsusena vastu võtta.

Panen lõpphääletusele väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 21.

Tulemusega 82 poolthäält on väliskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" eelnõu nr 21 Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 9.)

5. Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (30 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Hea Riigikogu! Asume tänase viienda päevakorrapunkti juurde, milleks on keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu nr 30 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni esimehe Tõnis Lukase!

Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Head kolleegid! Riigikogu keskkonnakomisjon täitis oma kohust ja esitas metsaseaduse alusel Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu uute liikmete nimetamise otsuse eelnõu. Selle seaduse alusel on meil siin saalis vaja määrata kaks uut liiget Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukokku ja keskkonnakomisjon teeb ettepaneku, et need liikmed oleks Liisa-Ly Pakosta ja Indrek

Raudne. Palun Riigikogul seda otsuse eelnõu tänasel hääletusel toetada!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, härra Lukas! Teile on küsimus. Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Kas see on nüüd mingi uue poliitilise tava algus, et säärase väga olulise organisatsiooni nõukogusse kuuluvad ainult ühe erakonna liikmed?

Tõnis Lukas

Ju meil on siis metsaga oma suhe.

Aseesimees Laine Randjärv

Järgmine küsimus. Kadri Simson, palun!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud komisjoni esimees! Kas te ütleksite meile, mitu kandidaati oli ja kuidas komisjon oma valiku tegi, mis põhimõtetest lähtudes?

Tõnis Lukas

Kandidaate oli minu mäletamist mööda neli ja komisjon tegi oma otsuse hääletamise teel. Hääled jagunesid nii, et Liisa-Ly Pakosta sai viis häält, Indrek Raudne samuti viis häält, teised kandidaadid Rainer Vakra ja Neeme Suur said vähem häält.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus on Peep Arult.

Peep Aru

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Küsimus on: kas te komisjonis tuvastasite ka kahe ülejäänud kandidaadi suhte metsaga?

Tõnis Lukas

Aitäh hea küsimuse eest! Komisjoni liikmete hääletamismotiivide kohta me pikemalt revisjoni ei teinud, igapäev hääletusotsus jäi tema sisetunde küsimuseks. Igal juhul ette pandud kandidaatidest toetati kõige rohkem Liisa-Ly Pakostat ja Indrek Raudset ja nad on kindlasti väga head Riigikogu esindajad metsandusküsimustega tegelemisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus, Mihhail Stalnuhhin.

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Täitsa huvitav hakkas. Äkki oskaksid selgitada, mis tüüpi suhted teil metsaga on? Kas need on ikka sellised, millest saab rääkida laste juuresolekul, kes meil praegu rõdul on?

Tõnis Lukas

Jaa, kindlasti. Ka ajalooõpikus on näiteks metsavendade punkri joonis. Nii et see on õppekavas väga konkreetselt fikseeritud ja selles ei ole mitte midagi keelatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Kajar Lember, palun!

Kajar Lember

Mul tekkis nüüd küsimus, mis seos peaks olema metsavendlusel ja RMK-l.

Tõnis Lukas

Kordan jälle, et hääletamismotiivid olid iga Riigikogu keskkonnakomisjoni liikme enda otsustada. Aga küllap on Riigikogul mõtet metsa majandamise valdkonnas toetada neid kompetentseid inimesi, kelle keskkonnakomisjon on liikmekandidaadidena esitanud. Usun, et võite kindlasti nende poolt hääletada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Härra Riisalu, tuletan meelde, et selle punkti raames on võimalik igapäev esitada üks küsimus. Palun, Väino Linde!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Veidi tõsisemaks minnes küsin: mis võiksid olla nende lugupeetud nõukogu liikmete funktsioonid nõukogus, kui nad osutuvad sinna valituks?

Tõnis Lukas

Nad peavad osa võtma nõukogu istungitest ning langetama riigile ja rahvale olulisi majanduspoliitilisi otsuseid. Samuti tuleb vaadata, et RMK tegevus vastaks seadusele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbiraäkimid. Palun, härra Mikser!

Sven Mikser

Austatud juhataja! Head kolleegid! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon esitatud eelnõu lõpphääletusel kahjuks toetada ei saa. Tahan seda väga põgusalt ka põhjendada. Hea tava, mida on siin saalis kahetsusväärset ka varem rikutud, ütleb, et kui Riigikogu nimetab ühte nõukogusse enam kui ühe liikme, siis peaks seal olema tagatud nii koalitsiooni kui opositsiooni esindatus. Sedapuhku seda nooblit printsiipi järgitud ei ole.

Samas tahan teha austatud keskkonnakomisjoni esimehele kaks komplimenti. Esiteks selle eest, et ta täna ilmus meie ette pintsakus. Teiseks selle eest, et ta on suutnud lühikese keskkonnakomisjoni juhtimise staaži jooksul suruda sellesse tähtsasse nõukogusse koguni kaks oma erakonnakaaslast. Nii et siin ei ole puudu mitte üksnes koalitsiooni-opositsiooni esindatuse põhimõtte järgimine, vaid lood on suisa nii, et Riigikogus esindatud neljast erakonnast kõigest üks on saanud oma esindajad Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogusse. Meil sotsiaaldemokraatidena ei ole otseselt mingisugust põhjust kahelda ei kultuurikomisjoni liikme Liisa-Ly Pakosta ega maaelukomisjoni liikme Indrek Raudse teadmistes ja kompetentsis metsamajanduse valdkonnas, aga poliitilist head tava on siin rängalt rikutud ning seetõttu sotsiaaldemokraadid hääletavad selle eelnõu vastu. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, Sven Mikser! Palun kõnetooli Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Hea juhataja! Head kolleegid! Ma tahan siinkohal üle anda väikese mandaadi kohekohe valitavatele Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmetele. Mul ei ole mitte ühtegi põhjust kahelda ei Indrek Raudse ega Liisa-Ly Pakosta isamaa-armastuses ja arusaamises meie kaunist kodumaast, seetõttu kutsun neid RMK nõukogu liikmetena üles seisma selle eest, et meie armast isamaad nii inetul kombel paljaks ei raiutaks. Küllap on teid kõiki mööda Eestit ringi sõites häirinud meie

suurepärastel maanteedel avanev pilt lahinguväljasarnastest raielankidest. Nagu sõda oleks neist paigust üle käinud.

Juba eelmises Riigikogus proovisin ma arutleda teemal, kas me ei peaks täiendama oma maastikukaitsealast seadustikku. On räägitud, et Eestisse on mõistlik tulla, kuna siin on puutumata ja ilus loodus. Praegu aga tundub mulle, et sellest ilusast loodusest midagi eriti järele jäämas ei ole, sel lihtsal põhjusel, et eriti Riigimetsa Majandamise Keskus armastab riigimetsa raiuda just suurte teede ääres. Sinna pääseb kõige paremini ligi. Ma loodan, et meie kohe valitavad nõukogu liikmed astuvad arvestatavaid samme, et Eesti maastik säiliks sellisena, nagu me seda näha tahame, ja et siin oleks meil ja meie külalistel, mida vaadata. Edu teile teie töös! Loodan, et see üleskutse leiab praktilist arvestamist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem kõnesoove registreeritud ei ole, sulgen läbiraäkimid. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja see otsusena vastu võtta. Asume hääletusprotseduuri juurde.

Panen lõpphääletusele keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu nr 30.

Poolt hääletas 48 rahvasaadikut ja vastu 15, erapooletuid ei ole. Keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigimetsa Majandamise Keskuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu nr 30 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 10.)

6. Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu (31 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Kuuendana on päevakorras keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu nr 31 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli taas keskkonnakomisjoni esimehe Tõnis Lukase!

Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Head kolleegid! Esitan teile keskkonnakomisjoni nimel ühe veel põnevama eelnõu, millega me soovime nimetada ühte nõukogusse mitte enam kaks, vaid lausa neli uut liiget. Nimelt, Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmeid nimetab suur saal neli ja enne seda tuleb sama eelnõu kohaselt kutsuda tagasi neli senist nõukogu liiget. Teeme ettepaneku, et need uued liikmed on Siim Kabrits, Tõnis Kõiv, Rein Randver ja Andrus Saare. Palun seda eelnõu täna esimesel lugemisel toetada!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, hea ettekandja! Küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja see otsusena vastu võtta. Valmistume hääletamiseks.

Panen lõpphääletusele keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu nr 31.

81 rahvasaadikut hääletas poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Keskkonnakomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu liikmete tagasikutsumine ja uute liikmete nimetamine" eelnõu nr 31 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 11.)

7. Vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (24 SE) esimene lugemine**Aseesimees Laine Randjärv**

Tänane seitsmes päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 24 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Aivar Sõerdi!

Aivar Sõerd

Austatud istungi juhataja! Austatud Riigikogu! Käesoleva aasta 1. aprillil jõustunud vedelkütuse seaduse muudatustega rakendatakse kütuse müüjatele tagatise, mis on eelduseks majandustegevuse registris kütuse müügi registreeringu saamisel. Vedelkütuse seaduse

kohaselt sõltub tagatise määramine ja tagatise suurus sellest, millise kütuse müüjaga on tegemist. Kui kütuse aktsiisilaost tarbimisse lubamisel on kütuse müüja tagatis 1 miljon eurot, siis sellise müüja puhul, kes müüb ainult tarbimisse lubatud kütust, on tagatis 100 000 eurot.

Vedelkütuse seaduse § 4² annab Maksu- ja Tolliametile kaalutusõiguse teatud tingimustel eelnimetatud tagatissummade suurendamiseks ja vähendamiseks. Aktsiisilaost tarbimisse lubatud kütuse müüja tagatist 1 miljon eurot on võimalik vähendada alates aastast 2013, tarbimisse lubatud kütuse müüja tagatise vähendamine on kehtiva seaduse kohaselt võimalik juba praegu.

Tagatise vähendamise erisuse osas aga puudub vedelkütuse seaduse eesmärgiga kooskõlas olev vajadus ning tarbimisse veel mittelubatud kütuse müüjatele kohaldatava tagatissumma vähendamise võimatus enne 2013. aastat koormab ülemäära neid müüjaid, kes tegutsevad õiguspäraselt ning kelle puhul puudub vajadus tagatist kohaldada või esineb võimalus tagatist vähendada. Nimetatud osas ei ole vedelkütuse seaduse regulatsioon mõeldukas ega seega ka mitte kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Regulatsiooni proportsionaalsuse saavutamiseks tuleb eelnimetatud kütuse müüjate tagatise vähendamise sättes jätta välja viide 2013. aasta 1. jaanuarile. Kavandatud muudatustega seonduvalt tunnistatakse kehtetuks § 4² lõige 6, mis sätestab 1-miljonilise tagatise vähendamise võimaluse enne 2013. aastat erinevaid keemiatooteid või üksnes põlevkiviõli käitlevate isikute puhul, ning jäetakse välja § 4⁴ lõikest 2 teine lause, mis piirab tagatise vähendamise taotlemisel tagatise vähendamist 1-miljonilise tagatise puhul kuni 2013. aasta 1. jaanuarini. Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on ka küsimusi. Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Lugupeetud ettekandja! Kui sedasama seadust siin paar kuud enne valimisi arutati, siis öeldi, et see seadus selliste tagatismääradega on vajalik, et kütuseturul korda luua, ja et just nimelt need määrad on hoolega välja arvatud. Nüüd, nagu ka teie ettekandest võis kuulda, on see seadus kehtinud kuus nädalat. Mis

on selle seaduse kehtimise ajal muutunud, et Riigikogu peab nii kiiresti seadust muutma asuma?

Aivar Sõerd

Aitäh, austatud küsija! Vedelkütuse seaduse tagatise regulatsiooni kehtestamine on väga tähtis, et kütuseturгу korrastada ja tõrjuda turult ebaseadusliku tegevuse harrastajad, näiteks maksupettusi toime panevad isikud. Aga jah, juba kehtima hakanud seadus, mille eelmine Riigikogu koosseis võttis vastu 22. veebruaril, vajab teatud juriidilistes nüanssides täpsustamist. Kõne all olev täpsustus annab Maksu- ja Tolliametile õiguse vähendada seaduses sätestatud miinimumtagatist ka nendel käitlejatel, kelle puhul praegu kehtiva seaduse järgi seda võimalust pole. See muudab seadusega kehtestatud koormise leebemaks ja välistab olukorra, kus õiguskuulekaid ja seadusrikkumisega tegelevaid isikuid koheldakse võrdse rangusega.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus, Deniss Boroditš, palun!

Deniss Boroditš

Aitäh! Hea ettekandja! Selle eelnõuga tahetakse pakkuda tagatismäära vähendamise võimalust. See tuuakse suurtele kütusefirmadele ajaliselt ettepoole, kuna kehtiv seadus ei taga võrdset kohtlemist. Hea ettekandja, kas te ei arva, et minimaalse tagatise diferentseerimine rikub ka võrdse kohtlemise printsiipi ja näiteks kolme kuu pärast on vaja seda seadust pärast täiendavat analüüsi muuta?

Aivar Sõerd

Austatud küsija, ma ei arva seda. Selle puhul, et seadus eristab vedelkütuse käitlejad, kes peavad esitama tagatise kütuse käibesse lubamisel, nendest käitlejatest, kes käitlevad juba käibes olevat kütust, on tegemist erinevate kaalukategooriate tegevusega. Riigi poolt vaadatuna on risk ju erinev ja oleneb sellest, kas kütus väljub aktsiisilaost, kus aktsiis tuleb maksta kohe kogu tehingukoguselt, või on tegu käitlejatega, kes tegelevad jaemüügiga, mille puhul käibemaksu arvestatakse lisandunud väärtuselt. Seepärast ongi seadus eristanud

kahte kategooriat ja ma ei näe siin ebavõrdse kohtlemise probleemi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus, Lauri Laasi.

Lauri Laasi

Aitäh! Austatud ettekandja! Õliühingu tegevdirektor Toomas Saks on öelnud, et seadus, mis ei ole sisuliselt veel saanud tööle hakatagi, tehakse juba ümber ja kahjuks seekord petturi huvides. Miks Eesti riik ei taga vajalikku seadustikku, et maksuamet saaks oma tööd efektiivselt teha ja maksud laekuksid?

Aivar Sõerd

Lugupeetud õliühingu liikmed on tõesti Riigikogu rahanduskomisjoni poole pöördunud. See on päris pikk kiri, mis sisaldab teemaga seonduvalt erinevaid käsitlusi ja mida rahanduskomisjon on ka arutanud. Õliühing leiab, et täna menetletavas eelnõus pakutud regulatsioon on vastuolus 22. veebruaril vastu võetud vedelkütuse seadusega. Ma ei jaga seda arvamust. Täna menetletav eelnõu ei ole kindlasti vastuolus selle seaduse eesmärgiga. Seaduses sätestatud tagatiste regulatsioon teenib ikkagi eesmärgi seadusrikkujad turult tõrjuda ja neid karistada ning kütuseturгу korrastada. See on riigi mure ja ka eelnõu eesmärk.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus, Kalvi Kõva, palun!

Kalvi Kõva

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Et sellest seadusest paremini aru saada, küsin ühe seletuskirja lõigu kohta. Te väidate, et vedelkütuse seaduse regulatsioon ei ole mõõdukas ning seega ka kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Äkki te natuke seletaksite, mida see täpselt tähendab?

Aivar Sõerd

Ma püüan seletada. Põhiseaduse järgi on kõigil õigus tegelda ettevõtlusega, aga see õigus ei ole absoluutne. Riik võib sätestada regulatsioone ja piiranguid, aga need piirangud peavad olema proportsionaalsed ja teenima eesmärgi, milleks need on mõeldud. 22. veebruaril vastu võetud seaduse järgi kohaldatakse

kütuse käibesse lubamisel rakendatavat tagatist ühesuguse rangusega nii isikute puhul, kes on käitunud õiguskuulekalt ja teevad seda ka edaspidi, kui ka nende puhul, kes panevad toime õigusrikkumisi ega ole seaduskuulekad. Teatavasti kontrolli seaduskuulekuse üle teostab Maksu- ja Tolliamet. Kui anname Maksu- ja Tolliametile võimaluse vähendada õiguskuulekate isikute tagatist, ei takista see kuidagi saavutamast seaduse eesmärki tõrjuda turult maksupetturid ja muud seadusrikkujad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Järgmine küsimus, Valeri Korb, palun!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud kolleeg! Ilmselgelt on teatud kütusefirmad huvitatud, et tagatise norme leevendatakse. Seoses sellega ongi mul teile küsimus: kui suur võib nende hulk olla ja kui palju on firmasid, kes selle seaduse vastuvõtmisel võidaksid?

Aivar Sõerd

Kõigepealt: ma ei ole selle käsitlusega nõus. Neid ettevõtteid, kes on kütuse käitlejatena registreeritud, on umbes 370, ja neid, kellel on kuni 31. maini õigus taotleda luba selle tegevuse jätkamiseks, on jäänud umbes poole võrra nendest, kellel on lihtsalt märke registris. Tegelikult on protsess juba hakanud korrastuma ning minu teada on Maksu- ja Tolliamet lubanud juuni algul anda täpsema ülevaate, kuidas seadus on toiminud, kuidas regulatsioonid on praktikas rakendunud ja milline on seaduse mõju kütuseturul.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja, oma seletuskirjas te viitate sellele, et on rikutud põhiseaduse § 31 ja sellega seonduvalt § 11 põhimõtteid. Ma alustaksin §-st 31. Seal on kõigest kolm lauset. Palun teid tsiteerida või oma sõnadega öelda, milline konkreetselt selle 31. paragrahvi lause on kooskõlas selle seletuskirjaga. Mida on rikutud?

Aivar Sõerd

Igasugune õiguste riive, igasugune piiramine peab olema proportsionaalne. Praegu, kui võrdse rangusega – ma rõhutan: rangusega – koheldakse nii õiguskuulekaid isikuid kui ka seadusrikkujaid. Maksu- ja Tolliametil puudub võimalus vähendada õiguskuulekatel isikutel põhjendatud puhkudel tagatist enne 2013. aasta 1. jaanuari. See piirang ei ole kuidagi proportsionaalne selles mõttes, et ma ei oska öelda, kuidas see piirang takistab seaduse eesmärkide saavutamist. Seaduse eesmärk on ikkagi kohelda seadusrikkujaid rangemalt. Ei saa ju olla põhjendatud olukord, kus õiguskuulekaid ja seadust rikkuvaid isikuid koheldakse võrdse rangusega. See on minu arusaamise järgi sisuline õigusprobleem. Ma veel kord rõhutan, et selle eelnõuga ei püüta luua uut mastaapset regulatsiooni. Riigi poolt vaadatuna lihtsalt soovitakse vähendada riski, et asjaosalised hakkavad õiguslike argumentidega takistama seaduse rakendamist.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun järgmine küsimus, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Hea kolleeg! Vedelkütuse seaduses on kaks tagatismäära: 100 000 eurot ja miljon eurot. Kui nüüd tahetakse vähendada miljonieurost tagatise nõuet, siis miks ei soovita muuta 100 000 euro suurust tagatist?

Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Miljoni euro suurune tagatise nõue on miinimumnõue, seda saab Maksu- ja Tolliamet suurendada ja vähendada, aga alles 1. jaanuarist 2013. 100 000 euro suurust nõuet, mis rakendub jaemüüjatele või tarbimis müüjatele, saab Maksu- ja Tolliamet põhjendatud juhtudel vähendada juba praegu. Selline on kehtiva seaduse regulatsioon ja tänane eelnõu tahab muuta korda selliselt, et ka 1-miljonilise tagatise alla kuuluvate isikute tagatise saab Maksu- ja Tolliamet hakata vähendada, kui selleks on alus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! (Tugev sumin.) Mul on mingi probleem mikrofoniga. Teid segab see sumin.

Aseesimees Laine Randjärv

Teeme vaheaja tehnilisel põhjusel. Kuulutan välja vaheaja viis minutit.

V a h e a e g

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Minu teada selle eelnõu kohta laekus põhjalik arvamusevaldus Advokaadibüroolt Varul AS ja selles väidetakse ka seda, et käitsemüüjad ei ole saanud piisavalt aega, et oma tegevus uuest regulatsioonist lähtudes ümber korraldada. Arvestades, et valitsus tõstis käibemaksu vaid paarinädalase etteteatamisega, tekib küsimus: kas hoopis siia ei olegi koer maetud, et seaduse jõustumise tähtaeg oli liiga lühike?

Aivar Sõerd

Ei ole. Teie nimetatud Advokaadibüroo Varul AS kirja peakiri on "Vedelkütuse seaduse ja käibemaksuseaduse muutmise seaduse vaidlustamise tegevuskava". See kiri ei ole suunatud täna menetletava eelnõu mõjutamiseks, vaid sellega reklaamitakse advokaadibüroo võimalikele klientidele võimalust kehtivat seadust erinevatelt positsioonidelt vaidlustada ja algatada põhiseadusele vastavuse järelevalve menetlus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, austatud juhataja! Riigikogu uue liikmena ei suuda ma küll uskuda, et näen siin sellist küünilisust, et kaks kuud hiljem erakonnad, kes tuliselt kaitsesid kehtivat seadust, asuvad seda muutma. Küsimus on aga selline. Hea ettekandja, te ütlete, et seaduse eesmärki järgitakse endiselt, kuna Maksu- ja Tolliamet otsustab konkreetselt igal juhul. Kuna aga tegemist on nii suurte summadega, siis kindlasti kasvab märgatavalt korruptsioonioht. Kas te

olete nõus, et Riigikogu ei tohiks võtta vastu seadusi, mis suurendavad ettevõtjate motivatsiooni pakkuda altkäemaksu ja ametnike motivatsiooni seda vastu võtta?

Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Tegelikult seaduse põhisisu selle täna esimesel lugemisel oleva eelnõuga ei muutu. Muudetakse sätet, mis teeb võimatuks taotleda põhjendatud juhtudel tagatissumma vähendamist. Mis puutub teie küsimusse seoses korruptsioonihuga, siis minu arvates meil ei ole põhjust umbusaldada Eesti riigi pädevat ametiasutust, kellele on seadusega pandud kohustus kontrollida maksuseaduste täitmist. Ma olen seda meelt, et me võime usaldada Maksu- ja Tolliametit ning uskuda, et Maksu- ja Tolliameti ametnikud täidavad seadust ja töötavad Eesti riigi huvides.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, hea kolleeg Jüri Ratas!

Jüri Ratas

Täna, austatud juhataja! Hea ettekandja! Mul on teile kui eelnõu algataja esindajale selline küsimus. Kas te eelnõu koostamise käigus arutasite ka järgmist teemat, et kui rääkida väiksematest tanklatest, siis praegu on kütusekäitleja minimaalne tagatis 100 000 eurot. Kas te kaalusite selle eelnõu koostamisel võimalust tagatist nendel, kellel on väiksed tanklad, vähendada? Tankla on neil ju realselt olemas ja seda võib ka tagatiseks pidada.

Aivar Sõerd

Ma arvan, et need arutelud jäid selle seaduse menetlemise aega ja raamidesse, mis võeti vastu 22. veebruaril. Ma ei usu, et oleks vaja algatada uuesti arutelu selle üle, kas 100 000 euro suurune tagatisnõue tanklatele on piisav või ei ole. Veel kord: seda seadust juba rakendatakse ning nagu ma ütlesin, Maksu- ja Tolliamet on lubanud juuni algul anda ülevaate, kuidas uus regulatsioon praktikas on toimunud. Ma ei ruttaks sellest ette.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Mul on selline küsimus: kas eelnõu algatajate eesmärk langeb kokku õliühingu eesmärgiga kütuseturu korrastamise osas või on need eesmärgid erinevad? Kas eesmärk on petturfirmade turult likvideerimine või on hoopis mingid muud eesmärgid?

Aivar Sõerd

Ma arvan, austatud küsija, et meie eesmärgid põhiosas langevad kokku. Põhisisus on meie eesmärgid samad, mis Eesti Õliühingusse koonduvatel ettevõtjatel. Meie ühine mure on, kuidas korrastada kütuseturгу, kuidas tõrjuda ebaseaduslikku tegevust harrastavaid käitlejaid ja kuidas vähendada maksupettuste riski. Siin on meie huvid täiesti kattuvad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Läheks korraks emotsionaalselt tagasi aega, kus meie sinuga olime teine teisel pool rindejoont. Sina olid maksuameti peadirektor ja mina kütusemüüja. Sul peaks olema meeles küll, kui ränk turg see on. Nüüd te tulete välja seaduseelnõuga, kus on kirjas, et teatud tingimuste täitmisel on võimalik tagatisraha vähendada. Praktikuna ja mälu omava inimesena ma küsin: kus on fikseeritud need teatud tingimused ja kes otsustab nende teatud tingimuste täitmise üle? Tegelikult on siia tõepoolest sisse programmeeritud viitsütikuga pomm, seda enam, et õliühing pole seni taotlenud, et neid tagatismäärasid võiks kuidagiviisi vähendada hakata.

Aivar Sõerd

Austatud küsija, sellest ajast, kui meie olime vastaspoolel, on palju vett merre voolanud. Nüüdseks on seadustik edasi arenenud ja kehtivas seaduses on piisavalt täpselt kirjas tingimused, mille täitmisel Maksu- ja Tolliametil on võimalik tagatist vähendada. Isikul peaks olema laitmatu erialane reputatsioon, vähemalt kolmeaastane praktiline kogemus kütuse käitlemise valdkonnas, isik ega tema juhtimis-kontrollorgani liige ei tohi olla toime pannud maksuseaduste ja tollieeskirjade rikku-

mist ning nende äriühingute vastutavate isikute suhtes ei tohi olla algatatud maksuseaduste, tollieeskirjade või vedelkütuse seaduse rikkmise süüteomenetlust. Ja loomulikult ei tohi isikul olla maksuvõlga, ka ajatatud maksuvõlga. Ma usun, et Maksu- ja Tolliameti siseselt tehakse need reeglid veel täpsemaks. Maksu- ja Tolliametil on olemas revisjoni läbi viimise eeskirjad ja kõikvõimalike kontrollide eeskirjad. Aga kindlasti seaduse regulatsioonist tulenevalt vajavad ka maksuameti sisemised reeglid täpsustamist.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun teine küsimus, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! IX Riigikogu ajal leidis siin saalis aset üks huvitav juhtum. Nimelt vastas tollane välisminister härra Ilves välispoliitika arutelu ajal Riigikogu liikmete küsimustele ja vastas niiviisi, et pool tundi peale selle arutelu algust tõstis Tõnu Kauba, tollane Riigikogu liige, käe ja palus spiiakril rakendada meetmed, et inimene vastaks siiski nendele küsimustele, mis talle esitatakse, mitte ei räägiks lõpmatuseni ühest ja samast teemast, mis talle endale huvitavam on. Ma tahtsin teise küsimusena midagi muud küsida, aga praegu olen sunnitud kordama oma esimest küsimust. Te viitate oma seletuskirjas Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 31. Seal on kolm lauset. Konkreetselt: milline kolmest lausest on vastuolus praeguse olukorraga? Kusjuures ärge rääkige sõnast "proportsionaalsus", seal seda ei ole.

Aivar Sõerd

Vedelkütuse seadus piirab ettevõtlusvabadust. Selles osas meil ju vaidlust ei ole. Jah, tõesti, Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 31 sõnastatud õigus tegelda ettevõtlusega ei ole absoluutne õigus. Sama paragrahvi teine lause lubab seadusandjal sätestada ettevõtlusõiguse kasutamise tingimused ja korra. See on seaduse reservatsiooniga põhiõigus. Nüüd, põhiseaduse § 11 kohaselt võib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piirata- vate õiguste ja vabaduste olemust. Vedelkütuse

seaduse eesmärk on kõrvaldada turult õigusvastaselt tegutsevad kütusekäitlejad. Eesmärk ei ole koormata isikuid, kelle tegevus on õiguspärane. Tagatise vähendamise erisuse osas puudub vedelkütuse seaduse eesmärgidega kooskõlas olev vajadus ning tarbimisse veel mitte lubatud kütuse müüjatele kohaldatava tagatissumma vähendamise võimatus enne 2013. aastat koormab ülemääraselt müüjaid, kes tegutsevad õiguspäraselt ning kelle osas puudub vajadus tagatist kohaldada või esineb võimalus tagatist vähendada. Ma ei tea, kas ma vastasin teie küsimusele piisavalt põhjalikult.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud ettekandja, ma pean teist väga lugu, aga mulle tundub, et täna te siin päris teadlikult eksitate avalikkust. Ja nimelt sellega, et kui siit saalist kostis küsimus, kas teie, seaduse muutjate ja eelnõu algatajate eesmärgid on samad, mis Eesti Õliühingul, siis te väitsite, et need on sarnased. Ma loen ette ühe lõigu Eesti Õliühingu kirjast, mis oli saadetud rahanduskomisjonile, ja see lõik on järgmine: "On oluline säilitada seadusest tulenev tagatise miinimum ning välistada üleminekuperioodiks kuni aastani 2013 selle vähendamise võimalus." Enne te rääkisite siin, et Maksu- ja Tolliametil puudub praegu õigus vähendada tagatise määra ning et amet kohtleb seadust rikkuvaid ja seaduskuulekaid tegijaid võrdselt. Miks te väänate argumente ja miks te seda seaduseelnõu nii püüdliselt kaitsete?

Aivar Sõerd

Aitäh küsimuse eest! Tegelikult ma siin vastates ka ütlesin, et õliühingu arvates on Reformierakonna ja IRL-i algatatud eelnõu regulatsioon kehtiva ehk siis 22. veebruaril vastuvõetud vedelkütuse seadusega vastuolus, meie arvates aga ei ole vastuolus. Tegelikult on arutatav eelnõu ikkagi suunatud sellele, et vähendada riigi riski olukorras, kus juristide hinnangul eksisteerib õiguslik probleem. Ja sellest õiguslikust probleemist ma ka rääkisin. Küll aga ma usun, et õliühing on nagu meiegi mures olukorra pärast kütuseturul ja et nagu meie eesmärk, on ka õliühingu eesmärk saavutada olukord, kus turul on ainult seaduskuu-

lekad käitlejad ja ausa konkurentsi põhimõtetest lugupidavad ettevõtjad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik, teine küsimus!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Tagatise vähendamise üks eeldus on varasem korralik maksuajalugu. Kuidas te seda defineeriksite? Mida tähendab "korralik maksuajalugu"? Mida see täpsemalt tähendab? Kas see ei ole sama ebamäärane mõiste nagu "põhjendatud tulukus", mis on praegu tekitanud probleemi näiteks Tallinna Vee ümber?

Aivar Sõerd

Te vist mõtlete "laitmatut erialast reputatsiooni" – see on seaduse tekst. Ma olen nõus, et see on mõiste, mida on küllaltki keeruline ammendavalt defineerida. Usun, et ärialane reputatsioon hõlmab riigi ametiasutuste hinnanguid, ka tehingupartnerite hinnanguid ja krediidasutuste hinnanguid isiku kohta, kellel on pankadega lepinguline suhe. See on määratlemata õigusmõiste, nagu öeldakse, aga kindlasti on olemas võimalusi, kuidas määrata isiku ärialane reputatsioon. Aga sellega, et see on määratlemata õigusmõiste, ma olen nõus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Karel Rütli!

Karel Rütli

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Õliühing on juba mitu aastat nendele probleemidele tähelepanu juhtinud ja õnneks eelmine koosseis võttis seaduse vastu, et kaotada ära hallid tsoonid ja turgu puhastada. Minu teada õliühing seda seaduseelnõu, mida te praegu kaitsete, ei toeta. Õliühing koondab praegu umbes 80% asjaomastest ettevõtetest. Mulle ikkagi jääb arusaamatuks, kelle huve see seaduseelnõu kaitseb. Te viitate mingisugusele võrdsusele, õiguslikule probleemile, aga riigieelarves tekkis eelmisel aastal, kui seda seadust veel ei olnud, saamata tulude tõttu umbes miljard krooni kahju. Kas see võrdsus või selle õigusliku probleemi kadumine kaalub üles võimaliku kahju, mis võib riigile tekkida, kui me selle seadusmuudatuse teeme?

Aivar Sõerd

Ma arvan, austatud küsija, et õiguslike riskide maandamine kehtivas seaduses on asjakohane. See on asjakohane ja veel kord: minu ja ka seaduseelnõu algatajate hinnangul see – ma arvan, et ma ei liialda, kui ma ütlen – õigusliku nüansi täpsustamine kuidagi ei häiri seaduse ja seaduses sätestatud tagatiste regulatsiooni toimimist. Tagatis kui mehhanism maksude laekumise tagamiseks realiseerub täpselt samuti nagu kehtivas seaduses. Küll on aga riigi poolt vaadatuna vähendatud võimalike õiguslike vaidluste riski.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Mul on lühike küsimus. Oskate te öelda, kas teie esitatud seaduseelnõu lahendab küsimusi, mis on seotud varjuäriga vedelkütuse valdkonnas?

Aivar Sõerd

Oma arvates ma ei liialda, kui ütlen, et täna arutatav seaduseelnõu käsitleb ühte õiguslikku nüanssi. Tervikuna selle õigusliku riski maandamine kindlasti hõlbustab või parandab vedelkütuse seaduse eesmärkide saavutamist. Mõtlen just seaduse neid sätteid, mis on suunatud kütuseturu korraldamisele ja maksupettuste võimaluste vähendamisele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea ettekandja! Te näete ise ka, kui palju on teravmeelseid küsimusi ja kui palju on neile segaseid vastuseid. Viimasel ajal tundub meil üldse olevat moes igasuguste vigade parandamine, näitena võib tuua kas või liiklusseaduse. Kas see pole märk, et eelnõusid tuleks pikemalt menetleda ja sügavamalt analüüsida, mitte lähtuda arvamusest, et kui on valitsuse eelnõu, siis on kõik ideaalne ja korras?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! See on väga asjakohane küsimus ja tähelepanu pööramine. Küllap on

Riigikogu sellel koosseisul võimalik olukorda paremaks muuta, aga usun, et rahanduskomisjon jõudis seda eelnõu päris põhjalikult arutada ja ega see arutelu ei ole veel lõppenud. Võimalik, et see eelnõu vajab veel täpsemat õiguslikku analüüsi, ja seda me rahanduskomisjonis kindlasti täie tõsidusega teeme.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas, teine küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud ettekandja! Nagu ma siin juba mainisin, on kõik seaduskuulekad isikud õliühingu näol selle seaduseelnõu vastu. Miks seda soovitakse siiski läbi suruda, jääb tõesti mõistmatuks. Aga minu teine küsimus haakub Vabariigi Valitsuse seisukohaga. Nimelt, rahanduskomisjonis ei olnud ettelugemiseks Vabariigi Valitsuse seisukohta selle eelnõu suhtes. Kas te tänasel päeval võiksite selle ette lugeda? Kui see olemas on, siis milles see seisneb?

Aivar Sõerd

Mul ei ole valitsuse positsiooni selgitavat teksti siin olemas, aga minu teada valitsus toetab eelnõu. Ma ei ole nõus väitega, et me siin vägisi püüame eelnõu läbi suruda, nagu te väljendusite. Usun, et Riigikogu saal ei ole kõige parem koht keeruliste õiguslike küsimuste põhjalikuks arutamiseks. Tegemist on tõesti eelnõuga, millel ei ole poliitilist sisu. Sellel on normitehniline või, ütleme, õiguslik-tehniline sisu ja minu arvates on eelnõu ainus eesmärk vähendada riigi seisukohast riski, et õiguslike argumentidega takistatakse seaduse rakendamist. Ma olen seda meelt, et on mõistlik teada olevad õiguslikud riskid ennetavalt maandada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski, teine küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Hea ettekandja! Teie vastus kolleeg Sõtniku küsimusele jättis küll mulje, et te ei saa ise ka seaduse eesmärgist päris täpselt aru. Küsimus oli, kuidas on võimalik Maksu- ja Tolliametil otsustada, kas ettevõttele tuleks teha erand või mitte. Probleem on nimelt selles, et pettusi

harrastavad ettevõtted reeglina teevad ühe tehingu. Maksuamet neid varasemast ajast ei tea, nad on ametile ettevõtetena tundmatud ning siis pankrotistuvad selleks ajaks, kui saabub käibemaksu maksmise tähtaeg. Kui tädi Mari asutab ettevõtte Mari OÜ ja teeb ühe tehingu, kuidas saab siis Maksu- ja Tolliamet otsustada, kas Mari OÜ on järgmise kuu 20. päevaks pankrotis või mitte?

Aivar Sõerd

Ma eeldan, et te olete vedelkütuse seadusega piisavalt põhjalikult tutvunud. Tegelikult me ei räägi praegu nendest juhtudest, kus on tegemist riulifirmaga ja ühekordse tehingu tegemiseks loodud firmaga. Maksu- ja Tolliamet saab seaduse järgi tagatist vähendada vaid juhul, kui firmal on kolmeaastane kogemus kütuse käitlemisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester, teine küsimus!

Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Te tõite oma ettekandes sisse paar terminit, nimelt õigusliku riski maandamise ja teisena põhiseadusega vastuolus olemise järelevalve menetluse. Kas ma saan õigesti aru, et eelnõu algatajate eesmärk on maandada õiguslik risk, et ei tekiks olukorda, et põhiseadusega vastuolus olemise järelevalve menetluse korras võiks tekkida õiguslik vaakum, kus tegelikult nüüdseks jõustunud ja rakendunud seadus, mis veebruaris vastu võeti, jääks kohtumääruse alusel rakendamata ja tegelikult tagatissüsteem tööle ei rakenduks? Ja kui see nii on, siis kas see tähendab seda, et need poliitilised erakonnad või Riigikogu liikmed, kes sellele vastu on, tegelikult tahavad sellise olukorra tekkimist, kus tagatissüsteem ei rakenduks?

Aivar Sõerd

Te ei ole päris õigesti aru saanud. Selle eelnõu initsiatiiv tuli tegelikult Rahandusministeeriumi juristidelt. Eelnõu eesmärk kindlasti ei ole takistada tagatiste regulatsiooni rakendamist. Vastupidi: eelnõu eesmärk on üks ja selge: tagada, et tagatiste institutsioon, tagatiste regulatsioon rakenduks. Eelnõu on suunatud õigusliku probleemi lahendamisele. Juristide arvates pole põhjendatud, et seadus kohtleb

ühesuguse rangusega nii õiguskuulekaid isikuid kui ka seadusrikkujaid. Ma viitasin siin võimalikule vastuolule põhiseadusega ja rõhutan veel kord eelnõu tähtsust selles mõttes, et praeguse ebalproportsionaalsuse muutmise või ülemäärase koormuse vähendamine riigi poolt vaadatuna maandab riski, et seaduse rakendamine võiks saada takistatud. Seaduse eesmärk on ikkagi korrastada kütuseturгу ning vähendada maksupettuste riski.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ma olen kõigest kuu aega olnud Riigikogu liige ja ilmselt sellepärast siiralt usun, et me saame oma palka selleks, et muuta rahva elu paremaks. Muidugi, rahvas võib ju kiljuda vaimustusest, et las need kütuseärkad nüüd maksavad neid oma tagatise, aga tegelikult rahvas tahaks ju odavamalt kütust saada. Minu küsimus ongi: kuidas teie esitletav eelnõu langetab kütuse hinda, millise mehhanismiga, et rahvas saaks odavamalt nii kütust kui selle hinnaga seotud kaupu ja võiks õigustatult öelda, et jah, sellist Eestit me tõesti tahtsime?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Minu meelest on riigi huvides, et turule ei tuleks käibemaksu või aktsiisi võrra odavam kütus. Ja kindlasti pole see ka enamiku turul toimetavate ettevõtjate huvides, et Eesti turul oleks käibemaksu ja aktsiisimaksu võrra odavam kütus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Teine küsimus, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Tegelikult selle seadusega on ju kurb kogemus. Vahetult enne valimisi võeti see seadus kiirustades vastu, et valijatele meelepärane olla – see pole ju hea riik, kes laseb miljardi krooni ulatuses makse kõrvale panna. Ja nüüd, kui valimised on läbi, tullakse kohe lagedale selle seaduse muutmise-ga. Kas siin ei ole ohtu, et mingid huvigrupid on vahepeal oma eeliseid kasutanud ja avaldanud survet selle seaduse muutmiseks?

Aivar Sõerd

Ei ole sellist ohtu. Seaduse põhisisu ei muutu. Tagatiste regulatsioon on ju olemas, seda juba praktikas rakendatakse. 1. aprillil seadus jõustus. Selles mõttes ma ei ole teie käsitlusega nõus. Seaduse muutmise algatajate huvi on ikkagi ainult see, et seadus toimiks selliselt, nagu see on eesmärgistatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Urve Palo!

Urve Palo

Hea ettekandja! Te ennist ütlesite, et nii keerulisi juriidilisi küsimusi ei ole otstarbekas küsida siin Riigikogu saalis. Minu küsimus on: kus neid peaks siis küsima? Kus see IRL-i ja Reformierakonna tagatuba asub, kuhu me võiksime tulla, et oma küsimused ära küsida?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Riigikogu saalis võib muidugi arutada kõiki küsimusi, aga tõesti, rahanduskomisjonis olid meil kohal ka Rahandusministeeriumi juristid ja teie kolleegid teie erakonnast, kes osalesid sellel rahanduskomisjoni istungil, kindlasti jagavad teavet, mida nad juristidelt kuulsid, ka kogu fraktsiooniga.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea kolleeg! Kindlasti oli see seadus vajalik ja muudatus ka vajalik. Aga ise te ütlesite, et Maksu- ja Tolliamet teeb alles juuni alguses kokkuvõtted, kuidas see seadus toiminud on. Millest selline kiirustamine praegu? Miks me peame kohe selle muudatuse vastu võtma? Võib-olla räägiksite, miks me kiirustame, kui ei ole veel nagu seaduse toimimises selgust saanud?

Aivar Sõerd

Vedelkütuse seaduses on kirjas üks kuupäev, nimelt tänavuse aasta 31. mai. Selleks päevaks tuleb asjaosalistel varem kehtinud tegevusload ümber registreerida. See on üks nüanss, mida tuleb arvestada. Oleks otstarbekam enne seda kuupäeva õiguslikud probleemid ära lahendada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud eelnõu algataja! Riigikogus on olnud selline komme, et kui seaduseelnõu algatatakse, siis selles peab olema ka mõjude analüüs. Täna eelnõus mõjude analüüs puudub. Te ütlesite meile, et kontrolli hakkab teostama Maksu- ja Tolliamet. Ja kui praegu on registris 370 ettevõtet, siis edaspidi tuleb umbes pooli neist kontrollida. Me kõik teame, et nii kaua on asi lihtne, kuni on sätted selged ja on kindlad tagatised. Aga nüüd tekitab võimalused, et millegi alusel – te ise ka ei osanud veel nimetada, mille alusel, te ütlesite, et see on määratlemata õigusmõiste – peab maksuamet hakkama langetama kaalutletud otsuseid. Kas ja kui, siis millises ulatuses on suurendatud maksuameti finantseerimist seoses vedelkütuse seaduses kehtestatud tagatistega ja nende vähendamise võimalusega? Tegelikult on see küsimus, milline on selle seaduse mõju eelarvele.

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Eelnõu algatajate hinnangul maksuameti finantseerimist ei suurendata. Need ülesanded tuleb Maksu- ja Tolliametil täita ametisiseselt olemasolevat ressursi kasutades. Kui me kujutame ette neid otsuseid, siis aktsiisilaost käibesse müüvaid ettevõtteid on mitu korda vähem kui neid, mis müüvad juba tarbimisse lubatud kütust. Seega neid otsuseid ei saa olla väga palju. Küll olen ma nõus, et tegemist on ikkagi päris suurte summadega ja need otsused peavad olema vägagi kaalutletud. Kindlasti nõuab see Maksu- ja Tolliametilt ülimalt põhjalikku süvenemist, et kõik need asjaolud välja selgitada, mis tingiksid tagatise vähendamise. See nõuab tööd ja pühendumist, aga eelnõu algatajate arvates tuleb maksuamet nende ülesannete täitmisega toime talle eraldatud ressursi piires.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Alles lähiajalooost me teame, millega see lõppes, kui Maa-ametil oli üüratu kaalutlusõigus. Siit ka

minu küsimus: kui me Maksu- ja Tolliametile anname praegu kaalutusõiguse, teadmata tegelikult neid piire, mille raames Maksu- ja Tolliamet teeb oma otsuseid, siis kas te ei näe selles riski, et järjekordselt korruptsioonioht suureneb?

Aivar Sõerd

Teie võrdlus maavahetustehingutega on minu arvates natuke meelevaldne. Siin on tegemist täiesti erinevate regulatsioonide, erinevate kaasustega. Ja tegelikult Maksu- ja Tolliametil on olemas kompetents ja pädevus nii maksu- maksjate maksurikkumiste tuvastamiseks, maksuseaduste täitmise kontrollimiseks kui ka nende asjaolude väljaselgitamiseks, mis annavad aluse tagatist muuta. Küsimus ei ole ju selles, et maksuamet ei ole selliste asjadega tegelenud – ta on nendega tegelenud aastaid ja nendel ametnikel on olemas pädevus ja kompetents. Pigem on ikkagi probleem selles, et riigil jääb saamata suuri summasid, mitte ainult käibemaksu ja aktsiisimaksude näol, aga ka ümbrikupalkade tõttu näiteks. Ja tõesti, seni kehtinud regulatsioon, mis seadis nõuded ainult miinimumkapitalile ja vastutuskindlustusele, ilmselgelt ei olnud piisav. Nii et seda regulatsiooni tuli täiendada tagatiste mehhanismi kehtestamisega. Lõppkokkuvõttes ma olen veendunud, et see on päris tähtis samm selles suunas, et kütuseturg korrastuks ja pettuste arv väheneks. Reeglite karmistumine sunnib kuritegelikke seltskonda teenistust otsima mujalt või üldse väljastpoolt Eesti riiki.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev, teine küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua eesistuja! Hea ettekandja! Teie vastused muutuvad järjest pikemaks ja raske on nendest aru saada. Aga ega teil pole ka kerge vastata – sada Riigikogu liiget jõuavad ikka rohkem küsida, kui üks Riigikogu liige vastata. Ma tahan teid aidata ning esitan väga lühikese ja väga konkreetse küsimuse, millele tahaks konkreetset vastust: kas teie pakutav eelnõu tõstab või langetab lõpptarbija jaoks kütuse hinda?

Aivar Sõerd

Algatajate väljapakutud eelnõu aitab kaasa sellele, et turult kaoks käibemaksu ja aktsiisiga maksustamata kütus, et tingimused kütuseturul tegutsejatele muutuksid võrdseks ja ausatel tegijatel oleks võimalik Eesti turul tegutseda. Selle eesmärgi saavutamisse kindlasti see eelnõu oma panuse annab.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Riisalu, teine küsimus!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Me teame, et Maksu- ja Tolliamet tuleb oma analüüsiga selles küsimuses välja juunikuus. Õliühingu liikmed selle seaduse muudatusest eriti vaimustatud ei ole. Mitte keegi ei suuda mulle öelda, kust see idee on tulnud ja milleks on vaja see seadus täna vastu võtta. Kas te saate Riigikogu rahanduskomisjoni liikmena mulle lubada, et te teete selgeks, kes konkreetselt selle seadusmuudatuse on algatanud ja kelle huvisid see teenib? Suur osa mutikestest, kes peavad selle seaduse järgi elama hakkama, ei taha üle tee minna, kas nüüd tulevad timurlased ja viivad nad jõuga üle tee?

Aivar Sõerd

Austatud küsija, ma võin teile kohe vastata. Seaduseelnõu initsiatiiv tuli Eesti riigilt palka saavatelt juristidelt.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt, teine küsimus!

Andres Anvelt

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Ma tahan ka oma küsimusele väga konkreetset vastust. Kas see seadusega piiritlemata kaalutusõigus, mis antakse Maksu- ja Tolliametile, suurendab teie arvates korruptsiooniohtu või mitte?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Ma küsiksin vastu või ma vastaksin selliselt, et võib küsida ka nii, kas tagatiste mehhanismi kehtestamine on vähendanud korruptsiooniohtu või mitte. Loomulikult on tegemist täiendava regulatsiooniga, Maksu- ja Tolliamet peab tegema asjaomaseid otsuseid. Aga minu arvates pole siin tegemist

millegi täiesti uuega. Igasugune kontrollitoiming, kas või kõige lihtsam revisjon eeldab kaalutusotsuseid – see ei ole mingisugune uus väljamõeldis. Maksu- ja Tolliamet on aastaid pidanud kaalutusotsuseid langetama ja see ülesanne jääb neile ka edaspidi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver, esimene küsimus!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Tõenäoliselt ei ole see hea tava, et 1. aprillil jõustunud seadust tuleb juba uue eelnõuga muutma hakata. Aga mu küsimus puudutab tagatiste mehhanismi. Küllap komisjon arutas majandusregistris olevaid kütusemüüjaid analüüsides ka seda, millist Eesti piirkonda see muudatus kõige tõsisemalt tabab. Kas Eesti põhja-, lõuna- või mõnd muud regioonit?

Aivar Sõerd

Äritegevus on suures osas muidugi koondunud Tallinnasse ja kogu Harjumaale. Ja seal, kus on kõige suuremad tehingute mahud, on ka kõige suurem risk. Kui me räägime aktsiimaksuga maksustatavatest kaupadest, siis riskitundlikud alad on kindlasti ka piiriäärsed vallad ja linnad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa, teine küsimus!

Peeter Võsa

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea ettekandja! Kommentaariks nii palju, et see on rahandusministri juristide ette valmistatud eelnõu ja see on segane. Te olete ise ka nõus, et see vajab veel parandamist. Muidugi küsimused hakkavad korduma. Mina oleksin tahtnud küsida, mis see muudatus tavakodanikule annab. Aga et te saaksite mulle vastata lihtsalt "jah" või "ei", küsin ma seda: kas see seadusmuudatus tõstab kütuse hinda või ei?

Aivar Sõerd

Sellele on väga raske vastata "jah" või "ei". Oleme seda eelnõu siin täna juba pikalt arutanud. Ma kinnitan, et selle eelnõu eesmärk kindlasti ei ole kütuse hinda tõsta. Lõppkokkuvõttes peab see aitama kaasa sellele, et raken-

duks vedelkütuse seadus koosmõjus maksukorralduse seaduse ning käibemaksu- ja aktsiisiseadustega. Me töötame ju ikkagi selle eesmärgi nimel, et turult kaoks käibemaksu või aktsiisimaksu võrra odavam kütus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Indrek Saar!

Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud ettekandja! Ma kõigepealt tahan sind tänada ja tunnustada selle eest, et sa püüad tõepoolest sisuliselt vastata küsimustele, mis siin Riigikogu saalis küsitakse. See ei olegi nii sage nähtus, eriti selliste eelnõude puhul, mille taga on tajuda teatavate lobigruppide taustatööd, et need seadusena jõustuksid. Aga minu küsimus tuleneb sinu vastusest Andres Anveldi küsimusele. Ma võisin sellest vastusest välja lugeda, et kui näide oli toodud Maa-ametis tekkinud korruptsiooniohust, siis maksuamet nagu loomuldasaena oleks sellisest ohust vaba. Kas ma sain valesti aru või sa mõtledki nii, et maksuametis töötavad ametnikud on loomuldasa vähem korruptsioonialtid ehk siis ausamad ja eetilised kui Maa-ametis töötavad inimesed või mida sa täpselt oma vastusega mõtlesid?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Ma arvan, et iga aasta muutub olukord meie ametiasutustes paremaks, kui see oli aasta tagasi või veel varem minevikus. Ma pigem viitasin sellele, et võrdlus maavahetustehingutega võib-olla ei ole päris asjakohane. See tundus mulle natuke meelevaldne. Tegemist on erinevate regulatsioonidega. Usun, et ma võin siit kõnetoolist küll kinnitada, et meie riigi ametites ja muudes institutsioonides ametnikud teevad oma tööd ausalt ja korruptsioonirisk on vähendatud miinimumini. Ma vähemalt loodan seda. Aga muidugi, 100% ei ole üheski riigis selline risk maandatud. Samas riik areneb edasi ja praegu ei ole korruptsioonirisk Eesti riigiasutustes kindlasti selline, nagu see oli näiteks 90-ndate algul.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Vedelkütuse seadus, mille parandamiseks nüüd eelnõu on valminud, võeti vastu 1. aprillil ja nagu te ise ütlesite, on selle sisu suures osas ettevõtlusvabaduse piiramine. Seejuures piiratakse ettevõtlusvabadust mitte piiramise mõistes, vaid pigem reguleerimise mõistes. Seda tehakse üldiselt kõikides ettevõtlusvaldkondades ja nüüd see eelnõu räägib proportsionaalsusest ja mõõdukusest. Kas vahepeal on midagi muutunud ettevõtlusvabaduse piiramise või reguleerimise käsitluses meie koalitsioonierakondades, et nüüd tulevad sellised põhimõttelised muudatused?

Aivar Sõerd

Vedelkütuse seadus jõustus tänavu 1. aprillil, aga see võeti siin Riigikogus vastu 22. veebruaril. Kindlasti ei saa öelda, et arusaam isikute, ettevõtjate õiguste ja vabaduse piiramisest on kardinaalselt muutunud. Tegemist on konkreetse piiranguga, mis ei tohiks olla sätestatud sellise rangusega. See võib vabalt olla vähem koormav ja samas täita seatud eesmärgi sama hästi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Hea ettekandja! Te olete korduvalt väitnud, et teil on õliühinguga ühine mure, aga nende kirjas on väidetud, et ärge seda tehke. Seda küsimust on siin nii pikalt menetletud, et mul tekkis juba huvi, kes need aktiivselt tegutsevad liikmed on. Ma loen ka teile kõigile ette, et te seda teaksite ja see jääks ajalukku. Nad on Alexela Oil, Eesti Statoil, Intertek Eurolab, Jetoil, Lukoil Eesti, Neste Eesti, Oiltanking, Reval Oil, Saare Kütus, SGS Eesti, Tartu Terminal AS, Saybolt AS ja Mazeikiu Nafta. Miskipärast ma arvan, et need firmad tasuvad oma maksud riigile kenasti ja õigel ajal. Kas te ei arva, et neid firmasid peaks pigem tunnustama või miks mitte isegi premeerima, aga mitte laskma neil kannatada ebaausas konkurentsisis? Mis on teie seisukoht selles küsimuses?

Aivar Sõerd

Ma arvan, et neid ettevõtteid, kes on selles loetelus ja keda õliühing seob, tuleb tõesti

tunnustada. Need on soliidsed, teada-tuntud taustaga rahvusvahelised äriühingud. Nagu ma kinnitasin, olulises osas on see meie ühine huvi, et kütuseturg oleks korrastatud, et valitseksid tingimused, kus ausad ettevõtjad saaksid edukalt tegutseda, ja oleks võimalikult mandatud maksupettuste risk. Olulises osas meie huvid tõesti kattuvad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Aitäh! Täna opositsiooni poolt tulev küsimuste tulv tekitab minus hämmastust. Mulle tundub, et millegipärast ollakse meeleheitlikult turu korrastamise, turuosaliste võrdse kohtlemise ja maksudest kõrvalehiilimise ärahoidmise vastu. Kas teie saate aru, mis selle põhjus võiks olla?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Ma mõnan, et õiguslike küsimuste käsitlemine on keeruline ja maksuseaduste rakendamisala ei ole kuigi lihtne. Aga lõppkokkuvõttes ma siiski usun, et Riigikogu ühine eesmärk on parandada olukorda kütuseturul, ja usun ka seda, et see eelnõu annab panuse selleks, et kütuseturg korrastuks ja pettused väheneksid. Püüangi kannatlikult ka täna siin saalis selgitada, kuidas seda eesmärki saavutada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Indrek Saar, teine küsimus!

Indrek Saar

Aitäh! Hea ettekandja! Vastupidi eelmisele küsijale ei püstita ma oma küsimust tunnete, vaid sellele, mis siin saalis on räägitud. Siin saalis aga on räägitud sellest, et tänase seaduseelnõu initsiatiiv tuli Rahandusministeeriumi juristidelt. Samal ajal on eelnõu esitanud Reformierakond ning Isamaa ja Res Publica Liit – kaks erakonda. Miks Rahandusministeerium ise ei tulnud välja selle seaduseelnõu initsiatiiviga, kui see idee on sealt majast pärit? Ja miks ei ole valitsus sel juhul andnud oma seisukohta selle seaduse muutmise küsimuses? Ka seda olete te siin saalis öelnud.

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Tõesti, me arutasime Rahandusministeeriumi juristidega olukorda ja kehtiva seaduse rakendamist. Seaduseelnõu algatajatele olid ministeeriumi juristide põhjendused selged ja arusaadavad ning nii see seaduseelnõu valmiski.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee, teine küsimus!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Miljonitesse ulatuvad rahalised garantiid on ju tegelikult pankadele väga hea toode. Kas sellel teemal oli komisjonis ka arutelusid või küsimusi?

Aivar Sõerd

Austatud küsija! Tõesti, tagatise esitamine nõuab ettevõtjatelt teatud kulutusi. Kui tegemist on pangagarantiiga, siis loomulikult tuleb selle eest pangale ka maksta. Ma olen siin täna korduvalt öelnud ka seda, et tõesti, riigil on põhiseadusest tulenevalt õigus ettevõtlust piirata ja reguleerida, aga need piirangud ei tohi olla ülemäärased, ebaproportsionaalsed ja vastuolus seatud eesmärgiga. Õiguskuulekatel isikutel, juhul kui te seda eelnõu toetate, tekib võimalus tagatise vähendamiseks ja tänu sellele ka kulutuste kokkuhoidmiseks, sealhulgas pangale makstavate pangagarantii väljaandmise vahendustasude vähendamiseks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Karel Rüütli, teine küsimus!

Karel Rüütli

Aitäh, austatud eesistuja! Hea ettekandja! Ma olen aru saanud, et pettuse risk tekib just n-ö selle ahela esimeses otsas, kui me räägime käibemaksupettustest. Ehk siis need riskid on just selles muudatuses, mida praegune koalitsioon püüab läbi suruda. Öliühing ja 80% turust on sellele vastu. Kolleeg Vakra luges siin äsja üles firmad, kes ei toeta seda muudatust. Samuti on selle vastu maksamet. Ma olen kuulnud, et see ahelreaktsioon sai alguse Varuli advokaadibüroost, kus tehti märgukiri ministeeriumile. Äkki te oskate mulle nimetada

need kütuseettevõtted, kes kuuluvad selle 20% hulka, kes toetavad seda algatust?

Aivar Sõerd

Te ei ole kuigi täpselt informeeritud. Ma viitan siin 28. aprilli Äripäevale, milles Maksu- ja Tolliamet kontrolliosakonna juhataja Kaido Lemendiku isikus toetab vedelkütuse seaduse muutmist. Ta ütleb, et loomulikult, kui mingi osa praegu kehtivast seadusest on vastuolus põhiseadusega, tuleb seda muuta. Lemendiku sõnul pole neid ettevõtteid, kellele kavandatav seadusmuudatus laieneb, väga palju, kui jätta kõrvale seni massiliselt tegutsenud petturfirmad. Mingit dramaatikat kontrolliosakonna juhataja uuenduse läbiviimises ei näe.

Aga mis puutub teie seisukohta, et pettuste risk on eelkõige selle ahela alguses, kus kütus väljub kütuseaktsiisilaost turule, siis seal on tõesti tegemist kümneid kordi suuremate summadega, kui võib-olla ühe väikse bensiinjaa- ma või tankla käibes figureerivad. Ning seal, kus on mängus suuremad summad, on ka seadusrikkujatel rohkem võita ja pettuse risk suurem. Aga riigis tervikuna on kindlasti riski kohaks ka laiemas mõttes varimajandus, sularahakäibed ja ümbrikupalk.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Mikser!

Sven Mikser

Austatud ettekandja! Ma kindlasti ühinen kolleeg Indrek Saare komplimentidega teile, et te vähemalt üritate sisuliselt vastata opositsiooni väga sisulistele küsimustele. Kindlasti on koalitsiooni kuuluvatel parlamendiliikmetel võimalus küsida huvi pakkuvaid asju ka mõnes muus ruumis oma ministritelt, kindlasti on rahanduskomisjoni liikmetel võimalus esitada oma küsimusi rahanduskomisjonis. Meie ülejäänute jaoks on see võimalus täna siin saalis. Minu küsimus teile tuleneb kolleeg Paul-Eerik Rummo küsimusest. Ta andis mõista, et opositsiooni otsus kasutada oma seadusest tulenevat õigust siin saalis küsimusi küsida on justkui ajendatud mingisugusest soovist õonestada Eestis seaduste toimimist ja riigi toimimist. Kas te ühinate minu arvamusega, et selline tõlgendus, selliste mustade motiivide omistamine opositsioonile on taunitav?

Aivar Sõerd

Ma tahan kõigepealt tänada küsijaid sisukate ja asjalike küsimuste eest! Ma püüdsin nendele ka sisukalt vastata. Riigikogu liikmed on andnud ametivande ja mina usun küll, et me töötame siin Eesti riigi huvides, mitte vastupididi.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra Aivar Sõerd, vastupidamise eest! Ma palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Eelnõu algatajate esindaja vastas siin üle tunni aja küsimustele ja midagi analoogset toimus ka komisjonis. Minu ülesanne ongi anda ülevaade sellest, mis komisjonis toimus, ja ma püüan seda teile edastada.

Komisjon tuli selle eelnõu algatamise arutamiseks kokku 2011. aasta 3. mail. Aivar Sõerd Reformierakonna fraktsiooni liikmena esindas komisjonis eelnõu algatajaid. Toimus konstruktiivne debatt. See võttis peaaegu niisama palju aega kui nüüd siin saalis, tundpoolteist läks küsimustele vastamiseks, vahe oli ainult selles, et istungil osalesid ka Rahandusministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti esindajad.

Eelnõu eesmärgist ja mõttest andis Aivar Sõerd siin juba väga põhjaliku ülevaate. Eelnõu mõte on selles, et kaotada erandid kütusemütujatele rakendatava tagatise vähendamisel, tulenevalt vajadusest saavutada regulatsiooni proportsionaalsus. Ma annan lühikese ülevaate küsimustest, mis komisjonis arutlusel olid. Etteruttavalt võin öelda, et peaaegu kõiki küsimusi, mida täna siin saalis küsiti, arutati suuremal või vähemal määral ka komisjonis. Need küsimused olid järgmised.

Üks teema oli võrdse kohtlemise probleem ehk kõne all oli see, et võrdsetel alustel tuleks kohelda nii 100 000 euro kui ka 1 miljoni euro suuruse tagatise vähendamist. Komisjonis anti vastus, et selle eelnõu puhul ei ole küsimus niipalju võrdses kohtlemises, vaid pigem selles, kas see piirang on mõõdukas. Nii Maksu- ja Tolliameti kui ka Rahandusministeeriumi esindajad nentisid, et võrdne kohtlemine ja

proportsionaalsus on eri asjad. Tagatise eesmärk on ohjeldada õigusrikkujaid.

Nagu saalis, nii tekitas ka komisjonis küsimusi kütusemütujate arv, keda see muudatus mõjutab. Siin on sellest täna räägitud, aga ma kordan üle: majandustegevuse registris on registreeritud 371 isikut, taotluse olid sel hetkel esitanud 161 isikut, kes soovisid kütusemütüki jätkata, ja nendest kümme taotlesid 1 miljoni euro suurust tagatist.

Komisjonis olid teemaks üldse kütusemütujatele rakendatava tagatise vähendamise erandite tekkimise põhjused, mis ka eelmise Riigikogu koosseisu ajal menetletud eelnõu puhul kõne all olid. Algselt ei olnud vähendamist üldse ette nähtud. Menetluse käigus seda eelnõu selle aasta veebruaris eri osapoolte ettepanekute alusel täiendati. Miljoni euro suuruse tagatise mittealandamise eesmärk oli sel hetkel eelkõige turu korrastamine. Sellest lähtuvalt oleks kütuse tarbimisse lubamisel ettevõtete ring poolteise aasta jooksul olnud võimalikult kitsas. Seda peetakse kõige riskialtimaks kohaks ja kõige suuremad pettused võivad tulla just sellest segmendist.

Kõne all olid Maksu- ja Tolliameti kaalutusõiguse kriteeriumid, millest on ka täna siin saalis räägitud. Nende väljatöötamisel tuleks aluseks võtta ühtne mehhanism, et välistada ühesuguse tausta ja näitajatega ettevõtete erinevat kohtlemist. Kriteeriumid on üldistatult öeldes sellised: laitmatu ärialane reputatsioon ja väga selged objektiivsed näitajad ehk kolmeaastane kogemus kütuse käitlemise valdkonnas, seaduste (maksuseaduste, vedelkütuse seaduse) ja tollieeskirja rikkumisteta täitmine ning ka maksuvõlgade, kaasa arvatud ajatatud maksuvõlgade puudumine. Need on kriteeriumid, mille alusel võiks Maksu- ja Tolliameti hakata tagatise vähendada. Informatsiooniks ütlen, et tagatiste määramist on eri valdkondades sätestatud juba aastast 1995. Seadus kehtestab üldnormid, kuidas ja millal tagatist määratakse, ning selle detailsus on väiksem.

Komisjonis oli küsimuse all kütuse käitlemise mõiste kui selline, see, mida selle all üldse mõistetakse. Vedelkütuse seaduse kohaselt kuuluvad selle mõiste alla import, eksport, müük ja hoiuteenuse osutamine.

Komisjonis olid kõne all ka võimalikud nn skeemid kolmeaastase kogemusega kütuseettevõtjate puhul ja võimalik nn teisese turu teke.

Maksu- ja Tolliameti esindajad nentisid, et veebruaris vastuvõetud seaduse alusel on selles valdkonnas tegutsevate kütusefirmade hulk juba praegu väga selgelt vähenenud. Siit tulebki välja, kellel on tõsine soov seda äri jätkata ja kellel on mingid muud soovid. Järelevalve paraneb praegu selgelt ning teisene turg kui selline Maksu- ja Tolliameti seisukoha järgi kaob. Nad ei näinud selles nii suurt riski.

Komisjoni liikmed tundsid huvi sellegi vastu, mida siin saalis täna ei arutatud. Nimelt on mitmed jaemüüjad kurtnud, et nad on Maksu- ja Tolliametile uue regulatsiooni järgi taotlused juba esitanud, aga siia maani ei ole tulnud vastust (vähemalt ei olnud tulnud selleks ajaks, kui toimus komisjoni koosolek), kas nende taotlus on rahuldatud. Seda kurtmist on kostnud just peaasjalikult jaemüüjate hulgast, kes on selle 100 000 euro suuruse tagatiskohustuse täitjad. Maksu- ja Tolliametilt ei ole tulnud veel vastust, et nad on laitmatu renomeega, neil ei ole maksuvõlga jne. Maksu- ja Tolliameti esindaja ütles, et nad tegelevad sellega ning kõikidega, kes on taotluse esitanud, võetakse ühendust. Kui ka selleks ajaks, kui toimus komisjoni koosolek, ei oldud ühendust võtnud, siis arvata võib, et praeguseks, kui mina teiega siin saalis räägin, on Maksu- ja Tolliamet nende kõigiga juba ühenduses olnud.

Teemaks oli ka see, kas Maksu- ja Tolliamet on selle seaduse raames, mis veebruaris vastu võeti, juba mingeid sanktsioone rakendanud. Maksu- ja Tolliameti esindaja ütles, et selle seaduse alusel sanktsioone veel rakendatud ei ole, küll aga on varem selles valdkonnas tegutsenud ettevõtjatelt võetud ära tegevuslubasid ja ettevõtete tegevus on lõpetatud, aga mitte seoses selle viimase parandusega, mis veebruaris vastu võeti, kuna see alles rakedub.

Kõne all olid ka tagatised. Esitati küsimus tagatise summa tasumise võimaluse kohta ja nenditi, et deposiit kui selline on suhteliselt kallis, sest see on ju reaalse raha kinnipanemine. Siit tulenes huvitav nüanss, mille Maksu- ja Tolliameti esindajad meile edastasid. Nad ütlesid, et sellise tagatissüsteemi puhul (nagu ma enne mainisin, kasutatakse seda mitmes muuski valdkonnas, näiteks alkoholimüügil) ei kasuta firmad mitte deposiiti, vaid pigem pangagarantiisid, ja sellisel juhul võtavad pangad omatahtsi endale mingil määral maksuameti

täiendavaid rolle. Mida ma selle all silmas pean? Pangad, andes välja garantiisid, uurivad enne klientide tausta, sest nad ei taha tagatise käikuminekut ju reaalsuses rakendada. Nad uurivad kliente ja nende tausta ning tegelikult kontrollivad neid ettevõtteid täiendavalt. See annab kindlust juurde.

Vaadati üle ka pöördumised. Pöördumine oli Eesti Õliühingult ja oli ka teisi arvamusi, sealhulgas ühelt advokaadibüroolt. Oli vastandlike arvamusi. Komisjon kasutas neid taustainfona.

Kui nüüd lõpetama hakata, siis tuleb öelda, et komisjon peab oluliseks proportsionaalsuse põhimõtet (põhiseaduse § 31 koosmõjus §-ga 11) ja täiendav õiguslik analüüs on aja möödudes tekitanud vajaduse vedelkütuse seadust muuta. Komisjonis tuli välja, et selle eelnõu kiire menetlus on oluline tulenevalt asjaolust, et majandustegevuse registrisse kantakse isikud, kes on esitanud tagatise hiljemalt 2011. aasta 31. maiks. Muudatus teeb olukorra tegelikult ju soodsamaks ehk ei ole tõenäoline, et keegi selle üle otseselt kaebama hakkaks. Samal ajal säilib väga selge eesmärk – turu korrastamine. Kütuseturg peaks juba selle aasta lõpuks olema korrastunud, seda Maksu- ja Tolliameti esindajad väga selgelt indikeerisid, ka seda muudatusettepanekut arvestades. Maksupettused peaksid vähenema ja maksude laekumine peaks paranema.

Kui oli otsustamise aeg, siis olid komisjonile ette antud sellised otsused: võtta eelnõu päevakorda 10. mail ehk täna ja esimene lugemine lõpetada (poolt oli 7 komisjoni liiget, vastu oli 2, erapooletuid ei olnud) ning määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. mai kell 15 (poolt oli 6 komisjoni liiget, vastu oli 3, erapooletuks jäi 1). Täna teid!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Lauri Laasi, palun!

Lauri Laasi

Aitäh, proua juhataja! Austatud ettekandja! Nii teie kui ka härra Sõerdi ettekandest jäi kõlama, et eelnõu kohta pole veel valitsuse seisukohta. Aga samas eeldatakse, et valitsus eelnõu toetab. Millele see eeldus tugineb?

Sven Sester

Aitäh! Ma kohe vastan teile sisuliselt, aga enne seda ütlen, et minu ettekandest ei jäänud kõlama seda, kas seisukohta on või ei ole. See oli teie interpretatsioon. Aga teil on õigus, valitsuse seisukohta veel ei ole. See teema oli ka komisjonis kõne all. Komisjoni laua taga olid Rahandusministeeriumi ametnikud, kes väga selgelt indikeerisid Rahandusministeeriumi ja rahandusministri arvamuse. Eraldi oli meil keskustelu rahandusministriga, kes väljendas väga selgelt oma toetavat seisukohta selle eelnõu kohta ja kes lisaks mainis, et, kui ma ei eksi, ülehomsel valitsuse istungil peaks see olema päevakorras. Ma ei oska teile kindlalt öelda, aga selline informatsioon mul hetkel on. Ma arvan, et kui me selle eelnõuga teisele lugemisele saali tuleme, siis on meil olemas ka Vabariigi Valitsuse seisukoht.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kuna selle küsimuse arutelul on igal Riigikogu liikmel võimalik esitada kuni kaks küsimust, siis ma ei saa teile kahjuks sõna anda, Tarmo Tamm. Ester Tuiksoo, palun!

Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud ettekandja! Oma selgitustes olete öelnud, et te ei näe väiketanklate sulgemise ohtu. Ometi on kuulda olnud, et tagatisnõue sunnib väiketanklate omanikke uksi kinni panema. Palun selgitage, miks te seda ohtu ei näe!

Sven Sester

Aitüma! Ma soovitan meil kõigil jääda konstruktiivsuse huvides selle eelnõu raamidesse. Meil on siis tunduvalt lihtsam, me ei valgu sel juhul oma mõtetes ja küsimustes laiali. Selle eelnõu raamid me ei vaidle selle üle, mille üle vaieldi veebruaris, kui seati väiketanklatele 100 000 euro suurune tagatis ja kütuse n-ö maaletoojatele 1 miljoni euro suurune tagatis. Kui ma õigesti mäletan, siis just nendes vaidlustes, mis veebruaris toimusid, anti võimalus kohe ka 100 000 euro suurust tagatist vähendada, kui tanklad on käitunud korrektselt, on kolmeaastase laitmatu renomeega ja ilma maksuvõlgadeta. Minu mäletamist mööda just sel ajal toodigi välja võimalus vähendada väiketanklate tagatise, kui need tanklad on tegutsenud korrektselt. Sel juhul ei

pea neil nii suurt tagatist olema, Maksu- ja Tolliametil on võimalus seda tagatist ka kohe vähendada. Aga selle eelnõuga me seda ei käsitlen.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kajar Lember!

Kajar Lember

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te tõite oma selgitustes välja, et kehtiv regulatsioon on ausa turu toimimisele väga positiivselt mõjunud. Seda enam ei suuda ma täpselt mõista, kelle ja mille huvides selle muutmine välja mõeldud on. Kuna eelnõu puudutab kütte või sooja tootmiseks vajalike vedelike importijaid, siis äkki on opositsioon üldse vales teel ja eelnõu üks eesmärke on hoopis kodukulud kontrolli alla viia, nagu IRL on lubanud?

Sven Sester

Aitäh! Kodukuludest võiks pikalt rääkida. Ma arvan, et kui te mulle selle võimaluse praegu annaksite, siis ma kasutaksin selle kindlasti ära, aga pärast te ütleksite: "Härra Sester, komisjonis seda ei arutatud. Miks te hakkasite sellest nii pikalt rääkima?" Nii et ma sellest eriti rääkida ei saa. Aga nüüd opositsiooni valearusaamadest. Mõnikord olen pannud tähele, et opositsioon on õigel teel, aga seekord mulle tundub, et te olete tõesti vales teel. Miks ma nii arvan? Seda arutati ka komisjonis. Siinkohal püüan rääkida ikka sellest, mida komisjonis arutati. Kui seda eelnõu ei oleks praegu algatatud ja rakendus seadus, mis veebruaris vastu võeti, siis võiks tekkida olukord, et kohtus vaidlustatakse vastuolu põhiseadusega. Kui see kohtus vaidlustatakse, siis võib juhtuda (ma olen aru saanud, et Rahandusministeeriumi juristid on sellise arvamuse välja käinud), et riik võib jääda kaotajaks ning selle tänaseks jõustunud ja realsuses rakendunud seaduse, mis veebruaris Riigikogu saalis vastu võeti, toimumine peatatakse. See on kõige ebameeldivam asi, mis juhtuda võib. Siis võib juhtuda, et ka need maksuameti otsesed õigused, mis on tekkinud seoses selle tagatisega, kolmeaastase laitmatu renomeega jne, ei rakendu, kuni kohtus ei ole vaidlus lõppenud. Ma arvan, et see võib olla meile kõigile kõige raskem. Keegi meist ei taha, et taastuks olukord, mis siamaa-

ni oli. Siinamaani ei ole tagatissüsteemi olnud. Kui härra Sõerd ütles, et siin ei ole tegemist millegi poliitilisega, siis ma usun, et ta ei eksinud. Siin ei olegi tegemist millegi poliitilisega, siin on tegemist puhtalt juriidilise nüansiga. Vähemalt osa Riigikogu liikmeid on vastutus-tundlikud ja tahavad, et ei tekiks õiguslikku vaakumit, kui juba vastu võetud ja rakendunud seaduse toimimine ühel hetkel peatataks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo, teine küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud ettekandja! Me saime nüüd teada, et tegemist on veebruaris toimunud seaduseelnõu käsitlemise jätku-aruteluga. Ma huvi pärast küsin: millal te aru-tasite seda eelnõu asjasse puutuva sektori MTÜ-dega ja nende esindajatega või toimus see praegu komisjonis?

Sven Sester

Aitüma! Tegelikult, kui me räägime jätku-eelnõu loogikast lähtuvalt, siis on seda eelnõu menetletud juba aasta algusest saadik. Põhiaru-telud huvigruppidega toimusid aasta alguses, veebruaris, ka jaanuaris. Eelmise eelnõu me-netlemise ajal arutati vist, ma võin eksida, kuue või seitsme huvigrupi kirja, aga see kõik toimus Riigikogu eelmise koosseisu töö ajal. Praegu on väga selgelt paigas, et nähakse riski, ministeeriumi õigusosakond näeb riski. Ma enne küsisin eelnõu algatajalt, kas ta näeb, et on ühised eesmärgid õliühinguga. Minu mee-lest ta ütles väga hästi, et eesmärk on sama. Küsimus on selles, kas õiguslikud hinnangud, mis on antud sellele seaduseelnõule, mis vee-bruaris seadusena vastu võeti, võivad tekitada riski või mitte, kas õiguslik vaakum tekib või mitte. Need on need küsimused. Kuna juristid arvavad, et on võimalik, et tekib õiguslik vaa-kum, siis tuleb see risk eos likvideerida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur, teine küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! See seaduseelnõu räägib tegelikult ju Maksu- ja Tolliameti kaalutusõiguse laiendamisest ja süvendamisest. Kui juba on seaduse muutmise

käsil, kas siis ei võiks minna hoopis nii kau-gele, et võtta seadusest välja tagatiste määrad ja anda tagatiste määramise õigus puhtalt Mak-su- ja Tolliametile?

Sven Sester

Aitäh! Tegelikult me ei laienda ega süvenda midagi. Ärge unustage, et kui me räägime vedelkütuse seaduse kontekstis, siis Maksu- ja Tolliametil on õigus 100 000 euro suuruste ta-gatiste puhul võtta otsus vastu kohe ja 1 mil-joni euro suuruste tagatiste puhul võtta otsu-seid vastu aastast 2013. Me tegelikult ei suu-renda ega vähenda nende õigusi, pigem toome eelnõuga selle õiguse praegusesse aega. Põh-jus, miks see tuuakse praeguseks, on siit pul-dist väga selgelt välja öeldud. Me ei suurenda ega vähenda seda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ette-kandja! Mul on lühike küsimus ja see eeldab ka lühikest vastust. Opositsioon tundis väga mitmes küsimuses muret, kas see eelnõu võib muuta kütust kallimaks või odavamaks. Kas on õige mõttekäik, et me selle eelnõuga muu-dame tingimused turul võrdsemaks? Me paran-dame teatud osa kütuseettevõtjate positsiooni, nad võivad saada õiguse väiksemaks tagatis-rahaks ja sellest tulenevalt väheneb nende fi-nantskulu, vähenevad kulud üldiselt. Me loo-me tegelikult pigem eelduse hinna langemi-seks, mitte tõusmiseks. Kas on nii?

Sven Sester

Aitäh! Mulle meeldivad sellised küsimused, kui vastus on küsimuses ära öeldud. Tänu sellele on mul võimalik teile öelda vastuseks lihtsalt jah.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kajar Lember, teine küsimus!

Kajar Lember

Eelnevat küsijat täiendades jätkan sama küsimust. Positiivsed vastused anti ette ära. Aga kas see eelnõu suurendab korruptsiooni-ohu või mitte?

Sven Sester

Hea küsija! Ma arvan, et tuleb lähtuda olukorrast, mis on. Praegu on olukord selline, et kui me räägime kaalutusõigusest, siis Maksuja Tolliametil on väga paljudes valdkondades õigus tagatise vähendada, aga ka suurendada. Ma ei arva, et kui me anname sellele institutsioonile võimaluse võtta kaalutusotsuseid vastu poolteist aastat varem, et me siis ohte suurendaksime või vähendaksime. Ma arvan, et siin ei muutu midagi. Küll aga usun, et selle seaduse vastuvõtmise korral tekib olukord, et veebruaris seadusena vastuvõetud eelnõu, mis tänaseks on jõustunud ja rakendunud, n-ö jätkab elu ehk me kaotame riski, et tekiks õiguslik probleem. Vaadake, see on väga oluline, sest kui see risk jääb alles ja tulevad vaidlustused, siis võib tõesti juhtuda, et tagatiste süsteem ei rakendu. Ma usun, et siin saalis ei ole kedagi, kes tahaks, et veebruaris vastuvõetud süsteem ei rakenduks. Me kindlasti tahame, et see rakenduks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor!

Eiki Nestor

On küll nii, et võib tühistada ka mingi ühe jupi seadusest. Me komisjonis jõudsimme järeldusele, et võrdse kohtlemise printsiipi ei ole rikutud, kuid midagi on ebaproportsionaalne. Praegu tuleb välja, et ebaproportsionaalne on see, et kaalutusõiguse rakendamine aktsiisilaost müügil jõustub 1. jaanuarist 2013. Kuidas saab üks kuupäev olla ebaproportsionaalne?

Sven Sester

Aitäh! Te olete õigel teel, härra Nestor. Proportsionaalsuse põhimõte on siin seotud sellega, et kui veebruaris vastu võetud seadus rakendub ellu, siis tekib olukord, et ka ausatelt kütusemüüjatelt, kes on juba kolm aastat turul tegutsenud ja kellel ei ole probleeme, nõutakse tagatise olemasolu. Siin ongi põhiseaduse §-de 31 ja 11 vastuolu. Põhiseaduse § 31 ütleb, et ettevõtlusega võib tegelda, ning § 11 ütleb, et piirangud peavad olema proportsionaalsed ja vajalikud. Tekib küsimus, kas riik peaks nendelt kütusemüüjatelt, kes on olnud korrektsed, sellist tagatist nõudma. Nii juristid kui ka eelnõu algatajad on leidnud, et seda ei peaks nõudma. Siin ongi see riskikoht eelnõu alga-

tajate arvates: karta on, et asi võidakse pro-testida ning kogu eelnõu võib sel juhul, ütleme nii, jääda vaakumisse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Eiki Nestor, palun, teine küsimus!

Eiki Nestor

Põhiseaduse mõttes võib kuupäev maksuseaduses olla vale. Näiteks siis, kui seadusandja võtab vastu seaduse, aga maksumaksja saab alles hiljem teada, et ta pidi rohkem maksu maksma. See on kindlasti põhiseadusega vastuolus. Kuupäev võib olla õige või vale. Ma küsin uuesti: kuidas saab üks kuupäev olla ebaproportsionaalne?

Sven Sester

Aitäh! Ma ütlen teile veel ühe korra. Ma ei tea, kas mina ei saa teie küsimusest aru või teie ei saa minu vastusest aru. Me ei räägi siin kuupäevast. Me räägime olukorrast, kus tagatis rakendub ning riik paneb nendele, kes on turul korrektselt käitunud, sanktsioonid peale. Küsimus on, kas see on põhiseadusega vastuolus või mitte. Me ei räägi siin kuupäevadest.

Aseesimees Laine Randjärv

Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Suur aitäh Sven Sesterile! Enne kui me küsimuse arutamiseks edasi läheme, ütlen, et on laekunud majanduskomisjoni ettepanek pikendada 10. mai 2011. aasta Riigikogu täiskogu istungit päevakorra ammendumiseni, kuid mitte kauem kui kella 14-ni. Meil on tarvis läbi teha hääletusprotseduur. Ilmselgelt ei pruugi me järelejäänud poole tunni jooksul muidu jõuda päevakorra viimase küsimuse arutamiseni. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 48 kohaselt on selle otsuse vastuvõtmiseks vaja kahekolmandikulist häälteenamust.

Härra Mihhail Stalnuhhin, kolmandat küsimust ei saa esitada. Te võib-olla võtate oma soovi tagasi. Kas teil on protseduuriline küsimus? Palun!

Mihhail Stalnuhhin

Ma ei tea, kuidas selle koosseisu ajal sellega on. Kas mul on õigus paluda kohaloleku kontrolli?

Aseesimees Laine Randjärv

Tavaistungil ei ole see vahepealsete hääletamiste puhul võimalik. Me lähtume sellest, et kohalolijaks on registreerunud 91 inimest, see tähendab, et kaks kolmandikku on 61 häält.

Panen hääletusele majanduskomisjoni ettepaneku pikendada tänast Riigikogu täiskogu istungit, s.o 10. mai 2011. aasta istungit, päevakorra ammendumiseni, kuid mitte kauem kui kella 14-ni. Palun hääletada!

Poolt on 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ei ole, erapooletuid on 1. Ettepanek on vastu võetud.

Jätkame istungit. Kas fraktsioonide esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Palun, Rannar Vassiljev, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja!

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Sotsiaaldemokraatidel on selle seaduseelnõuga seoses üks mure. Aga enne kui selle mureni jõuda, tahan rääkida millestki positiivsest. Nimelt tahan värske rahanduskomisjoni liikmena hirmsasti eelmist rahanduskomisjoni kiita. Nagu me teame ja oleme ajakirjandusest lugenud, olid kütuseettevõtetega päris tõsised probleemid. Neile oli registrisse saamine üsna lihtsaks tehtud, mis tähendas, et seda võimalust nii mõnigi äriühing aktiivselt kasutas. Kahjuks kippus nende majandus- ja ärikompetents lõppema enne seda, kui maksude maksmise aeg kätte jõudis. Et seda olukorda muuta, tegigi eelmine rahanduskomisjon vedelkütuse seadusesse parandused, mille sisu oli see, et tekitati tagatised. Hea oli ka see, et erinevalt käsitleti kahte täiesti erinevat seltskonda: neid, kes müüvad juba n-õ tarbimisse lubatud kütust, ja teisi, kes müüvad seda, mis on aktsiisilaost tarbimisse lubatud. Sisuliselt nad ongi täiesti erinevad ettevõtjad. Ühe puhul võib olla tegu väikese tanklaketiga, millele on kehtestatud 100 000 euro suurune tagatisnõue, ja teise puhul suure käibega hulgi-müüjaga, kellel on kuni 1 miljoni euro suurune tagatis. Tegelikult see maksudega seotud risk peitubki viimati mainitud ettevõtjate hulgas. Kindlasti oli väga praktiline ja kasulik, et lõppversiooni läks sisse n-õ erinev rakendusaeg, mis ajast Maksu- ja Tolliametil on võimalik tagatist põhjendatud olukorras vähendada. Selle mõtte tegelikult oligi see, et aastaks 2013 oleks turg n-õ isereguleeritud, Maksu- ja Tolli-

amet kasutaks kaalutusõigust minimaalselt ja nii saaks vähendada võimalike vaidlustuste hulka, mis võiksid tulla Maksu- ja Tolliameti otsuste kohta, millega tagatist vähendatakse või mitte. Minu meelest oli tegu väga mõistliku ja hea seadusega. Selle eest tahaks eelmist rahanduskomisjoni küll siiralt kiita.

Nüüd oleme olukorras, et on esitatud juba vastuvõetud seaduse muutmise seaduse eelnõu, kus põhiline juriidiline vaidlus käib kahe mõiste ümber. Üks on võimalik mitteproportsionaalsus ja teine on mittemõõdukus. Seaduseelnõu seletuskirjas, rahanduskomisjonis ja siinsamas saalis on seda sisu väga erinevalt lahti räägitud. On räägitud sellest, et ei ole tegu võrdse kohtlemise printsiibi rikkumisega. Tundub, et kõik on nõus sellega, et tõenäoliselt ei peagi selles kontekstis väikest tanklaketti ja suure käibega hulgi-müüjat võrdselt kohtlema. Kui see oleks oluline, siis ei tuleks ju võrdsustada mitte ainult kuupäevad, millal Maksu- ja Tolliamet saab teatud õigused, vaid ka tagatised, aga seda ei ole keegi taotlenud. Tõenäoliselt ei ole see praegu juriidilises mõttes teemaks.

On räägitud sellest, et äkki on see 1 miljoni euro suurune tagatisnõue ebaproportsionaalselt suur. Ka see ei ole teema, sest sellisel juhul peaks seaduseelnõu muutma tagatise suurust, mitte ühte kuupäeva.

Kolmas teema, millest on räägitud, on see, et me käsitleme praegu võrdselt ausaid ja ebaausaid ettevõtjaid ning äkki on see halb. Meil on mitmeid seadusi, mis seda niigi teevad, näiteks riigihangete seadus, aga me ei räägi, et see oleks põhiseadusega vastuolus.

Meie jaoks jäävad tänased põhjendused arusaamatuks. Me näeme suuri ohte tulevikuks ja näeme, et Maksu- ja Tolliametil võib otsuste tegemisel tekkida vaidlusi, kui nad ühel juhul väidavad, et esitatud ...

Aseesimees Laine Randjärv

Viis minutit on läbi. Kas te soovite lisa- aega? Kolm minutit.

Rannar Vassiljev

Me näeme ohtu selles, et võib tekkida vaidlusi seoses Maksu- ja Tolliameti otsustega, kui ühel juhul nõustatakse tagatist vähen-damise ettepanekuga, teisel juhul mitte.

Sellest tulenevalt on Sotsiaaldemokraatlikul Erakonnal väga keeruline esimese lugemise lõpetamist toetada. Lisaks loodame, et tulevikus ei hakka seadusloomes olema sellist praktikat, et me ühe või teise advokaadibüroo kirja peale hakkame juba vastuvõetud seadusi muutama. Mis puudutab seda, kas siin on tõesti tegu põhiseaduse riivega, siis need instantsid, kes põhiseaduse riiveid jälgivad ja menetlevad, on sellele seadusele oma aktsepti andnud. Me loodame, et kui see seadus siin saalis lõpuks vastu võetakse, siis jääb see kõik küll natuke ebameeldivaks, aga siiski harukordseks erandiks. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Keskerakonna fraktsiooni esindaja Mihhail Stalnuhhin! Lisaaeg kolm minutit, kokku on kaheksa minutit.

Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Minu südamele armsad kolleegid! Esiolgu on sellest eelnõust arusaamisega meil kõik tundelisel tasemel, umbes nii nagu ühel kuulsal lehel, kes ei oska isegi öelda, mida rohkem tahaks, torti või heeringat. Me peaksime rohkem loogikat kasutama. Kuigi jah, kurjad keeled räägivad, et see, mida Riigikogu saalis räägitakse, ei lähe pahatihti loogikaga kokku. Aga tegelikult kasutavad loogikat isegi ahvid loomaaias (metsaspetsialistid teavad, et seda teevad ka teised loomad). Pärdik teab, et kui kõrvalpuuris algab lõbus seimine, siis see tähendab, et paari minuti pärast tuleb sisse keegi, kes toob talle õuna või banaani. Ta oskab nähtusi ja sündmusi siduda. Nii et püüame meiega sündmusi siduda!

Eelmine vedelkütuse seaduse eelnõu algatati mullu 13. detsembril. Arvestades seda, et pärast seda olid jõulud ja uusaasta, jõudis see saali üsna fantastilise kiirusega. Esimesel lugemisel ütles ettekandja, et selle seaduse eesmärk on korrastada viimaste aastate jooksul kujunenud lubamatut olukorda kütuseturul. Veel ütles ta, et kütusefirmade esindajad on teinud ettepaneku, et tagatis võiks ulatuda suisa 1 miljoni euron. Suurepärane, loogiline! Teisel lugemisel võeti see ettepanek vastu ja veebruaris, 22. veebruaril, saigi see kõik seaduseks. Mitte keegi vastu ei vaielnud, sest kõik me tahame võidelda maksupettustega, korruptsiooniga jne. Eriti enne valimisi.

Möödus kõigest kaks kuud. Mis on nüüd muutunud? Kas maksupetturid on grupiviisiliselt tulnud Maksu- ja Tolliametisse ennast üles andma ning väljapeteturid raha riigile tagasi maksuma? Ei ole. Olukord on sama. Kas majanduslik olukord on muutunud? Ei ole, see on hullemaks läinud. Bensiniturul, diisliturul on see hullemaks muutunud nende sündmuste tõttu, mis praegu toimuvad Põhja-Aafrikas. Võib-olla on õliühing oma seisukohti muutnud? Ma tuletan meelde, et nende seisukohtade tõttu võetigi eelmise koosseisu ajal see seadus vastu. Nad ei ole seisukohti muutnud. Mul on käes õliühingu kiri, mille viimane lõik on selline: "Õliühingu arvamusel on kehtivas VKS-is sätestatud meede mõõdukas ning tõhusalt tagab seadusemuudatuse põhieesmärgi, milleks on kütusemüügiga seonduvate maksupettuste vähendamine. VKS-i muutmine eelnõus 24 SE pakutud viisil seaks ohtu olulist avalikku huvi." Miks sellest keegi ei räägi? See on õliühingu seisukoht.

Meile räägitakse, et tekkis vastuolu põhiseadusega. Ma ei hakka teie aega teksti ettelugemisega raiskama. Kuid §-s 31 ei ole sellest mitte sõnagi, mitte ükski lause ei käi pakutava seadusemuudatuse kohta. Sama lugu on §-ga 11. Tuletan teile meelde, et õigus teha otsust, kas seadus vastab põhiseadusele või mitte, kuulub õiguskantslerile, kuulub Riigikohtule, see ei kuulu rahanduskomisjonile. Kui see on nii sügavalt põhiseaduslik küsimus, miks sellega tegeleb siis rahanduskomisjon, mitte põhiseaduskomisjon?

Samas ei tahaks uskuda, et seda seadust muudetakse ilma ühegi veenva põhjusega. Mingi loogika peab siiski olema. Eesti rahvas saatis meid siia siiras usus, et me oleme siiski targemad kui ahvid loomaaias ja otsime igas küsimuses loogikat. Ma arvan, et neid põhjuseid, miks seda seadust on vaja muuta, on 10 000, võib-olla 20 000, võib-olla 100 000, võib-olla on isegi 200 000 ilusat värvikat põhjust. Ainult me ei saa nendest põhjustest mitte kunagi teada, sest erakondade rahastamise süsteem on niivõrd läbipaistmatu, et pole võimalik tegelikult selgeks teha, kust tuleb raha, mille eest erakonnad oma võlgu maksavad.

Mulle tuleb meelde üks lugu, mis juhtus IX Riigikogus. Ma tuletan seda juba teist korda meelde. Kaks korda esitasin ma tollal seaduseelnõu, et piirata värviliste metallide vastuvõtu

võimalust, kaks korda kukkus see läbi. Kolmandal korral läks aga ettepanek läbi, sest Reformierakond toetas seda. Ma läksin ühe tuttava Reformierakonna liikme juurde ja küsisin, mis juhtus, miks nad kolmandal korral poolt hääletasid. Ta ütles: "Sa tead ju, et meil on fraktsioonis see mees. Tema metsamajast varastati kaks kilomeetrit kaablit." See oligi põhjus!

Tähendab, meil on valida kahe variandi vahel, miks tahetakse seda seadust piirata: kas see tuleneb nendest tuhandetest värvikatest põhjustest, millest ma rääkisin, või on kellelgi tekkinud erivajadus näiteks kellegi äri ära päästa.

See oli lühike sissejuhatus, nüüd ma lähen asja tuuma juurde. Kuna ma esinen siin fraktsiooni esindajana, siis on mul au teile ette lugeda selline tekst: "Eesti Keskerakonna fraktsioon teeb ettepaneku vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 24 esimest lugemist mitte lõpetada." Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Laekunud on Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepanek eelnõu 24 esimesel lugemisel tagasi lükata ja nüüd ka Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepanek lugemist mitte lõpetada. Austatud Riigikogu, valmistume hääletusprotseduuriks ja tuleme saali.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepaneku lükata eelnõu 24 esimesel lugemisel tagasi. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

37 Riigikogu liiget olid poolt, 49 olid vastu, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.

Vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 24 esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatuse ettepanekute esitamise tähtajaks s.a 11. mai kell 15. Kadri Simson soovib küsida.

Kadri Simson

Mul on protseduuriline märkus. Lugupeetud juhataja, te unustasite hääletada Keskerakonna ettepanekut.

Aseesimees Laine Randjärv

Tegemist on kokkulangevate ettepanekutega. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ettepanek laekus ajaliselt enne.

8. Olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Energiasääst" arutelu

Aseesimees Laine Randjärv

Asume kaheksanda päevakorrapunkti juurde, milleks on olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Energiasääst" arutelu. Tutvustan lühidalt arutelu korda. Kõigepealt saab ettekandeks sõna majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, teisena saab sõna Tallinna Tehnikaülikooli energeetikateaduskonna dekaan professor Tõnu Lehtla, kolmandaks esineb ettekandega majanduskomisjoni esimees Kaja Kallas. Kõigil ettekandjatel on esinemiseks aega 20 minutit, seejärel saab neile 20 minuti jooksul küsimusi esitada. Juhin Riigikogu liikmete tähelepanu sellele, et päevakorrapunkti raames on igal Riigikogu liikmel võimalik kõigile ettekandjatele kokku esitada kuni kaks suulist küsimust. Pärast küsimusi ja vastuseid avame läbirääkimised. Meie tava kohaselt teen Riigikogule ettepaneku, et kõigepealt esineksid sõnavõttudega fraktsioonide esindajad, seejärel teised Riigikogu liikmed. Sõnavõtuks on aega viis minutit ja saab küsida kuni kolm minutit lisaaega. Pärast arutelu lõpetamist Riigikogu otsust vastu ei võta.

Ma palun ettekandeks kõnetooli majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Energia säästmine on päevakorral mitmel tõsisel põhjusel. Maailmas kasutatakse energia tootmiseks valdavalt fossiilseid kütuseid. Võib küll vaielda, kui suured on nende varud, ent ühel hetkel need ammendatakse. Kuni inimkonnal pole lahendust, kuidas oma energiavajadust pikaajaliselt katta, on tark raiskamist vältida. Energia säästmise otsustarbekus on ilmne ka finantskriisijärgsest maldalseisust taas kõrgele tõusnud kütusehindade tõttu. Euroopa energia- ja kliimapolitikas on energiatõhusus samuti üks peamisi teemasid.

Energiatõhusus tähendab vähema sisendenergia kasutamist samaväärset majandustegevuse või teenuse taset säilitades. Energiasääst

(see on sõna, mida me tihtipeale oma tavakõnes kasutame) on laiem mõiste. See hõlmab näiteks ka tarbimise vähendamist muutuste kaudu käitumises. Lihtsalt öeldes ei tähenda energiasääst seda, et tuleks istuda külmas või pimedas toas, küll aga tuleb tegelda sellega, et energiakasutus oleks võimalikult tõhus. Energiatõhususe parandamiseks tuleb üldiselt esmalt teha teatud väljaminekuid ehk investeerida energia säästmisse.

Millised on olnud eesmärgipüstitused Euroopas ja Eestis? Energiatõhusus on juba mõnda aega olnud nii Euroopa Liidu kui ka Eesti poliitilises päevakorras ja paika on pandud mitmed sihid. Euroopa Ülemkogu seadis 2007. aastal üldise energiasäästu eesmärgi: vähendada aastaks 2020 primaarenergia prognoositud tarbimist 20%. Kuna senised suundumused ei taga selle sihi saavutamist, töötas Euroopa Komisjon koos liikmesriikidega välja uue energiatoõhususe tegevuskava. See avaldati selle aasta märtsis. Euroopa Komisjon tähtsustab selles tegevuskavas avaliku sektori eeskuju andvat rolli. Kavas on kehtestada avalike hoonete väga heale energiatoõhususe tasemele rekonstrueerimise kohustuslik aastane määr, mis on 3% avalike hoonete kogupindalast.

Euroopa Komisjon peab tarvilikuks kehtestada energiasäästukohustused energiaettevõtetele ja pöörata tähelepanu energiasäästuteemale Euroopa Liidu rahastatavates meetmetes. Euroopa Liit on kehtestanud nõuded ja kavatses ka jätkata nõuete kehtestamist toodetele, mis otseselt või kaudselt mõjutavad energia lõpptarbimist. See puudutab väga paljusid kodumajapidamiseadmeid, samuti ehitustooteid.

Nüüd Eesti eesmärkidest. Tegevuskavas "Eesti 2020", mille valitsus mõni nädal tagasi kinnitas, on fikseeritud eesmärk hoida energia lõpptarbimine samal tasemel, mis oli aastal 2010 (ligikaudu 120 petadžauli). Sellest eesmärgist on kantud ka Vabariigi Valitsuse 2011.–2015. aasta tegevusprogrammis energiasäästuks ettenähtud tegevused.

Millistel elualadel on energiatoõhususe parandamise võimalus kõige suurem? Kui me vaatame Eesti energia tarbimise bilanssi, siis sektorite kaupa on energia tarbimise pingerida järgmine. Ülekaalukas osa kogu tarbimises on kodumajapidamistel, kelle aastane energiatarve oli 2008. aastal 51 petadžauli ehk 42% Eestis lõpptarbitavast energiast. Energiama-

kuselt järgmised sektorid on tööstus ja transport, mis tarbivad energiat kokku niisama palju kui kodumajapidamised. Äri- ja avaliku teeninduse sektoris tarbitakse aastas 14% Eestis lõpptarbitavast energiast. Põllumajanduse energiatarve on juba suurusjärgu võrra väiksem ehk umbes 3% lõpptarbitavast energiast.

Kui me vaatame energiaallikate kaupa, siis jaguneb energia kasutamine järgmiselt: mootorikutuste tarbimine moodustab 34 petadžauli ehk 27% kogu energia tarbimisest, kaugküttesoojus 23%, elekter 20% ja muude kütuste, eelkõige erinevate katlakütuste tarbimine 30%.

Oleme teinud Eestis uuringuid energiasäästuvõimaluste analüüsimiseks. Hoonete puhul on energiasäästu tehniliseks potentsiaaliks hinnatud 25% neis tarbitavast energiast. Mõningate hoonegruppide puhul on võimalik saavutada kokkuhoidu ligemale 50%, võib-olla ka rohkem. Tööstusettevõtete küsitlusest nähtuvalt on elektrienergiäsäästu potentsiaal tööstuses 10%, soojuse säästmisel 30%. Kui võrrelda Eesti sõiduautoparki Euroopa Liidu keskmise tasemega, siis näeme, et meie sõidukite kütuse eritarbimine sarnaneb Skandinaaviamaade keskmisega. Samas on see 20% suurem Euroopa keskmisest.

Mida me võime sellest järeldada? Võib teha kolm järeldust. Esiteks, Eesti energiasäästupoliitika põhifookus, prioriteet või ka edu võti on energia tarbimise tõhustamine hoonetes. Seda nii meie kodudes kui ka avalikes hoonetes. Teiseks, suurt tähelepanu vajavad transport ja tööstus. Kolmandaks, Eesti energiasäästupotentsiaal on hajutatud, edu saavutamiseks tuleb tegelda paljude energiatarbijatega ning ellu viia hulgaliselt ka väikseid projekte. Sellest tulenevalt on Eesti energiasäästutegevuses head võimalused väike- ja keskmise suurusega ettevõtetel.

Elatustaseme tõusuga kaasneb paratamatult energia tarbimise kasv, see on loogiline reegel. Prognoosi kohaselt võib midagi ette võtmata Eesti summaarne energia tarbimine aastaks 2020 kasvada 13–15%, see tähendaks 17 petadžauli lisanduvat tarbimist. Iga täiendav petadžaul elektri tarbimist tähendab Eesti elektritarbijale lisakulu ligikaudu 28 miljonit eurot aastas. Transpordikütuse poolelt tähendab iga täiendava petadžauli tarbimine 38 miljoni euro suurust kulu aastas. Kokku võttes tähendaks 13–15%-line energia tarbimise kasv tarbijatele

ligi 400 miljonit eurot lisakulusid aastas. Arvestades energiasäästupotentsiaali eri sektorites, on energia tarbimise kasv Eestis aastani 2020 välditav. See aga ei juhtu iseenesest, on selge, et ka riigil on tarvis rakendada selleks abinõusid.

Mida riik seni on teinud? Te teate, et Eesti valitsus on kinnitanud energiasäästu sihtprogrammi aastateks 2007–2013. Arvestades, et me oleme oma tegevuskavas "Eesti 2020" seadnud uue eesmärgi, ja samuti seda, et Euroopa Komisjon on välja tulnud uue energiatõhususe tegevuskavaga, tuleb lähiaastatel seda sihtprogrammi kindlasti uuendada ning töötada välja detailsem rakendusplaan. Kõik ettepanekud ja ideed on iseenesestmõistetavalt tere- tulnud. Energiasäästumeetmed, mida riik on seni võtnud, on eelkõige olnud suunatud elu- asemega seotud energiakulu vähendamisele. See on ka loogiline, arvestades, nagu varem öeldud, et kodumajapidamiskulud moodustavad kõige suurema osa kogu meie energia tarbimisest, ning seda, et me elame põhjamaal.

Eesti elamute olukord ei ole kiita. Kinnis- varabuuum toimus peamiselt hindades, mitte niivõrd ruutmeetrites. Seega on suur osa kortermajadest sellises vanuses, et need vajavad renoveerimist. On polemiseeritud selle üle, kas nõukogudeaegseid elamuid saab üldse mõist- like kuludega tänapäevastele nõuetele vasta- vaks muuta. Koostöös Tallinna Tehnikaüli- kooli ekspertidega tehtud uuringutest võime paneel- ja telliskivielamute seisukorra kohta järeldada, et majad püsivad veel mitmeküm- neid aastaid ning varisemisohtu ei ole karta. Sama uuring näitas, et mõnes renoveeritud korterelamus on väga suuri probleeme siseklii- maga, eelkõige õhuvahetusega. Seda on arves- se võetud ka riigi toetusmeetmete juures. Riik toetab elamute kompleksset renoveerimist, st ei tegelda üksnes soojakadude vähendamisega, vaid arvestatakse ka hea sisekliima tagamise vajadust.

Korterelamute renoveerimist on kasvavas mahus riiklikult toetatud alates 2003. aastast. Aastatel 2003–2009 toetas riik SA KredEx kaudu korterelamute renoveerimist 11,7 miljo- ni euroga ning rekonstrueerimistegevuste ette- valmistamist ligikaudu 2 miljoni euroga. Need on suhteliselt väikesed arvud. Praegu võtmisel olevatest meetmetest on mahult suurimad kor-

terelamu renoveerimislaenu programm ja korterelamute renoveerimise toetamine.

Korterelamute renoveerimise rahastamiseks pakume KredExi kaudu soodusintressiga pika- ajalast renoveerimislaenu. Laenu väljastavad pangad alates 2009. aastast. Laenuperiood sel- le meetme raames on kuni 20 aastat. Program- mi maht on kokku 49 miljonit eurot. Pangad on tänaseks ligi pool laenuressursist (25 miljo- nit eurot) turule suunanud.

Teine meede on avatud alates möödunud sügisest. Rakendatakse nn rohelist investee- rimisskeemi "Korterelamute rekonstrueerimise toetus". Toetust saab taotleda 15%, 25% ja 35% ulatuses korterelamu projekti kogumak- sumusest, sõltuvalt korterelamu rekonstrueeri- mise kompleksuse tasemest. Seda toetust on võimalik kombineerida eelnevalt nimetatud korterelamu renoveerimislaenuga. Mõlema meetme koos kasutamine muudab kortermaja renoveerimise rahastamise inimestele kättesaa- davamaks.

Praeguseks on rahuldatud 79 korterelamu rekonstrueerimise toetuse taotlus kogumahuga 1,64 miljonit eurot. Arvestades, et selle meet- me eelarve on mitu korda suurem ehk 30 mil- jonit eurot ja rohkem, siis otsime võimalusi, kuidas muuta selle toetuse kasutamine korteri- ühistutele atraktiivsemaks. Korteriühistutelt tulnud tagasiside kohaselt takerdub rekonst- rueerimisprojektide elluviimine ennekõike ük- sikute vastuolijate taha või on kortermajas kommunaalmaksevõlglasi, mistõttu ühistul on raske pangast laenu saada. Taotlemise hoogus- tamiseks kavatsime vähendada bürokraatiat nii toetuste taotlemisel kui ka ehituslubade saa- misel.

Lisaks neile kahele, rahaliselt suurimale meetmeprogrammile rakendame ka muid, neid toetavaid programme. Esiteks, programm ela- nike teavitamiseks elamute energiasäästlikku- sest. Selle raames tegid KredEx ning selle juures tegutsev Kliima- ja Energiaagentuur 2008. ja 2009. aastal teavituskampaaniaid, et informeerida inimesi energia säästmise võima- lustest. Teine meede on energiaauditi ja ehitise ekspertiisi tegemise ning ehitusprojekti koos- tamise toetus. Senine praktika on näidanud, et kõige otstarbekam on ikkagi rekonstrueerida terve elamu korruga. Heade tulemuste saavuta- mise eeldus on aga esmalt energiaaudit, ehitise ekspertiis ning läbimõeldult koostatud projekt.

Seetõttu on alates 2008. aasta juunist võimalik nendeks tegevusteks taotleda täiendavat rahalist toetust kuni 90% ulatuses auditi ja projekti maksumusest.

Kui vaadata tulevikku, siis toon välja seitse olulisemat energiasäästu suunda.

Esiteks tuleb jätkata toetusprogramme energiasäästutegevusteks korterelamutes. Seniste toetuste abil on ära tehtud majanduslikult soodsamad tööd. Meie hinnangul on nende kogumaht alla viiendiku vajaminevast. Kortermajade viimiseks vastavusse tänapäevaste energiatõhususe ja sisekliima nõuetega on aga vaja investeerida veel miljardeid eurosid. Ka riik peaks küsima, kust seda raha võtta, lisaks iseenesestmõistetavale korteriomanike panusele. Me arvame, et kui eelnimetatud programmid rahaliselt ära kasutatakse, oleme valmis kaaluma ka 2013. aastal riigile CO₂ kvootide müügist laekuva tulu suunamist selle programmi jaoks ning samuti meetme väljatöötamist Euroopa Liidu järgmisel finantsperioodil eraldatavate struktuurivahendite abil. Selge on see, et riik peab toetusprogramme jätkama. Samas peame mõtlema, kuidas toetusprogramme üles ehitada nii, et need oleksid korteriühistutele atraktiivsemad.

Teiseks, valitsus kavandab arendada välja toetusmeetme energiasäästutegevusteks väikemajades. Eesti leibkondadest ligikaudu neljandik elab väikemajades. Ühelt poolt viitavad kodumajapidamissektori energia lõpptarbimise andmed ebatõhusale energiakasutusele, teisalt näitavad uuringud sisekliima kehva olukorda väikemajades. Kuna väikeelamul on elamispinna ruutmeetri kohta rohkem välispinda kui korterelamul, on üldine energiasäästupotentsiaal seal väiksem kui korterelamu puhul. Samas on aga eramaju hõlpsam rekonstrueerida, kuna neil on vaid üks omanik. Eluasemelaenu intressi tulumaksuvabastus üksi ei ole motiveerinud majaomanikke energia säästmisele piisavalt investeerima. See raha tuleb tagasi pika aja jooksul ning paberi peal arvestust pidamata ei pruugi inimene seda tunnetada. Tarvis on seega parandada inimeste informeeritust energia säästmise võimalustest. Kavatsime käivitada toetusprogrammi väikemajade rekonstrueerimiseks, niipea kui selleks tekib rahaline võimalus. Praegu on valitsuse tegevusprogrammis tähtjaks 2014. aasta, võimaluse korral alustame sellega varem.

Kolmandaks, valitsus viib ellu avaliku sektori hoonete rekonstrueerimise programmi, mille tänavune kogumaht on 146,5 miljonit eurot. See võimaldab energiatõhusamaks rekonstrueerida ca 480 ühiskondlikku hoonet. Lisaks rahastame hoonete rekonstrueerimist Euroopa Liidu struktuurivahenditest ja Eesti-Šveitsi koostööprogrammist. Järgmise aasta juuliks ülevõetava Euroopa Liidu hoonete energiatõhususe direktiivi harmoneerimisel kavandame hoonete energiatõhususe rangemate miinimumnõuete rakendamist. Plaanis on nõudeid rangemaks muuta diferentseeritult, vastavalt hoone tüübile ja mitmes etapis, kuni liginullenergiahoone nõudeni välja. Etapiviisiline lähenemine annab aega inimeste koolitamiseks ning teadus- ja arendustegevuseks selles vallas. Liginullenergiahoone määratluse väljatöötamine käib ja valmis saab see töö sügiseks. Alates aastast 2019 tuleb aga kõik uued avaliku sektori hooned ehitada liginullenergiahoonetena ja aastast 2021 laieneb see nõue ka erasektori ehitatud hoonetele. Tegu on väga olulise ülesandega, kus Euroopa Liit on riikidele seadnud suunda näitava käitumiskohustuse.

Neljandaks, nagu ka eespool öeldud, peame pöörama tähelepanu tööstuse konkurentsivõime parandamisele energiatõhususe abil. Ettevõtlike Arendamise SA toel oleme pakkunud ettevõtetele arendusvõimalusi, näiteks tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu programm ning teadmiste ja oskuste arendamise toetus. Konkurentsivõime kava "Eesti 2020" elluviimise raames on kavas võtta ka tööstusettevõtete energiasäästu toetusmeede ja rakendada finantsinstrument, mis sisaldaks energiaauditi toetust ning auditist tulenevate tegevuste rahastamisvõimalusi.

Valitsuse energiasäästutegevuse viies valdkond on energiasääst transpordis. Transpordi energiakasutust on võimalik ohjeldada kolmel viisil: transpordivajaduse vähendamise, ühissõidukite kasutuse suurendamise ja sõidukite ökonoomsuse suurendamisega. Sõidukite kasutust ohjeldab mõjusalt ka mootorikütuse aktsiis. Transpordivajaduse vähendamise ja sõidukite ökonoomsuse suurendamise korral on võimalik muutus saavutada nii reisija- kui ka kaubaveos, ühissõidukite kasutuse suurendamine vähendab ainult erasõidukite energiakasutust. Selleks et saavutada arvestatavat mõju,

on vaja tegelda kõigi kolme suunaga. Praegu on põhilised tegevused seotud sõidukite ökonoomsuse suurendamisega uute ühissõidukite soetamise abil – uued rongid, bussid, gaasibussid, trammid – ja samuti katsetega rakendada elektromobiilsuse programmi, mis tähendab nn elektriautode soetamist ja infrastruktuuri väljaarendamist üle Eesti.

Kuues valdkond on energiatõhusus teenuste sektoris. Energia tarbimine teenuste sektoris on viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud: alates aastast 2000 on kasv olnud 60% ning 2009. aastal ei kahanenud see majandusurutisest hoolimata üldse. Energiasäästuvõimaluste selgitamine selles valdkonnas vajab lisauuringuid ning detailsemat energiastatistikat. Kavatseme energiasäästuprogrammi uuendamisel sellega tegelda.

Valitsuse seitsmes oluline ülesanne on kindlustada kvaliteetsete andmete saadavus energiamajandust ja energiatõhusust käsitlevate andmete analüüsiks. Energiasäästuvõimaluste hindamist takistab kohati puudulik andmestik. Energiastatistikast ei saa andmeid teenuste sektori alamsektorite energia tarbimise kohta. Andmete vähesus takistab ka tööstusobjektide, kaugküttevõrkude ja hoonete energia tarbimise analüüsi ning säästumeetmete kavandamist.

Energiasäästu valdkonnas on Euroopa Liidu tegevuste puhul lähiaastatel üks oluline küsimus see, kas Euroopa Liit rakendab liikmesriikide suhtes kohustuslikku energiasäästu eesmärki või mitte. Senimaani ei ole Eesti seda vajalikuks pidanud.

Kokku võttes usun, et valitsuse ja Riigikogu koostöö energiasäästuga seotud seaduste menetlemisel on edaspidi hea. Tervitan seda, et Riigikogus on moodustatud säästva energia toetusrühm. Ma loodan, et see tagab järgmistel aastatel energiasäästuteemadele Riigikogus ja kogu ühiskonnas piisava tähelepanu. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu, minister Parts, väga täpse ajakasutuse eest! Sellel on täna kulla hind. Esi-mene küsimus, Kalle Palling, palun!

Kalle Palling

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te andsite täiesti tubli ülevaade sellest valdkonnast. Aga teie kõnest selgus, et meil on energiasäästuvallas ikkagi päris palju

lahendamata küsimusi. Te mainisite toetusmeetmeid, mida eeskätt just korterelamute renoveerimiseks on võimalik kasutada. Kas te olete veendunud, et need rahasummad, mis ära kasutatakse, tagavad sellise energiasäästu, et see aitab saavutada eesmärki ehitada alates 2021. aastast ainult liginullenergiahooneid?

Juhan Parts

Aitäh! Kortterelamute rahalise toetuse programm, mis peaks olema korteriühistutele kõige atraktiivsem, on üles ehitatud niimoodi, et raha hulk sõltub saavutatud energiatõhususe mää-rast kortterelamu kohta. Nagu ma ütlesin, kui on üle 50%-line energia kokkuhoid, siis riik katab omalt poolt 35% rekonstrueerimisprojekti maksumusest. Kui nii oleks võimalik kor-da teha 60% Eesti korttermajadest, siis, ma arvan, me oleksime saavutanud energiasäästus märkimisväärse edusammu. Probleem (ma usun, et ka tänane arutelu peab sellele kesken-duma) on see, kuidas kortteriühistuid toetada, et nad rohkem seda võimalust kasutaksid. Siin on erinevaid probleeme. Valitsuses oleme kaa-lunud, kas tõsta riigipoolse rahastamise määra. Kas me seda teeme või ei, see selgub lähiajal. Mõneti on vaja seda teha seetõttu, et me taha-me seda sektorit tõepoolest rohkem aktivee-rida, kuid me peame arvestama, et mida roh-kem me riigina toetame ühe konkreetse korter-elamu renoveerimise projekti, seda vähem jätkub riigil raha kogu elamufondi renoveeri-misvajaduse jaoks. Aga ometi on praegu lühi-ajaline keskne küsimus tõepoolest see, kuidas tunduvalt aktiveerida kortteriühistuid rekonst-rueerimisprojekte ette võtma. Hästi õnnestus see meede, mida me tegime koos Kliima- ja Energiaagentuuriga või mida nemad pakkusid, aga mida siin saalis on suhteliselt massiivselt kotitud. Kuni 90% ulatuses energiaauditi ja projekti maksumusest saab taotleda toetust ja see on kortteriühistutele vägagi mee-le järele olnud. Nõudlus on väga suur. Me otsime sinna lisavahendeid, et kortteriühistu liikmetel ja omanikel tekiks see projekt silme ette. Siis nad näevad, et kui nad teevad ühte või teist asja, kui palju see enam-vähem maksab ja kui palju nad tegelikult kodukuludes võidavad. Kolmas probleem, mida me minu arvates peaksime siin arutama, on ikkagi see, kuidas aktiveerida panku ning ehitus-, remondi-, kinnisvara aren-damise ja haldamise ettevõtteid. Ma julgen

öelda, et kuigi me oleme kolm aastat sellega tegelnud, ei ole kaasatulek, võimalikult heade toodete pakkumine korteriühistutele selle asja teostamiseks, veel rahuldaval tasemel. Aga ma usun, et erasektor tuleb aja jooksul kindlasti selle asjaga kaasa.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Erki Nool!

Erki Nool

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Teie kõnest jäid kõlama sõnad "energiasääst" ja "energiatõhusus", mis ongi tänane teema, aga ma noppisin kõnest välja ka aastaarvu 2021. Avaliku sektori hooned peaksid siis olema energiatõhusad. Kas me ei võiks olla Eestis pisut nõudlikumad, teha seda natukene varem ja alustada võib-olla järgmisest aastast uute hoonete, nii lasteaedade, koolimajade kui ka näiteks linnavalitsuste hoonete ehitamist energiatõhusalt?

Juhan Parts

Aitäh! Kaks olulist nõuet, mis lõpuks nõuavad ju Riigikogult seadustamist, on uute ehitatavate hoonete energiatõhususe määra oluline tõstmine nn nullenergiamaja tasemele 2019. aastal avalike hoonete puhul ja 2021. aastal erasektori hoonete puhul. Mina isiklikult ei usu, et meil oleks mõistlik seda varem rakendada, kuna see nõuab vägagi suurt ettevalmistustööd. See ei ole mingi Eesti omapära. On vaja projekteerijaid, arhitekte, suuremat teadlikkust jne. Ma arvan, et ettevalmistustöö, et see n-ö standard viia ühiskonna normaalsesse käitumismudelisse, on väga tõsine. Iseendast mõistetavalt tasub mõelda, kas sellise absoluutse nõude rakendamine Eestis on päris mõistlik, arvestades meie teatud rahvuslikku ja kultuurilist omapära. Loomulikult peame arvestama, et energiatõhususe nõue tähendab tulevikus kindlasti ruutmeetri ja hoone märkimisväärset kallinemist, ma arvan, et 20–30%.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Arto Aas!

Arto Aas

Aitäh! Lugupeetud minister! Te oma esimeses vastuses juba puudutasite seda teemat. Ma tahan täpsustada ühistute võimalust saada abi

projektijuhtimisel. Need summad, mis majade soojustamiseks lähevad, on päris suured, aga ühistutel on minu teada põhiline probleem just asjaajamine, bürokraatia. See on keeruline ja nõuab aega. Tihtipeale peavad ühistute juhatused tegelema sellega vabast ajast ja omaenda raha eest. Kas näiteks KredExil on võimalik juurutada uut meedet, et ühistud saaksid võtta riigi toel ka projektijuhtimise teenust? Piltlikult öeldes oleks KredExis sada professionaalset projektijuhti, kes pakuksid ühistutele n-ö võtmed-kätte-lahendusi. Raha polegi alati see kõige suurem küsimärk, vaid pigem *know-how* puudumine.

Juhan Parts

Aitäh! Me oleme sellele mõelnud, aga me siiski hoiduksime sellisest maja kordategemise riiklike spetsialistide klastri moodustamisest. Meil on tohutult suur hulk ettevõtjaid, kes määratlevad ennast kinnisvarahaldajate ja -arendajatena. Minu arvates on nendel inimestel, kellest enamik osutab korteriühistutele ühte või teist teenust, väga suur potentsiaal, et tulla aktiivselt turule ja toetada korteriühistuid vajaduse korral ka projektide juhtimisel. Me oleme korraldanud (siin ma ei näe rahalist probleemi, vaid pigem vastuvõtuvõime probleemi) kõikvõimalikke teavitusi ja koolitusi. Tahan tunnustada korteriühistute liitu, nii üleriigilist liitu kui ka kohalikke organisatsioone. Nad on olnud võrdlemisi aktiivsed. Kolmandaks peab muidugi mainima kohalikke omavalitsusi. Praegu võin hea näitena tuua Rakvere, kus kohalik omavalitsus on võtnud kokku 18 korteriühistut ja juhib ühte projekti, erasektorist on palgatud spetsialistid, et ühiselt linna teatud kvartalid korda teha jne. Tegelikult on näiteid väga palju. Ma kujutan tõesti viimase asjana ette seda, et riigiametnikud hakkaksid tulema erasektori või kolmanda sektori ja omavalitsuse asemele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Remo Holsmer!

Remo Holsmer

Aitäh! Lugupeetud minister, kõigepealt tänan teid väga põhjaliku ettekande eest! Minu küsimus käsitleb intelligentseid elektrivõrke (inglisekeelne termin on *smart grid*). Ilmselt olete sellest kuulnud ja olete ka hästi kursis

selle teemaga, mis puudutab majapidamisi või tööstusalasid, kus IT, tehnoloogiaarenduse, intelligentse elektrivõrgu abil saavutatakse energiasääst, nii energia efektiivsem tarbimine kui ka tootmine. Millist rolli te näete riigil *smart-grid*-võrkude arendamisel Eestis?

Juhan Parts

Aitäh! Me ei ole toetanud mitte niivõrd võrku, vaid üksikutes tarbimiskohtades erinevaid innovatiivseid projekte. Siin on näiteks n-ö targad majad. Ma arvan, et n-ö tarkade võrkude arendamine peaks olema jõukohane põhiliselt küll riigi kontrolli all olevatele äriühingutele. Võtmeküsimus on alati see, kes maksab. Me teame nii põhivõrgu, Eleringi puhul kui ka jaotusvõrgu puhul, millest 90% kuulub Eesti Energia jaotusvõrgule, kui keeruline on tegelikult neid investeeringuid rahastada. Tuleb arvestada, et investeeringuid saab rahastada ikkagi n-ö lõpptarbija arvel, tuleb arvestada kodumajapidamiste ja ettevõtete suutlikkust välja kannatada elektri hinna tõusu. Investeerimise tempo peab olema mõistlik. Aga igal juhul tuleb seda jätkata, see on see võti. Mõlema, nii põhivõrgu kui ka jaotusvõrgu strateegiates on asjakohased tegevused ette nähtud, küsimus on pigem investeerimistempos. Tänapäeval ei ole küsimus niivõrd selles, et raha ei saa, vaid selles, ega liigne investeerimine ei tõsta liiga kiiresti ja tarbijale ebamõistlikult elektri hinda. Me peame seda tempo mõistlikuna hoidma.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Te oma ettekandes mainisite ühe energiasäästu võimalusena ka elektriautode kasutuselevõttu. Teadaolevalt me saame heitkoguste müügist tulevast rahast soetada 500 autot meie sotsiaaltöötajatele. Teise 500 osas peaks hakkama toimima eratarbijatele, ostjatele mõeldud toetuskeem 50% ulatuses. Sellega seoses on mul küsimus: kas te oskate täpsustada või anda täpsemat informatsiooni nende tegevuste võimaliku ajakava kohta? Ilmselt sõltub eratarbijate huvi elektriautode vastu paljuski sellest, kas üle-eestiline laadimisvõrk on valmis või mitte. Kas te saate täpsustada, millal valmib

üle-eestiline laadimisvõrk ja millal avaneb elektriautode toetamise meede?

Juhan Parts

Aitäh! Paar sõna selle projekti kohta. See on ikkagi teatud määral eksperimentaalprojekt, teatud võimalus, mida meil tasub Eesti väik-sust arvestades katsetada. Kui me vaatame transpordi ees seisvaid laiemaid ülesandeid, siis ega praegu veel revolutsiooni või selget üleminekut näha ei ole. See, et fossiilsetel kütustel põhinevad elektriautod loovad energiatõhususe aspektist vaadates mingi erilise edu, ei ole sugugi kindel. See ei tähenda aga, et me ei peaks seda projekti katsetama. Projekti seis on selline, et võib-olla selle nädala lõpus või järgmisel nädalal on meil võimalik anda elektriautode toetamise meetme määruse eelnõu Eesti avalikkusele arutamiseks. Kui arutelu kulgeb sujuvalt, siis me tahaksime selle meetme avada augustis, võib-olla septembris. Selline on see tempo. Sama lugu on ka infrastruktuuriga. Praegu käivad ettevalmistused. Umbes kuu aja jooksul (andke andeks, aga ärge võtke seda lõpliku lubadusena) me tahame välja tulla avalike hangete, avalike konkursside või ka avalike üleskutsetega (me ei tea, kuidas seda täpselt nimetada), et leida sobivad inimesed nende kiirlaadimispunktide paigaldamiseks kolmes kohas: maanteedel, väikeasulates ja linnades. Nagu me teame, kokku on raha 250 kiirlaadimispunkti jaoks. See on enam-vähem jagatud nende kolme võimaliku kasutuskoha vahel ja rakendusüksus on KredEx. Umbes kuu aja jooksul tulla välja avalike üleskutsetega, et leida sobivaid kohti. Seal on paigas ka teatud miinimumkriteeriumid. Probleem – õigemini pole see mitte niivõrd probleem, vaid otsustamise koht – võib ilmnedas siis, kui soovijaid on rohkem, kui meil on laadimiskohti planeeritud. Kuidas siis teha mõistlik otsus? Teiseks valmistame ette hanget laadimiskohtade tulevase operaatori leidmiseks. Kuna tempo on võrdlemisi kiire, siis peaksid sündmused hakkama juhtuma lähikuu-del. Sellises tempos me praegu töötame.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Siim Kabrits!

Siim Kabrits

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Küsin kortermajade soojustamise kohta. Kui me vaatame kortermajade soojustamise protsessi, siis näeme, et see on valdavalt korteriühistute enda mure. Laiemat, süsteemsemat, korterelamurajoonidel põhinevat protsessi ei ole. Kas te ei arva, et tuleks rohkem kaasata kohalikke omavalitsusi? Muidu võivad tekkida sellised vikerkaare-elurajoonid, kus üks maja on ilus ja teine on kole. Raha on kulutatud, aga ühtset elamurajoonipõhist planeerimist ei ole. Pärast on kortermaja elanikud hädas, et nende maja on ilus ja korralik, aga aknast vaatab vastu koledalt renoveeritud vastasmaja.

Juhan Parts

Kindlasti! Nagu ma eelnevalt ütlesin, omavalitsusel on väga suured võimalused asjas kaasa lüüa. Siin on kritiseeritud bürokraatiat. Ma kutsun omavalitsusi üles neid ehituslube kiiremini menetlema, sest kõik korteriühistute renoveerimisprojektid vajavad üldjuhul ehituseaduse kohast menetlemist. On väga häid näiteid. Me kavatsime hakata tunnustama omavalitsusi, kes selles osas on eesrindlikud. Ma tõin siin näite Rakvere kohta, kes on väga tublilt võtnud initsiatiive, aga tegelikult on üle Eesti selliseid omavalitsusi veel ja neid on palju. Ei taha jätta kedagi mainimata. Tegelikult tegeldakse vägagi aktiivselt mitte ainult n-ö pehmete toetusmeetmete, sõbraliku bürokraatia pakkumisega, vaid on omavalitsusi, kes ka rahaliselt mingis osas toetavad korteriühistuid renoveerimisprojektide algatamisel ja elluviimisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, härra minister, hea ettekande eest! Palju sooja on juba õhku lennanud ja suure hulga rahaga on ka ilma köetud. Väga hea, et ministeerium selle teemaga tegeleb. Minu küsimus on järgmine. Me teame, et kõige rohkem sooja läheb kaotsi soojatrassidel. Millist võimalust te näete, et abistada soojatrasside kordategemisel? Pole vaja isegi auditit teha, lihtsalt on vaja enamik keskküttepiirkondade soojatrasse välja vahetada.

Juhan Parts

Probleem, millele te tähelepanu juhite, on olemas. Me oleme Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu pakkunud mitmeid toetusmeetmeid. Aga ma tahan korrigeerida: kui me vaatame üleriigilist energiabilanssi, siis näeme, et kõige suurem energia kokkuhoiu või energiatõhususe suurendamise võimalus on ikkagi hoonetes. See muidugi ei tähenda, et soojatras-sidega ei peaks tegelema. Siin kiideti eelmist Riigikogu, mina tahan ka kiita. Monopolide ohjeldamise seadus võeti vastu. See loob Konkurentsiametile teatud regulatiivseid võimalusi. Praegu me teeme soojamajanduse arengukava, vähemalt on selline töö algatatud. Me ei tahaks teha soojamajanduse arengukava lihtsalt ühe arengukavana, vaid tuleks kindlaks teha, mil määral me peaksime seda asja toetama. Tihti peale on soojatras-side üks probleem see, et praegune kaugkütteseadus ja kogu regulatsioon võib-olla ülemäära kaitseb olemasolevaid trasse ning nende külge n-ö poogitud korterelamuid. On näiteid, et ka üksik korterelamu ei pea alati olema tsentraalses süsteemis, ta saavutab üksikuna tegelikult päris head kokkuhoidu. Samas on üldiselt tõestatud, et mida rohkem maju sinna n-ö torukolhoosi kuulub, seda suurem peaks kokkuhoid olema. Nii et probleem siin justkui on. Üldiselt on need trassid omavalitsuste käes. Küsimus on selles, kas soojatras-side haldavad ettevõtted tahavad investeerida või mitte ja kuidas neid selleks sundida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Jäänud on 30 sekundit. Palun, Peep Aru, lühike küsimus! Palun ka lühikest vastust!

Peep Aru

Aitäh! Hästi lühike küsimus. Lugupeetud minister! Oma heas ettekandes ja küsimustele vastates rääkisid sa palju korteriühistutest. Aga mul on kodus üks majaomanik, abikaasa nimelt. Kas temale kui eramuomanikule on ka midagi lohutavat öelda? Kas võiks kuskilt abi saada?

Juhan Parts

Huvitav, ma lootsin selle kohta saada rohkem küsimusi, aga aeg hakkab lõppema, jäänud on veel kolm sekundit. Me töötame selle

nimel ja otsime võimalusi, laiendamaks meetmeid ka väikeelamutele. 25% leibkondadest elab väikeelamutes. Me peame mõnna, et puhttehniliselt võttes on väikeelamutes saavutatav võit ühiku kohta väiksem kui suurtes kortermajades. Aga ma olen ka seda meelt, et me ei tohiks väikemajasid kõrvale jätta. Me oleme valitsuses kokku leppinud, et aastal 2014 me peame mingisuguse prääniku ka neile pakkuma. See oleks õiglane.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur aitäh! Küsimuste esitamine minister Partsile on lõppenud. Kutsun ettekandeks kõnetooli Tallinna Tehnikaülikooli energeetika-teaduskonna dekaani professor Tõnu Lehtla. Kõneaega on 20 minutit.

Tõnu Lehtla

Austatud Riigikogu liikmed! Tahan rääkida energiatõhususe üldistest aspektidest. Mõistetest oli juttu. Me võime rääkida energia muundamise tõhususest ehk masinate kasutegurist, võime rääkida üldisest energiatõhususest, mille eesmärk on saada väiksema energiahulgaga rohkem kasu. Me võime rääkida energia säästmisest, mis tähistab jõupingutusi energia kasutamise vähendamiseks.

Mõisted "energia tootmine" ja "energia tarbimine" on formaalselt vastuolus energia jäävuse seadusega, sest tegelikult me ei saa energiat juurde toota ega ära kulutada.

Alustan ühe graafiku näitamisega, kus on toodud energia tarbimise ja sisemajanduse kogutoodangu vahetõnu maailma riikides. Punane nool näitab Eesti peale. Eesti on graafikul esitatud riikide hulgas sisemajanduse kogutoodangult inimese kohta maailmas 38. kohal. Me oleme sellest joonest ülevalpool, mis näitab, et meie energia tarbimine on veidi suurem, kui keskmiselt olla võiks. Meie eesmärk peaks olema nihutada sellel graafikul Eesti punkti paremale, aga mitte eriti ülespoole, et sattuda n-ö normaalsete riikide hulka. Peamine järeldus on aga see, et tänu energiale me suudame üldse areneda, arengu eest võlgne me tänu energiale.

Teisel pildil on võrreldud inimarengu indeksit ja elektri tarbimist. Siia on samuti paigutatud mitmed maailma riigid. Sellel kõveral on üks käänukoht, mis näitab, et teatud tarbimistase allpool hakkab ka riikide inim-

arengu indeks väga järsku kukkuma. Eesti joonistasin sellele internetist leitud pildile juurde: meie asukoht on seal käänukoha lähedal. Pigem peame elektri tarbimist suurendama, et oma inimarengut parandada.

Järgmine slaid näitab energia tarbimist inimese kohta Euroopa kodumajapidamistes. Eestis tarbitakse kodumajapidamistes energiat inimese kohta rohkem kui Euroopa Liidus keskmiselt. Võrreldes aastaid 1990 ja 2007, on näha, et summaarne energia tarbimine Eesti kodumajapidamistes on vähenenud, elektri tarbimine on aga samal ajal suurenenud. See on normaalne nähtus, mis arenguga kaasas käib. See tendents ilmselt jätkub ka edaspidi, st me suudame summaarset energia tarbimist vähendada, aga elektri tarbimine paratamatult kasvab.

Mõni sõna energiabilansist. Sellel slaidil on lihtsustatud kujul ära toodud Maa aastane energiabilanss. Me saame Päikeselt umbes 10 000 korda rohkem energiat, kui me fossiilkütuseid tarbime. Päikeseenergia peegeldub tagasi kosmosesse või muundatakse Maa kliimakatlas mitmesugusteks energialiikideks, mida me samuti saame tarbida. Nende energialiikide tarbimine Maa kliimakatlast on suhteliselt süütu ja sellega me eriti ei riku energiabilanssi tervikuna. Seega, eelkõige tuleks rääkida fossiilkütuste säästmisest ja nende väiksemast kasutamisest. Siit on puudu Maa sisemusest tuumareaktsioonide näol eralduv energia ehk geotermaalsoojus, mille kasutamine on samuti süütu ja kasulik.

Mõni sõna üldse energia muundamisest. Energia muundamine on väga mitmeastmeline. Eelkõige räägin kütuste muundamisest. Kütused muundatakse soojuseks, soojus mehaaniliseks liikumiseks, seejärel elektriks. Elektrit edastatakse, jaotatakse, muudetakse mitmekordselt trafodega pinget ja lõpuks jõuab see lõpptarbijani. Lõpptarbija muundab selle omakorda soojuseks, mehaaniliseks tööks, valguseks või kasutab seda elektrotehnoloogias. Tarbija muundab selle jällegi madalatemperatuuriliseks soojuseks, mis hajub keskkonda. Selles mitmeastmelises muundamisahelas tekkivad suured muundamis- ja edastamiskaod. Meie eesmärk on neid kadusid vähendada ja hoolitseda selle eest, et lõpptarbija saaks sellest energiast maksimaalset tulu.

Oluline on siin järeldus, et soojus ja elekter on sellised energialiigid, mida on raske varuks toota, me ei saa neid lattu ega kotti panna. Kui me korra oleme nende tootmist alustanud, siis me peame vaatama, et me lõppkokkuvõttes nendest maksimaalse kasu kätte saaksime. Suurem häda ongi selles, et energiabilanss kipub käest minema, õigemini, mitte niivõrd energia-, kuivõrd ka võimsusbilanss, st energia tootmine ja tarbimine peaks igal hetkel tasakaalus olema.

Järgmine pilt illustreerib seda, kui halvasti mõjub mitmeastmeline energia muundamine. Kui muundamise kasutegurid ei ole kuigi suured, siis võib lõpptarbija primaarenergiast kätte saada väikese osa, näiteks kütuse energiast võib see olla kümnendik.

Veel kord: energia, eriti elekter ja soojus, on kaup, mida ei saa suures koguses hoiule panna. Sellepärast peame hoidma energiasüsteemis võimsusbilanssi. Tänapäeval, taastuvenergia kasutamisel, on võimsusbilansi hoidmine veelgi suurem probleem. Seetõttu muutub ka elektri turuhind suurel määral. Turul võidab see, kellel on pakkuda elektrit siis, kui seda on vaja, mitte siis, kui seda lihtsalt kuskil üle jääb.

Nüüd räägin põhilistest energiakasutuse probleemidest. Võimsusbilansi hoidmise probleemi lahenduseks võiksid olla tarkvõrgud ehk *smart grid*'id, millest siin juba juttu oli, aga nende loomine nõuab suurt arendustööd.

Mis puudutab muundamis- ja edastamiskadude vähendamist, siis muundamiskadusid saab vähendada kõrgtehnoloogiliste lahendustega. Seal lihtsaid lahendusi ei ole. Edastamise puhul on enamikul juhtudel, sest tegemist on tavalahendustega, vaja ainult piisavalt investeeringuid.

Energia majanduskeskkond peaks stimuleerima seda, et me vähendaksime kadusid, mitte ainult energia tootmist. Kõik, kes energiasüsteemis osalevad, peaksid hoolitsema selle eest, et kaod väheneksid. Sellise olukorra tekitamine eeldab vastavat reeglistikku.

Neljandaks on oluline transpordi energiatõhususe stimuleerimine. Siin on võrreldud kolme alternatiivi: ühis- ja individuaaltransport, sisepõlemismootoritel põhinev transport ja elektritransport, maantee- ja rööbastransport. Küsimus on, miks me eelistame kõigil kolmel juhul energiamahukamaid variante,

miks me ei kasuta rohkem ühistransporti, elektritransporti ega rööbastransporti.

Tänapäeva energeetikas on paljugi muutumas. Taastuvenergiate osakaal suureneb, elektriturg avaneb, tarbija muutub järjest targa- maks. Me võtame kasutusele soojuspumbad ja elektriautod. Selle tagajärjel on võimsusbilanssi järjest raskem hoida ning jaotusvõrkude koormuse iseloom muutub. Soojuspumbad, elektriautod, regenererivad ajamid, hajageneraatorid tekitavad uut liiki koormuse, mis raskendab jaotusvõrkude tööd. Tekib kahe- suunaline energiavahetus, suur juhuslik tipukoormus, tekivad uued elektriohutuse probleemid, kuna tekib tarbijapoolne genereerimine. Suurema reguleerimisvajaduse tõttu suurenevad võimsuskaod. Lisavõimsused nõrkades võrkudes suurendavad samuti kadusid. Võrkudes tekib häireid, kuna kõik need regulaatorid, mis neid tekitavad, on impulsstehnikal põhinevad pooljuhtmuundurid. Uus nähtus seoses turu avamisega on elektri hinna suur kõikumine.

Lahendus oleks tarkvõrgud ehk *smart grid*'id. Aga nende loomine on muidugi üsna pikaajaline protsess, need üleöö ei teki. Läbilaske suurendamiseks on edastus- ja jaotusvõrkudes vaja uusi ühendusi, et suurendada läbilaset, ehitada energiasalvesteid, kasutada ka tarbijat võimsusbilansi hoidmiseks, optimeerida energia tootmist ja tarbimist, luua arenenud mõõte- ja juhtimissüsteemid, vähendada võrgus häireid ning võib-olla tuleb osalt tagasi minna ka alalisvoolu kasutamisele. Transpordis põhjustab Euroopas suurimaid probleeme maanteetransport. Kokkuhoidu tuleks vist sealt alustada.

Nüüd räägin natuke meie endi töödest. Meie teaduskond on osalenud Tallinna trammide veoajamite uuendamisel. Me saavutasime üsna hea tulemuse: trammide elektritarve vähenes. Sellel slaidil on näide selle kohta, mis trammides toimub. Sinine joon näitab trammide võimsuse muutumist, see joon miinuspoole peal tähendab, et trammiajamid genereerivad pidurdamisel energiat võrku tagasi. Kui me seda mõistlikult kasutada oskame, saame tervikuna energiasäästu. Sedasama võib teha ka elektriauto. Nii võib üsna palju energiat säästa, aga selleks peavad jällegi olemas olema tehnilised vahendid.

Järgmine pilt illustreerib seda, kuidas tehnoloogia aitab kaasa veoajamite energia tarbimise vähendamisele. Nii on moodsa tehnoloogiaga võimalik säästa energiat üle kahe korra. Lisateabena on teile esitatud kasutegurid ja eri tüüpi elektrijaamades toodetava elektri hind aastal 2016. See on USA energeetikaministeeriumi prognoos.

Lõpuks tahan öelda, et energiasääst ja energiatõhusus on otseselt seotud energiasüsteemi optimeerimisega. Energiasüsteem on tervik ja seda peavad iga hetk arvestama kõik selles osalejad. Sinna kuuluvad kõik, alates primaarenergia tootjatest kuni lõpptarbijateni välja, ja kõik peavad teatud määral ka vastutama selle efektiivse toimimise eest, st vastutama kadude eest. Selleks on vaja luua majandusmehhanism.

Energiasüsteemi optimeerimine on keerukas ülesanne. See peab arvestama varustuskindlust, tehnilisi ja poliitilisi riske ning majanduslikku tõhusust, energia regionaalseid ja maailmaturuhindu, tehnoloogia arengut, samuti elu- ja looduskeskkonda ning inimarengut. Aitäh teile!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu, professor Tõnu Lehtla! Teile on küsimusi. Istungi lõpuni on jäänud 14 minutit. Urve Palo, palun!

Urve Palo

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud esineja! Minu küsimus käsitleb elamuehitust. Me teame, et ligi 40% kogu energiast tarbitakse hoonetes. Samal ajal me teame, et lisaks projekteerimisele on väga oluline ehituskvaliteet, et hoone tõepoolest vastaks projektile ja oleks korralikult tehtud. Kuid paraku on Eestis olukord selline, et ehitaja ka n-ö tellib muusika, st ta tellib oma objektile ise järelevalve. See on viinud olukorrani, kus tarbija ei pruugi maja või korterit ostes või ühiskondlikku hoonet rentides olla sugugi kindel, et see tõepoolest projektile vastab ja kvaliteetselt ehitatud on. Mida te arvate, kas selline olukord on normaalne, kas siin peaks riik rohkem reguleerima ja sellest protsessist osa võtma?

Tõnu Lehtla

Nõustun täielikult teie arvamusega, et ehituskvaliteet on väga-väga tähtis. Tõepoolest,

keegi peaks seda kontrollima. Kas see on tellija või riik, seda ma ei oska öelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalle Palling, teine küsimus!

Kalle Palling

Aitäh, lugupeetud ettekandja, väga põhjaliku ja hästi ülevaatliku ettekande eest! Mida te arvate, mida saaks seadusandja seaduste tasemel ära teha, et me suudaksime eesmärgi täita mitte ainult elamuehituses, vaid üldse kõikides valdkondades, mis te siin esile tõite? Eelmisele ettekandjale esitati küsimusi põhiliselt korterelamute renoveerimise kohta, aga tegelikult on energiasäästu valdkond hoopis laiem. Ma kordan: mida saaks seadusandja ära teha, et me suudaksime eesmärgid täita ja inimestele ka teadvustada, et energiasääst säästab realselt nende raha?

Tõnu Lehtla

Seadusandja saab ilmselt paljugi teha. Minu põhiline idee on see, et energiasüsteemis peab olema tagatud võimsusbilanss ja kui see ei ole tagatud, siis tekivad kaod. On võimalik olukord, kus tootja n-ö toob energia tarbijale kohale, aga see on kahjuks kiiresti riknev kaup. Näiteks, soojuse puhul laseb tarbija soojuse ülejäägi akna kaudu välja, elektri puhul, kui elektriringe tõuseb, siis hakkab tarbija rohkem tarbima, ta maksab selle kinni, aga lambid lähevad kiiremini läbi, elektrimootorid töötavad väiksema kasuteguriga jne. Nii tekivad kaod. Tuleks välja mõelda sellised seadused, mis aitaksid kõigil kadusid vähendada. Bilansi hoidmine ja kadude vähendamine peaks olema põhieesmärk, mitte lihtsalt energia tootmine, hoolimata sellest, kuhu see kaob.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urmas Klaas!

Urmas Klaas

Aitäh, proua juhataja! Austatud professor Lehtla! Kuna teie ettekanne oli akadeemilisem ja üldisem, siis ma ka küsin üldisemalt. Ma lähen natuke edasi kolleeg Pallingu küsimusest. Esiteks, kuidas te hindate, kas meie otsustajad, näiteks valitsus ja kohalikud omavalitsused, kuuluvad piisavalt energeetikateadlaste ja energeetikute arvamust ning kas teil on teie

hinnangul olnud võimalik selliste otsuste ettevalmistamisel küllaldaselt kaasa rääkida? Teiseks, mida teie kui tipp-pedagoogi arvates tuleks teha, et parandada Eesti ühiskonna mentaliteeti ja suurendada meie teadmisi energiasäästu valdkonnas?

Tõnu Lehtla

Ma alustan küsimuse teisest poolest. Kindlasti on tänapäeval energeetikas väga palju muutumas. Siin oli juttu tarkvõrkudest. Need eeldavad tegelikult täiesti uut mõttelaadi ja seda oleks vaja rahva hulgas propageerida. Tarbija muutub järjest rohkem energiasüsteemi osaks ja ta peab ise seda tajuma. Tal peab tekkima võimalusi seal tegutseda ja teiselt poolt peaks tal tekkima ka vastutus kadude eest. Niisugused harivad üritused on kindlasti vajalikud.

Küsimuse esimene pool kõlas, kas ametiasutused on piisavalt teadlaste abi kasutanud. Nii ja naa. Minul on see küll esimene kord niimoodi teie ees esineda, aga kolleegid on varem tegelnud arengukavade koostamisega ministriumides.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Toomas Tõniste, palun!

Toomas Tõniste

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Minu arust on Eestis jäänud kuidagi tagaplaanile niisugune suurima potentsiaaliga energiaallikas nagu Päike. Kuidas teile tundub, kas me oleme siin teiste riikidega võrreldes lootusetult maha jäänud? Kas Päikesel on suur potentsiaal ja mida me saaksime siin muuta, et asja parandada?

Tõnu Lehtla

Tegelikult nii ei ole, sest peaaegu kogu energia Maa peal on tekkinud tänu Päikesele, ka fossiilkütused on kunagi tänu Päikesele tekkinud. Tänu Päikesele toimib kliimakatel, saadakse hüdroenergiat ja tuult kasutada. Meie kliimas ei ole Päikese vahetu kiirguse kasutamine ilmselt väga tõhus, eriti võrreldes lõunapiirkondadega, Aafrika, Aasia ja Ameerika lõunapoolsete piirkondadega. Ma arvan, et meil täidab selle ülesande tuul, aga probleemid jäävad ikkagi samaks: probleem on võimsusbilansi hoidmine. Tuulele on vaja midagi kõrva-

le, näiteks energiasalvestit, mis võimaldaks võimsusbilanssi tarbijaga kohandada. See on probleemide probleem. Tuulikutest energia saamine koguseliselt ei ole probleem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Margus Hanson!

Margus Hanson

Suur tänu väga põhjaliku ettekande eest! Me teame, et Euroopa Liit on vastu võtnud energiatõhususe miinimumnõuded ja me peame varsti hakkama tegelema liginullenergiahoonete projekteerimise ja ehitamisega. Praegu ei ole selliseid mõisteid veel sisustatud. Aga kas te teadlasena oskate öelda, millega neid mõisteid sisustada ja milline võiks olla energia n-ö piir ruutmeetri kohta hoonetes?

Tõnu Lehtla

Ma ei ole soojustehnika spetsialist ega ehitustehnika spetsialist, nii et ma neid arve ütlema ei hakka. Aga päris nullenergiaklassi kuuluvad majad meie kliimas ilmselt kõne alla ei tule. Äärmisel juhul on võimalikud liginullenergiamajad, kus energiatarve on mingil määral olemas. Kindlasti on aga hoonetes energia säästmise varu väga suur, nii praeguse ehituskvaliteedi kui ka selle tõttu, et suur osa hooneid on väga vanad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalle Jents!

Kalle Jents

Aitäh! Lugupeetud härra professor! Kui palju on Tallinna Tehnikaülikoolis uuritud LED-tehnoloogiat? Üks energiamahukas valdkond on tänavavalgustus. Väiksemates ja suuremates linnades on asutud vanu elavhõbedalampe välja vahetama naatriumlampide vastu. Väidetavalt on uued LED-lambid, vähemalt importijate ja müüjate reklaami kohaselt, veel mitu korda energiasäästlikumad, aga objektiivseid kriteeriume ei ole. Kas tehnikaülikoolil on selle kohta uuringuandmeid? Paljud linnad, näiteks ka minu kodulinn Viljandi, plaanivad tänavavalgustuse välja vahetada, aga on suure küsimuse ees, kas valida naatriumvalgustid või on LED-tehnoloogial suur tulevik.

Tõnu Lehtla

Meil on kindlasti olemas valgustustehnika spetsialistid ja ka need andmed. Minu teada on olukord selline, et naatriumlambid on meil kasutusel siiski üsna ammusest ajast. Naatriumlampide kasutegur on samas suurusjärgus kui LED-lampidel. Ma ei näe siin selles mõttes väga suurt probleemi. Kasutusel võivad peale naatriumlampide olla veel muud tüüpi lambid, mis tuleks edaspidi välja vahetada. Aga LED-lambid minu arvates tõenäoliselt tänavavalgustuses niipea kasutusele ei tule.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Igor Gräzin, palun!

Igor Gräzin

Austatud härra professor! Nagu ma aru saan, on meil tegemist fundamentaalse loodusteadusliku vastuoluga. Ühest küljest on mitmed uued energiaallikad, nagu Päike ja tuul, oma olemuselt väga ebastabiilsed, teiselt poolt toodavad nad asja, mida on väga raske säilitada. Nüüd on küsimus: kas on olemas mingisugusedki tehnilised ideed, kuidas sellest vastuolust üle saada? Küsimuse teine pool: kui me liigume selliste ebakindlate energiaallikate poole, mida me peame kompenseerima klassikaliste fossiilsete kompensatsioonijaamadega, mis on siis see, mis saldoks jääb, mis joone alla jääb? Kas me lõpuks võidame või kaotame sellest nn rohelisest energiast, mis oma olemuselt on kõike muud kui roheline?

Tõnu Lehtla

See on väga hea küsimus. Kõik need taastuvenergiaallikad nõuavad tõepoolest tasakaalustamist. Küsimus on selles, millega me neid tasakaalustama hakkame. Kui me peame selleks ehitama kiiresti käivituvaid gaasijaamu, siis ma kahtlen, kas see on väga hea, kuigi see on kõige lihtsam lahendus. Peale selle on muidugi ka muid lahendusi. Mõnele riigile on loodus need lahendused kätte andnud. Seal, kus on palju hüdroenergiat, näiteks Põhjamaadest Norras, saab tänu hüdroenergiavarudele kompenseerida nii oma kui ka Taani tuulikute juhuslikku energiavoogu. Aga peale selle saab ehitada energiasalvesteid, on võimalik ehitada hüdroakumulatsioonijaamu, on võimalik ehitada soojusakumulaatoreid, näiteks võib kasutada tuulikute energiat kaugküttesüsteemides

koos soojusakudega. Tarkvõrkude näol on tekkimas uus võimalus hakata targalt tarbima, nii et tootmise ja tarbimise nihutamise saavutatakse viia bilansi igal hetkel paika, aga see eeldab väga põhjalikku infot võrgus toimuvate protsesside kohta, andmevõrkusid ja juhtimissüsteemi. See tähendab, et hinnakujundus võib tulevikus tõenäoliselt toimuda automaatselt, automaatide abil. Automaadid määravad hinna, sõltuvalt võrgu võimsusbilansist igal hetkel, ja hinnale reageerivad samuti tarbija juures olevad automaadid, otsustades, millal sisse ja millal välja lülitada mingit tarbijatüüpi ja misugust tarbimist saab ajas nihutada. Me ei pea pesumasinaid tööle panema siis, kui on tarbimise tipp, me võime enamikku soojusega seotud koormusest teatud ulatuses ajas nihutada, me võime tarvitada energiat näiteks öösel. Selles valdkonnas on tegelikult palju võimalusi, aga see eeldab selle hästi läbimõtlemit.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu ettekandjale! Kuna me pikendasime tänast istungit kuni kella 14-ni, siis kahjuks jääb järgmine registreeritud küsimus esitamata. Kuna majanduskomisjon on palunud, et arutelu kestaks teisipäevase istungi lõpuni, jääb arutelu pooleli. Aga ma usun, et kõigil on võimalik teha kodutööd ning mõelda energiasäästu ja energia jäävuse seaduse peale täna vabade tundide jooksul ja ka edaspidises elus. Kena päeva kõigile! Suur-suur tänu ettekandjatele ja tänase arutelu ettevalmistajatele ministri Juhan Partsile ja professor Tõnu Lehtlale, ning suur tänu majanduskomisjonile teema tõstatamise eest!

Istungi lõpp kell 14.02.

Istungi kestus 4 tundi ja 2 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 11. mai 2011

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Pensionid
2. Õnnetussurmade arvu kasv 2011. aastal
3. Kütuseaktsiis
4. Hooldusravi
5. Sisejulgeoleku eelarve

Istungi rakendamine

1. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena energiasäästu arutelu jätkamine
2. Äriseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (9 SE) esimene lugemine

Infotund

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister ja ministrid! Alustame infotundi. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 41 Riigikogu liiget, puudub 60.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ja siseminister Ken-Marti Vaher.

1. Pensionid

Esimees Ene Ergma

Esimese küsimuse esitab kolleeg Viktor Vassiljev peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra peaminister! Kuni aastani 1999 arvestati vanaduspensione lähtuvalt baasosast, staažiosakust ja kindlustusosakust, kujuures kaks viimast sõltusid otseselt tööstaažist. Alates aastast 1999 aga arvestatakse nn pensioniaastat isiku makstud sotsiaalmaksu järgi. Seejuures on nendel,

kelle eest on sotsiaalmaksu makstud keskmiselt palgalt, riikliku vanaduspensionid suurus seotud aastakoefitsiendiga 1, need, kelle palk on olnud alla keskmise, saavad koefitsiendiks väiksema numbri, aga need, kelle eest on sotsiaalmaksu makstud miinimumpalgalt, peavad töötama kolm aastat, et saada üks pensioniaastat koefitsiendiga 1. Härra peaminister, kas teie õiglustunne lubab sellist olukorda, kus vanaduspensionid arvutamise süsteem on kasulik vaid keskmist ja kõrgemat palka teenivatele inimestele, jättes madalamapalgalised ilma võimalusest pensionipõlves normaalselt toime tulla?

Andrus Ansip

Aitäh! Eestis makstakse (või maksti) pensionideks umbes 20 miljardit krooni aastas. Praegu makstakse selleks samas suurusjärgus summa eurodes. Eesti pensionisüsteem on pensionäre väga selgelt võrdsustava iseloomuga. See tähendab, et need pensionärid, kes said kunagi rohkem palka ja maksid ka rohkem sotsiaalmaksu, saavad pensioni suhteliselt vähem, võrreldes nendega, kes said kunagi vähem palka ja maksid vähem sotsiaalmaksu. Meie pensionisüsteem on selgelt võrdsustava iseloomuga. See süsteem ei ole täiesti proportsionaalne. On juba maitseasi, kuidas neid koefitsiente jagada. Kui te ütlete, et selline võrdsustamine on põhimõtteliselt vale ja pensione tuleks maksta proportsionaalselt makstud sotsiaalmaksuga, siis peaks lähenemine olema hoopis teine. Kui te väidate, et praegune süsteem on vähe võrdsustav, siis tuleks koefitsiendid kuidagi teistmoodi üle vaadata. Aga fakt jääb faktiks: ükspuha, kuidas seda 20 miljardit ka jaotada, 20 miljardit jääb 20 miljardiks, see summa ei suurene, kui majandus ei kasva. Mina leian, et praegune süsteem on õiglane ja see süsteem on hea. Tõsi, ma mõõnan, et mõnel on raske aru saada nendest koefitsientidest ja sellest, miks need koefitsiendid lõppkokkuvõttes siiski inimesele head on.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev, esimene täpsustav küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra peaminister! Pensionikoeffitsient 1 on seotud keskmise palgaga. Keskmise palk on aga statistiline näitaja. See ei tähenda, et keskmine eestlane saabki keskmist palka. Keskmise palga ajab suureks ülikõrge palgaga vähemus, näiteks riigiettevõtete juhid, kõrged ametnikud, ka teie, hea härra peaminister, ja isegi mina, keskmine Riigikogu liige. Viimaste aastate isikustatud sotsiaalmaksu andmed näitavad, et 70% kindlustatutest saavad palka alla keskmise. Kui alla keskmise palga saajatel arvestataks pensioniaastaid koefitsiendiga 1, siis see ei halvendaks sugugi nende inimeste olukorda, kes on elus paremini hakkama saanud, kogunud pensionisambaid ja muud varandust. Austatud härra peaminister, mida te arvate võimalusest muuta pensioniskeem aastakoeffitsiendi abil siiski selliseks, et see soosiks neid, kes vajavad rohkem abi, aga mitte neid, kes saavad ka ise hakkama?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma usun, et kui te pisut pikemalt mõtlete, siis te jõuate ka järeldusele, et kõigile Eesti pensionäridele üle keskmise pensioni maksta ei ole võimalik. Osa saab rohkem, osa saab vähem. Nii jääb ka siis, kui neid koefitsiente ükspuha missugusel moel ümber teha. Ehk ma ei pea teie pakutud ideed mõistlikuks (kui seda üleüldse annab edasi arendada), sest ma leian, et igal maksumaksjal peab olema huvi koguda omale vahendeid pensionisambasse ja maksta võimalikult suurt sotsiaalmaksu, selleks et kunagi saada suuremat pensioni. Kui see huvi ära võtta, siis me oleme tagasi nõukogude ajast ning kõigil on enam-vähem üks ja seesama pension. Vaevalt et ka teie seda aega tagasi tahate.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev, teine täpsustav küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud peaminister! Ma olen selle asja üle päris pikalt mõel-

nud ja leian, et meie ühiskonnas järjest suurenev lõhe rikaste ja vaeste vahel tekib nüüd ka pensionäride puhul, kes on suurema osa elust elanud sellises ühiskondlikus formatsioonis, kus polnud eriti võimalik rikkaks saada. Härra peaminister, te olete lubanud viia Eesti viie rikkaima riigi hulka. Hindade poolest ta seda vist juba ongi. Minu küsimus on: kelle te võtate endaga kaasa sinna lubatud helgesse tulevikku, kui alla keskmise palgaga töötajatest saavad alla keskmise pensioniga vanainimesed ja enamik vanainimesi on sellised? Tegelikult oli see retooriline küsimus. Ma küsin teistmoodi: härra peaminister, kas teie isiklikult elaksite ära Eesti keskmisest pensionist?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma arvan, et Riigikogu liige ei peaks rääkima edasi turujutte, vaid Riigikogu liige peaks oma väidetes tuginema faktidele ehk argumendina tuleks kasutada pigem statistilist materjali kui seda, mida naised turul on rääkinud. Jutt sellest, et Eestis kihistumine järjest süveneb, on vale. Eesti oli Euroopa Liidus kõige kiiremini tulust võrdsustanud riik aastatel 2000–2009. Eestis erinesid ülemine ja alumine tulukvintil 2000. aastal 6,3 korda ning praegu on see vahe kahanenud 5,0-le. See tähendab, et me oleme tulude jaotumise võrdsuse poolest Euroopa Liidus täpselt keskmised ehk Euroopa Liidu keskmine ülemise ja alumise tulukvintili erinevus on täpselt samamoodi 5,0. Euroopa Liidus on vaid kolm sellist liikmesriiki, kus viimase kümne aasta jooksul on tulude jaotumise ebavõrdsus vähenenud, kusjuures Eestis on tulude ebavõrdsus teiste Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes vähenenud kõige rohkem. Kõigis ülejäänud Euroopa Liidu liikmesriikides on viimase kümne aasta jooksul tulude jaotumise ebavõrdsus süvenenud.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Kõigepealt kolleeg Marika Tuus.

Marika Tuus

Aitäh! Austatud peaminister! Ma arvan, et ka teie puutusite enne valimisi valijatega kohudes kõige enam kokku just sellega, et jutuks tuli ebaõiglane pensioniindeks. Palga suurus ei tohiks ju olla tööpanuse näitaja, mille alusel

pensioni arvutatakse. Aga jätkuks eelmisele teemale ütlen, et Eesti keskmine pension (võib-olla te ei tea päris täpset arvu) on praegu 290 eurot. Veel on teada, et ühe pensioni aastas maksab pensionär ära arstirohtude, retseptirohtude eest tasumiseks. Arvatavasti on see summa isegi suurem. Pensionid on olnud väga pikalt külmutatud. Näiteks on Soomes keskmine pension 18 800 krooni. Miks te olete pensionid külmutanud, nagu tehti Laari valitsuse ajal?

Andrus Ansip

Aitäh! Teie väide, et palga suurus ei saa olla pensioni arvutamise alus, on iseenesest kummaline. Ma küsin vastu: mis siis saab selleks olla? Kas tõesti on ihalus nõukogude süsteemi järele, kus kõigile anti võrdselt, nii suur, et peaks minetama igasuguse turumajandusliku lähenemise ka pensionide arvutamisel? Ma ei tea, kust te olete võtnud sellise keskmise pensioni suuruse. Minu teada on keskmine pension Eestis 302 eurot. Aga jäägu see edasiste vaidluste objektiks. Kohtumistel valijatega (neid kohtumisi oli väga palju) tõdesin, et minu valijad ei paistnud küll sugugi silma selle poolest, nagu nad oleksid arvanud, et mingisuguste koefitsientidega tehtavate hookuspookustega oleks võimalik suuremaks teha seda 20 miljardit krooni, mis Eestis aasta jooksul pensionideks makstakse. Samuti ei olnud minu valijad seda meelt, et meie pensionisüsteem võiks tulevikus olla vähem võrdsustava iseloomuga. Otse loomulikult ei soovinud nad seda, et meie pensionisüsteem ei arvestaks sugugi inimese tööaastate jooksul saadud palga suurus ega sellelt palgalt makstud sotsiaalmaksu. Ilmselt seletub see kõik sellega, et meil on täiesti erinevad valijad. Minu valijad on intelligentsed. Nad on aru saanud, kuidas pensionisüsteem toimib. Ma soovitan teil oma valijatele rohkem selgitada, kuidas süsteem toimib, mitte anda lootust, et mingisuguse žongleerimisega on võimalik seda 20 miljardit suuremaks kasvatada.

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Kuna meil on täna kuus eelnevalt registreeritud küsimust, siis nüüd saab esitada viimase kohapeal registreeritud küsimuse selle teema kohta. Kolleeg Inara Luigas, palun!

Inara Luigas

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud peaminister! Ma tahan teid natuke parandada. Me ei räägi siin kaugelki mitte pensionide võrdsusest, vaid me räägime pigem õiglusest pensioni saamisel. Keskerakond algatas ka seaduseelnõu, et pensionisüsteemi õiglasemaks muuta. Kui me Riigikogus seda menetlesime, siis üks Reformierakonna liige, kes tegi ettekande komisjoni nimel, ütles, et inimesed on ise süüdi, kui nad ei oska ennast paremini müüa ega paremat palka teenida. Sellega ta kogu loo ka lõpetas. See oli väga haavav inimestele, kes elavad näiteks Kagu-Eestis. Mitte kunagi ei võrdsustu töötasud Harjumaal ja Kagu-Eestis. Töötasud ja töökohad Eesti riigi territooriumil on väga erinevad. Kas te tõesti jääte seisukohale, et pensionid ei peaks olema õiglasemad? Kas te olete üldse rääkinud regionaalministriga, et võiks võtta meetmeid ja teha regionaalpoliitiliselt selliseid parandusi, et Eesti riigis tervikuna oleks tagatud õiglasem pension?

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid, küsimuse esitamiseks on aega minut.

Andrus Ansip

Aitäh! Ma olen veendunud, et praegune pensionisüsteem on õiglane, see on võrdsustava iseloomuga süsteem. Need, kes said suuremat palka, saavad suhteliselt väiksemat pensioni, võrreldes nendega, kes said väiksemat palka. Praegune vahekord on päris õiglane. Ma olen veendunud selles, et kui te korraldaksite praegu rahvaküsitluse ja küsiksite rahva käest, kas soovitakse sõltuvust palga suuruselt vähendada, siis te saaksite vastuseks selge ei. Praegune süsteem on piisavalt võrdsustava iseloomuga, see süsteem on õiglane. Jah, emotsionaalselt võttes on inimestel olemas see tunne, et koefitsient teeb liiga. Aga kui praegu on näiteks ühel inimesel koefitsient 0,5 ja teisel 1,0, siis selle puuduse võib kergelt kõrvaldada nii, et suurendada mõlemat koefitsienti kaks korda ehk need, kellel on praegu koefitsient 0,5, saavad tulevikus koefitsiendiks 1,0, ja need, kellel on praegu koefitsient 1,0, saavad tulevikus koefitsiendiks 2,0. Ma kinnitan teile, et see 20 miljardit krooni aastas jaotuks ka siis täpselt samamoodi, nagu see jaotub praegu, ehkki osal on koefitsient 1,0 ja mitte enam 0,5.

Esimees Ene Ergma

Aitäh, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Õnnetussurmade arvu kasv 2011. aastal

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Andres Anveltilt siseminister Ken-Marti Vaherile. Palun!

Andres Anvelt

Lugupeetud siseminister! Kõigepealt tahan teid tunnustada selle eest, et te olete üheks oma ministeeriumi haldusala prioriteediks võtnud võitluse organiseeritud kuritegevusega. Ma loodan, et selles vallas on oodata läbimurret ja ka arvud hakkavad üsna pea seda näitama. Täna tahan aga küsida teilt elanike turvalisuse kohta, täpsemalt õnnetussurmade kohta. Liiklussurmade arv on viimastel aastatel näidanud positiivset langustendentsi, kuid see aasta on alanud küllaltki muret tekitavalt, sest liiklussurmade arv suurenes esimeses kvartalis 73%. Tulekahjudes hukkus 2010. aastal ligi 9,5% rohkem inimesi kui 2009. aastal. Põhjusiks on toodud näiteks halbu ilmastikuolusid, kuid kahte viimasel nädalal liikluses hukkunut selle arvele küll ei ole võimalik panna. Siit minu küsimus: kas teie ministeeriumi valitsemisalas on olemas kiireloomuline tegevuskava lähiajaks, et seda negatiivset tendentsi peatada ning õnnetussurmade arv taas vähenema panna?

Ken-Marti Vaher

Aitäh, hea küsija! Hea Andres! Sa tõid välja huvitavad arvud. On näha, et sinus on väga suurt parlamendiliikme potentsiaali. Nimelt tõid sa välja tulekahjudes hukkunute arvu 2009. ja 2010. aastal ning liikluses hukkunute arvu 2010. ja 2011. aastal. Selleks et anda parlamendiliikmetele ülevaade praegusest seisust, ütlen, et praegu on tulekahjudes hukkunuid 2010. aasta sama ajaga võrreldes 10% vähem, mis kõlab ju ilusamalt kui kolm isikut vähem. Aga tumedamates toonides rääkides tuleb öelda, et tõesti on liikluses hukkunud 28 inimest (eelmise aasta alguses oli neid 20). Samas on uppumissurma läbi siit ilmast sellel aastal lahkunud 8 isikut, kuid eelmise aasta samal ajal oli uppumissurmi olnud 12. Me võime öelda, et siin on positiivseid trende ja on negatiivse-

maid trende. Kui rääkida eelkõige liiklusest, siis 2010. aasta oli erandlik. Siis Eestis tegelikult kordus aasta 1940 heas mõttes, sest nii vähe hukkunuid ei ole hiljem olnud. Eksperdid ja statistikud viitavad ikkagi kolme aasta keskmisele, mis on Eestis ligikaudu 100 hukkunut aastas. See ei tähenda, et eesmärk oleks jälle need näitajad saavutada. Pikaajalised meetmed on loomulikult võetud juba aastaid tagasi ja me jätkame neid. Kohe tulen sinu küsimuse juurde. Ma tahan sellele uuesti vastata.

Esimees Ene Ergma

Esimene täpsustav küsimus, kolleeg Andres Anvelt, palun!

Andres Anvelt

Hea siseminister! Sinus on aga tunda väga suurt ministrikogemust ja oskust parlamendiliikmest üle sõita. Sellest hoolimata ma küsin: milline on tegevuskava, et see arv ei hakkaks kasvama, et inimesed tunneksid ennast tänavaval turvalisemalt? Kas politseil on mingisugust võimalust seda arvu väiksemaks muuta, kui tänavatel on vähem patrulle?

Ken-Marti Vaher

Täna, Andres! Ma kindlasti ei sõida mitte ühestki lugupeetud parlamendiliikmest üle. Ma ei kavatse seda kunagi teha. Ma tõin esile lihtsalt selle, et sinu küsimuses sisaldus mitu teemat. Ka nüüd viitasid sa hoopis tänavapatrullidele, kuigi sinu küsimuse tegelik tuum oli liiklus. Liiklusohutusprogramm on Eestis olemas. Seal on paika pandud üsna täpsed meetmed. Esiteks on liiklusjärelvalvet viimastel aastatel oluliselt tõhustatud ning selle tulemusel on eelkõige liiklussurmade ja liikluses vigastatute arv vähenenud. Väga tähtis osa on loomulikult ennetustööl, teavitustööl. See puudutab eelkõige noori, alaealisi ja ka neid, kes saavad esmased juhiloa. Äärmiselt oluline samm astuti paar aastat tagasi, kui hakati liiklusjärelvalvele teaduspõhiselt lähenema ehk tehti kindlaks näiteks asjaolu, mis on seotud turvavarustusega. Veel kolm-neli aastat tagasi suhtuti turvavarustuse kinnitamata jätmisesse sõiduvahendis võrdlemisi kergekäeliselt. Uuringud aga näitasid, et turvavarustuse kinnitamata jätmise on üks põhilisi liiklusõnnetuse surmaga lõppemise eeldusi ehk isikud, kes ei kasuta turvavarustust, hukuvad intsi-

dentide toimumise korral. Liiklusjärelvalve hakkas sellele suuremat tähelepanu pöörama, mis tõi kaasa selle, et turvavarustust hakati rohkem kasutama. See omakorda tõi kaasa liiklussurmade ja ka vigastatute arvu vähenemise.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Andres Anvelt, teine täpsustav küsimus!

Andres Anvelt

Aitäh! Kuna ma saan aru, et need on kõik pikaajalised meetmed ja ei ole plaanis midagi kiireloomulist ette võtta, et seda arvu muuta, siis ma küsin teiste õnnetussurmade kohta. Peagi on käes suur suvi. Eelmisel aastal me lõime uppumissurmade arvuga rekordeid nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt. Nagu ilmateade ütleb, on sel aastal oodata samasugust suve. Kuid see pole tähtis. Tähtis on see, kas Siseministeriumil on olemas mingisugune kava, kuidas suvele vastu minna ja vähendada Eesti elanike hukkamist veekogudes.

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Jah, 2010. aasta oli traagiline, sest uppumissurmasid oli 2009. aastaga ja ka varasemate aastatega võrreldes kahetsusväärset palju. See aasta on, nagu ma ütlesin, alanud paremini. Praeguseks on uppunud vähem kui 2010. aasta samaks ajaks ehk 8 isikut sel aastal *versus* 12 isikut 2010. aastal. Uppumissurmade vähendamiseks on käivitatud laiaulatuslik teavitus- ja ennetusprogramm. Selle eesmärk on teadvustada inimestele, kes lähevad veekogude äärde meeldivalt aega veetma, et nad ei läheks napsuse peaga vette. Väga suur hulk 2010. aastal uppunutest olid alkoholihoobes. Siin on oluline osa kõigil nendel inimestel, kes eelkõige suvekuudel, aga ka juba varajastel kevadkuudel veedavad vaba aega veekogude ääres. Inimesed peaksid olema tähelepanelikumad ja jälgima, et oma võimeid üle ei hinnataks. Loomulikult on vajalik teha teavitustööd ka koolides, alaealiste ja noorte seas. Päästeamet ja Siseministerium on suunanud siia sisemisi ressursse, et parandada inimeste teadlikkust ning vabatahtlike valmisolekut intsidente ära hoida.

Esimees Ene Ergma

Nüüd üks kohapeal registreeritud küsimus. Palun, kolleeg Igor Gräzin!

Igor Gräzin

Õnnetussurmade puhul on tegemist siiski suhteliselt väikeste absoluutarvudega, kus hälbed jäävad enam-vähem statistilise vea piiridesse, nagu mulle tundub. Aga kolleeg tahab teada saada seda, kas on võimalik ja kas teil on kavas välja töötada mingisugune kiirreageerimise ekstrakava paberi kujul ning milline see paber peaks olema. See on minu küsimus. Ma kommentaarina lisan, et näiteks uppumiste kohta ma ei oskaks sellist paberit teha, sest talvel päästevesti ei kanta ja ujutakse kaldale tänu sellele, et ollakse joonud, sest inimese keha on siis soojem. Suvel on täpselt vastupidi. Kas neid kahte surmapõhjust on võimalik ühendada ühtsesse kavasse või kas selline kiirreageerimiskava on üldse tehniliselt võimalik?

Ken-Marti Vaher

Täna! Andres küsis päris mitme valdkonna kohta: liikluse, uppumissurmade, tulekahjude ja inimeste turvalisuse kohta tänavatel ehk patrullimise kohta. Millised on näiteks viimased sammud, mida on teinud lugupeetud parlament? 2010. aasta 1. septembril jõustus uus päästeseadus, mis annab tegelikult vabatahtlikule sektorile ehk vabakonnale märkimisväärselt suurema rolli ja ka õiguse aidata neid kogukonna inimesi, kes satuvad ohtlikku olukorda. Samuti jõustus selle aasta alguses uus abipolitseiniku seadus, mis on andnud politseile suurepärase võimaluse kaasata rohkem vabatahtlikke abipolitseinikena, et pidada korda ja jälgida avaliku korra eeskirja täitmist hajasustusega piirkondades. Abipolitseinikud ja vabatahtlikud päästjad on Eestis esimest korda saanud seadusega iseseisva pädevuse tegutsemiseks. See on väga suur edusamm ja edasiminek. Kindlasti tähendab see ka kiiremat reageerimist, sest reageerimine saab olla kogukonnasisene, eelkõige hajasustusega piirkondades, külates, alevikes, väiksemates linnades. Ma arvan, et see on väga konkreetne asi, millele me tähelepanu pöörame. Kiirreageerimisega, eelkõige seoses uppumissurmadega, tegeleb Päästeamet kogu aeg. Ta valmistub selleks ajaks, kui uppumissurmasid võib rohkem ette tulla. Nagu ma ütlesin, alkoholihoobel on

märkimisväärne osa selles, et inimesed hindavad oma võimeid üle, lähevad vette ja upuvad. Nii see toimubki. Nüüd on küsimus selles, kuidas me saaksime seda kõike ära hoida, inimeste teadlikkust suurendada ja koputada natukene nende inimeste südametunnistusele, kes on alkoholijoores inimestega ühes seltskonnas.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra siseminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Kütuseaktsiis

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Ester Tuiksoolt põllumajandusminister Helir-Valdor Seederile. Palun!

Ester Tuiksoo

Aitäh, proua juhataja! Austatud põllumajandusminister! 5. mail s.a kiitis valitsus heaks vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise, millega piiratakse erimärgistatud kütuse maksusoodustusi. On teada, et põllumeestel kaob võimalus kasutada erimärgistatud kütust. Palun rääkige, millised on valitsuse mõtted selle n-ö äravõtmise kompenseerimiseks!

Helir-Valdor Seeder

Aitäh, hea kolleeg! Tõepoolest, koalitsioonilepingus on kokku lepitud, et erimärgistatud kütuse süsteem vaadatakse üle. Ma loodan, et kaugemas tulevikus kütuse värvimine Eesti Vabariigis üldse lõpeb ning siis väheneb bürokraatia, vähenevad riigi kulutused ja ka kulutused järelevalvele, mida ei ole enam vaja. Aga kui rääkida põllumeeste erimärgistatud kütusest, siis on põhimõtteliselt kokku lepitud, et see soodustusena kaob ja seda hakatakse põllumeestele kompenseerima riigieelarvest ehk taastub samasugune süsteem, mis toimis Eesti Vabariigis kuni aastani 2000. Positiivne põllumeeste jaoks on see, et selle tulemusena muutub kütuse kasutamine vabaks ehk põllumehed ei pea enam sooduskütusega ainult põllumajanduslikke töid tegema, vaid nad võivad teha kõiki töid, on see siis lume lükkamine, transporttööd või mis iganes. Nii et jääb ära vajadus kütuseid vahetada ja seadmeid puhastada. Nagu ma ütlesin, ka kontrollorganid

vabanevad väga ebameeldivast ja kulukast järelevalvest. Need on eesmärgid. Läbirääkimised Rahandusministeeriumi ja Põllumajandusministeeriumi vahel on alanud. Millised on täpselt tehnilised nüansid, seda ma täna öelda ei oska, aga ma tean teemasid, mis kõne alla tulevad. Need on päris mahukad ja keerulised. Aga eesmärk on igal juhul põllumehele positiivne. Me vabaneme ka sellest igal talvel esilekerkivast probleemist, mis tekib, kui põllumehed teevad sooduskütusega muid töid.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Palun, kolleegid, ärge oodake nii pikalt! Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, esimene täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Vabandust viivitamise pärast! Aitäh vastuse eest, härra põllumajandusminister! Aga teada on, et valitsusel ei ole niisugust asendusplaani veel pakkuda. Oma vastuses te rääkisite põllumeestest, aga võib-olla te selgitate, milliseid tootjaid hõlmab see kompensatsioonimehhanism, mida te peate vajaduspõhise määratluse alla kuuluvaks.

Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Kompenseerimismehhanism peaks puudutama kõiki neid, kes praegu seda soodustust kasutada saavad. Ma pean silmas põllumajandustööde tegijaid ja loomulikult kalandussektorit. Uuele süsteemile üleminekuga seda ringi ei kitsendata ega vähendata soodustuse suurust, vaid lihtsalt tehniliselt minnakse üle teisele süsteemile. Nii et kõik need, kes on praegu kaasatud – on nad siis põlluharijad või loomakasvatavad, tegutsevad nad katmikaladel või kalanduses –, jäävad hõlmatuks ka uue kompensatsioonimehhanismiga. Siin on kaks arutelu suunda. Esiteks, läbirääkimised Rahandusministeeriumiga selle üle, kuidas Maksu- ja Tolliamet saab selle kohta informatsiooni, kui lai on soodustuse saajate ring, kui suur hakkab olema ühe või teise põllumajandustootja või kalandusega tegeleva ettevõtja soodustus, kuidas täpselt see õige number Rahandusministeeriumisse jõuab ja kuidas jõuab kompensatsioon taotleja kätte. See on üks suur arutelude ring. Teine arutelude ring käsitleb seda, kuidas kujuneb kompensatsiooni suurus. Me ju teame, et kulutused põllumajandustöödele on väga

erinevad. Kütusekulu sõltub näiteks sellest, kas tegeldakse köögiviljakasvatusega või lihtsalt pikaajalise rohumaa hooldamisega. Need alused tuleb põllumajandustootjatega läbi rääkida. See on päris keeruline ja mahukas töö. Aga ma usun, et me saame sellega hakkama, sest üldine positiivne ootus ja valmisolek läbi rääkida on ka sektoris olemas.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo, teine täpsustav küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud minister! Ma soovin teile edu nende aluste väljatöötamisel! Kas te saate täna rääkida ka tähtaegadest? Millise ajaga te olete arvestanud nende kompensatsioonimehhanismide väljatöötamisel?

Helir-Valdor Seeder

Ideaalne oleks, kui uus süsteem käivituks 1. jaanuaril 2012. Sellise eesmärgi me oleme ka seadnud. Ma ei taha seda tähtaega küll kuidagi kahtluse alla seada, aga kui see ei peaks õnnestuma, siis põllumees kindlasti hammasrataste vahele ei jää, sest siis toimub üleminek uuele süsteemile mingil hilisemal kuupäeval. Aga see toimub ikka nii, et kui kehtiv süsteem tühistatakse, siis on juba uus valmis. Mingit vahet ei teki. Sellist olukorda, kus me tühistame kehtiva soodustuse, aga ei ole veel kehtestanud uut kompensatsioonimehhanismi, kindlasti ei teki. Me teeme jõupingutusi, et jõuda kokkuleppele 1. jaanuariks 2012. Aga see ei sõltu ainult valitsusest, Põllumajandusministeeriumist ja Rahandusministeeriumist, vaid, nagu ma ütlesin, siin on väga oluline saavutada kokkulepe tootjate vahel, et leida konsensus või üksmeel. Ma ei oska öelda, kui kaua see aega võtab.

Esimees Ene Ergma

Üks kohapeal registreeritud küsimus. Kolleeg Lembit Kaljuvee, palun!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea minister! Küsimus on kütuseaktsiisi kohta. Te rääkisite põllumajandusministrina põllumajanduse osast, kuid seda määrust vaadates on näha, et põllumajandusega on siin seotud suhteliselt väike

osa. Kuidas te valitsusliikmena suhtute sellesse, et kavatsetakse kaotada kaevanduste, raudtee, laevanduse soodustus ja kaotada see veel mujalgi? Kas teie arvates peaksid kompensatsioonimehhanismid olema ka seal või ainult põllumajanduses?

Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Eestis on üks kõige laiemaid erimärgistatud kütuse soodustuse saajate ringe Euroopa Liidus üldse. Ma ei tea Euroopa Liidus teist riiki, kus see sihtrühm oleks nii suur, et lisaks ehitusele ja kaevandusele kuuluksid sinna metsandus, raudtee, kalurid ja kalamehed, väikekatlamajad ning veel mõni sihtrühm. Eesmärk on soodustatute ringi koomale tõmmata, et see oleks selline, nagu see on teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Me oleme kokku leppinud, et soodustus jääb kindlasti alles põllumeestele, kaluritele ja ka väikekatlamajadele ehk individuaalkatlamajadele. Nii me jõuame enam-vähem teiste Euroopa Liidu liikmesriikide tasemele. Usun, et see on põhimõtteliselt õige.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. Hooldusravi

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Heljo Pikhofilt peaminister Andrus Ansipile. Palun!

Heljo Pikhof

Austatud peaminister! Keila hooldushaiglas toimunud ei saa vaadelda sugugi üksikjuhtumina. Nimelt on patsientide esindusühingusse tulnud üle Eesti hulk kaebusi juhtumite kohta, mis on samalaadsed Keila haiglas juhtunuga. See, et PERH-i juhatus Keila hooldushaiglat juhtinud Andres Peri töölt vabastas, on igati kiiduväärne, aga sellega ei saa lugeda Eesti hooldusravi probleeme lahendatuks. Praegu kuulub Terviseametile küll järelevalvefunktsioon, kuid see on formaalne, sest kontrollitakse ainult pabereid, aga mitte hooldusravis toimuvat, mitte sisulist poolt. Selleks et eakad ei peaks muremõtteid heietama ja öösiti ikka rahulikult magada saaksid, tuleb korralagedus kiiresti likvideerida. Minu esimene küsimus:

kuidas on plaanitud tagada teenuste kvaliteet hooldusravis?

Andrus Ansip

Aitäh! See, mida ka mina nägin "Pealtnägija" saates – ma räägin Keila haiglast –, mind loomulikult kurvastas. Aga ma siiski kutsun üles kõiki, sealhulgas teid, mitte tegema ühest juhtumist üldistusi. Sakslased ütlevad: *einmal ist keinmal*. Ühe juhtumi põhjal statistilisi järeldusi teha on väär. Ma tahan uskuda, et meie hooldusravi kvaliteet on praegu märgatavalt parem, kui see oli aastaid tagasi. Sellele annab aluse teadmine, et hooldusravi voodikohtade arv on Eestis väga kiiresti kasvanud. Sellele annab aluse ka teadmine, et hooldusravile kulutatud vahendite hulk on viimaste aastate jooksul väga kiiresti kasvanud. Konkreetne juhtum nõuab kindlasti väga põhjalikku analüüsi. Küsimus pole selles, kas arst on käitunud hästi või halvasti, küsimus on selles, kas konkreetne arst on toime pannud kuriteo või mitte, sest "Pealtnägijast" oli võimalik teha järeldus, et ta on võtnud altkäemaksu. Aga see on selgelt kuritegu. Ma ei taha selle üldise olukorra kirjeldusega kuidagimoodi vähendada konkreetse juhtumi tähendust ja kaalu.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Heljo Pikhof, esimene täpsustav küsimus!

Heljo Pikhof

Tegelikult oli minu küsimus hoopis laiem. Ma ei tahtnud peatuda Keila haigla juhtumil kui üksikjuhtumil. Ma viitasin patsientide esindusühingule, kus on arutatud tervet hulka samalaadseid kaebusi, mis on tulnud üle Eesti. Siit minu teine küsimus: kuidas on Eestis tagatud patsientide kaebuste efektiivne ja sõltumatu lahendamine?

Andrus Ansip

Seadustega. Kahetsusväärsel kombel ei räägitud ka selle televiisorist nähtud Keila haigla juhtumi puhul patsientide või nende lähedaste kaebustest institutsioonidele, kes nende menetlemisega peaksid tegelema. See ei tähenda loomulikult seda, et pöördumine ajakirjanduse poole oleks olnud väär. Ajakirjanduse poole võib alati pöörduda, kuid eelkõige tuleks pöörduda konkreetsete arstide, osakonnajuhatajate

poole, sealtd edasi haigla juhtkonna, haigla nõukogu poole, siis ministeeriumisse ja loomulikult on olemas sõltumatud inspeksioonid, kes niisuguste küsimustega tegelevad. Patsientidele peaks hea kaitse tagama kõik tervikuna, kogu see süsteem, sealhulgas ajakirjandus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Heljo Pikhof, teine täpsustav küsimus!

Heljo Pikhof

Aitäh vastuse eest! Minu meelest ei saa teenuse osutajad, planeerijad ega rahastajad kuidagi olla kaebuste lahendajad, sest neil kõigil on oma huvid ja nii ei saa patsienti kaitsta. Kolmas küsimus on see: kas Sotsiaalministeeriumis välja töötatud hooldusravi arengukava on mõeldud ka täitmiseks või ainult lugemiseks ja teadavõtmiseks?

Andrus Ansip

Aitäh! Loomulikult täitmiseks. Aga ma ei saa nõustuda teie justkui tehtud avaldusega, nagu arstide hulgas või meditsiinisüsteemis tervikuna valitseks totaalne ringkäendus, et juba eelduslikult ei ole ülemusele kaebamisel mitte mingisugust mõju ja nagunii midagi ei aita. Kui see tõesti nii oleks, siis minu meelest ei võiks meie seadusandjad rahulikult sellist olukorda pealt vaadata. Nad peaksid siis seadusandlikul teel sellesse olukorda sekkuma. Õnneks asjad nii halvad ei ole.

Esimees Ene Ergma

Nüüd üks kohapeal registreeritud küsimus. Kolleeg Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Härra peaminister! Eesti tervishoiureformi põhiline ideoloogia seisnes selles, et vähendada aktiivravi osa ja vahendite vabanemise tulemusena muuta hooldusravi osa suuremaks. Selleks kinnitas Vabariigi Valitsus, kui ma ei eksi, aastal 2002 hooldusravivõrgu arengukava, kus oli kirjeldatud, milliseid hooldusravi liike tuleb arendada maakonniti, kui palju peab olema haiglakohti, kuidas on korraldatud koduvisiidid jne. See kava oli ette nähtud täitmiseks aastani 2015. Selleni on jäänud üsna vähe aega, aga kavast on täidetud küllalt väike protsent. Mulle praegu tun-

dub, et hooldusravivõrgu arengukava jääb täitmata. Kas seda muudetakse, kas selle täitmist nõutakse ja kes vastutab, kui see täitmata jääb?

Andrus Ansip

Aitäh! Väidan vastupidist. Arengukava on täidetud ja sellest kõnelevad ka arvud. Näiteks oli meil 2003. aastal 976 hooldusravi voodikohta, 2010. aastal aga 1557. Sellesama arengukava alusel eraldati ka Euroopa Regionaalarengu Fondist vahendeid hooldusravi voodikohtade juurdeloomiseks. Neid tuleb juurde 878. Ehk kui võrrelda olemasolevate voodikohtade arvuga, siis suureneb hooldusravi voodikohtade arv märkimisväärselt ja seda suuresti tänu Euroopa Liidu maksumaksja rahale. Koos omafinantseeringuga me kulutame suurusjärgus 700 miljonit krooni (räägin kroonides sellepärast, et kui arengukava tehti, olid need summad kroonides) hooldusravi voodikohtade juurdeloomisele ja olemasolevate voodikohtade renoveerimisele ehk haiglahoonete remontimisele. See on märkimisväärne summa. Lisaks tuleb mees pidada, et me oleme igal aastal suurendanud hooldusravi finantseerimist ka haigekassa eelarvest. Haigekassa on seadnud eesmärgiks suurendada kuni aastani 2015 igal aastal hooldusravi finantseerimist 10%, mis on märksa kiirem tempo kui haigekassa vahendite kasvutempo.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Sisejulgeoleku eelarve

Esimees Ene Ergma

Järgmine küsimus on kolleeg Kalle Laanetilt siseminister Ken-Marti Vaherile.

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Pean siiralt tunnistama, et ma ei kadesta sind, sest need ülesanded, mis siseturvalisuse valdkonnas on, on üsna tõsised, eriti puudutab see siseturvalisuse valdkonna töötajaskonda ja konkreetsete funktsioonide täitmist. Täna Eestis Päevalehest võime lugeda, et kärped jätavad 27 komandot pooleks aastaks elupäästevõimekuseta, ja oleme lugenud rahandusministri väidet, et avaliku sektori töötajate palgad ei

tõuse. Nende hulka kuuluvad ka siseturvalisuse valdkonnas töötavad inimesed. Kuidas sa plaanid tagada, et inimesed tahaksid jääda sinna valdkonda tööle, ja kuidas plaanid neid motiveerida, kui lisaraha ei tule?

Ken-Marti Vaher

Aitäh küsimuse eest! Kõigepealt, 2012. aasta eelarve ettevalmistamine ja kavandamine on alanud. Teadaolevalt jõuab see augustis Rahandusministeeriumi ja ministrite vaheliste läbirääkimisteni. Loodame, et parlamendi ees on järgmise aasta eelarve septembris, nii nagu see tavapäraselt on olnud. On selge, et raha on riigil vähe ja seda saab juurde tulla ainult maksutulude laekumisest. Siseministeerium on aastate jooksul väga palju keskendunud ka välisabile. Oleme välisabi programmide ja meetmetest saanud väga palju toetust eelkõige tehnilise varustuse parandamiseks. Motivatsiooni säilitamine puudutab nii Siseministeeriumi kui ka mitme teise ministeeriumi valitsemisala, kus motiveeritud inimeste olemasolu on äärmiselt tähtis. Ma arvan, et ühiskond tervikuna ei ole majanduskriisist välja tulnud, seda ei ole teinud erasektor, ammu mitte avalik sektor. Me viibime endiselt raskes seisus. Aga tundub, et tunneli lõpus on valgust rohkem paista kui mõni aasta tagasi. Me kavatsime teha kõik selleks, et hoida inimesi motiveerituna. Selleks muutis ka Riigikogu veebruaris politsei ja piirivalve seadust, kui te mäletate. Kalle eelmise koosseisu liikmena mäletab. Oluline on vabatahtlike kaasamine ja loomulikult on olulised valdkonnasisesed võimalused. Ükski ministeerium ei ole lõplikult valmis, alati on arenguruumi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kalle Laanet, esimene täpsustav küsimus!

Kalle Laanet

Aitäh! Kuidas sa hindad Politsei- ja Piirivalveameti võimekust planeerida raha kasutamist? Eelmisel aastal pidi tollane siseminister korduvalt Riigikogu ja avalikkuse ees põhjendama nn masupäevi, kuid aasta lõpus selgus, et 30 miljonit krooni palgaraha oli kasutamata. Mida sa sellest arvad?

Ken-Marti Vaher

Ma näen, et endine siseminister raputab pead. Seda debatti te saate rahulikult omavahel parlamendi koridorides jätkata. Politsei- ja Piirivalveameti liitmine 2010. aasta alguses oli minu arvates väga tähtis samm. Sellega hoiti oluliselt kokku maksumaksja raha, eelkõige tugiteenuste pealt. Aga selge on, et Politsei- ja Piirivalveameti õlitatud viisil käimasaamine võtab oma aja. See amet on toiminud üsnagi üürikest aega. Loomulikult, nii Politsei- ja Piirivalveametis toimuvate kui ka Siseministeriumi strateegilisel juhtimisel toimuvate protsesside eesmärk on muuta iga krooni kasutamine võimalikult läbipaistvaks, võimalikult läbimõelduks. Need summad tuleb suunata prioriteetidele. Nendeks on organiseeritud kuritegevusega võitlemine, millele eelmine küsija lahkelt viitas, kõik, mis seondub meie välispiiriga, ja loomulikult inimeste turvalisuse tagamine nende kodukohas, tänavatel, kogukondades. Selleks ongi mõeldud kogukondliku ressursi ehk vabatahtlike maksimaalne kaasamine. Ma ütlen lühidalt, et Politsei- ja Piirivalveamet muutub iga päevaga üha läbimõeldumalt ja paremini toimivaks organisatsiooniks. Me teeme ka 2011. aasta jooksul kõik selleks, et raha, isegi ühe või kahe krooni kulutamine oleks läbimõeldud ja läbipaistev.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kalle Laanet, teine täpsustav küsimus!

Kalle Laanet

Aitäh! Ma tänan sind vastuste eest, mida sa kogenud poliitikuna oskad loomulikult väga hästi anda! Aga sa oled mitu korda rõhutanud, et me oleme vastu võtnud seadused, millega me anname vabatahtlikele suuremad õigused osaleda, ütleme niimoodi, ühiskonna teatud protsessides. Kuid me teame sedagi, et protsessides osalemine ka maksab midagi, see vajab lisaraha. Kas sa oled seda meelt, et lisaraha on võimalik saada?

Ken-Marti Vaher

Jah, ma olen seda meelt, et vabatahtlike tegevuse rahastamiseks on võimalik lisavahendeid leida. Näiteks on 2011. aastal vabatahtlikele päästjatele antud vahendid suurenenud, üks osa sellest loomulikult parlamendi otsuse

alusel. *Circa* 350 000 eurot jagati vabatahtlikele päästekomandodele. Teatavasti on praegu Eestis seis 50 : 50 ehk riiklikult finantseeritavad elukutselisi päästekomandosid on ligikaudu 83, vabatahtlike komandosid on ühe võrra rohkem ehk 84. Sisuliselt on neid ühepalju. Üldiselt on Euroopa arenenud riikides riiklikult finantseeritavaid päästekomandosid vähem kui Eestis ehk vabatahtlike komandode osakaal on suurem. See näitab seda, et vabatahtlike päästjate kaasamist on võimalik muuta palju paremaks, läbimõeldumaks ja tõhusamaks. Sellega me tegeleme. Mis puudutab abipolitseinikke, siis abipolitseinikud kaasatakse vabatahtlikkuse alusel. Need mehed ja naised tulevad omast vabast tahtest ning kulutavad oma vaba aega. Tehnilised vahendid, mida neil on oma tegevuseks vaja, tulevad Politsei- ja Piirivalveametist. Neid vahendeid on palju vähem kui vabatahtlike päästjate puhul. Vabatahtlike päästjate tehnilised vahendid on teatavasti võrdlemisi kallid, neil on isiklik varustus ja tehnilised vahendid, mida kasutatakse päästeintsidentide lahendamisel ehk sündmuskohal. Abipolitseinikele mõeldud ressursid on oluliselt väiksemad. Praegu on meil 2000 abipolitseinikku ja ma väga loodan, et järgmistel aastatel see arv suureneb.

Esimees Ene Ergma

Nüüd kohapeal registreeritud küsimused. Kõigepealt kolleeg Raivo Järvi.

Raivo Järvi

Suur tänu, hea juhataja! Me tänase infotunni jooksul kuulsime ja me ka teame, et vist kõikides riikides on nii, et raha ei ole kunagi küll. Ma julgen öelda, oma ametikaaslaste arvates võib-olla üpriski skandaalselt, et kui minult kunstnikuna küsitakse, kas kultuur või sisejulgeolek, siis vastan mina, et loomulikult sisejulgeolek. Aga umbes kümme aastat tagasi, kui ma ei olnud veel poliitikas, polnud seda ministergi, kureeris Eestimaad säärane endine Kieli politseipealik nagu Wolf Röper, kes tõi meile kõikvõimalikku abi. Ta kurtis alati, et iga kord, kui ta oli ühe mehega milleski kokku leppinud, oli siis, kui ta tagasi tuli, pukis juba järgmine mees. Nüüd seda enam ei ole ehk Eestimaa on omamoodi valmis saanud. Nüüd, justkui selle valmis olemise olukorras, kui me oleme ka Euroopa Liidus, tahangi küsida, kas

see mainitud välisabi on vähenemas. Kas nüüd on Siseministeeriumi lobimisvõime taga (ma tean väliskomisjoni esindajana, et see võime on Eestis üleüldse kehavõitu) see, kas on võimalik välja kaubelda näiteks täiendavaid koolitusvõimalusi, mis tegelikult oluliselt suurendaks motivatsiooni ka väikesest palgast hoolimata?

Ken-Marti Vaher

Aitäh, Raivo! Nagu sa tead, välisabi, mis tuleb koolituse jaoks, on seda liiki abi, mis tuleb kõige kergemini. Teatavasti pöörduvad juba ka meie poole riigid, kes vajaksid Eesti abi ja võib-olla kogemusi, sooviga, et me neid aitaksime. Ja keda me siis pakume? Eks ikka oma eksperte, koolitajaid, et saata neid Euroopa raha eest nendesse riikidesse, mis asuvad peamiselt ida pool ja mujalgi. Koolituseks leiab alati vahendeid ja võimalusi. Peamine ja oluliselt suurem rahavajadus sisejulgeoleku valdkonnas on aga seotud tehnilise varustusega. Maailmas areneb tehnika edasi. Näiteks moderniseerub ka organiseeritud kuritegevuse kasutatav tehnika. On selge, et riik peab sellega sammu pidama. Ma ütleksin, et riik peaks siin paljuski hoopis ees käima. Ei ole võimalik, et meie võimekus organiseeritud kuritegevusega võitlemisel jääks tehniliste vahendite nappuse taha. See tähendab lihtsalt seda, et me teatud varjatud kuritegusid ei suuda avastada. Seda me ei saa lubada. Me oleme Siseministeeriumis palju välisabi kaasanud. Minu arust on Siseministeerium olnud siin võrdlemisi edukas. Päästeamet on saanud reostustõrjetehnikat (160 miljonit krooni), Politsei- ja Piirivalveametil on kaks helikopterit, õige pea valmib reostustõrjelaev, mis maikuu Riias n-ö sisse õnnistati, raha on nõudnud idapiiri radarisüsteemid, piirivalvekordonid, IT-süsteemid jne. Aga välisabikõlblik ei ole kogu tehnika ja varustus, olgu selleks alkomeetrid, kiirusemõõtjad, kriminalistika tehnika, päästevarustus, relvastus, isikukaitsevarustus või tehniline varustus organiseeritud kuritegevusega võitlemiseks. Sellesse me peame ise panustama.

Esimees Ene Ergma

Nüüd ilmselt kõige viimane kohapeal registreeritud küsimus. Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, austatud juhataja! Hea siseminister! Loodetavasti olete jõudnud oma ametisse juba piisavalt sisse elada ning saate vastata küsimusele, milline on Siseministeeriumi seisukoht Sisekaitseakadeemia Ida-Virumaale üleviimise kohta. Selle olulisusest piirkonna arengule on rääkinud maavanem, kohalike omavalitsuste esindajad jt. Küsimus on: kas te isiklikult toetate seda? Küsin ka eelarve kontekstis: kas teil on olemas mingisugused arvud ja oskate öelda, kui palju see orienteerivalt maksma võiks minna?

Ken-Marti Vaher

Täna küsimuse eest! Koalitsioonileppes on kirjas, et me kaalume Sisekaitseakadeemia viimist Ida-Virumaale. Praegu see kaalumine toimubki. Kellelegi ei ole saladus, et kaalutakse peamiselt kolme asukohta: praegune asukoht Tallinnas Kase tänaval, paljuräägitud ja mitu korda eelmises valitsuses arutatud võimalik asukoht Murastes ja nüüd ka Ida-Virumaa. See analüüs on tegelikult algusjärgus. Meile on enam-vähem teada argumentid, plussid ja miinused, mis puudutavad Kase tänavat ja Muraste võrdlust. Loomulikult, selles kaalumises on oluline osa rahal ehk sellel, kui palju see tervikuna maksab. Näiteks on teada, et Muraste puhul me peame võrreldes Tallinnas asuva Kase tänavaga arvestama, et peab leidma lisaressursse teedevõrgule, mis on rahalises plaanis võrdlemisi kulukas. Ida-Virumaal on tõenäoline mitme asukoha kaalumise ehk kaalutakse seda, on see koht natukene rohkem Vene piiri lähedal või pigem Tallinna pool. Ma arvan, et me jõuame selle analüüsiga sügiseks ühele poole. Siis tuleb ühel hetkel langetada otsus. Ma arvan, et me teeme seda võimalikult avalikult ja loomulikult kogukondi kaasates.

Esimees Ene Ergma

Aitäh, lugupeetud siseminister! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

Head kolleegid, suur tänu küsimuste esitamise eest! Suur tänu peaministrile ja ministritele vastamise eest! Infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu viienda töönädala kolmapäevast istungit. Head kolleegid! Nüüd on aeg üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt kutsun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni. Palun!

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Austatud proua esimees! Lugupeetud Riigikogu! Annan Riigikogule üle sotsiaalkomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel olen vastu võtnud kaks eelnõu. Kui eelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, siis otsustab juhatus nende menetlemise kolme tööpäeva jooksul.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon; kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusoperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon; kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon; Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 9. mail algatatud noorsootöö seaduse ja sotsiaalmaksumuutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on kultuurikomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 10. mail algatatud vedelkütuse

erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 10. mail algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 10. mail algatatud lennundusseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 10. mail algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 10. mail algatatud välismaalaste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 10. mail esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon.

Määrän Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu kohta muudatusettepanekute esitamise tähtsajaks s.a 24. mai kell 18.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise rahandusminister Jürgen Ligile.

Austatud Riigikogu liikmed! Täna pärast istungi lõppu toimub istungisaalis Parlamendivahelise Liidu (IPU) Eesti rühma täiskogu istung, mille raames valitakse IPU juhatus.

Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 90 Riigikogu liiget, puudub 11.

Head kolleegid, palun tähelepanu! Täpsustame päevakorda. Eile jäi seoses täiskogu istungi aja lõppemisega pooleli olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Energiasääst" arutelu. Esitamata jäi majanduskomisjoni ettekanne, samuti ei olnud fraktsioonidel ega Riigikogu liikmetel võimalust osaleda läbirääkimistel. Riigikogu juhatus otsustas majanduskomisjoni taotlusel jätkata seda arutelu tänasel istungil esimese päevakorrapunktina.

1. Olulise tähtsusega riikliku küsimusena energiasäästu arutelu jätkamine

Esimees Ene Ergma

Kõigepealt ma palun ettekandeks kõnetooli majanduskomisjoni esimehe kolleeg Kaja Kal-

lase! Ettekande pikkus on kuni 20 minutit ning ka küsimusi ja vastuseid saab esitada 20 minuti jooksul. Riigikogu liige saab selle päevakorrapunkti raames esitada kuni kaks suulist küsimust. Ja palun tähelepanu: arvesse lähevad ka eile, 10. mail esitatud küsimused. Vastavalt meie tavale teen Riigikogule ettepaneku, et kõigepealt võtavad sõna fraktsioonide esindajad ning peale seda Riigikogu liikmed ja komisjonide esindajad. Arutelu lõpuks Riigikogu otsust vastu ei võta. Palun, kolleeg Igor Gräzin!

Igor Gräzin

Mul on protseduuriline küsimus. Oleks ma teadnud, et täna ma saan ka küsida, võib-olla ma oleksin oma eilseid küsimusi alles hoidnud. Ma arvan, et õiglasem oleks taastada kahe küsimuse esitamise kord.

Esimees Ene Ergma

Tuleb arvestada, et selle päevakorrapunkti raames saab esitada kaks küsimust. Palun kõnepulti kolleeg Kaja Kallase!

Kaja Kallas

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Elu on arenenud nii, et elektril, soojusenergial ja kütustel on meie elus järjest suurem roll. Kui võtta Maslow' püramiidi järgi inimeste põhivajadused, siis energia on vajalik meie baasvajaduste rahuldamiseks. Elamiseks meie kliimas vajame sooja, söögi valmistamine ja säilitamine on seotud elektrienergia tarbimisega ja isegi joogivee kättesaamiseks vajame elektriga toimivaid pumpe. Ka suhtlusvajadust ei saa me rahuldada ilma energiata. Elekter võimaldab meil suhelda telefoni või interneti teel, silmast silma suhtlemiseks kaugemal asuvate tuttavatega aga vajame reeglina energiat vedelkütuste näol. Sellest kõigest ilmneb, et on ebareaalne, et meie energiavajadus lähiajal, aga ka kaugemas perspektiivis väheneb.

Mis puutub energiakandjate hindade arengusse maailmas, siis häid uudiseid, et oleks märke energia odavnemisest, ei ole. Samas on ajalugu näidanud, et energiakriisidel, olgu siis tootmisvõimsuste või hinnakriisidel, on ka positiivne pool. Kui midagi kallineb, siis tekib uusi pakkujaid. Ja igasugune kriis soodustab innovatsiooni. Samuti hakatakse mingi vara defitsiidi korral mõtlema selle vara säästmisele.

Seetõttu ongi majanduskomisjoni olulise tähtsusega riikliku küsimusena tõstatatud energiasäästu teema.

Energiasääst on oluline ka seetõttu, et sellest sõltub otseselt majanduse ja eraldi ettevõtete konkurentsivõime. Mida vähesema energiakuluga suudetakse tooteid toota ja teenuseid osutada, seda suuremad on selliste ettevõtete võimalused konkureerida maailmas teiste samalaadsete toodete ja teenustega.

Kuna energia tootmine ja kasutamine on reeglina suhteliselt keskkonnaaegne tegevus, siis kaasneb energiasäästuga üldjuhul ka keskkonnahoid. Me kõik soovime elada puhtas keskkonnas, ilma et me peaks meile omaseks saanud mugavustest loobuma. Keskkonnasäästu saavutamine muu hulgas energiasäästu vahenditega on seega ainult tervitatav.

Alustuseks kordan igaks juhuks veel üle, mida energia all selle ettekande raames silmas on peetud. Selle alla lähevad nii elektrienergia, soojusenergia kui ka transpordiks vajalikud kütused. Oluline on neid energiasäästu kontekstis vaadata kogumis.

Majanduskomisjoni kuululise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu ettevalmistamisel ära terve rea eksperte. Meile esinesid ettekandega eksperdid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumist, Tallinna Tehnikaülikoolist, Eesti Energiast, Eleringist, KredExist ja Energiasalvest. Kuulasime ettekandeid energia säästmise võimaluste kohta nii soojus- ja elektroenergeetikas, transpordis kui ka võrkudes ning võimalustest energia salvestamiseks.

Mis nendest ettekannetest välja koorus?

1. Säästa ei ole võimalik, kui sa ei tea, kui palju sa tegelikult kulutad. Tuleb välja, et inimeste teadlikkus oma energiatarbimisest on väga puudulik. On suured lahknevused selle vahel, kui palju inimesed arvavad ennast kulutavat ja kui palju nad tegelikult kulutavad. Seega alustada tuleks teadlikkuse tõstmisest.

2. Energiasääst ühes valdkonnas toob reeglina kaasa energiavajaduse suurenemise teises energiavaldkonnas. Näiteks majade soojustamine ja seeläbi soojusenergia tarbimise vähendamine toob kaasa elektrienergia tarbimise kasvu, kuna soojustatud majadesse on vaja paigaldada ventilatsioonisüsteem, mis üldjuhul töötab elektriga. Või siis elektriautode kasutuselevõtt, mis oluliselt vähendab kütuse kasutamist transpordis, suurendab aga elektriener-

gia tarbimist. Kokkuvõttes on sellistel tegevustel aga siiski mõtet, sest kogumis saab energiat ikkagi säästa ja see toob kaasa säästu rahaliseski mõttes.

Palju on räägitud Euroopa Liidu taastuvenergia eesmärkide saavutamisest. Märksa vähem on räägitud sellest, et Euroopa Liidul on ka energiasäästu eesmärk, milleks on saavutada 20%-line energiasääst 2020. aastaks. Euroopa Liit on nentunud, et selles vallas ei ole ühelgi liikmesriigil praeguse seisuga midagi erilist ette näidata. Vabariigi Valitsus on 28. aprillil 2011 kinnitatud konkurentsivõime kavaga võtnud ambitsioonika eesmärgi säilitada energia lõpptarbimine 2010. aasta tasemel kuni aastani 2020. Tahaksin näidata teile sellekohast tabelit, aga millegipärast ma ei suuda sellega hakkama saada, tehnika tõrgub. Räägin siis niisama edasi.

Energia lõpptarbimise hoidmine samal tasemel eeldab energiatarbe piiramist, energiaefektiivsuse suurendamist ning taastuvenergia lahenduste väljatöötamist kõikides sektorites. Riigi konkurentsivõimet mõjutabki üha enam majanduse energiamahukus ning eri sektorite võime energiat säästes uusi tehnoloogialahendusi kasutusele võtta. Energiasäästu on Eestis edendatud pea kõikides valdkondades, kuid rõhuasetused ja meetmete iseloom on olnud väga erinevad. Energiasäästu toetused on olnud põhiliselt suunatud kodumajapidamistele, kellele on välja töötatud erinevaid hoonete energiatõhusust suurendavaid meetmeid.

Minu piltide tegemisel ei olnud vist väga mõtet, aga mis teha. Mõtlesin, et teen asja huvitavamaks.

Transpordi energiakasutuse suunamise peamine hoob on olnud aktsiisimaksud. Viimase 15 aasta jooksul on kütuseaktsiisi tõstetud mitmel korral. Energia lõpptarbimise praegune tase sektorites ja prognoos järgmiseks kümneks aastaks näitab, et suurim kasv ja sektoriliste meetmete vajadus saab olema tööstuses, kodumajapidamistes ning transpordis.

Nüüd tahaksin näidata teile teist pilti, mida paraku ka ei saa. Kui vaadata viimaste aastate energiakasutust energialiikide kaupa, siis on näha, et vedelkütuse ja elektrienergia kasutamine on tõusuteel, samas kui teised liigid on mõnevõrra languses. Kui võtta energia kasutuse jaotus Eesti Statistikaameti andmete kohaselt, siis kõige suurem energiakasutus – 2009.

aastal tervelt 37%! – oli kodumajapidamistes.

Nüüd kolmas pilt, mida isegi saab näidata. Kodumajapidamiste suur osakaal kogu energiatarbes võib ekspertide arvamuse kohaselt olla vaieldav, kuid lähtume praegu saadaolevatest arvudest. Kodumajapidamiste energiakasutus omakorda jaotus energialiigiti nii, et kõige suurema osa võtsid sellest biokütused – 34%.

Nüüd tuleb esimene pilt selle kohta, et on seatud eesmärk hoida energia tarbimise lõpptaset 2010. aasta tasemel kuni 2020. aastani. Siin see slaid näitab seda, kuidas elektri ja vedelkütuse tarbimise osakaal on tõusutrendis ja teiste energialiikide oma siis mõnevõrra languses.

Järgmine slaid näitab seda, milline on Eestis energiakasutuse jaotus. Üks graafik näitab energia kasutusala 2009. aastal tervikuna ja teine eri energiakandjate osakaalu kodumajapidamiste lõpptarbimises. Kõige suurema osa moodustab biokütus, teisel kohal on soojusenergia – 27% ning kolmandal kohal autobensiin – 17%.

Mida siis konkreetselt saaks energiasäästu valdkonnas ära teha?

Esiteks, inimeste teadlikkuse tõstmine. Nagu ennist mainitud, ei ole inimesed sageli teadlikud, kuhu ja kui palju neil energiat kulub, ning seetõttu ei tea nad ka, kust ja kui palju üldse on võimalik säästa. Seetõttu tuleb inimeste teadlikkust tõsta. On terve rida ettevõtteid, kes pakuvad energiaauditi teenust, riik aga on KredExi juures käivitanud toetusprogrammi, millega aidatakse energiaauditi kulusid katta. Energiaaudit võimaldab tuvastada oma energiatarbimist ning leida ühtlasi energiasäästu võimalusi eri energialiikide vallas, tõhustades olemasolevate süsteemide kasutamist või vähendades energiakadusid.

Teine probleem teadlikkuse tõstmisel on see, et energiasäästuga on seotud palju müüte. Inimesed lihtsalt ei tea elementaarseid säästuvõimalusi või on mingil seletamatul põhjusel levima hakanud üldine arvamus mingi säästumeetme ebasobivuse kohta. Näiteks sageli arvatakse, et kui seade on *standby* olekus, siis see elektrit ei tarbi, kuid ometi tarbivad sellised seadmed arvestataval määral elektrit. Ka arvatakse, et hõõglambid on säästulampidest paremad põhjusel, et need annavad lisaks valgusele ka sooja. Selliste müütide kummutami-

sega peavad asjaomased ettevõtted ja organisatsioonid aktiivselt tegelema.

Nüüd energiasäästust soojusenergeetikas. Kulutused soojusenergiele on kodumajapidamistes kõige suuremad, seega rahaliselt on võimalik kõige rohkem võita just selle energialiigi säästmisest. KredExil on ette nähtud saastekvootide müügist saadud tulude arvel kortermajade energiatõhusamaks muutmise toetused ja soodsatel tingimustel laenud. Sellest räägiti siin eile väga pikalt. Samas takerdub see energiasäästu programm eelkõige kortermajadepoolse asjaajamise taha, sageli kardetakse ka sellega kaasnevat kulu. Meile KredExi poolt esitatud materjalidest nähtub, et keskmine energiasääst majadel pärast sellise soojustuse tegemist on 33,4% ja kogumis toob renoveerimine kaasa nii energia kui ka raha säästmise, kuigi elektrienergia tarbimist võib majade soojustamine suurendada.

Siin on slaid selle kohta, kuidas laenukulu võib asjaomast koguarvestust maja kohta mõjutada. Siit tuleb väga ilusti välja, et tegelikult igal juhul tasub see renoveerimine ette võtta. Kuna seda KredExi toetust saab kasutada ainult 2012. aasta 30. novembrini, siis on korteriühistutel, kes ei ole sellega veel tegelenud, viimane aeg ettevõtmine käivitada. Oleks rumal, kui selleks ettenähtud raha lihtsalt kasutamata jääb.

Elektroenergeetika peamised säästuvõimalused tulenevad võrkudest, millest ma räägin eraldi, aga ka energiaseadmete kasutamise tõhustamises on peidus sääst. Seegi on paljuski seotud inimeste teadlikkuse tõstmisega, et nad teaksid, millised seadmed tarbivad vähem elektrit, millal on kasulikum elektriseadmeid kasutada ja kuidas neid omavahel kombineerida. Lisaks on suur potentsiaal teadus- ja arendustegevuses, et leiutada piisavalt innovaatilisi ja kasutatavaid energiasalvestusviise, mis võimaldaksid elektrit osta siis, kui see on odav – kui puhub tugev tuul või töötavad Norra hüdroelektrijaamad –, ning kasutada siis, kui elekter turul on kallis. Peale selle on Tallinna Tehnikaülikooli poolt meile esitatud ettekanne põhjal võimalik seadmete kasutuse optimeerimise korral saavutada energiasääst kuni 40%. Jällegi: see eeldab inimeste teadlikkuse tõstmist.

Paar sõna võrkudest. Suur energiasääst nii soojusenergeetikas kui ka elektroenergeetikas

on peidus võrgukadude minimeerimises, mida saab saavutada eelkõige võrkude renoveerimise teel. Probleem on siin võrkude renoveerimise kulude kandmine, mis lühiajaliselt võib olla koormav, kuid ka selles vallas on võimalik kasutada Euroopa Liidu toetusi. Võrkude poole pealt tuleb mainida ka innovaatilisemaid lahendusi, mille suunas kogu maailm liigub. Need on nn nuti- ehk intelligentsed võrgud. Nutivõrk on elektrivõrk, mis suudab kohaneda kõigi kasutajate, seega tootjate ja tarbijate käitumise ning toimega, et efektiivselt tagada majanduslikult kasulik ja jätkusuutlik elektrivarustus. Sisuliselt tähendab see info mõlemasuunalist liikumist. Ideaalis peaks nutivõrkude toimimine tooma kaasa energiatarbe tippude mahendamise. Tarbija seadmed on nii targad, et oskavad elektrit tarbida just siis, kui selle hind on kõige odavam ehk sisuliselt siis, kui teised elektrit parasjagu ei kasuta ja elektrienergia nõudlus on seega väiksem kui pakkumine.

Bio Intelligence'i 2008. aasta uuringu kohaselt vähendavad targad võrgud Euroopa Liidu energiasektoris aastas tarbitava primaarenergia mahtu 2020. aastaks peaaegu 9%, mis on ekvivalentne 148 teravatt-tunni elektrienergia-ga ehk siis rahalise säästuga ligi 7,5 miljardit eurot aastas (see on 2010. aasta hindades arvatuna). Prognoosid majapidamiste tarbimise kohta ütlevad, et keskmine majapidamine võib säästa elektri tarbimises 9% ja gaasi tarbimises 14%.

Väga olulist rolli energia tarbimises mängivad kütused, mida transpordis kasutatakse. Transpordis saab energiat säästa järgmiste meetmetega ja seda on muidugi kõige keerulisem teha kõikides nendes valdkondades.

Esiteks, transpordivajaduse vähendamine, seda eelkõige arukate linnaplaneeringute teostamise teel, et olulisimad käigud saaks ära teha ilma transpordivahendit kasutamata, et koolid, lasteaiad ja teenindusasutused asuksid elupaikadele võimalikult lähedal.

Teiseks, ühistranspordi kasutamise suurendamine. Inimesed hakkavad ühissõidukit kasutama eelkõige siis, kui see on mugav, käib piisava sagedusega, on korralik ja arvestatav alternatiiv autoga liikumisele. Ühistranspordi puhul tuleb ära märkida ka elektriga töötavate transpordivahendite kasutamise tõhustamist. Tallinna Tehnikaülikool on selles vallas mitu

kasulikku projekti välja töötanud ja sellist innovatsiooni tuleks kindlasti jätkata. Siin on sobiv ära märkida, et riik annab saastekvootide müügist saadud rahast Tallinna linnale 45 miljonit eurot uute keskkonna- ja energiasäästlike trammide soetamiseks.

Kolmandaks, sõidukite ökonoomsuse suurendamine. Elektriautode kasutuselevõtt küll suurendab elektrienergia tarbimist, kuid see kasv on rahalises mõttes väga väike võrreldes sellest saadava energiasäästuga, pluss keskkonnasääst. Kvootide müügist saadud raha eest on ette nähtud KredExi toetus eraisikutele elektriautode soetamiseks ning ühtlasi hangib KredEx ka elektriautode laadimise taristu. Aga autode ökonoomsuse suurendamine eeldab ka autode energiamärgistuse arvessevõtmist ning energiasäästvamate sõidukite eelistamist kasutamisel.

Eksperdid ütlevad, et inimesed hakkavad säästma alles siis, kui kulutused energiale kasvavad üle taluvuse piiri. Kuid siis võib olla juba hilja. Mõistlik oleks energiasäästu meetmete otsimist ja rakendamist alustada juba praegu, sest riigi konkurentsivõime sõltub üha enam majanduse energiamahukusest ning eri sektorite võimest saavutada energiasäästu. Miks mitte olla siin teistele riikidele teerajajaks. Nagu ma ennist ütlesin, energiasäästu vallas pole veel ühelgi liikmesriigil erilisi edusamme ette näidata.

Kordan lõpetuseks veel üle peamised ettekannetest väljakoornud soovitusel energiasäästu suurendamiseks.

Esiteks, tõsta inimeste teadlikkust sellest, mis on energiasääst ning kus ja kuidas on võimalik säästa. Teiseks, jätkata soojusenergia kokkuhoiule suunatud programmide elluviimist ning ärgitada inimesi rohkem sellesuunalisi toetusi ära kasutama. Kolmandaks, näidata riigipoolset head eeskuju energia säästmisel. Neljandaks, jätkata võrkude energiakadude vähendamist, seda nii võrkude renoveerimise kui ka nutivõrkude edasiarendamise teel. Viies, soodustada innovatsiooni energia salvestamise võimaluste leidmise valdkonnas. Kuuendaks, ohjata energiakasutust transpordis transpordivajaduse vähendamise, ühistranspordi kasutamise ja sõidukite ökonoomsuse suurendamise abil. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kaja Kallas, ettekande eest! Nüüd algavad küsimused. Palun, kolleeg Lauri Luik!

Lauri Luik

Suur tänu asjaliku ja põhjaliku ettekande eest, hea ettekandja! Mul on küsimus seadusandluse poole pealt. Ma olen täheldanud, et meie seadusandlikes aktides on teatavad regulatsioonid, mis aitavad energiat rohkem säästa. Kuid tihtilugu on eelistatud ühte spetsiifilist tehnoloogiat teistele, mis kindlasti ei peaks nii olema. Mis sa arvad, kas Eesti seadusaktides on juba praegu võimalusi energiasäästu aspekti paremini ja põhjalikumalt käsitleda?

Kaja Kallas

Seadusandluses kajastub see teema võib-olla väga üldiselt, pigem energiasäästu väga palju arvesse ei võeta. Kas või hea näide: riigihangete korraldamisel ei saa tegelikult arvesse võtta, kas tegemist on energiasäästliku rakendusega või mitte. Selles mõttes on siin kindlasti parendamise ruumi, et seda pole arvesse võetud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Arto Aas, teine küsimus!

Arto Aas

Aitäh! Me kõik teame maailma pikaajalise kogemuse põhjal, et jõukuse kasvades kasvab ka energia tarbimine. Selles mõttes peame uju-ma nagu loodusseadustega vastuvoolu, kui me tahame saada rikkamaks ja samal ajal energiat kokku hoida. Mis on need põhilised tegurid, mis takistavad inimestel praegu energiat säästmast?

Kaja Kallas

Kindlasti on üks tegur inimeste kasvavad vajadused. Järjest rohkem tekib seadmeid, mis tarbivad energiat, järjest rohkem on igal pool kõikvõimalikke mugavusi, mis kõik eeldavad energia kasutamist. Ja inimesed ilmselt ei mõtle veel säästuvõttes. Teine tegur, mis Eestis ja ka mujal maailmas üldiselt energiasäästu ei soosi, on suhteliselt odav kütus ja suhteliselt odav energia. See kindlasti ei soodusta säästu, kui seda survet väga ei tunnetata. Ning veel koorus vähemalt nendest ettekannetest selgelt

välja tõsiasi, et Eestis on selle ala asjatundjaid vähe. Ühelt poolt me räägime, et inimeste teadlikkust on vaja tõsta, aga teiselt poolt inimesi, kes seda teadlikkust tõsta saavad, on suhteliselt vähe. Seda ei õpetata ülikoolis, neid eksperte tegelikult ei teki. Need on võib-olla põhilised tegurid.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Igor Gräzin, teine küsimus!

Igor Gräzin

Hea ettekandja! Üldiselt me kahjuks oleme tarbijatena, inimestena suhteliselt irratsionaalsed. Me oleme kapriissed, me ei mõtle, me ei oska, ja seda managerida on tegelikult kohutavalt raske. Aga umbes 40% meie energiakasutusest läheb ju tootmisesse – see on tööstus jne –, kus ratsionaalsust peaks rohkem olema. On olemas üks ratsionaalne argument: hind. Kui elekter on väga kallis, siis on toote omahind kõrge ja toode ei ole konkurentsivõimeline. Aga kas peale hinna on veel mingisuguseid võimalusi kuidagi saavutada seda, et ka meie tööstused, tootmine, teenindus jne tegeleks rohkem säästuga? Kuidas saavutada, et me ei saaks loota ainult inimeste peale, vaid ka mõistlike, arukate firmade peale?

Kaja Kallas

Kindlasti neid võimalusi on. Üks tegur on muidugi hind, aga kui me vaatame neid tabeleid, kus Eesti figureerib, siis me ei ole kuigi energiatõhusad. See energia, mida me kasutame – me raiskame seda. Meie tootmised ei ole energiatõhusad. Kui vaadata kogu seda energiatarbe pilti, siis tegelikult suurema osa moodustab kodumajapidamiste energiatarve. See oli minu jaoks ka üllatus, kui me eksperte kuulasime, et tööstuse osa on võrreldes kodumajapidamistega suhteliselt väike. Seepärast ma nii palju keskendusingi kodumajapidamistele – just see tundub olevat koht, kus säästupotentsiaal on olemas. Tootmiste puhul aga on eesmärk jah just see tõhusamaks muutmine.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Aitäh! Te rääkisite palju Euroopa Liidu energiasäästuprogrammidest ja nende eesmär-

kidest. Kas on olemas midagi analoogilist ka teistes maailma regioonides, geograafilistes või poliitilistes regioonides? Kas on selliseid kaugele sihitud energiasäästuprogramme?

Kaja Kallas

Kaugele sihitud programme ma ei oska praegu nimetada. Aga energiasäästuga tegelevad kõik need riigid, kus energia hind tõuseb ja on näha, et tekib energiakriis. Ning tegelikult see puudutab kõiki maailma riike. Aga programme ma täpselt nimetada ei oska.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Erki Nool, teine küsimus!

Erki Nool

Aitäh, austatud eesistuja! Austatud eeskõneleja! Te rõhutasite kodutarbijate suurt energiatarvet ja ventilatsiooniga seotud täiendavat elektritarvet. Mõni aasta tagasi ma rääkisin ühe Soome teadlasega, kes on üle 15 aasta ventilatsioonisüsteemide kohta uuringuid teinud. Tema ütles, et kõige efektiivsem ventileerimine on akna lahti tegemine. Aga tahan küsida: kas teil tuli nende töögruppide aruteludel kõneks ka mõningate seaduste muutmine? Näiteks me räägime elektrienergiast, aga väga sage probleem linnas on, et puud on üle kasvunud, aga puid piirata ei tohi. Päike tuppa sisse ei paista ning kaks kuud pead elektrit rohkem tarbima. Kas selline seadusaktide muutmine oli teil kõne all?

Kaja Kallas

Esiteks ma kommenteerin seda ventilatsiooni teemat. Ma tõesti tõin selle ainult näitena, see oli väga väike osa käsitletust. Tallinna Tehnikaülikooli ekspert näiteks ütles, et see on soojuse aknast väljalaskmine, kui teed akna lahti. See pole päris õige lahendus, energiasäästu see kindlasti kaasa ei too, pigem suurendab energiakulu. Aga mis puutub seaduste muutmisel, siis kõikide ekspertidega me rääkisime ikkagi üldistest tendentsidest. Me ei läinud nii detailidesse, et oleksime rääkinud konkreetsete seaduste muutmisest. Me rääkisime nendest probleemidest, mis seisavad ees ja millest muidugi võib tuleneda vajadus teatud seadusi muuta, aga konkreetset sellest juttu ei olnud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh! Hea ettekandja! Nagu te oma ettekandes mainisite, on kõige suurem potentsiaal elamumajanduses. Tõesti nii on, aga mõnikord meil lihtsalt prevaleerib mõtlemine, et on olemas korteriühistud, anname neile raha, ja probleem ongi lahendatud. Aga minu arust te ise tõstsite ka esile, et probleem on infopuudus. Probleem on see, et on olemas miljon tehnoloogiat, aga keegi ei tea, kas üks või teine toimib või mitte. Samas on tegu inimeste reaalse rahaga. Inimesed ei riski panna miljoneid kroone või sadu tuhandeid eurosid mingitesse projektidesse, milles nad ei ole kindlad. Mis te arvate, kuidas ikkagi annaks energiasäästu rakendamist elamumajanduses kiirendada? Kas püüda muuta korteriühistute regulatsiooni või kuidagi teistmoodi?

Kaja Kallas

Kindlasti aitab palju korteriühistute teadlikkuse tõstmine. On kõikvõimalikke konsultante ja muid abilisi, kes aitavad õigeid projekte leida. Ma olen nõus, et kindlasti on probleemiks see, et ka korteriühistu peab tegema mingi investeeringu, isegi kui ta saab toetuse. Võib-olla see ongi üks müüt, mis tuleks kummutada, et see rahakulutus ei tasu ära. Tegelikult see investeering tasub end suhteliselt lühikese ajaga ära. Ei tohiks karta seda investeeringut teha, et siis tänu energiasäästule kokkuvõttes võita. Teadlikkuse tõstmine on seega tähtis ja minu arvates KredEx teeb selles vallas tänuväärset tööd. Aga kindlasti seda sõnumit tuleks laialt levitada, et korteriühistud oleksid varmad seda raha siiski ära kasutama.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Toomas Tõniste, teine küsimus!

Toomas Tõniste

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Kuna küsimuste voorus läks jutt natuke juba ka tööstuse ja tootmise peale, siis tahan küsida: mis te arvate, miks meil tööstust ikkagi nii vähe on, ehkki Eestis on elektri hind Euroopa odavaimaid?

Kaja Kallas

Probleem on väike elanike arv, ma arvan. Lisaks odavale elektrile on vaja ka inimesi tootmisse tööle. Ja turg on ju ka väike. Nii et see võib-olla ei olegi nii väga energiasäästu teema. Kuigi kindlasti elektri hind on üks tegur kõikide otsuste puhul, mida ettevõtted langes-tavad.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Ma ikkagi arvan, et tavainimese elus mängib iga päev suurt rolli regulatsioon nimega "rahakott". Tänapäeval see ei ole nii paks, et inimene ei peaks arvestama, kui palju ta kulutab energiale, kui palju maksab ühe või teise asja eest. See on üks pool. Aga teine pool on see, et kas see teie esitatud strateegia ei lähe vastuollu energiressursside tootjate ja energia müüjate soovidega. Nead ju on huvitatud rohkem müümisest. Kas see ei tekita ühelt poolt huvide konflikti ja teiselt poolt ka hinnatõusu?

Kaja Kallas

Vastupidi! Ma pigem arvan, et kui energiat hakatakse säästma, siis energiat tootvad ettevõtted peavad ennast rohkem kokku võtma, et seda paremini ja tõhusamalt pakkuda, et oma kulusid tasa teenida. Ma ei usu, et see selles astmes hinda tõstab. Kui vaadata mujal maailmas toimuvat, siis näiteks võrgukadude vähenemine toob kaasa pigem hinna alanemise, sest soojust ei lenda nii palju õhku ja ka elektrit ei kao, vaid see kasutatakse kõik ära. Selles mõttes tundub tendents pigem vastupidine.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Te ütlesite, et riigihangete seadus ei võimalda praegu arvestada keskkonna ja energia säästmise põhimõtteid. Kas majanduskomisjon ei tahaks siis sellealast seaduseelnõu meile esitada? Minu arvates oleks avaliku sektori eeskuju suhteliselt hea algus, riik on ju kõige suurem organisatsioon. Näiteks see, et meil Riigikogus

sellised aknad on, kindlasti ei ole hea eeskuju meie avalikkusele.

Kaja Kallas

Ma olen absoluutselt nõus, et riik peab head eeskuju näitama. Mis puutub nendesse aken- desse, siis tõenäoliselt kehtivad siin muinsus- kaitsealased piirangud, mida tuleb järgida. Aga riigihangete vallas me juba tegeleme riigi- hangete seaduse kommentaaride kogumisega. Minu arvates ei ole õige hakata seadust ühe konkreetse probleemi tõttu muutma. Pigem on õige koguda kokku kõik probleemid, mis selle seadusega seonduvad, ja teha see korruga üm- ber. Pidev muutmine pole õige. Aga selle tee- maga me tegeleme.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kolleeg Kaja Kallas, ettekande eest ja küsimustele vas- tamise eest!

Alustame läbirääkimisi. Palun kõnepulti kolleeg Rainer Vakra Keskerakonna fraktsioo- ni esindajana!

Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head kolleegid! Kõige- pealt ma soovin tänada majandus- ja kommu- nikatsiooniminister Juhan Partsi eilse ettekan- de eest. Olen täiesti nõus, et Eesti suurim võimalik energiakokkuvõid tuleb hoonetelt ja elamutelt, eriti muidugi kortermajadelt, kus elab ligi 70% elanikest. Nõmmelasena aga soovin esile tõsta omakandimehe härra Partsi öeldut, et kuigi eramajade puhul on saavutatav energiasääst väiksem, siis mingi präänik neile aastaks 2014 ikka leitakse. Jään huvi ja rõõ- muga ootama!

Tuleb tunnistada, et energia säästmise täht- saim võti on süsteemsus. Praegu riigil selleko- hast terviklikku poliitikat ja rakendusmeetmeid pole. Riigipoolsed energiasäästu toetavad re- gulatsioonid ning stimuleerivad meetmed on piiratud ja ebasüsteemsed, teadlikkus on väike ja valitseb infopuudus. Tarbijatel on asjast tihti piiratud arusaam, ei teata, kuidas oma energia- kulusid jaotada ja kuidas on võimalik säästa. Palju liigub ringi müüte ja ebaadekvaatset infot. Teavituskampaaniad on küll kõlavad ja kõrvale head kuulata, kuid reaalse tulemuse saamiseks peab teavitus olema süstemaatilisem ja selgelt läbimõtestatud.

Teiseks selline teema. Ma saan aru, et eile tuli siin saalis välja, et kahel kolleegil, Indrek Raudsel ja Liisa-Ly Pakostal on Eesti metsaga oma suhe. Keskkonnakomisjoni liikmena ma tervitan seda ja arvan, et me peaksime kõikide teemade lahkamisel rohkem tooma näiteid loo- dusest ja sealt õppima, et igapäev tekiks loodu- sega oma ilus suhe. Toon siinkohal keskkonna- komisjoni liikmena ühe näite loodusest, mis peaks energia säästmist Eestis hästi illustreeri- ma. Nimelt, sipelgat peetakse üheks tugevai- maks loomaks, arvestades tema kehakaalu ja koormaid, mida ta kannab. Sipelgate vaatlemi- sel aga näeme koomilisi hälbeid või kurioos- seid olukordi. Enda meelest teevad nad alati väga kasulikku tööd. Samas on tüüpiline, et suurt röövikut veetakse küll koos, kuid seda tiritakse igasse suunda. Röövik nihkub lõpuks sinnera poole, kus vedajaid rohkem. Mõni sipel- gas võib istuda koguni rööviku seljas, tirib seal lõugadega kõigest jõust ja on veendunud, et teeb midagi väga kasulikku, ega märka üldse, et teda ennast tassitakse koos röövikuga. Si- pelgatel puudub teatud juhtudel terviklik ja ühtne tegevusplaan, igaüks tahab minna otse- teed saagiga pessa. Sama lugu on kahjuks säästva energia poliitikaga Eesti Vabariigis.

Mida oleks vaja teha, et olukorda paranda- da? 1990. aastate esimesel poolel oli Eestis olemas energeetikaministerium, valdkonda peeti nii oluliseks. 2009. aasta teises lisaeelar- ves eraldati Kliima- ja Energiaagentuurile 86 miljonit krooni. KredExi kõrvale loodi kiirus- tades Kliima- ja Energiaagentuur, mis abi asemel hakkas hoopis KredExit segama. Juhan Parts väitis eile, et seda agentuuri on siin saalis asjata kotitud. Mina see kottija küll olnud pole, aga usun, et ega see ilmaasjata ei ole toimu- nud. Agentuurile anti raha ilma, et olnuks selge, milliseid ülesandeid ja kuidas agentuur neid täitma hakkab. Lühikest aega tegutsenud agentuur on seni silma paistnud vaid skandaa- lidega. Eesti vajab selles valdkonnas konkreet- set juhtimiskeskust. Kliima- ja Energiaagen- tuur on vajalik, kuid tookord taheti parimat ja välja tuli nagu alati. Agentuur peab olema tõsiseltvõetav, vastutama terve energeetika- janduse eest, tehes koostööd ministeeriumide, KredExi ja omavalitsustega. Mul on hea meel näha, et lõpuks on ka Majandus- ja Kommu- nikatsiooniministerium aru saanud vajadusest koostada detailne ülevaade agentuuri toetatud

projektidest ja sõlmitud lepingutest, mille põhjal saaks uus Riigikogu ja valitsus teha kaalutletud otsuse agentuuri edasise saatuse kohta.

Lisaks tuleb tagada süsteemsus ja sidusus teiste valdkondade poliitikatega, et tervikpilti hoida. Eelmisel nädalal otsustas valitsus tõsta raudteedel ja laevadel kasutatava kütuse aktiivsi. See on selge märk, et me ei soovi tugevdada transpordisektorit, kus kaubaveo hind ühe tonni kohta on kõige odavam. See pole abikäsi säästmisele, vaid vastupidi.

Kodanike teavitamise ja harimise süsteemust tuleb märksa parandada. Kahjuks põhineb tegelikkuses paljugi inimeste tunnetusel. Näiteks me võime KredExi abiga suuri kortermaju soojustada, aga kuna Eestis puuduvad nii uutel kui ka vanadel majadel korterites soojusarvestid, mis mujal Euroopas on laialt levinud, siis leidub ikka neid, kes, nagu soovitas Erki Nool, talviti rahulikult aknaid lahti hoiavad ja radiaatorite temperatuuri maha ei keera. Teavitust tuleb viia indiviidi tasemele.

Teisalt on praegu väga populaarne rääkida nutivõrkudest. Esiteks, see peaks oleks rikaste inimeste eralõbu ehk nagu ütleb hea kolleeg Lembit Kaljuvee: paneme ikka auto enne sõitma, kui hakkame igasugu imevidinaid sellele juurde looma. Palun lisa aega kaks minutit!

Esimees Ene Ergma

Palun, kaks minutit juurde!

Rainer Vakra

Võimaliku investeringu tasuvus on mõõdetav valgusaastatega. Tuleb põhjalikumalt analüüsida kohustuslike kaugküttepiirkondade majanduslikku efektiivsust ja alternatiivsete, energiatõhusamate kütusesüsteemide kasutamist. Eile ütles minister Parts, et valdav osa võrkudest kuulub omavalitsustele või nende ettevõtetele ja see oleneb ainult nende otsustest. Kahjuks isegi väga suure tahtmise korral käivad vajalikud hiigelinvesteringud paljudele omavalitsustele selgelt üle jõu, samal ajal kui võrkude kaod on kohati 20% ja tarbijal alternatiiv puudub.

Tõepoolest, kõige suuremat kokkuhoidu on võimalik saada hoonete soojamajanduses, seda nii nõukogude ehituskvaliteedi kui ka põhjamaise kliima tõttu. 70% inimestest elab korterelamutes, eramajade potentsiaalne sääst on väiksem, kuid ka neid ei tohi unustada. Selgelt

rohkem tuleb panustada koostööle riigi, KredExi ja omavalitsuste vahel. Süsteemsus tuleb tagada alates projekti koostamisest kuni ehituse viimase faasini. Ühesõnaga, energiasäästu, majandus-, keskkonna- ja rahanduspoliitikat tuleb vaadelda veelgi enam süsteemse tervikuna. Õppigem teiste vigadest, ärgem tehkem sipelgaid järele! Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Palun järgmisena kõnepulti Toomas Tõniste Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit.

Toomas Tõniste

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Mul on hea meel, et meie arutelu teema on energia säästmine, mitte mõne energiaallika, näiteks elektri või mootorikütuse hind. See näitab arusaamist energia taskukohasusega seotud probleemide sügavamast olemusest. Energiast on tänapäeva maailmas üha enam saanud kaup, mille hinnad kipuvad ühtlustuma ja ülemaailmselt ühes taktis liikuma. Kui mõni energiaallikas teistega võrreldes soodsam on, laieneb selle kasutamine ja kasvav nõudlus hakkab hinnaerinevust tasandama. On tendents, et eri riikide energiaturgude integreeritus üha suureneb. Vedelikütused on juba ammu maailmaturu hindadega kaup, ka gaasi osas on vedelgaasiterminalide ehitus tekitanud mitme riigi turul konkurentsi, mida varem ei olnud. Loodetavasti saab mõne aja pärast see teoks ka Eestis.

Põhjus, miks Eestis reguleeritud elektri hind on Eurostati andmetel Euroopas odavuselt teine, ei ole selles, et me teame mingit ime-nippi. Põhjus ei ole ka selles, et reguleeritud turg oleks pikka aega vabaturust efektiivsem lahendus. Elektri hinda on aidanud ohjata veel töös olevad vanad põlevkivielektrijaamad, mille investeringukulud on ammu tasa teenitud. Kuna on teada, et keskkonnanõuete ja jaamade vanuse tõttu on uute investeringute tegemine elektritootmisesse möödapääsmatu, jõuavad investeringukulud lõpuks ka elektri hinda.

Vabal turul on tarbijal võimalik otsustada, millise tootjaga ta lepingu sõlmib, ning valida rohkemate hinnakujundusviiside ja pakettide vahel. Seetõttu tagab vaba turg kaugemas vaates tarbijale ka parema teenuse. Euroopa Liidus on riikide elektriturud avatud, kuna pika-

ajaliselt tagab just erinevate tootjate ja müüjate konkurents tarbijale parema hinna.

Ka Eestil kui Euroopa Liidu liikmel tuleb elektriturg 2013. aastal täies mahus avada, mis arusaadavalt teeb tarbijatele muret. Nafta ja sellega seoses mootorikütuste kallinemine mõjub samuti halvasti nii ettevõtete kui perede rahakotile. Sellele murele peavad poliitikud tõsisemat tähelepanu pöörama ja küsimus on, kuidas seda teha sisuliselt, mitte üksnes vormiliselt. IRL-i fraktsiooni meelest on just töö energiasäästu teemade vallas sisuline võimalus hinnatõusu leevendada ja kodude kulusid vähendada. Reguleeritud hinnaga teenuste puhul peab Konkurentsiamet hindu ja nende muutmise põhjendatust sisuliselt ja põhjalikult analüüsima. Nende teenuste puhul, mille hind kujuneb vabal turul, nagu see on mootorikütuse ja mõne aja pärast täies mahus ka elektri puhul, pole üldiselt alust väita, et turul kujunenud hind ei ole õige, et tegelikult peaks see olema madalam. Turumajandus on toimivatest majandussüsteemidest siiani parim teadaolev lahendus. Kuigi ka selles esineb tõrkeid, valitseb üldiselt seaduspärasus, et kui mingil tegevusalal tegutsemine on teistega võrreldes märksa kasulikum, tuleb sinna tegijaid juurde, hinnad tarbija jaoks langevad ja kasumlikkus väheneb.

Mida saavad tarbijad ja riik ette võtta energiakulude piiramiseks? Tuleb investeerida energiasäästu. Ei ole aus eksitada tarbijaid väidetega, et kõrgema hinna tingib vaba turg. Üksteisega tihedalt seotud energiaturgudel ei suuda mis tahes poliitika pikaajaliselt energiakandjate hindu palju muuta, vähemasti mitte odavuse suunas.

Kuidas siis tagada energia taskukohasus ka olukorras, kus energia kipub nõudluse kasvades üle maailma kallinema? Eks ikka energiat senisest säästlikumalt kasutades. Ei tohi unustada, et hind on vaid üks kulu suuruse mõjutaja. Teine sama oluline tegur on tarbimise maht. Eesti kliimas sõltub küttekulude suurus väga palju sellest, kui energiasäästlikult on ehitatud hooned, milles me elame, töötame, õpime ja äri ajame. Seetõttu leiab IRL, et nii elanikud kui ka riik peavad panustama energia säästmisse, sest kasu on ilmne. Täna jutuks olnud energiasäästuprogrammide rahastamist peab riik jätkama. Energia kasutamise efektiivsus Eestis on veel kaugel tasemest, mille korral peaksime mõtlema, ega me energia

säästmisse üleliia ei investeerim. Nii ühiskondlikus kasutuses olevad hooned, kortermajad, tootmishooned kui ka väikeelamud on suures osas sellised, et nende rajamise ajal pole energia säästmisele piisavalt mõeldud. Pole olnud sellekohast teavet ning Nõukogude ajal ka tarvilikke ehitusmaterjale ja tehnosüsteeme. Nüüd tuleb need vead parandada.

Suur osa energia tarbimisest on seotud transpordiga. Riik on teinud nii saastekvootide müügi tehingute abil kui ka Euroopa Liidu struktuurivahendeid kasutades suuri investeringuid ühistranspordi arendamiseks. Eesti saab uued rongid, uusi liinibusse ja tramme, mis aitavad ühistransporti paremale tasemele viia. Minu meelest on tervitatav ja vajalik ka elektriautode projekt. Kahtlemata on elektriautod veel üsna kiire arengu faasis, kuid Eesti hajasustust silmas pidades on autode kasutamine sageli möödapääsmatu. Elektriautode hange inimestele, nende ostmise toetamine ja laadimisvõrgustiku rajamine annab konkreetse kogemuse selle tehnoloogia sobivusest meie oludes.

Nende mõtetega lõpetan sõnavõtu IRL-i fraktsiooni nimel ja soovin Eesti inimestele, firmadele, valitsusele ja ka meile siin jõudu arukate energiasäästu investeeringute tegemisel! Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun nüüd kõnepulti kolleeg Urve Palo Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Urve Palo

Tere päevast! Lugupeetud juhataja, palun kaheksa minutit!

Esimees Ene Ergma

Kaheksa minutit, palun!

Urve Palo

Head kolleegid! Energia tarbimine on aasta-aastalt kallinenud, seda me näeme kõik. Ja 2013. aastal avanev energiaturg ning samal ajal jätkuv vajadus investeerida uutesse energiatootmisvõimsustesse, energia ülekandesse ja jaotamisse Eestis annab alust arvata, et ees ootab energia kallinemine ka järgnevatel aastatel. Samal ajal me vajame igapäevaseks toimetulekuks energiat. Seetõttu on mul väga hea

meel, et majanduskomisjon on riiklikult tähtsa küsimusena tõstatanud just energiasäästu. Mida saab Eesti riik täna teha, et elanikele oleks tagatud energiaga varustatus ka homme ja me jaksaksime selle eest ka maksta?

Esiteks, energia tarbimise vähendamine ning selle säästlik kasutamine tuleb tõsta riigi energiapoliitika fookusesse. Sealjuures tuleb parandada elanike teadlikkust energiasäästlikust tarbimisest. Hinnanguliselt moodustab majanduslik energiasääst kuni kolmandiku kogu Eesti praegusest energiatarbimisest. Majanduslik kokkuvõtte tähendab seda, et energia säästmine on odavam lahendus kui uue energiatootmisvõimsuse ehitamine. Sotsiaaldemokraadid on veendumusel, et kui on odavam hoida energia kokku, siis tuleb seda ka teha, mitte aga ehitada juurde uusi tootmisvõimsusi, mis hindu kergitavad, rääkimata igapäevase tarbimise eest maksimisest.

Teiseks, energia kokkuvõtmiseks olemasolevates hoonetes tuleb mõelda läbi pikaajalised mõõdetavad eesmärgid, poliitikameetmed ja rahastamine. Ligi 40% kogu energiast tarbitakse hoonetes. Meie energia tarbimine hoonetes on kahekordne võrreldes Soome ja Rootsi-ga, seega peaksime püüdma seda tarbimist poole võrra vähendada. Uutele hoonetele seatavatest energiasäästunõuetest üksi ei piisa. Aastaks 2020 on küll seatud eesmärgiks ligi nullenergiaga majad Eestis, aga uusi hooneid ehitatakse aastaga nii vähe, et see teeb alla 1% hoonefondist. Kuluks enam kui 100 aastat, enne kui uued hooned jõuaksid vanad asendada. Seega on tähtis suunata tähelepanu lisaks uutele majadele ka olemasolevate hoonete energiasäästlikumaks muutmisele. Eestis on kahjuks juba pikemat aega olukord, kus selget ehitustegevuse juhtimist ei ole. Protsess on pigem juhuslik, kui mitte öelda kaootiline. Vaja oleks luua näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi juurde ehitusamet, mille kaudu opereeritakse kogu ehitustegevust Eestis.

Seni kehtestatud energiatõhususe miinimumnõuete järgi projekteerimine on keeruline ja nii ei vasta meil juba praegu paljud ehitusprojektid kaasaegsetele energiasäästu lahendustele, rääkimata ehitistest. Seetõttu peaks ehitusamet vastutama selle eest, et töötatakse välja energiatõhusate hoonete konkreetsed soovituslikud tüüplahendused ja kasutusees-

kirjad. Meie põhjanaabrid on seda teinud. Nendes maades on riik arusaamise energiat säästvama ehitamisest ja renoveerimisest kasutajate jaoks väga lihtsaks teinud, seda just mahukate ja detailsete näidislahenduste ning juhiste abil. Ehitusamet peaks vastutama ka selle eest, et ehitusjärelvalve süsteem Eestis toimiks. Riik peab nägema siin oma rolli ja vastutust! Praegune olukord, kus ehitaja tellib ise ka muusika, st tellib järelvalve oma töö üle, on viinud selleni, et tarbija ei saa hoonet ostes olla kindel, et teostus vastab projektile või et hoone ehitustööd on teostatud kvaliteetselt. Tuleks kehtestada kohustus, et kõik olulised tööetapid on dokumenteeritud ja fotografeeritud – sel juhul saaks töö kvaliteeti kindlalt tõestada.

Samuti oleks vaja korraldada arhitektidele ja inseneridele täienduskoolitusi, kus tutvustatakse energiatõhusa hoone toimimise põhimõtteid ja tüüplahendusi. Enamik arhitekte sai oma hariduse ju aastaid tagasi. Samuti on vaja koolitada töölisi, sest energiatõhusate hoonete puhul on kvaliteetne teostus ülioluline.

Nii et riik peaks seadma iga-aastased eesmärgid, kui palju hooneid tuleb energiasäästlikumaks muuta ja kuidas see saavutatakse. Lisaks kortermajadele peaksid riiklikud energiasäästuprogrammid laienema ka individuaalelamutele.

Kolmandaks, avaliku sektori raha eest ehitatavatele objektidele peaks kehtestama energiatõhususe miinimumnõuded ja energiatõhususe kriteeriumid riigihangete pakkumismenetlustes. Olen absoluutselt nõus oma eelkõnelejatega, kes rääkisid, et see on oluline. Kolleeg Jevgeni Ossinovski küsis kolleeg Kaja Kallase käest, kas majanduskomisjonil on plaan see teema riigihangete seadusesse lülitada, ja hea kolleeg Kaja Kallas vastas, et majanduskomisjon selle teema tõstatab. Naist sõnast, hõrga sarvist! Loodan, et riigihangete seadust tõesti vastavalt muudetakse. Igal juhul minu toetus sellele on olemas.

Neljandaks, energiatootjad tuleb kaasata energia kokkuvõtmise, kehtestades suurimatele energiatootjatele iga-aastase kohustuse säästa riigi sätestatud ulatuses energiat. Mitmes Euroopa Liidu riigis, nagu näiteks Suurbritannias ja Taanis, lepib riik suuremate energiatootjate või -müüjatega kokku fikseeritud ulatuses energia säästmise. Kokkuvõtte võib aset leida energia muundamisel – näiteks soo-

juse ja elektri koostootmisel –, energia edastamisel, kasutades näiteks uudseid tarku võrke, või ka tarbimisel. Peaasjalikult on aga põhirõhk just lõpptarbija juures saavutatud kokkuhoiul.

Viiendaks, tuleb luua õiguslik raamistik energiateenuse ettevõtete turu tekkeks, kus ettevõtted võtavad enda kanda energiasäästu- projektide rahastamise ning kokkuhoiumeetmete elluviimise, saades tulu tarbija jaoks tekkinud energiasäästust. Sellega saame panna aluse suure mahuga energiakokkuhoiu projektide kasutamisele nii ühiskondlike hoonete kui ka eramute puhul. Niisuguste energiateenuse ettevõtete turg on juba olemas paljudes riikides, näiteks Saksamaal, Suurbritannias, Taanis ja USA-s on see järjest kasvav sektor. Eestis oleks vaja säärase ettevõtete ellukutsumiseks paika panna regulatiivne raamistik ning ka neile võiks lubada kohaldada KredExi instrumente. Igal juhul peab siin riik appi tulema, kuna pangad ei pruugi oma abikätt ulatada.

Ning kuuendaks ja lõpetuseks, riik peab puudust kannatava elanikkonna olukorra leevendamiseks suunama energiasäästuprogramme ja -meetmeid esmajärjekorras vähekindlustatud elanikkonnagruppidele. Vastasel juhul tõukavad tõusvad energiahinnad veel suurema osa elanikkonnast vaesusesse ja riik maksab energia kallinemise kinni sotsiaalabi kaudu. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun järgmisena kõnepulti kolleeg Margus Hansoni Reformierakonna fraktsiooni esindajana! Kaheksa minutit!

Margus Hanson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud kolleegid! Olulise tähtsusega riikliku küsimusena energiasäästu teema käsitlemine on energiakandjate maailmaturuhindade järjekindlat tõusu arvestades igati põhjendatud ja asjakohane. Ja ka ajakohane, kuna möödunud pika kütteperioodi peale tagasi vaadates mõlgub paljudel mõttes küsimus, kuidas hoida kokku kütte-, elektri- ja bensiinarvetelt – seega, kuidas säästa energiat.

Kas maailmaturgude dikteerituna tundub energiakandjate ja energia hinna tõus kaugeimas perspektiivis paratamatuna? Mida saaksime teha, et kokku hoida energiat, eeskätt

mittetaastuvaid energiakandjaid, säästa keskkonda, hoida kokku raha? Reformierakonna energiapoliitika eesmärk on Eesti energiajulgeoleku kindlustamine odavaima võimaliku hinnaga Eesti tarbijale ja keskkonnale. Kindel, taskukohane ja puhas energiavarustus tugevdab Eesti konkurentsivõimet ning loob eelused suuremaks majanduskasvuks ja uute töökohtade loomiseks.

Energiat säästa ja kokku hoida saab ja tuleb nii selle lõpptarbijate juures kui ka kogu tootmisahelas. Energiasäästu on võimalik erinevate meetmetega saavutada kõigis valdkondades – nii elamumajanduses, tööstuses, energeetikas kui ka transpordis. On olnud juttu sellest, et umbes 40% energiast tarbitakse kodumajapidamistes, ja sellestki, et olulist energiasäästu on võimalik saada just kortermajade soojapidavamaks muutmisega, kulutades nendes vähem energiat. Minagi keskenduksin esmalt sellele valdkonnale. Riik on rakendanud toetusmeetmeid korterelamute soojapidavuse suurendamiseks ja energiakadude vähendamiseks. Loodetavasti ühistute huvi kortermajade renoveerimise toetuse vastu kasvab veelgi ja Eesti riigi kasutamata saastekvootide Luxembourgile müügist saadud rohkem kui 30 miljoni euro abil muutuvad renoveeritavad kortermajad analoogselt juba renoveeritud majadega vähemalt kolmandiku võrra energiasäästlikumaks. Sellisel juhul saab ligemale 10 000 ühistumajast üle Eesti umbes 1000 tervikuna ja tõhusa järelevalve all renoveeritud.

Aga kuidas renoveerida ülejäänuid? Elu on näidanud, et erinevatel põhjustel võtab ühistutel soojasäästuga renoveerimise otsuste tegemine siiski küllalt kaua aega. Põhjuseks võiks nimetada soovitud tulemuste mittesaavutamist varasematel osalistel – rõhutaksin: osalistel soojustamistel –, ühistute soovimatust või võimetust laenu võtta või suurendada olemasolevat laenukoormust, aga ka asjaajamise keerukust ühistute meelest, mitteatraktiivseid toetusmäärasid ja -meetmeid, ehitustööde hindade kiiret tõusu, mis sööb riigipoolse toetuse, ja võib-olla ka parima praktika puudust. Nende tõkete ületamisega saaksime märgatavalt rohkem ühistuid toetusmeetmetest huvituma. See-ga on ülioluline, et riik edaspidigi, ka pärast kvoodimüügiraha lõppemist, leiab kortermajade renoveerimise tähtsa olevat ja jätkab ener-

giasäästule suunatud renoveerimise rahalist toetamist.

Järgmise Euroopa Liidu finantsperspektiivi meetmete planeerimisel tulekski kaaluda ühe energiasäästumeetmena erineva suurusega ja erinevast materjalist kortermajade – näiteks võiks tuua ligi sajandivanused puumajad –, aga ka eile jutuks olnud väikemajadest eramute renoveerimise toetuse kehtestamist. Viimaste puhul võiks kõne alla tulla peale hoone soojapidavuse suurendamise toetamise ka uudsete ja keskkonnasõbralike kütteviiside kasutuselevõtmisele hoo andmine. Näiteks võiks toetada taastuenergiat kasutava keskkonnasõbraliku maaküttesüsteemi paigaldamist, aga miks mitte ka päikesepatareide kasutamist. Sama kehtib haldushoonete, lasteaedade, koolimajade ja teiste hoonete energiavajaduse vähendamise kohta. CO₂ kvoodi müügi summade ammendumine ei tohiks aga tulevikus pidurdada seda hoogu hoonete energiavajaduse vähendamisele suunatud tööd, mida Riigi Kinnisvara AS on viimastel kuudel üles näidanud.

Samas on ka teisi energia kokkuhoiu kohti. Mitmel pool Euroopas on soojavõrkude soojakadu umbes 10%, Eestis Riigikontrolli andmeil mõningatel juhtudel aga üle 20% – seda paljuski tulenevalt vanadest soojatorudest, aga ka talvise ja suvise välisõhu temperatuuri suurest erinevusest. Soojakadusid aitab vähendada olemasolevate võrkude korralik renoveerimine, investeerimine tänapäevastesse soojavõrkudesse. See aga nõuab suuri investeeringuid ja riigi tugi on hädavajalik.

Sooja ja elektri koostootmine kohalike ja taastuvate energiaallikate, puiduhakke, muu biomassi ning ka turba baasil annab samuti kokkuhoiu, eelkõige tänu energiakandjate säästmisele. Nendes linnades, kus selline koostootmine on käivitatud, on toasoe võrreldes näiteks gaasikatlamajade soojaga märksa taskukohasem. Paradoks energiasäästul seisneb aga selles, et mida odavam on keskkütte hind, seda väiksem on ühistute huvi energiasäästu investeeringute vastu, kuna energia kokkuhoiule suunatud investeeringu tasuvuse aeg on siis pikem.

Eelöeldu puudutab olemasolevat hoonetust, elamufondi. Järjest tuleb aga rõhku pöörata ka uusehitiste energiatõhususele, seda tuginedes nii ehitusbuumiaegsetele negatiivsetele kogemustele kui ka eurodirektiividest

tulenevatele nõuetele. Uute ja põhjalikult renoveeritavate majade, nii haldushoonete kui ka elamute puhul tuleb kehtestada energiasäästule ja taastuenergiale suunavad energiatõhususe miinimumnõuded. Juba praegu tuleb alustada ligi nullenergiaga hoonete normatiivse baasi ettevalmistamise kõrval ka sisulist tööd arhitektide ja inseneridega ehk nende inimestega, kes tegelikult uusi hooneid loovad. Nii saab tagada juba projekti staadiumis innovaatiliste ja keskkonnasäästlikkusele suunatud lahendustega büroo-, lasteaia-, kooli-, elu- ja muude hoonete ehitamise tulevikus.

Samuti tuleks üha rohkem lähtuda hoonete maksumuse arvestamisel nn elukaare printsiibist ja arvestada elukaare kulusid ehk kulusid ja kulude kokkuhoiu hoonete ekspluatatsioonis.

Jah, me kõik saame oma valikutega energiasäästule kaasa aidata, teinekord aga oleks vaja pisut erapooletut nõu. Ehk tasuks anda teiste Euroopa Liidu riikide eeskujul sellised funktsioonid sõltumatutele ja bürokraatiast vabadele ekspertidele kohapeal üle terve Eestimaa, sest energiasääst tagab ju rahalise kokkuhoiu ning ka konkurentsivõime. Täna tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun nüüd kõnepulti Kalle Pallingu! Kaheksa minutit.

Kalle Palling

Austatud juhataja! Head kolleegid! Kõigepealt soovin minagi tänada majanduskomisjoni selle ääretult tähtsa teema ettevalmistamise ja käsitlemise eest siin Riigikogu saalis. Euroopa Liidul on paika pandud üldine energiasäästu eesmärk aastaks 2020. Me ei tohiks selle energiasäästu saavutamist võtta kui eesmärki omaette, mis lihtsalt tuleb täita. Me peame selle saavutama põhjusel, et see aitab säästa meie kõigi raha. Energiasääst ei sõltu ainult korterelamute renoveerimisest, millele arutelus väga palju keskenduti. Samuti ei tohiks me energiasäästu eesmärkide poole püüeldes tegeleda säärase tulekahju kustutamisega, nagu see meie energiapoliitikas siiani suure osas on välja kukkunud. Me peame tegelema valdkonna probleemide lahendamise komplekselt. Siinkohal tahan avaldada tunnustust kol-

leeg Kaja Kallasele, kes selle teema meile väga komplekselt ilusasti lahti seletas.

Pidades silmas taastuvate energiaallikate kasutamise eesmärki aastaks 2020, oleme ajast tublisti ees ja selle peaaegu saavutanud. Energiasäästu vallas on meil aga asja lahtimõtestamise ruumi veel tublisti. Eilsest härra ministri ja professor Lehtla ettekandest kuulsime, et eri inimeste arust asuvad valupunktid eri kohtades. On asju, mida saab lahendada riik, ja on asju, mida saavad lahendada inimesed. Kõige eeldus on aga see, et riik astuks omapoolsed sammud, kujundamaks ühise arusaama ja seadustiku, mis kehtiks ka aastal 2020.

Mulle tundub, et üldisemalt puudub Eestis veel teadmine, et suurema energiatõhususega kaasneb reeglina ka suurem mugavus ja elukvaliteedi tõus. Raha jääb lihtsalt kõige muuks märkimisväärselt rohkem. Kuigi meie elektriturg on juba kolmandiku osas avatud ja aastal 2013 avaneb see täielikult, ei ole ma näinud otsustavaid samme elanike ja ka riigi enda teadlikkuse tõstmisel energiasäästu vallas ning eeltoodud loogika seletamisel, et energiasääst tähendab realselt kokku hoitud raha.

Kuna kõige suurem energiasäästu potentsiaal peitub elamumajanduses, siis ma peatungi rohkem sellel. Siin on meil hulk probleeme. Puudub arusaam, millisel tasemel energiatõhusus on hoonete puhul tänapäevase tehnoloogia puhul võimalik, milline on see elumaja või muu hoone aastal 2020, millest me tegelikult räägime. Puuduvad näidisobjektid ja -lahendused, mis uuel tasemel hoonete tõhusust, otstarbekust ja kasutusmugavust laiemale üldsusele demonstreeriksid. Puudub koostöövõime ja praktiline oskus uuel tasemel hooned luua ja kvaliteet tagada. Puudub ka teadmine või õigemini arusaam, et kokkuhoid ei pruugi väljenduda ehitusmaksumuses, vaid tegelikult, kui vaadata hoone elukaarti tervikuna, jagades selle umbes 50 aasta peale, hoopis kokkuhoitud kilovatt-tundides. Puuduvad rahastamist puudutavad kokkulepped ja tavad. Ning mis kõige tähtsam: puudub riigi ja omavalitsuste eeskujuna näitav tegutsemine, majanduslikult otstarbekaima tehnoloogia kasutamine.

Mida ma selle kõigega öelda tahan? Ma ei soovi siin sugugi oma pessimismi väljendada, vaid hoopis kutsuda üles kaasa mõtlema. Praegu on aasta 2011. Meil on eesmärgi saavutamiseks veel natukene aega. Mõelgem eeltood

dud probleemide peale! Me peame saavutama oma eesmärgi ja inimeste väljaminekutes reaalse kokkuhoiu ilma liigselt rabistamata. Meie ettevõtted ja inimesed arenevad õiges suunas vaid siis, kui me ütleme, mis on lävendid ning mis on miinimumnõuded praegu ja aastal 2020.

Ma olen küllaltki veendunud, et seniste teadmiste juures kiirkorras kasutatud raha, mis suunatakse energiasäästu, võib anda kokkuhoidu, aga tegelikult ei pruugi kõik see enam vastata miinimumnõuetele, mida Euroopa Liit meile aastal 2020 seada võib. Esimesed negatiivsed näited raha ebaefektiivsusest on juba tegelikult olemas.

Siinkohal veel üks mõte: Eesti võiks saada energiasäästu eksportivaks maaks, müües asjaomaseid tehnoloogilisi lahendusi, teadmisi ja kogemusi. Me oleme piisavalt väike riik, et neid eesmärke valutult saavutada, kui sammud hoolikalt läbi mõelda, seda nii elamumajanduses kui ka võrkude ja transpordi vallas. Elamumajanduses parema energiasäästu saavutamiseks külastatakse linnasid Austrias ja Saksamaal. Rootsisis külastatakse eestlase Ilmar Reepalu juhivat Malmö linna, et näha oma silmaga lahendusi, mis töötavad. Austria ja Saksamaa lahendused ei pruugi meil sada protsenti töötada, küll aga võiksid meie lahendused energiasäästlikus elamuehituses töötada näiteks Põhjamaades. Mõelgem sellele eksportipotentsiaalile!

Eesti ettevõtted on juba hakanud koonduma klastrisse, et seda teemat omal käel arendada ja üksteise toodete lisandväärtust suurendada. Kindlasti oleks asjal hoopis rohkem jumet, kui ka riik võtaks endale eesmärgiks luua energiasäästu vallas uut kvaliteeti, olla innovatiivne ja selle valdkonna liider Põhjamaades ning miks mitte kogu Euroopa Liidus. Ma väga loodan, et Eesti riik ja Eesti inimesed suudavad energiasäästu eesmärgid täita realselt uut kvaliteeti ja kokkuhoidu andvate lahendustega, hoides sealjuures kokku iseenda raha. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised. Head kolleegid, me oleme selle küsimuse lõplikult läbi arutanud.

2. Äriseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (9 SE) esimene lugemine

Esimees Ene Ergma

Järgmine pävakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu nr 9 esimene lugemine. Palun ettekandjaks justiitsminister Kristen Michali!

Kristen Michal

Lugupeetud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mul on suur au ja privileeg ministrina olla esimest korda Riigikogu kõnepuldis ja kanda ette selline väga hea eelnõu, nagu on äriseadustiku muutmine tulenevalt Euroopa direktiividest. Ma usun, et lugupeetud Riigikogu liikmetel on lihtsam jälgida minu ettekannet, kui ma alguses räägin lühidalt, mis on selle eelnõu eesmärk, ja seejärel peatun peamistel muudatustel, mis Eesti õiguskorras teha soovitakse. Olgu siinkohal öeldud, et tegemist on suhteliselt tehnilise eelnõuga, mis ei tähenda, et eelnõu väljatöötamise ei kaasatud peale Justiitsministeeriumi ka teisi asjast huvitatud osapooli.

Esiteks eelnõu eesmärkidest. Kui proovida lühidalt öelda, siis teie ees oleva eelnõu eesmärk on vähendada Euroopa direktiividest tulenevalt halduskoormust äriühingute ühinemisel ja jagunemisel. Selleks võetakse Eesti õigusesse üle direktiiv, mis lihtsustab äriühingute aruandlus- ja dokumenteerimisnõudeid ühinemiste ja jagunemiste korral. Direktiiv ise on aastast 2009, kannab numbrit 2009/109/EÜ ja peaks olema Eesti õigusesse üle võetud 30. juuniks 2011. Arvan, et see on täiesti reaalne eesmärk.

Ülevõetava direktiivi eesmärk on aidata kaasa Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamisele sel moel, et vähendatakse ühingute aruandlus- ning teavitamisnõudeid. See omakorda tähendab äriühingutele väiksemat halduskoormust ja väiksemaid kulusid. Ma usun, et meil kellelgi ei saa midagi selle vastu olla, et äriühingute halduskoormus väheneb, kuna mida lihtsam on ettevõtlusega tegeleda, seda rohkem inimesed seda loodetavasti ka teevad. Muudatustega vähendatakse aruandluskoormust äriühingute ühinemiste-jagunemiste puhul ning samuti aktsiaseltsi asutamisel ja

aktsiakapitali suurendamisel, kui need toimuvad ühinemise või jagunemise käigus. Lisaks on samasugused muudatused tehtud osaliselt ka piiriüleste ühinemiste direktiivis. Nii palju siis lühidalt eelnõu peamisest eesmärgist.

Alljärgnevalt peatun muudatustel, mis Eesti õiguskorras teha soovitakse. Kõiki muudatusi ma aja puudusel siit puldist ette lugema ei hakka, kuna eelnõu seletuskirja alguses on kõik peamised muudatused punkt punkti haaval üles loetud. Ette rutates olgu öeldud, et neid muudatusi on 19. Kellel täpsem huvi, võib neid vaadata või nende kohta juurde küsida. Ma tooksin välja alljärgneva.

Ühe muudatusena võimaldatakse aktsiaseltsidel teha ühinemise-jagunemise dokumendid edaspidi aktsionäridele kättesaadavaks nende avalikustamisega ühingu kodulehel. See puudutab näiteks ühinemis- ja jagunemislepingu ning vandeaudiitori aruannete avalikustamist, samuti kolme viimase majandusaasta aruande esitamist. Praegu kehtiva õiguse kohaselt saab dokumentidega tutvuda äriühingu asukohas või äriregistris. Eelnõuga nähakse ette, et ühineva või jagunemisel osaleva ühingu juhatus peab teavitama osanikke või aktsionäre ja teiste ühinevate või jagunemisel osalevate äriühingute juhatusi, võimaldamaks viimastel omakorda teavitada nende osanikke või aktsionäre igast olulisest äriühingu vara või kohustuste muutusest, mis on toimunud alates ühinemis- või jagunemislepingu sõlmimise kuupäevast kuni ühineva või jagunemisel osaleva äriühingu ühinemis- või jagunemislepingu heakskiitmist otsustavate koosolekuteni. Selline teavitamiskohustus kehtestatakse erinevalt kehtiva äriseadustiku regulatsioonist, mis näeb vastava kohustuse ette ainult aktsiaseltside jagunemisel, edaspidi kõikide ühinguliikide ühinemiste-jagunemiste korral. Teavitamiskohustust ei ole, kui osanikud või aktsionärid otsustavad sellest ise loobuda. Samuti võivad aktsiaseltsid edaspidi ühinemis- ja jagunemislepingu äriregistrile esitamise asemel selle oma kodulehel avalikustada.

Aktsiaseltsi või osäühingu jagunemisel uue aktsiaseltsi või osäühingu asutamisega ei nõuta enam jagunemisarande ja vahebilansi koostamist ning audiitor ei pea kontrollima jagunemislepingut, kui igas jagunemisel osalevas osäühingus või aktsiaseltsis määratakse osad või aktsiad jaguneva osäühingu osanike või

aktsiaseltsi aktsionäride vahel samasuguse suhtega kui jagunevas osäühingus või aktsiaseltsis. Osäühingule kehtestatakse oma osade omandamise keeld nii kauaks, kuni osade eest ei ole sissemaksed täielikult tasutud. See konkreetne säte on seotud nn sissemaksete osäühingu regulatsiooniga. Ühtlasi täpsustatakse, et ühendatava osäühingu või aktsiakapitali suurendamise korral ei või ühinemist kanda äriregistrisse enne kapitali suurendamise registrisse kandmist. Samuti nähakse ette, millal ei ole lubatud ühendatava või omandava osäühingu või aktsiaseltsi osa või aktsiakapitali suurendamine seoses ühinemise või jagunemise läbiviimisega.

Tulenevalt eelnõuga äriseadustikus tehtavatest muudatustest tehakse muudatused ka finantsvaldkonna seadustes ja väärtpaperituruseaduses, mis näevad selle valdkonna äriühingute ühinemiste või jagunemiste jaoks ette hulk erinorme. Muudatused tehakse Rahandusministeeriumi ettepanekul ja on välja töötatud koostöös Rahandusministeeriumi ametnikega.

Justiitsministeerium saatis selle eelnõu huvigruppidele tutvumiseks ja kooskõlastamiseks käesoleva aasta alguses. Täielikku nimekirja võib soovija seletuskirja 10. peatükist vaadata ja kui keegi ei viitsi näpuga järge ajada, siis annan teada, et neid organisatsioone, kellele see eelnõu saadeti, oli üle 20. Oma arvamuse esitas mitu organisatsiooni ning siinkohal ma soovin väljendada oma tänu neile selle panuse eest.

Lõppkokkuvõttes võiks resümeerida, et kõikide mured said lahendatud ning eriarvamusi üles ei jäänud. Sellega ma lõpetan ning annan teada, et Vabariigi Valitsuse esindajana toetan ma kindlasti selle suurepärase eelnõu esimese lugemise lõpetamist. Täna teid tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Kas on küsimusi? Palun, kolleeg Kalle Laanet!

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Et esimene kord teil väga kiirelt ei läheks, siis küsime ka ikka. Minu küsimus puudutab kindlasti seda eelnõu ja võib-olla teemat ka natuke laiemalt. See puudutab just nimelt äriühingute loomist. See direktiiv käsitleb nii ühinemist

kui ka jagunemist, aga kas te olete analüüsinud, kust võiks joosta see piir, et nii äriühingute loomine kui ka äriühingute tegevuse kontrollimine on vajalik. Ühtpidi on tarvis, et asutamine oleks lihtne – halduskoormust tuleks vähendada –, aga kui kaugele sellega võib minna? Kui äritegevus või äriühingute asutamine on väga lihtne, siis mingil hetkel võib tekkida situatsioon, kus risk on väga suur. Väga kergelt lastakse ettevõtted pankrotti, maksud ja võlad teistele juriidilistele isikutele ja eraisikutele jäävad maksmata. Kas te olete turgu sellest aspektist ka analüüsinud?

Kristen Michal

Jah, oleme küll analüüsinud ja see analüüs muidugi jätkub. Valitsuse senine üldine seisukoht või hoiak on, et ettevõtlusega tegelemine ei ole kunagi lihtne. Alustamine on jah juba küllalt lihtne, aga tegelemine mitte. Aga ka ettevõtlusega tegelemine peab olema piisavalt lihtne, et oleks rohkem inimesi, kes sellega tegelevad ja võtavad seda kui eluviisi – olla iseendale tööandja või teistele tööandja. See tähendab ju suuremat jõukust kogu ühiskonnale.

Mis puutub võimalikku pankrotti, mida te mainisite, siis selles osas me oleme seadnud koalitsioonilepingus ja valitsuse tööplaanis üsna ambitsioonika eesmärgi pankrotimenetlust sisuliselt kolm korda lühendada. Miks me seda teeme? See põhineb täpselt samamoodi hulgal analüüsidel. "Doing Business" raport näiteks seab Eesti majanduskeskkonna, ettevõtluskeskkonna varjuküljele just selle, et meie pankrotimenetlus on tohutult veniv. See tekitab ka omaette küsimusi, mida teiegi mainisite, näiteks kas kõik nõuded saavad rahuldatud, kas menetlus on piisavalt hea ja piisavalt kiire. Nii et seda analüüsi me igal juhul jätkame, aga üldine hoiak on, et aruandlus võiks olla piisavalt lihtne. Riik ei tohiks küsida korduvalt mitmesuguseid andmeid ei kodanike ega ettevõtjate käest. Praegune eelnõu muidugi on, nagu siin juba öeldud, üsna tehniline, aga üldiselt ka edaspidi on hoiak selles suunas.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister! Nüüd palun kõnepulti õiguskomisjoni liikme kolleeg Igor Gräzini!

Igor Gräzin

Austatud esimees! Lugupeetud kolleegid! Tegemist on tõepoolest väga hea seaduseelnõuga, aga omast kohast on see üsna õudne, sest muudatusi on palju ja ma ei tea, kui paljud teist on viitsinud selle detailselt läbi lugeda. Aga õiguskomisjon seda tegi. Me oleme arutanud eelnõu kahel korral, see oli 19. aprillil ja 2. mail. 19. aprillil langetati otsus saata eelnõu suurde saali esimesele lugemisele, milleni me siis olemegi jõudnud, ja tegime ettepaneku esimene lugemine lõpetada. Juhin tähelepanu, et otsus võeti vastu ühel häälel ehk absoluutse konsensusega, st entusiastliku konsensusega. Vastuväiteid mitte mingisuguseid ei olnud. Veel kord vaatasime eelnõu üle 2. mail ja jäime eelmiste menetluslike otsuste juurde. Meie ettepanek on esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 25. mai kell 16. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Veel kord suur tänu! Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Läbirääkimisi ei avata. Määrän eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 25. mai kell 16. Eelnõu nr 9 esimene lugemine on lõppenud.

Head kolleegid, suur tänu! Meie istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 15.27.

Istungi kestus 2 tundi ja 27 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 12. mai 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, head ametikaaslased! Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu viienda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun Riigikogu kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Ma palun Riigikogu kõnetooli Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Tere hommikust, hea juhataja! Head kolleegid! Minul ja veel kaheksal Keskerakonna fraktsiooni liikmel on arupärimine keskkonnaminister Keit Pentusele. Arupärimine käsitleb Tallinna kahe kõige rohelisema linnaosa, aga miks mitte ka teiste linnaosade korrastamata ja reformimata riigimaid. Riik on küll võtnud endale kohustuse ning ta on võtnud mitmeid parke ja looduskeskkondi kaitse alla, kuid jätnud need hiljem koristamata ja tähelepanuta. Siit ka meie arupärimine keskkonnaminister Keit Pentusele. Kas Nõmme ja Pirita parke, mis on riikliku kaitse alla võetud ja mida riigil on kohustus korras hoida, hakatakse edaspidi korras hoidma ning kas selleks leitakse raha? Kas võetakse midagi sellega ette? Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei ole. Olen Riigikogu juhatusel vastu võtnud ühe arupärimise. Riigikogu juhatus otsustab selle edasise menetlemise kodu- ja töökorra seaduse kohaselt.

Head ametikaaslased! Meil on ka mõni teade. Esiteks, täna pärast istungi lõppu toimub Eesti-Taani parlamendirühma asutamise koosolek. Kokkukutsuja on Indrek Saar. Just äsja jõudis juhataja lauale teine teade. Loen selle ette: "Peale tänase istungi lõppu toimub Riigikogu saalis korteriühistute toetusrühma moodustamise koosolek." Kokkukutsuja on Margus Hanson. Ootame aktiivset osavõttu mõlemast koosolekust.

Head ametikaaslased! Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Head ametikaaslased! Ma tänan teid väga osalemise eest täna istungil ja abi eest selle juhtimisel! Täna meil päevakorras punkte ei ole, seega on istung lõppenud. Soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 10.03.

Istungi kestus 3 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 16. mai 2011

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Arupärimine omavalitsuste tulude vähenemise hüvitamise kohta (nr 2)
2. Arupärimine elektrienergia hinnaperspektiivide kohta (nr 4)
3. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kuuenda tööädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid! On aeg anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni!

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna töötajate ülehenduselise kaasamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust sotsiaalminister Hanno Pevkur. Teiseks esitab Vabariigi Valitsus Riigikogu otsuse "Euroopa Investeerimispanka ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu. Eelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Lugupeetud proua juhataja! Head kolleegid! Koos kuue kolleegiga Keskerakonna fraktsioonist esitan sotsiaalminister Hanno Pevkurile arupärimise töötuskindlustus- ja haigushüvitise kohta. Töötuskindlustuse seadus näeb ette, et õigus töötuskindlustushüvitisele on kindlustatud, kellel on töötuskindlustusstaazi vähemalt

12 kuud töötuna arvelevõtmisele eelnenud 36 kuu jooksul. Kindlustatul, kes kasutas selle perioodi jooksul rasedus- ja sünnituspuhkust, lapsendaja puhkust või lapsehoolduspuhkust, pikendatakse 36-kuulist perioodi puhkusel oldud aja võrra, kui sama aja kohta puuduvad töötuskindlustuse andmekogus andmed töötuskindlustusstaazi kohta. Töötuskindlustushüvitise suuruse arvestamisel on aluseks kõik tööandja makstud tasud, millelt on makstud töötuskindlustusmaksed. Niisiis ei ole vahet, kas tööandja maksab töötajale töötasu, puhkusetasu, preemiat või ettevõtte töötajale mõeldud täiendavaid rahas väljamakstavaid hüvitisi või toetusi. Selline olukord jätab ebavõrdsesse olukorda lapsehoolduspuhkusel viibinud lastevanemad, kellele tööandja on lapsehoolduspuhkuse ajal heast tahtest preemiat või toetust maksnud. Nagu ka töötuskindlustushüvitise puhul, arvutatakse lapsehoolduspuhkuselt naasnud isikule ajutise töövõimetuse hüvitise suurus Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuu töötasu alammäära ja arvu 30 jagatise abil. Ka see olukord seab lapsehoolduspuhkuselt naasnud isiku olukorda, kus hüvitise suuruse määramisel ei arvestata tema tegelikku töötasu, vaid valitsuse kehtestatud töötasu alammäära. Seoses eeltooduga on meil ministrile kolm küsimust, millele soovime vastust. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu! Minul ja veel seitsmel Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liikmel on arupärimine sotsiaalminister Hanno Pevkurile. Paratamatult võib inimese elutee mingil ajal jõuda selleni, et ta vajab hooldust ja ravi. Vabariigi Valitsuse tasandil on tõdetud, et Eesti tervishoiu- ja hoolekandesüsteemide lahusus on viinud olukorrani, kus on raskendatud inimeste tervislikust seisundist või sotsiaalsest olukorrast tulenevate

vajaduste rahuldamine. Selle probleemi lahendamiseks on kinnitatud Eesti hooldusravivõrgu arengukava kuni aastani 2015. Peaminister Andrus Ansip ütles s.a 11. mail Riigikogu infotunnis, et hooldusravivõrgu arengukava on täidetud ja sellest kõnelevad ka arvud: hooldusravi voodikohtade arv on Eestis väga kiiresti kasvanud, ka hooldusravile kulutatud vahendite hulk on viimaste aastate jooksul väga kiiresti kasvanud. Ta ütles: "Ma tahan uskuda, et meie hooldusravi kvaliteet on praegu märkavalt parem, kui see oli aastaid tagasi." Eesti Patsientide Esindusühingu hinnang, mis on koostatud ühingu laekunud arvukate kaebuste alusel, erineb peaministri hinnangust nagu öö päevast, seda eriti teenuste kvaliteedi osas. Kaebustest selgub, et Keila haiglas juhtunu pole üksikjuhtum. Patsientide huvid pole alati kaitstud, sest tervishoiuteenuste kvaliteedi üle puudub sisuline ja sõltumatu kontroll. Terviseametile on usaldatud küll järelevalvefunktsioon, kuid ta ei tee sisulist kontrolli. Et selline korralgedus saaks likvideeritud, on sotsiaaldemokraatidel eeltoodust lähtudes sotsiaalministrile seitse küsimust. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud kolleegid! Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel annan Riigikogu menetlusse reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõuga soovitakse kehtestada täielik alkoholi reklaamimise keeld tele- ja raadioprogrammides ning välireklaamina. Eelnõu eesmärk on vähendada alkoholireklaami mõju tarbijale, eelkõige noorte ja laste väärtushinnangutele ja -hoiakutele. Väärtushinnangute kujundamisel on avalikkusele suunatud reklaamil väga suur mõju. Tarbitava alkoholi hulga poolest on Eesti Euroopas esirinnas. Uuringud näitavad, et alkoholireklaami keelustamine võib alkoholi tarbimist ligi 30% vähendada. Alkoholireklaami keelates saame anda panuse tervislikumatesse ning ohutumatesse eluviisidesse. Ühtlasi vähendame võimalust, et noored alkoholi tõttu elu hammasrataste vahele jääksid. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Urmas Reinsalu!

Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu esimees! Austatud parlamendiliikmed! Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioonil ning Eesti Reformierakonna fraktsioonil on samuti anda parlamendi menetlusse oluline eelnõu. Selle eelnõu eesmärk on vabastada kodanikud maamaksust. See seadus, mille elluviimise IRL ja Reformierakond on koalitsioonilepingus kokku leppinud, peaks jõustuma 1. jaanuarist 2013. Selle seaduse alusel kaotatakse maamaks linnas, vallasiseses linnas, alevis ja alevikus kuni 1500 m² ulatuses ja mujal kuni kahe hektari ulatuses, kui rahvastikuregistrisse kantud elukohaandmete kohaselt on maksumaksja elukoht sellel maal asuvas elamus. See on oluline samm, et väärtustada kodu omamist ja leevendada koduomanikuks olemisega kaasnevat kulutusi. Selle seaduseelnõu rahaline mõju on 17 miljonit eurot. Nagu oleme öelnud ka seletuskirjas, eelnõuga kaasnevad rahalised mõjud kompenseeritakse riigieelarve vahenditest. Eelnõu algatajad peavad otstarbekaks, et seda seaduseelnõu menetletaks venitusteta ja võetaks see seadusena vastu juba selle istungjärgu lõpuks. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel olen vastu võtnud neli seaduseelnõu ja kaks arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus nende menetlemise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad sellele seadusele, siis edastan need otsekohe adressaatidele.

Nüüd teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Vabariigi Valitsuse s.a 11. mail algatatud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on rahanduskomisjon, ja sotsiaalkomisjoni s.a 11. mail esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjon on sotsiaalkomisjon.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise keskkonnaminister Keit Pentusele.

Eelmisel nädalal moodustasid Riigikogu liikmed baltisaksa toetusrühma, noorte toetusrühma ja korteriühistute toetusrühma.

Head kolleegid, palun tähelepanu! Sel kolmapäeval, 18. mail on meil hea võimalus koh-

tuda Saksa parlamendi presidendi dr Norbert Lammertiga, kes esineb pärast kolmapäevase istungi rakendamist Riigikogu ees kõnega.

Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohalolijaks registreerus 82 Riigikogu liiget, puudub 19.

Läheme selle nädala päevakorra kinnitamise juurde. Päevakord on teil laudadel. Panen hääletusele selle nädala päevakorra kinnitamise. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. Arupärimine omavalitsuste tulude vähendamise hüvitamise kohta (nr 2)

Esimees Ene Ergma

Tänases päevakorras on vastamine kahele arupärimisele. Alustame Riigikogu liikmete Jüri Ratase, Lauri Laasi, Viktor Vassiljevi, Valeri Korbi, Kalev Kallo, Kadri Simsoni, Inara Luigase ja Mihhail Stalnuhhini 11. aprillil s.a esitatud arupärimisega omavalitsuste tulude vähendamise hüvitamise kohta. Ma palun kõnepulti kolleeg Inara Luigase!

Inara Luigas

Austatud Riigikogu juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kaheksa Keskerakonna fraktsiooni liiget ja tegelikult kogu Keskerakonna fraktsioon on mures kohalike omavalitsuste finantsvõimekuse pärast. Me oleme mures, et jätkuvate seadusmuudatustega vähendatakse kohalike omavalitsuste tulubaasi. Koalitsioonileppes me võime lugeda, et valitsusliidul on kavas vabastada maaomanikud kodualuse maa maa maksust tiheasustusega alal kuni 1500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni kahe hektari ulatuses. Selline tulubaasi vähendamine aga tähendab, et üha tehakse liiga kohalikele omavalitsustele, sest vähendatakse küll nende tulubaasi, kuid ei vähendata nende pandud kohustusi. Nii jäetaksegi unarusse inimestele kõige lähemal seisev institutsioon ehk kohalik omavalitsus.

Riigikohus tuvastas oma 16. märtsi 2010. aasta otsuses kohalike omavalitsuste suhtes riiklike ja kohalike ülesannete piiritlemisel valitseva ebamäärasuse. Kohtuotsuses tunnistatakse põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis

sätetaksid, millised kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud. Riiklike kohustuste täitmisega seotud kulud, nagu me kõik teame, tuleb katta riigieelarvest. Kohtulahendist selgub seegi, et tänaseni ei ole selged kohalikele omavalitsustele pandud ülesanded ega nende rahaline kate. Seetõttu kohustaski Riigikohus oma otsusega Vabariigi Valitsust neid õigusakte välja töötama.

See Riigikohtu otsus tehti juba üle aasta tagasi, kuid valitsus ei ole siiski pööranud tõsisist tähelepanu selle otsuse täitmisele ega ole midagi teinud selleks, et suurendada kohalike omavalitsuste finantstulusid. Lahendamata on probleem, kes peab vastutama avalike teenuste kvaliteedi ning nende korralduse eest. See suurendab kodanike hulgas segadust ja ebakindlust. Sellest kõigest tulenevalt on meil riigikontrolörile kolm küsimust. Me küsime, kuidas hindab riigikontrolör selles kontekstis riigijuhtimise võimekust, kuivõrd on riigikontrolöri hinnangul sellises olukorras tagatud kohaliku omavalitsuse võimalused täita talle seadustega pandud kohustusi ja kas sellised viivitused on põhjendatud. Aitäh! Ootame vastuseid.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Inara Luigas! Palun kõnepulti lugupeetud riigikontrolöri Mihkel Oviiri!

Mihkel Oviir

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kaheksa Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni liiget esitasid 11. aprillil mulle arupärimise, mis Riigikohtu sellekohase otsuse valguses käsitleb laias laastus kohalike omavalitsuste tulubaasi ja vahekorda riigiga. Arupärimise esitajad on juhtinud tähelepanu sellele, et omavalitsuse tulubaasi suhtes puudub kindlus ja ülesannete suhtes puudub selgus. Nüüd lähen edasi küsimuste kaupa.

Esimene küsimus: "Kuidas hindate selles kontekstis riigijuhtimise võimekust?" Räägin lühidalt kontekstist. Olulisena toon välja Riigikohtu 2010. aasta märtsi otsuse, mis heitis riigile ette, et omavalitsuste ülesanded ei ole jaotatud riiklikeks ja omavalitsuslikeks. Kohtuotsuses on öeldud, et riigil puudub selline rahastamissüsteem, mis eristaks teistest riikli-

ke ülesannete kulud, et katta need riigieelarvest. Lisaks peab uus rahastamissüsteem tagama, et valdadel ja linnadel oleks omavalitsuslike ülesannete täitmiseks piisav tulubaas. Teiseks tahan meenutada riigi ja kohalike omavalitsuste partnerluse arutelu Riigikogus 23. septembril 2010. Partnerlust käsitleti olulise tähtsusega riikliku küsimusena. See oli paljuski inspireeritud nimetatud kohtulahendist. Kuigi mitmed esinejad tõid arutelu käigus välja vajaduse asuda Riigikohtu lahendit täitma, ei tekkinud diskussiooni selle üle, milliste tegevustega seda konkreetselt saavutada. Tahan esile tõsta Riigikogu toonase põhiseaduskomisjoni esimehe Väino Linde sõnavõttu. Ta pidas esmatähtsaks muuta omavalitsused tugevamaks ning arvas, et internetiajastul on omavalitsuste ülesanded teisenenud. Ta rõhutas, et vaja oleks seadust, kus on ära toodud omavalitsuste reaalsed ülesanded ja eesmärgid praegusel ajal. Mitmed esinejad tõstsid samas esile vajadust saavutada kohalike omavalitsuste parem koostöö ja määrata kindlaks omavalitsuste pakutavate teenuste miinimumkvaliteet.

Olen seisukohal, et kohtulahendi täitmise eesmärk ei seisa omaette. Lahenduse peamine positiivne mõju oleks saavutada, et Eesti inimestele pakutakse ühesuguse kättesaadavuse ja kvaliteediga teenuseid kõikjal, vähemalt teatud miinimumstandardi järgi. Kahtlemata ei ole võimalik tagada ühesugust maksimumtaset Põhja-Eesti jõukas ja arenevas vallas ning kehval järjel olevas Kagu-Eesti vallas, kuid jutt on teatud miinimumist. Riigikohtu otsuse täitmine on kõikide inimeste huvides, see muudab riigi ja kohaliku omavalitsuse rolli- ja vastutusejaotuse selgeks ning läbipaistvaks. Riigikontrollile antud ülesanne on hinnata riigi toimimist ja eesmärkide täitmist üldisel tasandil. Paraku peab sellel tasandil tegema järelduse, et kuigi formaalselt on riik asunud üksikuid riiklikke ülesandeid eristama (selle aasta riigieelarveski on mõned sellised), ei ole Riigikontrolli ega omavalitsuste jaoks tegemist selge ja arusaadava protsessiga, mille täpsemad detailid, põhimõtted, etapid ning tähtajad oleksid teada. On veel üsna ebamäärane, kuidas kavatsetakse lõppeesmärk saavutada. Olen seisukohal, et nii omavalitsusi kui ka avalikkust tuleks oluliselt enam kaasata arutellusse selle üle, milliseid ülesandeid peaksid omavalitsused täitma.

Küsimus on selles, kas kõik omavalitsused peaksid täitma ühesuguseid ülesandeid ning kuidas kindlaks teha, et selleks on piisavalt raha. Arvan, et neid küsimusi peaks Vabariigi Valitsus senisest tunduvalt rohkem valgustama.

Teine küsimus: "Kuivõrd on Teie hinnangul sellises olukorras tagatud kohalike omavalitsuste võimalused täita neile seadustega pandud kohustusi?" Riigikontroll on viie aasta jooksul auditeerinud valdavalt osa tegevusvaldkondadest, milles omavalitsustele on seadusega kohustusi pandud. Samuti on Riigikontrolli auditiitorid valdavas osas valdades ja linnades kohal käinud. Millised on tulemused? Kahjuks ei ole leitud ühtegi hästi korraldatud ja toimivat tegevusvaldkonda, kus omavalitsuste vead ja puudused oleksid tühised või formaalsed. Paljud omavalitsused seadusi lihtsalt ei täida.

Selleks, et seadust täita, on eelkõige vaja, et seadus või muu regulatsioon oleks täidetav, ta peab olema mõistlik. Siin võiks näiteks küsida, kas uus põhikooli- ja gümnaasiumiseadus oli ikka piisavalt läbi mõeldud, kui see võimaldas tekkida sellisel segadusel esimese klassi õpilaste kooli astumisega seoses, või meenutada konflikti Tallinna ja Sotsiaalministeeriumi vahel, kui ministri määrusega muudeti lasteade tervishoiunõudeid. Kolmas näide: kohaliku tee kohta tuleb teederegistrisse kanda 60 näitajat, kuid ükski auditeeritud omavalitsus ei ole seda nõuet täitnud. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium teab seda, kuid midagi ei ole ette võetud, et omavalitsusi korralt kutsuda või nõuded realistlikumaks muuta.

Muide, tuleb ka seadust tunda ning soovida ja osata seda täita. Ei ole ulmejutt, et Riigikontrolli auditiitoritel tuli selgitada ühele omavalitsusametnikule, kelle ülesanne oli riigihankeid korraldada, kus asub riigihangete register. See tähendab, et omavalitsustes on vaja luua asjakohane töökorraldus ning spetsialistide oskusi ja teadmisi pidevalt arendada, et nad oleksid võimekad. Kui vald on ikka nii väike, et valdkonnad tuleb ära jaotada kolme-nelja palgatud ametniku vahel ja igaüks peab vastutama näiteks viie asja eest, siis millal peaks see ametnik suutma ennast koolitada ja täiendada? Vallaametnikud on paljudes kohtades nagu ärakurnatud Hunt Kriimsilmad, kel on pidada üheksa ametit.

Jah, oluline on raha. Rahata tõesti ühtegi ülesannet ei täida. Raha on oluline, kuid raha ei ole olnud omavalitsustes leitud vigade ja puuduste otsene põhjus.

Millised võimalused looks Riigikohtu otsuse täitmine omavalitsustele? Riigikohtu otsuse tegelik täitmine tähendaks omavalitsustele selgeid suhteid riigiga ja võimalust lõpetada demagoogiline vaidlus tulubaasi protsendikümnendike üle. See võimaldaks, arvestades lisäülesannete loendit, ka sisuliselt läbi rääkida omavalitsuste rahastamise piisavuse üle. Kahjuks ei ole ka kohalikud omavalitsused ise suutnud koostada teenuste kaupa kvaliteedistandardeid rahastamisvajadusega ühendavaid analüüse, mille üle valitsusega läbi rääkida. Küllalt on olnud kuulda kriitikat valitsuse kohta, aga see on jäänud üldisele tasemele. Koostöö on jäänud nadiks. Näiteks on terav teema kohalike teede toetus, mida omavalitsused sooviksid saada protsendina ja tulevikus veel suurema protsendina kütuseaktsiisist. Samas ei ole paljud omavalitsused igapäevases töös suutnud määrata oma vallateede tasemeid, mille taha jääb võimalus selgitada, kui palju raha teed tegelikult vajaksid.

Kehva koostööd iseloomustab ka see, et riigi transpordi arengukavas aastateks 2006–2013 oli Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil koostöös omavalitsusliitudega ette nähtud ära hinnata kohalike teede investeerimisvajadus juba 2007. aasta lõpuks. Seda ei ole tehtud.

Mis puutub riiklikesse ülesannetesse, siis kõik need kulud kaetakse riigieelarvest. See annaks võimaluse omavalitsusi mõjutada, et nad parandaksid avalike teenuste kvaliteeti. See süsteem looks ka laiemad võimalused raha kasutamist hinnata. Arvan, et inimeste jaoks ei ole oluline, et kõik linnad ja vallad täidaksid ise täpselt samu ülesandeid. Midagi võib teha koostöös, midagi võib sisse osta. Kuna omavalitsused eelduste poolest üksteisest oluliselt erinevad, siis tuleks praeguste killustatud omavalitsuste kogumi puhul teha realistlikke otsuseid.

Viimane küsimus: "Kas Teie hinnangul on kohtuotsuse täitmisega viivitamine praegusel juhul põhjendatud ja vajalik?" Selge on, et Riigikohtu põhjaneva ja põhimõttelise otsuse täitmine on Vabariigi Valitsusele, aga eriti regionaalministrile ja rahandusministrile kee-

ruline ülesanne. Kõik hoovad selleks on aga riigi käes, alates sellest, et riigi majanduslikku olukorda arvestades määrata kindlaks omavalitsuste rahastamise süsteem ja konkreetsete ülesannetega seotud raha hulk, lõpetades riigi otsustuspädevusega liigitada üks või teine ülesanne riiklikuks või kohalikuks.

Valitsuskabineti nõupidamisel 2010. aasta aprillis otsustati, et ministeeriumid peavad oma valitsemisala õigusaktides hindama, mis-sugused seadusjärgsed ülesanded on olemuselt omavalitsusele pandud riiklikud ülesanded. Kabinetis otsustatud ajakava järgi oleks esimesi tulemusi tulnud rakendada juba 2011. aasta eelarve koostamise ajal. Tulemuseks oli, et sellised ülesanded leiti Kaitse-, Kultuuri-, Sise- ja Sotsiaalministeeriumil. Riigikontroll on seisukohal, et tulemus sai poolik, pigem oli tegu omavalitsuste mõningate riiklike ülesannete väljatoomisega. Esiteks ei võimaldanud napp aeg põhjalikku analüüsi. Teiseks ei eeldanud seda ka Siseministeeriumi juhend. Lisaks määrati riiklike ülesandeid kindlaks väga erineva detailsusega. Riigikontroll eeldab, et omavalitsuste täiendavate riiklike ülesannete väljaselgitamine jätkub.

Leian, et linnadele ja valdadele pandud riiklike ülesandeid ei ole võimalik omavalitsuslikest ülesannetest eristada, kui ei analüüsita kõiki õigusaktides omavalitsustele pandud ülesandeid. Riiklik kohustus tuleb kindlaks määrata täpselt, selleks ei saa pidada mõnda valdkonda tervikuna, olgu selleks näiteks haridus- või sotsiaalvaldkond. Rahastamine peab olema korraldatud nii täpselt, et saaks kontrollida, kas riik tegelikult katab mingi kohustusega seotud kulud riigieelarvest.

Keerulisem on omavalitsuslike ülesannete rahastamise süsteemi kujundada nii, et iga omavalitsuse puhul saaks näiteks kohus hinnata, kas raha on piisavalt. Oluline on järgida põhimõtet, et teenuste kvaliteet ei tohiks rahapuuduse tõttu olla oluliselt kehvem kui Eestis keskmiselt. Arvan, et valitsuse senised sammud ei ole olnud piisavad.

Kahtlen, kas regionaalministri praegused ressursid võimaldavad paremat analüüsitulemust niipea loota. Seni on täitmata ka eesmärk, et iga ministeerium teeks ise otse tihedamat koostööd omavalitsuste esindajatega.

Kuna puudub selge tegevuskava, siis ei ole ka teada, millal lõppeesmärgile jõutakse. Aeg

aga tiksub ja ma kardan, et kui Riigikohtu otsuse täitmisega praeguses tempos edasi liikuda, siis me näeme juba uue aasta riigieelarve vaidlustamist Riigikohtus. Ei maksa asju ajada nii kaugele, et eelarve üle otsustamine liiguks siit saalist kohtusaali.

Head Riigikogu liikmed! Mul on väga hea meel, et kõike seda hakatakse juba täna kell 16 arutama Riigikogu konverentsisaalis, kus Riigikogu kohalike omavalitsuste ja regionaalpoliitika toetusrühma initsiatiivil toimub ümarlaud kohalike omavalitsuste teemal. Soovin edu ja liikumist konkreetsete lahenduste poole, sest mõttevahetus on küll tore, kuid on vaja reaalseid otsuseid ja samme. Täna tähelepanu eest!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra riigikontrolör! Teile on küsimusi. Esimene küsimus, palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra esineja! Viimane teema, millest te praegu rääkisite, oli seotud juhtumitega, kui valitsus paneb mõnele omavalitsusele uue ülesande ühte või teist teenust pakkuda, aga jätab selle rahastamata. Kas me saame seda nimetada seadusrikkumiseks? Milline on teie kui juristi seisukoht, kas valitsus on sellega otseselt seadust rikkunud?

Mihkel Oviir

Kui me nüüd vaatame selles situatsioonis läbi Riigikohtu otsuse, siis näeme, et Riigikohtus ütles väga selgelt, et kui kohalikele omavalitsustele pannakse selge riiklik ülesanne, siis tuleb hinnata ka nende finantsvõimekust ja leida raha, millega oleks võimalik neid lisaülesandeid katta.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te ütlesite oma ettekandes, et te olete käinud väga paljudes kohalikes omavalitsustes ja neid auditeerinud, te olete vaadanud, kuidas nad oma kohustustega toime tulevad. Te ütlesite, et kohalikud omavalitsused ei täida seadusi. Minu küsimus on selline. Kas kohalikud

omavalitsused jätaavad lihtsalt oma suva järgi ülesanded täitmata või tuleneb see rahapuudusest? Kas kohalike omavalitsuste puhul kehtib ka see, et maavalitsustel on kohustus pidada järelevalvet kohalike omavalitsuste üle ja Vabariigi Valitsusel on kohustus jälgida, kuidas kohalikud omavalitsused tulevad toime kodanikele teenuste pakkumisega?

Mihkel Oviir

Täna küsimuse eest! Ma võib-olla astun veel sammu tagasi. Nagu te teate, toimuvad ju pidevalt läbirääkimised, ühes kohas valitsusega ja teises kohas kohalike omavalitsuste vahel. Kogu eelarveprotsessi üks eeldus on mingisuguste kokkulepete saavutamine. Kui me vaatame protsessi käiku sellel aastal, siis näeme, et ka omavalitsused ei ole aktsentueerinud seda, et on olemas Riigikohtu otsus ning et tuleks eraldada riiklikud ülesanded ja omavalitsuse ülesanded. Tuleks nõuda riigilt aru, kui kaugel need protsessid on, et saaks konkreetset hinnata nende tööde mahtu, mis riiklike ja omavalitsuse ülesannete täitmisel omavalitsuste ees seisavad. Pean ütleva, et tihti valib omavalitsus mugava positsiooni, öeldes, et tal lihtsalt ei ole vahendeid, ta on väike, tal on vähe inimesi ja ta ei saa neid ülesandeid üldse täita. Väga paljusid asju ei püütagi täitma hakata. Elatakse oma konkreetsetes keskkonnas. Kontrollimehhanismide täiustamisega me ei saavuta seda eesmärki, mida me tahame saavutada. Meil on olemas omavalitsused, meil on vallavalitsused, meil on vallavolikogud, kes seda peaksid tegema. Meil on terve hulk ülesandeid, mida peaksid täitma maavalitsused. Ma isegi rõhutan, et omavalitsuste jaoks peaks olema süsteemne õpetamis- ja koolitusprogramm. Riigikontroll on teinud omal algatusel terve hulga koolitusi omavalitsuste töötajatele. Saal on alati täis, inimesed tulevad kokku ja kuulavad. Me oleme teinud omavalitsustele sageli koolitusi. Tihti võtavad ministriumid selle eest raha. Siin on oluline koostöö. Minu arvates on riik mingil määral ennast omavalitsustest distantseerinud ja ka omavalitsused on selle distantsi loomisele kaasa aidanud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Reps!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esinaine! Hea ettekandja! Seda kuulsat Riigikohtu lahendit on väga erinevalt tõlgendatud. Seda on ka valijaskonnale või kuulajaskonnale väga erinevalt selgitatud. Kuidas Riigikontroll on oma selgitustes ja koolitustel sellele lähenenud? Palju kordi menetletud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on kohalikule omavalitsusele näiteks ette nähtud terve hulk uusi kohustusi. Kas see tähendab, et sellega peavad kaasnema uued rahaeraldised järgmistes eelarvetes, näiteks seoses uue õppekavaga, või aitab sellest, kui me analüüsime ja ütleme, et omavalitsustel on põhimõtteliselt ju raha küll? Tavaliselt on olnud selline lähenemine, et kui mõnel omavalitsusel on raha, siis jaotus ülesannete vahel ei olegi enam oluline.

Mihkel Oviir

Täna selle küsimuse eest! Kõigepealt Riigikohtu lahendi erinevatest tõlgendustest. Riigikontroll korraldas juba möödunud aasta 5. aprillil nõupidamise, kuhu me palusime Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi nõuniku Tim Kolgi, kes seda Riigikohtu lahendit kommenteeris. See, mille te praegu välja tõite, on komplitseeritud, sest tekib küsimus, kelle ülesanne haridus on. Ühest küljest on haridus omavalitsuste ülesanne ja pärusmaa. Teisest küljest tegeleb sellega riik, see on riigi ülesanne. Te saate sellest väga hästi aru. Tuleks ära otsustada, kus algab üks ja kus lõpeb teine, kust peab omavalitsus leidma vahendeid, et neid ülesandeid täita, ja ka riik peaks leidma vahendeid, kui ta teatud ülesanded juurde paneb. Näiteks on teatud juhtudel väga palju probleeme õpetajate leidmisega. Me võime esitada küsimuse, aga kelle ülesanne on õpetajate leidmine omavalitsuse territooriumil asuvasse kooli. Minu arvates on see omavalitsuse ülesanne. Ma ütlen veel kord: haridusvaldkonnas, sotsiaalvaldkonnas jm on terve hulk nn halli tsooni kuuluvaid ülesandeid. Aga ka see on üks ülesanne, et arutelu ja vaidluste käigus pandaks paika piirid, kus lõpeb üks ja algab teine.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Tegelikult on see konflikt sinna sisse programmeeritud. Näiteks teevad omavalitsused septembris valmis lõplikud arengukavad või täpsustavad neid, mis on alus selle jaoks, et koostada kohaliku omavalitsuse eelarve, siis hakame meie Riigikogu saalis arutama riigieelarvet ja see konflikt läheb jälle edasi. Seda konflikti genereerivad ühelt poolt riigieelarve ja teiselt poolt kohalikud otsused. Kuidas teie arvates võiks selle konflikti lõpetada ja olukorda normaliseerida?

Mihkel Oviir

Mina näen seda lihtsalt. Selle konflikti lahenduse võti on siin saalis. Minul on väga raske öelda, kuidas neid konflikte lahendada, aga seda tuleb hakata tegema. Mille pärast Riigikohus selle otsuse vastu võttis? Sellepärast, et ta leidis, et see on olnud konfliktide allikas ja jääb selleks. Minu arvates on väga loogiliselt paika pandud need sammud, mida tuleks teha, ja see, kuhu lõppkokkuvõttes jõuda. Mind isegi ei huvita niivõrd vahepealsed sammud, vaid see eesmärk, kuhu me tahame jõuda, et oleksid selgelt defineeritud ühe ja teise ülesanded, see, kui palju ühe või teise ülesande täitmine läheb omavalitsustele maksma, ja kõik, mis sellest tuleneb. Minu arvates märkis Riigikohus õigesti, et see on see võti. Oleks väga hea, kui te võtaksite selle Riigikohtu lahendi oma kontrolli alla. Ma saan aru, et täna kell 16 toimub arutelu, mille üks põhiküsimusi ongi Riigikohtu otsuse täitmine. Minu arvates peaks austatud parlament olema siin aktiivne ja survet avaldama kõigile, nii omavalitsustele kui ka valitsusele. Meil on omavalitsused teatud erilises staatuses, ministeeriumi suhestus omavalitsustega on väga diskreetne. Kui palju me saame nendelt nõuda, kui palju me saame neile ettekirjutusi teha jne? Need asjad, mis on juba aastaid probleeme tekitanud, tuleks lõpuks paika panna.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Me kõik teame, et riik mängib olulist rolli kohaliku omavalitsuse finantsvõimekuses.

Seda kahte teed pidi. Esiteks, nagu me täna rääkisime, riigieelarvest eraldiste tegemisega riiklike funktsioonide täitmiseks, pluss teatud protsendiga teatud maksudest. Teiseks, näiteks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse abil, mis räägib kohalike omavalitsuste võimalustest ise teatud kohalike maksudega tulubaasi genereerida. Sellest tulenevalt on mul järgmine küsimus. Mis on teie seisukoht, kui riik vähendab kohaliku omavalitsuse võimalusi kohalike maksude abil tulu genereerida, kas siis peaks olema läbi töötatud kompensatsioonimehhanism? Kohalikud omavalitsused on ju arvestanud, et neil on võimalus oma tulusid genereerida.

Mihkel Oviir

Täna küsimuse eest! See on loogiline. Nagu me alles kuulsime, esitati eelnõu, mis käsitleb maamaksu uusi normatiive. See põhimõtteliselt vähendaks omavalitsuste tulubaasi. Aga samal ajal öeldi ju selgelt, et riigieelarvest nähakse ette 17 miljonit eurot, kui mu mälu ei peta, selle kompenseerimiseks. Minu arvates tundub see protsess praegu mõistlik olevat. Ühelt poolt riik seadusega reguleerib seda protsessi ja samal ajal näeb ta ette vahendid omavalitsuste kaotatud tulubaasi kompenseerimiseks.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Paul-Eerik Rummo!

Paul-Eerik Rummo

Aitäh! Härra riigikontrolör! Me räägime siin riiklike ja omavalitsuslike ülesannete selgemast määratlemisest ja lahutamisest. Ma olen vahel mõtisklenud selle üle, et kui omavalitsus täidab riigi raha eest riiklike ülesandeid, kas see ei ole põhimõtteliselt vastuolus tema omavalitsusliku olemusega, sest ta nagu täidaks kellegi teise ülesandeid ja laseb need kinni maksta. Kas siin ei ole põhimõttelist probleemi?

Mihkel Oviir

Aitäh küsimuse eest! Mina ei leia siin põhimõttelist probleemi. Maailmas on seda probleemi erinevalt käsitletud. On käsitletud nii, et kõik ülesanded, mis riigil tuleb täita, on omavalitsuslikud ülesanded, riik võtab ühe osa nendest ülesannetest ja hakkab neid täitma. On

võimalik ühtemoodi ja teistmoodi. On võimalik, et kõik ülesanded on riigi ülesanded ja riik annab teatud ülesanded, mida tuleb täita, üle omavalitsustele. Kolmas osa on, nagu me rääkisime, selles hallis tsoonis. Ma ei leia siin midagi ebamõistlikku. See tundub mulle mõistlik, ükskõik, kuidas me seda nimetame.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra riigikontrolör! Oli väga lohutav teie suust just siin ja praegu kuulda, et kui riik paneb kohalikule omavalitsusele mingi ülesande, siis ta peaks leidma selle täitmiseks ka raha. Aga kui juhtub teistmoodi, et riik protsentuaalselt vähendab omavalitsuse tulubaasi, nagu see hiljuti juhtus, kas siis oleks teie arvates õiglane, et riik peaks kas nimeliselt, osaliselt või protsentuaalselt vähendama ka kohaliku omavalitsuse ülesandeid?

Mihkel Oviir

Ma tahan kõigepealt öelda, et need küsimused tuleb ära lahendada siin saalis. Ma ei tahaks, et nende küsimuste lahendamiseks tuleks jälle minna kohtusse. Põhimõtteline seisukoht on ju ära toodud: riigi poolt kohalikule omavalitsusele pandud ülesanded peavad olema rahastatud. See tundub igati loogilisena. Kui riik paneb lisaülesandeid ja kui need põhimõtted on välja töötatud, siis tuleb leida ka lisakatteallikas. Põhimõtteliselt ei saaks olla nii, et riik paneb ülesande, aga raha selleks ei anna. See on selle sisu. Aga ma veel kord ütlen, et mängureeglid tuleb paika panna. Selleks tuleb hakata kindlaks tegema, mis on ühe ülesanne, mis on teise ülesanne ja mida ühe või teise ülesande täitmine maksab.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Te rääkisite väga palju sellest, et ei kohalikud omavalitsused ega riik ei ole selgeks teinud, mis on nende funktsioonid. Ma väidan, et teede osas on täiesti selge, mis on valla- ja linna- teed ning mis on riigiteed, aga samal ajal on

riigitee kilomeetri peale ette nähtud 15 korda rohkem raha kui kohaliku omavalitsuse tee kilomeetri peale. Viimase kolme aastaga on kolm korda vähendatud kohalike omavalitsuste teederaha. Siin ei ole küll takistus rahastamises, siin peab takistus milleski muus olema.

Mihkel Oviir

Ma kordan täpselt, millest oli jutt: jutt oli sellest, et omavalitsused peavad kindlaks määrama teede tasemed. Iga tase nõuab erinevaid vahendeid. Seda esiteks. Teiseks, omavalitsused peavad oma teid hindama 60 parameetri järgi. Minu sõnum oli, et üks kahest: kas me nõuame, et nad seda teeksid (keegi ei ole seda teinud), või peaks Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium selle ümber hindama, ütles, et see ülesanne on ebamõistlik, seda ei ole vaja. Sellisel juhul peaks seda akti muutma. See oli see sõnum, mida ma ütlesin.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra riigikontrolör! Sinna, kus raha jagatakse, on alati konflikt juba sisse programmeeritud. Kuid mälu järgi öeldes oli kunagi konflikt-situatsioon valitsuse ja omavalitsuste vahel palju vähem. Enne 2005. aasta oktoobrit, kui minu mälu järgi oli siin saalis olnud 101 inimesest 98 tööl ka kohalikus omavalitsuses, õnnestus paljud küsimused just nimelt siin lahendada. Te olete mitu korda öelnud, et selle probleemi peaks siin saalis lahendada. Võib-olla ma lähen arutatavast teemast veidi eemale, aga mul oleks väga huvitav teada teie arvamust. Mida te arvate, kui parlamendis oleks jälle lubatud esindada nii kohalikku omavalitsust kui ka riigivõimu, äkki tekitaks see meie suhetes suuremat töörahu?

Mihkel Oviir

Ma tänan selle küsimuse eest! Ma mõtlen, et töörahu kehtestamist võiks alustada konverentsisaalis täna kell 16, kus ühelt poolt omavalitsused ja teiselt poolt teie inimesed istuvad maha ja proovivad jõuda kokkuleppele. Kokkuleppe saavutamise viise on väga erinevaid. See ei tähenda, et kõik peaksid siin

saalis koos olema. Aga see on poliitiline küsimus ja ma ei tahaks sellesse eriti tungida.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, austatud eesistuja! Hea ettekandja! Me kõik teame, et vahel juhtub, et ühe poole täitmata ülesanded tekitavad teisele poolele rahalisi kulutusi. Te tõite näite, et õpetajate otsimine on kohaliku omavalitsuse ülesanne. On küll, aga õpetajate ettevalmistamine on riigi ülesanne. Kui riik sellega ei tegele, siis ühel päeval juhtub nii, et kohalik omavalitsus peab tahes-tahtmata hakkama sõlmima mingeid lepinguid ja peab hakkama omal kulul õpetajaid koolitama. Praktiline elu nõuab seda. Kas teie hinnangul ei ole sellist hirmu, et kui me hakkame ülesandeid jagama rahalisest põhimõttest lähtuvalt, siis mõni ülesanne, mida praegu veel täidetakse, kaob üldse ära? Nii juhtus näiteks lastespordi toetusega. See läks kohaliku omavalitsuse ülesannete hulgast välja, aga ka riik ei võtnud seda kohustust endale.

Mihkel Oviir

Aitäh küsimuse eest! Ma võin vastata, et me oleme jälle selle Riigikohtu otsuse juures. Ega Riigikohus ei võtnud endale vabatahtlikult seda ülesannet, et ta hakkab sellega tegelema. Järelikult oli ühiskonnas probleem, ühiskonnas oli kaebusi ja Riigikohus hakkas neid lahendada. Tavaliselt jõutakse kohtusse konflikt-situatsioonis, kui ei suudeta asju mõistlikult läbi rääkida. Loomulikult peab riik õpetajaid ette valmistama, selles ei ole kellelgi mingit kahtlust. Aga kõiki asju (selles on teil õigus) ei ole võimalik taandada ainult rahalisele ekvivalendile. Kui paljud asjad on taandatud rahalisele ekvivalendile, siis teeb kohus oma otsuse. Kohus on paraku pidanud asuma arbiitri rolli. Minu arvates oli see otsus õiglane.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Härra riigikontrolör! Tänapäevane teema on kohalike omavalitsuste kulude hüvitamine. Kui me loeme koalitsioonilepingut, siis näeme, et seal on peaaegu iga

abinõu taha kirjutatud, et see toimub siis, kui vahendid on olemas. Me oleme kuulnud rahandusministrit Riigikogu kõnepuldist ütlemas, et aastal 2013 saavutab riik eelarve tasakaalu ja läheb edasi ülejäägiga. Aga kohalikud omavalitsused saavutavad 2008. aasta taseme alles 2015. aastal. Õelge, palun, kuidas need kaks asja kokku käivad ja kas koostöö on seetõttu kõvasti häiritud.

Mihkel Oviir

Ma tänan selle küsimuse eest! Pean ütleva, et ma ei tahaks astuda rahandusministri rolli, mis puudutab riigi võimekust, riigi tulubaasi ja selle jaotamise põhimõtteid. Aga ma ikkagi ütlen: see kõik tuleb siia saali ja teie otsustate seda. Alati on nii, et ei maksa probleeme väljastpoolt otsida. Siin saalis tehakse need otsused, mis on vajalikud Eesti riigile. Ka rahandusministri olete teie paika pannud.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra riigikontrolör, ettekande ja küsimustele vastamise eest! Kas kolleegid soovivad pidada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

2. Arupärimine elektrienergia hinnaperspektiivide kohta (nr 4)

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise arupärimise juurde. See on Riigikogu liikmete Lembit Kaljuvee, Aadu Musta, Tarmo Tamme, Lauri Laasi, Peeter Võsa, Valeri Korbi, Deniss Boroditši ja Rainer Vakra tänava 21. aprillil esitatud arupärimine elektrienergia hinnaperspektiivide kohta. Palun kõnepulti kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Proua esimees! Head kolleegid! Lugupeetud minister! Kannan teile ette Keskerakonna arupärimise, mille teemaks on elektrienergia hinnaperspektiivid. Elektri hinnast on siin saalis väga palju räägitud ka selle koosseisu ajal juba. Meie lugupeetud peaminister peab elektri hinda Eestis normaalseks. Meie lugupeetud majandusminister on öelnud, et elektri hind tõuseb niikuinii ja kõige tähtsam on tegeleda energia kokkuhoiduga. Mis puutub majandusministri ütlemisse, siis ma olen nõus, et elektri

hind tõuseb niikuinii ja tõesti väga tähtis on igasugune energia kokkuhoid, olgu see elektrienergia, olgu see soojusenergia, olgu see mootori- või muu kütus.

Aga kas elektri hind on meil normaalne? Minu arvates ei ole normaalne, et Eestis maksab kodutarbija 10,4 senti elektri kilovatt-tunni eest ja Soomes maksab 10 senti. Minu arvates ei ole ka normaalne, et Soomes maksab üks megavatt-tund elektrienergiat suurtarbijale 50 eurot, Eestis aga 67 eurot.

See selleks, aga elektri hinnast me hakkame siin minu arvates ka edaspidi rääkima. Täna arupärimine puudutab seda, kas riik tahab leevendada elektri hinna tõusu tarbijatele – olgu see kodutarbija või suurtarbija, meie ettevõtted. Keskerakond näeb selleks võimalust maksumees, mis samuti kuuluvad elektri hinna sisse. Konkreetne arupärimine puudutab aktsiisimaksu. Me teame, et Eestis on elektrienergia aktsiis 4,47 eurot megavatt-tunni kohta, Euroopa Liidu miinimumnõue on 1 euro. Tulevikus on Keskerakonnalt oodata ühte seadusmuudatust, mis puudutab elektrienergia aktsiisi, ja tegelikult on ka tänane arupärimine selle aktsiisiga seotud. Siin on kolm küsimust, mida ma ei hakka ette lugema. Arvan, et minister teeb seda nendele küsimustele vastates ise. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud Lembit Kaljuvee! Palun nüüd majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi kõnetooli!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Head arupärijad! Esimene küsimus: "Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt tõstab kahe aasta pärast ees seisev vabaturuga liitumine elektri hinda tarbijale kuni 15%. Teie ministeeriumi hinnangul on turu avanemise ja Põhjamaade turuga liitumise eesmärgiks vähendada elektri hinna tõusu. Kuidas mõjutab Teie ministeeriumi arvutuste põhjal elektrituru täielik avamine 2013. aastal elektri hinda kodutarbijale?" Elektri tulevase vabaturuhinna kohta esitatud prognoosid on spekulatsioonid. Elektri tegelik tootmishind kujuneb turul. Poolteist aastat ette on üsna keeruline hinnata, kui palju võiks turuhind tulevikus olla. Ka on üsna keeruline prognoosida, kui palju maksab nafta maailmaturul

poolteise aasta pärast. Miks on tähtis nafta hind? Sest tegelikult liiguvad nafta kui ühe põhilise energiaallika ja ükskõik millest toodetava elektri hind üldiselt samas suunas.

Elektrienergia turuhinnad ei ole püsivad. Nimetan mõned lähitulevikus siin Eestis elektri hinda mõjutavad tegurid: teise elektrikaabli Estlink 2 ehitamine Soome ja Eesti vahele, Rootsi ja Leedu elektrikaabli ehitus – need kaablid võimaldavad Eesti ja teiste Baltimaade turgudel lõimuda teiste riikide elektriturgudega –, samuti tuleb arvestada uute elektrituulikute ühendamise ja nii Eesti kui teiste Balti riikide ja Skandinaavia süsteemidega, uute hüdroelektrijaamade ehitamisega Norras, Soome uue tuumajaama valmimisega. Kaugemas perspektiivis pole välistatud ka muude tuumajaamade ehitus regioonis.

Küsimusele, kuidas mõjutab turu täielik avamine elektri hinda, tuleb sisuliselt vastata mitte üht päeva, kuud ega isegi aastat silmas pidades. Küsimus on sisuliselt selles, milline on elektri hind pikaajalise keskmisena, milline on selle hinna kujunemise mehhanism ja millist mehhanismi on põhjust pidada efektiivsemaks. Nagu ka küsijad teavad, Euroopa Liidus on kokku lepitud, et elektriturg peab olema osa siseturust, see peab olema avatud. Ja ühinemislepingu sõlmimisest alates on teada ka see, et Eesti elektriturg tuleb täielikult avada 2013. aastal. Seega sisulist valikut meil ei ole, aga selle puudumise üle nuriseda oleks ka sisutu ja isegi populistlik. Miks? Sest pole mingit põhjust arvata, et elektrituru avamata jätmise korral kujuneks elektri hind kaugemas perspektiivis Eesti tarbijatele soodsamaks, kui see saab olema avatud turul.

Miks see nii võiks olla? Eelkõige seetõttu, et juhul kui elektriturud on avatud ja on olemas piisavad võimalused elektri ülekandmiseks ühest riigist teise, saavad elektritootjad üksteisega konkureerida. Kui mingil perioodil tootjate kasumlikkus kasvab rohkem kui teistes ärivaldkondades, meelitab see rohkem investeerima. Selle tulemusena tootmine suureneb, hinnad alanevad ja kasumlikkus väheneb. Selline on turumajanduse üldine loogika, mille alusel peaks toimima ka elektriturg. Hinna reguleerimise mehhanismi, mis suudaks konkureerida efektiivse turuga, ei ole seni leitud. Seetõttu ongi turumajandusega riikides üldiselt

hinnad vabad kõigil tegevusaladel, kus konkurents on võimalik.

Põhjamaade avatud elektrituru senised kogemused näitavad, et eri teguritest tingituna on olnud perioode, mil hind seal on Eesti reguleeritud hinnast kallim – ja nii on see ka praegu –, ning on olnud perioode, mil see on olnud odavam kui meil. Kui vaadelda elektri hinna muutumist nii Põhjamaades kui mujal Euroopas, siis tuleb samuti arvesse võtta, et elektrienergia hindadel on seos toorainete ja kütuse hindadega. Samuti mõjutab hindu eelkõige CO₂ emiteerimise maksustamise regulatsioonide muutumine tulenevalt Euroopa Liidu energia- ja kliimapoliitikast.

Eesti oludes peame mõistma veel kahte asja. See, et elektri hind Eestis on Euroopa Statistikaameti andmetel kogu Euroopa Liidus odavuselt teine, ei ole olemuslikult nõnda tänu sellele, et meie elektriturg on kodutarbijatele suletud. Põhjus ei ole ka selles, et Eesti Riigikogu, valitsus või ka Eesti Energia, kui soovite, teaks mingit salaretsepti, kuidas teistest riikidest märksa odavamalt elektrit toota. Elektri hinda on aidanud all hoida eelkõige see, et meil on töös vanad elektrijaamad, mille investeeringukulud on ammu tehtud. Ka siis, kui me oma turgu ei avaks, tuleks nende jaamade asemele ehitada uued. See maksab paraku palju ning kajastuks elektri hinnas ka reguleeritud hinna puhul. Turu avamine tähendab seda, et kodutarbijate jaoks ei ole enam ühte monopolset ettevõtet, kellelt ainsana saab elektrit osta. Elektri müügil tekib konkurents ning tarbija saab valida rohkemate müüjate ja pakettide tingimuste vahel.

Tele- ja kommunikatsioonituru avamisest Eestis on üksjagu möödunud ja see on ilmselt paljudele mõistetav paralleel, kuigi kindlasti mitte üksüheselt ülekantav. Aga me näeme, et selles valdkonnas on palju muutunud. Teenused, mida me praegu suures mahus tarbime, ei piirdu kaugeltki enam selle fikseeritud telefoniteenusega, mis kunagi põhiline oli. Nii pakutavate teenuste hulga, kvaliteedile kui ka ühikuhindadele mõjub konkurents soodsalt.

Elektri vabaturust rääkides tuleb tähele panna, et see ei puuduta võrgutasusid, mis moodustavad umbes poole tarbija elektriarvest. Nii põhivõrgu kui jaotusvõrgu tasu kooskõlastamine jääb endiselt Konkurentsiameti pädevus-

se, sest erinevalt elektri tootmisest ja müügist võrguteenuste osas konkurents võimalik ei ole.

Teine küsimus: "Euroopa Liit on võtnud suuna nn rohelisema energia poole ning üks osa sellest on CO₂ maksustamine. Kui tänaseni on elektritootjad saanud CO₂ kvooti tasuta, siis alates 2013. aastast peavad ettevõtted hakkama ostma seda turult. Kuidas see mõjutab Eesti põlevkivist tehtud elektrienergia konkurentsivõimekust tulevikus?" CO₂ kulu lisandumine elektrienergia tootmishinnale vähendab kindlasti põlevkivist toodetava elektrienergia konkurentsivõimet, kuna tõuseb toote omahind. Mingil määral võivad uueks CO₂-ga kauplemise perioodiks määratavad tingimused mõjutada elektri hinda ka Põhjamaades. Kuid eeldatavalt on selle mõju juba praegu CO₂ kulu arvestavatele teiste riikide tootjatele tagasihoidlik. Samas on Eesti Energia AS sunnitud juba praegu elektrienergia ekspordi tõttu ostma turult CO₂ kvooti, mistõttu vabaturuhinnas CO₂ kulu teatud määral kajastub.

Selles kontekstis on oluline märkida 2013. aastal tekkivat ebavõrdsust Euroopa Liidu ja nn kolmandate riikide elektritootjate vahel. Kuna väljaspool Euroopa Liitu tegutsevatel fossiilkütustest elektri tootjatel CO₂ lisakulu ei teki, saavad nad põhjendamatu konkurentsieelise. Selle vältimiseks valmistataksegi praegu ette meetmeid selliste põhjendamatu konkurentsieeliste mõju vähendamiseks Euroopa Liidu, eriti just Baltimaade elektriturul.

Põlevkivil töötavate plokkide investeringute konkurentsivõime suurendamiseks on elektrituruseadusesse lülitatud uute võimsuste toetuse skeem, mille üle käib vaidlus Euroopa Komisjoniga. Samuti on tulenevalt heitmekaubanduse direktiivi erandist Eestil võimalik osaliselt anda elektritootjatele ka tasuta heitmekvooti pärast 2013. aastat, kuid need tulud peab elektritootja investeerima puhtamatesse tehnoloogiatesse. Seetõttu ei suurenda tasuta kvoodi andmise võimalus põlevkivielektri konkurentsivõimet elektri tootmisel, küll aga suurendab selline võimalus uute põlevkivil töötavate jaamade investeringute konkurentsivõimet, vähendades nendes investeerimise riske.

Kolmas küsimus: "Euroopa Liidu poolt on kehtestatud elektrienergia aktsiisi alammääraks 1 euro MWh kohta. Eestis kehtib täna elektrienergia aktsiis 4,47 eurot MWh kohta. Kas Te

ei arva, et elektrienergia aktsiis on täna riigi võimalus elektri hinna tõusu ohjata?" Elektriaktsiisi tõstis Riigikogu viimati sisuliselt roheliste ettepanekust lähtudes. Seega oli eesmärk aktsiisipoliitika abil soodustada energia säästmist, millega ka küsijad on nõus, nagu selgus sissejuhatuses. Kaudsete maksudega on võimalik teatud määral tarbijate käitumist mõjutada. Nii kütuseaktsiisil kui elektrienergia aktsiisil on lisaks riigi maksutulu kogumisele kahtlemata ka see mõju, et tarbijad mõtleavad rohkem sellele, kuidas energiat tõhusamalt kasutada. Mis puutub elektri hinna muutumise võimaliku sotsiaalse mõju tasandamisse aktsiisipoliitikaga, siis aktsiisimäära muutmine on küll seadusandja käes olev tööriist, kuid selle sotsiaaltoetuse asendamiseks kasutamise otsustarbekuses on põhjust kahelda. On tõsi, et see on üks väheseid otseselt seadusandja mõjutavaid elektri hinna komponente, samas pole see proportsionaalselt nii suur, et selle muutmine oluliselt hinda mõjutaks. Muude hinnakomponentide muutus, eeskätt elektri hinna muutus turul on potentsiaalselt suurema mõjuga. Samuti on tegemist lausalise meetmega, mis rakenduks ühtviisi kõigile tarbijatele, ka neile, kellel tõenäoliselt seda tarvis pole. Hinnatõusu sotsiaalset mõju on minu arvates mõistlik ja tulemuslikum leevendada siiski sihitud sotsiaaltoetuste abil ja selle üle võiks arutleda.

Eelmisel nädalal toimus siinsamas väga tarvilik energiasäästuteemaline arutelu. Väga tarvilik oli see põhjusel, et kõige suuremad võimalused kodukuludis realselt vähendada on peidus energia tõhusamas kasutamises. Kõige rohkem energiat sektorite lõikes tarbitakse kodumajapidamistes ning neis omakorda on kõige suurem energiakulu kütmine ehk siis soojus. Uues Euroopa Liidu energiatõhususe kavas tõdetakse, et selle rakendamisega saab kokku hoida kuni 1000 eurot leibkonna kohta igal aastal. Kuidas seda teha? Lähiaastatel on kõige olulisem tegeleda hoonete soojatarbimisega – see on Euroopa Liidu energiatõhususe kava peamine suund ning Eestis, kus soojatarbimine on kliima tõttu keskmisest suurem, on see teema seda tähtsam. Korterelamute ja ka väikeelamute energiatõhusamaks muutmise toetamine on riigi kõige tähtsam ettevõtmine kodukulude vähendamiseks. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Nüüd siis küsimused. Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Võib-olla mälu petab mind ja sel juhul ma palun ette vabandust, aga umbes kolm kuud tagasi ma nägin teid iga päev telekast. Kord eesti keeles, kord vene keeles te lubasite, et vähendate kommunaalkulusid poole võrra järgmise nelja aasta jooksul – oli vist nii. Nüüd selgub teie vastustest, et näiteks elektri hinna tõus on paratamatu. Siit küsimus: kuidas te alandate poole võrra elektri hinda või milliste kommunaalkulude osas te täidate oma valimiseelse lubaduse?

Juhan Parts

Nagu ma ütlesin, põhiliselt moodustavad Eesti tingimustes kodumajapidamiste kuludest umbes kaks kolmandikku soojakulud. Ma arvan, et me peaksime keskenduma just soojakulude kokkuhoiule, mis tähendab energia säästu nii korterelamutes kui väikeelamutes. See on reaalne võimalus kodukulusid kokku hoida. Mis puutub elektri hinda, siis valimisluhaduste seisukohast on see kindlasti aktuaalne. Millest me siin arupärimise käigus ei ole rääkinud, on taastuvenergia tasude süsteemi muutmise. See avaldab kindlasti mõju ka elektri hinnale. Aga seda juttu, et elektritootmise hind kujuneb turul ja tarbija saab oma käitumist sellest lähtuvalt kohandada, me rääkisime ka kolm kuud tagasi ja tegelikult juba ka kolm aastat tagasi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Tahaksin täpsustada. Kas ma kuulsin tõesti õigesti, et tootmishind kujuneb turul? Ja siit ka teine pool küsimusest, kas müügihind kujuneb turul: aga siis öelge, palun, millist rolli mängib praktikas peaministri hinnang või inspektsiooni kooskõlastamine. Oleks nagu turuhinnad, aga need tegurid, kus need on: kas väljaspool turgu või on need sinna sisse lülitatud? Sest nii või naa need mõjutavad hinda.

Juhan Parts

Elektri hind lõpptarbijale, nagu ka Riigikogus eelmise koosseisu ajal räägiti, koosneb mitmest komponendist. Kui me räägime turu avamisest ennekoike, siis see turg on avatud eri tootjatele. Tootjad müüvad oma toodetud elektrit ja see on siis n-ö turuhind. Tarbija jaoks lisanduvad sellele ka elektri ülekandmise kulud. Neid on kahesuguseid: põhivõrgu ja jaotusvõrgu omad. Põhivõrk ja jaotusvõrk jäävad monopoolseks, nende hinnad on kulu põhised ning nende hinna kulupõhisust ja ettevõtete mõistlikku tootlust kontrollib Konkurentsiamet. Kolmas plokk on see, millest ka härra Kaljuvee räägib. Need on võimalikud maksud: käibemaks, aktsiis ja Eesti puhul, arvestades taastuvenergia toetust, on lisamaksena tarbijale käsitatavad ka taastuvenergia tasud. Need kolm viimast on otseselt Riigikogu teha. Jaotus- ja põhivõrgu osas on seadusandja andnud oma väga täpsed reeglid, mille alusel Konkurentsiamet need hinnad kehtestab, elektri tootmishind aga kujuneb turul. Selles vallas, et see turg oleks moonutatud, on meil üksjagu palju teha, aga esimesed kogemused näitavad, et see on siiski võimalik. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra minister! Kas te oleksite nii lahke ja seletaksite oma mõtetegevuse mehhanismi pisut lähemalt. Kuidas teil õnnestub meile selgitada, et elektrituru avamisega elektri hind võib isegi langeda? Meil on toiduainete osas avatud turg ja me näeme, et hinnad on laes, enneolematu kõrguses, osalt kõrgemad kui mujal Euroopas. Teie haldusalas olevas bensiinikaubanduses näeme ainult negatiivseid külgi, kartellileppeid ja kõikides bensiinijaamades ühesugust kõrget hinda. Kuidas see elektri hind võib järsku langeda hakata?

Juhan Parts

Pange mingi aeg kinni, me peame teile ühe loengu. Aga te teate ju kindlasti viina hinda. Kui Brežnev lõpetas oma töö, siis pudel maksis 4 rubla 12 kopikat. Kui võrrelda inimese keskmise palgaga 1982. aastal, kui Brežnev suri, siis võib praegust keskmist palka ja pen-

sioni aluseks võttes väita, et viina hind on võrreldes ostujõuga märksa odavnenud. Sama on ka igasuguse muu kaubaga. Kui me vaatame inflatsiooni ja inimeste sissetulekute kasvu suhet mingil ajaperioodil, siis me peaksime aru saama, kas mõni hind on tegelikult kallimaks läinud või mitte.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rainer Vakra!

Rainer Vakra

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Te väidate, et elektribörsi hind on spekulatiivne. Mõnes mõttes on see õige. Kui me vaatame tänaseid arve, siis on Nord Pooli hind kodutarbijale pea kaks korda kallim. Muuseas, meil oli au kohtuda kaks nädalat tagasi Konkurentsi ameti peadirektori Märt Otsaga, kes väitis, et 2013. aasta 1. jaanuaril toimub põhimõtteliselt elevandi ja sipelga ühinemine, kus elevand on Põhjamaad ja sipelgas on Eesti. Ja paratamatult sealne hind kandub üle ka Eesti tarbijale. Tema väide oli – hiljem ta kinnitas seda ka pressiteatega –, et tema ja kogu Konkurentsi ameti hinnangul hind tõuseb kodutarbija jaoks kaks korda. Kas see Konkurentsi ameti hinnang võiks teie meelest olla mõistlik spekulatsioon või mitte?

Juhan Parts

Ma ei ole väitnud, et börsihind on spekulatiivne. Praegune elektribörsi hind ongi turuhind. Ma ütlesin seda, et kõikvõimalikud prognoosid on spekulatiivsed. Samamoodi me võime teha ka, kui tahame silma torgata ja mitte tagasihoidlikud olla, prognoosi, et kümne aasta pärast on elektri hind nominaalis kümneid kordi kõrgem. Inimesed, põgenege Eesti Vabariigist! Need on spekulatiivsed väited, mida on väga raske tõendada.

Aga põhjus, miks ma esimesele küsimusele vastasin pikemalt, ongi ka need teatud määral spekulatiivsed prognoosid, mida paratamatult tuleb teha. Mõõngem, et Rahandusministerium siiski mingeid prognoose peab koostama, näiteks me teeme prognoose nafta hindade kohta. Samas peame arvestama, et peale muude hindade kõiguvad ka nafta hinnad. Mine tea, mis maailmamajanduses kõik juhtuda võib. Ka positiivsed prognoosid ei lähe teinekord täppi – majanduskasvu me prognoosisime

selle aasta esimeseks kvartaliks 4,5%, aga tuli 8%. Kujutage ette, me ei suutnud isegi kolm kuud ette enam-vähem prognoosida Eesti majanduse lisandväärtuse suurust – me eksime päris korralikult! See ei ole mingi kriitika.

Mis puutub börsihindadesse, siis suure tõenäosusega need tõesti ühtlustuvad. Näiteks võib tuua Põhjamaade ning võimalikud Eesti ja teiste Balti riikide börsihinnad. Samas, kui vaatame praegust reaalsust, siis näeme, et viimased üheksa kuud või isegi rohkem, peaaegu aasta juba, need ei ole siiski ühtsed olnud. Meil on turu olukord aga veel eripalgelisem – meil on ka kolmandate riikide elekter ja ühendused ei ole korralikult välja arendatud. See võtab aega. Nii et need hinnad võivad olla erinevad.

Ja mis veel on oluline: nagu ma juba ütlesin, praegu on kõik kütuse hinnad ja sellest tulenevalt mõneti ka elektri hinnad suhteliselt tipus. Kui me vaatame Nord Pooli kogemusi 10 või 15 aasta jooksul, siis kordan: on olnud aegu, kus sealne hind on olnud odavam kui Eesti reguleeritud hind. See võib samuti võimalik olla. Ja see võib olla ka meie võimalik stsenaarium, päris tõsiselt. Kui te kujutate ette tegureid, mis mõjutavad Põhjamaades ja tulevikus ka Eestis hindu, siis palju oleneb olukorrast suvel. Siis võib selles piirkonnas olla täiesti teistsugune elektri nõudlus. Ka talved on erinevad, kas soojad või külmad. Jne, jne. Nii et selles mõttes võivad hinnad olla väga erinevad.

Me peame õppima sellises meie jaoks uues olukorras käituma. Selge on aga, et meie praegune süsteem, kordan veel kord, on ikkagi tekitanud olukorra, kus ei investeerita elektri tootmisse. Meie reguleeritud hind on tulnud tänu Nõukogude-aegsetele investeeringutele. Hilisem investering, kapitali komponent selles hinnas puudub. Aga me oleksime imeinimesed siin Eesti Vabariigis, kui me oleksime loonud sellise imeolukorra, et meie elektri hind on siin põhjamaal tegelikult ka ülimalt odav. Tuleb reaalsusele otsa vaadata: kui me neid muudatusi ei tee, siis kaugemas perspektiivis tegelikult see hinna kujundamise süsteem tuleb kõige mõistlikum tarbijale, ka tavalisele kodutarbijale.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh! Hea minister! Me kõik rääkisime, et börsile minekul hind tõuseb, ja varsti kasvab samuti transpordikulu, seega ka tariif. Aga mina näen hinnatõusu vallas veel ühte suurt ohuallikat – need on taastuenergia toetuste summad. Nagu kolleeg Rainer Vakra ütles, oli meil au kohtuda Konkurentsiameti juhiga, kes ütles, et kui kõik need projektid realiseeruvad, mis meil praegu plaanis on, siis see tähendab taastuenergia toetuse kahe- kuni kolmekordset kasvu. Ja kuna see on üks tariifi komponentidest, siis mõjutab see ka tariifi. Mis on teie seisukoht: taastuenergia on muidugi oluline, aga kas see peab olema kinni makstud maksumaksja taskust või on võimalik leida teine katteallikas, olgu see Eesti Energia kasum või näiteks CO₂ kvootide müük.

Juhan Parts

Taastuenergia toetuste süsteemi muutmine on praegu ametis oleva valitsuse programmis kirjas. Usun, et me hakkame seda siin saalis arutama. Ma olen oma seisukoha siin välja öelnud: praegune toetuste süsteem on selgelt tarbija poole kahjulikult kaldu. Tasu on liialt suur, arvestades selle tasu olemust, ja seda tuleb korrigeerida. Siin on erinevaid võimalusi. Mul on praegu raske öelda, millise võimaluse osas me saavutame valitsuses, Riigikogus ja ka turuosalistega kokkuleppe. Variante on väga erinevaid. Ma usun, et see on selle aasta küsimus.

Loomulikult on tähtis ka see, kuidas me käsitleme juba tehtud investeeringuid taastuenergiast. Minu seisukoht on ühene, kui tegemist on ikkagi oma olemuselt teatud määral avaliku toetusega, maksudega – ükskõik, kuidas me seda nimetame –, siis sellise toetuskeemi puhul peab investeerija tootlus olema mõistlik. Ja siin ei ole Eesti Energia kasumi või dividendidega mitte mingit pistmist, sest taastuenergiasse investeerivad meil väga erinevad ettevõtjad. Vaidluse koht on, mis on mõistlik tootlus. Me enam-vähem teame, milline on Euroopa praktika. Kindlasti ei ole mängus mingisugused ülikasumid. Kui on turul taastuenergia osas sõltuvalt turuhinnast hoopis teine olukord ning kasumid on suured ja taastuenergia toetust ei saada, siis keegi ei tee takistusi. Teenigu nii palju, kui olukord võimaldab. Nii et see sõltub mõneti ka turusei-

sust. Aga on selge, et see süsteem vajab korrigeerimist. Meil on siin teatud kogemus neljaviie aastaga tekkinud ning kindlasti me suudame välja pakkuda mingi lahenduse, mis leevendab seda riski, millele te viitasite, rääkides oma kohtumisest Konkurentsiameti peadirektoriga.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Aitäh! Austatud minister! Tahan teile avaldada tunnustust selle eest, et te üritate taastuenergia ümber toimivas mingit korda luua. Samas võin kihla vedada, et ega Reformierakond teil eriti midagi teha ei lase. Aga küsimus on selline: kas teie kui majandusministri arvates on elektri hind Eestis, arvestades inimeste keskmisi sissetulekuid – rõhk just sellele, et arvestades inimeste keskmisi sissetulekuid –, tavatarbija jaoks normaalne? Minu arvates ei ole.

Juhan Parts

Esiteks, Reformierakonnas on nii palju advokaate, et ma isegi ei võta seda ülesannet endale, et neid kaitsta, kuigi siin on mul väga palju argumente – terve mapp on kaasas. Mis puutub elektri hinna ja sissetulekute suhtesse, siis ma olen sügavalt veendunud, et Eesti inimeste sissetulekud on liiga väikesed. Me peame töötama selle nimel, et Eesti inimeste sissetulekud kasvaksid. See on tegelikult väljakutse. Minu arvates peavad need sissetulekud loomulikult tulema inimestelt, kes töötavad ja palka saavad. Sealt tuleneb võimalus meie eakate inimeste pensioni tõsta ja aidata ka neid, kes vajavad sotsiaalset abi. Me peame selle nimel töötama. Kui Keskerakond saavutaks Eestis üleöö mingisugusel arusaamatul moel suure toetuse, siis te kindlasti võiksite võtta endale ülesandeks viia elektri hind nulli. See tooks ju kaasa teatud rahulolu. Aga ma ei usu, et te seda ette võtate! Nii et paneme asjad ikka pea pealt jalgade peale. Meie eesmärk peab olema inimeste sissetulekut kasvatada.

Kui praegu üldiselt vaadata elektriarveid, siis võtmeküsimus inimese jaoks on see, kas ta kasutab elektrit ka kütmiseks. Ja see on tegelikult see fookuspunkt, seal peitub reaalne kokkuhoid. Selles mõttes ma vastan ka härra

Stalnuhhini küsimusele: ei ole mõtet naeruvääristada meie valimislubadusi. Tegu on väga sisulise programmiga selleks, et me tegelikult lõpetaksime raiskamise ja inimesed saaksid teatud investeerimise abil riigi toel pikaajaliselt kokku hoida, ükskõik mida maailmaturul nafta hind ja sellest tulenevalt elektri hind teeb.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh! Hea ettekandja! Ega konkurentsi tingimustes tõesti hinda ei saa keegi määrata, sellest saame meie ka aru. Jutt saab käia ainult hinna sellest osast, mis on seotud riigimaksudega, ja see pannakse siin saalis paika. Ma arvan, et kui te teete hea ettepaneku, küll kolleegid siis teid toetavad. Küsimus on selles, et kui 2013. aastal turg avaneb, kas te olete lugupeetud majandusministrina nõus vähendama aktsiise, et parandada riigiettevõtete konkurentsivõimet?

Juhan Parts

Üldine vähendamine pole nendel põhjustel, mis ma oma vastustes juba tõin, minu arust mõistlik. Veel kord: kui me vaatame mitmesuguseid parameetreid, siis te olete nii tark inime, et teate küll, et arvestades meie loodatavat majanduslikku rikkust, me tegelikult tarbime energiat liialt palju. Meil on võimalik oma lisandväärtust luues või oma heaolu poole püüeldes olla efektiivsem ka energia tarbimises. Käia energiaga sama mõistlikult ringi nagu inimtööjõuga on mõistlik poliitiline suund ja ma arvan, et seda tuleks hoida. Mis puutub väiksema sissetulekuga peredesse, siis nendele mõjuvaid sotsiaalseid tagajärgi peab meie sotsiaalsüsteem tähelepanelikult jälgima. Ma pakusin siin võimalust seda arutada. Seda võiks sotsiaalministriga koos teha ja analüüsida, kas meie toimetulekutoetuste süsteem arvestab siin teatud erisusi. Võib-olla tuleks selles osas rohkem toetada. Vajaduspõhine aitamine oleks siin igatahes targasti tehtud.

Mis puutub ettevõtetesse, siis ma olen majandusministrina olnud seda meelt, et me peaksime mõtlema elektriaktsiisi erinevatele määradele. Seda just silmas pidades ettevõtteid, kes tarbivad elektrit teistest tunduvalt

enam. Seda võimaldab ka eurodirektiiv. Paraku pole meil valitsuses selles küsimuses ühtset ettekujutust. Aga see ei ole mingisugune ületamatu eriarvamus. Ma saan täiesti rahandusministri argumentidest aru, aga arvan, et peaksime selle mõtte siiski kõrva taha panema. Kui me vaatame praegu neid huvilisi, kes tahavad Eestis investeerida, siis satub majandusministeeriumi laudade peale aeg-ajalt ka selliseid ideid, mis pakuvad Eesti jaoks kümne aasta perspektiivis huvitavaid investeringuid, milles elektri tarbimisel on oluline koht. Ehk teisisõnu: see ei ole ainult mõnede üksikute ettevõtete mure, kes on koondunud suurtarbijate ühendusse. Nad arvavad, et elektriaktsiis võiks olla erineva määraga, osale ettevõtetele astme või paari võrra madalam. Aga selles osas on Rahandusministeerium kolm aastat suhteliselt jäik olnud. Nii et seda arutelu võiks jätkata. Pigem korjata argumente, et näidata, et see tegelikult riigi üldist konkurentsivõimet teatud sektorites, teatud tööstuses suurendab. Usun, et teatud asjaoludel on see teema arutust väärt.

Mis puutub muudesse ettevõtetesse, siis minu arvates ka nende puhul on ikkagi energia kokkuhoiu võimalused selgelt olemas, olgu need tööstusettevõtted või teenusepakkujad. Jällegi pakuks siin midagi välja, et neid motiveerida millegagi lisaks meie heale tulumaksusüsteemile, mis näeb ju ette tulumaksust vabastuse energiatõhususse tagasiinvesteerimise korral. See oleks üldise rahvamajanduse huvides mõistlikum kui teha mingite ühekordsete soovitude peale mingeid ühekordseid käike. Praegu on säärased seisukohad.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua esimees! Hea minister! Teie ja ka peaministri seisukoht on, et võrgutasudega, mis moodustavad ühe kolmandiku elektri tarbijahinnast, tegeleb ainult Konkurentsiamet. Mina küll sellisel seisukohal ei ole. Kui vaadata seda, mis meie võrgutasud praegu teevad, siis tekib arvamus, et selle asjaga peaks riik tegelema. Just selles mõttes, et paika panna, milline on meie poliitika võrkude osas: kas me tahame igale poole kuldseid võrke või analüüsime maamehelikult korralikult läbi, kuhu me mida ehitame, milliseid võrke meie Eesti-

maa vajab. Sellest sõltub väga palju võrgutasu suurus ja seega ka elektri hind, aga sellega tegelikult Konkurentsiamet ei tegele. Tema vaatab ametlikult vaid läbi, kas üks või teine hinnakomponent on põhjendatud või mitte.

Juhan Parts

Ma olen siin tõenäoliselt peaministriga ühte meelt, et sellega ei saa tegeleda poliitilisel tasandil. Ma juhin veel kord tähelepanu, et ka võrguettevõtteid, härra Kaljuvee, on rohkem kui üks. Minu teada on neid üle Eesti rohkem kui 30, mõned tegutsevad maakonniti, mõned väiksemates piirides. Jah, on õige, et jaotusvõrgust suur enamus on Eesti Energia käes, aga võrguettevõtted on erinevad. Seda esiteks. Teiseks, te olete ise võtnud vastu seaduse, et kui Konkurentsiamet vaatab koos sellise ettevõttega hindu läbi, siis see hindade analüüs ei käi nii, et mingi tšehhovlik kuiv ametnik tembeldab mingisuguseid pabereid. Tegelikult toimub arutelu, kus ettevõtte pakub välja oma investeerimisskeemi, mis on oluline kulukomponent, ja pakub välja muidki majandustingimustest tulenevaid komponente. Tehtav hinnotsus on mõneti kokkulepe ja seda võib vaadata ka kui ettevõtte lubadust ühte või teist asja teha.

Mis puutub võrguettevõtetesse, siis Eesti üldist elektrivõrgu seisu vaadates võib öelda, et 1980–1990-ndatest alates on 20 aasta jooksul tekkinud tohutu defitsiit. Sel ajal lihtsalt ei investeeritud. Olukord on peaaegu selline, et kui siin väike tuuleke puhub, siis muutub Eesti riigiks, kus elektrit ei ole. Ja kui veel tuleb tõsine torm, mida ka välistada ei saa, mis siis saab? Inimesed soovivad minu arvates pidevat elektrivarustust. Nad ei taha teada saada, et väljas puhub lähima 50 km raadiuses tuul ja üks puu on kukkunud mädanenud elektriposti otsa. Inimene tahab, et elekter oleks pidevalt olemas.

Ja seegi puudutab elektrivõrke, et kui me vaatame kogu majandust, kogu ettevõtlust, siis mul on küll raske üldistada, aga üha rohkem vajavad nii Eesti ettevõtted kui ka Eestisse investeerida soovivad ettevõtted väga kvaliteetset, ühtlase pingega elektrivoolu. See on ülimalt oluline teenus, arvestades seadme parki, mida ettevõtted kasutavad.

Vaat sellised asjad. Me oleme Kaljuveega neli aastat sel teemal vestelnud, aga ma ei ole

kuskil näinud kullast traati. Õelge see täpne koht, kus see on ja mis elektrit see siin Eestis edasi annab! Ma sõidan ise kohe seda vaatama. Te liialdate! Olukord on täpselt selline, nagu see on. Praeguse süsteemi puhul on erilise tähelepanu all olnud Eesti Energia ja Konkurentsiameti vaidlus, aga ega Konkurentsiamet ei olnud kõigega nõus, mis Eesti Energia tahtis. Eesti Energia sai palju vähem. Ja investeerida võiks palju rohkem.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra minister, ettekande ja küsimustele vastamise eest! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Palun, Lembit Kaljuvee, kaks minutit kohapealt!

Lembit Kaljuvee

Ma tahan härra ministrit tänada pikkade ja ammendavate vastuste eest. Aga mis puutub sellesse kuldsesse traadijuppi, siis üht ma võin kindlalt soovitada. Sõitke Pärnust Audru poole ja vaadake vasakule, kus on võrgud välja ehitatud – on elektripostid, on laternad nende küljes, on elektrikilbid –, aga ma arvan, et need jõuavad enne ära roostetada, kui see arendus seal käima läheb. Tegelikult on põhivõrk sinna ressursi pannud ja raha on kulutatud. Ning see raha on tulnud tarbijate taskust.

Esimees Ene Ergma

Palun nüüd kõnepulti kolleeg Mihhail Stalnuhhini! Viis minutit.

Mihhail Stalnuhhin

Nii palju pole vaja, aga aitäh, proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Härra minister! Kui teile tundus, et ma õelutsesin siin, kui viitasin teie valimiseelsele lubadusele vähendada poole võrra kommunaalkulutusi, siis see on ekslik mulje. Ma olen teile siiralt tänulik selle reklaami eest. Nimelt, kolm ja pool kuud tagasi võtsin ma osa ühest ümarlauast, kus korteriühistud said kokku, et koos läbi arutada erakondade valimislubadused, ennekõike muidugi kommunaalsfääris. Seal oli ette võetud, kui mu mälu mind ei peta, viie suurema erakonna valimisplatvormid ja lubadused, aga mõjutasid muidugi ka need teleklipid. IRL-i platvorm oli konkursilt maha võetud, seda üldse ei arutatud. Üldiselt aga said kokku normaalsed, keskmis-

sed inimesed, korteriühistute esimehed. Ja nemad said väga hästi aru, et vee ja kanalisatsiooni hind ei lähe alla mitte mingil juhul. Eestis on teksil tohutult europrojekte ja need pidurdavad hinnatõusu tempot, aga hinnad tõusevad nii või teisiti ja seda teavad kõik.

Et kallineb soojus, pole mingi saladus. See on viimase nelja aastaga umbes kaks korda kallimaks muutunud ja see tõus jätkub. Ei ole mitte mingit võimalust tänases maailmas seda peatada. Elektriga on täpselt samad lood. Kõik saavad aru, et maja soojustamine on muidugi võimalik ja see võib anda heal juhul kuni 20% kokkuhoidu, aga selleks, et neid töid teostada, võetakse krediiti ja kokkuvõttes ei anna see mitte mingit kokkuhoidu. Makstes pangale laenu tagasi, kulub lõppude lõpuks täpselt sama suur summa. Nii et ma tahtsin öelda, et ärge solvuge, see on normaalne.

Teine asi on, et me hakkame regulaarselt küsima, kuidas täidetakse neid täitmatuid lubadusi. Ja alati on hea meel kuulda selliseid vastuseid, nagu täna oli see viina puudutav. Et ostuvõimekus on kasvanud, sest praegu saab keskmise pensioni eest rohkem viina osta. Jah, muidugi, 1985. aastal sai keskmise pensioni 100 rubla eest osta 20 pudelit viina. Praegu on keskmine pension vanas valuutas 4500 krooni ja selle eest saab heal juhul osta umbes 70 viinapudelit. Tõesti on ostuvõimekus kasvanud. Aga 1985. aastal ma maksin kahetoalise korteri eest kütteperioodil 25 rubla ehk viis pudelit viina. Praegu minu ema maksab selle eest 1200 krooni ehk siis 20 pudelit viina, hinnavahe on neljakordne. Korteriüür on neli korda suurenenud! Sellised loogikavälgatused teevad alati rõõmu. Nii et aitäh igal juhul!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised.

3. Vaba mikrofoni

Esimees Ene Ergma

Head kolleegid! Nüüd võite pärast haamrilööki end registreerida sõnavõtuks vabas mikrofonis. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud kolleegid! Ega ma asjaltult siin saalis istunud ja vaba mikrofoniga ooda-

nud. Mul on tegelikult üks väga tõsine teema ja see teema on eesti keel venekeelses koolis. Möödunud nädalal käis Narvas Haridus- ja Teadusministeeriumi asekancler härra Küttis. Enne Narvast lahkumist andis ta intervjuusid ja märkis – vähemalt Delfi vahendusel võib seda väita –, et üks probleem vene koolides on, et põhikooli lõpetajatel on eesti keeles äärmiselt nõrk tase. Ma olen temaga nõus ja võin konkreetseid näiteid tuua. Küsimus on aga vägagi põhimõtteline.

Et te teaksite: eesti keelt õpitakse praegu venekeelses põhikoolis üheksa aastat: 1.–9. klassini ning seda õpitakse kokkuvõttes 30 kursust ehk 1050 tundi. See ei ole kõik, sest pidevalt viiakse läbi erinevaid programme, mis peaksid lapsi rääkima panema – need on elamine kuskil mujal Eesti linnades, eesti peredes, näiteks kuskil saartel, igasugused suvelaagrid. Eri koolides antakse kolm kuni seitse õppeainet eesti keeles. Ja ometi me saame 9. klassi lõpuks sellise tulemuse, et praegu näiteks Narvas kavatseb Kreenholmi gümnaasium viia õppe üle eesti keelele, samas kui eelmisel aastal selle gümnaasiumi põhikooli lõpetajad tegid eesti keele riigieksami keskmiselt 58 punkti peale. Ma võin natuke eksida, aga minu mälu järgi sai 56-st eksami sooritajast B1 kategooria tunnistuse ainult 19. See on täielik arusaamatus!

Taasiseseisvunud Eestil sai juba 20 aastat täis ja keeleküsimus on üks tähtsaimaid riigis, sellest räägitakse kogu aeg. Äkki oskab keegi haridusministeeriumist seletada, kuidas on see võimalik, et laps, kelle pea on värske, õpivõime tugev ning motivatsioon suur, kulutab 1050 tundi eesti keele õppeks, aga ikkagi ta ei saa kõige lihtsamatestki küsimustest aru? Kas tegemist on saboteerimisega või lihtsa sooviga, et jääks püsima olukord, kus mitte-eestlased eesti keelt ei valda? Igatahes härra Küttisega me arutasime Narvas seda küsimust. Pakuti ka mõnda varianti, kuidas hakata olukorda kontrollima, kuidas parandada eesti keele õpet vene koolides. Ma olen sügavalt veendunud, et 1000 tunniga on võimalik eesti keel ära õppida, ja arvan, et lihtsalt keegi ei ole seda eesmärki just nimelt eesti keele tundidele püstitanud. Palju kergem on panna eesti keeles rääkima venekeelne bioloogiaõpetaja, las siis vene õpetaja räägib vene lastega vene koolis eesti

keeles. Kui keegi väidab, et see on väljapääs, siis ta eksib.

Ma arvan, et meil on vaja ühiskonnas debatti, diskussiooni. On vaja mõelda, kuidas seda olukorda muuta. Ma olen eesti filoloog ja ma väidan teile, et kui laps ei õpi 1000 tunniga ära mingit keelt, näiteks eesti keelt, siis on õpetamise süsteemis midagi mäda. Ma saan aru, et meist selles küsimuses praegu ei sõltu absoluutselt mitte midagi, aga ma pöördun selle tühja saali poole ettepanekuga seda debatti alustada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 16.44.

Istungi kestus 1 tund ja 44 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 17. mai 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (35 OE) esimene lugemine

2. Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (36 OE) esimene lugemine

3. Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (37 OE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatav Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kuuenda töönädala teisipäevast istungit. Nüüd on võimalus anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Meil on arupärimine lugupeetud keskkonnaministrile Keit Pentusele. Arupärimise teema on prügimajandus. Eesti prügimajandus on suures osas jagunenud kolme ettevõtte vahel. Need ettevõtted on: AS Ragn-Sells, AS Veolia Keskkonnateenused ja Adelan Prügiveod OÜ. Adelan Prügiveod OÜ on neist ainuke Eesti kapitalil põhinev ettevõte. Ta osutab elanikele ning tootmis-, kaubandus- ja ehitusettevõtetele jäätmete kogumise ja veo teenuseid Harjumaal, Tartus ja Narvas. Aktsiaselts Veolia Keskkonnateenused kuulub ülemaailmsesse Veolia kontserni, Ragn-Selli peakontor asub Stockholmist. Seega on Eestis prügivedu suures ulatuses välismaiste ettevõtete kontrolli all. See ei ole sugugi ainult negatiivne, kuna sellega kaasnevad kompetentsus selles valdkonnas ning keskkonnohioi põhimõtete arvestamine. Kuid suurte kontsernide huvid on oluliselt

laiemad ega ole piiratud vaid Eesti huvidega. Koos seitsme kolleegiga olen kirjutanud alla arupärimisele. Meil on seoses selle temaga kuus küsimust, millele tahame vastust saada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun kõnetooli Priit Toobali!

Priit Toobal

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel annan Riigikogu menetlusse pühade ja tähtpäevade seaduse § 2 muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu eesmärk on muuta ülestõusmispühade 2. püha Eestis riigipühaks ja puhkepäevaks. Eesti riigipühad üldiselt kattuvad teistes Euroopa Liidu liikmesriikides kehtestatud riigipühadega. Üks erinevus on ülestõusmispühade 2. püha, mis on enamikus Euroopa Liidu liikmesriikides riigipüha ning puhkepäev, erandid on vaid Eesti, Malta ja Portugal, kus ülestõusmispühade 2. püha on tavaline tööpäev. Seaduse jõustumise korral muutub ülestõusmispühade 2. püha Eestis riigipühaks nagu enamikus Euroopa Liidu liikmesriikides. Sellega lihtsustuks nende ettevõtete olukord, kes peavad iga päev suhtlema teistes riikides asuvate ema- ja tütarettevõtetelega. Põhjamaades ning Lätis ja Leedus, kellega Eesti on majanduslikult kõige tihedamalt seotud, on ülestõusmispühade 2. püha riigipüha ja puhkepäev. Eelnõu jõustumise korral suureneks riigipühade arv Eestis 12-ni. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Head kolleegid! Olen Riigikogu juhatause nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle adressaadile viivitamata. Olen vastu võtnud ühe seaduseelnõu. Riigikogu juhatus otsustab selle menetlusse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt.

Läheme teadete juurde. Esiteks, kolmapäeval, s.a 18. mail osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: kaitseminister Mart Laar peaministri ülesannetes, keskkonnaminister Keit Pentus ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts.

Teiseks, Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimised sotsiaalminister Hanno Pevkurile.

Veel on teatada, et täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub istungisaalis Eesti-Kambodža parlamendirühma asutamise koosolek, mille kokkukutsuja on Kalle Jents.

Head kolleegid! Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 85 Riigikogu liiget, puudub 16.

1. Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (35 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu liikmed! Asume tänase päevakorra juurde. Päevakorras on kolme Riigikogu otsuse eelnõu esimesed lugemised. Pean siiski ütleva, et tänane meeleolu on erakordselt ärev. Ei tea, millest see tuleb? Esimene päevakorrapunkt on kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli kultuurikomisjoni esimehe Urmas Klaasi!

Urmas Klaas

Proua juhataja! Austatud kolleegid! Me menetleme Riigikogu otsuse eelnõu nr 35 Eesti Rahvusraamatukogu seaduse § 23 lõike 2 kohaselt, mille järgi Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu seniste liikmete volitused lõpevad ja seoses Riigikogu uue koosseisu tööleasumisega peab Riigikogu nimetama nõukogusse uued liikmed.

Kultuurikomisjon valmistas otsuse eelnõu esimest lugemist täiskogus ette s.a 9. mai istungil. Riigikogu fraktsioonid olid esitanud Riigikogu kultuurikomisjonile järgmised kandidaadid: Jaak Allik Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni poolt, Igor Gräzin Eesti Reformierakonna fraktsiooni poolt ning

Kaia Iva Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni poolt. Eesti Rahvusraamatukogu oli esitanud raamatukogu töövaldkonna tunnustatud asjatundjate Priit Pirsko ja Sirje Virkuse kandidatuurid.

Kultuurikomisjon tegi konsensuslikult järgmised otsused: esitada eelnõu Riigikogu täiskogule arutamiseks s.a 17. mail ning teha ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimus. Mailis Repts, palun!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea komisjoni esimees! Te oma ettekandes rõhutasite, et kandidaadid on fraktsioonide esindajad. Kas tulevalt nõukogu liikmete määramisest ja sellest seadusest esindavad nad fraktsioonide poliitilisi seisukohti või on nad Riigikogu üldise arvamuse esindajad?

Urmas Klaas

Täna väga! Nad esindavad kindlasti Riigikogu. Erakonnad fraktsioonide näol on sellised kandidaadid meie komisjonile pakkunud, olles teinud kaalutletud otsuse parimate kandidaatide, Riigikogu arvamuse parimate esindajate kohta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on veel küsimusi? Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta.

Panen kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 35 lõpphääletusele.

82 Riigikogu liiget on poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 35 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 12.)

2. Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (36 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Asume teise päevakorrapunkti juurde, milleks on kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli kultuurikomisjoni esimehe Urmas Klaasi!

Urmas Klaas

Proua juhataja! Austatud kolleegid! Seoses Riigikogu XI koosseisu volituste lõppemisega ja võttes aluseks rahvusooperi seaduse § 6 lõike 2 punkti 1, peab Riigikogu otsustama rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamise. Selle päevakorrapunkti täiskogul arutamist valmistas kultuurikomisjon ette samuti s.a 9. mai istungil, kui meie laual olid fraktsioonide ettepanekud nõukogu kandidaatide kohta: Marko Mihkelson Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni poolt, Imre Sooäär Eesti Reformierakonna fraktsiooni poolt ning Ester Tuiksoo Eesti Keskerakonna fraktsiooni poolt. Komisjon otsustas teha täiskogule ettepaneku esitada otsuse eelnõu, kus on nende kolleegide nimed, täiskogu päevakorda s.a 17. mail, teha ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta. Kõik need otsused on tehtud konsensuslikult. Palun eelnõu toetada!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta.

Panen kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 36 lõpphääletusele.

76 Riigikogu liiget on poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Rahvusooperi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 36 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 13.)

3. Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (37 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane kolmas päevakorrapunkt on kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks taas kõnetooli kultuurikomisjoni esimehe Urmas Klaasi!

Urmas Klaas

Proua juhataja! Head kolleegid! Otsuse eelnõu 37 on täna täiskogu päevakorras Riigikogu kultuurikomisjoni s.a 9. mai istungi otsuse ja komisjoni palve alusel. Eelnõu on koostatud seetõttu, et Riigikogu XI koosseisu volitused on lõppenud ja Eesti Rahvusringhäälingu seaduse § 14 lõike 1 punktist 1 lähtudes peab Riigikogu otsustama rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamise. Nagu öeldud, see otsuse eelnõu oli komisjoni päevakorras 9. mai s.a istungil. Me olime pöördunud parlamendifraktsioonide poole, sest Eesti Rahvusringhäälingu seaduse järgi on fraktsioonidel kohustus nimetada oma kandidaadid rahvusringhäälingu nõukokku. Fraktsioonid seda ka tegid. Esitati järgmised kandidaadid: Priit Toobal Eesti Keskerakonna fraktsiooni poolt, Peeter Kreitzberg Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni poolt, Igor Gräzin Eesti Reformierakonna fraktsiooni poolt ning Priit Sibul Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni poolt. Need nimed on komisjoni otsuse kohaselt kantud ka Riigikogu otsuse eelnõusse.

Komisjonis tekkis küsimus, kas kolleeg Igor Gräzinil ei ole mõne telejaamaga või tele-signaali edastava jaamaga lepingulist suhet. Eesti Rahvusringhäälingu seaduse kohaselt ei tohi rahvusringhäälingu nõukogu liikmel olla lepingulist suhet n-ö konkureeriva häälinguga. Vihjati ühele saatele, kus kolleeg Gräzin käib koos kolleeg Riisaluga esinemas. Komisjoni esimehena ma seda kontrollisin. Selgus, et lepingulist suhet ei ole ja seega ei ole ka probleemi. Vastupidi, on suur rõõm, et härra Gräzini nimi otsuse eelnõus figureerib.

Komisjon tegi konsensuslikud otsused võtta eelnõu 17. mail Riigikogu täiskogu päevakor-

da, teha ettepanek panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta. Tänan!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimus. Palun, härra Väino Linde!

Väino Linde

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Kas komisjon arutas ka seda, kui oluliselt võib rahvusringhäälingu nõukogu mõjutada rahvusringhäälingu tulevikku ja funktsioone ning võimalikku käitumist?

Urmas Klaas

Me tegime oma otsuse, lähtudes Eesti Rahvusringhäälingu seadusest, mille alusel Riigikogul on kohustus nõukogu liikmed nimetada. Tegime seda teises üksmeeles ja heas usus, et rahvusringhäälingu nõukogu hakkab koosnema kompetentsetest Riigikogu liikmetest, kes ka oma tööd rahvusringhäälingu hea töö huvides teevad heas usus.

Aseesimees Laine Randjärv

Täname sisuka vastuse eest! Rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja otsusena vastu võtta.

Panen kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 37 lõpphääletusele.

78 Riigikogu liiget on poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Kultuurikomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu liikmetest Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 37 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 14.)

Head kolleegid! Täname täiskogu istung on lõppenud. Head päeva!

Istungi lõpp kell 10.21.

Istungi kestus 21 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 18. mai 2011

Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Riigikontrolli arvamus KOV-ide rahastamise kohta
2. Hinnad ja majanduspoliitika
3. Kalapüük
4. Kütte hind
5. Pensionid
6. Eesti Interneti Sihtasutuse tegevus

Istungi rakendamine

1. Bundestagi presidendi kõne
2. Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (12 SE) esimene lugemine
3. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmisega seonduvalt rahuaja riigikaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (28 SE) esimene lugemine

Infotund

Aseesimees Laine Randjärv

Head Riigikogu liikmed! Austatud Vabariigi Valitsuse liikmed ja head külalised! Alustame 18. mai infotundi. Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 38 Riigikogu liiget, puudub 63.

Head ametikaaslased! Täna infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: kaitseminister Mart Laar peaministri ülesannetes, keskkonnaminister Keit Pentus ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Täna-seks on registreeritud kuus küsimust.

1. Riigikontrolli arvamus KOV-ide rahastamise kohta

Aseesimees Laine Randjärv

Asume esimese küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Inara Luigas. Sellele vastab Mart Laar, kaitseminister peaministri ülesannetes. Küsimuse teema on Riigikontrolli

arvamus kohalike omavalitsuste rahastamise kohta. Palun, Inara Luigas, teie küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud kaitseminister peaministri ülesannetes! Esmaspäeval vastas riigikontrolör Mihkel Oviir siinsamas saalis Keskerakonna arupärimisele kohalike omavalitsuste tulubaasi kohta Riigikohtu sellekohase otsuse valguses. Nagu me kõik teame, on olemas 2010. aasta Riigikohtu otsus, millest tulenevalt heidetakse valitsusele ette, et omavalitsuste ülesanded ei ole jagatud riiklikeks ja omavalitsuslikeks ning et riigil puudub selline rahastamissüsteem, mis eristaks teistest kuludest riiklike ülesannete kulud, nii et neid saaks katta riigieelarvest. Samas on märgitud, et uus rahastamissüsteem, mille peaks ette valmistama, peab tagama, et valdadel ja linnadel oleks ülesannete täitmiseks piisavalt raha. Riigikontrolör lausus, et Riigikohtu otsuse täitmine on kõikide inimeste huvides, sest see muudab riigi ja kohaliku omavalitsuse rolli ja vastutuse ...

Aseesimees Laine Randjärv

Proua Luigas, teie küsimus, palun!

Inara Luigas

... jaotuse selgeks ning läbipaistvaks. Küsimus: miks ei ole valitsus asunud kohtulahendit täitma?

Mart Laar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud küsija! See on kindlasti väga oluline küsimus, mille te esitasite. Ma vastan sellele väga hea meelega. Teen seda eriti hea meelega seetõttu, et võin kinnitada, et seda Riigikohtu otsust, mis oli kindlasti tähelepanuväärne ja tähtis, on valitsus asunud täitma. Selles veendumiseks tasub vaid vaadata 2011. aasta eelarvet, kus on omavalitsustele pandud riiklikud ülesanded selgelt eraldatud ja nende ülesannete jaoks raha lisatud. Julgen kinnitada, et ei omavalit-

sused ega omavalitsusliidud ei ole pakkunud muid ülesandeid, mis on riiklikud ja mida tuleks eraldi rahastada. Valitsus on seda otsust arvestanud ning seda ka täitnud. Ma usun, et sama pilt vaatab vastu 2012. aasta eelarvest, kui me sellega Riigikogu ette jõuame.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Proua Inara Luigas, esimene täpsustav küsimus.

Inara Luigas

Aitäh! Austatud kaitseminister! Sedasama teemat arutas siin saalis ka riigikontrolör. Ta ütles, et midagi on justkui alustatud ja see kajastub ka 2011. aasta eelarves, kuid see pole kaugeltki see, mida Riigikohtu lahendist tulenevalt valitsuse käest nõutakse. Ta tõi välja argumendid. Riigikontroll on viie aasta jooksul auditeerinud paljusid omavalitsusi, vaadanud läbi tulubaasid, riigi pandud kohustused, nende täitmise jne. Ehmatav oli see, kui ta küsis, kas me teame, millised olid tulemused, ning selgus, et tulemused olid sellised, et ei leidunud ühtegi hästi korraldatud ja toimivat tegevusvaldkonda, kus omavalitsuste vead ja puudused oleksid tühised või formaalsed. See oli riigikontrolöri vastus. Ta lisas, et paljud omavalitsused seadusi lihtsalt ei täida. Ta tõi põhjusena välja ka selle, et see on praeguse vigase rahastamissüsteemi tagajärg.

Aseesimees Laine Randjärv

Me ootame küsimust.

Inara Luigas

Küsimus: millal ikkagi koostatakse kvaliteedistandardid teenuste kaupa?

Mart Laar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud küsija! Ka see on äärmiselt tähtis küsimus. Tegelikult on sellega pikalt ja põhjalikult tegeldud. See on seotud eeskätt sellega, milline on meie omavalitsuste reaalne võimekus, mis on omakorda seotud sellega, milline on üldse meie haldussüsteem ning mida on praeguste regulatsioonide ja kehtiva korra kohaselt üldse realselt võimalik omavalitsustelt oodata. Selle küsimusega, mille te praegu tõstatasite, valitsuses tegeldakse ja me loodame sellega edasi jõuda, kuigi see on väga keeruline. Siin võivad

tulla vägagi ootamatud ja võib-olla üldse mitte sellised tulemused, nagu eeldatakse, sest kui selle pika-pika ja põhjaliku tööga lõpule jõutakse, võivad selguda hoopis teised asjad, mis näitavad omavalitsuste praeguses korralduses olevaid põhimõttelisemaid probleeme ning sunnivad meid tegema teisi otsuseid. Pole ju mingi saladus, et Rahandusministeerium on mitme saneerimismenetluse käigus hinnanud omavalitsuste tegevust ja seda, kui palju neil oma ülesannete täitmiseks raha on. Rahandusministeeriumi hinnangul oleks omavalitsuste kohustuslikke ülesandeid vähemalt teatud kohtades võimalik täita palju väiksema raha eest, kui seda seni on tehtud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Inara Luigas, teine täpsustav küsimus.

Inara Luigas

Aitäh, minister, vastamise eest! Te ütlesite väga õigesti, et tegelikult tuleb hinnata kohalike omavalitsuste reaalselt võimekust. Iga seaduseelnõuga, mis tuleb siia Riigikogusse, me peaksimegi analüüsima iga kohaliku omavalitsuse võimekust. See, mis on aga viimasel ajal Riigikogus toimunud, on väga hämmastav. Nimelt on Isamaa ja Res Publica Liit ning Reformierakond esitanud menetluse maamaksuseaduse eelnõu, mis jätkuvalt vähendab kohalike omavalitsuste tulubaasi ja seab kohalikud omavalitsused veelgi raskemasse olukorda. Sellised seaduseelnõud lausa kutsuvad esile kohalike omavalitsuste pankrotte. Minu küsimus teile kui kaitseministrile peaministri ülesannetes on see: kas teile ei tundu, et selliste seaduseelnõudega justkui toimub sisemine rünnak kohalike omavalitsuste ehk põhiseaduslike institutsioonide vastu?

Mart Laar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud küsija! Kui ma varasemat kahte küsimust pidasin väga heaks ja täpseks, siis pean tunnistama, et viimase küsimuse teemaasetusega ei taha ma kuidagi nõustuda. Sellest küsimusest paistis välja, nagu see, kui valitsus üritab inimeste olukorda, ma rõhutan, just inimeste olukorda kergendada, oleks teile kuidagiviisi vastumeelt. Minu meelest on selle eelnõu esitamine väga õige otsus. Ma olen küll hämmingus, kui

selline lugupeetud fraktsioon – vasakpoolne ja inimeste huvide eest võitlev fraktsioon – protesteerib seaduseelnõu vastu, mis inimeste, sealhulgas iga lihtsa tööinimese ja väga paljus ka pensionäride olukorda kergendab. Seda esiteks. Seda oli natukene hämmastav kuulda. Aga mis puudutab omavalitsusi ja seda, mis nendest saab, siis ma usun, et see seaduseelnõu kujuneb üsna positiivseks näiteks selle kohta, kuidas neid küsimusi arutatakse. Kui te loete läbi eelnõu seletuskirja, siis näete, et seal on see siht väga selgelt paika pandud ja ka välja öeldud. Ma usun, et me suudame selle lubaduse ilusasti ja selgelt ühisel jõul täita. Aga see siht – inimeste olukorda parandada – on hea ja õige. Ma usun ja loodan, et see seaduseelnõu leiab selles saalis üle valitsuskoalitsiooni piiride ulatuva toetuse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Täna on meil kuus eelnevalt registreeritud teemat, millest me püüame selle tunni aja jooksul võimalikult palju ära käsitleda. Palun, Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra minister peaministri ülesannetes! Teie vastused olid muidugi äärmiselt pealiskaudsed ja loosunglikud. Kui te niimoodi hakkate ka Kaitseministeeriumi juhatama, siis on kaitsevõime tulevikus ikka väga suure küsimärgi all. Aga see selleks. Et teil oleks kergem vastata, küsin konkreetselt. Kogu halduskorraldus, omavalitsuste rahastamine ja haldusreform on kogu aeg olnud IRL-i haldusalas, sest regionaalminister on teie erakonnast. Mispärast on need asjad tegemata ja miks on Eestis tegemata ka haldusreform? Palun nüüd konkreetset vastust!

Mart Laar

Aitäh! See küsimus läheb küll üsna oluliselt välja Inara Luigase esitatud küsimuse teemast, kuid ma ikkagi vastan. Ja vastan õige konkreetselt: see on tegemata selle tõttu, et ühiskonnas ei ole leitud konsensust. Kas selle konsensuse otsimist võib nimetada pikaleveninuks? Seda võib kahtlemata niimoodi nimetada. Selle konsensuse otsimisega tegeles agaralt ka valitsus, kuhu kuulus Keskerakond. Vaban-

dage, aga ma ei mäleta teie konkreetseid ettepanekuid, kuidas seda reformi läbi viia.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud Mart Laar! Ma tuletan teile meelde, et kui meie olime valitsuses, siis me suurendasime omavalitsuste teederaha ja samuti suurendasime omavalitsustele mineva üksikisiku tulumaksu osa 11,8%-lt 11,9%-le, mis on väga suur tõus. Ma ei näe, et praegune valitsus oleks kuidagi teisiti hakanud omavalitsustesse suhtuma ja seda ei saagi olla, sest valitsus on ju endine. Kõige suuremad kärped tehti omavalitsuste arvel, just nimelt seoses selle tulumaksumääraga, sisuliselt tõsteti 5% ümber riigieelarvesse, tasandusfondi vähendati. Tegelikult sõltub maaelu areng lootusest, et saadakse abi Euroopa Liidu fondidest. Neid külgi on negatiivsena välja toodud ka inimarengu aruandes ja ...

Aseesimees Laine Randjärv

Marika Tuus, palun küsimust!

Marika Tuus

Miks te soovite omavalitsusi nõrgana hoida?

Mart Laar

Miks me soovime omavalitsusi nõrgana hoida? Ei, vastupidi, lugupeetud küsija. Me soovime omavalitsusi kahtlemata tugevdada ja valitsuse programmis on ka need sätted sees. Ma täpsustan: vaadates neid raskeid ja keerulisi aegu, kui valitsus oli sunnitud tegema kogu ühiskonnas kärpeid, selleks et me praegu võiksime vaadata majanduses kasvunumbreid ega peaks tegelema selliste probleemidega nagu mõni teine Euroopa riik, tuleb öelda, et omavalitsused ei kuulunud nüüd küll nende hulka, kellelt kõige rohkem oleks kärbitud. Kärbiti ikka ka väga paljudes teistes kohtades. Loomulikult, need kärped omavalitsustes, mida tehti, olid väga valusad. Valitsuses on olemas konsensus, millele ma enne viitasin. Me liigume selles suunas, et valitsusel tuleb, kui vähegi võimalik, muuta olukorda ja neid otsuseid, mida me olime sunnitud tegema. Ma usun, et me liigume selles suunas õige ilusasti ja otsi-

me lahendusi. Kohe päris kindlasti mitte ei maksa arvata, et omavalitsuste saatus valitsusele korda ei lähe.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. Hinnad ja majanduspoliitika

Aseesimees Laine Randjärv

Asume teise küsimuse juurde, mille teema on hinnad ja majanduspoliitika. Selle on esitanud Riigikogu liige Marika Tuus majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud härra majandusminister! Ega praegu vist ei olegi rahva jaoks suuremat muret kui see tohutu hinnatõus. Me oleme juba neljandat kuud järjest kogu Euroopa suurima hinnatõusuga riik. Me oleme halvas mõttes ees isegi Lätist ja Leedust. Eriti rängalt tõusevad toiduainete hinnad. Suhkru hind Eestis ületab juba selle hinda vanades Euroopa riikides. Hinnatõusudel ei ole lõppu näha. Teame, et kahe viimase aastaga tõusis elektri hind 24%, nüüd tõusevad võrgutasud ja tuleb jälle umbes 6%-line hinnatõus. Loomulikult, kui elektri hind hakkab kujunema börsil, tõusevad hinnad veelgi umbes kolmandiku võrra. Seega on ees üldine hinnatõusupall.

Aseesimees Laine Randjärv

Me ootame küsimust.

Marika Tuus

Te võtsite valimistel põhiloosungiks võitluse monopolidega. Miks te pole seda teinud ja toimite lausa vastupidi?

Juhan Parts

Aitäh! Meie jaoks on monopolidega võitlemine tähtis, selleks et hoida administratiivseid hindu kontrolli all. Ma arvan, et kui te jälgite monopolide ohjeldamise seaduse rakendamist, siis te näete reaalseid tulemusi: sooja hind Tallinnas alanes, vee hinna suhteliselt karm tõus lükati tagasi. Praegu käib menetlus, kas Tallinna Vesi peaks hinda alandama või mitte. Mina ei oska seda öelda, seda otsustab Konkurentsiamet. Ma arvan, et reguleeritud hindade

osas on eelmise Riigikogu otsus monopolide ohjeldamise seaduse kohta andnud kindla raamistikku, nii et administratiivsed hinnad on tegeliku kontrolli all. Ma rõhutan: tegeliku kontrolli all. Konkurentsiametis tuleb kooskõlastada kõik soojaettevõtete teenuste hinnad ja ka enamik vee-ettevõtete teenuste hindu. Mis puudutab üldist hinnaseisu, siis lohutuseks võib öelda, et me näeme (ma mõtlen valitsustervikuna) inflatsioonitempo aeglustumist: 2012. aastal on see 2,8%, 2013. aastal 3%. Kui me jagame hinnatõusu komponentideks, siis me näeme, et enamik hinnatõusust tuleneb paljuski välissurve. See on objektiivne nähtus, mida me peame jälgima. Ma ei taha öelda, et kogu inflatsioon tuleneb välisest hinnasurve, aga suur osa sellest siiski tuleneb, ennekõike puudutab see nafta hinda, millel on kaudne mõju energia hinnale laiemalt, ja loomulikult ka toiduainete hindu. Nagu tervel maailmal, nii on ka meil raske neid hindu prognoosida. Loodetavasti muutub olukord selliseks, kus need hinnad vähemalt stabiliseeruvad sellel tasemel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, minister Parts! Te saate järgmisele küsimusele vastates sellel teemal edasi rääkida. Ma palun austatud küsijat: püüame ka sissejuhatava kõne ja küsimusega ühe minuti sisse mahtuda! Marika Tuus, esimene täpsustav küsimus.

Marika Tuus

Aitäh! Meil käis fraktsioonis külas Konkurentsiameti juht Märts Ots. Tema jutust me küll mitte mingeid hinnalangusi välja ei lugenud, otse vastupidi. Me teame, et kõige alus on elekter. Selge, et me ei saa hakata tulevikus Skandinaavia n-ö börsihindu ümber korraldama, küll aga saaksime alandada makse ja aktsiise. Me teame, et kodutarbijatele on elektriaktsiis praegu viis korda kõrgem, kui näeb ette Euroopa Liidu miinimumnõue. Aga valitsus seda langetada ei taha. Ka käibemaksu ta alandada ei taha. Toasoe on üle Eesti siiski aina kallimaks läinud, prügiveo hinda on viimasel ajal tõstetud umbes 20%. Vaatame näiteks AS-i Emajõe Veevärk. Kui opereerimine läks talle üle, siis läks ka teenus ...

Aseesimees Laine Randjärv

Palun küsimust!

Marika Tuus

... hüppeliselt kallimaks. Ma siiski küsin: miks te ei ole tegutsenud nii, nagu te enne valimisi lubasite, miks te ei ole ohjeldanud hinnatõusu ja hindu alandanud?

Juhan Parts

See oli täiesti vale küsimuseasetus. Me ju tegutseme selles suunas. Palun tõstke silmad oma paberitelt, vaadake, mida valitsus teeb, ja kiitke valitsust. Monopolide ohjeldamise seadus on vastu võetud, Konkurentsiamet tegutseb. See seadus loob pikaajalise võimaluse kindlasti ka hindade alandamiseks, ma seda üldse ei välista. Mis puudutab turu avanemist, siis on lihtne hirmutada inimesi tohutu hinnatõusuga, aga vaatame Põhjamaade elektribörsi kogemust kümne aasta jooksul. Nagu ma ütlesin esmaspäeval teiega vesteldes, ka seal võivad hinnad kõikuda ja tarbija peab selle omaks võtma. Aga kui me võrdleme näiteks Põhjamaade elektribörsi hindu, siis aastal 2006 oli see hind madalam kui reguleeritud hind Eestis, isegi aastal 2009 oli see enam-vähem samas suurusjärgus. Jah, viimastel aastatel on Põhjamaade elektribörsi hind olnud tavapärasest kõrgem. Nii et ka selles osas me läheme teise majanduskeskkonda või situatsiooni. Mis puudutab kaudseid makse, siis siin on meil tõenäoliselt poliitilised erimeelsused. Valitsuskoalitsioonil on selge poliitika, et kaudsete maksude alandamine tegelikult ei aita neid perekondi või inimesi, kellel võib olla toimetulekuga raskusi. Tuleb pakkuda hästi kättesaadavaid sotsiaalteenuseid ja aidata nendel inimestel toime tulla, mitte ei tule lihtsalt vähendada käibemaksu ja aktsiise, sest on küllalt inimesi, kelle toimetulekule see otseselt erilist mõju ei avalda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marika Tuus, teine täpsustav küsimus!

Marika Tuus

Aitäh! Me tõesti hea meelega kiidaksime teid, aga me ei saa seda kuidagi teha, sest eelmise valitsusperioodi ajal langes meie majandus 26%: +10%-lt -16,5%-le. See on väga-väga suur langus. Ma saan aru, et praegu majandus tõuseb, aga vaadake, kust kohast see tõusma hakkab. Pealegi toimub see ainult eks-

pordi ja hinnatõusude tõttu. On näha, et seni toiminud ultraliberaalne majandusmudel, riigi mittesekkumine ja madalad maksud, on aegunud. Mis on üldse meie majanduse sisu või millal toimub pööre teadmistepõhisele majandusele? Millal me teeme kindlaks, mis alal oleks vaja ettevõtlust arendada? On teil niisugused analüüsid olemas? Me teame, kui palju teadlasi, tegelikult väga tarku teadlasi töötab välisriikide heaks.

Aseesimees Laine Randjärv

Teie küsimus, palun!

Marika Tuus

Ma olen selle küsimuse sees juba kaks küsimust esitanud.

Juhan Parts

Kui küsimus oli see, kas analüüsid on olemas, siis vastus on jah. Me teeme neid juurdegi. Kui te lubate ühe väikese nalja, siis ütlen, et, tõepoolest, Reformierakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu eelmine valitsus nägi kurja vaeva, et tekitada maailmamajanduses kriisi. Aga me saime sellega hakkama! Ka teie olete seda märganud. See oli tõepoolest ainult iroonia, see polnud mõeldud tsiteerimiseks. Küsimus, mille ma kinni püüdsin, oli teadmistepõhise majanduse kohta. Õige küsimus. Ma arvan, et selle üle me võiksim siin vastastikku rohkem arutleda ja ka ideid genereerida. Aga veel kord ütlen, et see on üks indikaator, mis ei pruugi veel näidata, et me areneme ja liigume n-ö kallimate töökohtade või rohkem teadmistel baseeruva majanduse suunas. Kriisi ajal suurenes teadusesse, arendustegevusesse ja innovatsiooni paigutatud vahendite osakaal kuni 1,45%-ni SKT-st. Võrdlusena ütlen, et 2000. aastal, kümme aastat tagasi moodustas see 0,6% rahvuslikust kogutulust. Oma osa on kindlasti valitsusel, oma osa on ka sellel, et meil on olnud võimalik kasutada Euroopa fonde. Aga need on olnud valitsuse poliitilised otsused. Kõige positiivsem on see, et tegelikult on teadusele, arendustegevusele ja innovatsioonile tehtud kulutustes kasvanud erasektori ehk eramajanduse osakaal. See vahekord on praegu umbes järgmine: erasektor 45%, valitsussektor 55%. Me peame selles suunas loomulikult jätkama, riik peab panustama vahendeid ja töötama selle nimel, et ka eramajandus

tuleks sellega kaasa. Seda laadi investeeringud mängivad siin tegelikku rolli. Ma ei hakka praegu rääkima kas või viimase nädala uudisest, et üle maailma tuntud firma ostab Eestis baseeruva ettevõtte 8,5 miljardi dollari eest. Seal töötavad 400 inimest töötavad Eestis, nad ei tööta mitte kuskil mujal. Nad maksavad makse siin.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, härra Parts! Sellele küsimusele vastamise aeg on lõppenud. Läheme nüüd kohapeal registreeritud küsimuste juurde. Saab esitada kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud majandusminister! Minu küsimus puudutab majanduspoliitikat. Vabariigi Valitsus on öelnud, et eriotstarbelise kütuse jagamise kord muutub, aga head asenduskorda pakutud ei ole. Seda on kinnitanud teie kolleeg põllumajandusminister, kellelt ma olen seda küsinud. Mina tahaksin teid kiita ja tahan teid paluda, et kui teil on selle uue korra kohta häid mõtteid, et te siis need avaldaksite.

Juhan Parts

Põhimõtteliselt on valitsuse poliitika selline, et nendes sektorites, kus eriotstarbelise või vähem maksustatud kütuse kasutamine on loogiline ja põhjendatud, tuleb see asendada otsetoetustega. Näiteks põllumajanduses, mis teile tõenäoliselt huvi pakub. Praegu Rahandusministeerium koos teiste asjaosaliste ministeeriumidega töötab välja korda, kuidas asendada see erandlik kütuseaktsiis otsetoetustega. See on kindlasti efektiivsem kui üldiselt rakendatav erand. Seda tuleb teha, esiteks, nendes sektorites, kus see on majanduslikult põhjendatud, teiseks, seal, kus turukonkurents ei mängi tegelikult nii suurt rolli. Võtame näiteks ehituse. Ka ehituses kasutatakse seadmeid, kus on teatud mõttes erisused. Me oleme kõvasti vaielnud selle üle, kas seal on erand põhjendatud või mitte ja milline võiks olla selle mõju lõpphindadele ehitushindade puhul. Kui me vaatame ehitushindade kõikumist ja seda, milline on tegelikult eriotstarbelise kütuse mõju kuludele ühe objekti ehitamisel, siis minu arvates me näeme, et selline erand ei ole majan-

duslikult põhjendatud. Kompenseerimiskord sektori jaoks, kus see on majanduslikult põhjendatud, tuleb. Need asjad peaksid jõustuma ikka üheskoos, nii eriotstarbelise kütuse kasutusvaldkondade vähendamine kui ka otsetoetuste rakendamine, kus vaja.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Igor Gräzin!

Igor Gräzin

Austatud härra minister! Ma ei ole eelkõnelejaga päris nõus. Minu arust vaevab Eesti valijat kõige rohkem hoopis teine teema: Keskerakonna rahastamine Moskvast ja see, kas see toimub või ei toimu. See on ka Keskerakonna enda probleem. Minu arust on see probleem nr 1. Aga kui me räägime elektrienergia hinna tõusust, siis probleem nr 2 on järgmine. Kas ma saan õigesti aru, et elektrienergia hinda mõjutab väga tugevalt see, et meil on vaja moderniseerida energia tootmise põhivahendid – katlad, traadid, postid, generaatorid jne –, ja et me oleme selles osas ajast natuke maha jäänud?

Juhan Parts

Lühike vastus on kindlasti jaatav. Kui me vaatame elektrisüsteemi investeerimise tempo, siis tegelikult perestroika ja Eesti taasiseisvumise aeg jätsid siia suhteliselt suure augu. Mõneti me praegu panustame elektri tootmisvõimsustesse ja ka elektrivarustuse infrastruktuuri selleks, et katta tollast alainvesteeringut. See on selge mis selge. Selleks et investeeringud tehtaks majanduslikult kõige ratsionaalsemana, on mõistlik organiseerida toimiv, tarbijat kaitsev turg. Seda me tootmisvõimsuste osas ju tahame teha. Võib-olla mõni kujutab ette, et majandusminister annab käsu, et mine ehita kuhugi elektrijaam. Päris nii see ei toimi. Kui me isegi annaksime käsu, siis selleks, et raha saada, peame ikkagi minema kapitaliturgudele, kas Stockholmi või Londonisse, ja seal küsitakse, milline on meie majanduskeskkond ja meie turu olukord 20 aasta pärast. Selle põhjal annavad nad investeerimiseks raha. Tegelikult need muudatused, mida me teeme pikaks ajaks, annavad tarbijale kindlasti kõige mõistlikuma hinna.

Aseesimees Laine Randjärv

Tänan! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. Kalapüük

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme kolmanda küsimuse juurde, milleks on Valeri Korbi küsimus keskkonnaminister Keit Pentusele. Küsimus on kalapüügi kohta. Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud proua minister! Eelmisel aastal keelati keskkonnaministri määrusega Peipsi järvel kolm kuud enne aasta lõpu kalapüük. Proua minister, palun selgitage, mis saab kalapüügist Peipsi järvel sellel sügisel, kui ühe kuuga on kohakvoodist kaks kolmandikku välja püütud ning taas kord ähvardavad kalureid teisel poolaastal ennetähtaegsed püügikitsendused.

Keit Pentus

Aitäh, austatud juhataja! Hea küsija! Kõigepealt aitäh selle küsimuse eest, mis on ilmselt väga paljude kalurite jaoks oluline. Ma arvan, et selle küsimuse käsitlemine siin saalis tuleb ainult kasuks. Ei saa öelda, et kvoot oleks välja püütud juba kahe kolmandiku ulatuses, aga kohakvoodi seis on üsna selle lähedal. Ma saadan teile hiljem kõik need andmed elektrooniliselt, aga siin loen osa neist ette. Aprilli lõpu seis oli selline, et selle aasta püügikvootidest oli 1744-tonnisest ahvenakvoodist ametlikel andmetel ära kasutatud 3%, 110-tonnisest haugikvoodist 42% ja 600-tonnisest latika püügikvoodist 24%. Kohakvoot on 600 tonni ja sellest oli aprilli lõpu seisuga ära kasutatud 57%. Tõepoolest on see protsent päris suur. Oluline nendest, nagu te ka oma küsimuses mainisite, on seesama kohakvoot. Kui kvoot ammendub, siis see paratamatult tähendab püügikeeldu, sest ükskõik millist püügivahendit kasutada, sellega püütakse ka koha. Nii et praegune prognoos on tõesti selline, et tõenäoliselt võib see sügishooaeg jääda meie kaluritele suhteliselt lühikeseks. Kui kohakvoot ammendub, siis tuleb rakendada piiranguid. Sisuliselt on Keskkonnaministeeriumi soovitus kaluritele olnud see, et tuleb teha tihedamat koostööd ja jagada kvooti aasta peale pisut ühtlasemalt. Selline see seis hetkel on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb, esimene täpsustav küsimus!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Peipsil on tekkinud olukord, kus Vene kalurid püüavad aasta ringi, kuid Eesti kalurid on pidanud piirangute tõttu püügi peatama. Milliste seisukohtade ja ettepanekutega läheb Keskkonnaministeerium Eesti-Vene kalanduslääbirääkimistele, et kindlustada õiglane kalavaru kasutamine Peipsi järvel?

Keit Pentus

Aitäh ka selle küsimuse eest! Lääbirääkimised toimuvad juuni keskpaigas. Nagu igal aastal, nii on ka sel korral Keskkonnaministeeriumil enne oma positsioonide lõplikku kinnitamist plaanis üks tõsisem nõupidamine kaluritega, et meie positsioon koostada ja seda ühtlustada. Sel aastal on see täpselt samamoodi. Ma hea meelega hoian Riigikogu keskkonnakomisjoni kursis nende läbirääkimiste tulemustega. Lääbirääkimiste lõpp jääb küll juuni keskele, aga ma arvan, et on mõistlik, kui keskkonnakomisjon on nendega kursis. Mis puudutab Venemaa Föderatsiooni püügikvooti, siis kvoodid iseenesest on riikide vahel võrdselt jagatud. Ma tõin eespool välja Eesti andmed. Venemaa ametlike andmete alusel on nemad praeguse seisuga kasutanud oma kvooti kõikide liikide puhul kokku umbes 10%. Eesti arvud olid palju-palju suuremad. Venemaa Föderatsiooni andmed ütlevad, et aprilli lõpu seisuga oli ahvenakvoodist välja püütud 2%, haugikvoodist 16%, latikakvoodist 5% ja meid kõige enam huvitavat koha on Venemaa Föderatsioon esitatud andmete alusel aprilli lõpu seisuga välja püüdnud ainult 6% kvoodist. Nende väide on see, et neil ei olnud talvine jääalune püük nii edukas, kui see oli Eesti poolel ja sellest on tulnud ka väga suured erinevused ametlikes andmetes. Ütlen veel kord, et mis puudutab positsiooni läbirääkimistel, siis selle ettevalmistamisel me teeme koostööd ka Eesti kaluritega ning läbirääkimiste seisuga hoiame hea meelega kursis Riigikogu keskkonnakomisjoni ja informeerime teda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, kolleeg Valeri Korb, teine täpsustav küsimus!

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud proua minister! Kuidas hindate olukorda, kus ahvenavaru on hea, kuid kalureid ähvardab siiski Keskkonnaministeeriumi määrus, millega võidakse keelata kalapüük paljude kalapüügivahenditega, mille tagajärjel jääb Eestile eraldatud ahvenakvoot osaliselt välja püüdmata?

Keit Pentus

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud küsija! Ahvenavaru on tõepoolest väga hea. Kaluritel on võib-olla mõistlik panna praeguses olukorras rohkem rõhku ahvenapüügile mõrdadega, arvestades just olukorda, et isegi kui kohakvoot ei ole veel ammendumas, siis sügiseks on seda ikkagi alles ainult alla poole. Mis puudutab piiranguid, siis mörrapüügile me praeguse seisuga mingeid piiranguid ei kavanda. See püük saab kesta suvi läbi, kuid samal ajal on keelatud püük võrkude ja põhjanootadega, seda just sellel põhjusel, et nendesse satub suurtes kogustes koha. Mis puudutab veel piiranguid, siis teile on ilmselt teada, et põllumajandusministril on suhteliselt hiljuti tehtud muudatuse alusel võimalus väga kiiresti reageerida. Kui on näha, et kohakvoot on juba näiteks 90% täidetud, siis on võimalik ajutiselt käskkirjaga rakendada ajutisi piiranguid. Kui andmete täpsustamisel selgub, et kvooti on veel alles, siis on võimalik, et püügivahendite lubamise suhtutakse paindlikult. Kas seda on põhjust sel sügisel rakendada ja kas rakendatakse, on vara öelda, aga igal juhul ma tean, et Põllumajandusministeerium seda teemat väga põhjalikult jälgib ja neid võimalusi kaalub.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Igor Gräzin, palun!

Igor Gräzin

Austatud proua minister! Siin saalis on vist neli rahvasaadikut, kes kuuluvad küll eri erakondadesse, aga esindavad ühte ja sedasama – Peipsi kalurite huve. Jätkates kolleeg Korbi tõstatatud teemal, tahan tähelepanu juhtida või öelda, et mul on niisugune tunne, et me mängi-

me venelastega erinevaid mänge. Me räägime kvootidest, mingitest paberitest, nooda- ja mörrapüügi keelamisest jne. See kõik on ilus, aga reaalselt toimub ju Venemaa poolel valitsuse sanktsioneeritud röövpüük, mis on Eesti kaldalt ka näha. Kas on mingisuguseid ideid, kuidas sundida Vene poolt tsiviliseeritud käituma? Sest mis mõtet on meil rääkida kvootidest, kui Vene kalur tuleb ja tõmbab lihtsalt põhja tühjaks? Null!

Keit Pentus

Aitäh, hea küsija! Ma arvan, et see, mida ma ütlen, ei kehti mitte üksnes küsija kohta, vaid ka kõigi ülejäänute kohta. Kui kellelgi on andmeid seaduste rikkumise kohta, siis tuleb nende andmetega pöörduda pädevate institutsioonide poole. Mis puudutab Eesti ja Venemaa koostööd Peipsi kalapüügi küsimuses, siis pean ütleva, et koostöö ja läbirääkimised on siiani olnud ka ametnike tasandil pigem suhteliselt konstruktiivsed. Siin oli viide esitatavate andmete kohta ja selle kohta, kas need andmed on päris korrektsed või mitte. Andmeid kogub ja esitab ikkagi see riik, kes kala püüab, ehk Eesti kogub, esitab ja kontrollib oma andmeid, Venemaa enda omi. Meil ei ole paraku võimalust iga päev kontrollida, kas Venemaa esitatavad andmed on komakohani täpsed või mitte. Küll toimuvad kaks korda aastas mõlema poole ühised ekspeditsioonid, et olukorda kontrollida. See töö käib. Aga tulen tagasi oma vastuse alguse juurde: kui kellelgi on andmeid, et ühte või teist seadust Eesti Vabariigis rikutakse, siis tuleb sellele reageerida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea minister! Kuulates teie ja Valeri Korbi asjalikku diskussiooni ning liites neid arve, meenus mulle, et Peipsist on püütud umbes 4000 tonni kala aastas. Kas nüüd on kvoodid vähenenud ja milline on perspektiiv? Kui ma lõin kokku need arvud, mida te ette lugesite, siis ei saanud ma kuidagi 2000 täis.

Keit Pentus

Aitäh küsimuse eest! Kvoodid sõltuvad ikkagi kalavarust. Näiteks oli juttu päris heast

ahvenavarust. Ahvena puhul on olukord selline, et päris mitme aasta tugev varu võimaldab tõenäoliselt juba järgmisel aastal seda kvooti hinnanguliselt 500 tonni võrra kasvatada. Samamoodi on näiteks kohaga. See põlvkond, mida praegu püütakse, on hästi tugev, 2005. aasta põlvkond. Järgmine niisama tugev põlvkond tuleb alles 2009. aastast, mis tähendab, et sel aastal on tõenäoliselt üsna suur probleem, et ka sügishooajal satub püügivahenditesse terve hulk alamõdulisi kalu. See on probleem, millele tuleb lahendus leida kaluritel, teadlastel ja nn kalanduse administratsioonil koos. Kogused, jah, on aastati erinevad ja sõltuvad konkreetsest kalavarust. Praegu saab ja tuleb öelda, et kalavaru Peipsis on iseenesest üsna heal järjel. Selline see seis on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan kolmanda küsimuse käsitlemise.

4. Kütte hind

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme neljanda küsimuse juurde. See küsimus on majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile kütte hinna teemal ning küsimuse esitab Riigikogu liige Tarmo Tamm. Palun!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Väga austatud härra minister! Te väitsite, et konkurents toimib meil kõikides valdkondades. Ma püüan teile väita vastupidist. Konkurentsiameti andmetele tuginedes võib väita, et sooja hind on soodsam nendes piirkondades, kus kasutatakse kütteks puitu ja turvast: nendes piirkondades on sooja hind 650–750 krooni megavatt-tunni eest. Kõige kõrgem on sooja hind maagaasi või vedelkütust kasutataval ettevõtetel. Seal on sooja hind umbes 1000 krooni megavatt-tunni eest. See tähendab, et hinnavahe on umbes kolmandik. Siit tulenebki minu küsimus: kuidas sundida neid ettevõtteid, kes kütavad gaasi ja vedelkütusega, kasutama kohalikku kütust, viima sooja hinda alla ja looma sellega töökohti, et see raha jääks Eestisse?

Juhan Parts

Aitäh! Hea küsimus. Monopolide ohjeldamise seaduses on muide ette nähtud selline mehhanism, et Konkurentsiametil on teatud võimalused suunata investeringuid soojatootmisse, sõltuvalt kasutatavast kütusest. Tõsi küll, me peame möönma, et see ei juutu kiiresti, aga teoreetiliselt ja ka praktiliselt on see võimalus olemas. Me näeme mitmel pool Eestis, et kallimatel kütustel baseeruvad soojatootmised lihtsalt kaovad turult n-ö hinnaseisu tõttu. Loomulikult, alati on küsimus ka 10–15 aasta hinnaperspektiivis, aga selline mehhanism on selle seadusega ette nähtud. Teine asi, millele sooja hinna puhul tasub tähelepanu juhtida, on otsused, mida tavaliselt tehakse n-ö automaatselt. Need on need kaugküttepiirkonna määramise otsused, mida seaduse kohaselt teevad omavalitsused. Tegelikult peaks muidugi minema rohkem selles suunas, et anda ka üksikutele kortermajadele ja kortermajade piirkondadele võimalusi väljuda kaugküttepiirkonnast, kui neil selleks soovi on. Teisisõnu: omavalitsused peaksid neid otsuseid tegema märksa sisulisemalt, mitte looma kergekäeliselt seda nn administratiivset monopoli, kellel on tänu omavalitsuse otsusele suhteliselt muretu elu, kuna talle on tagatud kindel kliendibaas. Ma arvan, et Konkurentsiameti ja omavalitsuste koostöö on tulevikus võtmetähtsusega küsimus, et meil tekiks efektiivne soojamajandus. Tarbijad peaksid selle tulemusena võitma hindades.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Praegu rohkem küsimusi ei ole. Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. Pensionid

Aseesimees Laine Randjärv

Asume viienda küsimuse juurde. Küsija on Riigikogu liige Viktor Vassiljev ja teema on pensionid. Vastab Mart Laar, kaitseminister peaministri ülesannetes. Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh! Härra minister peaministri ülesannetes! Viis nädalat tagasi kirjutas Eesti Päevaleht pensionäridest, kes maksid liigselt tulumaksu, kuna olid jätnud õigel ajal avalduse esitamata.

Neli nädalat tagasi küsisin infotunnis peaminister Ansipi käest, kuidas selle asjaga on. Sain vastuseks, et ega riigil ei ole kohustust jälgida, kuidas kodanikud tarbivad neile ette nähtud hüvesid, pealegi on suur osa nendest inimestest kas nõrgamõistuslikud või asotsiaalse eluviisiga. Aga peaminister siiski lubas, et inimesi teavitatakse, kogutakse nende käest avaldused ja ülekohtuselt makstud tulumaks makstakse tagasi. Kuu aega on möödunud, ajakirjanduses ega kuskil pole selle kohta piuksugi infot olnud. Minu valijad tunnevad huvi ja küsivad minu käest, mis värk on. Teie olete täna ja praegu meie jaoks peaminister. Ma küsingi: kuidas on see asi kulgenud, kuidas on läinud teavitus ja tagasimaksmine?

Mart Laar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud küsija! Tegemist on kahtlemata tähtsa küsimusega. Kui vaadata kogu seda protsessi, siis selle informatsiooni avalikustamine on üsna kiiresti kaasa toonud maksuvabastuse taotlemise avalduste täiendava laekumise pensioniametile. Aprilli keskpaiga seisuga oli neid laekunud juba ligi 400, sealt neli päeva edasi, kui ka valitsuse tasandil sel teemal sõna võeti, juba üle 1000. Tõdedes seda, et see on üsna hea õppetund sihikindla ja konkreetselt suunatud kommunikatsiooni vajalikkuse kohta, on Sotsiaalkindlustusamet saanud pensionäridele konkreetsed nimelised teated selle kohta, kuidas nad selles olukorras peaksid toimima. Ma uurisin ka välja, et selle küsimusega tegeleb komisjon, kuhu teiegi kuulute. Enne kui ma siia ette tulin, rääkisin komisjoni esimehe Margus Tsahknaga, kes selle probleemi lahendamise nimel tõsisist tööd teeb ning on pidevalt ühenduses Sotsiaalkindlustusametiga, et need kutsed päralt jõuaksid.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Viktor Vassiljev, esimene täpsustav küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra minister peaministri ülesannetes! On teada, et paljud neist inimestest on väga kõrges vanuses ja nii mõnegi maine teekond võib lõppeda enne, kui õnnepäev käes. Nad on siis ära kolinud paremasse ilma, kus pole valu ega vaeva ega

härta Ansipi juhitud valitsust. Nii jääbki see raha neil kätte saamata või jääb riigi kätte. On teil teada, mida kavatseb riik selle rahaga ette võtta? Isegi summad on mingil määral prognoositavad, sest teatud vanusegruppide suremus on ju teada. Kui seda raha hakatakse jagama, siis milliste tunnetega teie kui valitsusliige selles protsessis osalete?

Mart Laar

Lugupeetud küsija! Pean tunnistama, et mul läheb natukene raskeks leida seoseid teie teise küsimuse ja praeguse teema vahel. Aga eks ma pea üritama, kui te juba niimoodi küsite. Selliste morbiidsete ennustustega ma siin kõnepuldis siiski kaasa minna ei tahaks. Küll aga peaks riik sellest probleemist õppima ja tegema tõsisist tööd, mida riik ka teeb, et edaspidi saaksid inimesed informatsiooni paremini kätte. Tuletame meelde probleemi ulatust. Kui me vaatame aprilli alguse seisuga, siis Eestis oli ligi 290 000 vanaduspensionäri. Neist olid avalduse üldise maksuvabastuse rakendamiseks esitanud ligi 235 000. Me räägime umbes 17 000 inimesest, kelle puhul kommunikatsioon jäi nõrgaks ja viletsaks. Kindlasti peab riik suutma kommunikatsiooni tagada ja tegema tööd selleks, et seda parandada. Nagu ma ütlesin, seda me ka teeme.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev, teine täpsustav küsimus!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra minister peaministri ülesannetes! Minu morbiidsed emotsioonid ei ole pärit mitte minult endalt, vaid paraku nendelt eakatel inimestelt, kes on minu poole selle küsimusega pöördunud. Aga ma tahan teie käest uurida järgmist. Vaadake, asi on selles, et probleem ei puuduta mitte ainult 17 000 inimest, vaid 290 000 vanaduspensionäri, kellest paljud ei mäleta, kas nad on avalduse esitanud või ei ole. Mul on andmed Sotsiaalkindlustusametist, et ameti koridorid on täiesti umbes inimestest, kes esitavad küsimusi ja üritavad avaldust kirjutada. Üldse on inimesed segaduses. Segadus on tekitatud 290 000 inimesele. Ütelge, palun, mis hinnangu teie annate valitsuse tegevusele selle probleemi lahendamisel.

Mart Laar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud küsija! Mul oli nüüd veel raskem teie küsimusest aru saada. Ma alguses nagu tajusin, et te rääkisite 290 000 inimesele tekitatud probleemist, kellest 235 000 ei tea, kas nad on selle avalduse esitanud või mitte. Siis sain aru, et valitsus või Eesti riik on milleski süüdi, sest me oleme sellise maksuvabastuse kehtestanud. Mina küll arvan, et Eesti riik tegi seda maksuvabastust kehtestades õige sammu, ja arvan, et me ei ole tekitanud inimestele probleemi sellega, et me selle kehtestasime. Kui te tahate sellele vihjata, siis ma olen jälle väga üllatunud, kuidas teil küll selline arvamus võis tekkida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd üks kohapeal registreeritud küsimus. Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, proua eesistuja! Austatud härra minister! Teil on õigus, me tõesti arutasime seda teemat sotsiaalkomisjonis ja jõudsime üksmeelselt järeldusele, et ilmselt puudutas see infopuudus suuremas osas venekeelseid elanikke. Kuna te tunnistasite, et see oli valus õppetund, siis kas saab siit järeldada, et edaspidi parandab valitsus venekeelse elanikkonna informeerimist ka selles valdkonnas?

Mart Laar

Aitäh küsimuse eest! Väga võimalik, see võib nii olla. Minul kahjuks puuduvad konkreetsed andmed, millist elanikkonnakihti see puudutab. Kuid kindlasti peab valitsus informatsiooni jagamist parandama. See õppetund on saadud.

Aseesimees Laine Randjärv

Lõpetan viienda küsimuse käsitlemise.

6. Eesti Interneti Sihtasutuse tegevus

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme viimase, kuuenda küsimuse juurde. Küsija on Riigikogu liige Olga Sõtnik ning tema küsimus on majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Küsimuse teema on Eesti Interneti SA tegevus. Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Tahan tulla selle vana teema juurde, millest me teiega selles saalis veel eelmise koosseisu ajal mitu korda vestlesime. Tahan küsida sellist asja. Kas Eesti Interneti SA eelmise aasta aruanne on juba valmis või ei ole? Oma viimases vastuses 31. jaanuaril te kirjutasite mulle, et nelja kuu jooksul peale majandusaasta lõppu peaks see olema valmis ja avalikustatud. Praegu on juba kuus kuud möödas, aga nende koduleheküljel seda aruannet kahjuks ei ole. Kas seda ei ole üldse veel olemas või kui on, siis miks seda ei ole avaldatud? Avalikkuse huvi selle vastu on küllaltki suur. Ka peaminister viitas sellele, et kõik kulud ja tulud peavad olema avalikustatud, et domeeni registreerimise hinna kujunemine oleks selge. Minu küsimus ongi: mis on saanud majandusaasta aruandest?

Juhan Parts

Aitäh! Seaduse kohaselt on see aruanne esitatud Riigikontrollile ja Rahandusministeeriumile ning minu teada sihtasutus avalikustab selle järgmisel nädalal.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik, esimene täpsustav küsimus!

Olga Sõtnik

Aitäh! Ma loodan, et te jõudsite sellega tutvuda, enne kui see järelkontrolli saadeti. Kuidas teie hinnangul lood on, kas see domeenide hulk, mis on praeguseks registreeritud (minu andmetel umbes 55 000), annab lootust, et domeeni hind võib lähitulevikus langeda?

Juhan Parts

Neid otsuseid langetab, lihtsalt kordan üle, Eesti Interneti SA, millel on kaks asutajat: internetikogukonda esindav Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit ning riik. Sihtasutuse nõukogusse kuulub üks inimene majandusministeeriumist, üks haridusministeeriumist ja üks Eesti Advokatuurist. Kolm inimest on infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni liidu esindajad. Nii sai see asutamisel kokku lepitud. Tasude küsimuse lahendamise peaks käima paralleelselt eelarve koostamisega. Tasud sõltuvad domeenide arvust. Kui

me vaatame laias plaanis (seda ei saa küll mina otsustada), siis kindlasti on põhjust arvata, et 2012. aastal on nõukogul võimalik tasuküsimust korrigeerida. Oluline on, et Eesti Interneti SA oleks sõltumatu, selles mõttes sõltumatu, et ta ei oleks riigieelarveliselt, n-ö valitsuse rahastatav ja teatud määral siis ka mõjutatav. See on ikkagi interneti erapooletuse ja sõltumatuse tähtis printsiip, mida me peame rakendama. Eesti Interneti SA peab oma pikaajalist finantstegevust vaatama ka kaugemas perspektiivis. Aga, jah, me näeme, et domeenireform on laias plaanis õnnestunud, tänaseks on registreeritud 60 000 domeeni. Kui see vajadus jätkub, siis see tähendab ka tasu jätkumist ja sellest tulenevalt on seda võimalik korrigeerida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Olga Sõtnik, teine täpsustav küsimus, palun!

Olga Sõtnik

Aitäh! Minu arvates ta siiski sada protsenti sõltumatu asutus ei saa olla, sest minu teada on ta viimasel ajal saanud vahendeid Euroopa Liidu fondidest ja seda just riigi kaudu. Seetõttu ta täiesti omafinantseerimisel ei ole. Ma ei tea, kui kaua ta neid vahendeid nendest fondidest saab. Aga minu kolmas ja viimane küsimus puudutab natuke teist teemat. Veel üks suur probleem oli alamdomeeni pri.ee lehekülgede kadumine internetist. Kas vahepeal on midagi muutunud ja kas on jõutud Eesti internetikogukonnaga ühisele arusaamisele, mida sellega ette võtta?

Juhan Parts

Aitäh! Teatud domeenid on interneti haldamise põhimõtete järgi loetavad tippdomeenide hulka, mille osas seda laadi alamdomeenid kujutavad endast turvariski. Selle tõttu tuli n-ö pri.ee küsimus selle reformi käigus lahendada. Samas näeme, et teatud alamdomeeni on võimalik tasuta pakkuda ka uue korra kohaselt. Milline on praegune seis nende pri.ee domeenidega? Enne valimisi väideti, et me oleme hüllemad kui, ma ei tea, Mubarak, et me tohult tähtsat informatsiooni varastame, peidame, kaotame ära, viskame minema. See ei vasta kindlasti tõele. Veel kord: kogu informatsioon, mis on nendes domeenides olemas, on olemas

serverites. Elu on näidanud, et väga paljud nendest on ennast ümber registreerinud n-ö põhidomeenidena, mis on väga loogiline ja nende jaoks tõenäoliselt kasulik. Ma usun, et teatud pinged, mis siin on olnud, on praeguseks võib-olla natuke vähenenud. Ma vähemalt tahan seda loota. Laias plaanis arvan, et me olime domeenikorralduse muutmisega lootusetult hiljaks jäänud. See oli meil võib-olla maailmas kõige viletsamini korraldatud. Me oleme saanud asjad enam-vähem õigeks, kui vaadata, mis suunas läheb kogu interneti haldamine ja sellega seonduvaid teemasid. Ma arvan, et see aasta kulub veel, et reform lõpule viia, kuni interneti sihtasutus saab vajalikud õigused ka rahvusvahelises interneti haldamise organisatsioonis, registreeringud USA valitsuses jne. Selles osas peab töö kindlasti jätkuma.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Lõpetan kuuenda küsimuse käsitlemise ja infotunni. Suur tänu Vabariigi Valitsuse liikmetele, suur tänu küsijatele!

Tänane, 18. mai infotund on lõppenud.

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatav Riigikogu, tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kuuenda töö-nädala kolmapäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun kõnetooli Kaja Kallase!

Kaja Kallas

Austatud juhataja! Head kolleegid! Annan Riigikogu menetlusse Riigikogu majanduskomisjoni ettepaneku Eesti Arengufondi nõukogu liikmete nimetamiseks vastavalt Eesti Arengufondi seaduse §-le 10.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud Riigikogu! Minul ja veel seitsmel Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liikmel on arupärimine õigusaktides sätestatud normide täitmise kohta Vabariigi Valitsuse poolt. Arupärimine on adresseeritud justiitsminister Kristen Michalile. "Õiguspoliitika arengusuundades

aastani 2018" on rõhutatud vajadust tagada igäihe põhiseaduslikud õigused ja vabadused, suurendada ühiskonna sidusust ja õigussüsteemi efektiivsust. Sama dokument räägib ka süsteemse tähelepanu osutamisest õigusteadlikkusele, 2013. aasta lõpuks peaks see muutuma regulaarseks. Samas tekib igasuguse teadlikkuse mõõtmisel probleeme. Neist ühena tuleb lahendada küsimus ajavahemikust, mis määrab regulaarsuse. Praegune kogemus näitab, et see ajavahemik võib olla mõnel juhul ebamõistlikult pikk.

Nimelt on 2004. aastal vastuvõetud soolise võrdõiguslikkuse seaduses ette nähtud kolleegiaalse nõuandva kogu, soolise võrdõiguslikkuse nõukogu moodustamine. Kuigi põhimäärus selle nõukogu moodustamiseks on vastu võetud juba 2005. aastal, on nõukogu seni loomata. Valitsus on täitmata jätnud teisegi selle seadusega pandud kohustuse: võtta vastu valitsuse määrus, mille järgi tööandjad saaksid analüüsida soolise ebavõrdsuse-võrdsuse alast olukorda oma organisatsioonis. Allakirjutanud soovivad teada, kas justiitsminister peab oluliseks, et Vabariigi Valitsus täidab seadusi, ning milline võiks olla optimaalne ajavahemik, mille tagant õigusteadlikkust peaks mõõtma. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Austatud proua istungi juhataja! Head kolleegid! Annan 18 Keskerakonna fraktsiooni liikme nimel üle arupärimise põllumajandusminister Helir-Valdor Seederile. Arupärimine puudutab toiduainete hinna tõusu ning Euroopa Liidu ühist põllumajanduspoliitikat ja finantsraamistikku alates aastast 2014. Anname oma arupärimises üle seitse küsimust, mis puudutavadki Vabariigi Valitsuse väljapakutud baastoetust ja loomulikult käibemaksu alandamist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Austatud eesistuja! Hea Riigikogu! Mul on üle anda arupärimine sotsiaalminister härra Pevkurile, millele on alla kirjutanud 18 Kes-

erakonna fraktsiooni liiget. Arupärimine puudutab lapsi ja laste vaesust. Nimelt saime hiljuti uhkusega teada, et rahvusvaheline organisatsioon Save the Children arvab, et Eesti on riik, kus on hea lapsi sünnitada. Ja me tõesti paistame silma suhteliselt pika rasedus- ja sünnituspuhkusega ning lapsega kodus olemise ajal makstava hüvitisega. Kuid riigil ei tule tagada mitte ainult toetus lapse elu esimestel aastatel, vaid ka edaspidine toimetulek kuni täisealiseks saamiseni. Andmed räägivad seda, et juba aastal 2007 elas iga kümnes Eesti laps vaesuses. Praeguseks on olukord tegelikult halvenenud. Ainuüksi Tallinna linnas maksti s.a märtsis toimetulekutoetust rohkem kui kogu 2007. aasta jooksul. Seega kasvab ka toimetulekutoetusest elavate laste arv. Näiteks Tallinnas on see viimase kolme aasta jooksul kolmekordistunud. Sellest tulenevalt puudutavad meie küsimused härra sotsiaalministrile enamasti lapsetoetuse suurust, mis on praegu 19 eurot ja 18 senti. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Täna väga! Rohkem eelnõusid ja arupärimisi üle anda ei ole. Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud ühe eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab selle menetlusse võtmise vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Olen ka vastu võtnud kolm arupärimist. Kui need vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees need adressaatidele viivitamatult.

Nüüd annan edasi teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid. Esiteks, Vabariigi Valitsuse s.a 16. mail algatatud töötajate üleühenduselise kaasamise seaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – õiguskomisjon; teiseks, Vabariigi Valitsuse s.a 16. mail algatatud Riigikogu otsuse "Euroopa Investeerimispanka ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu, juhtivkomisjon – rahanduskomisjon; kolmandaks, Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 16. mail algatatud reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – majanduskomisjon; neljandaks, Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu s.a 16. mail algatatud koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – rahanduskomisjon;

viiendaks, Eesti Keskerakonna fraktsiooni s.a 17. mail algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse § 2 muutmise seaduse eelnõu, juhtivkomisjon – põhiseaduskomisjon.

Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise keskkonnaminister Keit Pentusele.

Riigikogu liikmed moodustasid eile Eesti-Kambodža parlamendirühma.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub siin istungisaalis toetusrühma "Inimõiguste ja poliitiliste vabaduste kaitseks Iraanis" asutamiskoosolek. Kohe pärast seda on võimalik kohtuda Iraani Rahvusliku Vastupanunõukogu väliskomitee esimehe Hassan Nayebagha ja teiste Iraani opositsiooni esindajatega eksilis.

On veel saanud teade, õieti meeldetuletus, et täna kell 14.45 on Riigikogus Eesti-Saksamaa parlamendirühmal ruumis 241 kohtumine meie tänase külalisega, kelleks on Saksa parlamendi president doktor Norbert Lammert.

Ja nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 87 rahvaasadikut, puudub 14 Riigikogu liiget.

1. Bundestagi presidendi kõne

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu liikmed! Täna on meil suur au ja hea võimalus kohtuda siin Riigikogu saalis Saksa parlamendi presidendi doktor Norbert Lammertiga, kes esineb meile tervituskõnega. Kõne on saksa keeles ning teil on võimalus kuulata selle tõlget eesti keelde sünkroontõlke vastuvõtja kaudu, mis on teie laudadel olemas – kanal 2. Lugupeetud Saksa parlamendi president doktor Norbert Lammert! Tere tulemast Riigikokku ja palun teid kõnetooli! Lieber Kollege, sehr geehrte Präsident des Deutschen Bundestages, willkommen im Estnischen Parlament Riigikogu! Ich bitte Sie zum Rednerpult! (Aplaus.)

Norbert Lammert

(Tõlge saksa keelest.)

Austatud Riigikogu aseesimees! Kallid kolleegid! Täna teid väga sõbraliku küllakutse eest! Olen väga rõõmus, et mul avaneb täna pärastlõunal võimalus kinnitada siin teie parlamendis Saksamaa suurt huvi võimalikult tihe-

da koostöö vastu meie maade ja eriti meie parlamentide vahel.

Sellest on möödunud alles kakskümmend aastat, kui teie maa sai tagasi riikliku iseseisvuse ja kui minu riik leidis jälle tee rahvuslikule ühtsusele. Need sündmused on tihedas ajaloolises seoses – need on seotud suhete sellise muutumisega Euroopas, mida me aastakümneid endale vaevalt oskasime ette kujutada ja mida paljud meist ilmselt ka enam võimalikuks ei pidanud. Aga sellest on juba kakskümmend aastat möödunud ja selle aja jooksul on nii Eestis kui ka Saksamaal peale kasvanud uus põlvkond noori inimesi, kes pole kunagi kogenud teistsuguseid suhteid kui praegused ja kes praegusi suhteid ka muidugi täiesti iseenestmõistetavaks peavad.

Meile kõigile on arusaadav, et praegune olukord Euroopas on ehk suurim saavutus Euroopa aastasade pikkuse ajaloo jooksul. Meile on arusaadav, et Euroopa rahvaste ja rahvaste keeruline ajalugu on aastasadu hoopiski teisel viisil kulgenud ja et see, mille me oleme lepinguliselt organiseerunud koostööstruktuuride vallas saavutanud, ei ole vaadeldav vaid suure ajaloolise kingitusena – seda tuleb mõista kui ühist suurt ülesannet. Tahan teid meie koostöö üle rõõmu tundes õnnitleda selle puhul, et olete ühenduse uue liikmesriigina suutnud erakordselt kiiresti ja ennekõike erakordse sihikindlusega saada mitte üksnes Euroopa ühenduse ja ka eurotsooni liikmeks, vaid et olete kindlaks määranud ka koostöö standardid. Soovin südamest, et ka teised liikmesriigid sellest inspiratsiooni ammutaksid. See ei puuduta mitte üksnes uusi liikmesriike, kes on nagu Eestigi alles viimastel aastatel liidu liikmeks saanud, vaid see kehtib ka ja ennekõike mitme teise maa suhtes, kes juba pikka aega ühendusse on kuulunud ning kellele kokkulepitud ja sellisel viisil ka mõeldud koostöö standardid tuntavalt raskemad täita on olnud.

Kuna olen ise juba üle kolmekümne aasta parlamendiliige olnud, siis suudan hästi ette kujutada vaidlusi, mis pidid kindlasti teil siin toimuma, et kujundada mõistetavat ja lõpuks ka enamuse poolt toetatud poliitikat, mis aga pigem ei saanud arvestada elanikkonna suure ja spontaanse vaimustusega. Teile pakub kindlasti vaid vähest lohutust see, kui ma ütlen, et Saksamaal seisavad meie ees vähemalt sama suured väljakutsed. Aeg-ajalt viitab meist üks

või teine eeskujule, mida teie meile näidanud olete, olles ise tunduvalt väiksem, aga ilmselt märkimisväärselt püüdlikum ühenduse liikmesmaa. Samas on teil peale ülemaailmse finantskriisi tulnud hakkama saada veelgi suuremate katsumustega, mis on seotud majanduse kogutoodangu ja riigieelarvega. Ometi ei tekinud teil soovi loota ennekõike teiste abile, vaid te lähtusite ümberkujundusprotsessis oma muutunud vajadustest.

Tõstan selle kõige esile ka põhjusel, et vaadates kainelt oma koostööd, tuleb meil järgmistel kuudel ja järgmistel aastatel ühiselt kokulepitud stabiliseerimiskriteeriumeid kaitsta. Me ei ole selle teemaga veel ühel pool. Veel ei ole kindlalt teada, kas finantskriis on tõepoolest möödunud või asume alles raske arengu neljandas või viiendas aastal. Samas teame kindlalt, et kui me tahame selle kriisimehhanismi, mille Euroopa Liit finantskriisi tagajärjel lühikesel ajajooksul ja ajutiseks välja töötas, alaliselt rakendada, siis saame seda edukalt teha vaid juhul, kui see toimib kristalliselgete kriteeriumide alusel, mis kehtivad kõigile ja mis peavad kehtima eelkõige siis, kui olukord on raske – selline kriisimehhanism on mõeldud hädaolukorraks. Selle üle seisavad teil ees ägedad diskussioonid, nii nagu need toimuvad ka Saksamaal. Aga seda tähtsam on, et need riigid, kellel on selgelt väljakujundatud järelevalve majandusliku stabiilsuse ja finantskindluse tagamiseks, teeksid edukat koostööd. Ja Saksamaal on ühenduse asutajaliikmena kindlasti selge, et see, milline poliitiline kultuur sellises seoses areneb ja rakendub, ei sõltu mitte üksnes riigi suurusest, vaid ka koostööst liikmesriikide vahel.

Käsitletav teema saab täiendava mõõtme, kui me peame silmas tõsiasja – seda me muuseas tavaliselt küll ei tee ja iga päev tegema ei peagi –, et kahekümne seitsmest riigist koosnev Euroopa Liit ei ole mitte üksnes Euroopa ajaloo suur saavutus, vaid Euroopa Liit on kogu maailma ulatuses ainus näide sellest, mille poole paljud teised rahvusriigid globaliseerumise ajajärgul oma huvisid järgides ja kaitses tõsiselt püüdnud. Selle tähendus, mida me saavutame või ei saavuta, ulatub kaugelt üle ühenduse piiride ja see on kogu maailmas kas positiivseks või negatiivseks sõnumiks selle kohta, mida koostööga on võimalik saavutada ja mida mitte. Nii ulatusliku ühinemise katset

ei ole kogu inimkonna ajaloo jooksul veel kuskil tehtud. Pole olnud, et riigid ühinevad sellepärast, et nad jõuavad oma igiomaseid huve silmas pidades üheskoos paremate tulemusteni kui üksinda tegutsedes, et riigid rakendavad seda arusaama niisugusel viisil, et annavad oma suveräänsed õigused üle ühendusele, kes neid liikmesriikide ülesandel järgib, kaotamata samas mingilgi määral oma riiklikku suveräänsust. Euroopa ei ole riik, vaid on riikide ühendus, kes järjest enam kompetentside üleandmise tõttu järjest enam riigi iseloomu omandab. Just sellise konstruktsiooni kohta seni kuskil mujal ühtegi näidet ei ole. See on ühelt poolt meelikõitev ja samas ka keerukas. Just sel põhjusel ei vaja me tihedamat koostööd mitte üksnes valitsuste, vaid ka parlamentide vahel, sest suveräänsete õiguste kasutamine on igiomaselt kuulunud demokraatlikult valitud parlamentide pädevusse. Just seetõttu on Euroopa astunud Lissaboni leppe vastuvõtmisega arengu uude faasi, kus riikide parlamendid osalevad Euroopa Parlamendi kõrval ühe lepingus sätestatud osana Euroopa õigusaktide väljatöötamisel. Peale minu seisukohtade kuulamist ei tule teile vahest üllatusena, et sama hakkab minu arvates täpselt samal viisil kehtima ka ESM-i, Euroopa stabiilsusmehhanismi rakendamisel.

Kallid kolleegid! Lubage mul lõpetuseks anda teile edasi eriti head soovid seoses "Euroopa kultuuripealinna 2011" toimumisega. Teen seda eriti suure rõõmuga, kuna olen ise pärit Ruhrimaalt – Saksamaa sellest piirkonnast, mis oli eelmisel aastal koos Istanbuli ja Ungaris asuva Pécsi linnaga Euroopa kultuuripealinn. Tänu sellele tean ma üsna hästi, kuidas võib niisugune aasta arendada eneseteadvust ja enesemõistmist ning seda ka välja tuua. Mulle meeldib kultuuripealinna mõte eriti seetõttu, et see viiakse läbi Euroopa eri paikades, aga regulaarselt igal aastal, asetades tähelepanu keskpunkti pigem kõrvaliseks peetava valdkonna, nimelt kunsti ja kultuuri. Nagu oleks see küll loomulikult armastusväärne, aga siiski üsna tähtsusetu valdkond, mida pole justkui võimalik võrrelda Euroopa põhitegevustega. Aga ma ütlen teile – ja seda ei väida ma mitte Euroopa kultuuripealinnade kontekstis, vaid laiemas mõttes –, et õige on just vastupidine. Euroopa ühinemisprotsessi tuuma ei moodusta majandus ega ka mitte poliitika,

selleks on kultuur. Kui üldse miski Euroopat ja muu seas igat rahvust ja igat riiki koos hoiab, siis pole see äritehingud ega poliitilised huvid, vaid ühised kogemused, ühine ajalugu, ühised traditsioonid, ühised veendumused – seega kõik, mis on välja kujunenud põlvkondade ja aastasadade jooksul, mis vermib riikide eneseteadvuse ning ühtlasi kogu kontinendi eripära. Sellepärast võite süüdata tänavu korraga kaks suurt lõket: ühe muljetavaldava stardi puhul eurotsooni uue liikmesriigina ja teise veenva panuse eest Euroopa kultuurilisse eneseteadvusse. Mul on hea meel, et me võime seda koos teha, ning ma tunnen suurt rõõmu äärmiselt tiheda ja sõbraliku koostöö üle nii sellel kui ka tuleval aastal meie riikide ja parlamentide vahel. Suur tänu! (Aplaus.)

Aseesimees Laine Randjärv

Sehr geehrter Herr Bundestags Präsident Lammert, wir bedanken uns bei Ihnen für Ihre wunderbare Rede! Vielen herzlichen Dank! Lugupeetud Saksa parlamendi president härra Lammert, täname teid selle suurepärase kõne eest!

2. Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (12 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Head Riigikogu liikmed! Asume tänase päevakorra juurde. Päevakorras on kaks seaduseelnõu. Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu nr 12 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli välisminister Urmas Paeti!

Urmas Paet

Head Riigikogu liikmed! Tegemist on seaduseelnõuga, mille eesmärk on ratifitseerida leping, millega muudetakse teist korda partnerluslepingut Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa ühenduse ja selle liikmesriikide vahel, millele on alla kirjutatud 23. juunil 2000 Cotonous ja mida on muudetud esimest korda 25. juunil 2005 Luxembourgis. Leping määrab kindlaks Euroopa Liidu ning Aafrika, Kariibi

mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide poliitilise ja majanduskoostöö põhimõtted ning annab majanduskoostöö edendamiseks võimaluse sõlmida majanduskoostöö lepinguid. Poliitilise dialoogi ja inimõiguste küsimuste arutamiseks on lepinguga loodud ka Euroopa Liidu ning asjaomaste Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide nõupidamise menetlus.

See leping sõlmiti esimest korda 20 aastaks aastal 2000, iga viie aasta järel vaadatakse see üle. Viimati tehti seda aastal 2005, kui lepingut muudeti esimest korda. Eelmisel aastal võeti siis vastavalt protseduurireeglitele ette leppe teist korda muutmise. Teistkordse muutmise eesmärk on teha Cotonou lepingus sellised muudatused, mis hõlmavad viimaste aastate jooksul Euroopa Liidu võetud kohustusi. Ennekõike on need ÜRO aastatuhande eesmärkidest lähtuvad kohustused, rahu ja julgeoleku tagamisega seonduv ja ka kliimamuutustega seonduv. Mõnevõrra lihtsustavad muudatused ka Cotonou lepingu rakendamist.

Ennekõike muudetakse kaubanduskoostöö, humanitaar- ja hädaabi ning hädaolukorrajärgse abi hangete ja piirkondliku lõimumise regulatsiooni. Eesmärk on paremini esile tuua ka arengukoostöö tõhususe põhimõtteid, isevasutust, ühtlustamist ja tulemuste saavutamisele suunatud abi haldamist ja aruandlust. Lepinguid täiendatakse ka seoses koostööga HIV- ja aidsivastases võitluses.

Kui tuua välja kolm suuremat muudatust, siis need on ennekõike aastatuhande eesmärkide ja kliimamuutuste arvestamine lepingu kõikides aspektides, Aafrika Liidu kui koostöös osaleja eraldi väljatoomine ning see, et rõhutatakse parlamentide ja kohalike võimuorganite endi suurt rolli arengutes. See leping ehk siis lepingumuudatus jõustub peale seda, kui liikmesriigid ja vähemalt kaks kolmandikku Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidest on selle ratifitseerinud. Seda lepingumuudatust kohaldatakse eelmise aasta 31. oktoobrist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur tänu, minister Urmas Paet! Palun ettekandeks kõnetooli väliskomisjoni aseesimehe Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Austatud kolleegid ja lugupeetud minister! Riigikogu väliskomisjon arutas Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu oma 10. mai korralisel istungil. Kohale oli kutsutud ka Välisministeeriumi juriidilise osakonna rahvusvaheliste lepingute büroo direktor Anneli Kolk ning välismaajanduse ja arengukoostöö osakonna 3. büroo, arengukoostöö ja humanitaarabi büroo lauaulem Martin Karner. Välisministeeriumi esindajad tutvustasid komisjoni liikmetele Cotonou lepingut Euroopa Liidu arengukoostöö kontekstis, selle teistkordseid muudatusi ja muutmise mõju. Olgu siinkohal öeldud, et nii mõnedki väliskomisjoni liikmed olid siin majas tööl ka siis, kui me mõne aasta eest esimest korda selle lepingu muutmist arutasime.

Väliskomisjon otsustas esitada eelnõu nr 12 esimesele lugemisele. Komisjon otsustas teha Riigikogu juhatajale ettepaneku võtta eelnõu Riigikogu täiskogu 18. mai istungi päevakorda esimesele lugemisele ja esimene lugemine lõpetada. Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 99 lõikele 1 teeb komisjon ettepaneku määrata seaduseelnõu esimese lugemise lõpetamisel muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva. Väliskomisjoni ettekandjaks kinnitati siinkõneleja. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh ettekandjale! Küsimusi ei ole. Suur tänu, härra Eesmaa! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Vabariigi Valitsuse algatatud Cotonou lepingu teistkordse muutmise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu nr 12 esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 1. juuni kell 18.

3. Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (28 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi põhiseaduse

muutmise seaduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 28 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli kaitseminister Mart Laari!

Mart Laar

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu! Mul on täna tõeline rõõm esitleda teile põhiseaduse muutmise rakenduseadust, mis paneb aluse pikale teele, selleks et Eesti riigikaitset põhjalikult moderniseerida, täiustada ning parandada. Eelnõu lähtub sellest põhiseaduse muudatusest, mille vastuvõtmise eest ma Riigikogu veel kord tänada ja tunnustada tahaksin, ja muudab kokkuvõttes 19 seadust. Selleks et põhiseaduse muudatused saaksid tegelikult rakenduda, me olemegi nii kiiresti põhiseaduse muutmise heakskiitmise järel teie ees.

Nagu öeldud, asume muutma 19 seadust. Peamiselt on tegemist tehniliste muudatustega, mis lähtuvad põhiseaduse muutmisest. Eelnõu peamine sisu aga seisneb selles, et pannakse paika, kuidas nimetatakse ametisse kaitseväge juhataja, peastaabi ülem, väeliikide ülemad ja Kaitseliidu ülem. Seejuures lähtub eelnõu samast põhimõttest, millest ka põhiseaduse muutmise: et täitevvõimu osaks oleva kaitseväge juhid nimetab ametisse täitevvõim.

Eelnõu koostamise käigus me konsulteerisime põhjalikult kaitsevägega, konsulteerisime Kaitseliiduga, konsulteerisime eri osapooltega, et jõuda konsensuslikule lahendusele, mis on sedalaadi küsimuste otsustamisel kõige parem ja efektiivsem. Nii nagu te näete eelnõu kooskõlastuspaberitest, soovitud kooskõlastatud lahendusele ka jõuti.

Eelnõu kohaselt määrab kaitseväge juhataja ja Kaitseväge Peastaabi ülema ametisse Vabariigi Valitsus kaitseministri ettepanekul, kuulunud eelnevalt ära Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamuse. Selline protsess võimaldab laiapõhjalist poliitilist otsust: otsuse teeb küll täitevvõim, aga Riigikoguga konsulteerides. Kaitseliidu ülema määrab ametisse Vabariigi Valitsus kaitseväge juhataja ja kaitseministri ühisel ettepanekul. Väeliikide ülemad määrab ametisse kaitseminister kaitseväge juhataja ettepanekul. Selle eelnõu heakskiitmise muudab Eesti riigikaitse juhtimine selgemaks ning efektiivsemaks ja seeläbi suureneb Eesti kaitsevõime reaalsed kriisid korral. Viimane aga

on kindlasti kõige kindlam garantii, et Eesti tegelike kriisideni kunagi ei jõuagi.

Täna kõiki osapooli, ka riigikaitsekomisjoni hea koostöö eest, mis on võimaldanud selle eelnõuga kiirelt ja tõhusalt edasi liikuda! Loodan, et Riigikogu teeb hea ja õige otsuse ning see eelnõu saab õigeaks ajaks seadusena vastu võetud, käivitamaks järgnevad muudatused eri seadustes, mida Kaitseministeerium laiapõhjalises koostöös ette valmistab. Peagi toome need eelnõud teie ette, et alustatud töö lõpule viia ning Eesti kaitsevõime ja julgeoleku uuele tasemele tõsta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Palun, Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea eesistuja! Hea minister! Praegu oleme erakordselt heas olukorras, kuna te olete ka peaministri ülesannetes. Kui homme algaks sõjaline konflikt, siis kaitseväge juhatajal oleks suhteliselt lihtne pöörduda ilma teie vahendusega peaministri poole. Minu mure ja küsimus on ajendatud sellest, et praegune seaduste muutmise pakett kehtestab olukorra, kus kaitseväge juhataja allub kaitseministrile, aga samal ajal sõjalise konflikti korral reguleerib tegevust Eesti territooriumil peaminister. Kaitseväge juhataja peab suhtlema peaministriga teie kaudu. Kas te ei näe siin väikest vastuolu? Sellise olukorra loomist ei saa nimetada kaasaegseks sammuks ja riigikaitse juhtimise lihtsustamiseks. Mis sellega ette võtta?

Mart Laar

Ma olen samal teemal rääkinud ka kaitseväge juhatajaga. Ta on absoluutselt veendunud, et see olukord ei ole sugugi mitte liiga keerukas. Ja nagu ma enne ütlesin, arutasime küsimust põgusalt ka Riigikogu asjaomases komisjonis, kus sai kokku lepitud, et kõikvõimalikud lisaküsimused ja lisaprobleemid kogutakse kokku ning saadetakse kaitseministrile. Tahame nende uute seaduseelnõudega, millest ma lühidalt juba rääkisin, panna paika kõikvõimalikud protseduurid, et me suudaksime üle minna laiapõhjalise riigikaitse kontseptsioonile. Minu kui kaitseministri meelest on see äärmiselt vajalik. Seda arutati hiljuti ka presidendi vastavas nõukogus. Need seaduseelnõud on ette-

valmistamisel ja jõuavad, ma usun, lähema aasta jooksul teie ette.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Suur aitäh! Austatud minister! Esitan küsimuse, mille lausa peab Riigikogu saalis tänast teemat arutades esitama. Milline on selle seaduseelnõu alusel riigikaitsekomisjoni roll nende kõrgete ametiisikute nimetamisel? Kas arvamuse avaldamine, arvamuse kujundamine, selle väljautlemine? Ja mis kõige tähtsam: kas see arvamus on nõuandev või on see siduv või koguni kohustav? Riigikogu ja ka vastavad komisjonid on sellel menetlusetapil ju ainus kogu, kus on esindatud ka opositsiooni esindajad.

Mart Laar

Seda küsimust puudutati ka siis, kui me arutasime seda eelnõu põhjalikult ja tõhusalt riigikaitsekomisjonis. Kõigepealt kerkis üles küsimus, kas tegemist on riigikaitsekomisjoni seisukoha või arvamusega, ja me leidsime üsna ühiselt, et see on üks niisugune oluline küsimus, mida riigikaitsekomisjon on pädev ise otsustama. Ma arvan, et me nõustume selle seisukohaga. Juriidiliselt seisukohal ja arvamusel paraku erilist vahet ei ole, sest üldiselt on seesama ametisse seadmise kord sama, mis on mitmel teisel asutusel. Arvan, et lähtudes kogu eelnõu eesmärgist, on see igati pädev ja olles seda küsimust arutanud ka kaitseväge ja teiste osapoolte esindajatega, tean, et see on ka nende arvamus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Raivo Järvi!

Raivo Järvi

Suur tänu! Jätkates alustuseks Aivar Riisalu mõtet, ütleksin: *twice prime minister, always prime minister*. Aga minnes asja juurde, on minu küsimus tegelikult ajendatud soovist teha kompliment praegusele kaitseväge juhatajale, kelle pensioniea saabumise üle on mul tõeliselt kahju. Minu meelest on tegemist taasiseseisvunud Eesti parima kaitseväge juhatajaga. Kuid vaadates lääneriikide poole, tahan küsida: kas see oleks pretsedent või ehk on mujal ette

tulnud, et mõne suurepärase isiku puhul tehakse erand ja vaadatakse kehtestatud eapiirile läbi sõrmede?

Mart Laar

Meil on tõesti väga hea kaitseväge juhataja, ma olen selle hinnanguga täielikult nõus. Ta on koguni nii hea, et mingeid erandeid endale ei soovi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Selge on see, et iga riigi riigikaitse korraldus on tema sisemise otsustuse küsimus. Küsin selle eelnõu valguses: kas olete kursis, kuidas on Euroopa Liidu riikides asjaomane korraldus ja ka NATO riikides?

Mart Laar

Lahendusi on õige mitmesuguseid ning neid on ka uuritud ja avalikkusele tutvustatud. Aga süsteem, millele me üle läheme, vastab kindlasti üldistele põhimõtetele. Ja eriti vastab ta kahele väga läbivale põhimõttele. Üks räägib tsiviilkontrollist, teine aga on uuem kontseptsioon, kuid selgelt vajalik ja selgelt leviv – see on laiapõhjalise riigikaitse kontseptsioon. See viimane on meile eluliselt tähtis, kui me tahame 21. sajandi ohtudele vastu astuda ja saavutada olukorra, kus meid need ohud ei taba. Ja sellele süsteemile ülemineku võimaluse täna arutatav eelnõu annabki.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea minister! Esitatud seadusmuudatustega arvatakse kaitseväge juhataja välja Vabariigi Presidendi juures tegutsevast riigikaitse nõukogust. Kas see soov või plaan on ikka läbi mõeldud? On see otstarbekas?

Mart Laar

Kõik see – selle nõukogu koosseis, kuidas see kokku kutsutakse, kuidas hakkab koos käima – pannakse järgnevate seadustega täpsemalt paika, sest väga põhjalikult muutuvad

kogu Vabariigi Presidendi staatus ja tema ülesanded. Just nii, nagu ta ise need põhiseaduse muudatused algatas. Mis puutub kaitseväge juhatajasse, siis ma just osalesin koos temaga presidendi vastavas kogus toimunud väga tõhusas arutelus, kus me arutasime ka sedasama laiapõhjalist kontseptsiooni.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Selles seaduseelnõus on kirjas ja seda te seletasite ka oma lühikeses ettekandes, et kaitseväge juhataja ja Kaitseväge Peastaabi ülema nimetab ametisse ning vabastab ametist Vabariigi Valitsus kaitseministri ettepanekul. Siin on ka lause, et enne ametisse nimetamist tuleb ära kuulata Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamus. Oma ettekandes te lisasite, et selline lähenemine tagab laiapõhjalise otsuse. Kui me nüüd vaatame Kaitseliidu ülema ametisse nimetamist ja ametist vabastamist, siis seda teeb kaitseväge juhataja ettepanekul kaitseminister, kuid eelnõus pole märgitud, et enne kuulab ta ära ka Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamus. Miks siin tehakse selline erand ega kuulata enam rahvaesindajate häält?

Mart Laar

Lugupeetud küsija! Ma ei tea, mis eelnõust te räägite, sest selles eelnõus, mis praegu arutelusel on ja mis on ka vastava komisjoni käes, on see reguleeritud teisel kombel. Tuleb tunnistada, et ühes eelnõu variandis oli see täpselt nii, nagu teie ütlesite, kuid praeguses eelnõus kõlab see peale kõiki konsultatsioone niimoodi, et Kaitseliidu ülema määrab ametisse Vabariigi Valitsus kaitseväge juhataja ja kaitseministri ühisel ettepanekul, mitte kaitseminister.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Mul on küsimus – igaks juhuks küsin üle. Rakendus- ja teadus- ja tehnoloogiasüsteemide seadustega kaitseväge teenistujaid, ametiisikuid: kaitseväge juhataja, kelle tähtaeg saabub sügisel, peastaabi ülem, väelike ülemad, Kaitseliidu ülem. Kas selle sea-

duse rakendumisel peavad ka praegu ametis olevad isikud selle protsessi läbi tegema või on need inimesed, kes on praegu paigas, ametis kuni oma tähtaja lõpuni või kuni mingi elumuutus sunnib neid lahkuma?

Mart Laar

Selles suhtes ootame ära, kunas ja kuidas me selle eelnõu vastu võtame. See küsimus täpsustatakse koostöös riigikaitsekomisjoniga kindlasti juba enne eelnõu teisele lugemisele tulekut.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud Mart Laar! Seni otsustati see, kes saab kaitseväge juhatajaks, siin Riigikogu saalis. Nüüd see otsus läheb Vabariigi Valitsuse kompetentsi ja Riigikogu riigikaitsekomisjonilt küsitakse ainult arvamust. Kas teie elu ja kas valitsuse otsus oleks märksa raskem, kui lihtsalt arvamuse küsimise asemel oleks selles seaduses kirjas, et riigikaitsekomisjon peab kandidaadi heaks kiitma?

Mart Laar

Ma arvan, et praegune variant on kõige parem, ja just selle tõttu, et see vähendab kaitseväge politiseerimise ohtu. Olles ise olnud pikka aega Riigikogu liige, mäletan ma mõnda väga tormilist päeva siinsamas Riigikogu saalis ja ma ei soovi Eesti Vabariigile enam nii tormilisi hetki. Selles mõttes on eelnõu oma praegusel kujul minu arvates optimaalne variant. Ma olen arutanud seda küsimust tõsiselt ka kaitseväge juhatajaga, keda siin õigustatult igati positiivselt esile tõsteti, ja ma usaldan tema ekspertarvamust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Inara Luigas, teine küsimus.

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Te ehmatasite mind päris ära. Ma mõtlesin, et võtsingi ette mingisuguse sotsiaalkomisjoni eelnõu, aga konsulteerisin kolleegidega ja sain aru, et mul on siiski täitsa õige eelnõu laual. Küsin veel kord sellesama küsimuse. Seletuskirjas on öeldud, et kaitseväge ju-

hataja ja Kaitseväge Peastaabi ülema ametisse nimetamisel küsitakse ka rahvasaadikutelt arvamust, Kaitsealiidu ülema puhul seda ei tehta. Minu küsimus on: miks rahvasaadikutest mööda minnakse?

Mart Laar

Rahvasaadikutest kindlasti ei minda mööda. See küsimus esitati ka Riigikogu komisjonis. Ma soovitsin kaitseministrina sel teemal konsulteerida kaitseväge juhatajaga. Usun, et ta annab sel teemal üsna pädeva selgituse, mis lähtub kaitseväge ülesehituse loogikast.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud kaitseminister! Minu eelmisele küsimusele vastates te ütlesite, et Riigikogus sündiv otsus on politiseeritud. Miks on selline otsus, mille langetavad rahvalt mandaadi saanud parlamendiliikmed, rohkem politiseeritud kui otsus, mille langetab ühe partei üks minister?

Mart Laar

Kõigepealt, ma ütlesin, et see vähendab kaitseväge politiseerimise ohtu. Mis puutub aga ühte ministrisse, siis kui vaadata kogu seda protseduuri, siis ei langeta seda otsust ju mitte üks mingisse erakonda kuuluv minister, vaid otsus on selgelt laiema põhjaga. Arvan, et see on hea ja õige süsteem, millele me üle läheme.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Riisalu, teine küsimus!

Aivar Riisalu

Aitäh! Mul on väga konkreetne küsimus. Praegu me põhimõtteliselt räägime kaitseväge juhataja puhul siiski ühest ametiajast. Miks me ei võiks võtta ikkagi sellise seisukoha, et kaitseväge juhataja ametis olek ei pruugi piirduda ühe ametiajaga? Kui on tegemist hea mehega, võiksime saada tema ametiaega pikendada, kui meil peaks huvi olema.

Mart Laar

Siin on ka teisi küsimusi ja teisi piire seatud. Mis puutub kaitseväge juhataja ametis püsimisse, siis kaitseväge juhataja ise pakkus välja

mõningaid ettepanekuid. Eriti puhuks, kui tekitab – ma loodan väga, et ei teki – olukord, kus Eesti läheb üle sõjaaja tingimustele. Kaitseväe juhataja tegi ettepanekuid mitte oma positsiooni tugevdamiseks, vaid oma positsiooni nõrgendamiseks ja valitsusele suuremate volituste andmiseks sellel ajal. Kuid pidades silmas vajadust konkreetne eelnõu kiiresti vastu võtta, et põhiseaduse muudatused saaksid jõustuda, leidsime, et tuleme nende küsimuste juurde tagasi järgnevas eelnõudes, puudutagu need siis kaitseväeteenistuse seadust või riigikaitse seadusi. Siis saab ka seda küsimust arutada.

Aseesimees Laine Randjärv

Ettekandjale praegu rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, kaitseminister Mart Laar! Palun ettekandeks kõnetooli riigikaitsekomisjoni esimehe Mati Raidma!

Mati Raidma

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Riigikaitsekomisjon arutas käesolevat eelnõu enne esimesele lugemisele esitamist oma 4. mai istungil. Sellel istungil osalesid eelnõu algataja esindajana kaitseminister Mart Laar, Kaitseministeeriumi õigus- ja haldusküsimuste asekancler Taimar Peterkop ja kaitseministri nõunik Veiko Lukmann. Nagu kaitseminister märkis, on eelnõu esmane eesmärk viia riigikaitsealased seadused kooskõlla kahe Riigikogu koosseisu vastuvõetud ja tänavu 22. juulil jõustuvate Eesti Vabariigi põhiseaduse muudatustega.

Arvestades asjaoluga, et eelnõu näeb ette muudatusi pea kõigis riigikaitset käsitlevates seadustes, ning asjaoluga, et Vabariigi Valitsuse töökava raames on Kaitseministeeriumis ettevalmistamisel uued kaitseväeteenistuse, rahu- ja sõjaaja riigikaitse ning Kaitseliidu seaduse eelnõud, leidis riigikaitsekomisjon, et käesoleva eelnõu menetluse käigus tõstatuvad probleemid, ideed ning ettepanekud, mis ei formeeru parandusettepanekuteks nüüd, fikseeritakse ning edastatakse kirjalikult kaitseministrile. Seda selleks, et kõnealused küsimused leiaksid tulevastes seaduseelnõudes kajastust.

Riigikaitsekomisjon otsustas oma 4. mai istungil konsensusega teha Riigikogu juhatusele ettepanek lülitada seaduseelnõu nr 28 esimene lugemine Riigikogu tänase istungi päevakorda.

Eelnõu algatajate ettekandja oli kaitseminister Mart Laar, riigikaitsekomisjoni ettekandjaks määrati siinkõneleja. Ühtlasi otsustas riigikaitsekomisjon oma istungil konsensusega teha Riigikogule ettepanek selle seaduseelnõu esimene lugemine lõpetada ning tuginedes Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 99 lõikele 1, paluda Riigikogu esimehel määrata eelnõu muudatusettepanekute esitamiseks kolm päeva lühem tähtaeg ehk s.a 27. mai kell 15.

Enne lõpetamist tahaksin korra tagasi pöörduda küsimustevooru juurde ja öelda heale kolleegile Toobalile, et kaitseväe juhataja ei lahku riigikaitse nõukogust. Parandusettepanek on ülemjuhataja sealt nimekirjast välja võtta. Sellega lõpetan. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd soovitakse avada läbirääkimised. Palun kõnetooli Tõnis Paltsi!

Tõnis Palts

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud head kolleegid! Kui ettevõttes võib segane juhtimine tekitada rahalisi kadusid, siis sõjaväes võivad segasel, mittekonkreetsel käsuiliniide täitmisel, nende mitteteadmisel või lausa nende puudumisel olla väga kurvad tagajärjed inimelude kaotamise näol. Võivad kaduda isegi terved riigid. Sellepärast on tänane seaduseelnõu erakordselt tähtis – see korrastab riigi kaitsestruktuuride juhtimist nii sõjaajal kui ka rahuajal, ühtlustades ja lihtsustades kogu juhtimisahelat.

Pean vajalikuks kokkuvõtlikult ära märkida viis olulist asja, mis tegelikult on eri kõnedes siin juba korduvalt kõlanud. Esiteks, peamine punkt on kaitseväe juhataja ja peastaabi ülema, väeliikide ülemate ja Kaitseliidu ülema ametisse nimetamise korra korrektne määratlemine. On oluline märkida, et eelnõu lähtub põhimõttest, mille järgi nimetab täitevvõimu osaks oleva kaitseväe juhid ametisse täitevvõim. Teiseks, eelnõu kohaselt määrab kaitseväe juhataja ja Kaitseväe Peastaabi ülema ametisse Vabariigi Valitsus kaitseministri ettepanekul, kuulunud eelnevalt ära Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamuse. See põhimõte võimaldab langetada laiapõhjalise poliitilise otsuse, mille teeb täitevvõim, konsulteerinud eelnevalt Riigikoguga. Kolmandaks, Kaitse-

liidu ülema määrab ametisse Vabariigi Valitsus kaitseväge juhataja ja kaitseministri ühisel ettepanekul. See võimaldab kaitseväge juhatajal valida Kaitseliidu ülema kandidaadi, kelle määrab ametisse Vabariigi Valitsus. Ja neljandaks, väeliikide ülemad määrab ametisse kaitseväge juhataja ettepanekul kaitseminister. See protseduur tagab kaitseväge juhataja ja kaitseministri konsensusliku otsuse. Ja lõpuks viiendaks, eelnõu vastuvõtmisel muutub Eesti riigi kaitse juhtimine selgemaks ning efektiivsemaks ja tänu sellele suureneb Eesti kaitsevõime kriiside korral. Eelnõu kaotab kaitseväge ülemjuhataja mõiste, nii rahu- kui ka sõjaajal juhib kaitseväge kaitseväge juhataja.

Head kolleegid, kutsun teid üles hääletama seaduseelnõu poolt. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun nüüd kõnepulti Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Hea juhataja! Head kolleegid! Algul polnud mul plaanis fraktsiooni nimel sõna võtta. Aga nüüd ma seda siiski teen. Keskerakonna jaoks on Eesti riigikaitse väga oluline küsimus ja põhilisi prioriteete, mille puhul me oleme alati valmis minema poliitilisele konsensusele, olles koalitsioonis või opositsioonis, maa all või taevas. Seda sellepärast, et Eesti on üks väga omanäoline ja tubli väike riik, kes asub geograafiliselt niisuguses kohas, kus ta ei saa hetkekski mõelda sellele, et võiks ehk loobuda ajateenistusest, oma armeest ja ehk üleüldse riigikaitseesse panustamast. See tähendaks seda, et me ühel hetkel peame toitma võõrast armeed.

Keskerakonnal on selles osas välja kujunenud väga selge seisukoht. Mina ühe selle seisukoha kujundajana erakonna sees usun, et me ei pea mõtlema, kas sõda tuleb või ei tule. Me peame mõtlema, millal ta algab. See tähendab seda, et kui me ühetaoliselt ja poliitikaüleselt panustame riigikaitseesse, siis me tegeleme iga päev heidutusega. Meie potentsiaalsed vastased näevad, et neil ei ole mõtet tulla siia lihtsalt niisama jalutama – siin on rahvas, kes soovib oma riiki kaitsta. Selle tõttu igasugused rünnakud meie vastu olukorras, kus me julgeme diskussiooni püstitada, on tegelikult põhjendamatud.

Ma olen täna sügavas mures sellepärast, et me tegelikult praegu tekitame mõningaid valupunkte just sellisesse oma riigikaitse operatiivsesse juhtimisse ja asjaomastesse nüanssidesse. Hea kolleeg Palts ütles, et segane juhtimine ettevõttes tekitab ebastabiilsust ja halbu majandustulemusi, mina aga väidan, et kui Mart Laar enam ei ole peaministri kohusetäitja ja kui homme peaks keegi Eestit ründama, siis me olemegi segases olukorras. Tegelikult selles mõttes ei ole me homme segases olukorras, et Mart Laar on ka homme peaministri ülesannetes ja hakkab korraldama riigikaitset koos kaitseväge juhatajaga. Järelikult ma peaksin teid praegu selguse mõttes, mida ka härra Palts vajalikuks pidas, üles kutsuma jätma Mart Laari peaministriks seni, kuni me seadused korda saame tehtud.

Vaadake, kullakesed, see, kui me julgeme öelda, et üks või teine asi ei ole kooskõlas reaalsusega, ei tähenda seda, et me oleme nende protsesside vastu. Mõned kodanikud nii Riigikogus kui kus iganes Eestis proovivad meile öelda, et me justkui ei taha. Aga me tahame väga!

Me oleme lisaks sellele ka seisukohal, et kuna Eesti parlament on otsustanud kahe koosseisuga põhiseadust muuta, siis järelikult tuleb president üldse sellest riigikaitse kontseptsioonist välja võtta. Lõppude lõpuks, mis roll talle seal on jäänud? Presidendil on praegu ainult pagunite pealekleepimise õigus, minu meelest ei ole ta enam sugugi selge ja ühetaolise riigikaitse juhtimise osa. Saage aru, kullakesed, tõe selgub vaidlustes!

Keskerakond hääletab kõikide nende seadusmuudatuste poolt, mis kaitseminister on täna meile esitanud. Ja igal juhul me toetame riigikaitse jätkumist sellisena, nagu see praegu on. Ei mingit palgaarmeed! Ei mingit vaidlust – Eesti peab minema oma teed. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada. Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduse seonduvalt rahuaja riigikaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu nr 28 esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise täht-

ajaks s.a 27. mai kell 15. Rohkem punkte täna-
ses päevakorras ei ole.

Istung on lõppenud. Kaunist päeva jätku!

Istungi lõpp kell 15.03.

Istungi kestus 2 tundi ja 3 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 19. mai 2011
Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu (34 OE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, head ametikaaslased! Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu kuuenda töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Palun Riigikogu kõnetooli Marika Tuusi!

Marika Tuus

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kui Keskerakonna fraktsioon mõne aasta eest hoiatas, et lähiaastatel ootab meid ees väga suur meditsiiniõdede väljaränne, siis ei pidanud minister seda tõenäoliseks. Praegu me näeme, et õdede välismaale tööle minek on saanud väga suureks probleemiks, kohati isegi suuremaks kui arstide lahkumine. Eestist on saanud n-ö Põhjamaade doonorriik õendustöötajate osas. Näiteks eelmisel aastal võttis tervisetõendi välja 201 õde ja võib päris kindlalt öelda, et nad kõik on enam-vähem kindlalt siit ka läinud – riigilõiv selle tõendi pealt on väga suur. Vaevalt et keegi selle niisamuti võtab. Samas me koolitasime juurde vaid 134 õde. Õdede madalad palgad, kehvad tööttingimused, ülekoormus – see on see, mis sunnib õdesid lahkuma. Sellele on juhtinud tähelepanu ka haigekassa juhatuse esimees Hannes Danilov ja samuti OECD on märkinud ära õdede väikese suhtarvu Eestis. Seoses sellega on Keskerakonna fraktsioonil ministrile mitu küsimust: miks on ta lasknud sellisel olukorral tekkida, mida on ette võtnud, mis koolitusest edasi saab ja väga paljud muud. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Priit Toobali!

Priit Toobal

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Annan enda ja veel kümne Keskerakonna fraktsiooni liikme nimel üle arupärimise õiguskantslerile seoses valimiste korraldusega, peamiselt e-valimiste korraldusega: "Hääletamis-sedeliga hääletamise ja elektroonilise hääletamise regulatsioonide võrdlemisel saab järeldada, et hääletamis-sedeliga hääletamise regulatsioon on detailselt täpne, kuid elektroonilise hääletamise regulatsioon on üldsõnaline ega lasku detailidesse, jättes paljud küsimused lah-tiseks. Lisaks puudub elektroonilise hääletamise puhul regulatsioon valija poolt hääletamistoimingute läbiviimise kohta, sest valija hääletab enda poolt valitud kohas ja käepäraste tehniliste vahenditega, mis tihtipeale on paha-varast hõivatud ning kogu sellest tulenevat riski kannab valija." Kõigele sellele on tähelepanu juhtinud ka äsja OSCE poolt koostatud raport, mis puudutab 2011. aasta parlamendi-valimisi Eestis. Sellest lähtuvalt on meil õiguskantslerile kokku kuus küsimust. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Olga Sõtniku!

Olga Sõtnik

Lugupeetud härra juhataja! Head kolleegid! Annan üle koos kolleegidega Keskerakonna fraktsioonist koostatud arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Teema on Euroopa Regionaalarengu Fondi maksete peatamine. Teatavasti viis Euroopa Kontrollikoda eelmise aasta novembris läbi auditi, mille raames auditeeriti kaheksat EAS-i rakendatavat Euroopa Regionaalarengu Fondist rahastatud projekti. Auditi käigus avastati kolm projekti, mille puhul võidi katta kulutusi, mille tarbeks polnud raha ette nähtud. Problee-

me tuvastati ka EAS-i protseduurides ja töömeetodite toimimises. Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraat on kontrollikoja esialgsete tähelepanekute alusel teatanud EAS-i rakendatavate Euroopa Regionaalarengu Fondi meetmeid puudutavate maksete ajutisest katkestamisest, seda 30 miljoni euro ulatuses.

Seoses sellega on meil härra ministrile kolm küsimust. Esiteks: "Milliseid muudatusi on tehtud peale probleemide tuvastamist EAS-i protseduurides?" Teiseks: "Kuidas hinnata antud fondi efektiivsust eesmärgi täitmise koha pealt?" Ja kolmas küsimus: "Praegu kasutatakse sildfinantseerimist, et tagada järjepidev toetuste ülekandmine ettevõtjatele. Kui palju võib tekkida Eesti riigile ka rahalist kahju, kui puudusi ei suudeta likvideerida?" Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kolm arupärimist ning vastavalt meie kodu- ja töökorra seadusele otsustab Riigikogu juhatuse nende edasise menetlemise.

Lähen nüüd teadete juurde. Esiteks, Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimised sotsiaalminister Hanno Pevkurile ning põllumajandusminister Helir-Valdor Seederile. Teiseks, head ametikaaslased, täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin istungisaalis järgmiste parlamendirühmade asutamiskoosolekud: Eesti-Kirgiisi (kokkukutsuja on Urmas Klaas) ja Eesti-Norra (kokkukutsuja on Olga Sõtnik). Ootame aktiivset osavõttu!

Head ametikaaslased, viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 79 Riigikogu liiget, puudub 22.

Asume nüüd tänase päevakorra juurde.

1. Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu (34 OE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Tänases päevakorras on üks punkt, milleks on rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu nr 34 esimene lugemine. Palun Riigikogu kõnetooli

ettekandeks rahanduskomisjoni esimehe Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu esimesele lugemisele saatmiseks oma istungil 9. mail ja otsustas algatada selle eelnõu hääletega poolt 6, vastu 2 ja erapooletuid 2. Teine kord arutas komisjon eelnõu 12. mail ja siis tehti täiendavaid menetluslikke otsuseid.

Annan lühikese ülevaate eelnõu eesmärgist. Vastavalt hasartmänguseadusele eraldatakse hasartmängumaksu summadest toetusi ja nende toetuste määramiseks on vaja nõukogu. Täna eelnõu sisu on uue nõukogu moodustamine, kuna Riigikogu XI koosseisu volitused on lõppenud. Hasartmängumaksu seaduse § 7 lõike 2 punkti 4 kohaselt eraldatakse riigieelarvesse laekunud hasartmängumaksust 37,4% spordi-, teadus-, haridus-, kultuuri-, laste-, noorte-, pere-, meditsiini-, hoolekandeprojektide ja vanurite ning puuetega inimeste projektide toetamiseks. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt vaatab nende toetuste saamiseks esitatud taotlused läbi ning otsustab toetuste andmise ja nende suuruse Riigikogu moodustatud üheksaliikmeline nõukogu, mille koosseisu me hakkame kohe otsustama. Sellesse nõukogusse peab kuuluma kuus Riigikogu liiget, üks esindaja Haridus- ja Teadusministeeriumist, üks Kultuuriministeeriumist ning üks Sotsiaalministeeriumist. Praegu tegutsevas nõukogus oleval Riigikogu XI koosseisu liikmed, kelle volitused on juba lõppenud, täidavad oma ülesandeid nõukogus seni, kuni Riigikogu on nimetanud uued liikmed. Moodustatava nõukogu liikmete kandidaadid Riigikogu liikmete hulgast on eelnõus esitatud Riigikogu fraktsioonide ettepanekute alusel. Fraktsioonidest laekus kuus nime. Ministeeriumide esindajate osas lähtuti ministeeriumide ettepanekutest.

Täna on teil laudadel otsuse eelnõu, kus on kirjas üheksa liiget – nagu ma ütlesin, kuus Riigikogu liiget ja kolm eri ministeeriumidest. Protokollis huvides loen need nimed teile tähestitu järjekorras ette: Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsler Janar Holm, Riigikogu liikmed Kaia Iva, Siim Kabrits, Kalev Kotkas, Lauri Luik ja Meelis Mälberg, Sotsiaalminis-

teeriumi asekanstler Riho Rahuoja, Riigikogu liige Mailis Reps ja Kultuuriministeeriumi kanstler Siim Sukles. Tähtajaks, 11. maiks muudatusettepanekuid ei laekunud. Komisjon tegi täiendavalt omalt poolt konsensusega normitehnilise täpsustava muudatuse, millega ta määras otsuse jõustumise selle allakirjutamisel.

Lõpuks langetas komisjon järgmise otsuse: võtta eelnõu päevakorda siin suures saalis 19. mail ehk siis täna ja panna eelnõu lõpphääletusele. Selle poolt oli 5 ja vastu 2 liiget, erapooletuid oli 1. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Kas teil on ettekandjale küsimusi? Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Lugupeetud härra Sester! Miks ei jõudnud komisjon arvamusele, et sellises komisjonis, kus ei toimu ju poliitilist raha jagamist, peaks Riigikogu fraktsioonid olema võrdselt esindatud, nagu seni minu meelest Riigikogu ajaloos ongi hea tava olnud? Ja mis on teie isiklik arvamus?

Sven Sester

Hea küsija! Komisjon saatis kõikidele fraktsioonidele kirja palvega esitada nõukogusse kuni kaks kandidaati. Komisjonile laekus kõigilt neljalt fraktsioonilt kokku kuus nime. Eks me saa rääkida ainult sellelt baasilt, mis on tänaseks kujunenud.

Aseesimees Jüri Ratas

Eiki Nestor, palun!

Eiki Nestor

Kas komisjon oleks saanud ka teistmoodi palve esitada, näiteks paluda kahelt fraktsioonilt kolme nime?

Sven Sester

Usun, et kui komisjon oleks võtnud vastu otsuse küsida ühelt fraktsioonilt kuus nime, siis oleks ta saanud seda ka teha. Aga me läheme demokraatlikust printsibist, et kõigilt fraktsioonidelt tuleb küsida. Nii küsisime igalt fraktsioonilt kaks nime ja osa fraktsioone otsustas esitada ühe nime. Seega täpselt kuus

neid kokku tuli ja komisjonil oli selle võrra kergem otsustada.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Läbirääkimissoove ei ole. Alustame eelnõu 34 muudatusettepanekute läbivaatamist. On laekunud üks muudatusettepanek, selle esitaja on juhtivkomisjon. Oleme muudatusettepaneku läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni seisukoht on panna eelnõu 34 täna istungil lõpphääletusele. Alustame lõpphääletuse ettevalmistamist. Kas võime minna lõpphääletuse juurde?

Panen lõpphääletusele otsuse eelnõu 34. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 70 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksust toetuste määramise nõukogu moodustamine" eelnõu 34 on otsusena vastu võetud. (Tabel 15.)

Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud. Teise päevakorrapunkti juurde me ei lähe, sest meil rohkem punkte päevakorras ei ole.

Head ametikaaslased, ma tänan teid! Soovin teile jõudu teie töös! Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 10.14.

Istungi kestus 14 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Esmaspäev, 30. mai 2011

Kell 15.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Arupärimine omavalitsuste tulude vähenemise hüvitamise kohta (nr 1)
2. Arupärimine euroala stabiilsuse tagamise kohta (nr 3)
3. Arupärimine omavalitsuste, OECD raporti ja maamaksu kohta (nr 5)
4. Vaba mikrofon

Istungi rakendamine

Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud peaminister! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu seitsmenda töönädala esmaspäevast istungit. Head kolleegid, nüüd on aeg üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt kutsun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja proua Heili Tõnissoni.

Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kuus seaduseelnõu ja esitab ühe Riigikogu otsuse eelnõu. Esiteks, kinnisaja omandamise kitsendamise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel esindab Vabariigi Valitsust põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder. Teiseks, veeseaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus. Kolmandaks, välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võetakse üle Euroopa välisõhu kvaliteedi direktiiv. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus. Neljandaks, teine välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võetakse üle ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi täiustamise direktiiv. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust keskkonnaminister Keit Pentus.

Viiendaks, Riigikontrolli seaduse ja audiitor-tegevuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduseelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Kuuendaks, Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu põhikirja ja konventsiooni 2010. aasta muutmise aktide ratifitseerimise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts. Seitsmendaks, Riigikogu otsuse "Kaitseväge kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel õhuturbemissioonil Islandil" eelnõu. Riigikogus esindab eelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust kaitseminister Mart Laar. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Enda ja veel 12 Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liikme nimel annan üle arupärimise sotsiaalminister Hanno Pevkurile. Arupärimine käsitleb mitmeid olulisi perearstiabi korralduse puudujääke, millele on juhitud tähelepanu ka selle aasta aprillis valminud Riigikontrolli auditis. Mure on selles, et perearstiabi kättesaadavus on aasta-aastalt halvenenud, perearste ja -õdesid ei jätku kõikjale ja nende arv väheneb veelgi. Perearstide puudus on eriti terav mitmes maapiirkonnas. Ka on paljude, enamasti linnas tegutsevate perearstide nimistud üle paisutatud, praegused esmatasandi meditsiinitöötajad on tööga üle koormatud, nende juurdekasv on ebapiisav ja materiaalne baas nõrk. Paljud akuutsed probleemid leiavad küll kajastamist esmatasandi tervishoiu arengukava arengudokumendis aastaks 2009–2015, samas on mitmed 2011. aastaks seatud vahe-eesmärgid täitmata, mitmed 2015. aasta sihid on muutunud ebareaalseks. Seega ei ole Sotsiaalministeeriumi jõupingutused olnud piisavad. Kui

riik kardinaalseid meetmeid ei rakenda, pole meie perearstisüsteem jätkusuutlik.

Eeltoodust lähtudes on meil sotsiaalministeeriumile kuus küsimust. Kas Sotsiaalministeeriumil on kavas võtta midagi kardinaalset ette perearstide ja -õdede järelkasvu koolitamiseks? Kuidas arste ja õdesid motiveerida tulema ja ka jääma esmatasandi meditsiinitöele? Samuti tahame teada, kas lugupeetud minister jagab sotsiaaldemokraatide seisukohta, et esmatasandi arstiabi peaks olema kättesaadav kõigile inimestele? Tahame ka teada, kas Sotsiaalministeerium on näinud ette maksta perearstile pearaha kindlustamata isikute eest.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Marika Tuus!

Marika Tuus

Austatud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Annan Keskerakonna fraktsiooni nimel üle arupärimise sotsiaalminister Hanno Pevkurile. Arupärimine puudutab hooldusraviteenust. Me teame, et mitmesuguste analüüside järgi pakutakse Eestis rahvusvahelises võrdluses tegelikult vajadusest neli kuni viis korda vähem hooldusteenuseid. Põhjamaade tasemele jõudmiseks peaks meil seda teenust olema isegi kuni kümme korda rohkem. Meie järel- ja hooldusravi nõrgale tasemele on tähelepanu juhtinud ka Maailma Terviseorganisatsioon (WHO). Hooldusravi on teinud veel kättesaamatumaks 2010. aastast kehtima hakanud omaosalus 15% ehk siis kuus eurot ööpäevas, mis on kuus umbes 182 eurot. Järjest enam on viimasel ajal päevakorra kerkinud hooldusravi kvaliteedi küsimused, millele on juba varem juhtinud tähelepanu Riigikontroll, samuti õiguskantsler. Ja olgugi et sotsiaalminister on pidevalt toonitanud, et hooldusravi rahastamine paraneb ning investeeringud suurenevad, ei kajastu see tegelikus olukorras. Üks põhjus on siin loomulikult ka hoolduspersonali väljaränne. Me esitame ministrile mitu küsimust. Mida plaanib Sotsiaalministeerium ette võtta, et tagada hoolekandeesutuste töö kvaliteet, tervishoiuteenuse parem pakkumine? Loomulikult küsime ka tervishoiuteenuste kvaliteedi hindamise kohta ning järjekordselt ja uuesti meditsiinitöötajate palkade kohta: millal need tõusevad, et töötajate väljavool ei oleks selline, nagu ta praegu on?

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Proua esimees! Head kolleegid! Mul on üle anda 13 Eesti Keskerakonna liikme arupärimine majandusminister Juhan Partsile. Arupärimine puudutab vedelgaasiterminali rajamist Eestisse või teistesse Balti riikidesse. Sellest on aastaid juttu olnud, välja on öeldud erinevaid seisukohti ja peetud palju nõu. Me tahaksime teada, milline on Eesti majandusministri ja Eesti valitsuse seisukoht. Meil on selle kohta kuus küsimust ja lubage mul need üle anda.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatusel nimel olen vastu võtnud seitse eelnõu ja kolm arupärimist. Kui eelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus nende menetlemise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad nimetatud seadusele, siis edastan need otsekohe adressaatidele.

Nüüd järgmised teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse majanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Arengufondi nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu ning määranud selle juhtivkomisjoniks majanduskomisjoni.

Riigikogu juhatus on edastanud Euroopa Liidu asjade komisjonile järgmised Vabariigi Valitsuse poolt s.a 26. mail esitatud Euroopa Liidu dokumendid. Esiteks, Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu elamukinnisvaraga seotud krediitdilepinguid käsitleva direktiivi eelnõu kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja direktiivi kohta arvamust andma rahanduskomisjoni ja õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. juuni kell 12. Teiseks, Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise "Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heittega majandus aastaks 2050 – edenemiskava" kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja teatise kohta arvamust andma keskkonnakomisjoni ja majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 3. juuni kell 12. Kolmandaks, Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise "Energiatõhususe kava 2011" kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja tea-

tise kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 3. juuni kell 12. Neljandaks, Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni valge raamatu "Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas" suhtes. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja valge raamatu kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 10. juuni kell 12. Viieandaks, Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni rohelise raamatu "Käibemaksu tuleviku kohta. Lihtsama, kindlama ja tõhusama käibemaksusüsteemi suunas" suhtes. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja rohelise raamatu kohta arvamust andma rahanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 2. juuni kell 18.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise justiitsminister Kristen Michalile, sotsiaalminister Hanno Pevkurile, majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile ning õiguskantsler Indrek Tederile.

17. mail moodustasid Riigikogu liikmed Eesti-Kambodža parlamendirühma, 19. mail Eesti-Kirgiisi parlamendirühma ning Eesti-Norra parlamendirühma ning toetusrühma inimõiguste ja poliitiliste vabaduste eest Iraanis.

Austatud Riigikogu liikmed! Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad istungisaalis kasakate toetusrühma (kokkukutsuja Viktor Vassiljev) ning eesti keele võõrkeelena õpetamise toetusrühma (kokkukutsuja Mihhail Stalnuhhin) asutamiskoosolekud.

Teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 80 Riigikogu liiget, puudub 21.

Head kolleegid, läheme nüüd päevakorra kinnitamise juurde. Selle nädala päevakord on teie laudadel ja panen päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Päevakorra kinnitamise poolt hääletas 77 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Päevakord on kinnitatud.

1. Arupärimine omavalitsuste tulude vähendamise hüvitamise kohta (nr 1)

Esimees Ene Ergma

Alustame siis tänaste päevakorrapunktide arutelu. Päevakorras on kolm arupärimist. Esimene arupärimine on Riigikogu liikmete Jüri Ratase, Viktor Vassiljevi, Lauri Laasi, Valeri Korbi, Kalev Kallo, Inara Luigase, Kadri Simsoni ja Mihhail Stalnuhhini 11. aprillil s.a esitatud arupärimine omavalitsuste tulude vähendamise hüvitamise kohta (nr 1). Ma palun kõnepulti kolleeg Inara Luigase!

Inara Luigas

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Täna me arutasime rahanduskomisjonis esimest korda sellist seaduseelnõu, millega koduomanikud vabastatakse maamaksust. Kui see seaduseelnõu siin Riigikogus ka kinnitatakse, siis hakkab kohalikele omavalitsustele laekuma 17 miljonit eurot vähem tulu. Kui sellest seaduseelnõust veel üldse rääkida, siis peaksime mainima, et see on üks musternäidis sellest, millist seaduseelnõu ei tohiks Riigikogusse tuua. Selle seaduseelnõu võikski kõikidele kohalikele omavalitsustele laiali saata, et näidata, kui vigaseid ja nõrku seaduseelnõusid Riigikogusse tuuakse. Aga see selleks.

Kui rääkida kohalike omavalitsuste tulubaasist, siis selle seadusega vähendatakse järjekordselt tulumaksu osa ja kompensatsioonimehhanismi veel leidmatagi minnakse selle emotsionaalse seaduseelnõuga edasi. Me oleme küsinud riigikontrolör Mihkel Oviirilt selle kohta, et on olemas Riigikohtu 16. märtsi 2010. aasta otsus, mis kohustab Vabariigi Valitsust välja töötama seaduseelnõu, seadusakte, mis piiritlevad konkreetselt kohalike omavalitsuste kohustused ja riigi kohustused. Ka riigikontrolör ütles siin kõnepuldis, et Vabariigi Valitsus peab need seadusaktid tegema ja et kõik riiklikud kohustused, mis kohalikul omavalitsusel tuleb täita, peavad olema tagatud tulubaasiga. Kuid nagu kohtulahendist selgub – ja nii on see tänase päevani –, pole veel otsustatud ega reguleeritud, kuidas kohalike omavalitsuste kohustuste täitmine tagatakse.

Meie tänane arupärimine peaminister Andrus Ansipile sisaldab kaheksa küsimust. Arupärimisele on alla kirjutanud neli Keskerakonna fraktsiooni liiget. Ootame nendele küsimustele

vastuseid ja palun, et peaminister loeks ette ka meie küsimused. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Inara Luigas! Palun nüüd kõnepulti vastama peaminister Andrus Ansipi!

Andrus Ansip

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Head arupärijad! Vastan teie 11. aprillil 2011. aastal esitatud arupärimisele. Kõigepealt Riigikohtu 2010. aasta 16. märtsi otsuse nr 3-4-1-8-09 täitmisest.

15. juulil 2010. aastal arutas valitsuskabinet regionaalministri koostatud kokkuvõtet omavalitsustele pandud riiklike ülesannete hindamise kohta. 2011. aasta riigieelarve planeerimisel arvestati esitatud analüüsi ning Riigikogu eristas 2011. aasta riigieelarve seaduses kohalikele omavalitsustele pandud riiklike kohustuste ja omavalitsuslike ülesannete rahastamist. Seda tehakse ka edaspidi.

Vastused küsimustele. Esimene küsimus: "Koalitsioonileppe kohaselt kaob alates 1. jaanuarist 2013 kodualune maamaks tiheasustusega piirkonnas kruntidelt 1500 ruutmeetri ulatuses ja hajaasustusega piirkonnas kuni kahe hektari ulatuses. Kas lubaduse taga on arvutused, palju jääb linnadel ja valdadel maksutulu saamata? Kuidas kavatakse kohalikele omavalitsustele kompenseerida saamata jääv tulu?" Arvutused on olemas. Muudatuste mõju on suurusjärgus 17 miljonit eurot ning see kaetakse riigieelarvelistest vahenditest. Ka riigikontrolör Mihkel Oviir tõdes 16. mail arupärimisele ja kodualuse maamaksu kaotamise küsimusele vastates: "Minu arvates tundub see protsess praegu mõistlik olevat. Ühelt poolt riik seadusega reguleerib seda protsessi ja samal ajal näeb ta ette vahendid omavalitsuste kaotatud tulubaasi kompenseerimiseks."

Teine küsimus: "Tallinna Ülikooli professor Georg Sootla on väitnud, et Eesti kohalike maksude osakaal eelarves on Euroopas üks viimaseid, sisuliselt olematu. See oli tema sõnul mõistetav aastal 1993, kuid mitte aastal 2010. Kui valitsus vähendab omavalitsuse tulusid, siis tuleb tal leida vahendid selle hüvitamiseks. Kuivõrd keskvalitsus võiks hüvitada omavalitsustele saamata jäänud tulu näiteks talle laekuvatest maksudest või oma valitsemiskulude arvelt?" Sellele küsimusele ma juba eelmise

küsimuse vastuses vastasin, aga siiski. Alates 2004. aastast ei rakendata omavalitsuste tulumaksu osa puhul maksuvaba miinimumi ega teisi mahaarvamisi. Muudatuse tulemusena on riik võtnud enda kanda tulumaksusüsteemi oluliste muudatuste mõjud. 2010. aastal laekus omavalitsustele 150 miljonit eurot rohkem, võrreldes olukorraga, kui oleks kehtinud 2004. aasta süsteem. Riigieelarveliste toetuste osakaal moodustas 2010. aastal 35% kohalike omavalitsuste tuludest, 2003. aastal oli see näitaja 37%. Seega on viimase seitsme aastaga omavalitsuste maksutulude, kaupade, teenuste ja vara müügist laekuvate tulude ning muude tulude osakaal eelarves kasvanud.

Kolmas küsimus: "Kuidas muudab Reformierakonna ja IRL-i koalitsioonileppes fikseeritud maamaksu vähendamine kohalike maksude osakaalu kohalikes eelarvetes?" Muudatus on 0, sest maamaks on maksukorralduse seaduse § 3 lõike 2 punkti 3 järgi riiklik maks.

Neljas küsimus: "Kuidas täidetakse koalitsioonileppes antud lubadust, mis ütleb, et "üldise suundumusena peab tänaste väikeste kohalike maksutulude, suure osatähtsusega riigitoetuste ja niinimetatud kohaliku iseloomuga riiklike maksude asemel oluliselt suurenema omavalitsuste roll oma maksutulu kujundamisel"?" Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi aastateks 2011–2015 kohaselt valmib kohalike omavalitsuste tulubaasi kujunemise analüüs 2012. aasta teises kvartalis.

Viies küsimus: "Eesti riik on riigiteadlaste sõnul liiga tsentraliseeritud, kuigi on üldtuntud tõsiasi, et omavalitsuspoliitika tegeleb inimesega vahetumalt kui keskvalitsus. Miks on vajalik ja kellele on kasulik vähendada kohalike kogukondade otsustusõigust ja iseolemisoigust?" Kuues küsimus: "Kohaliku autonoomia eeldus on kohaliku omavalitsuse iseseisvad tuluallikad. Kuidas eristub iseseisvate tuluallikate poolest Eesti kohalik omavalitsus oma põhjanaabritest?" Vastus viiendale ja kuueendale küsimusele. Omavalitsuse autonoomia siuks ei ole ainult maksude kehtestamine. Omavalitsuste ülesanne on kohaliku elu küsimuste iseseisev otsustamine ning korraldamine ja avalike teenuste osutamine. Eestis ei ole avalikke teenuseid seni kõikehõlmavalt ja detailselt standardiseeritud, mis omakorda lubab omavalitsustel piisava paindlikkusega otsustada ülesannete korraldamise ulatuse ja viiside

üle. Riigikontroll nendib ülevaates "Tulude vähenemise mõjud valdade ja linnade tegevusele perioodil 2009–2010" lk 2, et kuigi 90% omavalitsustel on perioodil 2009–2010 tulud vähenenud, on omavalitsusjuhtide arvates elanike ja ettevõtjate võimalused teenuseid tarbida paljuski samad mis kriisieelsel ajal. Paindlik rahastussüsteem aitab säilitada Eesti riigi konkurentsivõimet.

Seitsmes küsimus: "Milleks on keskvalitsusel vaja Eesti Linnade Liitu ja Eesti Maaomavalitsuste Liitu?" Kaheksas küsimus: "Milliseks hindate käesoleval hetkel keskvalitsuse sisulist koostööd Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liiduga?" Vastus seitsmendale ja kaheksandale küsimusele. Üleriigilised omavalitsusliidud on kohalike omavalitsuste esindusorganisatsioonid, mis on ellu kutsutud nende huvide esindamiseks. Oleme alati olnud avatud konstruktiivseks koostööks omavalitsusliitudega. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra peaminister! Teile on ka küsimusi. Palun, kolleeg Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Härra peaminister! Te ütlesite, et summa, mis kohalikele omavalitsustele kompenseeritakse, on 17 miljonit krooni. Mina olen kuulnud, et see summa, mida omavalitsused saavad maamaksu laekumisest, võib olla palju suurem. Kas teil on kavas see siiski 100%-liselt kõikidele omavalitsustele hüvitada või tehakse näiteks mingisugune valik või hüvitatakse 50% või 70% laekuvatest summadest? Kas on olemas mehhanism, kuidas see 17 miljonit jaotatakse, või te siiski suurendate seda summat, kui te näete, et need laekumised on olnud tõesti suuremad?

Andrus Ansip

Aitäh! Kõigepealt, te olete kasutanud valesid allikaid ja olete kuulnud seetõttu valet informatsiooni. Ehk siis see summa on 17 miljonit eurot ja suurem tema ei ole. Riik teab, kui palju talle elamumaa pealt maamaksu laekunud on, ja riik teab ka seda, kui suurtelt kinnistutelt seda maamaksu makstud on. Nii et suurusjärk on õige – 17 miljonit eurot. Valitsusk koalitsioon on otsustanud kompenseerida kohalikele omavalitsustele 17 miljonit eurot,

aga konkreetne kompenseerimise mehhanism ei ole praeguseks veel välja töötatud. Küll aga on valitsusk koalitsioonil selge tahe saamata jäänud tulu kohalikele omavalitsustele kompenseerida.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Aadu Must!

Aadu Must

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaminister! Rahandusministeerium on oma arvamuses öelnud, et koduomanikele kindluse lisamise kõrval tõstab maamaksust vabastamise seadus maa hinda ja vähendab käivet ning seega noorte perede juurdepääsu elamumaaale. See lahkeb oluliselt seaduse eesmärgist. Muidugi võiks küsida, kumb seisukoht on valitsuse seisukohtadele lähemal, kuid mind huvitab tunduvalt laiem küsimus. Mõne sõbraliku kuningriigi parlamendis menetletakse seaduseelnõusid nii, et enne tehakse põhjalik, igakülgne, ka kaudsete tulude-kulude analüüs. Meie kuuleme ainult kohati üksteisele vastukäivaid fragmente. Kas meie valitsus teeb ka enne eelnõude esitamist mitmekülgset tulude-kulude analüüsi, sh kaudsete mõjurite kohta, või on need lihtsalt nii keerulised, et parlamendiliikmetele ei maksa neid esitada, nagunii nad aru ei saa?

Andrus Ansip

Aitäh! Kõigepealt, mis ajendas valitsusk koalitsiooni kuuluvaid erakondi üleüldse seda eelnõu välja töötama? See on väga selgelt võimu kuritarvitamine Tallinna linnas. Kui paljudel koduomanikel on maamaks sellise iseloomuga, et see meenutab või tähendab pigem maa osalist konfiskeerimist, järkjärgulist konfiskeerimist, siis ei saa valitsus ega ka parlament jääda lihtsalt kõrvalt vaatama, kuidas inimesi kooritakse. Valitsus peab sekkuma, sest see ei ole demokraatia, kui enamuse tahtel konfiskeeritakse Tallinnas Pirita, Kadrioru ja Nõmme elanike kinnisvara, mis neil on kunagi oma töö ja vaevaga soetatud. Nimetage seda nüüd kaudseks või otseseks mõjuks, aga see on see põhjus, miks valitsusk koalitsioon peab praegu jälle kord tegelema ühe seaduse muutmisega. Julgen jääda eriarvamusele ka Rahandusministeeriumi seisukoha suhtes, et see suurendab märgatavalt maa hinda, ja kuna maa hind tõuseb, siis jääb see maa noortele peredele kätte-

saamatuks. Ma arvan, noorele perele on kindlustunne, et hiljem ei hakata varandust, mille ta on suure laenuga soetanud, konfiskeerima, märksa olulisem kui see esialgne ostuhind, mida siis tõepoolest see, kui maamaks oluliselt väheneb või sootuks kaob, võiks inimesele kaasa tuua. Nii et maa sellepärast, et 1500 ruutmeetrit maamaks ära kaob, kindlasti defitsiitseks ei muutu ja kindlasti ei muutu see maa nii defitsiitseks, et noorel inimesel polegi enam võimalik seejärel maad osta. See on selge liialdus.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea peaminister! Teie kolleeg rahandusminister Jürgen Ligi väitis, et elamualuse maa maksu kaotamine nõrgendab kindlasti kohaliku omavalitsuse tulubaasi autonoomsust, mis tegelikult, kui lugeda koalitsioonilepingut, on üks põhiväärtustest. Samas ei ole see kooskõlas ei OECD ega IMF-i soovitustega suurendada maamaksu osakaalu maksulaekumistes. Ma arvan, et inimestel on muidugi hea meel, kui üks või teine maks kaob, selles ei ole küsimus. Aga kuidas te suhtute rahandusministri väidetes, kuidas te neid kommenteerite? Või on need inimesed oma seisukohtades ebapädevad?

Andrus Ansip

Aitäh! Kõigepealt autonoomia juurde. Siin viidati auväärsele professorile, kes ütleb, et Eesti kohalike omavalitsuste tulubaasis on kohalike maksude osatähtsus väga väike. Eesti puhul ei pea selleks professor olema – kõik teavad, et kohalikest maksudest tuleb umbes 1% kohalike omavalitsuste tuludest, ja need maksud on seaduses kõik korralikult loetletud. Põhiliselt on need reguleeriva iseloomuga maksud: teede-tänavate sulgemise maks – maks on kehtestatud selleks, et inimesed saaksid teedel-tänavatel sõita, mitte et teed või tänavad oleksid torude ootuses kogu aeg lahti kaevatud – või siis reklaamimaks, mis peaks reguleerima reklaami mahtu. Me ei taha ju, et meie kaunid linnad oleks kõik reklaamiga visuaalselt reostatud, ja selleks kasutatakse kohalikku reguleerivat maksu.

Eesti kohalike omavalitsuste tulubaasi on korduvalt hinnanud ka mitmesugused rahvusvahelised institutsioonid ja nad on jõudnud enam-vähem samale järeldusele, millele ka arupärijad viitavad, et jah, kohalike maksude osatähtsus kohalike omavalitsuste tuludes on väike, aga kohalike omavalitsuste rahaline autonoomia on tagatud iseseisva seaduse alusel määratud tulubaasiga. Etteheiteid Eesti riigile mitte keegi selles osas ei tee. See on rohkem maitse- ja iluküsimus, kas näiteks maamaks nimetada kunagi kohalikuks maksuks või mitte, sest ka kohalike maksude puhul määrab keskvalitsus, parlament tavaliselt piirid, missuguses ulatuses kohalikul omavalitsusel on võimalik seda maksumäära muuta. Maamaks iseenesest on oma olemuselt kohalik maks, kuid Eesti oludes on ta riiklik maks. Ka seaduse alusel kohalikule omavalitsusele laekuv tulumaks on oma olemuselt kohalik. Sinna ta laekub – kohalikule omavalitsusele –, aga maksumäära muuta kohalikel omavalitsustel võimalik ei ole. Ma küll ei välista, et tulevikus näiteks võiks anda kohalikule omavalitsusele õiguse seda maksumäära alandada, aga mitte mingil juhul suurendada. Ka siis võiks ju kohalike maksude osatähtsus Eesti oludes väga kiiresti kasvada.

Aga mitte see ei ole kohaliku omavalitsuse puhul kõige olulisem, missugune protsent tema tuludest tuleb kohalikest maksudest. See ei ole kohaliku autonoomia põhiküsimus. Kohaliku omavalitsuse kõige tähtsam roll seisneb kesk- võimu tasakaalustamises ja kohalik omavalitsus peab tasakaalustama kesk- võimu, tuginedes tugevale kohalikule identiteedile. Õigus keskvalitsusele ei öelda on see, mille pärast demokraatlikus riigikorralduses kohalikud omavalitsused eksisteerivad.

Kui nüüd vaadata Euroopa kohalike omavalitsusi ja nende rahastamist ning võrrelda Eestiga, siis me näeme, et Euroopa Liidu 11 liikmesriigis on kohalikul tasandil tehtud kulude osatähtsus kõigis avaliku sektori kulutustes suurem, kui see on Eestis, ja 15 riigis on kohalikul tasandil tehtavate avaliku sektori kulutuste osatähtsus kõigis avaliku sektori kulutustes väiksem kui Eestis. Meil ei ole Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kontekstis kohalike omavalitsuste rahastamise pärast mitte midagi häbeneda. Kui vaadata neid riike, kus kohalikul tasandil on avaliku sektori kulude kasuta-

mise osatähtsus kõige madalam, siis näiteks kõige pisem on see protsent Maltal. Maltal tehakse kõigist avaliku sektori kulutustest vaid 1,4% kohaliku omavalitsuse tasandil ja ma ei ole küll kunagi kuulnud ei Malta elanikelt ega ka Euroopa Nõukogu Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongressis, kus ma olen kuus aastat liikmeks olnud, kurtmist selle üle, et Maltal oleks probleeme kohaliku demokraatiaga. Ei ole rahakoti suurus see, mis määrab kohaliku autonoomia. Kohaliku autonoomia määrab pigem kohalike omavalitsuste põhiseaduslik voli vastanduda keskvõimule. Ja Eestis on seda voli antud nii palju, et kohalikud omavalitsused võivad näiteks ka riigi vastu kohtus hagi esitada. Ei saa öelda, et see oleks Euroopa Nõukogu liikmesriikide hulgas väga tavaline.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra peaminister! Mul on muidugi kahju, et nii kui jutt käib Tallinnast, siis peaminister kas ei tea täpselt seadusi või esineb oma vastustes sihilikult pooltõdedega. Teatavasti on maamaksu suurus 2,5% seadusega paika pandud, seda ei ole kehtestanud Tallinna linn. Kohalikul omavalitsusel on õigus anda soodustust ja Tallinn on seda soodustust andnud, sest Tallinnas kehtib 1,5% maa maksustamise hinnast. Maa maksustamise hind pannakse paika riigi ehk Keskkonnaministeeriumi väljatöötatud reeglite alusel. Maa maksustamise hind tehakse nii. Tegelikult on siin riiklik regulatsioon ja Tallinn on, vastupidi, andnud soodustusi, tal oleks õigus võtta 2,5%.

Kui tulla tagasi selle eelnõu juurde, siis selletuskirjas on ka selline lause, et eelnõu ei suurenda eelarve kulutusi. Ehk see tähendab seda, et ei tarvitsetagi kompenseerida. Milline on garantii, et üldse kompenseeritakse, sest selle eelnõu järgi ei ole kompenseerimist ette nähtud?

Andrus Ansip

Aitäh! Eelnõus öeldakse selgelt, et kompenseeritakse, ja garantii on siinsamas minu ees – teie. Kohalikele omavalitsusele antud õigust ei pea kohalik omavalitsus kasutama siis, kui ta näeb, et see õigus tekitab väga suurt ebaõig-

lust. See, et Tallinnas ei rakendata 2,5% maa maksustamise hinnast, vaid rakendatakse 1,5%, ei ole mitte mingisugune vabandus. Tallinna linnal on õigus rakendada ka 0,5%. Miks ta ei tee seda?

Maa maksustamise hind – ega Keskkonnaministeerium ei võta seda kusagilt laenukast, see ei ole mitte suvaline number, mille üle häälletatakse kusagil kabinetides või kogudes. See hind tuletatakse suures osas ikkagi selles piirkonnas tehtud tehingute hindadest. Sealt see maa maksustamise hind tuleb. Ma arvan, et Eesti võiks ükskord jõuda ka näiteks Rootsi tasemele, kus maa maksustamise hinda muudetakse igal aastal. See käib suuresti ilma inimese sekkumiseta või, ütleme, see tuleb arvutist ja arvestab kõiki tehinguid, mis aasta jooksul on varasema perioodi omadele lisandunud. Mitte mingisugust personaalset süüdistamist, et miks keskkonnaminister või keskkonnaministeeriumi halvad ametnikud mõtlesid välja sellise maa maksustamise hinna, ei ole ma Rootsi puhul küll kunagi kuulnud. Kui Tallinna linn on võtnud mõne kodualuse maa pealt, kus on pere elamu, 20 000 krooni, ja mulle saadeti kunagi üks kiri, kus oli nimetatud veelgi suuremat summat, 50 000 krooni, siis viidata siin parlamendile ja Vabariigi Valitsusele, kes justkui mahitaks seda, ei ole minu meelest küll põhjust. Te ei peaks sellega tegelema. Vastasel korral ei oleks koalitsioonierakonnad pidanud praegu hakkama ka seda maamaksu kogumist ja määra kinnitamist uuesti muutma. Kui kõik omavalitsused käituksid mõistuspäraselt, kui enamusel puuduks tahe rakendada vägivalda süütu vähemuse suhtes, poleks seda eelnõu sündinud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud peaminister! Te tahate seda juttu kangesti Tallinna peale lükata, aga ma tuletan meelde, et maamaksu on kriisi ajal tõstetud Eestimaa 59 linnas ja omavalitsuses ning Tallinnas ei ole ta sugugi kõrge. Tartumaa valdades on see igal pool kõrgem, samuti paljudes kohtades Harjumaal, Tallinnas on see üks väiksemaid. Aga ma ikkagi küsiks, milline seisukoht teil koalitsioonisiseselt selle eelnõu suhtes on. Rahandusminister on korduvalt

toonitanud, et selle eelnõuga on mitmeid probleeme ja vastuolusid, et seda ei ole kooskõlastatud OECD ja IMF-iga ega arvestatud soovitusi suurendada maamaksu osa. Rahandusminister on ka välja öelnud, et pole selge, millega maamaksust laekumata tulu kompenseeritakse. Küsingi teilt, et millega.

Andrus Ansip

Tuludega. Ma ei taha teie väidet, et ma tahan viia juttu Tallinna linnale, sugugi tõsiselt võtta, sest ausõna, me ei oleks tahtnud selle eelnõuga tegelda, kui meid ei oleks selleks sunnitud. Teie sundisite.

Väide, nagu me peaksime mingeid oma seaduseelnõusid OECD-ga kooskõlastama, on minu jaoks küll täiesti naeruväärne. Ärge enam nii väitke! Eesti on iseseisev riik, otsustuspädevus on siin Riigikogus. OECD-st oleme siiani saanud ja ma loodan, et saame ka tulevikus, väärtuslikke analüüse, parimate praktikate võrdlusi ning me teame, et OECD parimatest praktikatest saavad ükskord – paljudel juhtudel on nii läinud – ülemaailmsed standardid. Meil on igal juhul kasulik OECD-ga koostööd teha, liikmesus selles auväärse organisatsioonis on Eesti huvides, aga kindlasti ei tahaks me seal liikmed olla siis, kui me peaksime hakkama nendega oma seaduseelnõusid kooskõlastama. Ei!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Meelis Mälberg!

Meelis Mälberg

Aitäh, juhataja! Austatud peaminister! Palju on kõlanud väiteid, et omavalitsuste tulubaas väheneb mitmesuguste seaduste toimel pidevalt. Kas te oskate öelda, mida ütleb selle kohta statistika? Kui palju on omavalitsuste tulubaas pikema aja jooksul vähenenud?

Andrus Ansip

Selline väide, et omavalitsuste tulubaas on pidevalt vähenenud, ei vasta muidugi tõele. Küll aga vastab tõele väide, et omavalitsuste tulubaas on ülemaailmses finantskriisis vähenenud nii Eestis kui ka mitmel pool teistes riikides. Aga jah, väide, et kohalike omavalitsuste tulubaasi on pidevalt vähendatud, on palju kõlanud, eriti opositsioonierakondade esindajate suust, ja näitena tuuakse see 11,93% üksikisiku tuludest, mis oli kohaliku omavalitsuse osa. Meenutuseks tuleb öelda, et endine süsteem, mille järgi 56% laekunud tulumaksust läks kohalikele omavalitsusele (ning millest omakorda läksid maha kõik tulumaksusoodustused ja mahaarvamised) ja ülejäänud oli riigi oma, muudeti ära 2004. aastal. Siis kehtestati kohalikele omavalitsusele jäävaks tuluosaks 11,4% üksikisikute tuludest ilma mahaarvamisteta. Võrreldes selle eelmise süsteemiga said kohalikud omavalitsused 11,4% osakaalu juures juba märgatavalt rohkem raha aastas, kasv oli umbes 13% või 12,9%, sinna kanti. Ja kohalike omavalitsuste tulud tulumaksust on ka sealhulgas alati suurenenud. Kui ma vaatan aastaid 2002–2007, siis on kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaksu osa kasvanud 2,26 korda – 2,26 korda, kusjuures riigile laekuv tulumaksu osa on suurenenud 38,4%. See on ikka tohutu suur vahe! See tuleb suuresti sellest, et riigi kanda on jäänud tulumaksutagastused, ka tulumaksu määra alandamine on jäänud riigi kanda, kohalikud omavalitsused on saanud aga garanteeritud kätte selle, mis nendele seadusega ette nähtud on.

Kohalikud omavalitsused oleksid saanud rohkem tulu, kui omavalitsuse tuluosa ei oleks vähendatud 11,93%-lt tagasi 11,4%-le, aastas 430 miljonit krooni. Seda 430 miljonit krooni on kogu aeg valitsusele ette heidetud ja räägitud sellest, kuidas kohalike omavalitsusi on kangesti kiusatud, alandatud ja tehtud nad peaaegu maksejõuetuks. Seda kriitikat ei tahaks ma omaks võtta. Kahju, et proua Tuus välja läks, aga ma räägin veel kord Tallinnast. Ainuüksi Tallinna linn saab Kyoto saasteühikute müügist laekuvatest vahenditest 700 miljonit krooni ehk 45 miljonit eurot ja lisaks 300 miljonit krooni ühtekuuluvusfondist, st miljard krooni selleks, et soetada trammid ja ehitada trammitee. Kõigi Eesti kohalike omavalitsuste peale üksikisiku tulumaksu laekumine selle määra vähendamise tõttu vähenes aastas 430 miljonit, aga Tallinna linn saab üheainsa otsusega miljardeid!

Kui võtta Eesti kohalikud omavalitsused ja vaadata näiteks nende veeprojekte, siis veeprojektide rahastamiseks on ette nähtud 8,4 miljardit krooni. Ütleme, et võrreldes 430 miljoniiga on see ikka päris suur tükk raha. Kui vaadata nüüd kohalike omavalitsuste tulumaksu osa kahanemist aastatel 2007–2010, siis see on

Kui võtta Eesti kohalikud omavalitsused ja vaadata näiteks nende veeprojekte, siis veeprojektide rahastamiseks on ette nähtud 8,4 miljardit krooni. Ütleme, et võrreldes 430 miljoniiga on see ikka päris suur tükk raha. Kui vaadata nüüd kohalike omavalitsuste tulumaksu osa kahanemist aastatel 2007–2010, siis see on

kahanenud 7,2%, samal ajal kui riigi üksikisiku tulumaksu laekumine on kahanenud 37,3%. Selles arupärimises oli ka justkui süüdistus, et keskvalitsus hoolitseb kõigepealt oma murede eest ja kohalike omavalitsuste mured jäävad talle kaugeks, tundmatuks. See ei vasta tõele! Kohalikel omavalitsustel kahanes üksikisiku tulumaksu laekumine 7,2%, riigil 37,3%. Minu meelest väga palju kurtmiseks põhjust ei ole. Kõigil oleks parem olnud, kui ülemaailmset finantskriisi poleks tulnud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud peaminister! Võib rääkida omavalitsuste tulude vähenemise hüvitamisest või riigipoolsest kompenseerimisest, aga üks põhiküsimustest on see, et riigi ja kohaliku omavalitsuse ülesanded ei ole täpsustatud. Sellest rääkis siin meie ees ka riigikontrolör. Siit küsimus: kas Vabariigi Valitsus kavatses tegelda riigi ja kohalike omavalitsuste ülesannete täpsustamisega, kas või alustades nendest valdkondadest, kus need küsimused tekivad?

Andrus Ansip

Aitäh! Kavatseme ja ka täpsustame. Nagu ma juba päris arupärimisele vastamise alguses nimetasin, on käesoleva aasta riigieelarves ülesanded rahalises mõttes eraldi välja toodud, nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuste omad. Põhimõtteliselt võib siin paljudes küsimustes muidugi ka riigikontrolöri seisukohtadele vastu vaielda. Viimasel ajal ei ole ta ka väga selgelt öelnud, et kõigile kohalikele omavalitsustele tuleb kehtestada täpselt üks teenusestandard, mida kõik omavalitsused üle terve Eesti peavad igal pool järgima. Kui ta viimati auväärt Riigikogu ees esines, esitas ta selle seisukoha küsimuse vormis. Pigem olen ma ka seda meelt, et demokraatia, kohaliku omavalitsuse autonoomia ei tähenda üle riigi täpselt sama teenusestandardi kehtestamist kõikidele omavalitsustele. Kui riik läheb standardiseerimise teed, siis minu arusaamist mööda peaks ta standardiseerima miinimumtasemel teenused ja igal kohalikul omavalitsusel peab olema võimalus teha paremini. Näiteks Taanis ei osuta kohalikud omavalitsused kindlasti teenuseid

täpselt sama standardi järgi. Osas kohalikes omavalitsustes on kohalikud maksud suuremad ning seetõttu on ka teenuste ulatus ja kvaliteet parem, teistes on maksud väiksemad ja teenuseid seetõttu kesisemalt. Inimestel on võimalus hääletada jalgadega. Kes tunneb ennast iseseisvamana, ei tahagi kohalikke teenuseid suures ulatuses saada, valib oma elukohaks madalamate maksudega omavalitsuse. Kes tunneb, et asi on makse väärt, valib kõrgemate maksudega ja parema teenindusega kohaliku omavalitsuse. Aga nii nagu Eestis seisneb ka Taanis kohaliku omavalitsuse kõige olulisem roll keskvoimu tasakaalustamises.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, proua eesistuja! Austatud härra peaminister! Ma juhtusin kuulama teie intervjuud Raadio 4 eetris, kus te rääkisite sedasama trammijuttu mis praegugi. Te kurtsite, et Tallinna elanikud ei täna teid selle eest, et te hoolite nendest. Nii et ma tahaksin teid kõigepealt Tallinna elanike nimel tänada, et te ikka väsimatult hoolitsete meie eest. Aga minu küsimus on selline: kui valitsusliidul on tõesti nii suur soov kompenseerida kohalikele omavalitsustele saamata jäävat tulu, kas see tähendab siis ka seda, et kohalikele omavalitsustele kompenseeritakse aastal 2013 kaotatav müügi maks?

Andrus Ansip

Oi ei. Kas me peaksime siis uuesti müügi maksu kehtestama või? Ei, see mõte ei ole mul küll kordagi pähe tulnud. Ei-ei, seda küll kindlasti mitte. Aga mis tänusse puutub, siis sellesse raadiosaatesse oli üks kodanik läkitanud tänukirja. Ma ütlesin, et tavaliselt ikkagi pahandatakse ja harva tänatakse. Aga aitäh talle suure tänu eest! See puudutas hoopis mingit korteri erastamise vaidlust, mida ma ise tegelikult ei mäleta, aga tänu on ikka meeldiv. Ma arvan, et Tallinna linna käest me tänu saame. Tallinna elanikud on kindlasti tänulikud selle eest, kui Tallinna keskmiselt 25-aastased trammid lähevad muuseumisse ja sõitma hakkavad tänapäevased trammid. Ma arvan, et pisuke põhjus tänulik olla on ka Tallinna Linnavalitsusel, sest Eesti maksumaksja raha eest tehakse Tallinna investering suurusjärgus miljard

krooni – kroonides on kergem rehkendada ja summad on suuremad ka –, Tallinna linna osalus kogu selles projektis on aga 3 miljonit eurot, polegi nagu õieti.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud härra peaminister! 17 miljonit eurot, mida valitsus kavatses kompenseerida, on selle maksu laekumise tase 2010. aastal. Seadus kavatsetakse kehtestada 1. jaanuarist 2013. Kas ja kuidas kavatses valitsus takistada seda, kui kohalikud omavalitsused otsustavad maksumäära vahepeal kuni lubatud 2,5%-ni tõsta? Sel juhul kujuneks see summa hoopis suuremaks.

Andrus Ansip

Aitäh! Ei kavatses suurendada. Kindlasti ei kavatses teha sellest maamaksu muutmisest mingisugust täiendavat tulubaasi kohalikele omavalitsustele, kes võiksid mõelda, et nagu-nii ta elanikele ei rakendu, et las see keskvalitsus maksab kaks või kolm korda või viis korda suuremas määras saamata jäänud tulu kinni. Ei, niisugust mõtet ei ole.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, juhataja! Lugupeetud peaminister! Ma loodan, et ma ei eksi, ma kuulsin ühest teie vastusest peaaegu et üleskutset teha meie maamaksusüsteem või kinnisvaramaksusüsteem sama heaks kui Rootsis ja e-riigile kohaseks. Ma olen kahe käega selle poolt, et teeme paremaks, aga kuidas saab teha paremaks ühte süsteemi, mida valitsus tahab praegu ära kaotada?

Andrus Ansip

Ega süsteem ei kao ära, süsteem jääb alles. See maksuvabastus on teatud piirangutega, seda võib nimetada maksuerisuseks. Maks iseenesest jääb ju alles ja kui kellelgi on väga suur krunt, siis ta peab maksma. Praegune seadus ei reguleeri nende inimeste maksumäära suurust kuidagimoodi. Ma olen nõus sellega, et väga paljudel Eesti inimestel ei tule enam

maamaksu maksta, aga ma olen kaugel mõttest, et praegune maamaksuseaduse muudatus vabastab maamaksust absoluutselt kõik Eesti elanikud. Paraku tuleb tunnistada, et ka mina jään maamaksu maksma, sest meie krundi suurus Tartus on 2400 m², aga jutt käib ainult 1500 m² maksuvabastusest. Ma loodan, et Tartu linn ei suurenda maamaksuvabastuse alt väljajääva 900 m² maksustamismäära selliselt, et ma pean hakkama veel rohkem maksma, kui ma praegu kogu 2400 m² eest maksan, nagu mõnes Eesti vallas paraku on kahjuks juhtunud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kajar Lember!

Kajar Lember

Aitäh, juhataja! Kõigepealt üks kommentaar. Enne oli siin näpuviibutus omavalitsuste suunas, et nad võiksid olla õnnelikud, sest kugi tulumaksust võeti tükk ära, on ühtekuuluvusfondi kaudu tulnud rohkem tagasi. Tegemist on aga ikkagi oma olemuselt, rahanduslikult olemuselt täiesti võrreldamatute asjadega, sest üldjuhul läheb ühtekuuluvusfondi raha, mis omavalitsusse jõuab, n-ö kohustuste täitmiseks ja omavalitsustel on omaosaluse näol pigem vaja raha sinna juurde panna, mitte vastupidi. Ma arvan, et see võrdlus oli natuke ebakohane.

Teiseks, jätkates kolleegi eelmist küsimust. Te rääkisite n-ö heast Rootsi süsteemist, millest te olete rootslaste käest kuulnud ja kus igal aastal vaadatakse üle näiteks maamaksu alused, kus võib olla kinnisvaramaksupõhine maksustamine jne. Kui te peate seda heaks süsteemiks, miks siis ei ole kuue aasta jooksul, mil te olete valitsust juhtinud, sellel suunal ühtegi sammu astunud?

Andrus Ansip

Aitäh! Senine süsteem on ka ju olnud toimiv süsteem. Alles viimastel aegadel on see süsteem muutunud tõepoolest häirivaks ja paljude inimeste vara kallale kippuvaks. Mõne konkreetse kohaliku omavalitsuse käitumine on see, mis on tinginud koalitsioonierakondade praegused sammud.

Ma ei saa kuidagi olla nõus teie suhtumisega ühtekuuluvusfondi vahenditesse. Justkui see raha poleks mitte midagi olulist, õnneli-

kuks see ei tee, pagana pihta, kohalik omavalitsus peab ka oma raha panema selleks, et ehitada välja korralik joogiveevarustus või kanalisatsioon ühes reoveepuhastiga. Hämmastav on kuulda sellist seisukohta Riigikogu liikmelt! Kohalikud omavalitsused saavad lisaks Euroopa Liidu vahenditele ka näiteks hoonete energiatõhususe suurendamiseks 35 miljonit eurot, see on 560 miljonit krooni – ikka selleks, et soojapidavust parandada, energiasäästu suurendada. Alati võib ju öelda, et aga see on ju kah ette nähtud ülesannete täitmiseks. Tahaks lihtsalt niisama oma televisiooni teha, aga nemad käsivad lasteaia soojemaks ehitada. Tahaks linnaosa lehte välja anda korralikult, südamest, aga nemad käsivad reovee ära puhastada! Jah, see on mul juba seitsmes aasta, aga mind suudetakse ikka veel siin parlamendis üllatada. Ärge seda enam tehke!

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh, proua juhataja! Austatud peaminister! See tänane arupärimine on tegelikult läinud laiemaks debatiks kohalike omavalitsuste eelarvete üle. Teie vastuseid kuulates peaksid Eesti kohalikud omavalitsused olema väga õnnelikud selle üle, mis valitsus on viimastel aastatel nendele lubanud või pakkunud. Te tõite siin välja selle, mis puudutab üksikisiku tulumaksu osa vähenemist 430 miljoni krooni võrra, kuid tegelikult on ka tasandusfond kahtunud üle 330 miljoni krooni, teederaha on pool miljardit vähemaks jäänud jne.

Ma tahaksin jääda ikkagi teema raamidesse ja küsida hüvitamise valdkonna kohta. Maa korraline hindamine võib tekitada selle, et maatulundusmaale võib riik hinda juurde panna ja sellega võib-olla püütakse kohalikele omavalitsustele kompenseerida võimalik maa maksusoodustus. Kas see võib niimoodi olla või oskate mulle öelda, mille arvel need laekumised võiksid tulla?

Andrus Ansip

Praegu tahavad koalitsioonierakonnad selle laekumata jääva maamaksu osa kompenseerida riigieelarve muudest laekumistest. Jah, selge on see, et maa korraline hindamine, mida pole pikka aega tehtud, viib ilmselt maa maksusta-

mise määra tõstmiseni ja siin peaksid kohalikud omavalitsused kindlasti alandama protsendimäära, mille ulatuses nad tegelikult maad maksustavad. Väga halb oleks, kui kohalikud omavalitsused ütleksid, et aga näe, valitsus andis meile uue maa maksustamise hinna, meil on õigus võtta 2,5% ja selle me nüüd võtamegi. Iseenesest see alus, see maa maksustamise hind, peab tulema objektiivselt, ilma igasuguse ametkondliku või poliitilise tahteta. See peab peegeldama eelkõige maa tegelikku hinda ja see peaks olema üks raamatupidamislik lähtekoht, poliitikud kohaliku omavalitsuse volikogus peaksid otsustama, missugune on see õige maamaksu määr, mida ühelt majaomanikult, äriomanikult tuleks küsida selleks, et linn või vald oma kulud kaetud saaks. Aga see on kohaliku elu korralduse küsimus ja mina siin midagi dikteerida ei tahaks. Tahaks ainult meie kohaliku omavalitsuse tegelasi üles kutsuda, et nad ei hakkaks politiseerima maa maksustamise hinda, mis ei ole poliitiline number.

Esimees Ene Ergma

Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Tahaksin teada teie arvamust, milliseid kohalikke makse võiks Eesti kohalik omavalitsus Euroopa kohaliku omavalitsuse harta järgi üldse rakendada ning milliste põhjendustega võiks neid pakkuda meie inimestele?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma ei arva, et Eesti kohalikud omavalitsused peaksid mõtlema, kuidas saada juurde mingisuguseid lisamakse, olgu need siis müügitulud või paaditulud või mis iganes maksud, et inimeste käest rohkem maksuraha korjata ja seda raha siis mitte kõige sihipärase malt ära kulutada. Meil on kohalikud maksud seaduses loetletud. Palju neid ei ole, suurt tulu sealt ei saa, aga selleks, et teatud protsesse reguleerida – ma tõin siin ennist näiteks teede ja tänavate sulgemise maksu – tuleb neid kasutada. Suurema osa kohalike omavalitsuste tuludest kindlustab seadusega tagatud tulubaas ja selle tulubaasi kõige olulisem osis on üksikisiku tuludest laekuv 11,4%, mis küllap, ma

usun, kasvab peagi jälle ja saavutab kriisieelse 11,93% taseme.

Selle seadusega tagatud kohalike omavalitsuste tulubaasi oluline osis on ka tasandusfond, mille jaotamise üle meil praegu minu arvates väga suurt debatti ei peeta, sest kõik kohalikud omavalitsused, nii jõukamad kui ka vähem jõukad, leiavad, et see jaotusvalem on suhteliselt õiglane.

Maamaks – samamoodi seadusega tagatud kohaliku omavalitsuse tulullikas. Kui seadusandja vähendab selle tulu mahtu, siis ta kompenseerib selle teistest vahenditest. Ma arvan, et nii võibki jääda, aga nagu juba öeldud, on meil kavas teha analüüs. Me kaalume kõiki võimalusi ja võib juhtuda, et kohalikud omavalitsused saavad rohkem kohalike makse, mille määra nad ise võivad teatud piires muuta. Aga ma ei pea võimalikuks anda kohalikele omavalitsustele vaba voli makse ebamõistlikult suurendada.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud peaminister! Mulle tundub, et mida rohkem aeg õhtusse jõuab, seda rohkem te iseendale vastu räägite. Kui te alustate sellega, et omavalitsused ei tohiks niivõrd vägivallatseda oma maksumääradega, siis nüüd te väidate, et kohalikel omavalitsustel peaksidki olema omad maksud, oma maksumäärad, oma eelarve jne. Hea, et te veel ei kutsunud siin üles, nii nagu teie koalitsioonipartner Juhan Parts, et kiitke valitsust, valitsus on kõik teinud selleks, et kohalikud omavalitsused end hästi tunneksid. Tegelik olukord on üpris nutune. Ma tulen tagasi meie tänase arupärimise juurde ja sellesama kohtuotsuse juurde, mis ütleb, et Vabariigi Valitsusel tuleks välja töötada õigusaktid, mis lahutavad kohalikud kohustused ja riigi kohustused ning reguleerivad neid. Kohalikele omavalitsustele peab olema tagatud tulubaas. Minu küsimus ongi: kui kaugele on need seaduseelnõud, need otsused jõudnud ja millal need tulevad siia Riigikogusse?

Andrus Ansip

Aitäh! Ma loetlesin suure osa kohaliku omavalitsuse seadusega tagatud tulubaasist

teile eelmisele küsimusele vastates juba ära. Ma usun, et uudist, missugune on Eesti kohaliku omavalitsuse seadusega tagatud tulubaas, teie jaoks siin kindlasti ei ole. Kohalike makside arvuline suurendamine ei tähenda kindlasti, vähemalt minu meelest, kohaliku omavalitsuse õigust maksumäärasid lõpmatuseni tõsta. Vastupidi, minu usaldus kohalike omavalitsuste vastu ei ole nii suur, et ma oleks valmis praegusi riiklikke makse üle andma kohalikuks maksuks ühes vabadusega maksumäärasid tõsta. Küll aga olen ma valmis riiklikke makse kohalikele omavalitsustele üle andma ühes voliga, omavalitsuse vaba sooviga otsustada neid määrasid alandada. Ehk siis kohaliku omavalitsuse maksuna võiks kõne alla tulla üksikisiku tulumaks, aga tänases suuruses, 11,4% üksikisiku tulust, ja kohalikul omavalitsusel võiks näiteks olla õigus seda alandada kuni, ma ei tea, 10%-ni. Aga see 11,4% on lagi mis lagi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud härra peaminister! Loodan, et nõustute minuga, et meie kõik siin saalis olijad oleme legitiimselt, seaduslikult oma kohal Riigikogu liikmetena ja teie olete siin peaministrina. Loodan, et nõustute, et meil on õigus teile küsimusi esitada ja saada rahulikke, asjalikke vastuseid. Meie kuuleme selliseid ütlusi: "hämmastav on sellest Riigikogu liikmetelt kuulda", "ärge seda enam tehke". Selgitage mulle kui Riigikogu liikmele, mida me veel me ei tohi teie käest küsida, et te, jumal hoidku, ei ärrituks.

Andrus Ansip

Aitäh! Ei see nüüd ärritamine olnud, aga intelligentne inimene saab isegi aru, mis on kohane ja mis on rumalus. Tahaksin kogu aeg intelligentseid küsimusi kuulda. Intelligentne inimene ei tohi kindlasti suhtuda Eesti riigieelarve vahenditesse nii, et kuna muist vahendeid on tulnud kuskilt Brüsselist, siis see nagu polegi raha, aga see, mis on saadud ise kokku korjata, see on tõeline ja õige raha. Kindlasti ei tohiks Riigikogu liige suhtuda näiteks veemajandusküsimustesse, oma elanikele puhta joogivee tagamise või siis reovee puhastamise

kuidagi kui mingisse alaväärtuslikku, Brüsseli poolt peale sunnitud tegevusse, mida siis kindlasti ei teeks, kui keegi meile seda peale ei sunniks. Ma arvan, et Eesti inimestel on kogu aeg olnud kombeks puhtust pidada ja nii võiks ka tulevikus jääda.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rannar Vassiljev!

Rannar Vassiljev

Aitäh! Hea peaminister! Loodan, et ma väga mitteintelligentset küsimust ei esita. Täna on päris pikalt räägitud võimalikust kompenseerimisest seoses selle eelnõuga, mis meil siin menetluses on. Mul on selline üsna konkreetne küsimus: kas plaan kompenseerida omavalitsustele saamata jäävat tulu hakkab lähtuma sellest saamata jäävast tulust endast või tulevad mingisugused muud parameetrid, millest see sõltuma hakkab?

Andrus Ansip

Kindlasti lähtub see saamata jäävast tulust endast ja kindlasti ei maksa kellelgi aru saada nii, et kui nüüd veel enne, kui seadust hakatakse vastu võtma, kiirustada ja 2013. aastaks see maksustamismäär hästi kõrgele ajada, siis see ongi saamata jääv tulu. Nii rumalaks ei ole meie riiki kellelgi mõtet pidada, seda riik kompenseerima ei hakka.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Ma esitan rohkem sellise täpsustava küsimuse. Neli-viis küsimust tagasi te vastasite, et üsna pea on tagasi see kohalike omavalitsuste protsentuaalne osa tulumaksust, 11,9. Paar küsimust hiljem ütlesite, et 11,4 on lagi mis lagi. Andke mulle andeks see minu mittearusaamine, aga kumb ta siis on? On see lagi siis 11,9 või ...?

Andrus Ansip

Praegu on lagi 11,4, järgmisel aastal on ta võib-olla 11,6. Ükskord võib ta olla 11,93. Aga kui me räägime tänases kontekstis, kui me annaksime tänase tulubaasi üle ja kohalikele omavalitsustele tekiks oma üksikisiku tulu-

maks, siis hetkel oleks see 11,4. Missugune saab see järgmisel aastal olema? Eelarvega otsustatakse, teie otsustate. Sõltub loomulikult sellest, kui hästi majandus kasvab, kui kiiresti riigi tulud suurenevad.

Seda ma võtan küll veel kord väita, et õige pea saab kohalikele omavalitsustele minev üksikisiku tulumaksu osa olema jälle 11,93%, nagu see oli enne kriisi. Ja selles ei ole mingit uudist – ka siis, kui me kärpisime, sai ju korralduvalt rõhutatud, et see on ajutine meede.

Olgu veel kord meelde tuletatud, et kohalikud omavalitsused tunnetasid üksikisiku tulumaksu vähenemist vähem kui riik tervikuna. Ütlen veel kord protsendid: kohaliku omavalitsuse tulumaksu osa laekumine kasvas aastatel 2002–2007 2,26 korda ja kahanes aastatel 2007–2010 7,2%, riigil oli kasv 38,4% ja kahanemine 37,3%. Niisiis, kasv riigil kehvem, kahanemine märgatavalt suurem kui kohalikel omavalitsustel. Kuid see oli vastus arupärimise viitele, justkui mõtleks riik kõigepealt endale ja alles siis kohalikele omavalitsustele. Arvud kõnelevad muust.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra peaminister! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole, läbirääkimisi ei avata.

2. Arupärimine euroala stabiilsuse tagamise kohta (nr 3)

Esimees Ene Ergma

Läheme järgmise arupärimise juurde. See on Riigikogu liikmete Kadri Simsoni, Aivar Riisalu, Valeri Korbi, Lauri Laasi, Yana Toomi, Tarmo Tamme, Rainer Vakra, Viktor Vassiljevi, Mihhail Stalnuhhini, Inara Luigase, Kalle Laaneti ja Kalev Kallo tänavu 14. aprillil esitatud arupärimine euroala stabiilsuse tagamise kohta. Palun nüüd kõnepulti Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Härra rahandusminister! Eesti on olnud euroala täieõiguslik liige alates s.a 1. jaanuarist, mil Eestis võeti kasutusele euro. Selle lühikese aja jooksul on teatud riikide finantsprobleemid saanud ka Eesti riigi mureks. Kiireks olukorra leevendamiseks on Euroopas loodud Euroopa Finantsstabiilsuse Fond. Eesti ei ole selle fon-

diga veel liitunud, kuid eeldatavasti toimub Riigikogus asjaomane ratifitseerimisprotsess selle aasta esimeses pooles. Lisaks Euroopa Finantsstabiilsuse Fondile on põhimõtteliselt kokku lepitud, et 2013. aastast hakkab toimima Euroopa stabiilsusmehhanism ehk ESM, millega liitumine on euroala riikidele sisuliselt kohustuslik, teistele Euroopa Liidu riikidele aga vabatahtlik. Riigid teevad ESM-i prognoositavalt kokku rahalisi sisse makseid 80 miljardi euro ulatuses. Eesti peab sinna maksuma viie aasta jooksul 149 miljonit eurot, seda võrdsetes osades alates 2013. aasta juulist. Seega on Eesti sisse makse umbes 30 miljonit eurot aastas. Selle summa eest on võimalik ehitada umbes 15 lasteaeda – ühe uue lasteaia ehituse maksumus jääb suurusjärku 1,9 miljonit eurot.

Meie lasteaiaid jäävad ehitamata, kuna tuleb toetada näiteks Kreekat, kus kulub pensionide maksmiseks 12% sisemajanduse kogutoodangust, samal ajal kui Euroopa Liidu keskmine on vaid 3%. Murelikuks teeb meid veel asjalu, et rahandusminister on Euroopas juba kindlasti nõusoleku andnud ja igale poole peaaegu et käe alla pannud. Parlamendis seni mingit debatti pole toimunud – erinevalt Soomest, kus selle üle peeti eelkõige parlamendis korralik debatt. Meil terendab kaunil silmapiiril jällegi kummitempli roll. Seoses sellega on meil rahandusministrile hulk küsimusi, millele vastamise käigus me loodame targemaks saada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Kalev Kallo! Palun nüüd kõnepulti rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Ma pean ütleva, et enamikul arupärimistel – küll mitte sellel järgmisel, aga enamikul küll – on see probleem, et sissejuhatavas osas esitatakse palju vigaseid väiteid. Väike fakt: tegelikult me ei pea neid fonde puudutavaid lepinguid ratifitseerima esimesel poolaastal. Mis lubadustesse puutub, siis kõik riigid järgivad samu protseduure. Rahandusministrid ja peaministrid tegutsevad oma volituste piires ja kõik teavad, et järgnevad parlamentide protseduurid. Mis aga puutub võrdluse lasteaedadega, siis sellist asja küll püütakse vältida. See ei takista lasteaedade rajamist. Samas on hoiak, et ei

maksa abistada teisi, kes on igasuguste ehitamistega liiale läinud, aga vaat ise võiks küll liiale minna. Kui te natuke järele mõtlete, siis see on vale mõtteviis.

Aga püüan kõigepealt tutvustada Euroopa Liidu ja euroala stabiilsusmehhanismide üldpõhimõtteid. Euroopa ja sh Eesti arengu ning julgeoleku tagamiseks on oluline Euroopa Liidu ja euroala finantsstabiilsus ning ühise turu toimimine. Just selleks ongi ellu kutsutud stabiilsusmehhanismid, mille kaudu antakse raskustesse sattunud riikidele abi. Aga seda vaid tingimusel, et nad viivad läbi väga põhjalikke majandusreforme, mis võimaldavad neil edaspidi endaga ise toime tulla ja turult laenata. Võib öelda, et samasugune solidaarsus, aga tagastamatu abi vormis, saab meile osaks struktuurifondide kaudu. Euroala ja Euroopa Liidu mehhanismide kaudu antava laenu eeltingimus on liikmesriigi väga tugev majandusprogramm, nagu ma ütlesin, ja selle peavad heaks kiitma nii Euroopa Liit kui ka IMF. Laenulepingu alusel tehtavate väljamaksete eeldus on kehtestatud tingimuste täitmine. Seda jälgitakse kvartaalselt ning kui tingimusi ei täideta, siis raha välja ei maksta.

Nüüd küsimused. Milliseks jääb Eesti maht garantiides?

Kõigepealt Eesti ja EFSF. Eesti garanteerib maksimaalselt 1,99 miljardi, ütleme, 1,995 miljardi euro ulatuses EFSF-i võetud laenude või emiteeritud võlakirjade põhiosi. Neile lisandub garantii EFSF-i laenuteenindamiskuludele. Tõenäoliselt jääb Eesti osa tegelikult palju väiksemaks ainuüksi seetõttu, et Eesti ei liitu EFSF-iga mitte algusest peale, vaid kõige tõenäolisemalt aastavahetusest. Praegu võime prognoosida Iiri ja Portugali programmide mõju Eestile alates ajast, mil Eesti osaleb garantiide andmisel. Aastail 2012–2013 tuleb EFSF-il tõenäoliselt laenata 20 miljardit eurot. Raamlepingu muudatused kehtestavad ülegarantii nõude, seda põhjusel, et kõik riigid ei ole AA reitinguga nagu see fond ise. Aga laenukoormuses see ei kajastu. Eesti osa selles fondis on peale neid väljalangemisi 0,28%, aga see ei tähenda reaalselt raha. Tegelikult tähendab see tasulist garanteerimist. Eesti võlakoormuses, nagu öeldud, ülegarantii ei kajastu. Aastatel 2012–2013 me räägime umbes 4%-st 2013. aastal planeeritavast võlakoormuse tase-

mest. See näitaja väheneb, kui laene tagasi makstakse.

Nüüd Eesti ja ESM. Siin on kapitalimaht kokku 700 miljonit eurot, sellest on 80 miljonit sissemakstavat ja 620 miljonit kutsutavat ehk nõudmiseni kapitali. Eesmärk on tagada ESM-i laenuvõimekus 500 miljardi ulatuses. Siin võib öelda, et Eesti maksimumpiir või sissemakse on lõplik. ESM-i kutsutav kapitaliosa ei suurenda meie väljaantavate laenude koorumust – Eesti maksimaalne panus on viie aasta jooksul 149 miljonit ehk ca 30 miljonit eurot aastas. Seda makstakse sisse viie aasta jooksul vastavalt ülemkogu kokkuleppele. Ülejäänud osalus ESM-is on meil 1,15 miljardit eurot, see on 0,186% 620 miljardist. Hüpooteetiline sissemakstav kapital Eestis võib ulatuda 1,3 miljardi euron. Eesti võetud laenud asutajariikide võlakoores ei kajastu, kuna ESM on sarnane IMF-iga – see on iseseisev rahvusvaheline finantsorganisatsioon.

Järgmine küsimus käib võimalike muude maksevahendite kohta peale raha. Et kas suurriigid saavad kasutada sissemakseks kõrge reitinguga riigi võlakirju, Eesti aga teeb sissemakse rahas. Tegelikult on nii, et sissemakse tingimused on kõigile võrdsed. Meie probleem on lihtsalt selles, et me ei küüni AA reitinguni.

Vastus järgmisele küsimusele on, et Eesti osalus on praeguste arvutuste kohaselt 0,186%. Samas on selge, et ESM-i klientriik garantiides ei osale. Seda ma juba rääkisin. Kui suur on oht, et Euroopa Liidus tekib uusi abi vajavaid riike? Me võime öelda, et otseseid kandidaate praegu pole, väljalangejate tõttu kasvab meie osalus 0,26%-lt 0,28%-le. Muidugi põhjustavad turuspekulatsioonid sel teemal närvilisust. Aga tõesti võib öelda, et rohkem riike, kes oleks tõsistes probleemides ja oma reformidega hiljaks jäänud, praegu ei nähta.

ESM ei võimalda riigil kapitaliosalusest väljuda. Kõik euroala riigid teevad sissemakseid ESM-i kapitali, sõltumata sellest, kas nad on programmiriigid või mitte. See on erinevus EFSF-ist. Samuti on kõik riigid kohustatud vajadusel osalema kutsutava kapitali koormuse kandmisel.

Järgmine küsimus on selle kohta, et esimesed uudised Kreeka riigi olukorrast tulid 2009. aastal. Kreekale lisandusid Iirimaa ja Portugal. Tegemist pole ootamatusega, vaid neil riikidel oli jätkusuutlikkusega probleeme

hulga varem, ja nii edasi. Seega räägitakse küsimuses ajaloost. Riigid on erinevad. On neid, kes on pikka aega üle jõu elanud – tõepoolest Kreeka ja samuti Portugal. Samas on ka finantskriisi ohvreid nagu Iirimaa, kellel tõesti oli probleemide vahetu põhjus finantssektori suurus. Aga võib öelda, et üks ajajärk on Euroopas siiski möödunud. Enam ei tolereerita jätkusuutmatut elustiili ja Euroopa Liidu nõuete eiramist. Seda ei aktsepteeri turg – see tähendab, et turult ei saa laenata, mis ongi nende abipaketide tegelik põhjus – ega aktsepteeri ka Euroopa Liit. Nüüdseks on loodud ikkagi hoopis teine järelevalvesüsteem. Eksinud riigid on rangete majanduspoliitiliste meetmete abil sunnitud ennast muutma ja seda tõestades on neil võimalik teha IMF-i ja euroala stabiilsusmehhanismide toel alusvigade parandus. Kõik peaks lõpuks päädima sellega, et euroala on tugevam kui enne.

Üldiselt on nii, et peale selle, et me peaksime aktsepteerima Euroopa solidaarsuspõhimõtet, peaksime me tegema selget vahet, et siin on tegemist tagastatava abiga, tasulise abiga isegi. Ning meenutan ka seda, et me saame Euroopast arvuliselt palju suuremat tagastamatut abi. Meil kindlasti ei sobi seepärast Euroopas liiga palju kõrgendatud häält kasutada. See, mida me peaksime nõudma, on tõepoolest reformid nendes riikides, kes on hädas. Ja seda me ka nõuame. Tahaksin Riigikogule ja erakondadele, aga ka üldiselt huvigruppidele südamele panna, et kõik see, mis on toimunud ja toimumas, peaks olema õppetund. Igasugused üle jõu käivad kohustused avalikule sektorile ja ebamõistlikud maksusoodustused – neid ei tohiks tegelikult taotleda, nii nagu seda juhtub siin peaaegu iga nädal. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra rahandusminister! Teile on ka küsimusi. Palun, kolleeg Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Soomes toimus ühiskonnas debatt abi-programmide teemal. Minu küsimus ongi see, millal on plaanis sellised debadid Eestis. Kas need üldse tulevikus tulevad?

Jürgen Ligi

Debatid on ju meie enda teha. Mina olen olnud kogu aeg avatud, andnud sel teemal kogu aeg kommentaare ja olen olnud valmis ka vastama, kui keegi debateerida soovib. Õnneks ei ole meil sellist riigisisest vahukloppimist sel määral olnud, nagu kahetsusväärset on Soomes korraldatud. Muidugi on siin erinevus ka selles, et Soome on Euroopa Liidu poliitikasse väga selgelt panustav riik, meie oleme pigem saaja riik ja meie puhul on viisakus igati loomulik. Samas on Soome debatt kohati viisakuse piiridest väljunud ja ega neid kadestada ei maksa. Ma loodan, et Eestis läheb asi rahulikumat rada ja sellised isegi võõraviha avaldused, nagu Soome pressis on olnud, jäävad ära.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Aadu Must!

Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea rahandusminister! Mina ei taha debateerida, aga tunnen huvi sellise asja vastu. Rahandusministeeriumi koduleheküljel oli mõnda aega minu arvates üks üsna sisukas fail, mis kajastas finantsstabiilsuse fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismiga kaasnevaid ohte. Pärast seda, kui ajaleht Äripäev oli asja vastu huvi tundnud ja seda teemat võimendanud, tahtsin uuesti seda informatsiooni vaadata, aga avastasin ehmatusega, et enam ma sealt oma teadmislünkade täitmiseks tuge ei leia. Fail oli kadunud. See pani mind mõtlema, miks see ära kadus. Kas muutusid ministeeriumi seisukohad või olen mina ainuke, kelle arvates see teema ei ole veel teps mitte ammendatud?

Jürgen Ligi

Ma väga loodan, et te tõepoolest olete nii põhjalik rahvasaadik, et uurite Rahandusministeeriumi kodulehekülge ja tutvute algmaterjalidega. Kui aga nii, siis oleksite saanud juba varem küsida, praegu jääb mulje, et see on pigem ajalehe avastus.

Mis ma aga ütlen selle paberi kohta? Tege- mist oli näpuveaga. See paber on tüüpiline töödokument, kus ei ole väga palju rõhku pandud sõnakasutusele ja sellele, et ka kõrvaline silm kõigest aru saaks. Ja nii juhtus, et me kõrvaldasime selle lihtsalt põhjusel, et mitteametlik

paber tekitab segadust. Mulle tulevad isegi meelde mõned sõnad, sellised kõnekeelsed kerglasevõitu väljendid, mida kasutades inimesed omavahel mõtteid vahetasid – need olid ühes failis kirjas ja mingil arusaamatul moel sattus see vale fail meie koduleheküljele. Rahandusministeerium on viimasel ajal paraku väga koormatud. Aga mingit varjamist siin ei ole. Üldiselt selle sisus midagi häbeneda ei ole, vormi ja selguse poolest aga on kindlasti tegu piinliku eksitusega.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Tõesti, ka mina ei soovi praegu teid kiusata, vaid täpsustada. Muidugi on solidaarsus väga hea, aga me teame, et eelmise aasta novembris-detsembris Austria hakkas mässama ega tahtnud Kreekale oma osa abist anda. Austria leidis, et Kreeka ei suuda endale võetud kohustusi täita. On Portugal, on Iirimaa, on Kreeka, ukse ees seisab Hispaania. Mis te arvate, kas Eesti oma piiratud võimalustega saab lähimas tulevikus abipaketis täiskoormusega osaleda, arvestades vajadusi, mis meil endal Eestis on?

Jürgen Ligi

Need programmid iseenesest mingit üle jõu käivat koormat Eesti õlgadele ei pane. Kuna me oleme ise oma laenukoormust ja puudujääki vaos hoidnud, siis saame hakkama. Meil on ka reservid, mille abil saaks seda teha, isegi eelarve suhtes neutraalselt. Ega see muidugi mingi õnneasi ja investering ka ei ole. See ikkagi seob meie vahendeid. EFSF tegelikult ei seo vahendeid, vaid annab garantiisid. Me ei näe võimalust, et paari aasta jooksul garantiid realiseeruksid, kuid jah, normaalsetes oludes me selliseid garantiisid niisama ei jagaks. See on ikkagi hädaolukord. ESM-i puhul, mis tähendab ka suurt rahalist sissemakset, me aga saame hakkama. Me ei kulutaks seda raha riigisisesteks vajadusteks. See on kindlasti sissepanus. Ja veel kord: kõik need nii garantiid kui laenud teenivad intresse, nii et otsene kulu kahe asja peale kokku on meil, ma ütleksin, olematu, kui me vaatame alternatiivkulusid. Aga üks ebamugav koormus on see loomulikult.

Mis puutub eri riikide väljaütlemistesse, siis too Austria väljaütlemine on juba unustatud. Aga võin informatsiooni korras riike täpsustamata öelda, et kõik sellised ülesastumised ajakirjanduses on rahandusministrite ringis väga piinlikult lõppenud. Need üksikud rahandusministrid on pidanud kuulma kommentaare sel teemal ja kinnitama, et neist on valesti aru saadud. Nii et ei ole see niisama lihtne. Hädas olevate riikide halvustamine ei ole mitte ainult poliitiliselt, vaid ka majanduslikult riskantne. Sellele reageerivad turud ja investorid ning see lihtsalt suurendab abivajadust. Halveneb ka turule juurdepääs. Üldiselt ei ole Euroopa poliitika kontekstis sellised riikide avalikud halvustamised kunagi hästi lõppenud ka halvustajatele endile.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Rannar Vassiljev!

Rannar Vassiljev

Aitäh! Hea rahandusminister! Mainisite oma arupärimise vastuse lõpus kogetud õppetunde ja neist õppimist, sealhulgas seda, et tulevikus ei antaks katteta lubadusi ega tehtaks põhjendamatuid maksusoodustusi. Kas viimase hulka võib lugeda ka eluasememaa maa maksust vabastamist?

Jürgen Ligi

Oi, te olete unustanud selle maksu tegeliku nime, see on koduomanike maamaks. Kui me räägime samast asjast, siis eks järgmise arupärimise ajal proovime sellele vastuse saada. Mina ei ole selle eelnõu ega selle meetme fänn. Ka peaminister tõstis siin esile teatud lahkarvamusi ja mina oma seisukohti muutnud ei ole.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud minister! Ega me õigupoolest täpselt ei teagi, mis summad seal stabiilsusfondis on ja mis me peame välja käima. On räägitud esialgsest summast 148 miljonit eurot ehk siis 2,3 miljardit krooni. 1,3 miljardist eurost, mis oleks siis üle 20 miljardi krooni ja mis on ilmselt reaalne summa, mis tuleb maksta, pole sisuliselt räägitudki. Mis need summad

siis õigupoolest on ja kui palju me peame laenu võtma? Me teame, et Eesti on alati uhkel-danud, et ta ei võta laenu – nüüd ilmselt tuleb võtta?

Jürgen Ligi

Praegu ei ole Eestil otsest laenuvajadust. Aga ma võin proovida esitada need faktid teile uuesti kirjalikult, ilmselt oli teil raske jälgida. Ma mõnan, et me tegelikult peaksime selliseid asju ikkagi eelnõu lugemise raames menetlema. Mängus on väga palju tegelikke ja hüpoteetilisi maksimaalselt võimalikke arve, mis tuleks esitada must valgel. Ma ei usu, et asi saab väga palju selgemaks, kui ma hakkan seda lõiku uuesti ette lugema. Mõte on selles, et 148 või 149 miljonit eurot on sissemaks, n-ö põhikapital sellesse fondi, ülejäänud on võimalik sissemaks. Aga kõik need summad sõltuvad tegelikest laenuvajadustest ja minu kõhutunne ütleb, et päris raske on panna 17 riigil oma parlamente edaspidi neid summasid aina suurendama. Tegelikult hakkab ka maksumaksja ühel hetkel vastu ja need on sellised konsensuslikud otsused. Ma arvan, et põhistsenaarium, mida me peame käsitlema, on surve nendele abisaajatele. Ega neil tegelikult valikut ei ole – riik jääb rahastamata, kui ta oma reforme ära ei tee. Meie võime olla õnnelikud, sest meil on rahvas olnud mõistlik, aga nendes kõige suuremates üle jõu elavates riikides on rahvas täiesti ebamõistlike nõudmistega tänaval. Nii et me võime uhked olla, selle asemel et kahju tunda, et meil tänavatel ei kraagelda. On ikka hästi piinlik – see on ju seesama rahvas, kes ei maksa nii palju makse, kui ta tahab kulutada. See arusaamine on minu arust jõudnud juba rahandusministriteni ja jõuab laiemalt valitsusteni ka, aga see peab tasapisi jõudma tänavatelegi.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Eesti hakkab tegema sissemaksid Euroopa stabiilsusmehhanismi ja te ütlesite, et see pole üldse midagi katastroofilist. See makse hakkab teenima intresse ja on tulevikus pigem tulutoov. Minu küsimus lähtub eeldusest, et kõik need riigid, kes on praegu

laenuraskustesse sattunud, saavad sellist ühekordset toetust ja teevad oma majanduse korda. Kas rahandusministrid on ka arutanud, kui suur peab olema ühe või teise raskustesse sattunud liikmesriigi majanduskasv, et raskustest välja tulla ja tagastada liikmesriikidele see raha, mis stabiilsusmehhanismi suunatakse?

Jürgen Ligi

Küsimus ei ole ju otseselt majanduskasvus, küsimus on primaarülejärgis. See tähendab, et ilma laenuintresside kuludeta peaks riik suutma teenida rohkem, kui kulutab. Selles on printsiiptähtne. Eelkõige on vaja struktuurset reformi ja otseseid kulukärpeid, mis peavad kulutamise viima allapoole ja tulubaasi muidugi ülespoole lubatust. Mina seda loodetavat intressi ei armasta väga rõhutada, see oli lihtsalt lohutuseks öeldud. EFSF-i puhul, ilma raha sisse panemata, ma mainisin seda pigem sellepärast, et EFSF-i puhul on meie osalus proportsionaalselt suurem kui ESM-i puhul. Kui olete ajakirjandusest näinud, siis ESM-i puhul, mil me olime juba laua taga, me saime vaielda. Me kauplesime endale madalama määra, mis on enam-vähem meie SKT-ga proportsioonis, samas EFSF-i puhul on proportsioon pool SKT-d. Aga ma ei ole selle pärast eriti õnnetu. Esiteks, see oli varem otsustatud asi ja selle lahingu pidamise võimalust meil ei olnud – me ei olnud siis eurotsoonis. Teiseks, garantii toodab tõepoolest intressi. Meil ei lähe raha vaja, aga selle kohustuse võtmise eest, mis saab tõenäoliselt teoks järgmisest aastast, me tõesti teenime intressi. Päris niisama neid lubadusi ei anta.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Tahaks teie käest nõu küsida just ennetusvahendite kohta. Kõik me teame: selleks, et euroalaga liituda, peab riik täitma väga rangeid Maastrichti kriteeriume. Samas näitab praegune olukord, et euroala liikmeks pürgiv riik peab detailse täpsusega neid kriteeriume järgima, vanad euroala riigid aga võivad vabalt neile vilistada. See kindlasti ei ole normaalne. Mis on teie seisukoht: mis ennetusabinõud tu-

leks kasutusele võtta, et tulevikus Kreeka, Iirimaa ja Portugali juhtum ei korduks?

Jürgen Ligi

Üks väike ebatäpsus te küsimuses oli, aga üldiselt on tõesti nii, et liituja – see on üldiselt ka mujal märgatav – peab olema paavstist pühkam. Ta peab lubama, et ta ei tekita ebastabiilsust ja distsiplineerimatust juurde ning tal peab olema saavutatud rahanduslik tasakaal, et ta eurot ega selle poliitikat ei nõrgestaks. Sees olivatest on paljud pikka aega käitunud palju lõdvemalt ja nüüd on finantskriisi tagajärjel asi õige paigast ära enamikus riikides. Siin mängib muidugi suurt osa ka ülereageerimine, riiklike stiimulite loomine kõige laiemas tähenduses. Tegelikult ei ole need olnud ei efektiivsed ega jätkusuutlikud. Aga jah, on liialdatud sellise eelmise sajandi reageerimisega. Praegu on riigid hoopis teistsuguses olukorras ja suureks kasvanud võlgu on raske teenindada. See on Euroopas keskpikas perspektiivis peamine majandusohu.

Aga ma juba mainisin, et olukord on muutunud, enam seda ei taluta. Praegu peavad peale Eesti ja Luksemburgi kõik eurotsooni riigid läbi tegema ülemäärase defitsiidi protseduuri, ainult Rootsi on veel lisaks väljastpoolt, teised on kõik rahvusvahelise surve all. Hoopis selge surve ja suveräänsuse piiratuse käes vaevlevad muidugi need riigid, kes ei suuda turult enam talutava hinnaga laenata. Need on eurotsoonis Kreeka, Iirimaa ja Portugal. Aga ka väljaspool eurotsooni on sellesse programmi kuulujaid, üks nendest on Läti. Ungari on nii ja naa. Ungari on kokkulepetest kõrvale kaldunud ja enam raha ei saa, ta laenab selle asemel kallimalt ja proovib probleemide lahendamist edasi lükata. Aga neid riike on veel, Rumeenia näiteks, kes on oma eelarve kulude ja majanduspoliitika tõttu otseses rahvusvahelises sõltuvuses.

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra rahandusminister! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Läbirääkimisi ei avata.

3. Arupärimine omavalitsuste, OECD raporti ja maamaksu kohta (nr 5)

Esimees Ene Ergma

Läheme nüüd viimase arupärimise juurde. See on Riigikogu liikmete Tarmo Tamme, Kadri Simsoni, Lembit Kaljuvee, Valeri Korbi, Ester Tuiksoo ja Priit Toobali s.a 21. aprillil esitatud arupärimine omavalitsuste, OECD raporti ja maamaksu kohta. Palun kõnepulti kolleeg Tarmo Tamme!

Tarmo Tamm

Lugupeetud proua juhataja! Head kolleegid! Härra minister! Kui härra peaminister käis siin meie küsimustele vastamas, siis põhimõtteliselt pühendas ta tund aega sellelesamale küsimusele, mille ma nüüd esitan härra rahandusminister Jürgen Ligile. See puudutab omavalitsusi, OECD raportit ja maamaksu.

Ma kõigepealt kiidan Rahandusministeeriumi ja härra ministrit, sest nad jõudsid sisuliselt samadele seisukohtadele kui meie, arupärimise esitajad. See puudutab OECD seisukohta, kohaliku omavalitsuse autonoomiat ja ka seda, et saamata tulu tuleb kohalikele omavalitsustele kompenseerida. Et mitte kogu teemat üle rääkida, siis selgitan, et meid puudutab kõige rohkem küsimus, et kui keskvalitsus leiab, et kui kohalik omavalitsus ei jaga põhimõtteliselt neid seisukohti, mida keskvalitsus esindab, kas siis sellepärast peaks hakkama seadusi muutma. See puudutab praegusel juhul Tallinna maamaksu, mis on 1,5% maa maksustamise hinnast, samal ajal me aga teame, et Viimsis ja Harkus on see määr 2,5% maa maksustamise hinnast. Neid omavalitsusi aga kuidagi ei taheta mainida. Nagu me teame, maamaks laekub riigieelarvesse ja asjaomane kulu riigieelarvele on ca 255 miljonit krooni. Mul ongi täiendav küsimus härra rahandusministrile: kust see raha raskel ajal leitakse? Me ju teame, et riigieelarves ei ole piisavalt raha, et kõiki ettenähtud ülesandeid täita?

Samas on ka teine küsimus, et see maks ei paranda kuidagi ettevõtluskeskkonda. See maks on ainult kindlale seltskonnale ja riigieelarvele tähendab see ainult kulu. Nii et aitäh, härra rahandusminister, selle arvamuse eest, mis te esitasite selle seaduseelnõu kohta, aga meil on teile viis küsimust, millele me loodame vastuse saada. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Palun veel kord kõnepulti lugupeetud rahandusministri!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Seda kirja on siin mitut pidi valikuliselt tsiteeritud. Eks me poliitikuina tea kõik, et poliitikas tuleb teha kompromisse. Selles mõttes ma ütlesin ka valitsusele eelnõu kohta märkusi tehes, et kuna see on väga oluline inimestele, kellega ma tahan koostööd teha, siis ma ei anna selle kohta mittetoetavat hinnangut, aga eriarvamusele jään väga mitmes lõikes. Ma ei ole sugugi rahul selle eelnõu röpaka vormiga, alates pealkirjast kuni peaaegu et seletuskirja viimase lauseni. Ja ma ei ole tegelikult ka selle menetlusprotseduuriga rahul. Selliseid juriidilisi ja eelarvelisi probleeme, mis kõik õhus on, ei ole võimalik kõrvaldada nädalaga. Riigikogu aga vist menetleb eelnõu tõesti ainult nädalaga – muudatusettepanekud tuleb esitada nädalajooksul. Ma ei näe sellele mingit põhjendust! Aga seda kõike ma ütlesin juba rahanduskomisjonis ja jäin seal vähemusse, nii nagu ma jäin ka koalitsioonis selle teema arutelul vähemusse. See on mu saatus.

Nüüd aga küsimuste juurde. Esimene küsimus puudutab seda, kas muu maa maks kasvab. Kõigepealt, neid asju ei otsusta mina, vaid volikogud. Ma ei tea, kuidas nad otsustavad. Aga kui te tahate teada mu isiklikku maksupoliitilist seisukohta, siis mul on hea meel, kui omavalitsustele jääb võimalus seda kompenseerida. Täpselt niimoodi ma koalitsiooniläbirääkimistel asja käsitlesin ja täpselt selline oli minu arusaam koalitsioonilepingust. Juhul kui leitakse ja tõestatakse, et sotsiaalselt on põhjendatud 1500 ruutmeetri vabastamine maa maksust, siis peaks omavalitsustele looma kõik võimalused, et nad koguks vajaliku raha kuidagi teistmoodi. Ma ei pea mõistlikuks – see on mu isiklik ja vähemusse jäänud arvamus –, et seda kompenseeritaks lihtsalt teiste maksu maksjate arvel ehk riigieelarvest. Sest maksusüsteemi seisukohalt, omavalitsuse seisukohalt on minu arust väga oluline maksu seos kohaliku eluga, kohaliku territooriumiga. Omavalitsus ju tegelikult vastutab selle pinna eest, kus ta toimetab – see on vääramatu, seda ei ole võimalik teise kohta tõsta –, ja nende inimeste eest, pakkudes inimestele avalikku teenust, aga

ka tõstes selle maa väärtust. Kui maaomand asub ikka hästi valitsetud kohas, siis on tema väärtus suurem. Kui omavalitsus on taganud juurdepääsu, avaliku korra, siis võib-olla isegi kui see on printsiibilt keskvoimu oma, aga omavalitsus on taganud valgustuse ja infrastruktuuri laiemalt, siis ei ole midagi valesi, kui maaomanik, elab ta siis seal piirkonnas või mitte, selle eest ka maksu maksab. See on olnud minu seisukoht ka valitsusk koalitsioonis. Nii et iseenesest ma ei pea seda valeks, kui see maks kogutakse teisel moel.

Teine küsimus on, millist funktsiooni maa maks täidab maksusüsteemis. See on riiklik maks, mis laekub asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele ja peaks maksuteoreetiliselt soodustama maa efektiivset kasutamist. Kui seletuskiri – selle eelnõu puhul üks minu põhilisi kriitikaobjekte – nimetab elamukruntide maa maksu ebamoraalseks, kohatuks jne, siis loomulikult on vastus ainult see, et see peab olema jõukohane maks. Kui see läheb üle mõistlikkuse piiri, siis see on probleem. Kui mulle esitatakse andmed, et Tallinnas, Viimsis ja Harkus on see üle mõistlikkuse piiri, siis ma ütlen, mis ma sellest arvan, aga meile ei antud aega isegi selle andmestiku läbitöötamiseks ja ettepanekute tegemiseks.

See, et ma maks ei tohi sundida kodust loobuma, on ka minu arvamus. Aga ma kuidagi ei alahinda, ei naeruväärista ma maksu teoreetilist printsiipi, et ma maks peab tagama turu efektiivse toimimise. See tähendab ju ikkagi ka seda, et osta soovijal peab olema võimalus osta. Näiteks Tallinnas, kus mina ringi olen vaadanud – mitte isiklikust ostusoovist, vaid lihtsalt professionaalsest huvist –, ostuvõimalusi väga palju ei ole. Hind on kõrge, pakkumine väga väike. Maa maksustamise põhiline idee on siiski see, et maa on piiratud ressurss. Kui kinnisvaramaksule olen ma täiesti vastu põhjusel, et see on ise tehtud investering, siis maa on midagi, mida ei teki juurde ja mida selle tõttu tuleks maksustada lihtsalt põhjusel, et keegi hoiab seda kinni ja keegi teine seda samal ajal ei saa. Ma näen ma maksu väikese signaalina turule ja seda näeb ka maksuteooria ette. See signaal kaob ära ja selles mõttes ma soovitan ikkagi argumentatsiooni selle eelnõu menetlusega tugevasti kohandada. Võib-olla võiks mõelda ka alternatiividele, proportsionaalsematele lahendustele. Aga jällegi ei ole

mina siin see, kes neid asju ette ütleb, see on Riigikogu otsus.

Kolmas küsimus: "Kas koalitsioon võtab arutamisele Eestis kinnisvaramaksu võimaliku rakendamise küsimuse?" Ei võta. Isiklikult olen ma väga selle vastu. Veel kord: mitu korda rajatud asja, kui seda saab juurde teha, ei ole vaja maksustada. Kinnisvara ei ole vaja maksustada. Ehitisi, mis on ise ostetud või ise ehitatud, mida saab juurde teha, ei ole vaja igaveseks maksustada. Sellel on tähendus väga suure varimajandusega piirkondades, kus tekib küsimus, kas tõesti musti tulusid muudmoodi ei saa maksustada kui olemasoleva kinnisvara kaudu. Maaga on teistpidi, seda juurde ei teki. Selle omamine ning samal ajal ka omavalitsuse, riigi ja üldse avaliku võimu tehtavad kulutused maa väärtustamiseks on põhjus, miks ma ei ole nõus väitega, et see on ebamoraalne maks. Seda saab mitte kehtestada, aga seda pole õige nimetada ebamoraalseks.

Neljas küsimus: "Oma hinnangus OECD majandusraporti ettepanekutele olete märkinud, et raporti ettepanekute rakendamist segavad Eestis poliitilised tendentsid." Kindlasti ma ei öelnud, et segavad, ma ütlesin, et ei toeta. See oli lihtsalt tõdemus, et kokkulepped on teistsugused. Ja nii ta on. Ma ei prognoosi nende soovitude täitmist ja me alati ju vastame neile ning väga avameelselt räägime, missugused OECD või IMF-i soovitusel on realistlikud ja millised mitte. Ma maksu kohta ma ütlesin, et seda poliitilised tendentsid ei toeta, nii et unustage ära, kui soovite. Umbes nii ma ütlesin.

Ja lõpuks: "Millist mõju võib avaldada ma maksu vähendamine kohalike omavalitsuste finantsautonoomiale?" Kindlasti nõrgendavat mõju. Aga ega see nüüd väljapääsmatu olukord ei ole. Oma kirjas, nagu te olete juba näinud, soovitan ma maa korralist hindamist või siis ka mingisugust teist mehhanismi selle turuväärtuse paremaks arvestamiseks, aga ka kindlasti hästi paindlikku süsteemi. Nagu ka peaminister ütles, ei ole mõtet lasta seetõttu tekkida ebamõistlikel maksumääradel. Kui mõnes piirkonnas selgub, et turuhind on väga kõrge ja sellel on tõsised sotsiaalsed tagajärjed, siis tuleks seadustesse kirjutada garantiid. Ma soovitasin ka valitsusele mitte lasta tekkida ebamõistlikel maksumääradel.

Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra rahandusminister! Nüüd küsimused. Palun, kolleeg Rannar Vassiljev!

Rannar Vassiljev

Aitäh! Hea minister! Kui peaks minema sedapidi, et siin saalis eelnõu läbi läheb ja seadusena vastu võetakse, siis tõenäoliselt läheb see kompenseerimine ja asjaomase mehhanismi väljatöötamine Rahandusministeeriumi kätte. Sellest saab teie pärusmaa. Milline on teie arvamus: kas see kompenseerimine hakkab tulevikus baseeruma konkreetsetes omavalitsuses saamata jäänud tulul või mõeldakse välja mingi muu lahendus?

Jürgen Ligi

Ma idee poolest ei ole üldse kompenseerimise toetaja, sellepärast ma ei saa seda hüpoteetilist maksimumi variandina kuidagi pakuda. Peaminister juba ütles, et alus saaks ikkagi olla seni saadud tulu mingist hetkest, nii õnnestub ehk ära hoida võimalikke omavalitsuste manipulatsioonid. Aga ega ma tõesti seda kompenseerimist heaks ei kiida. Miks peaks näiteks toidu või jalanõude ostja kompenseerima kellegi krundi kulusid kuskil mõnuses piirkonnas? Selles osas iseloomustab meie maksusüsteemi väga selge loogika. Ma olen omadega siin Riigikogu fraktsioonis tülli läinud, kui mulle on öeldud, et riik peab kinni maksma. Ja olengi vähemuses! Ma tunnistan, et mulle öeldaksegi niimoodi. Ei maksa minu isikut siin tähtsustada, aga minu sisuline vastus on see, et kui riik maksab, siis maksab ju maksumaksja. Ja maksusüsteemi põhimõttelised kaalutlused lähtuvad küsimusest, milline maksumaksja siis. Mina ütlen, et kõnealusel juhul peaks maksma see maksumaksja, kes valdab seda piiramatut ressursi. Aga see on praegu teoreetiline arutlus, sest ilmselgelt on Riigikogu selles osas teisel arvamusel ja sellega tuleb arvestada. Ning tuleb välja mõelda, mis teha. Üldiselt on minu kiirhinnang – kahjuks ei antud mulle põhjalikeks analüüsides aega –, et ka koefitsientide kaudu saaks omavalitsus kompenseerida ilma korralise hindamiseta enam-vähem sellesama summa. Mille vastu mul tegelikult midagi ei ole. Need inimesed, kes tegelikult kohapeal elavad, saaksid töepoolest survest lahti ja neil enesetunne paraneks, aga omavalitsuse võime koguda kohapealt

makse, sealhulgas mujal elavate inimestelt, ettevõtetele jne, kes omavad maatükki, jääks alles. Siin tuleb lihtsalt asjad kaalukausile panna ja mitte häbeneda. Kui tõesti on kodualuse maa maks Eesti omavalitsustes suur probleem, siis see on võimalik lahendus, mis seni arvestamist pole leidnud.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, proua eesistuja! Austatud härra minister! Te olete mitu korda maininud, et teile ei ole antud aega. Kui palju aega teil siis vaja oleks, et seda kõike korralikult analüüsida? Siin on Rahandusministeeriumi arvamusel selline lause, et maamaksuvabastus tõstab ka maa hinda ja vähendab käivet ning seega kahaneb noorte perede juurdepääs elamumaale. Kas on tehtud ka rehkendusi, kui suur võiks see hinnatõus näiteks protsentuaalselt olla?

Jürgen Ligi

See on minu kirjutatud lause, ma kirjutasin selle lause oma käega. Seda lauset tuleks lugeda tervikuna ja ma pean selles määravaks väidet, et see lahendus vähendab käivet. Kindlasti lükatakse müüki edasi, kuna seda ei ole vaja. Majandus kasvab, maa omamine ei tähenda mingit otsest kulu, öeldakse, et ega ta leiba küsi – väga lihtne vanarahvatarkus. See ongi põhiline majanduslik põhjus, miks kõnealusel eelnõu mind häirib. Samamoodi muidugi tõsiasi, et seos omavalitsustega nõrgeneb. Kaalutlusi on erinevaid. Ja tõesti ei saa eitada, et neid argumente ja andmeid, mis eelnõu pooldajad on esile toonud, mul ei ole olnud võimalik adekvaatselt analüüsida. Selles mõttes oleks eelnõu menetluse tempo võinud aeglasem olla. Me taotlesime selle vähemalt kolmandasse kvartalisse edasilükkamist. Aga ma ei oska öelda, mulle ei antud vastust, miks see kolmandasse kvartalisse edasilükkamine on võimatu. Riigikogu püha otsus, mina pean alluma.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh! Te ütlesite, et see eelnõu on kompromiss ja seda lihtsalt nagu tuleb toetada. Õelge, palun, mis eelnõu te siis IRL-ilt selle eelnõu eest vastu saate.

Jürgen Ligi

Enne mind oli siin puldis üks eelnõu tuli-hingeline kaitsja – valitsusjuht. Miks te arvate, et IRL üksi seda toetab? Sel on väga tugevaid toetajaid ka minu erakonnas, näiteks Keit Pentus ja Valdo Randpere. Ma ei jõua enne päikeseloojangut kõiki neid nimesid üles lugedagi, ei tule meelde ka võib-olla. Veel kord: ühes liberaalses erakonnas on eri arvamused lubatud. Ja ega see, kes vähemuses on, ei pea eeldama, et ta on kõige targem, võib-olla ta on kohe kõige lollim.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, härra minister, väga siirate ja ausate vastuste eest! Minul on ikka see küsimus, et te peate leidma ju kusagilt 255 miljonit krooni, millega kompenseeritakse see summa, mis omavalitsustel saamata jääb. Näiteks Harku vallas tuli tõsta lasteaia kohamaksu. Millise maksu tõstmise plaan riigil on, et see summa kätte saada? Ja kas te oskate ka lühidalt kommenteerida, millised on mujal Euroopa Liidus maamaksu määrad? Minu teada Euroopa Liidus on maamaks päris korralik.

Jürgen Ligi

Enamikus Euroopa riikides on minu arvates kinnisvaramaks, aga ma ei ole seda statistikat enam ammu vaadanud. Mina seda õigeks ei pea. Need on maksusüsteemis teatud rudimentid, mida ei õigustata mitte niivõrd teoreetiliselt, kui võrd lihtsalt rahva arvamusega. Maamaksust ma teoreetiliselt ei taganeks, aga kinnisvaramaksust küll. Te nimetasite siin Harkut. Ma ei ole häbenenud Harku maamaksuvabastust kritiseerimast ja nüüd olen olukorras, kus sama juhtub terve Eestiga. Aga kui Eesti ulatuses ei järgne sellele niisugune üldine tühikäik, siis Harkus kohapeal küll. Üks selle eelnõu kaitsja kirjutas tõestamiseks, kui oluline see teema inimestele on, et pärast seda, kui see maks kaotati, registreeris ennast nädalaga Har-

ku valda 80 inimest. Mina nimetan seda teeseldud tehinguks ja väidan, et see ei toonud rikkust juurde. Ma näen tulevikus väga suurt niisuguste teeseldud tehingute võimalust: pere lihtsalt registreerib end eri kinnistutele sisse, saades igalt poolt soodustust. Minule kui rahandusministrile teeb see väga muret. Ma ei tea, kuidas neid asju haldama saab hakata. Igal juhul hakkab inimeste rikutus tööle, täiskasvanud pereliikmed panevad end kindlasti eri elukohtadesse kirja. Aga Harku näiteks tõi just selle põhjenduse ja pärast tema liitlased kiitsidki takka, et näe, kui tore, inimesed kirjutasidki end sisse. Ent kus tekkis jõukus? Kus tekkis aus konkurents? See oli mingi hiireklikk ainult. Kas pakuti selle tõttu paremat avalikku teenust? Kas tekkis rikkust juurde? Kas inimesed avastasid seetõttu, et neile oli see oluline, järsku oma kodu? Järsku selgus, et ma tegelikult elan Harkus? Minu arust selle koduomanike filosoofiaga ei lange kokku ka selline, ütleme, nomaadi viis internetis surfata.

Ja võtame ka selle eelnõu pealkirja. See ei kajasta tegelikku probleemi, nagu ka seletuskiri. Kui me ütleme "kodu", siis me jätame kasutamata juriidilised terminid ja jätame võimaluse mitmesugusteks manipulatsioonideks. Aga ma olen eelnõu algatajate jutust aru saanud, et pealkirja muudetakse. Seda oleks võinud kohe teha. Sealt hakkavad probleemid, sest meil ei ole kodul juriidilist tähendust. Meie sissekirjutused on suhteliselt fiktiivsed. Ärme siis teeme nägu, et eri pereliikmed hakkavad ennast kodus tundma eri kohtades. Nii see paraku aga edaspidi olema hakkab. Paljudel on mitu kinnistut – suvilad, pärandatud talukohad – ja kõik need leiavad endale kindlasti asukad. Mitte kõigil pereliikmetel ei ole kohalikust omavalitsusest vaja vahetut avalikku teenust, mis sunniks end sinna registreerima.

Tahan selle pika jutuga öelda lihtsalt seda, et head riigikogulased, menetlege seda eelnõu rahulikult ja tegelge nende probleemidega. Need on reaalsed probleemid. Nii see on reaalne probleem, et mõnel pool on maamaks liiga kõrge, kui ka see, et pakutud lahenduse sellisel moel rakendamine ei ole moraalne. Pigem võiks öelda, et see soosib moraaltust, maksu maksmisest kõrvalehoidmist. See ei ole kindlasti moraalne. Üleskutse veel kord: menetlege sisuliselt! Ma ei taha öelda, et eelnõu-

ga üles tõstetud probleem ei ole reaalne. See on reaalne, aga me ei tohiks ikkagi koos vaniveega last välja visata või kuidas see väljend ongi. Päris tõsise muudatusega on tegemist.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Nagu teie, pean ka mina selle eelnõu kõige suuremaks probleemiks seda, et jälle me läheme kohalike omavalitsuste tulubaasi autonoomia kallale. Selle aasta jooksul on see juba teine katse. Esimene kord oli, kui Riigikogu tühistas kohaliku omavalitsuse õiguse kehtestada müügimaks. Kui me vaatame KOKS-i, siis varsti ei jää kohalikele omavalitsustele ühtegi võimalust oma tulubaasi genereerida. Samas, kui lugeda koalitsioonilepingut ja uurida, milliseid väärtusi see tähtsaks peab, siis selle punkt 12 ütleb, et koalitsiooni eesmärk on suurendada kohaliku omavalitsuse tulubaasi autonoomsust. Ma ei saa aru – plaanid ja deklaratsioonid lähivad nagu tegudega vastuollu. Muudmoodi nagu ei saa seda seletada. Me räägime kõlavates loosungites, et on vaja suurendada autonoomiat, samas praktikas võtame kohalikelt omavalitsustelt võimalusi tulu genereerida.

Jürgen Ligi

Isse olen alla kirjutanud sellisele kirjale – kus ma pääsen. Aga minu jaoks ei ole isegi see määrav, kas omavalitsusel on raha natuke rohkem või natukene vähem, vaid raha väga tugev seos kohaliku asjaga. Kõige kohalikum asi on maa, kohalikumat asja pole. Juurde seda ei tule, ära seda ei lähe – erinevalt inimestest ja nende tuludest. Maksupoliitika on raudselt loogiline asi, kui me selle sisusse süveneme. Sellest tulenevad ka meile antud OECD ja IMF-i soovitusel. Teistpidi tagab see stabiilse tulubaasi, selle maksu saab alati kätte. Kõlab toorelt, aga nii see on ja seepärast peab see maks olema jõukohane. See võinuks olla selle eelnõu kõige tõsisem idee, seda oleks tulnud rõhutada, et maks peab olema jõukohane, aga mitte panna ette maksu täielik kaotamine. 1500 ruutmeetrit on siiski suur krunt.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud minister! Mõni aeg tagasi ilmus selline informatsioon, et Euroopa Liidus arutatakse tõsiselt küsimust, kuidas laiendada kohalike omavalitsuste maksuvõimalusi, sest omavalitsustel on kriisi ajal ja peale kriisi probleeme tekkinud. Kuidas te hindate sellist tendentsi ja tulevikku?

Jürgen Ligi

Vabandust, ma olin hajameelne ega püüdnud seda küsimust kinni! Mõtlesin millelegi muule. Kas te saaksite küsimust korrata?

Esimees Ene Ergma

Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Mõni aeg tagasi ilmus massimeedias informatsioon, et Euroopa Liidus arutatakse päris tõsiselt küsimust, kuidas laiendada kohalike omavalitsuste maksuvõimalusi, et lahendada kriisi ajal ja pärast seda kohapeal tekkinud probleeme. Kuidas te seda hindate?

Jürgen Ligi

Ma ei ole selle materjaliga tuttav. Aga isenesest ma nõustun peaministri väidetega, et kohalike omavalitsuste osa eelarvetes on väga erinev ja et ka nende funktsioonid on erinevad ning et demokraatia seos eelarve suuruse ja kohaliku maksubaasiga ei ole määrav. Ma räägin meie funktsioonide ja tulu jaotuse olukorrast, sellest, mis suunas, mismoodi nihked mõjuvad. Ma olen alati olnud kriitiline kunagise tulumaksu määra osa taastamise suhtes. Arvan, et pigem peaksime omavalitsustele väljakujuenenud proportsiooni järgi raha juurde andma tasandusfondist. Aga meil on tõesti koalitsioonis erinevad seisukohad ja erakondades ka. Olen IRL-ist ja ka meilt endilt täiesti vastandlikke arvamusi kuulnud, aga selge on, et olukorras, kus meil on kaks loogilist asja, mida maksustada – maapind ja inimeste tulu –, siis üks selgelt nõrgeneb. On nii loogiline sealtkaudu maksu koguda, et mul on väga kahju, kui eelnõu läheb sellises vormis läbi, aga paistab, et läheb.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Te ütlesite väga õigesti, et see seaduseelnõu ei ole mitte ainult halvasti kokku kirjutatud, vaid päris räpakalt kokku kirjutatud. Täna esitati rahanduskomisjonis selle kohta päris põhjalikke küsimusi. Pole olemas mõjude analüüsi, pole kooskõlastusi Eesti Linna- de Liidu ja kohalike omavalitsustega jne. Teiseks, miks peaks näiteks Kagu-Eestis elav toimetulekutoetust saav kodanik püksirihma pingutama ja teenima Eesti riigi eelarvesse tulu, et selle abil kompenseeritaks Tallinnas maamaksuvabastusi? Nii et probleeme on selle seaduseelnõu puhul väga palju. Kuna siia on alla kirjutanud Eesti Reformierakonna fraktsioon ja IRL-i fraktsioon, siis on mul teile ettepanek: öö on veel ees, enne kui me homme hakkame seda Riigikogus menetlema, rääkige oma koalitsioonipartneritega, rääkige oma fraktsioonis! Võtke see eelnõu tagasi, tehke see korralikuks ja tulge siis sellega uuesti Riigikogusse!

Jürgen Ligi

Mina allun Riigikogule, oma fraktsioonile. Nad võivad mu ära saata, kui ma nendega liiga palju tülitzen ja kindlasti ma saan ka täna veel pahandada selle eest, et ma oma arvamust otse väljendan. Aga põhiprobleem on selles, et eelnõu koostati ilma spetsialistideta. Mõnes lõigus üks lause väidab ühte ja teine lause vastupidist. Ühest lõigust ei saa üldse aru, millest seal jutt on, laused on poolikud ja kordused on sees. Nii ei tehta! Ka pealkirju ei panda niimoodi. Ausalt öeldes, jumal teab, mis seadusi tuleb pärast otsida, kui me tahame teada, kuidas ja milliste aktidega on sätestatud mingisugune maksumuudatus. Ikka peab olema pealkirjas konkreetne seadus, mida muudetakse, ja tuleks kasutada juriidilisi termineid. Kui juriidilisi termineid ei ole, siis on see kohe signaal, et tõenäoliselt tekib rakendusprobleem, tõenäoliselt on tegemist mingi propagandistliku või emotsionaalse kaalutlusega, miks ei otsita asjale juriidilist vormi. Meile tähendab see kõik peavalu – minu haldusalas on maksuamet ja maksupoliitika laiemalt. See on valus!

Eks Riigikogus ole ennegi nõrku tekste esitatud. Mul lihtsalt on kahju, et seekord ei antud aega enne üldse midagi öelda. Ei antud

mingit võimalust! Oleks tahtnud esitada nii juriidilisi kui eelarvelisi analüüse – seda ma palusin. Ma ei sõdi selle idee enda vastu viimse võimaluseni. Ma ütlen veel kord: mina olen see, kes leevendas seda eelmist seadust ja hakkas rääkima maamaksuvabast miinimumist, kui tuli eelmine kord see seadustik arutusele. Siis ma esitasin selle tõepoolest võimalusena. Nüüd on see esitatud kohustusena – see on väga pikk samm edasi, ja mitte tingimata paremuse poole. Selle asja oleks saanud ära teha ka maksulae abil. Aga analüüs, mis saab, on praegu tõepoolest jäetud tulevikku, nagu te ütlete.

Eks ma ole siin oma isiklike muresid kurtanud ja sel ei ole tähtsust. Riigikogu otsustab. Ärge sellele liiga palju tähelepanu pöörake. Vestlen sellest hea meelega kuskil kohvikus. Sellel ei ole õiguslikku tähendust.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esimees! Hea minister! Ma saan täiesti teie murest aru, teie argumentatsioon selle seaduseelnõu mõtte vastu on olnud väga veenev. Olen teiega täiesti ühel meelel. Saan aru, et teil ei ole selles küsimuses oma erakonna toetust. Ma tean, et suvel on Reformierakonna kongress või üldkogu. Kas te ei ole plaaninud kandideerida Reformierakonna esimeheks? Võib-olla siis teie positsioon erakonnas tõuseks ja teid võetaks erakonnas tõsisemalt.

Jürgen Ligi

Räägime sellest! Aga enne öelge, kas teie sügisel kandideerite Keskerakonna esimeheks. Keskerakonnas pidi olema esimehe kriis, meil ei ole.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra minister! See, et kohalikud omavalitsused üritavad kehtestada kord paadimaksu, kord maa- maksu, kord müügimaksu, tähendab seda, et ilmselgelt on neil rahast puudus. Aga me teame, et mitmes Euroopa riigis, näiteks Taani

Kuningriigis, on topelttulumaks: riik võtab oma progressiivset tulumaksu ja kohalik omavalitsus võtab oma proportsionaalset tulumaksu. Mis te arvate, kas selline süsteem oleks Eestile sobiv? Võib-olla see lahendaks need küsimused või on miskit mäda seal Taani riigis?

Jürgen Ligi

Kõigi nende teie toodud tõsiasjade osas ma kipun olema täpselt samadel seisukohtadel, mis peaminister siin enne esitas. Ma ei tahaks tekitada omavalitsustes kiusatust ise tulumaksu tõsta, ma ei tahaks kogeda, et minu erakonna kaaslastest omavalitsustegelastel see kiusatus on. Mul oleks hirmus halb näha, kui nad seda teevad. Erinevalt enamikust teistest maksudest on tulumaksul majanduskeskkonna ja konkurentsivõime seisukohalt väga selge tähendus. Eestis piirkondade vahel maksukonkurentsi arendada – minu arust see kuskil rikkust ja heaolu juurde ei loo. Ka tulumaksu tõstmine kuskil tegelikult hästi ei mõju. Meil on kõik päris hästi selles mõttes, et pigem proovitakse tarbimiselt maksud kätte saada kui tuludelt. See on tööhõivele hea, see on majanduskasvule hea. Seesama seisukoht ju sisaldub ka viimastes ülemkogu maksupoliitilistes soovitusetes. Ärge seda tulumaksu tahtke! Mina küll ei taha, et see tõuseks. Nii et ma olen samal seisukohal, mida siin peaminister täna juba väljendas.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt!

Helmen Kütt

Lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Me mõlemad oleme valitud Järvamaa ja Viljandimaa piirkonnast. Kui me valimiselsetel debattidel teiega koos olime, siis jätsite te nii oponentidele kui ka väga paljudele valijatele ausa ja sirge seljaga mehe mulje ning selle mulje olete jätnud täna ka siin. Suur aitäh teile! Teil on rohkem informatsiooni kui opositsioonis olevate erakondade esindajatel ja Riigikogu liikmetel. Järsku on loota, et selliseid inimesi on ka IRL-i ja Reformierakonna fraksioonis ning eelnõu ei leia Riigikogu liikmete hulgas positiivset vastuvõttu ja enamus hääletab selle vastu?

Jürgen Ligi

Ärge nüüd nii ka aru saage, et ma siin midagi teile meeldimiseks teen. Vastupidi, ma tahaksin, et ma teile ei meeldiks – te olete teistsuguse poliitilise orientatsiooniga. Mul oleks väga häbi, kui tuleks välja, et ma olen vasakpoolne. Mis puutub IRL-i või mu oma erakonna esindajate häältesse, siis ma loodan, et nad käituvad üksmeelselt. Ma olen siin mõneti pikemalt rääkinud sellepärast, et nad protseduuriliselt käitusid valesti. Nad ei lasknud eelnõust praaki kõrvaldada, nad ei oodanud ära analüüsi ega leppinud vastutava ministriga kokku, kuidas kõik eelarve seisukohalt toimima hakkab. Ma saan suurepäraselt aru, et üksikküsimustes vastandumine, blokeerimine maksab ennast väga valusalt kätte. Nii et ka valitsuses ma ütlesin: ma lepin sellega põhjusel, et seda toetavad paljud inimesed, kellega ma tahan koostööd teha. Ma tahan nende inimestega tõepoolest koostööd teha ja, andke mulle andeks, meeldida neile rohkem kui teile.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Aivar Kokk!

Aivar Kokk

Aitäh, proua eesistuja! Lugupeetud minister! Mul tekkis järgmine küsimus. Kui tulumaksu vähendada 1% võrra ja riigile laekub selle võrra vähem raha, siis on see hea mõte, kui aga inimene on ostnud endale elamumaa, sinna maja peale ehitanud ja iga aasta teeb nii suvel kui ka talvel kulutusi kas lume lükkamiseks või muru niitmiseks, siis selle maksu tühistamine ja inimeste toetamine on halb mõte. Kuidas kommenteerite?

Jürgen Ligi

Minu teada te olete sellele muudatusele kenasti alla kirjutanud ja toetanud seda printsiipi, mida ma siin põgusalt ka puudutasin, et tulumaks on väga selgelt majanduskeskkonna konkurentsivõime küsimus. Tulumaks ja üldse tööjõu maksustamine, aga tegelikult ka kapitali maksustamine on see, mis määrab riikide konkurentsivõime. Kui te tahate, ma võin teile välja otsida OECD maksu-uuringu, mis on üldiselt sellises piibli staatuses, et midagi sellest paremat ei eksisteeri. Selles uuringus peetakse maamaksu majanduskeskkonna seisukohalt neutraalseks maksuks. Kõige halvemaks

maksuks peetakse ettevõtte tulumaksu, mis meil õnneks on hästi piiratud, järgnevad tööjõu maksudena sotsiaal- ja tulumaks. Üsna ohutuks peetakse käibemaksu ning neutraalseks maa- või kinnisvaramaksu sõltuvalt sellest, kus riigis miski kehtib. Ma olen väga sellega nõus. See on juba oma kolm aastat vana uuring ja ma näen, et Euroopa Liit ja üldse Euroopa riigid tõepoolest lähtuvad sellest oma reformides. Maksud tuleb kuskilt koguda ja need tuleb koguda sealt, kus see on valutum. Asi ei ole tõesti riigieelarve kulus, asi on maksustamispõhimõtetes. 1% võrra tulumaksu alandamine on kindlasti oluline väljaminek eelarvele, kodualuse maa maksu kadumine on väiksem väljaminek, aga printsiibi poolest, nagu ma ütlesin, väärib see korralikku eelnõu, korralikku analüüsi.

Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra rahandusminister! Kas kolleegid soovivad avada läbirääkimisi? Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mina sellest loogikast aru ei saa. Kord ostetud, pärast maksustatud ja siis 40 aastaga maksad jälle kinni. Tallinnas esiteks 67 aastaga, Viimsi vallas 40-ga, kui seda loogikat järgida. Kuid see on täiesti arusaamatu. See käib ju iga mak-su kohta.

Mina tuln siia rääkima sellest asjast, mis on teenimatult kuidagi kõrvale jäänud, me pole sellele piisavalt tähelepanu pööranud. Tegelikult on eelnõu nr 51, koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu, fantastiliselt uudne. Ma ütleks, et see on modernistlik, see on teatud mõttes progressi tagantlukkaja, ja nimelt eesti keele valdkonnas. Vaadake, mina ei ole eestlane, mul võivad mõnikord sõnad segi minna, aga selle seletuskirja kirjutasiid kindlasti eestlased ja sellist asja näen ma esimest korda elus, kuigi ma olen seitse aastat Riigikogus olnud. Seletuskirjas on kirjas sõna "puntiga" – pidi olema "punktiga", üks ole, aga on "puntiga". Ka on kirjas selline uus formuleering, et "algatajad plaanivad seaduse jõutamist". Ausalt, ma käisin ja küsisin eestlaste käest, kas on selline sõna olemas. Mõne sõna puhul vaatasin ÕS-i ka. No hea küll. Uute

sõnade väljamõtlemine – seda juhtub vahetevahel. Aga kuidas te saate aru sellisest lausest: "Löögi alla on sattunud just põlisasumitele elanikud"? Kellele elanikud? Ja kuidas nad selles käändes löögi alla sattusid? Modernismi esineb ka selles, kuidas kasutatakse modaalverbe. Selle uurimine on nii tore töö, nagu kontrolliks vene kooli eesti keele tunnis 6. klassi vihikuid. Aga näiteks see lause: "Teiselt poolt näitab statistika, et oma kodu omamine ka majanduslikult kõige efektiivsem eluviis." Kuhu jäi "olema" vastavas pöördes?

Kolleegid, mõni lause aga üllatab veelgi rohkem. Vaadake, siin on ausalt kirjas, et eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid. Uusi termineid siin ei ole. See on puhas tõsi. Aga vaat see, kuidas käitatakse eesti keele grammatikaga, on küll uus: "Eelnõu toob maamaksu kaotamine ning koduomanikuks olemise soodustamine näol kaasa mitme positiivseid sotsiaalmajanduslikke mõjusid." Kolleegid, ühes lauses, kus on kokku 14 sõna, on kolm viga, kolm vigast vormi! Kes siin rääkis intelligentsest? Aa, peaminister rääkis intelligentsest! Kas on piisavalt intelligentne sellise asjaga siia Riigikogu ette tulla – mitte mul, vaid teil? Ja veel üks lause. Ma arvan, et see peaks entsüklopeediasse sattuma. Ma loen ette, püüdke aru saada: "Eelnõu vähendab survet sotsiaalhoolekande süsteemile vähenevat survet, laste arvu seost elamispinna ruutmeetrite arvuga ning põlisasumite säilimist." Vaadake, eesti keele filoloogina ütlen ma teile: siin on üks verb, eelnõu "vähendab". Ja see verb käib ka järgmiste lauseosade kohta. Järgmine kord, kui eelnõu teksti kirjutate, siis vaadake seda asja. "Eelnõu vähendab survet." Nõus! Isegi ei hakka uurima, mis see "vähenevat survet" veel siin on. Aga see verb käib ka lause lõpu kohta: eelnõu justkui vähendab põlisasumite säilimist. Kuidas nii?

Ma tahaksin tänada kõiki, kes seda eelnõu ette valmistasiid. Ma arvan väga intelligentset, et eelnõu sisu on täiesti vastavuses sellega, kuidas ta vormistatud on. Üks asi veel, sellega ma pöördun meie proua juhataja poole. Minu arvates on Riigikogul teatud normitehnilised reeglid olemas. Mida te ütlete selle peale, et kahe lehekülje pikkuses tekstis on 11 viga?

Aga edu eelnõu läbilükkamisel! Mis meil, filoloogidel, siin ikka rääkida on! Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised.

4. Vaba mikrofon

Esimees Ene Ergma

Nüüd võib pärast minu haamrilööki registreeruda sõnavõtuks vabas mikrofonis. Palun, kolleeg Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Lugupeetud kolleegid! Täna päeva askeldustes ei tohiks me unustada ka minevikku. Kolme nädala pärast, 14. juunil meenutame taas kurbusega üht tähtpäeva Eesti lähiminekust – eestlaste Siberisse küüditamise aastapäeva. Tuhanded pered aeti oma kodudest välja ja saadeti kaugemale külmale maale. Pool sajandit hiljem on siinsamas Eesti parlamendi saalis püütud seda Jossif Stalini tehtud kohutavat ülekohut heastada. 13. juunil 1991. aastal võeti vastu omandireformi aluste seaduse esimene variant. Sellel seadusel oli äärmiselt inimlik sisu: soov anda tagasi eluase ja muu varandus neile, kellelt see segastel aegadel ära võeti ehk natsionaliseeriti. Kahjuks sündis sellest suurepärasest kavast heastada ülekohus hoopis uus ja alandav ülekohus, seekord juba eestlastele eestlaste endi poolt. Tol juunikuu päeval 20 aastat tagasi oskasid vaid mõned üksikud poliitikud ette näha omandireformi tegelikku nägu ja tagajärgi, mis see kaasa toob. Juba õige pea selgus, et eestlased on palju ahnemad, kui seadusandja suutis ette näha. Ühe parlamendierakonna, Isamaa juhtimisel ja Mart Laari valitsuse ajal algas seaduse lõputu muutmine, selle ümber tegemine selles suunas, et viimane kui majalogu siin Eestimaal saaks kellelegi tagastatud. Iga uus seadusmuudatus laiendas oluliselt nn endiste omanike ringi. Kui kujundlikult öelda, siis lisandusid vara tagasisaajate ringi ka ülikauged sugulased, kunagiste omanike lastelastelaste sõbrad ja tuttavad. Tihtipeale ei õnnestunud sugugi korralikult tõestada, kas konkreetne maja või maa kunagi üldse kommunistide poolt natsionaliseeriti. Ilmusid välja terved hordid libaomanike meilt ja välismaalt, kes hakkasid valevolituste alusel mingit maja välja ajama ja lõpuks saidki selle omale. Asi läks nii hulluks, et maju tagastati juba ka surnutele. Advokaatide ja

kinnisvarasulide tööpõldu jätkus rohkem kui 15 aastaks.

Tol ajal ajakirjanikuna töötades ja omandireformi võigast käiku kajastades olen meie keskarhiivis oma silmaga näinud arhiivikaustu, kust lehekülgede kaupa on andmeid kinnistute kohta välja rebitud, et ei oleks võimalik tõestada, kellele kunagi mõni maa või maja kuulus. Olen oma silmaga näinud hulka võltsitud volitusi Eesti välissaatkondade templitega – templitega, milliseid pole ametlikult kunagi olnud ja mis on valmistatud Tallinnas mõne templifirma poolt. Tean juhtumeid, kui kaugel elanud väliseestlane on Tallinna külastades oma kunagist isamaja vaatama läinud ja avastanud hämmastusega, et kinnistu ja maja koos elanikega on hoopis ühele teisele inimesele tagastatud, kuigi see operatsioon on tehtud tema omaenda nimele.

Suur osa neist juhtumest on fikseeritud ajakirjanduses, paljud on kirjas Eesti Üürnike Liidu avaldatud raamatus "Kaotatud kodu" ning kindlasti paljud saavad kajastatud varsti ilmuvas ja praegu koostatavas kogus "Lõhutud elud".

Kõik see on olnud, kõik see on toimunud ja kõike seda oleme oma silmadega näinud – meie, loomadena oma kodust välja aetud üürnikud. Tagastatud majades elanud üürnike perekonnad olid 1990. aastail, kui tagastamise tippaeg kätte jõudis, looma seisundis: majasid tagastati koos inimestega. Ja tänase päevani, kallid sõbrad, ei ole nendele umbes 100 000 sundüürnikule, kes oma kodu kaotasid, hüvituks makstud ühtegi rubla, ühtegi Eesti krooni ega ühtegi eurot. Ma püüan järgmisel esmaspäeval samal teemal pidada teisegi kõne ja kolmanda ülejärgmisel nädalal.

Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma räägin teile üsna lihtsalt arusaadavaid asju. Näiteks kui keegi soovib korralikku tõukutsikat, siis viib ta kaks koera kokku. Ta ei hakka selle eesmärgi nimel kokku viima emast pärdikut ja isast karu, sest see oleks üsna tülikas ja ka absoluutselt ebaperspektiivne. Kui keegi soovib raketti kosmosesse lasta, siis ei pane ta selleks kosmonaute kohapeal hüppama, vaid

ehitab korraliku raketi. Kohapeal hüppamine on tülikas ja absoluutselt ebaperspektiivne. Kui keegi soovib autoga sõita, siis ei maksaks tal seda kahest motorollerist konstrueerida, märksa kergem on lihtsalt auto osta või rentida. Motorolleritega toimetada on tülikas ja ebaperspektiivne. Jätkame seda rida.

Eksisteerib arusaamatu arvamus, et eesti keelt pole vaja õppida mitte eesti keele tunnis, vaid kuskil kõrval. Kosmonaut, kes hüppab raketi kõrval, pärdik ja ahv tõukutsika asemel. Bioloogia-, matemaatika-, ajalootunnis õpitakse eesti keelt ja tahetakse öelda, et sellega võib eesti keele tundmist parandada. Paraku see nii ei ole. See ei ole tõhus ja progressiivne meetod. Eesti keelt, ma avaldan teile saladuse, on vaja õppida eesti keele tunnis. Ja selleks on vene koolis piisavalt võimalusi: põhikooli tasemel 1050 tundi ja kui kokku võtta gümnaasiumi ja valikainetega, siis umbes 1800 tundi. Mulle tundub, et keegi ei tee ettepanekut, et näiteks võiks õppida matemaatikat inglise keele tunnis või vastupidi, õppida inglise keelt matemaatikatunnis. Keegi ei paku, et kehakultuuriga võiks tegelda ajalootunnis – ei ole ju sellist asja!

Mille poolest on situatsioon eesti keelega erinev? Ma arvan, et lihtsalt see on ripakile jäänud, haridusministeeriumis sellega keegi ei tegele. See tähendab, et meie peaksime sellega tegelema. Me peame välja uurima, mistõttu üheksa aasta jooksul saadud 1000 tundi põhikoolis ei anna piisavaid teadmisi eesti keele vallas – isegi B1-tasemel mitte. Sest keskmine tase üle Eesti on umbes 60% ja need lapsed lähevad selle oma 60%-ga eesti gümnaasiumi.

Selleks, et uurida, millega selles valdkonnas tegeleb haridusministeerium, mida ta on teinud viimase 10–20 aasta jooksul selleks, et venelased Eestis siiski omandaksid eesti keele, algatan ma täna eesti keele võõrkeelena õpetamise toetusrühma. Loodan, et te võtate selle tööst aktiivselt osa. Aitäh!

Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Istung on läbi.

Istungi lõpp kell 17.39.

Istungi kestus 2 tundi ja 39 minutit.

Juhataja

E. Ergma
Riigikogu esimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Teisipäev, 31. mai 2011
Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu (46 OE) esimene lugemine

2. Kutseõppeasutuse seaduse, erakooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse muutmise seaduse eelnõu (6 SE) esimene lugemine

3. Koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu (51 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu seitsmenda töönädala teisipäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Ma palun kõnetooli Deniss Boroditši!

Deniss Boroditš

Austatud eesistuja! Head kolleegid! Ma annan seitsme Keskerakonna fraktsiooni liikme nimel üle arupärimise justiitsminister Kristen Michalile. Nagu te teate, 2012. aastal jõustuv jälitustoimingute regulatsioon ohustab oluliselt isikute privaatsust, kuna seadus võimaldab laialdast ja kontrollimatut jälitustegevust. Vaatamata õiguskantsleri, Riigikohtu ja advokaatuuri korduvatele tähelepanujuhtimistele, tagamaks tugevamat kontrolli jälitustegevuse üle, et kindlustada isikute õiguste ja vabaduste parem kaitse, suurendab Justiitsministeeriumis valminud seadus oluliselt prokuratuuri volitusi jälitustegevuse lubamisel ning selle üle järelevalve pidamisel. Justiitsministeerium kinnitab, et seaduse eesmärk on tagada inimeste põhiõiguste parem kaitse, kuid tegelikult on saavutatud vastupidine olukord. Seaduse kohaselt kontrollib prokuratuuri antavate jälitustegevuse lubade seaduslikkust prokuratuur ise, mis ei ole õiguspärane. Seoses sellega on meie fraktsiooni liikmetel 11 küsimust. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem arupärimisi ega eelnõusid üle anda ei soovita. Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe arupärimise. Kui see vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle viivitamata adressaadile.

Läheme teadete juurde. Esiteks, kolmapäeval, s.a 1. juunil osalevad infotunnis järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, justiitsminister Kristen Michal ja rahandusminister Jürgen Ligi. Teiseks on teatada, et Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimised sotsiaalminister Hanno Pevkurile ning majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Kolmandaks on teatada, et täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub istungisaalis laste ja perede toetusrühma asutamise koosolek. Kokkukutsuja on Maret Maripuu.

Nüüd, head kolleegid, teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerunud 84 Riigikogu liiget, puudub 17.

1. Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu (46 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme tänase päevakorra juurde. Täna on päevakorras ühe Riigikogu otsuse eelnõu ja kahe seaduseelnõu menetlemine. Esimene päevakorrapunkt on sotsiaalkomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna!

Margus Tsahkna

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas Riigikogu otsust Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamise kohta esmaspäeval, 16. mail 2011. aastal. Otsuse sisu on see, et Eesti Haigekassa nõukogu liikmeks

nimetatakse Riigikogu XII koosseisu liige Viktor Vassiljev. Riigikogu nimetab oma liikmete hulgast ainult ühe esindaja. Mul on hea meel, et esindaja nii tähtsasse nõukogusse nagu haigekassa nõukogu tuleb just nimelt opositsioonist. Riigikogu sotsiaalkomisjon otsustas teha Riigikogu juhatusele ettepaneku võtta otsuse eelnõu esimeseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 31. mail (see oli konsensuslik otsus) ja teha täiskogule ettepanek otsus vastu võtta (ka seda otsustati konsensuslikult). Palun seda otsust toetada! Suur tänu!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Ettekandjale küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele ja see vastu võtta. Me valmistume hääletusprotseduuriks.

Panen sotsiaalkomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu 46 lõpphääletusele.

83 poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole.

Sotsiaalkomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Eesti Haigekassa nõukogu liikme nimetamine" eelnõu 46 on Riigikogu otsusena vastu võetud. (Tabel 16.)

2. Kutseõppeasutuse seaduse, erakooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse muutmise seaduse eelnõu (6 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme teise päevakorrapunkti juurde, milleks on Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud kutseõppeasutuse seaduse, erakooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Liisa-Ly Pakosta!

Liisa-Ly Pakosta

Head kolleegid! Eelnõu, mis teie ees on, on meie kätte jõudnud Riigikogu eelmisest koosseisust. See eelnõu käsitleb Riigikogu võimalust toetada neid kutsekoole, kes vabatahtlikult oma õppekavu akrediteerivad. Selleks et anda nendele koolidele tunnustust, kui nende õppe-

kavad positiivselt akrediteeritakse, on vaja seadusmuudatust, et sama protsessi ei oleks bürokraatlike takistuste tõttu vaja kohe uuesti läbi teha. See on lühidalt eelnõu sisu kohta kõik. Komisjoni aruteludest räägib pikemalt komisjoni esimees.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Palun ettekandeks kõnetooli kultuurikomisjoni esimehe Urmas Klaasi!

Urmas Klaas

Proua juhataja! Head kolleegid! Kultuurikomisjon arutas Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Eesti Reformierakonna fraktsiooni algatatud kutseõppeasutuse seaduse ja erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu oma istungitel 16. ja 19. mail. Kolleegid, teile on välja jagatud ka eelnõu seletuskiri. Kõigil on loomulikult võimalik täpsemalt arutelude käiguga tutvuda.

Peab ütleva, et tegemist on tõepoolest eelmisest koosseisust n-ö ülekanud eelnõuga. Kuid iga Riigikogu koosseis on ikkagi uus ning varasemad kokkulepped ja tööd ei ole meile otseselt kohustuseks. Aga kultuurikomisjon pidas õigeks ja targaks tuua eelmise koosseisu ajal kultuurikomisjonis kokkulepitud sätted sellesse eelnõusse.

Teie ees on eelnõu tekst muudetud kujul. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning kultuurikomisjoniga oleme ühekordset valikulist akrediteerimist varasema koosseisu tehtud ettepanekutega täiendanud. Pean oluliseks rõhutada, et ühe teemana oli komisjonis päevakorral see, kas on põhjendatud sätestada sellist valikulist vabatahtlikku akrediteerimist seadusega või võib seda teha ka madalama astme õigusaktiga, määrusega. Leidsime, et see võiks siiski olla sätestatud seaduses. Eraldi oli jutuks, et tõenäoliselt sügisel jõuab meie ette kutseõppeasutuse seaduse terviktekst ning võib-olla võiks see teema olla juba seal komplekssemalt reguleeritud. Ei saanud aru, miks peab sellega praegu välja tulema. Aga me leidsime (seda näitas ka hääletus), et kuna see eelnõu on praegu töös ja vahepeale jääb üsna pikk aeg ning on ka raske prognoosida kutseõppeasutuse seaduse tervikteksti menetlemise ajakava, siis teeme selle sammu nüüd ära, liiatigi, kui juba ka eelmises koosseisus oli selline

konsensuselaadne olukord tekkinud. Kuna kahe õppekava osas, mille puhul selline vabatahtlik akrediteerimine toimub, on sellega ühinenud enamik koole, siis me alustame seda protsessi.

Ettepanekud, mis komisjon täiskogule tegi, olid järgmised: võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda 31. mail, esitada eelnõu esimesele lugemisele muudetud kujul, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ning määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 7. juuni s.a kell 18. Nende ettepanekute poolt oli 6 komisjoni liiget, vastu oli 3, erapooletuid ei olnud. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Palun, Peeter Kreitzberg!

Peeter Kreitzberg

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Kas te meenutaksite, mis põhjusel eelmine Riigikogu koosseis ei menetlenud seda eelnõu lõpuni ega teinud otsust?

Urmas Klaas

Aitäh! See, lugupeetud küsija, on teile muidugi paremini teada. Mina eelmise koosseisu ajal kultuurikomisjonis ei töötanud, aga ma olen aru saanud, et akrediteerimise mõiste ja sisu ei olnud üheselt arusaadav. Praegu on seda rohkem selgitatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Suur tänu! Austatud ettekandja! Ma jätkan seda teemat. Sa väidad, et teatud osa koole on selle vastu juba huvi ilmutanud ning et seda korda on selle eelnõu sisu selgem ja rohkem lahti kirjutatud. Kuid tegemist on ju vabatahtliku akrediteerimisega ja on teada, et see akrediteerimine ei asenda ekspertiisi. Milline on sinu ja komisjoni seisukoht, kui suur n-ö potentsiaal sellel protsessil üldse on?

Urmas Klaas

Aitäh! Me teame, et koolid on omavahel konkurentsisis. Kindlasti on rakenduskõrgkoolid huvitatud sellest, et nende õppekavad saaksid võimalikult kõrgel tasemel hinnatud. See prot-

sess on sõnum ka tulevastele õppuritele. Üks moment on siin see, et Euroopa Liidu toetusvahenditest on selleks summad määratud, nende kasutamine sellisel läbipaistval viisil on kindlasti asjakohane. Ma toonitan, et tegemist on praegu eelnõu esimese lugemisega. Kõik muudatusettepanekud, mis eelnõu paremaks teevad, on alati teretulnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Maret Maripuu!

Maret Maripuu

Aitäh! Hea ettekandja! Lähen edasi selle teemaga, mida eelküsija alustas. Siin on kirjutatud, et tegemist on ühekordse valikulise akrediteerimisega. Mis on edasised suunad? See akrediteerimine on ühekordne ja seletuskirjas öeldakse, et seda ei peaks segi ajama kõrgkoolide akrediteerimise kui kvaliteedimärgiga. Mis on selle eesmärk praegu ja mis suunas tulevikus kutseõppeasutused oma hariduskvaliteediga lähevad?

Urmas Klaas

Aitäh! Ma olen päris kindel, et nendele küsimustele me saame põhjalikud vastused siis, kui me võtame töösse kutseõppeasutuse seaduse tervikteksti.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Kreitzberg, teine küsimus!

Peeter Kreitzberg

Aitäh! Austatud ettekandja! Me komisjonis kuulsime ministeeriumi esindajatelt, et hoolimata seaduse puudumisest on akrediteerimisprotsess käivitatud ja 12 kooli on sisuliselt akrediteeritud. Küsimus on selles, kas on seadust rikutud või ei ole seda seadust üldse vaja-gi, kuna on saadud ilma selleta hakkama.

Urmas Klaas

Täna küsimuse eest! Tõepoolest, selline informatsioon komisjoni istungil Haridus- ja Teadusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna inimeste suust kõlas. Aga kuna koolid on juba vabatahtlikult akrediteerimisprotsessiga ühinenud ja selle lõpuleviimiseks oleks nende seisukohtade järgi mõttekas, kui

oleks olemas kindlam alus, siis seda eelnõu toetatakse.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Te küll ütlesite, et eelmise koosseisu ajal komisjonis saavutatud kokkuleppe täitmine ei ole teile kohustuslik, aga ma ikkagi küsin: milline oli see kokkulepe, millega kõik komisjoni liikmed päri olid?

Urmas Klaas

Aitäh! Kui te võtate eelnõu ette, lugupeetud kolleeg, siis te tunnete ära selle kokkuleppe, mis sai eelmises koosseisus fikseeritud. Ma praegu seda oma paberitest kahjuks nii kiiresti ei leia, aga see on siin olemas.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kaia Iva!

Kaia Iva

Aitäh! Austatud ettekandja! Me kuulsime kultuurikomisjoni istungil selle eelnõu arutelu käigus sellest, mida kutsekoolid on vabatahtliku tööna teinud, et akrediteeringut saada. Palun, kas sa kordaksid üle ja annaksid meile informatsiooni, kuidas hindasid ministeeriumi esindajad selle projekti käiku? Kas need koolid on praegu joone peal ja kas nad võiksid selle projekti edukalt käivitada ehk kas meil on seda seadusepügalat ka praktikas vaja?

Urmas Klaas

Informatsioon on selline, et programmi korraldab Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsiooni-keskus koos kõrghariduse kvaliteediagentuuriga. Tegevuskava järgi töö tõesti juba käib, proovivoor viiakse läbi majutamise ja toitlustamise ning ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavade rühmades. Nädal tagasi olid planeeritud akrediteerimistest pooled tehtud. Selles osalevad kõik õppeasutused.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Leinatamm!

Tarmo Leinatamm

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma küsin, kas õppuri jaoks ka midagi muutub. Kas see, kui noor inimene lõpetab kutsekoolis akrediteeritud või akrediteerimata eriala, tema jaoks reaalses maailmas ka midagi muudab? Kas akrediteeritud eriala lõpetanu on tööandja ees kuidagi eelistatumas seisundis? Kas me loome nüüd ka kutsekoolide hulgas mingisugused eliitkoolid, oodates nendesse koolidesse tungi, nii nagu osa põhikoole on juba eliitkoolid?

Urmas Klaas

Täna väga! See, et me õppekavasid akrediteerime, kuulub kvaliteetse hariduse juurde ja sellest on otseselt huvitatud nii koolid kui kindlasti ka õppurid. Kui teatud õppekavad mõnes koolis seda protsessi läbi ei tee, siis ei ole kahtlust, milline tulevik neid ees ootab.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor!

Eiki Nestor

Mulle jäi natuke segaseks see kindlustunde loomine. Kas ma saan õigesti aru, et komisjoni seisukoht on, et meie hariduselus käib praegu mingit pidi ebaseaduslik tegevus, millest peaks teatama hoopis, ma ei tea, pädevatele organitele, kes peaksid seda jälgima? Kas on tegemist ebaseadusliku tegevusega?

Urmas Klaas

Ma arvan, et ei ole, sest koolid on akrediteerimisega ühinenud vabatahtlikult.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Leinatamm, teine küsimus!

Tarmo Leinatamm

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Ma ikka ei jäta jonnini. Ma küsin: kui õpetajaskond jääb koolis samaks, siis mis on vahet akrediteeritud ja akrediteerimata ainel? Kas see tempel "akrediteeritud" annab sellele ainele mingisuguse erilise staatuse, hoolimata sellest, et õpetajaskond ei ole mingisuguseid erilisi kursusi läbi teinud?

Urmas Klaas

Aitäh! Me peaksime ikkagi sinna välja jõudma ja ma usun, et me oleme ka jõudmas, et akrediteerimata õppekavadele ei ole võimalik anda riiklikku koolitustellimust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Liisa-Ly Pakosta!

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Selleks et seda segadust siin saalis pisut vähendada, palun korrake üle, kas vastab tõele, et akrediteeritud õppekava puhul, mille saavutamisele me eelnõu toetades kaasa aitame, saab selle lõpetanud noor inimene kutseeaduse alusel kohe ka kutse kätte ega pea hakkama seda teist korda taotlema.

Urmas Klaas

Just. Küsimus ongi selles, et ka töajuturul on tõepoolest väga suur vahe, kas inimesel on kutsetunnistus või ei ole. Kui kutsetunnistust on võimalik saada ikkagi kohe koos akrediteeritud õppekava lõpetamist tõendava diplomiga, akadeemilise õiendiga või mis iganes sinna juurde käib, siis loomulikult ongi see selle asja mõte.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mailis Reps!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea komisjoni esimees! Ma liitun ka selle huvitava diskussiooniga. Komisjoni esimees, ma kõigepealt natukene aitan teid ja siis küsin küsimuse. Need väga positiivsed asjad, mis sa siin välja tõid, oleksid kindlasti kõik väga õiged, kui Haridus- ja Teadusministeerium oleks teinud seda, mida ta eelmisele kultuurikomisjonile lubas, ehk kui see nn rakendussäte ajutise akrediteerimise kohta oleks toodud siia koos kutseõppeasutuse seadusega, kus oleks toodud välja kõik need positiivsed trendid, millest me rääkisime ja mida me kõik väga pooldame. Kas sul komisjoni esimehena on mingi teadmine, millal me saame siin menetleda kutseõppeasutuse seadust, kus on sees kõik akrediteerimisega seonduv? Millised on lubadused, mis on selle kohta komisjoni esimehele antud?

Urmas Klaas

Komisjoni esimehele konkreetselt ja ainu-isikuliselt lubadusi antud ei ole. Me küsisime seda ka komisjoni istungil Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajatelt. Nende prognoos oli, et sügisel on seaduse terviktekst Riigikogus. Praegu on see kooskõlastusringil Haridus- ja Teadusministeeriumis ning nad loodavad sügiseks sellega Riigikokku jõuda. Minu küsimusele, kas see juhtub septembris või oktoobris, ei tahtnud nad täpselt vastata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Täna kõik küsijaid ja täna kultuurikomisjoni esimeest! Nüüd on võimalik pidada läbirääkimisi. Kas soovitakse läbirääkimisi pidada? Palun, Peeter Kreitzberg!

Peeter Kreitzberg

Lugupeetud juhataja! Austatud kolleegid! Arutatav eelnõu sätestab ühekordse valikulise akrediteerimise. Tegemist on seaduse jõu andmisega ühekordsele aktsioonile ehk prooviuuringule.

Arvatavasti ei vaidlusta keegi akrediteerimise vajalikkust kutseõppeasutustes. See töö nõuab aga korralikku ettevalmistust, mis oleks võinud ammu tehtud olla. Akrediteerimise eesmärgid, põhimõtted ja korraldus peaksid seaduses selgelt kajastatud olema. Midagi sellist aga seadus ei kajasta, isegi akrediteerimise mõiste on avamata. Näib, et Riigikogule pakutakse juriidilist kirvesuppi. Selliseid ettevõtmisi tuleks parimal juhul sätestada määrusega või lepinguga. Kui seadus selleks aga võimalust ei anna, tuleb ette valmistada korralik eelnõu, mis avab kõik olulised akrediteerimise küsimused. Praegu antakse roheline tuli ei tea täpselt millele.

Samas on akrediteerimine juba käimas. 12 kutsekooli on sisuliselt akrediteerimise ilma seaduseta läbi teinud. Järelikult polegi sellist ettevalmistamata seadust vaja või on mindud täiesti ebaseaduslikku teed, alustades akrediteerimist ilma seaduseta. Võta kust otsast tahes, tegemist on täiesti ebaseadusliku tee avamisega. Tegelikult on seaduse mõte vaid selles, et leida need 25 vabatahtlikku kutsekooli, kes protsessi läbi teeksid. Präänikuna pakutakse neile positiivse akrediteerimisotsuse korral kuueaastast kvaliteedigarantiid, isegi siis,

kui esialgne katseline akrediteerimine keerab kogu olemasoleva kava pea peale. Kas probleem on selles, et raha, võib-olla ka Euroopa raha on seaduse sirmi all vaja ära kulutada, et hiljem ei tekiks vaidlusi? Kas kogu asja sisu pole selles, et raha, mida saab kasutada seaduse toel, unustati ripakile? Kui normiks muutub tegemata töö katmine seadusliku karikatuuriga, siis on kogu meie seadusandlikku tegevust raske tõsiselt võtta. Igal juhul pole selle seaduse tekkimise viis ja motiivid ratsionaalselt põhjendatavad. SDE fraktsioon teeb ettepaneku sellist kirvesuppi mitte edasi menetleda ja eelnõu tagasi lükata.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun kõnetooli Tarmo Leinatamme!

Tarmo Leinatamm

Hea juhataja! Head kolleegid! Mulle on jäänud niisugune mulje, et siin tehakse jälle ühte asja lihtsalt sellepärast, et see saaks mingit moodi tehtud, et saaks mingisuguse templi, mingisuguse allkirja kellelegi anda, et saaks kusagil auditooriumis kellegi kätt suruda ja anda üle diplom, et kool või eriala on nüüd akrediteeritud.

Õpilased, kes kooli lõpetavad, on saavutanud oma tulemused eelkõige tänu õpetajatele, mitte tänu sellele, kas koolil on mingisugune akrediteering või ei ole. Kui inimene oskab pilli mängida, maalida, ühte või teist asja teha, siis on see nii tänu õpetajatele, hoolimata sellest, kas need õpetajad või erialad on akrediteeritud. Ma arvan, et kui see asi saab seaduseks, siis hakkab õpetajaskonnas tekkima selline, kuidas ma ütlen, imelik vaade selle saali poole. Imestatakse, kas Riigikogul ei ole tõesti midagi muud ja tähtsat teha kui soovida jälle olukorda pingestada ja järjestada õppeasutusi, mida põhikoolidega on juba tehtud.

Nii et, head kolleegid ka minu oma fraktsioonist ja koalitsioonist, ma ei saa selle asja mõttest aru! Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Liisa-Ly Pakosta!

Liisa-Ly Pakosta

Kallid kolleegid! Ma palun vabandust, et ma olen teie ees siin täna teist korda, aga ma kuulsin räägitavat ebaseaduslikust tegevusest,

mingisugusest templist, kirvesupist ja seaduslikust karikatuurist ning ma palun, et te kuulaksite veel kord ära ka minu seisukohad või, täpsemalt öeldes, kahe selle eelnõu esitanud fraktsiooni seisukohad.

Normaalne on see, et Riigikogu on ühiskonna suhtes teenistusvalmis. Jah, ma olen nõus, et kuna uus kutseõppeasutuse seadus on tulekul, siis põhimõtteliselt me võiksime ära oodata selle kauni päeva, kui see ükskord vastu võetud saab. Kas see kiidetakse siin Riigikogus heaks aasta, kahe või kolme pärast, ei oska me demokraatlikus riigis ennustada ega peagi seda tegema. Kui me aga tahame nende inimeste suhtes, kes meie riigis elavad, olla teenistusvalmid ja neid aidata, kui nad on teinud midagi paremini, kui nad oleksid pidanud tegema, siis me peame seda tegema.

Praegu on tõepoolest nii, et 25 kutsekooli on kahel õppesuunal vabatahtlikult asunud oma õppekavu akrediteerima. Loomulikult soovivad need õpilased ja õpetajad, kes on seda väärtuslikku lisatööd teinud kvaliteedi parandamise nimel, et seadusandja nende tööd vääriliselt tunnustaks, kui akrediteering on positiivne. Ma ei ole sugugi nõus Peeter Kreitzbergiga, kes rääkis juba ette mingisuguse loa andmisest. Eksperdid töötavad ja teevad ekspertiise, et selgitada, kas õppekavad on akrediteerimiskõlblikud. Ainult sellisel juhul, kui need akrediteerimiseks sobivad, need akrediteeringu saavad. Riigikogu on heaks kiitnud kutseseaduse. Tuletame meelde, et kutseseaduse alusel saab riiklikult tunnustatud õppekava alusel kutsekooli lõpetanu lõpetamisel kätte ka kutse. Kui me täna ei anna seda luba nendele noortele inimestele, kes on akrediteerituks osutunud õppekava läbi teinud, siis peavad kõik need noored hakkama uuesti kutset taotlema – seda lihtsalt sellepärast, et osa Riigikogu liikmeid on otsustanud olla pirtsakad. Kas me seda tahame? Ei taha. Ma soovitan kõikidel Riigikogu liikmetel, enne kui nad punast nuppu vajutavad, veel kord järele mõelda, kas me soovime olla Eesti ühiskonna suhtes teenistusvalmid või ei soovi. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, läbirääkimised on lõpetatud. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on teinud ettepaneku kutseõppeasutuse seaduse, erakooliseaduse ja ra-

kenduskõrgkooli seaduse muutmise seaduse eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. See ettepanek tuleb läbi hääletada.

Panen hääletusele Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepaneku kutseõppeasutuse seaduse, erakooliseaduse ja rakendus- kõrgkooli seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 6 esimesel lugemisel tagasi lükata.

37 poolt, 44 vastu ja 2 erapooletut. Eelnõu esimene lugemine on siiski lõpetatud. Määrán muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 7. juuni kell 18.

Tänane kolmas päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu ... Palun, Mihhail Stalnuhhin, teil on sõna!

Mihhail Stalnuhhin

Mul on protseduuriline küsimus. Kuna kõik, mida me siin räägime, läheb stenogrammi, siis tahaksin ma aru saada. Kõlas lause: "37 poolthääle ja 45 vastuhäälega on esimene lugemine lõpetatud." Kuidas see saab olla lõpetatud, kui 45 häält oli vastu?

Aseesimees Laine Randjärv

Nad olid tagasilükkamise vastu. Hääletusele oli pandud ettepanek eelnõu tagasi lükata. Kuna tagasilükkamise vastu oli rohkem inimesi kui selle poolt, siis on esimene lugemine lõpetatud. Palun, teine protseduuriline küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

See ei tähenda, et mina ei saanud aru, mis siin toimub. Mind huvitab lauseehitus, see, kuidas oli formuleeritud: 45 vastuhäälega on lugemine lõpetatud. Selles on see asi. Mind huvitab, kuidas see näeb välja stenogrammis.

Aseesimees Laine Randjärv

Me hääletasime ettepanekut lükata eelnõu tagasi. Eelnõu ei lükatud tagasi. Tagasilükkamise vastu oli 44 inimest. Seega on eelnõu esimene lugemine lõpetatud. Selline ongi sõnastus ja see kõik on praegu kirjas stenogrammis. Ma tänan teid väga abi eest!

3. Koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu (51 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme kolmanda päevakorrapunkti juurde. Tänane kolmas päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Urmas Reinsalu!

Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu istungi juhataja! Austatud parlamendiliikmed! Sellel seaduseelnõul on pikk arengulugu. Koduomandi maksustamist Eestis on käsitletud ka parlamendi eelmistes koosseisudes. Kuid kõigepealt sissejuhatuseks mõne sõnaga sellest, kes on need koduomanikud, keda see maks puudutab, kes on need inimesed, kes seda maksu maksavad, ja kas vastab tõele, et koduomandi maksustamine on rikaste inimeste maksustamise meede, nagu on teatud kriitikas kõlanud.

Eesti eluruumide omanike koosseisu muut-sid oluliselt nii omandireform kui ka elamu-reform. Kui 1994. aastal kuulus riigile või kohalikele omavalitsustele kõikidest eluruumi-dest 71%, siis 2002. aasta alguseks vaid 4,2% (riigile 0,7% ja kohalikele omavalitsustele 3,5%). Nii eluruumide erastamise kui ka omandireformi tulemusena suurenes eraoman-duses oleva elamufondi osatähtsus 95,8%-ni kõigist eluruumidest. Nende leibkondade osa-kaal, kes elavad endale kuuluval elamispinnal, on ligikaudu 90%.

Kui vaadata seda üldises Euroopa ja OECD riikide kontekstis, siis peab ütlema, et OECD sellekevadisest elamistingimuste ja elamuma-janduse ülevaates on Eesti OECD riikide seas üks suurima eraomandis oleva elamispinna osakaaluga riike. Ühe inimpõlve jooksul, 1980. aastatest alates on koduomanike osakaal kõigis Euroopa Liidu riikides kasvanud, näi-teks Lääne-Euroopa riikides keskmiselt 40%-st 55%-ni. Dramaatiline on olnud koduomanike osakaalu kasv üleminekuriikides, seda just elamu-majandusreformide tõttu pärast normaalsete tsiviilsuhete tekkimist asjaõigusvaldkonnas.

Esimene tõsiasi, mida selles kontekstis saab konstateerida, on see, et valdav osa meie rah-

vastikust on varalisest taustast sõltumata koduomanikud. See on olnud riigi tahtlik poliitiline valik 1990. aastate omandiõigust käsitlevate reformide tulemusel.

Millist tüüpi eluruumides inimesed elavad? Eluruumidest paikneb linnades ja alevites 65,7%, maal 34,3%. Kõigist leibkondadest elab talumajades 10%, pereelamutes ja ridaelamutes 19,5% ning korterelamutes 70,5%. Kortereelamute suhteliselt suur osatähtsus meie eluasemefondis on tingitud 1950.–1990. aastate ehitustegevuse struktuurist.

Millised on põhilised probleemid, millega 90% inimestest, kes on oma kodu omanikud, praegu Eestis silmitsi seisavad? Sellele annab hea vastuse Eesti eluasemevaldkonna arengukava aastateks 2008–2013.

Esiteks, eluaseme kättesaadavus. See puudutab eelkõige vähem maksujõulisi ja uusi leibkondi, st noori peresid, kes on eluasemeturule sisenemas. Teiseks, erivajadustele vastavaks kohandatud korterite vähesus. Ligi kolmandik puuetega inimestest vajab iseseisvaks toimetulekuks oma eluaseme kohandamist. Kolmandaks, eluasemefondi amortiseerumine ja kvaliteedi halvenemine. Viimase kümne aasta ehitusmaht jääb oluliselt alla 1950.–1989. aasta keskmisele ehitusmahule ning pool sajandit tagasi ehitatud hoonete vanus hakkab juba lähenema normatiividega määratud elueale. On tõsiasi, et lähiajal vajab mitmekorruselistes korterelamutes rekonstrueerimist ligi 3300 elamispiinda ehk ca 150 000 ruutmeetrit aastas. Tingituna hüppelisest eluruumide ehitamise kasvust 1960. ja 1970. aastatel kasvab vajadus rekonstrueerimise järele mitu korda: aastatel 2010–2014 hinnanguliselt üle 8000 korteri ehk üle 350 000 ruutmeetri aastas, järgmistel kümnenditel veelgi enam. Olulised on ka eluasemefondi suured energiakulutused.

Kui me vaatame eluruumide struktuuri ehitamise aasta järgi, siis ka siin on näha tõsiasi, et praegust ehitustempot arvestades ei kata uusehitiste maht tinglikult eluea lõppemise tõttu eluasemeturult väljalangevate elamute kadu, kuigi viimastel aastatel on ehitustegevus hoogsalt aktiveerunud. Nii on näiteks enne 1919. aastat ehitatud eluruumide osakaal elamufondis 9,41%, enne Teist maailmasõda, iseseisvas Eestis ehitatud elamute osakaal 14,24% ja pärast sõda, kuni 1970. aastateni ehitatud elamute osakaal ligi 30%. Uusehitiste

osakaal on meie eluasemefondi vanuselises struktuuris väga väike, need moodustavad vaid 4%. Seejuures on olemasolev eluasemefond Euroopa Liidu omast halvema kvaliteediga. Näiteks tehnovarustatuse poolest on Eestis rohkem kui viiendik eluruumidest veekloseti, sooja vee ja pesemisvõimalusteta, samal ajal kui vanades Euroopa Liidu liikmesriikides on statistika järgi selliseid eluruumi vaid mõni protsent. Eesti eluasemeturul on eluasemed väga erineva kvaliteediga. Mugavuste puudus on uuringute järgi tõsine probleem 9%-le leibkondadest. See tähendab, et neil leibkondadel puuduvad tingimused elementaarsete hügieeni- nõuete täitmiseks. Eriti suur on see probleem kolme ja enama lapsega perede ning töötü leibkonnapeaga perekondade puhul.

Omaette oluline probleem meie elamufondi puhul on miljööväärtusega elamispiirkondade lagunemise oht. Linnades on hinnanguliselt kindlaks määratud umbes 40 miljööväärtusliku piirkonda. Arvestades aga asjaolu, et miljööväärtuslikuks piirkonnaks saab lugeda ka näiteks tänavalõike, külasid, looduskooslusi, siis uuringute järgi võib potentsiaalne miljööväärtuslike alade arv ulatuda mitmesajani. Kindlasti mõjutab ajaloolise omanikestruktuuri survestamine maksuõiguslike koormistega ka miljööväärtusliku ala elanikke ja selle elukondlikku struktuuri.

Pärast seda sissejuhatust, millest meil oli võimalik saada ülevaade, kes on tegelikult koduomanikud ja milline on eluasemefondi seis, jõuame maamaksu ja maamaksukoormise sügavama tähenduse juurde. Ma tsiteerin algatuseks õiguskantslerit: "Maksukohustust ega ühes sellega ka maksutõusu ei peeta klassikaliseks sotsiaalseks riskiks, mille puhul eeldatakse, et isikul tekib toimetulekuraskus." Järgmine tsitaat: "Seega ei ole reeglina ette nähtud ka sotsiaalkindlustushüvitisi, mis kindlustaksid isikuid võimalike maksutõusude vastu. Eelnevat tuleb ka sisuliselt õigeaks pidada, sest maksude ja nende tõusudega," rõhutab õiguskantsler, "seotud riskid peavad olema maandatud juba makse kehtestades." Nimelt on õiguskantsleri hinnangul seadusandjal makse kehtestades kohustus arvestada maksevõimelisuse põhimõttega. Nimetatud põhimõtte järgi on maksukoormus sõltuvuses maksumaksja potentsiaalsest maksevõimest ehk majanduslikust edukusest. Õiguskantsler viitab, et on rõhuta-

tud: "... omandimaksude (milleks on ka maamaks) puhul tuleb silmas pidada, et maksu tasumise kohustus ei sunniks maksumaksjat oma omandist loobuma ega ohustaks maksumaksja võimet elada inimväärselt." Õiguskantsler osutab, et seadusandja peab tulenevalt maksevõimelisuse põhimõttest makse ja nende tingimusi kehtestades arvestama maksumaksja, sh maksumaksjate eri gruppide maksevõimet. Igal juhul tuleb õiguskantsleri hinnangul maksu kehtestades tagada, et see maks ei tooks kaasa isikute langemist sotsiaalabi vajajate hulka.

Esiletõstmist väärrib õiguskantsleri hinnangul Saksa õigusteadlaste seisukoht, et maksuna ei tohiks isikult võtta seda, mida talle hiljem sotsiaalabina tagastama peab. Samuti ei tohiks isikule antavat sotsiaalabi maksustamise teel tagasi võtta. Teisisõnu ei tohi avalik võim ühe käega antavat teise käega tagasi võtta.

Õiguskantsler avaldas oma hinnangu Tallinna Linnavalikogule saadetud märgukirjas, kus ta jõudis seisukohale Tallinna maamaksu puudutavate teatud õigusaktide vastuolu kohta põhiseadusega. Kui me vaatame selle hinnangu järgi seda reaalselt maamaksukoormust, siis me näeme, et see on viimastel aastatel oluliselt, konsolideeritult tõusnud. Kui me vaatame kõiki maamaksulaekumisi, millest proportsionaalselt ühe fikseeritud osa moodustavad elamumaa, sh kodualuselt maalt laekuvad maksud, siis 2004. aasta konsolideeritud maamaks oli 482 miljonit krooni, mis 2010. aastaks kasvas 791 miljoni kroonini. Kui me vaatame keskmist maamaksuäära, siis 2004. aastal oli see 1,06%, mis 2010. aastaks jõudis 1,7%-ni maa arvestuslikust maksustatavast hinnast.

Eelnevale tuginedes võib öelda, et, esiteks, ülisuur osa Eestis elavatest inimestest, kellel on erinev majanduslik taust, sh riigilt sotsiaalset abi saavad inimesed, on oma kodu omanikud.

Teiseks, seadusandja peab makse kehtestades arvestama, milline on maksumaksja maksevõime ning, nagu ütles õiguskantsler oma hinnangus, maks ei tohi mõjutada inimest oma omandist loobuma.

Kolmandaks, viimastel aastatel on maamaksu summaarne laekumine, sh koduomanike maamaksukoormus, oluliselt suurenenud. Eriti drastiline näide, mis on tekitanud elavat ühiskondlikku reaktsiooni, on 2,5-kordne maa-

maksu tõus Tallinnas. Protsentuaalselt ei ole see küll midagi erakorralist, kui me vaatame kogu Eesti omavalitsuste maamaksustruktuuri, kuid kui me võtame maamaksu reaalse absoluutarvulise koormuse ühe leibkonna kohta, siis on see mitu korda, mitmel juhul isegi kümneid kordi suurem. Paljudel inimestel, eriti miljööväärtuslikel aladel elavatel inimestel on tekkinud väga tõsine probleem oma kodu säilitamisel seoses sellega, et neil on tekkinud makseraskusi lisakoormuse tõttu, millega nad ei olnud arvestanud.

See eelnõu seab eesmärgiks koduomanike maamaksust vabastamise tiheasustusega aladel 1500 ruutmeetri ulatuses ja hajaasustuses kuni 2 hektari ulatuses, seades mitu lisatingimust. Esiteks, sellel maal, mille suhtes maksuvabastust rakendatakse, peab rahvastikuregistri andmete kohaselt olema ka maksumaksja elukoht ehk seal peab paiknema tema elamu.

Parlament on selle eelnõu juurde, mille Isamaa ja Res Publica Liidu ning Reformierakonna fraktsioon on algatanud, jõudnud pärast väga pikka arutelu. Juba 1994. aastal nähti kohalikele omavalitsustele maamaksuseaduses ette maksuvabastuse andmise võimalus. See käis pensionäride kohta. Parlamendi X koosseisus võeti vastu okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seadus, millega võimaldati maamaksust vabastada okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isikuid neile kuuluva elamumaa ulatuses. Parlamendi XI koosseisus, pärast Tallinna drakoonilist maksutõusu, võeti Isamaa ja Res Publica Liidu ning Reformierakonna algatusel vastu seaduseelnõu, millega anti kohalikele omavalitsustele maksusoodustusena võimalus koduomanikke maamaksust vabastada. Mitu omavalitsust on seda õigust kasutanud. Arvestades kõrget maamaksuäära, mis mitmes omavalitsuses on, ning arvestades üldist eluasemekulude koormust ja meie eluasemepoliitikas valitud suunda, et Eesti oleks laiapõhjalise struktuuriga koduomanike ühiskond, on koalitsioonierakonnad pidanud mõistlikuks astuda järgmine samm ja vabastada koduomanikud maamaksust.

On selge, et ka praeguses arvestuses omavalitsuste tasandusfondi maksete tuletamise kohta võetakse arvestusliku maamaksu määrana arvesse 1,25% ja sellisel moel maamaksuvabastuse seadusega kehtestamine vähendab omavalitsuste tulusid, mis on kehtestatud

täiesti legitiimselt. Maamaks on riiklik maks. See on ainukene riiklik maks, mis laekub täies mahus kohalikele omavalitsustele. Seetõttu ei ole riigil legaalselt kohustust kompenseerida maamaksuvabastust ega omavalitsuste soodustusi. Kuid selleks, et tagada kohalike omavalitsuste finantsiline jätkusuutlikkus, on koalitsioonierakonnad kokku leppinud, et maamaksuvabastuse tõttu tekkiv rahaline mõju kohalikele eelarvetele, mis on Rahandusministeeriumi esialgsel hinnangul ca 17 miljonit eurot, tuleb katta riigieelarvest. Millise moodusega seda tehakse, kas maksuõiguslikul või muul moodusel, selgub 2013. aasta eelarve menetlemisel, sest eelnõu kohaselt jõustub see seadus 2013. aasta 1. jaanuarist.

On igati mõistlik, et maksuõiguslikel muudatustel oleks piisavalt pikk etteteatamise aeg. Seetõttu on koalitsioonierakonnad pidanud otstarbekaks jõustada see seaduseelnõu viivitusteta. Me arutame homme näiteks tulumaksu määra alandamist, mis peaks jõustuma 2015. aastast. Me arutame ka tubakaaktsiisi tõusu, mis peaks jõustuma 2013. aastast. Samuti on Maksu- ja Tolliameti ning Rahandusministeeriumi esindajad osutanud sellele, et selle maamaksumuudatuse puhul, mida administree-rib riik koostöös kohalike omavalitsustega, on vaja teha tehnilisi muudatusi ning selline etteteatamise aeg on asjakohane, kui on teada, et seadus on vastu võetud, aga pole veel rakendunud. Ma loodan, et parlament menetleb seda eelnõu vastutustundega ja meil õnnestub see eelnõu seadusena vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on hulk küsimusi. Palun, Mihhail Stalnuhhin!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma alustan komplimentidist. Ma lausa mõnulesin teid kuulates. Teil on suurepärase eesti keel, tõenäoliselt on see teie emakeel ja küllap olete haridusegi saanud eesti keeles. Samas on selle eelnõu tekst üsna vigane. Vähem kui kahel leheküljel on vähemalt 11 grammatika- ja ortograafiaviga. On kahtlast sõnakasutust, lausetes puudub loogika. Seega tahan ma teilt küsida ja palun vastust. Te olete kaheksa aastat ja rohkemgi Riigikogus olnud. Kui tihti on teil tulnud kaitsta seaduseelnõusid,

mille te olete küll algatanud, aga mille teksti pole suvatsenud läbi lugeda?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma tsiteerin siinkohal oma head õpetajat Ülo Vooglaidu, kes on öelnud, et seaduseelnõudel ei saa olla eesmärke, eesmärgid saavad olla inimestel. Nii et ma arvan, et ma siin kõnetoolis ei kaitse mitte seaduseelnõu, vaid kaitsen tegelikult inimesi, kelle huvides seaduseelnõu peaks jõustatama. Mis puudutab seda, et eelnõu on kaheleheküljeline, siis pean ütleva, et eelnõus on üks sisuline paragrahv, teine paragrahv käsitleb jõustumise aega ning eelnõu on üheleheküljeline. Mis puudutab võimalikke praktilisi muudatusi, selleks et eelnõus sätestatud eesmärki oleks võimalik saavutada, siis me oleme töögruppis enne eelnõu esimest lugemist neid juba arutanud. Kindlasti julgen ma ka siin kõnetoolis öelda, et tuleb mitmeid tehnilisi täpsustusi, et eelnõu oleks võimalik korrektselt, õiguspäraselt ja laitmatult rakendada. Mis puudutab eelnõu seletuskirja, siis enne teist lugemist, kui eelnõus tehakse sisulisi muudatusi, peab juhtivkomisjon eelmises koosseisus tehtud kodukorra muudatuste kohaselt esitama ka uue seletuskirja. Kui seletuskirjas on grammatikavigu, siis sina, Mihhail, rahanduskomisjoni liikmena ja eesti filoloogina annad kindlasti oma abikäe, mis puudutab eelnõu ortograafilist ettevalmistamist teiseks lugemiseks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea kolleeg! Ma arvan, et paljudele inimestele valmistab see eelnõu muidugi heameelt. Ma ise vaatan ka, et minu pere võidab mitusada eurot aastas. Aga OECD ja IMF on ju Eestile ette kirjutanud, et meie maamaks on väike ja tegelikult tuleks maamaksu Eestis tõsta. Vaadates maailmas ringi, näeme, et tõstetakse maamaksu, kodumaksu, kinnisvaramaksu jne. Meie läheme siin nagu teises suunas. Mind huvitab, kuidas IRL-il õnnestus Reformierakonda, kes tegelikult väga jälgib, mida OECD ja IMF ette kirjutavad, veenda, et selline eelnõu tuleb Riigikogusse tuua.

Urmas Reinsalu

Aitäh! Kui me räägime OECD ja IMF-i analüüsides ning soovitudest, siis kindlasti meie seadusandjana ei peaks minu arvates lähtuma sellest, et tegemist on Eesti parlamendile mingeid kohustuslikke ettekirjutusi tegevate institutsioonidega. Tegemist on autoriteetsete institutsioonidega, kes esitavad oma soovitusi, mis puudutavad võimalusi riigi maksevõimet tagada. Aga see ei tähenda, et parlamendil ei oleks asjasse puutuvates teemades otsustusõigust. Ka näiteks eelmise parlamendikoosseisu ajal me arutasime OECD raportit meie sotsiaalpoliitika kohta, kus oli tehtud mitmeid ettepanekuid kehtestada pensionilaed jne. Minu meelest parlamendi esindajad sotsiaalkomisjonis üsnagi konsensuslikult ei tõtanud niisuguseid ideid toetama ja ma arvan, et nad tegid õigesti. Sellised väärtuselised otsused, mis puudutavad ka maksupoliitikat, jäävad iga riigi, sh mainekate rahvusvaheliste organisatsioonide liikmesriikide enda otsustada. Me ei loo pretsedenti. Jürgen Ligi, rahandusministri algatatud eelnõu vabastas eelmise parlamendikoosseisu ajal maamaksust toonases vääringus aastas alla 50-kroonise maamaksuäärana maad. Ka see tõi kaasa omavalitsuste tulubaasi kahanemise, kuid arvestades selle maamaksuvabastuse väikest mõju omavalitsuste üldisele tulubaasile, selle kompenseerimist ei kaalutud ja minu mälu järgi ei tulnud ka opositsioonilt olulisi ettepanekuid selle kompenseerimiseks. Teiseks, mis puudutab maksuvabastusi, siis ka praegu on maamaksuseaduses kirjas erineva otstarbega maad, mille pealt maamaksu ei maksta. Need on näiteks kalmistumaa, kirikute, koguduste ja pühakodade alune maa, avalikus kasutuses olev maa. Need on väga selged väärtuselised otsused, mille on langetanud seadusandja, kellel on põhiseaduse § 113 kohaselt ainuõigus ja monopol makse kehtestada. Nii et mis puudutab rahvusvaheliste institutsioonide soovitusi, ka maksuõiguslike soovitusi, siis ma arvan, et põhjalikum dokument kui OECD liikmesriigi soovitude raport on OECD sellekevadine võrdlev eluasemepoliitika trendide raport. Ma arvan, et meil tuleks kõrvutada neid erinevaid hinnanguid, ka OECD hinnanguid, mis puudutavad koduomanike osakaalu rahvusvahelist kasvu ja sellega seoses esilekerkivaid nii finantsilisi kui ka

õiguslike ülesandeid riikidele selle regulaatoritena.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kallo!

Kalev Kallo

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra ettekandja! Hoolimata sellest, et teie eelnõu on põhimõtteliselt ainult üheparagrahviline, kestis teie ettekanne vähemalt 20 minutit ning oli üsna põhjalik ja pikk, mis nõudis kindlasti palju energiat. Aga seda energiat ei ole millegipärast jätkunud eelnõu tegemise jaoks. Siin puudub igasugune eelnõu tagajärgede analüüs, samuti kohalikele omavalitsustele saamata jäänud tulu kompenseerimise mehhanism. Miks ei ole sellesse eelnõusse juba sisse pandud mehhanismi, kuidas kompenseeritakse kohalikele omavalitsustele saamata jäänud tulu? Tegelikult jätab seletuskirja punkti 6 esimene lause võimaluse arvata, et seda ei kavatssetagi tulevikus kompenseerida.

Urmas Reinsalu

Aitäh! Valla- ja linnaeelarve seaduses on kirjas säte, et riigi õigusliku mõjuga sammud, mis tehakse omavalitsuste suhtes eelarveaasta kestel, peavad olema tasakaalustatud riigieelarveliste eraldistega kohalikele omavalitsustele. See on see õiguslik raam, milles me asetseme. Mäletatavasti tulid kuulsas müügimaksuarutelus, mis vältas ka oma aja, need teemad kõik esile. Seetõttu ma veel kord kordan, et kehtivas õiguskorras ei ole õiguslikku, puristlikult juriidilist nõuet heastada kohalike omavalitsuste tulubaasi kahanemist 2013. aastast. Olemas on koalitsiooni moodustavate erakondade poliitiline seisukoht seda teha, et mitte halvendada omavalitsuste maksevõimet, selleks et omavalitsused oleksid jätkusuutlikud. Kui te mäletate, siis just nimelt teie fraktsiooni esindajate küsimustele vastates rääkis sellest ka riigikontrolör Mihkel Oviir, kes leidis, et selline käsitlus on adekvaatne. Tõepoolest, kui selline otsus langetatakse, siis see võiks olla kompenseeritud. Millisel moodusel? Nagu ma ütlesin, neid mooduseid on mitu. Üks võimalus, mida eile siinsamas parlamendi kõnetoolis esinedes ka rahandusminister Jürgen Ligi väljendas, on vaadata üle omavalitsustele laekuv üksikisiku tulumaksu protsent. On ka muud

eelarveeralduslikud võimalused. Need on otustused, mida me saame langetada pärast seda, kui oleme menetlenud 2012. aasta eelarve ja oleme jõudnud 2013. aasta eelarve tegemise juurde. Reaalset rahalist mõju kohalikele omavalitsustele hakkab see seaduseelnõu tekitama 2013. aasta 1. jaanuarist. Aga, Kalev, kompensatsiooniküsimust ei tõstnud kordagi esile Keskerakond, kui te Tallinnas 2,5 korda maa maksu tõstsite. Tallinna koduomanikud pidid selle raha leidma oma taskust. See ei tulnud teil kordagi jutuks. Ma võtan praegu välja ühe dokumendi. See on Edgar Savisaare seisukoht: "Maamaksutõus puudutab tööjõus inimesi, pensionäridele on mõju minimaalne." See oli teie analüüs.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Eile siinsamas saalis vastas rahandusminister arupärimistele ja peamiseks teemaks kerkis seesama kõlava pealkirjaga eelnõu. Ta ütles välja oma isikliku seisukoha, et tema seda eelnõu ei toeta, ja argumenteeris oma seisukohta üsna põhjalikult. Lisaks märkis ta, et talle ega tema ministriumile ei antud võimalust seda eelnõu analüüsida ei õiguslikult ega finantsiliselt. Siit minu küsimus: miks teil selle eelnõu menetlemisega nii hirmus kiire on ning miks ei võimaldata soovijatel eelnõu analüüsida ega uuringuid teha?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Parlament peab olukorras, kus ei ole vältimatut majanduslikku survet majanduskeskkonna muutustega kohanemiseks, regulatiivses keskkonnas tegutsema viisil, mis oleks prognoositav maksuõiguslike muudatuste adressaatidele. Seetõttu on põhjendatav, miks valitsuse kaudu on parlamenti jõudnud Rahandusministri esitatud eelnõu, mis puudutab tulumaksu määra langetamist 2015. aastast ja tubakaaktsiisi tõusu 2013. aastast. On ka mõistetav, et esitatud kodualuse maa maksu kaotamise eelnõu hakkab mõju avaldama 2013. aastast. Mis puudutab seda, kes seda toetas või mitte, siis pean tunnistama, et ma lugesin rahandusministri kirja põhjalikult. Siin on mitu asjalikku ettepanekut, mida me eelnõu

menetlemisel kindlasti tõsiselt kaalume. Aga siin ei ole ühtegi sõna selle kohta, et rahandusminister või Rahandusministeerium ei toeta selle eelnõu menetlemist. Vastupidi, mul on Keskkonnaministriumile kiri, mis teatab selle eelnõu toetamisest, lisades ka mõistlikud märkused, ning regionaalministri kiri, mis samuti teatab toetusest sellele eelnõule.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aivar Riisalu!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Nähes nii ärritunud rahvasaadikut puldis Tallinna küsimusi käsitlemas, hakkab mul hirm, kas tohibki üldse küsida. Ma saan aru, et teie jaoks on see eelnõu eelkõige Tallinna eelnõu, aga mina olen Tartu inimene. Vaadake, Tartu on selline väike linn. Mul on Tartus väga suur maja ja minu rahaline võit Tartus on väga suur. Aga mul on sügav mure, kas keskvalitsus kaotab Tartule kompenseerida maamaksust saamata jäänud tulu, et ma Tartus ikka endiselt neid teenuseid saaksin, mida näiteks möödunud talvel kippus väga väheseks jääma.

Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma olen kindel, Aivar, et me näeme Tartus lähiajal olulist juhtimiskvaliteedi paranemist. Aga kui küsimus puudutas seda, kas me tahame omavalitsuste osas teha mingisuguseid erandeid, siis ei. Ühetaolisuse põhimõtte, mis on maksuõiguse adressaatide jaoks põhiseaduslik nõue ja printsip, peab olema ka sellise hüvitamise alus. See on minu seisukoht. Siin mingeid subjektiivseid eelistusi tegema hakata oleks kohatu.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lauri Laasi!

Lauri Laasi

Aitäh, proua juhataja! Austatud ettekandja! On teil ka sellest ülevaade olemas ja pilt ees, milline on olukord Euroopa Liidus? Kui mitmes Euroopa Liidu liikmesriigis on kodualune maa maksust vabastatud? Kas seal ei ole siis mitte kohaldatud kinnisvaramaksu?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Jaa, sul on täiesti õigus, Lauri, on küll. Paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides on kohaldatud kinnisvaramaksu. See tähendab maksu, mis moodustub maa hindamisel saadud väärtusest ning sellele liidetud kinnisvara tavaliselt tehingupõhise väärtuse alusel tuletatud väärtusest, mida väljendatakse protsendiosaga. Küsimus on selles, et see ei ole kindlasti mingisugune eesmärk, mille suunas liikuda. Täpselt samamoodi te kasutate ka astmelise tulumaksu põhjendamiseks näidet, et seda on ajalooliselt rakendatud ja seda ka rakendab lõvi-osa riike. See ei tähenda, et meie peaksime seda rakendama, vaid me peaksime vaatama ka teistsuguseid näiteid, mis puudutavad selle maksu reaalsel mõju. Ei ole juhus, et Rootsi moderaadid, kui nad eelmiste parlamendivalimiste järel valitsuse moodustasid, ühe esimese seadusega kehtestasid just nimelt viidatud kinnisvaramaksule ülempiiri, mis oli minu mälu järgi summaarselt 6000 Rootsi krooni aastas. Näiteks Soome väikemajade omanike ühing on oma analüüsis, võrreldes Põhjala riikide väikeelamute osakaalu kogu elamufondis, toonud esile, et sellel piirangul on olnud väga positiivne mõju. Nii et tõepoolest on see üks põhimõtteline väärtuseline valik. Mitmed poliitikutud enne valimisi kõnelesid, et tuleb kehtestada uusi makse. Me kuulsime automaksust, me kuulsime kinnisvaramaksust. Oli poliitikutuid, kes ütlesid, et kodualuse maa maks tuleb kaotada ja otsuse selle kohta langetab muidugi seadusandja pärast debatti. Aga sellist tüüpi maksuõiguslikes küsimustes on väga oluline aru saada tegelikest mõjudest maksukeskkonnale, on vaja aru saada, milline on maksuadressaatide kogukond ja nende maksevõime, et neid põhiseaduspäraselt korrektselt maksustada. Kolmandaks tuleb mõista seda, et siin on oluline osa väärtustel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Teatavasti on seda maamaksuvabastust juba katsetatud, näiteks Harku vallas, kus eelmise aasta lõpus loobuti maamaksust, vabastati maaomanikud sellest ja selle tagajärjel tõsteti lasteaia kohatasu peaaegu kahekordseks. Kas teie

eesmärk ongi kõikides omavalitsustes, kus maamaks kaotatakse, tõsta lasteaiaatasid, kaotada võib-olla toetused laste huvitegevusele, laste spordile, millele iganes? Praegu tundub, et see mehhanism, mida alles hakatakse välja töötama, võib tulla välja väga poolik ja mitte kõigi huve hõlmav.

Urmas Reinsalu

Aitäh! Mul tekib raskusi mõistmisega, kelle huve seda eelnõu vastustav retoorika õigupoolest esindab. Kui formaalselt võiks apelleerida kohalike omavalitsuste tulubaasi kaitsele, siis nagu ma olen öelnud, kohalike omavalitsuste tulubaasi kompenseerimise mehhanismi kohta on koalitsioonil väga selge seisukoht, et see tuleb tagada. See ei saa seega motiiv olla. Nüüd me jõuame inimeste juurde. Kohalikes omavalitsustes elavad ju reaalsed inimesed, kellel on kodud, kellel on kodude haldamisega seotult majanduslik koormus. Kui see koormus väheneb, mis võiks selles halba olla? Tõepoolest on mõistetav Jürgen Ligi teatud skepsis selle eelnõu suhtes, sest ainukene eelarve, mille koormus tegelikult kasvab, on selle loogika järgi keskvalitsuse eelarve. Keskvalitsuse eelarve puhul on kindlasti oluline vaadata, kust tekivad tuluallikad, et keskvalitsus oleks võimeline oma sõna pidama, täites selle koalitsiooni antud poliitilisi lubadusi. Seetõttu on igati positiivsed need uudised, mis tulevad jooksvate maksulaekumiste paranemise ja majanduskasvust tulenevate lisasissetulekute kohta. Siduda Harku vallas kodude maamaksust vabastamist sellega, et seal mingite muude teenuste hindu kas tõsteti või ei tõstetud, on minu arvates väär. Neil asjadel ei ole mingit seost. Selle seose loomine on poliitiline samm ja see on niisama eksitav nagu Edgar Savisaare sõnad. Ma tsiteerin uudist 27. märtsist 2008: "Tema [Savisaare] sõnul peavad inimesed olema solidaarsed ja toetama üksteist läbi maamaksu maksmise ka veevärgi ning kanalisatsiooni väljaehitamises." Ka veevärgi ja kanalisatsiooni ehitamisel Tallinnas ei ole mitte mingisugust vahetut seost ega saagi olla õiguslikku seost sellega, mis puudutab maamaksutulust. Tõsi, nagu ka opositsioon toonases linnavolikogus õigustatult märkis, läks ligi kolmandik sellest maamaksutõusu rahast Tallinna Televisiooni ja propaganda rahastami-

seks. Selleteemalisest uudisest see väljavõte ka võetud on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Maksu-alandused mõjuvad ühiskonnas alati positiivselt, aga need tuleb alati ka korrektselt vormistada. Seletuskirja punktis 3 öeldakse, et eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid. Aga isegi eelnõu pealkirjas käib jutt koduomanikest ja eelnõu tekstist me näeme, et oluline on rahvastikuregistrisse kantud elukoht. Mul on küsimus seoses sellega, millisena te näete õiguslikku regulatsiooni tulevikus, et tagada, et vabatahtlik rahvastikuregistrisse kandmine näiteks ühes perekonnas, selleks et formaalselt seda maamaksuvabastust saada, ei laieneks nii mitmele kodule, et see 17 miljonit eurot, mida me praegu planeerime, ei muutuks mitu korda suuremaks.

Urmas Reinsalu

Aitäh! See on asjalik küsimus. Me arutasime ka töörühmas enne esimest lugemist, kuidas niisuguseid küsimusi lahendada ja millised on inimeste motiivid, st kas võib juhtuda, et inimesed hakkavad seetõttu, et mingilt kinnisasjalt maamaksuvabastust saada, ennast risti-rästi sisse registreerima. Tõepoolest, rahvastikuregistri andmed on teave, mis on riigile oluline. Need andmed peegeldavad isiku püsielukohta. Aga võib ka öelda, et selline probleem võiks tekkida kõikide soodustuste või toetuste puhul, mida kohalik omavalitsus oma elanikele pakub. See, et inimesed otsekui noomaadid koliksid ringiratast ühest omavalitsusest teise ja neid soodustusi pruugiksid, ei ole ilmselt reaalne. Selle vältimiseks, ma juhin tähelepanu, on ikkagi ju sätestatud, et maksu- maksjal on üks kinnisasi, mille suhtes saab maamaksuvabastust kohaldada, ja see üks kinnisasi on eelnõu loogika järgi tema püsiv elu- ase.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Aitäh eesistujale! Austatud ettekandja! Te ilmselt teate, et eile siin saalis arutati seda küsimust ikka päris mitu tundi. Ma loodan, et te vähemalt oma toas seda jälgisite.

Urmas Reinsalu

Ma olin osa aega saalis ka.

Marika Tuus

Kindlasti te kuulsite, kui rahandusminister Jürgen Ligi ütles, et maamaksuvabastus toob kaasa teeseldud tehinguid, st pereliikmed leiavad endale uusi elukohti. Ta viitas ka juriidilistele probleemidele, just pealkirja puhul. Me edaspidi ei saa käsitleda seda kui tõsimeelset eelnõu, sest sel on lihtsalt populistlik pealkiri. Lisanduvad loomulikult kõikvõimalikud eelarvelised probleemid. Kuidas teie neid seisukohati kommenteerite?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Küsimuses esitas proua Tuus nagu rahandusministri väiteid. Ma ei tahaks n-ö vastata rahandusministrile, aga ma vastan teie väidetele, mida te temale viidates esitasite. Esiteks, mis puudutab eelnõu pealkirja, siis ma arvan, et konkreetset üksikut õigussuhet reguleerivate eelnõude pealkirjades selle õigussuhete reguleerimisega taotletavat eesmärki sõnastada ei ole halb õiguspraktika ja see ei ole ka rahvusvahelises seadusloomes sugugi tavatu. Kui me tuletame meelde kadunud professor Merestet, siis tema oli väga mitme näite puhul sellise seadusloomepraktika toetaja. Õige on aga see ja me arutasime seda, et on oluline, et eelnõu pealkiri siiski viitaks muudetavale alusaktile. Ma arvan, et seda on meil edasise töö käigus võimalik reguleerida nõnda, et eelnõu eesmärk, aga ka muudetava alusakti pealkiri oleks eelnõu pealkirjas kajastatud. Teiseks, te rääkisite murest perede pärast, selle pärast, et pered hakkavad kodude maamaksuvabastuse tõttu lagunema, sest pereliikmed hakkavad mööda maad laiali kolima. Vaadake, Sotsiaalministeeriumi tookordne analüütik Andra Reinomägi tegi väga põhjaliku analüüsi, mis puudutab elamistingimuste mõju perede toimetulekule, aga ka sündimuskäitumisele. Nagu öeldud, see Sotsiaalministeeriumi analüüs on üsna põhjalik. Seal jõutakse muu hulgas järeldusele, et ka elamispinna halb kättesaadavus

on üks põhjus, miks noored pered lükkavad edasi lapse, sealhulgas just kolmanda lapse soetamist perre. Väita, et seaduseelnõu, mis suure osa rahvastiku eluasemekulude koormust vähendab, mõjutab peresid negatiivselt, on minu meelest veidike sofistlik. Seda seost on mul raske tajuda. Väidet, et inimesed maksuvabastuse tekkimise korral püüavad maksimeerida võimalikku maksuvabastusest saavutatavat võitu, võiks esitada kahtlemata iga maksuvabastuse kohta. Näiteks võiksid inimesed püüda vormistada oma elukohaks kirikut, et saada kehtivas seaduses sätestatud maksuvabastust kirikutele ja pühakodadele. Tegelikult on selle ettekujutamine, et niisugust asja võidaks teha ettekavatsetult, ju täiesti meelevaldne ja jabur. Mis puudutab eelarvetulusid, siis eriti keskvalitsuse eelarvele tekkivad tulevased mõjud on kindlasti oluline teema, mis vajab arvestamist nii 2012. kui ka 2013. aasta eelarve koostamisel, et koalitsiooniparteid saaksid oma lubaduse juurde jääda. Peaminister ja rahandusminister on kinnitanud ning mul jääb üle ainult nende sõnadega nõustuda, et see on meie tahe ja me peame seda sõna pidama. Veel kord, mis puudutab hirmu, Marika, selle pärast, et inimesed hakkavad ennast eri kohtadesse sisse kirjutama, siis ma tuletan meelde, et koalitsioonilepingus on olemas säte, et koalitsioon analüüsib neid võimalusi, et inimesel võiks tekkida mitu alalist elukohta. See on ka oluline teema. Selle ideega läheb koalitsioon kindlasti edasi. Ka Rahandusministeeriumi seisukohad, mis juhtisid tähelepanu, et maamaksuvabastuse puhul tuleb tulevikus seda asjaolu arvestada, kuluvad siin marjaks ära.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Hea, et te jõudsite nüüd selle küsimuseni, mida ma just tahtsin esitada. Koalitsioonilepe sisaldab tõesti ideed võimaldada inimesele kahte elukohta ehk kahe omavalitsuse rahvastikuregistris olemist. Kuidas teie pilgu läbi need kaks seadust peaksid ühilduma, kui see intellektuaalselt huvitav idee samuti realiseerimist leiab? Kumma kodu eest siis inimene saab selle maamaksuvabastuse või on tal õigus saada seda mõlema elukoha eest,

sest seaduse praegusest tekstist tuleb see otse nii välja?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Küsimus on selles, et kui me vaatame seda seaduseelnõu, siis see on õigusakti eelnõu. On tõenäoline, et see teatud täpsustuste osas muutub, aga selle eesmärk ja regulatsiooni ese on paigas. Koalitsiooni kavatsus näha ette mitu alalist elukohta on alles poliitika planeerimise faasis. Kindlasti järgnevad sellele arutelud, mille üks tahk on seesama maamaksuküsimus. Palju suuremaid arutelusid võib esile kerkida seoses üksikisiku tulumaksu laekumisega või ükskõik milliste muude isikuga seotud maksuliste kohustustega, aga samamoodi soodustuste saamisega omavalitsustelt. See on väga lai ring teemasid ja päris selge on, et see kõik tuleb läbi töötada. Minu isiklik seisukoht on, et sõltumata sellest, millisel moodusel seda sätet tulevikus rakendama hakatakse, kohaldatakse seda ikkagi ühe eluase-me suhtes ja kui selle initsiatiiviga, mis koalitsioonilepingus on kindlaks määratud, edasi jõutakse, siis kindlasti tuleb neid täpsustusi teha kogu maksuõiguse paletti vaadates, et me maksuõiguslikus keskkonnas asjatult segadust ei tekitaks.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Te oma kõnes ütlesite, et riik ei mõtlegi seda maamaksuvabastust täies mahus omavalitsustele kompenseerida. Sain ma teist õigesti aru? Ilmselt see protsent, millest kõrgemat maamaksu riik ei ole planeerinud kompenseerida, hakkab olema 1,25. On see nii?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Ei, ma palun vabandust, aga ma väljendasin kindlasti teistsugust seisukohta. Nagu on rõhutatud ka eelnõu seletuskirjas, seadusmuudatuse mõju kaetakse riigieelarvelistest vahenditest. See on koalitsiooni selge seisukoht. See, mida ma rääkisin arvestuslikust määrast 1,25%, puudutas tegelikult kehtivat tasandusfondi valemit, kus võetakse arvesse ka maamaksumäära, aga see ei ole seotud selle õigussuhte või selle eelnõuga tekkiva õigusli-

ku mõjuga. Loogiline on, et see õiguslik mõju arvestatakse ikkagi tegelikes maamaksumäärades või lähtudes sellest osakaalust, mida kodualune elamumaa moodustab omavalitsuste maamaksubaasist, mitte n-ö tinglikus arvestuslikus määras. Miks tasandusfondi puhul on arvestuslik määr 1,25, see on ka tegelikult arutelu küsimus läbirääkimistel omavalitsustega, sest tegelik keskmine maamaksuprotsent kerkis Eestis, nagu ma tähelepanu juhtisin, 2010. aastal 1,7-le.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea ettekandja! Kõik me teame, et tulud on kohalikele omavalitsustele suure tähtsusega. Neid vahendeid saavad omavalitsused investeerida teedesse, haridusse, sotsiaalsfääri jne. Kindlasti ei ole inimeste huvides vähendada nende sfääride rahastamist. Eile kinnitas peaminister Andrus Ansip, et kohalikele omavalitsustele kompenseeritakse saamata jäänud tulu täies ulatuses, ma rõhutan, et täies ulatuses. Kas teie kui eelnõu ettekandja saate kõikide kohalike omavalitsuste rahustamiseks kinnitada, et nende tulud seoses maamaksuvabastusega ei vähene?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma arvan, et peaministri vastus oli väga selge ja ühemõtteline. Mul jääb üle sellega ühineda. Nagu peaminister ütles, see kohalike omavalitsuste tulupuudujääk kaetakse ja see toimub 2013. aasta eelarve finantsotsuste langetamise käigus. Ma arvan, et see on asjakohane otsus. Selles ei ole midagi halba.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Hea kolleeg! Maamaksumäär on maamaksuseaduse alusel 0,1–2,5% maa maksustamise hinnast aastas. Ma usun, et teil on olemas palju arve. Ma tahan teada, kui palju on neid inimesevaenulikke kohalikke omavalitsusi, kes kasutavad maamaksumäära 2,5%.

Urmas Reinsalu

Aitäh! Asjalik ja täpne küsimus. Ma võtsin Rahandusministeeriumi kodulehelt välja tabeli, kus on kirjas maamaksumäärad. Vabandust! Maksu- ja Tolliameti kodulehel on ära toodud maamaksumäärad 2011. aastal. 20 ja 30 vahel on neid omavalitsusi, kes kohaldavad maksumäärana 2,5% maa maksustamise hinnast.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Sven Sester!

Sven Sester

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Tänan sind kõigepealt pikkade ja põhjalike vastuste eest! Ettekandjate vastused ei ole iga kord nii pikad. Sa tsiteerisid Ülo Vooglaidu, et eesmärk ei ole seadusi teha, vaid eesmärk on inimesi aidata ja nende elujärke parandada ning seadused on vaid vahendid selle eesmärgi täitmiseks. Siit ka minu küsimus. Ehk sa korrad üle, mida võidab selle eelnõuga Eesti inimene ja milliseid väärtushinnanguid see eelnõu tegelikult kannab.

Urmas Reinsalu

Aitäh! See oli asjalik ja põhjalik küsimus. Lühidalt öeldes vähendab see maamaksuvabastus üldist maksukoormust riigis, see on loomulik. Maamaks on otsene maks ja otseste maksude osakaal riigis väheneb. Teine reaalne mõju on see, et minu hinnangul elavdab see vabastus elamuturgu ehk parandab eluasemete kättesaadavust. Kolmandaks on eelnõul sotsiaalne mõju. Vaadake, ma tõin välja asjaolud, mis puudutavad puuetega inimesi, erinevate toetuste saajaid. Selle maksu sihtväljas on realselt ka need inimesed, kes peavad seda maksukohustust täitma. See on seesama õiguskantsler Tederi väljatoodud probleem, et me võtame inimestelt ära raha, et neile seda teise käega toetusena tagasi anda. Samamoodi on Tallinn üles ehitanud püramiidskeemi pensionäridele kompensatsiooni maksmiseks, mille põhiseaduspärasuse pidi isegi õiguskantsler kahtluse alla seadma. Seda ei ole õigusriigis mõtet teha, see ei lähe hea maksustamistavaga kokku.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Tahtsin küsida, kas siis, kui see seaduseelnõu seadusena vastu võetakse, järgneb ka selline seadus, mis keelab kohalikel omavalitsustel järgneva aasta jooksul enne selle seaduse jõustumist tõsta maamaksu-määra maksimaalsele tasemele. Kui suuremas osas omavalitsustes praegu maamaksu-määr tegelikult ei ole 2,5%, vaid on madalam, ja kui nad nüüd kärmelt seda tõstavad, siis nad saavad maksimaalse kompensatsiooni kätte. Nii et kas tuleb vahepeal ka kohalikele omavalitsus-tele maamaksu-määra tõstmist takistav meede?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Ei, mingeid takistavaid meetmeid selle seaduse vastuvõtmise ja rakendumise vahelisel ajal me planeerinud ei ole. Tõsi, selge on see, nagu ka peaminister eile rõhutas, et hüvitamise määrana me räägime ikkagi sellest määrast, mis praegu kehtib. Meie eesmärk ei ole tekitada võimalus, et 12 kuu jooksul oleks võimalik kõigil seda määrat tõsta, selleks et hiljem suuremat kompensatsioonisummat saada. Ma arvan, et see on seesama probleem, kas omavalitsused käituvad vastutustundlikult. Paljud omavalitsused käituvad vastutustundlikult, kui me vaatame maamaksukoormust, mis on absoluutarvudes väljendatav. Ka maa maksustamise hind on paljudes maaomavalitsustes madal, aga mitmes omavalitsuses on see inimestele tõsine probleem, eriti mis puudutab selle ulatust ja määrat. Tallinna põlisasumite puhul on paljudel juhtudel inimesed pandud valiku ette, kas loobuda omandist või mitte. Selle tõttu kerkib esile juba põhiseaduslik probleem.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Urve Palo!

Urve Palo

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Sa oled jätnud mulle pigem sellise tõsise mehe mulje, kes väga villast ei viska, aga täna tundub, et sa natukene ikkagi viskad. Nimelt tõid põhjuseks, miks peab maamaksu ära kaotama, selle, et meie eluasemefond on vana (me räägime siin eelkõige korterelamutest), noortel peredel on raske eluaset soetada, samuti ei vasta need eluasemed erivajadustega inimeste soovidele. Kõik on õige, aga ma ei saa hästi

aru, kuidas maamaksu kaotamine aitab seda kõike lahendada. Suurem osa inimesi jaksab endale siiski korteri soetada. Kui me vaatame korteri maamaksu, siis see on umbes paarsada krooni aastas. Samal ajal te olete tõstnud käibemaksu 2%. Miljon krooni maksva korteri puhul teeb see 20 000 krooni, kaks miljonit krooni maksva maja ehitamise puhul aga 40 000 krooni, rääkimata sisustuse soetamisest.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun küsimust!

Urve Palo

Minu küsimus on: kas te tegelikult ka tahate kuidagi neid inimesi aidata, et nad võiksid endale korteri või elamu soetada? Fakt on see, et ...

Aseesimees Laine Randjärv

Palun lühemalt!

Urve Palo

... maamaksu kaotamine siin ei aita. Sa ütlesid ka, et te kaitsete inimesi. Aga milliseid inimesi?

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Küsimuse esitamise aeg on lõppenud.

Urmas Reinsalu

Aitäh selle küsimuse eest, Urve! Püüan olla tõsisem. Sa tõid esile selle probleemi, otsekui kahte inimesterühma vastandataks. See on tegelikult maksuõiguses väga tugev poliitiline väide: ühelt poolt on rikkad, kes on maaomanikud, ja teiselt poolt on väiksema sissetulekuga inimesed, kellel see maks on väiksem, ning seetõttu oleks põhjendatud rikaste koormamine maamaksu tõstmisega ja (ma küll ei taha sulle sõnu suhu panna, sest seda sa ei väitnud) lausa kinnisvaramaksu sisseseadmine, nagu valitsuses 2009. aastal üks minister ka pakkus. Rääkides sellest, kes need rikkad on, kordan üle leibkondade struktuuri: talumajades elab 10%, pere- ja ridaelamutes 19,5% ning korterelamutes 70,5% inimestest. Väita, et Tallinna põlisasumite korterelamutes, mis on enne sõda ehitatud väikesed elamud, on maamaks paarsada krooni, on naljajutt. Tegelikult on see

tõesti naljajutt. See maks ulatub tuhandetesse kroonidesse aastas. Me räägime Kadrioru inimestega, kesklinna inimestega ja Pelgulinna inimestega ning selgitame selle välja. Me oleme sellest teadlikud, et see on põlisasumites ka korteriomanike jaoks probleem ja sellel on reaalne rahaline mõju. Täpselt seda ma tahtsin gi väita oma näitega elamufondi kohta. Meie elamufond kajastab meie valitud suunda, et me oleme koduomanike ühiskond. See peegeldab seda, et meie koduomanikud on väga erineva sissetulekuga inimesed, kellel on väga erinevad võimalused eluasemekulusid katta. Seetõttu on inimestele raha kättejätmine, et nad oleksid võimelised oma eluasemekulusid katma, mõistlik majanduspoliitiline otsus. Aga see ei tähenda, et sellega ei peaks olema seotud mitmed teised elamumajanduslikud otsused. Näiteks on mul väga hea meel, et lasterikaste perede kodutoetuse programm majanduskriisi ajal ei katkenud. Selle alusel on oma elamistingimusi saanud parandada või kodu soetada juba pered, kus kokku kasvab üle 6000 lapse. Ma arvan, et ka neid otsuseid langetades ei teinud valitsus midagi valesti.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor, protseduuriline küsimus!

Eiki Nestor

Aitäh, juhataja! Mul on tõesti protseduuriline küsimus. Kas ettekandja ei saa aru, mida ta käest küsitakse, või teeb näo, et ta ei saa aru, mida ta käest küsitakse? Kas teie teate?

Aseesimees Laine Randjärv

See ei ole protseduuriline küsimus ja ma loodan ...

Urmas Reinsalu

See on retooriline küsimus, ma ütleksin.

Aseesimees Laine Randjärv

... et järgmiste küsimuste jooksul kõik selgub. Palun läheme edasi! Helmen Kütt, palun!

Helmen Kütt

Aitäh, proua juhataja! Austatud ettekandja! Mulle väga meeldis teie mõte, et seda seaduseelnõu tuleb menetleda vastutustundega. Seaduseelnõu vastutustundega menetlemine eel-

dab aga ka kodanikuühiskonna kaasamist. Küsimus on: miks on sellega nii kiire? Miks ei võiks veidi oodata ja arutada asja ka Eesti Linnade Liidus ja Eesti Maaomavalitsuste Liidus? Miks mitte oodata, et Rahandusministeerium saaks oma analüüsid teha ja ka parlamendis moodustatud kohalike omavalitsuste ja regionaalpoliitika toetusrühm võiks seda teemat arutada? Kuhu sellega kiire on, et nädala jooksul tuleb teha ettepanekud? Miks ei võiks seda rahulikult menetleda? Võimalik, et see ongi hea eelnõu.

Urmas Reinsalu

Aitäh, Helmen! Minu teada kuulab rahanduskomisjon kahe lugemise vahel oma esmaspäevasel arutelul töörühmas ära eri huvirühmade ja selle maksumuudatuse adressaatide seisukohad. Aga mul jääb üle ka nentida, et see seisukoht ja probleem ei ole ju hiljuti esile kerkinud. See on olnud väga pikka aega teada. Kogu probleem kerkis üles ja võimendus Tallinna drakoonilise maksutõusuga 2008. aastal. Seetõttu on meie kohus nüüd siin lahendus leida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Te mitu korda viitasite koalitsioonilepingule ja selles esile tõstetud väärtustele, aga kui võtta härra Ligi hinnang. Ta nimelt ütles – ma tsiteerin teda –, et see seaduseelnõu, elamualuse maa maksust vabastamine vähendab kohalike omavalitsuste tulubaasi autonoomsust, mis on üks kehtivas koalitsioonilepingus esile tõstetud väärtusi. Väga raske on praegu aru saada, kas teil on erinev arusaamine koalitsiooni väärtushinnangutest või ei ole te oma koalitsioonipartneriga kooskõlastanud, kes vastutab rahanduspoliitika eest Eestis.

Urmas Reinsalu

Koalitsiooni moodustasid erakonnad. IRL ja Reformierakond on koalitsioonis ja koalitsioon on sellise maksumuudatuse väga selgete eesmärkidega kokku leppinud. Selleks et omavalitsuste tulubaas ei saaks kahjustatud, et ka see koalitsioonilepingus kirjas olev poliitiline väärtus oleks tagatud, oleme ette näinud selle

maksuvabastuse katmise viisil, mis otsustatakse 2013. aasta eelarve menetlemisel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaan Õunapuu!

Jaan Õunapuu

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on küsimus, millele ma ootan teie käest konkreetset vastust. Ma ei saa aru, milleks teil oli vaja koalitsioonis tekitada sellist segadust. Eile, kui parlamendis saalis seda küsimust arutati ja arupärimistele vastati, siis härra peaminister ärritus ja lubas tulevikus ainult intelligentsete inimeste küsimustele vastata. Rahandusminister samas seadis selle eelnõu menetlemise kiiruse väga tugevalt kahtluse alla ja tõstas nn teeseldud tehingute teema, probleemid, mis puudutavad eelarve vahendeid, juriidilised probleemid jne. Ma küsisin ka peaministri käest, et mis puutub maa korraldusse hindamisse, siis kas see toob nüüd kaasa selle, et maatulundusmaa hind tõuseb ja seega maaettevõtjad hakkavad kohalikes omavalitsustes kinni maksma ka summasid, mida seni maksid kodualuse maa omanikud. Palun vastake mulle: milline on see konkreetne allikas riigieelarve tulude poolel, mille abil te kompenseerite need 17 miljonit eurot?

Urmas Reinsalu

Ega ühelgi rahanumbril ei ole sihtotstarvet. See allikas on üldine maksutulude kasv seoses suurenevate eelarvelaekumistega, mida on prognoositud. Maksukoormuse kasvu koalitsioonis ette nähtud ei ole. Vastupidi, nende sammudega me vähendame otsuste maksude osakaalu maksuportfellis. Mis puutub maa korraldusse hindamisse, siis selle kohta mingit otsust valitsusel langetatud ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, teine küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud ettekandja! Oma esimeses küsimuses ma puudutasin keeleprobleeme ja vastust paraku ei saanud. Praegu pakun välja rääkida 4. klassi tasemel matemaatikast. Kui meil rahanduskomisjonis vaidluseks läks, siis ütlesid sa, et pole

õiglane, et 40 aastaga peab tallinlane teistkordselt maa hinna kinni maksma. Teades, et maa-maksumäär Tallinnas on 1,5%, ja korrutades selle 40-ga, saame 60. Kas see on pahatahtlik viha või probleem on lihtsalt matemaatikas? Ma igaks juhuks küsin, sest minu mälu järgi kõlas eile siin saalis täpselt sama arvamus.

Urmas Reinsalu

Jah, sul on õigus, Mihhail: 2,5 korda 40 on 100 ja 1,5 korda 40 on 60. Umbes 30 omavalitsuses Eestis on tõepoolest see maksimummäär. Aga mis puutub sisemisse arutellu erakondades selle üle, kas seda eelnõu toetada või mitte, siis see ei ole sugugi tavatu. Ma arvan, et see teeb eelnõu paremaks, mitte halvemaks. Ma vaatasin just värsket Delfi uudist, mille pealkiri on "Nii ohjeldaksid parlamendierakonnad hinnatõusu". Mulle tuli see üllatusena. Ma ei tea, kas tegemist on trükiveaga, aga Kadri Simson ütleb, et kodukulude vähendamiseks tuleb kaotada kodualuse maa maks, mis säästab koduomanikele aastas 17 miljonit eurot. Igati mõistlik avaldus. Jääb üle ainult toetada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Siin tuli jutuks, et rahandusminister Ligil ei olnud justkui eriti midagi selle eelnõu vastu. Teate, ma olen ajakirjanik, nii et ma armastan tsitaate. See on tsitaat minister Ligilt: "Ma ei ole sugugi rahul selle räpaka vormiga [...] ja ei ole tegelikult ka selle menetlusprotseduuriga rahul. [...] Ma ei näe mingit põhjendust sellele!" Ta rääkis eile sellest, et tegelikult oli nende soov menetleda eelnõu kolmandas kvartalis. Siililegi on selge, et see kiirustamine on tingitud sellest, et eelmisel aastal õnnestus Tallinna linnal eelarve vastu võtta enne, kui Riigikogu tühistas müügimaksu. Ja nüüd me kõik jookseme võidu, et ruttu-ruttu tühistada maa-maks, mis tähendab tegelikult seda, et tegemist on poliitilise otsusega. Sellele viitab seegi, et ...

Aseesimees Laine Randjärv

Teie küsimus, palun!

Yana Toom

... ka minister Ligi ütles eile, et kes ka pole selle eelnõu autorid, ta tahaks neil kätt suruda, sest see rõõm, mida nad meile eile pakkusid selle tekstiga, oli tõesti väga suur. Kes selle kokku kirjutas?

Urmas Reinsalu

Toetus sellele eelnõule tuli ju tegelikult valimistulemuse näol. Selles ei ole mõtet kahelda. Kõnealune probleem võimendus Eesti ühiskonnas 2008. aastal, mil järsu poliitilise otsusega tõsteti kodualuse maa maksu. Ja tõepoolest, seda otsust ei langetatud mitte pärast pikka ühiskondlikku arutelu, nagu praegu on tekkinud ja mille käigus parlamendi esimehele anti eelmise koosseisu ajal üle 30 000 toetusallkirja. Seda tehti järsult. Nende aastate jooksul on olnud küllalt aega leida sellele ideele ühiskonna toetust, seda selgitada. Ma arvan, et see selgitus on olnud edukas.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Kalev Kallo, teine küsimus!

Kalev Kallo

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Härra ettekandja! Vastates minu eelmisele küsimusele lõpu- poole veidi ärritunult, püüdsite paraku võrrelda siga ja kagu, kes ei ole hästi võrreldavad. Rääkides Tallinna maamaksust, oleks pidanud võrdlema käibemaksuerisuste kaotamist ehk soojuse käibemaksu 5% asendamist 20-ga, mis ka muutis paljude inimeste elu. Kui te väitsite, et inimesed peavad maamaksu pärast elupai- gast loobuma, siis tolle muudatuse pärast peavad nad külmas istuma. Nii et kui võrrelda, siis ikka võrreldavaid asju. Aga ootan ikkagi vas- tust oma esimesele küsimusele: miks on puudu igasugune majanduslik analüüs ja tagajärgede analüüs? Miks seletuskiri on nii kahvatu ja sisutu?

Urmas Reinsalu

Kõigepealt mõjude analüüsist. Mis puudu- tab mõju maksu adressaadiks olevatele inimes- tele, siis see on päris selge ja väljendatud ka absoluutarvudes praeguses maksubaasi hin- nangulises rahalises arvestuses. Mõju omava- litsustele on ka selge. Kolmas küsimus on omavalitsuste rahalise puudujäägi katte kohta: kust see raha võetakse? Nagu ma ütlesin, see

raha tuleb keskvalitsuse vahenditest, ja millisel moodusel see kaetakse, see selgub 2013. aasta eelarve menetlusel.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal, teine küsimus!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma kordan oma väidet seoses ra- handusministriga. Tema jutu mõte oli, et ta isiklikult eelnõu ei toeta, aga kuna ta on reformierakondlane ja erakonnal on leping IRL-iga, siis saatis tema ministeerium selle toetava vastuse. Aga minu küsimus puudutab hoopis seda, et omavalitsustel jääb nüüd ilmselt hulk tulu saamata. See on eelnõu puhul meie põhi- mure. Millise määra järgi hakkab valitsus oma- valitsustele seda kompenseerima: kas praegu kehtiva määra järgi või mingi tulevase määra järgi? Näiteks praegu kehtib vallas A maksu- määr 1%, aga kahe aasta pärast kehtestab see- sama vald ehk uue maksumäära. Kas kompen- seerimine toimub madalama või selle uue, kõrgema maksumäära järgi? On ka omavalit- susi, kus juba praegu on maksumäär 0%. Kas ka neile kompenseeritakse saamata jääv tulu ning kui jah, siis millise määra järgi?

Urmas Reinsalu

Priit, mis sa ise arvad, mis võiks olla inim- likult õiglane? Ma arvan, et õiglane on kom- penseerida ikka praegu kehtiva määra järgi, nagu eile ka peaminister ütles. Nii on igati loomulik. Koalitsioonis on Reformierakonnal leping IRL-iga ning IRL-il on leping valijatega ja nii see toimib.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austet ettekandja! Kas sa aitaksid lahti mõtestada seletuskirja teise lehekülje teises lõigus sisalduvat mõtet, et eelnõu vähendab laste arvu seost elamis- pinna ruutmeetrite arvuga? Kuidas maamaksu- vabastus loob olukorra, kus väiksesse korteris- se mahub senisest rohkem rahvast?

Urmas Reinsalu

See lõik on vigaselt sõnastatud, aga mõte on tõepoolest selgelt see. Ma juhtisin tähelepanu proua Reinomäe uuringule, mis käsitleb laste arvu ja elamistingimuste seost. On kaks väga selget suundumust: esiteks, täiendava lapse soetamine perre on seotud eluasemetingimustega ja teiseks, laste arv peres ja eluruumi suurus ühe pereliikme kohta on omavahel korrelatsioonis. Kui eluasemekulud vähenevad, siis perede võimalused oma elamistingimusi parandada ei kahane, vaid kasvavad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Teie emotsionaalset retoorikat kuulates tekib mul tunne, et kõnealuse seaduse põhiline mõte on ohjata maamaksu Tallinna linnas. Tallinnast valitud rahvasaadiku puhul on see muidugi täiesti mõistetav ja kindlasti meeldib teie valijatele. Ka mina ei ole nõus sellega, kuidas Tallinnas rahandus on korraldatud. Samas ei saa ma kuidagi nõustuda selle lähenemisega, et võetakse vastu kogu riigile laienev seadus, selleks et mõjutada ühte omavalitsust. Kindlasti on selleks olemas ka mõistlikke või vähemasti mõistlikumaid viise. Käesolev eelnõu mõistlik ei ole. Minu küsimus on: kas te olete mingisuguseid mõistlikumaid meetmeid kaalunud, näiteks maamaksu lae kehtestamist või midagi muud? Ja kui olete, siis missugustele järeldustele te jõudsite?

Urmas Reinsalu

Ka eelmises parlamendikoosseisus oli maamaksu lae idee arutelu all. See oli üks mõte, mida analüüsi. Aga me oleme lähtunud seisukohast, et mõistlik on kodualune maa täies mahus maamaksust vabastada. Ma tõepoolest ei taha siin vastandada ühte omavalitsust teisele. Jevgeni, sina oled Ida-Virumaa inimeste esindaja ja ma võin sulle öelda, et Kohtla-Järve on üks väheseid omavalitsusi, kus maamaksuäär on kõrgeim, see on 2,5% maksustatavast hinnast.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Deniss Boroditš, teine küsimus!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea ettekandja! Ma arvan, et siililegi on selge, et seda seadust tehakse Tallinna linna pärast ja kui Tallinnas oleks võimul IRL, siis me siin täna minu arva-tes ei istuks ega arutaks seda seaduseelnõu. Milles ikkagi on kiirustamise mõte? Ka rahandusminister rõhutas, et kiirustatakse – ei ole aega täiendavaks analüüsiks jne, jne. Kas ainuke põhjus on see, et 2013. aastal, mil see seadus rakendub, toimuvad kohaliku omavalitsuse valimised?

Urmas Reinsalu

Ei ole. See ei ole seotud sellega. Aga õige on, et kui IRL ja Reformierakond oleksid Tallinnas 2009. aastal võimul olnud, siis päris kindlasti oleks kodualuse maa maks Tallinnas kohaliku omavalitsuse volikogu otsusel kaotatud, nii nagu IRL ja Reformierakond on valimistel lubanud. Aga ma veel kord ütlen, et probleem ei piirdu sellega, millele siin ka Tartu elanik härra Riisalu tähelepanu juhtis. Need küsimused on laiemad. Me tõepoolest ei peaks siin mingeid ühe omavalitsuse eksklusiivseidusi menetlema. See ei tohiks olla seadusandja mõte.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Tarmo Tamm, teine küsimus!

Tarmo Tamm

Aitäh! Minu teine täpsustav küsimus on omavalitsuste saamata tulu kompenseerimise kohta. Te väitsite, et kompenseeritakse selle järgi, milline on maa maksustamise protsent praegu. Aga sel juhul tekib päris kurioosne olukord. Tegelikult see seadus kutsuti ellu sellepärast, et mõned omavalitsused on maa väga kõrgelt maksustanud. Nüüd tekib selle tulemusena säärane situatsioon, kus nemad on võitjad omavalitsused, ja need, kes on maamaksu protsendi madalal hoidnud, on kaotajad omavalitsused. Kas see on siis õiglane?

Urmas Reinsalu

Ma arvan, et vaatame ikka maksuõigust laiemalt – mulle tundub, et me libiseme selle fookusest välja. Minu meelest maksu maksavad ju inimesed. Praegu me unustame ära, keda see seaduseelnõu peaks puudutama ja keda see realselt puudutab. Inimesed, kes Tal-

linnas maamaksu maksavad, on ju realselt eksisteerivad linnakodanikud. Nad ei ole mingid tingühikud. Kui neil see koormus kaob, siis on see nende jaoks positiivne signaal. See, et mingis teises omavalitsuses inimesed ei ole pidanud lisaks muudele eluasemekuludele kandma ränga maamaksu koormat, on ju ka nendele inimestele positiivne olnud. Ega selles ei ole ju midagi halba olnud, kui elamumaa maksumäär on madal olnud või kui osa valdu on maakodudelt maamaksu kaotanud. Siin ei ole midagi ette heita.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik, teine küsimus!

Jaak Allik

Lugupeetud ettekandja! Härra peaminister möönis eile siin esinedes korduvalt ja ausalt, et selle seaduseelnõu eesmärk on vabastada Nõmme ja Pirita elanikud Tallinna Linnavalitsuse röövimisest, sest maamaks olevat seal kasvanud mitmekümne tuhande kroonini. Ma olen täiesti nõus peaministriga, et selline koormus on tõesti liiga suur. Selle seaduseelnõuga ning siin ette pandud kompensatsioonimehhanismiga te aga praktiliselt premeerite Tallinna Linnavalitsust, makstes talle sama suure summa riigieelarvest ja pannes kõigile ülejäänud Eesti elanikele, ka kõige vaesematele, ka narvakatele ja viljandlastele, riigieelarve kaudu kohustuse hüvitada see senine Pirita ja Nõmme maaomanike koormis. On see ikka teie arvates õiglane ja kas te tõesti mingit muud moodust Tallinna Linnavalitsuse karistamiseks või ohjeldamiseks ei leidnud kui tema premeerimine kogu ülejäänud Eesti arvel?

Urmas Reinsalu

Selle küsimuse sa sõnastasid, Jaak, väga omapäraselt: kas te ei leidnud muud vahendit Tallinna Linnavalitsuse karistamiseks kui premeerimine? Küsimus, millisena see kompenpeerimise mudel välja töötatakse, tuleb otsustada 2013. aasta eelarve arutamise käigus. Aga nagu ma ütlesin, omavalitsusi hüvitamismehhanismi puhul vastandama hakata oleks mak-suõiguse ühetaolisuse põhimõtte moonutamine. Vaatame ikka inimese peale, kes mingis omavalitsuses elab! Miks peaksid poliitikute omavahelised suhted ja vastandumised viima

järelduseni, et Nõmme ja Pirita koduomanikud ei vääri seda maksuvabastust?

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur, teine küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ma loen siin seletuskirja ja selles on lause, et eelnõu vähendab survet sotsiaalhoolekande süsteemile. See, et sotsiaalhoolekande süsteem on kohalike omavalitsustega väga tihedalt seotud, on selge. Hooldekodud on suures osas kohalike omavalitsuste omad ja ka esmatasandi arstiabi arengukavas nähakse ette, et suur osa perearstide taristust peaks loodama koostöös kohalike omavalitsustega. Kuidas ikkagi tekib väidetav seos maamaksu ja sotsiaalhoolekandele osaks saava surve vahel või kui tõsiselt võetav see seos tegelikult on? Kas sellega seoses inimesed kasutavad vähem perearstiteenust või läheb vähem hooldekodu kohti vaja? Kuidas see seos tekib?

Urmas Reinsalu

Küsimusest tuleb välja, et meil on põhiline riigiabi-meede toimetuleku miinimumi tagamiseks toimetulekutoetus, mille puhul võetakse arvesse ka n-õ elamispinna komponenti, eks ole. Realselt tekib küsimus, et kui elamispinna kulud kahanevad, siis kui suur osa toimetulekutoetust vajavatest inimestest on koduomanikud, kes on pidanud seda koormist taluma, saades samas riigieelarvest kohalike omavalitsuste menetluse kaudu puuduse korral abi. See on arvestuslik tehe, mida saab teha. Omavalitsuste antava toetuse liike on väga mitmesuguseid.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud esi-neja! Eelnõu laieneb meil koduomanikele ja kindlasti puudutab see väga palju ka kohalikke omavalitsusi ehk omavalitsuste autonoomiat. Teatavasti maamaks läheb 100% kohalikele omavalitsustele. Minul isiklikult on hea meel, et Riigikogu on moodustanud toetusrühma, mida juhib teie erakonnakaaslane. Tegu on kohalike omavalitsuste ja regionaalpoliitika toe-

tusrühmaga, mille korraldatud kohtumistel olen ma aru saanud, et meile on hea koostöö kohalike omavalitsustega väga tähtis. Aga seda seaduseelnõu ei ole me toetusrühmas väga tõsiselt arutanud, ka ei ole me kohtunud üleriigiliste omavalitsusliitudega. Minu teada toimub nendega kohtumine selle teema arutamiseks alles 6. juunil, aga me tahame juba täna eelnõu esimese lugemise lõpetada. Miks me niimoodi teeme?

Urmas Reinsalu

Ma lihtsalt täpsustan, et mitte-eelnõu ei saagi ju parlamendis menetleda. Täiesti loomulik on, et esimese ja teise lugemise vahel toimuvad arutelud, kohtumised huvirühmadega. On hea, et Aivar seda kohalikku algatust esindavat toetusrühma veab. On ta ju endine omavalitsusjuht, kes ühena vähestest on astunud n-ö omavalitsuste autonoomiat teostava sammu kodualuse maa maksu kaotamiseks. See ei ole üldse mitte halb, et seda kogemust laiemalt jagatakse. Sellel on kindlasti väga positiivne signaal kohalikele kogukondadele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor, teine küsimus!

Eiki Nestor

See on küll mu esimene küsimus. Eelmine oli protseduuriline.

Aseesimees Laine Randjärv

Oi, vabandust! Esimene küsimus, palun!

Eiki Nestor

Küsimus on järgmine. Tegelikult ei olnud eelnõu algatajatel ju mingit takistust, et Rahandusministeeriumis poleks saadud ette valmistada korralikku maamaksuseaduse muutmise eelnõu. Teil on ju selleks kõik võimalused olemas olnud! See, mis meile siia toodi, on seadusloome mõttes puhas praak ja poliitilises mõttes puhas propaganda. Minu küsimus on lihtne: järsku te teete seda meelega? Ehk on eelnõu meelega nii halvasti ette valmistatud? Kui kära on võimalikult palju, siis saab Urmas Reinsalu näidata ennast täies hiilguses, astudes üles vapustava koduomanike kaitsega. Kas te meelega tõite meile sellise praagi siia?

Urmas Reinsalu

Aitäh, Eiki! Ei, tegemist ei ole praagiga, tegemist on mõistliku seadusandliku initsiatiiviga, mis kohtab väga tugevat maailmavaatelist vastuseisu. Ja parlamendis neid asju kaitsaksegi. Ma väga loodan, et kui järg jõuab saadikurühmade sõnavõtude kätte, siis nad kaitsevad ikka neid seisukohti, mis nende parteide esindajad valimiste eel välja ütlesid, ja kõnelevad oma maksupoliitikast ja lisamaksudest, sh ka koduomanikele. Ei ole mõtet arutelu teemat kitsendada, keskendudes üksnes eelnõule. Rääkida võiks ka pakutavast alternatiivist.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom, teine küsimus!

Yana Toom

Aitäh, proua eesistuja! Hea ettekandja! Mul väga harva tekib selline tunne, et ma ikkagi ei valda eesti keelt kõrgtasemel, aga teil õnnestus see tunne minus tekitada. Ma küsin siis veel kord, ilmselt te ei saanud minu küsimusest aru. Miks ei ole usaldatud selle eelnõu ja seletuskirja kokkupanemine Rahandusministeeriumi spetsialistidele? Miks tegid seda ilmselt fraktsiooni nõunikud?

Urmas Reinsalu

Küsimus on selles, et täna arutatava eelnõu menetlusse saatmine oli koalitsiooni otsus. Tahtsime, et meil oleks võimalik seda venituseta menetleda ja rakendada eelnõu, mis puudutab maksuseaduse adressaate, piisavalt pika etteteatamise ajaga, et vältida maksuseaduse adressaatide võimalikke õiguslikke probleeme, nagu need kerkisid üles näiteks seoses käibemaksuga, samuti sellist segadust, nagu tekkis Tallinna omavalitsuses seoses müügi maksuga. Niisuguseid asju tuleb vältida. Teiste sõnadega ei tohi asjadega venitada, ühiskonnas peab valitsema prognoositav tegutsemine. Ma arvan, et just prognoositavuse huvides me andsimegi kahe fraktsiooniga selle eelnõu käiku enne suve. See aga ei tähenda seda, et Rahandusministeeriumi esindajad ei osale selle seaduseelnõu menetlemisel. Nagu ma ütlesin, kindlasti tuleb eelnõus muudatusi. Need tehakse sinna, aga sellest ei muutu eelnõu eesmärk.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eldar Efendijev, teine küsimus!

Eldar Efendijev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud ettekandja! See seadus tekitab väga palju küsimusi. Näiteks korteriomanikel tekivad küsimused, aga võib-olla ka probleemid. Eelnõust on väga raske aru saada, millises ulatuses rakendatakse korteriomanikele kortermajade või ridaelamute juurde kuuluva maa osas maamaksuvabastust. Need on ju kõik erinevad koduomanikud. Kuidas see asi hakkab käima?

Urmas Reinsalu

Plaanitud maksuseaduse muudatus on isikupõhine, maksumaksjapõhine, mis tähendab, et kui tegemist on reaalomandiga, näiteks korteriga ridaelamus või paarismajas, siis on selge, et maksuvabastuse saavad mõlemad reaalomandi omanikud, mõlemal on vastavas ulatuses maksuvabastus. Kui tegemist on kaasomandiga, siis ka sel juhul on igal maksumaksjal, kes on kaasomandi – nii reaal- kui mõttelise osa – omanik, õigus seda vabastust kasutada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski, teine küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, ettekandja! Tõite ise välja, et üle 70% meie elanikest elab korterites. Kuna korterialuse maa osakaal on erakordselt väike, siis te ei saa ju kuidagi vastu väita, et korteriomanikud võivad selle seaduse vastuvõtmisega tunduvalt vähem kui eramajade elanikud. Aga need saamata jäänud tulud tuleb kompenseerida – kas siis maksude tõstmisega (osa asjaomastest plaanidest on meil juba homme siin menetluses) või avalike teenuste hinna tõstmisega. Või tuleb leppida kvaliteedi langusega. Siin juba viidati, kuidas see Harku vallas on toimunud. Minu küsimus on: kas te peate õiglaseks, et sisuliselt hakkavad korteriomanikud doteerima eramajade elanikke? Märgin, et ma ei ole teie valija, nii et ärge ainult Nõmme pensionäridele viidake!

Urmas Reinsalu

Aitäh! Kas ma pean õigeks, et korteriomanikud hakkavad sisuliselt majaomanikke doteerima? Ma ei allu provokatsioonilisele väitele, et on olemas kaks rühma – pahad ja rikkad majaomanikud, taluomanikud, pereelamu omanikud ja teisalt üks teine tüüp inimesi – ning et nende vahel käib mingisugune võitlus. Samamoodi võiks vastu küsida, kas praegu on siis tagurpidine olukord, kus keegi doteerib seni kehtiva maksumäära puhul toda teist rühma. Ma arvan, et see eelnõu rakendub ikkagi kõigile maksumaksjatele võrdselt, vastavalt seaduses ette nähtud kodualuse maa suurusele. Sellega tuleb aga kahtlemata nõustuda, et absoluutarvuliselt on seadusel eri inimestele erinev mõju. Loomulikult! Seda eitada oleks demagoogia.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt, teine küsimus!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Paadunud õiguskaitaja ja maksumaksjana, kes tahaks, et maksud oleks alati tasutud õiglase suhtes, on mul palve lahendada selline väike kaasus. Kui ärimees Nossov näiteks registreerib oma ämma Pühajärve ääres paiknevale kahehektarisele maalapile, kus mingit elamispinda ei ole, ja korraldab seal tantsupidusid ning müüb hamburgereid, kas siis juriidiliselt on kõik korras, kuna ämm on sinna sisse registreeritud? Ent kuidas siis kohalik omavalitsus selle hoopis teiseks otstarbeks kasutatava maa maksu kätte saab?

Urmas Reinsalu

Need küsimused, mis puudutavad probleeme, mille kergitas üles Rahandusministeerium – näiteks selle kohta, kas peaks seaduseelnõus olema ka kitsendus selle kohta, et saada üüri- või renditulu, mis on praegu maamaksuseaduse maksusoodustuste §-s 11 kirjas –, vajavad kindlasti selle eelnõu kahe lugemise vahel täpsustamist. On kerkinud küsimus, kas nüüd tekib olukord, kus inimesed hakkavad ennast siia-sinna risti-rästi sisse registreerima, seades eesmärgiks saada mingisuguse kinnisvara omamisel maamaksuvabastus. Ütlen veel kord, et seaduses on loodud mitu tingimust, millele inimesed peavad vastama. Üldine loo-

gika selle vabastuse puhul, nagu ma viitasin juba kohalike omavalitsuste soodustustest rääkides, on see, et me ei ole ju täheldanud, et suur osa meie rahvastikust liigub nomaadidena ühest omavalitsusest teise, et pruukida mingit hüve, mille mõni omavalitsus on sinna registreeritud elanikele kehtestanud. Ükskõik millise kaalu või mõjuga see soodustus ka pole. Samas ma arvan, et kindlasti ei saa välistada, et võib esile kerkida mitte selle seaduse mõttest johtuvaid seaduseelnõu rakendamise juhte. See on täiesti võimalik, aga ma loodan, et seaduseelnõu menetlemisel saab selle võimaluse minimeerida.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Igor Gräzin!

Igor Gräzin

Hea ettekandja! Ma esindan praegusel juhul Jõgeva- ja Tartumaad ning ma kordan Jõgeva- ja Tartumaa omavalitsuste seisukohti, julgen öelda. Eelmine nädal kinnitas, et nad suhtuvad sellesse ideesse pehmelt öeldes sügava umbusuga. Ma küsin oma küsimuse sellepärast, et me ei pea tulevikus toetama ju koduomanikke mitte ainult Eestis, vaid ka Kreekas, Portugalis ja Iirimaal. Sa tead ju väga hästi, et eelarves ei ole raha üleüldisena, vaid mingite kuluartiklite all. Mingi idee sul ju olemas on, milliste kuluartiklite alt need 17 miljonit ära võetakse, kas pole? Tahaksin teada, mida Tartus ja Jõgeval öelda. Kas mingi esialgne mõte on olemas?

Urmas Reinsalu

Aitäh! Kui sa küsid nõnda, Igor, kas ma eelistan Iiri koduomanikke või Eesti koduomanikke, siis mina eelistan Iiri koduomanikele Eesti koduomanikke. Ma üldse ei saa aru, kuidas sa, Igor, nõnda saad küsida ja miks sa peaksid nii küsima.

Mis puutub sellesse, kuidas Jõgevamaa omavalitsused suhtuvad, siis Aivar ütles, et asjad on vastupidi. Ma loodan, et Aivar oma sõnavõttus täpsustab, kuidas Jõgeva- ja Tartumaal lood on. Aga kust raha tuleb keskeelarvesse? Raha tuleb maksumaksjatelt. See on tõsiasi, mida me peame teadma, et reaalselt laekuvad maksutulud ikka maksumaksjatelt. Need ei laeku teiselt planeedilt, nagu peaminister on meile väga hästi seletanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas, teine küsimus!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Eelnõu seletuskirja punkt 6 esimene lause ütleb, et seaduse rakendamisega ei kaasne otseid riigieelarvelisi kulusid ega tulusid. Sama punkti viimane lause ütleb, et seadusmuudatuse mõju kohalikele eelarvetele on Rahandusministeeriumi hinnangul ca 17 miljonit eurot, mis kaetakse riigieelarvelistest vahenditest. Kumb lause neist nüüd õige on?

Urmas Reinsalu

Mõlemad. Seaduse esimene lause tähendab, et, nagu ma ütlesin, valla- ja linnaeelarve seaduse järgi on riigil õiguslik kohustus kompenseerida omavalitsustele üksnes valla ja linna eelarveaasta keskel tehtud õiguslikud riiklikud otsused, mis mõjutavad negatiivselt valla- ja linnaeelarvet. Järelkult otsest rahalist mõju sellel eelnõul ei ole. Teine küsimus puudutab seda, kas valitsuskoalitsiooni erakonnad soovivad kohalike omavalitsuste eelarvete jätkusuutlikkuse huvides ette näha teatud mehhanismiga makstava katte 2013. aastal. Jah, see on poliitiline seisukoht, mis on eelarves väljendatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul oli sama sisuga küsimus. Ma ei hakka seda muidugi seaduseelnõust maha lugema. Aga vabastades koduomanikud maa maksust, tekitame paratamatult kohalikele omavalitsustele tõsise tulubaasi puudujäägi ja selle on Vabariigi Valitsus kohustatud kompenseerima. Kompensatsioonimehhanismi te hakkate välja töötama alles aastaks 2013, leides siis need summad. Juba tänava võtab riik laenu 7,9 miljardit krooni, mis tähendab, et väljamaksete osas on riigil natuke raskusi. Kas kohalikud omavalitsused peavad jälle hirmu tundma, kui teie valitsemisstiili vaatavad? Kas tõstetakse kaudseid makse või siis tehakse selliseid sätteid nagu 2009. aastal, kui kärbiti tulumaksuosa protsenti ja öeldi, et ei ole vaja

tegelda spordi- ja noorsootööga ning et vähendatakse näiteks õpetajate palku?

Urmas Reinsalu

Aitäh, Inara! Mis puutub sellesse, millal seda mehhanismi reaalselt rakendatakse, siis on selge, et see peab juhtuma nõnda, et see paralleelselt seaduse rakendamisega toimiks. Ehk siis 2013. eelarveaastast ehk selle kalendriaasta algusest, kuna vastavalt riigieelarve seadusele on kalendriaasta ka eelarveaasta. Aga mis puutub sellesse, kas selle seaduse kulude katteks on ette nähtud mingeid otseste või kaudsete maksude tõuse, siis ei: mingit eraldi maksutõusu selleks ette nähtud ei ole. Keskvalitsuse vahendid saavad tulla ikka mak-sulaekumise paranemisest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Igor Gräzin, teine küsimus!

Igor Gräzin

Ma pean üht asja täpsustama. Jätkan rääki-mist Jõgeva- ja Tartumaa huvides ning kohali-ke omavalitsuste huvides. Ma siis ütlen lihtsa-malt: meie eelarvet ootavad ees lisaraskused ja -koormused, sh abipaketid ja muud projektid, mille mahte me praegu ei tea. Ma küsin väga lihtsalt. Eelarves on olemas kuluartiklid, mille alt tuleb raha võtta, olenemata sellest, kui palju seda raha tuleb. Kas sa oled mõelnud selle üle, milliste artiklite alt, kui palju seda raha ka poleks, kõnealune kompensatsioon tuleb? Ko-halikel omavalitsustel Tartu- ja Jõgevamaal on õigus seda teada.

Urmas Reinsalu

Aitäh, Igor! Ma kordan veel, et ega kom-pensatsiooni ei kaeta keskvalitsuse kuluartikli-test, vaid tuluartiklitest. Ja tuluartiklid on maksutulud. Sealt tulevad riigile tulud, tänu millele on võimalik keskvalitsusel teha finant-silisi otsuseid, sh hüvitada poliitilise koalit-siooni otsusena koduomanike maamaksust va-bastamisega tekkinud eelarve puudujääk koha-likele omavalitsustele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaan Õunapuu, teine küsimus!

Jaan Õunapuu

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eks minagi küsin Tartu- ja Jõgevamaa huvides, nagu eelmine küsija seda tegi. Mind ajendas küsima see teie väga üleolev suhtumine Eesti kohalikesse omavalitsustesse ja üleriigilistesse liitudesse. Kas te ei suutnud, ei viitsinud või ei jõudnud või mida kõike veel saata selle eelnõu neile kooskõlastamiseks või seisukoha võtmi-seks? Nad oleksid siis asjast enne teadlikud olnud. Väga narrilt kukub nüüd välja: 6. juu-niks kutsute nad kokku, kui Riigikogus on eel-nõu esimene lugemine lõppenud. Nii ei käitu-ta! Seda enam, kui räägime siin demokraatiast ja sellest, et kohalikud omavalitsused peaksid olema keskvõimu tasakaalustav jõud. Kui Ka-lev Kotkas küsis teie käest 17 miljoni euro ja selle kompenseerimise kohta, siis te ütlesite, et see ei ole otsene riigieelarve kulu. Palun nime-tage see summa, mis teie arvates on otsene riigieelarve kulu! Mis summast see algab?

Urmas Reinsalu

Riigieelarve kulu puudutab seaduse tehni-lise rakendamisega kaasnevat tegevust ja on seotud ennekõike infotehnoloogiaga: Maksu- ja Tolliameti andmebaasid tuleb ilmselt ümber seadistada. Maksu- ja Tolliameti ametnikud ei ole suutnud öelda, millises ulatuses seda teha tuleb, aga kindlasti ei ole see nii märkimis-väärne ettevõtmine, et see takistab selle sea-duseelnõu menetlemist.

Mis puutub kohalikesse omavalitsustesse, siis, vastupidi, me suhtume neisse suure lugu-pidamisega. Seetõttu me peamegi mõistlikuks, et kuigi see ei ole seaduses nõudena kirjas, tuleb need kulud ikkagi kompenseerida. Ja see, et me seda teha kavatsame, oli teada enne valimisi. Kõik erakonnad ütlesid oma seis-u kohad välja. Oli teada, kelle poolt hääletades seda maksuvabastust on võimalik toetada, kel-le poolt hääletades on võimalik toetada mingi maksu tõusu või kinnisvaramaksu kehtesta-mist. See ei olnud ju rahvale mingi saladus. Ja nii see pidigi olema.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud ettekand-ja! Mul on selline küsimus. Rahandusminis-

teerium teatas päev enne seda, kui valitsus eelnõu kohta heakskiitva otsuse langetas: praegustele omanikele kindlustunde lisamise kõrval tõstab maksuvabastus ka maa hinda ja vähendab käivet ning seega noorte perede juurdepääsu elamumaale. See on risti vastupidine eelnõus toodud eesmärkidega. Kuidas teie selles väitest aru saate?

Urmas Reinsalu

Ausalt öeldes pean avameelselt tunnistama, et ega ei saa küll. Kui mingilt varalt võetava maksu alandamine selle vara hinda tõstab, siis võiks sama loogika järgi automaksu kehtestamine alandada autode hinda jne. Ma arvan, et siin on põhjused ja tagajärg sassi läinud. Peaminister õieti juhtis tähelepanu, et vastupidi, noorte perede kindlustunne kodu soetamisel võiks väljenduda selles, et nad teavad, et nende eluajal ei ole see koormatud täiendava rahalise kohustusega ehk maksimummääras maa maksuga. Ma arvan, et see ei ole halb. Me oleme ise 1990. aastatel valinud oma elamupoliitikas selle tee, et me oleme koduomanike ühiskond. Meie elanikest on 90% oma kodu omanikud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud Urmas Reinsalu! Ma tänan, et te juhtisite tähelepanu Delfi väga piinlikule apsule, mille tõttu teie sõnad olid pandud minu suhu. Tõesti väga piinlik! Ma helistasin sinna ja mulle tundus, et Delfi ajakirjanikul endal oli ka selle patuteo pärast häbi. Aga minu küsimus puudutab seda, et kui rääkida hinnatõusudest, siis praegune valitsuse poliitika, mida ka teie siin saalis toetate, on mitmesuguste maksutõusudega loonud Eestis olukorra, kus meil on eurosooni kõige kõrgem hinnatõus. Tõenäoliselt läheb selle maamaksueelnõuga täpselt samamoodi nagu teie teiste algatustega. Me võime juba näha, mis on Rae vallas juhtunud. Väikekortertermajade maksud alanesid, aga ülejäänud põliselanikel maamaks tõusis, sest nende krundid on suuremad. Kas tegelikult teie maamaksu tühistamise idee tulebki välja eelnõu seletuskirjast, kus on loetelu, mida eelnõu vähendab? Üks punkt selles

loetelus on väide, et eelnõu vähendab põlisisumite säilimist.

Urmas Reinsalu

Kadri, ma hea meelega laenan sinule need head sõnad! Ei ole mingi paha asi seda eelnõu toetada. Aga mul on hea meel, et sa tõstasid sellesama termini "põlisisumid". Kui me vaatame riigi eluasemevaldkonna arengukava, siis põlisisumite säilimine, see, et põlisisumite elanikud oleksid võimelised majanduslikult oma kodu eest hoolitsema, et need asumid ei oleks mitte agressiivsete uusarendajate pideva surve all, on tegelikult hästi tõsine küsimus. Tallinna puhul on kahetsusväärne, et maa maksu 2,5-kordne tõus on ka sellest aspektist seadnud põlisisumite jätkusuutlikkuse surve alla. Paraku on kulukuse mõttes efektiivsem ehitada niisugust tüüpi korterelamuid, mis kindlasti miljööväärtust kahandavad. See on tõsiasi, mida me nendes asumites ringi sõites oma silmaga võime näha.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Peeter Võsa, teine küsimus, palun!

Peeter Võsa

Aitäh, hea eesistuja! Mul on ettekandjale küsimus, mis seondub minu eelmise küsimusega. Kui teie ei saa Rahandusministeeriumi spetsialistide seisukohast aru, siis kas Rahandusministeeriumis on viletsad spetsialistid või on viga teis, et te aru ei saa?

Urmas Reinsalu

Ma olen kaugel sellest, et kuidagi kritiseerida Rahandusministeeriumi spetsialiste. Eile vist rahandusminister viitas, et ta kirjutas selle lause sinna isiklikult. Minu arvates on see arusaam, millised mootorid eluasemeturgu rahvusvaheliselt käivitavad, kindlasti väga oluline arutelu objekt. Rahandusminister on ühe seisukoha esitanud. Rahvusvaheliselt üldine arusaam, mis kajastub ka OECD raportites, on see, et eluasemeturu põhilised regulaatorid, surve muutjad on demograafilised muutused, ennekõike immigratsiooniga seotud demograafilised muutused maailmas. Aga see, mis on majanduslike otsuste mõju, on pikema arutluse teema.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Inara Luigas, teine küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Austatud ettekandja! Koduomanike maamaksust vabastamine tegelikult koormab kohalikke omavalitsusi: nad peavad hakkama teatud andmeid sisestama, tegema erisusi jne. Järgmine etapp, Maksu- ja Tolliamet peab kõiki neid makseid vaatama jne, jne. Nii et kogu selle seaduse rakendamine nõuab aega ja ressursse, sh maksumaksjate raha. Kas te ei ole mõelnud, et näiteks Rahandusministeerium teeks kindlaks need koduomanikud, arvutaks välja pindalad ja teeks otsese kompenseerimise ilma maksust vabastamiseta? See seadus oleks võinud kanda sel juhul pealkirja "Koduomanike kompenseerimise seadus".

Urmas Reinsalu

See on kindlasti huvitav mõte, mida rahanduskomisjonil tasub arutada. Aga sellisest mudelist me eelnõu koostamisel küll ei lähtunud. Ma pean tunnistama, Inara, et seaduse rakendamiseks on tõesti vaja teatud aega. See ei ole niisama, et me võtame seaduse vastu ja homme on võimalik seda kohe kohaldada. Siin on vajalik andmebaasides asjaomaste isikute ringi tuvastamine, selle info edastamine maksuhaldurile, menetluse teostamine. Seetõttu ongi mõistlik eelnõu venituseta menetleda.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Mailis Repts!

Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Täna on päris mitme tunni jooksul üsna põhjalikult räägitud erinevatest küsimustest selle eelnõuga seonduvalt ja ka sellest, et eelnõu on selgelt toores. Nagu ma aru saan, on teil olemas mingid mõttekojad ja töörühmad, kes eelnõu arutanud on, ning üks versioon, kuidas kohalikele omavalitsustele saamata tulu kompenseerida, on see, et maamaks kui selline kaotada kas siis 1500 ruutmeetri või ka suurema maa puhul ja kompenseerida see raha omavalitsustele hoopis tulumaksuosa protsendi suurendamisega. Kui suur see protsent peaks olema, et maamaks kui selline üldse kaotada?

Urmas Reinsalu

Tõtt-öelda säärast väga lennukat ideed, et maamaks üldse kaotada, koalitsioonis kokku lepitud ei ole. Koalitsiooni kokkulepe puudutas ühte asja: kodualuse maa maksust vabastamist. Iseenesest ei saa maamaksu vastu maa tsiviilkäibes oleku ja muude asjaolude tõttu – näiteks võib tuua kogukonna tulude saamise – kuidagi olla. Küsimus on selles, kas me näeme kodudes nende iseloomult ja otstarbalt ka mingit muud vara ja ühiskondlikku väärtust, mida toetada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mailis Repts, teine küsimus!

Mailis Repts

Teine väga lennukas argument, mille te täna olete välja käinud, on see, et üks maamaksu kaotamise peamisi põhjuseid on see, et teile on teada üsna mitu inimest, kes just mõnes põlisasumis on sunnitud lausa oma kodust loobuma. Praegu on seadusega ette nähtud võimalus, nagu teiegi mainisite, et lisaks vanadele ja invaliididele on maamaksu osas erand tehtud ka represseeritutele. Ehk võiks selle asemel, et maamaksu osas riigi ja omavalitsuse suhted segamini ajada, lisada ühe kompenseeritute grupi veel, näiteks suurpered, mitme lapsega pered? Või annaks kohalikele omavalitsustele võimaluse asjaomaseid erandeid veelgi rohkem kehtestada ja sellega oleks probleem lahendatud?

Urmas Reinsalu

Eelmise parlamendikoosseisu ajal me andsime omavalitsustele õiguse vabastada kõik alalised elanikud maamaksust. Praegu arvan, et selliste erandlike isikute kataloog saaks väga mitmepalgeline ja lõpuks me jõuamegi selleni välja, et tegu on väga suure osaga rahvastikust. Ega ma asjata ei puudutanud oma sissejuhatavas kõnes seda, milline on elamufondi omandiline struktuur ja millises seisus meie elamufond tegelikult on. Usun, et meie elamufond on praegu sellise struktuuriga tänu otsustele, mis me 1990. aastatel langetasime – just seetõttu on omanike osakaal nii suur. Kui me ei soovi kardinaalselt hakata Eestis ühe inimpõlve jooksul omanike osakaalu ühiskonnas vähendama – näiteks Kesk-Euroopa keskmise näitajani 30% rahvastikust –, siis peab riik

leidma meetmeid, mis tasakaalustaksid meie väga erineva sissetulekuga inimestel lasuvat kodukulude koormust.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, Urmas Reinsalu! Teile rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu! Palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Sven Sesteri!

Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjonis oli seaduseelnõu, mis kannab numbrit 51 ja mis on koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu, esimest korda arutusel 19. mail. Siis tehti menetluslikud otsused arutada seda komisjonis 30. mail ja suunata saali 31. maiks ehk tänaseks. 30. mail toimus sisuline arutelu. Algatajate esindajana tutvustas eelnõu Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esimees Urmas Reinsalu. Eelnõu eesmärkidest on härra Reinsalu siin kahe tunni jooksul andnud suhteliselt põhjaliku ülevaate. Kordan üle, et tegemist on koduomanike maamaksust vabastamise ja seega kodukulude vähendamisega. Komisjoni olid kutsutud ka rahandusminister ja Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna esindajad. Komisjonis oli laiali jagatud Vabariigi Valitsuse arvamus, mis oli selgelt toetav. Samas pidas Vabariigi Valitsus oma toetust väljendades vajalikuks eelnõu pärast mõne küsimuse läbiarutamist täiendada. Seda me saame teha kahe lugemise vahepeal, kui esimene lugemine peaks täna edukalt minema.

Annan nüüd kiire ülevaate teemadest, mida komisjonis menetleti. Kõik need teemad on täna siin üle käidud ja isegi kaks või kolm korda põhjalikumalt kui komisjonis. Aga lühidalt oli arutelu sisu järgmine. Esitati küsimusi eelnõu eesmärgi kohta. Eelnõu eesmärk on maksuvabastus, mis peaks seonduma maksu maksja elukohaga. Maksuvabastuse taotlejad ei tohiks saada samal ajal rendi- ja üüritulu. Räägiti pealkirja võimalikust muutmisest ja vajadusest seda muuta. Sellele viitas ka Rahandusministeerium oma kirjas. Komisjon jäi seisukohale, et sellele pööratakse tähelepanu: pealkiri vaadatakse normitehniliselt üle, et see sisaldaks muudetava seaduse nime. Komisjonis oli loomulikult arutusel kohaliku omavalitsuse tulubaasi vähendamise kompenseerimine,

millest täna on siin saalis väga pikalt räägitud. Leiti, et kompenseerimise aluseid tuleb veel arutada, selleks on tulevikus mitmesuguseid võimalusi. Vabariigi Valitsus eesotsas Rahandusministeeriumiga hakkab sellega tegelema. Kogu teema tõuseb üles peaausjalikult aastal 2013, kui vastavalt sellele eelnõule peaks maamaksuvabastus kehtima hakkama. Mõju kohalikele eelarvetele on 17 miljoni euro ringis.

Räägiti ka maamaksust vabastamisest maa sihtotstarbe kontekstis. Arvata võib, et esimese ja teise lugemise vahepeal täpsustatakse eelnõu selles mõttes, et maamaksust vabastatakse elamumaa ja ka maatulundusmaa koosseisu kuuluv õuema kōlvik. Selles osas peaks kahe lugemise vahel täpsustuse tegema.

Räägiti ka eelnõu seletuskirja kvaliteedist, millest tänagi juttu on olnud. Komisjon teeb kindlasti eelnõus vajalikud muudatused ja koostab uue seletuskirja. Veel räägiti istungil sellest, milline on seadusmuudatuse mõju majandusele. Seda Urmas Reinsalu siin juba selgitas. Küsiti, kas kohalike omavalitsuste liitude esindajatega on suheldud – kas on aru peetud ja nende arvamust küsitud. Siinkohal annan teada, et 6. juunil toimub meil kohtumine omavalitsusliitude, maksumaksjate liidu, omanike keskliidu jt huvigruppide esindajatega. Oleme kõik ühise laua äärde kutsunud.

Kui kõik need asjad olid ära räägitud, langetas komisjon alljärgnevad otsused. Esimene otsus oli võtta eelnõu päevakorda 31. mail – see otsus oli küll juba varem tehtud – ja esimene lugemine lõpetada. Selle poolt oli 6, vastu 3 ja erapooletuid 2. Seega komisjon toetas esimese lugemise lõpetamist. Teine ettepanek oli määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 12. Selle poolt oli 6 ja vastu 5, erapooletuid ei olnud. Seega leidis ka see ettepanek komisjonis toetust. Viimane hääletatud otsus oli teha pärast esimese lugemise lõpetamist ettepanek panna teine lugemine Riigikogu istungi päevakorda 9. juunil. Selle poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget, erapooletuid ei olnud. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahanduskomisjoni esindaja! Teie ettekandest jäi kõlama mõte, et te

saite ka rahanduskomisjonis aru, et seadusega ei saa linnadelt ja valdadelt ära võtta maksutulu ilma nende ülesandeid vähendamata või siis seda maksutulu kompenseerimata. Kas rahanduskomisjon jäi siis sellisele seisukohale, et seda seadust ei saa vastu võtta enne, kui kompenseerimismehhanism on selgeks väieldud? Vastasel juhul see eelnõu lihtsalt ei vastaks seadusena vastuvõtmise korral reeglitele.

Sven Sester

Hea küsija! Ütlen kohe etteruttavalt ära, et ei, sellist positsiooni komisjon oma liikmete seas ei kujundanud. Urmas Reinsalu tõi eelnõu algatajate esindajana välja sellise huvitava nüansi, mida minu arvates ka kõik saalis olijad võiks teada, et tegemist on riikliku maksuga, mille puhul tegelikult riigil ei ole kohustust tagada kohalikele omavalitsustele seda tulubaasi. Küll aga on koalitsioon kokku leppinud, et probleemile leitakse lahendus 2013. aasta kontekstis. Niisuguse poliitilise signaali on koalitsioon selgelt välja saatnud ja kindlasti koalitsioon hakkab sellega ka tegelema, kui aeg on käes.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Olga Sõtnik, teine küsimus!

Olga Sõtnik

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ma palun vabandust, et ma ei viibinud teie sõnavõtu ajal saalis ega kuulnud, võib-olla te olete sel teemal juba rääkinud. Aga palun öelge, kas te olete komisjonis seda kompensatsioonimehhanismi arutanud. Tundub, et see on päris huvitav küsimus, kuna maamaksu määr on kohalikes omavalitsustes erinev. Mis põhimõtetel see mehhanism tööle hakkab? Kas hakkate kõikidele mingi ühesuguse protsendi põhjal kompenseerima või lähtute sellest, kui suured olid maamaksu laekumised eelnenud aastatel? Mida teha sel juhul omavalitsustega, kus maamaks on juba kaotatud, näiteks Harku vallaga? Võib-olla aastaks 2013 on neid omavalitsusi veel juurde tulnud. Kas te olete seda arutanud?

Sven Sester

Kõigepealt ütlen selle asja ära, et soovitan alati saalis olla. Siis te olete kursis, mida siin räägitakse. Koridoris võib-olla tõesti kõike ei kuule. Aga mis teie küsimusse puutub, siis

kompensatsioonimehhanism on tõesti teema, millega peab hakkama nüüd tegelema. On mitu võimalust: kas teha seda võimalike tasanudfondide kaudu, maa ümberhindamise kaudu või mingil muul moel. Ei maksa unustada, et raha, mis tuluna riigile laekub, ei ole n-ö üks kindel toru. On erinevad tuluallikad ja võib-olla on ka võimalus, et me tänu majanduse tõusule saame selle ära kompenseeritud. Kindlasti see teema on üleval, aga ärge unustage, et see muutub aktuaalseks aastal 2013.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee, teine küsimus!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Sven, ütle, kui palju te arutasite komisjonis seda, et tegelikult läheb Eesti selle seadusega vastu seda voolu, mida mööda ülejäänud arenenud maailm läheb. OECD ja IMF on ju Eestile välja pakkunud maad ja kinnistuid rohkem maksustada. Ma huvi pärast küsin. Näiteks minu Kanadas elav onu maksab Calgarys oma 700-ruutmeetrise kinnistu eest 300 dollarit kuus. See teeb üle 3000 dollari aastas. Mujal maailmas minnakse teises suunas, me läheme nagu vastuvoolu. Rahanduspoliitiliselt see nagu ei ole õige. Mis komisjon sellest arvas või kui palju te sellel teemal rääkisite?

Sven Sester

Hea Lembit! Komisjon seda teemat ei arutanud. Kui te olite varem saalis, siis peaksite teadma, et analoogne küsimus küsiti ka Urmas Reinsalult ja ta andis eelnõu algatajate esindajana vastuse. Nii oli tal võimalus enda kui poliitiku seisukohta selles küsimuses selgitada.

Kui te aga seda nüüd minult küsite, siis annan ausalt teada, et ma ühinen sada protsenti Urmas Reinsalu arvamustega. Teema kui selline, kõik see, mida meile ette kirjutatakse, kõik need ettepanekud, mis meile tehakse – need ei ole täitmiseks, vaid nõuandva iseloomuga. Urmas Reinsalu tõi minu meelest väga hea näite, et samad asutused on kunagi teinud ettepaneku ka pensioni ülemise otsa külmutamiseks ja lae kehtestamiseks. Me ei võtnud omal ajal seda positsiooni. Nii et eks see ole meie otsustada, kas me liigume üht, teist või kolmandat teed pidi. Tähtis on see, et kõnealu-

se seaduse vastuvõtmisega inimeste elujärg paraneks ja selleks me kõik siia valitud oleme. Aga see on tõesti minu isiklik seisukoht, ma pean vabandust paluma, et komisjon seda selles kontekstis ei arutanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Vladimir Velman!

Vladimir Velman

Täna väga, lugupeetud istungi juhataja! Hea komisjoni esimees! Teada on, et maamaksu suurus sõltub maa korralisest hindamisest. Viimane hindamine toimus 2001. aastal. Millal toimub uus hindamine?

Sven Sester

Hea küsija! Poliitikule on alati iseloomulik, et sa küsid ühte ja tema vastab teist. Ma pean ütleva, et kui te küsite mult kuupäeva ja kuud, siis ma ei oska teile kahjuks öelda. Seda komisjon tõesti ei arutanud, see on Vabariigi Valitsuse pädevuses. Aga niipalju kui ma olen aru saanud, on see teema üleval. Millal see täpselt tuleb, ei oska kahjuks teile öelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Leinatamm!

Tarmo Leinatamm

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Siin on niisugune tunne, et osa inimesi tahab kohe vabatahtlikult maamaksu maksta. Kas rahanduskomisjonis oli ka see arutusel, et võiks võimaldada mõne erakonna liikmetel maksta üle Eesti vabatahtlikult maamaksu nii palju, kui nad tahavad, kas või oma Kanada onu eeskujul? Kas oli selline arutelu või ei?

Sven Sester

Hea Tarmo! Ei, komisjonis seda ei arutatud. Komisjonis ei tekkinud küsimust, et keegi oleks tahtnud vabatahtlikult hakata rohkem maksma või siis, ütleva, sama määra alusel kui praegu. Selliselt ei asetanud keegi küsimust. Kui oleks asetatud, oleksime seda kindlasti arutanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Täna arutelu käigus on mitmeid probleeme tõstatatud ja võimalikke puudujääke välja toodud. Saad sa komisjoni esimehena siin saali ees kinnitada, et töö selle eelnõu kallal jätkub ja suure tõenäosusega esitatakse see teisele lugemisele komisjoni muudetud kujul ja ka parandatud seletuskirjaga? On see nii?

Sven Sester

Hea küsija! See on oluline küsimus ja oluline informatsioon. Tõsilugu, eelnõu algatajad, kaks fraktsiooni, on pidanud nõupidamisi Rahandusministeeriumiga, kellelt, nagu te teate, on tulnud hulk tähelepanekuid. Ka oleme konsulteerinud näiteks Maksu- ja Tolliametiga. Kui küsida, miks, siis on selge, et ühel hetkel tekivad teatud administreerimisküsimused. Sellised konsultatsioonid on seega toimunud. Rahandusministeeriumi kirjale, mis, ma rõhutan, oli toetav kiri, küll aga teatud märkustega, on tegelikult juba lahendused olemas. Aga ma kinnitan teile, et esimese ja teise lugemise vahepeal me komisjonis muidugi arutame eelnõu ning sinna tuleb kindlasti mitmeid täpsustusi ja muid muudatusi sisse. Elamumaa mõiste, tihe- ja hajaasustuse mõiste jne. Eks me teise lugemise ajal näe, mis meie laudadele toodud on.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor, teine küsimus!

Eiki Nestor

Aitäh, juhataja! Austatud komisjoni kaasettekandja! Kas sellest tekstist, mis meil on, jääb ka midagi järele?

Sven Sester

Ma arvan, et kui me teise lugemise ajaks siia saali tuleme, siis me näeme, mis on järele jäänud ja mis on juurde tulnud. Meie kõigi ühine eesmärk on, et eelnõu, mis ühel hetkel, loodame, muutub seaduseks, oleks hea, inimestele vajalik ja kasulik. Nii et kui keegi tunnetab endas jõudu seda eelnõu paremaks teha, siis olge kena, andke teada! 3. juuni kella 12-ni on aega, kui täna see eelnõu esimese lugemise läbib. Mida siin soovida saab? Meie

mõte on kindlasti üks: kõik peab sündima inimeste heaks!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peep Aru!

Peep Aru

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas rahanduskomisjon arutas seda, milline on selle eelnõu edasise arutamise tempo? Kas me koduomanike jaoks hea eelnõu suudame vastu võtta veel enne jaanipäeva või jääb see sügisse?

Sven Sester

On pakette ja eelnõusid, kaasa arvatud see koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu, mille koalitsioon tahab seadustada juba kevadistungjärgu jooksul. Kordan, nii on ka selle eelnõuga 51. Ajaliselt, ma usun, jõuame ilusasti. Vaadates praegu muudatusettepanekute esitamise tähtaega, eeldan, et kolmas lugemine võiks tulla lähinädalatel. Nii et ma usun, et me jõuame.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Enn Eesmaa!

Enn Eesmaa

Aitäh! Austatud ettekandja! Ühes oma hiljutises vastuses sa ütlesid väga julgustava kommentaari, et töö selle eelnõu kallal käib n-ö iga päev ja teinekord võib mõte tõepoolest olla kiirem kui selle fikseerimine seaduseelnõus. Minu küsimus on järgmine: kas konkreetselt Rahandusministeeriumiga peetud läbirääkimistes on olnud ka sellest juttu, et eelnõusse tuleb sisse säte, mis kuupäeva seisuga maaomandi kuuluvus ning rahvastikuregistri seis arvesse võetakse? Praegu see puudub.

Sven Sester

Üks moment, ma kohe vaatan, meil peaks siin olema selline lause. Kui kõik ilusti läheb ja esimene lugemine lõpetatakse, siis peaks tulevikus suure tõenäosusega olema nii, et § 11 täiendatakse lõikega 2⁴, mille järgi käesoleva paragrahvi lõikes 2² nimetatud maksuvabastust kohaldatakse vabastuse aluse tekkimisele järgneva aasta 1. jaanuarist ja kui maksuvabastuse alus tekib 1. jaanuaril, kohaldatakse maksuvabastust samast päevast. Selliseid täpsustusi

juba tehakse ja ikkagi eesmärgiga eelnõu paremaks muuta.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Indrek Raudne!

Indrek Raudne

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Ma olen mitu tundi jälginud seda diskussiooni ja mulle tundub, et mõni küsimus on neli korda esitatud, seejuures neli korda erineval moel küsitud ja vastatud. Aga kuna sina kui komisjonipoolne ettekandja oled ikkagi piiratud ainult komisjonis toimunud aruteluga, siis ma tahtsin küsida, et järsku on sul enda poolt ka midagi lisada selle koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu kohta. Ehk on midagi jäänud käsitlemata? Ma annan sulle nüüd võimaluse.

Sven Sester

Hea Indrek! Vaata, kui opositsionäärid esitavad sellise küsimuse, siis ma saan vastata. Kui koalitsiooni esindaja esitab samasuguse küsimuse, siis varsti tõuseb siin kellegi käsi ja öeldakse, et, vabandust, protseduuriline küsimus, seda komisjonis ei arutatud. Välistamaks seda, ma jätan sellele pikemalt vastamata. Küll aga ütlen lühidalt: ma toetan seda eelnõu kindlalt ja arvan tõesti, et selle eelnõu vastuvõtmisega jääb Eesti kodanikele 17 miljonit Eesti krooni realselt kätte. See on raha, mis nende taskus tulevikus on.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Heimar Lenk!

Heimar Lenk

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea ettekandja! Ma arvan, et komisjonis seda vist ei puudutatud, aga küllap te oma erakonnas olete arutanud, kui palju hääli peaks see eelnõu teile järgmistel valimistel tooma, kui see nüüd seaduseks saab. See on ju kummardus ühele elektoraadi osale teiste maksumaksjate arvel!

Sven Sester

Me seda komisjonis tõesti ei arutanud. Aga kui te niisuguse küsimuse tõstasite, siis vastan, et meil ei ole selliseid arvutusi tehtud, nagu, ma kujutan ette, tehakse Tallinna linnas, kus ühelt poolt võetakse mitmesuguseid makse

ja teiselt poolt antakse 500 krooni või nüüd juba 1000 krooni pensionäridele raha ja arutatakse, kui palju võiks selle pealt hääli tulla. Me ei tee selliseid arvutusi.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Kadri Simson, protseduuriline küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Eelnõu seletuskiri kubiseb vigadest ja päris täpselt aru ei saagi, mida see seadus muudab. Kõneleja nüüd rääkis, et eelnõu rahaline mõju on 17 miljonit Eesti krooni. Kas äkki saaks selgust, kas viga on seletuskirjas, kus räägitakse eurodest, või on viga rahanduskomisjoni esimehe arusaamises, kes räägib Eesti kroonidest?

Sven Sester

Ma õiendan selle kohe ära. See on hea, et peale kolmetunnist debatti te olete veel väga tähelepanelik. Tõsilugu, tegemist on 17 miljoni euroga. Aitäh teile!

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Mainisite seda, et seadus jõustub 1. jaanuaril 2013. Minu küsimus on sellega seotud. Kas komisjonis arutati seaduse jõustumist varasemal ajal, ütleme, 1. jaanuaril 2012?

Sven Sester

Aitäh! Ei olnud. Tõsilugu, ei olnud. Praegu on ikkagi teemana üleval ainult 2013. aasta 1. jaanuar.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Mihhail Stalnuhhin, protseduuriline küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh, proua juhataja! Mul on küsimus teile kui juhatuse liikmele. Kuidas see seadus sattus päevakorda, kui ta on vastuolus Riigikogus menetletavate eelnõude normitehnika eeskirjaga? See on uus seadus, see ei ole mingi seaduse muutmise. Eelnõul pole ei sissejuhatavat

osa ega rakendussätteid, see ei vasta eesti keele normile ega normitehnika nõuetele, ka ei arvestata põhiseaduslike institutsioonide ja kohalike omavalitsuste pädevust ning enesekorraldamise õigusi. Seda kõike siin ei ole. Ma palun paljude Riigikogu liikmete nimel vastata küsimusele, kuidas selline eelnõu jõuab üldse meie päevakorda.

Aseesimees Laine Randjärv

Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele paneb Riigikogu juhatus päevakorda eelnõusid vastavalt komisjonide ettepanekutele. Nii täpselt eelnõud päevakorda jõuavadki. Riigikogu juhatus ei kontrolli ei kirjavigasid ega sõnastust. Palun, teine protseduuriline küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Siis ma tahaksin teada, millega tegeleb teie kantselei. Rahanduskomisjonis on nagu enamikus komisjonides häälte ülekaal täpselt selline, et suvaline fantaasia suvalises vormistuses võib jõuda teie kätte. Aga teie oletegi selleks ametisse pandud, et kõik vastaks Riigikogus kehtivale normitehnika eeskirjale. Te ju ise võtsite selle dokumendi vastu. Miks te ei täida kehtivaid nõudeid?

Aseesimees Laine Randjärv

Veel kord: Riigikogu juhatuse pädevuses on ainult võimalus panna etteantud seaduseelnõud Riigikogu istungi päevakorda vastavalt komisjonide ettepanekutele. Kõik sisulised muudatused, ettepanekud, korrektuurid on komisjoni pädevuses. Me läheme edasi. Palun, Marika Tuus, teine küsimus!

Marika Tuus

Aitäh! Austatud ettekandja! Minu meelest on teie erakonnas väga palju omavalitsusjuhte, vallavanemaid, maavanemaid, küll praegusi ja endisi. Mulle on täiesti arusaamatu, kuidas nemad on huvitatud kohaliku võimu nõrgendamisest ja omavalitsuste tulubaasi veelgi pingelisemaks tegemisest.

Sven Sester

Jällegi, me komisjonis ei arutanud seda. Aga kui te küsite minu isiklikku arvamust, siis ma vastan. Ma arvan, et Riigikogu liikmetest kohalike omavalitsuste juhid muretsevad kõige

rohkem inimeste pärast. Arvestage sellega, et raha, millest me täna räägime, on ju raha, mis jääb inimestele taskusse. See on esimene asi, millele nad on mõelnud. Järgmisena on vaja mõelda, kuidas aastal 2013 võimalikud kulud saaksid kompenseeritud, mida tegelikult riik ei peaks tegema. See on poliitiline otsus.

Aseesimees Laine Randjärv

Priit Toobal, protseduuriline küsimus, palun!

Priit Toobal

Aitäh! Ma jätkan kolleeg Mihhail Stalnuhhini protseduurilise küsimuse teemal. Tänapäevase eelnõu jõudis Riigikogu täiskogu istungi päevakorda komisjoni ettepanekul. Aga kuidas see ikkagi läbi Riigikogu juhatuse jõudis komisjoni päevakorda, kui see ei vasta kehtivatele nõuetele, millest Mihhail Stalnuhhin just rääkis?

Aseesimees Laine Randjärv

Seaduseelnõu vastab normitehnika eeskirjale, sisuga tegeldakse esimese ja teise lugemise vahel parandusettepanekute kaudu. Kõik ettepanekud saalist on aga teretulnud. Nii, võtame nüüd vahepeal Rein Randveri teise küsimuse. Palun!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja! Kaks korda on minu kõrvu kostnud teie sõnum, et riik ei pea kohalikele omavalitsustele kompenseerima seda arvestuslikku 17 miljonit eurot. Palun põhjendage seda!

Sven Sester

Ma olen muide kaks korda ka öelnud, et on langetatud poliitiline otsus see kindlasti kompenseerida. Aga ma põhjendan seda väga lihtsalt: maamaksu puhul on tegemist ainukesest riikliku maksuga, mille puhul vastavalt selle loogikale ei ole riigil kohustust katta omavalitsustele võimalikke muudatusi, mis on maamaksuga seotud. Seda just hüvitise poole pealt. Et seda siiski tehakse, on poliitiline otsus ja selle on koalitsioon välja öelnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan küsimuste-vastuste vooru. Aitäh, Sven Sester! Avan nüüd läbirääkimised.

Sõna on Aivar Kokal, viis minutit Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindajana. Palun!

Aivar Kokk

Hea juhataja! Head Riigikogu liikmed! Kodualuse maa vabastamine maamaksust on mitmekihiline otsus. See võimaldab koduomanikel raha kokku hoida, lõpetada nende absurdne karistamine kodu omamise eest ning aitab kaasa jõuka keskklassi tekkimisele. Riik ei saa olla arvekontor, kes näeb inimestes eeskätt maksumaksjaid ja kohtleb neid vastavalt. On vana ütlus, et riik on inimeste jaoks, mitte vastupidi. Kuid ikka ja jälle tuleb ette olukordi, kus peab hüüdma: "Stopp!" Kodu maksustamine tähendab, et inimene ostab juba soetatud kodu maamaksu makstes otsekui teist korda välja ning on sisuliselt oma vara rentnik. Kuigi mitmel pool on kodualuse maa eest kasmeeritav maks suhteliselt väike summa, on küsimus põhimõttes: kas me toetame ja soodustame kodu omamist või mitte?

Kui eelmisel aastal tekkis esimest korda võimalus teha elamumaaga seotud maksusoodustus, siis mulle kui selleaegsele vallavolikogu esimehele tundus see olevat mõistlik idee. Olime ka varem teinud oma valla elanikele mitmeid soodustusi ja elamumaa maksust vabastamine oli veel üks võimalus Jõgeva valla elanike maksukoormust vähendada. Nii võttiski Jõgeva Vallavolikogu eelmise aasta novembrikuu istungil vastu otsuse, mis muutis senist elamumaa maksustamise korda. Alates 1. jaanuarist s.a vabastati elamumaa maksust kõik Jõgeva valla majaomanikud, kes olid rahvastikuregistri järgi sinna sisse kirjutatud ja esitasid vastavasisulise avalduse. Eelmine aasta otsustas kolm omavalitsust Eesti riiki ennetada ja ise oma elanikud kodualuse maa maksust vabastada: peale Jõgeva valla veel Harku ja Rae vald.

Nii nagu omavalitsustel on õigus ja võimalus pakkuda oma elanikele soodustusi, nii peavad käituma ka rahvaesindajad siin Riigikogus. Eestis elab ligi 90% inimestest oma kodus. Me oleme koduomanike ühiskond, kus kodu omamine pole mitte jõukate privileeg, vaid rahva loomumane eluviis. Kodu soetamine on pere üks tähtsaimaid otsuseid ning riigi ülesanne on koduomanikke aidata, mitte neid karistada. See on olnud IRL-i seisukoht

juba pikemat aega. Parlamendi üle-eelmise koosseisu ajal võeti IRL-i algatusel vastu maa-maksuseaduse muudatus, millega anti omavalitsustele õigus vabastada maamaksust representeeritud. Paljud vallad ja linnad on seda võimalust ka kasutanud. Parlamendi eelmine koosseis seadustas IRL-i ettepanekul omavalitsuse õiguse vabastada koduomanikud maa-maksust. Kodualuse maa maksu üleriigiline kaotamine on loogiline jätk varasematele sammudele.

Meie ja Reformierakonna ühine eelnõu näeb ette, et alates 1. jaanuarist 2013 kaotatakse Eestis tiheasustatud kohtades kodu maa-maks 1500 ruutmeetri ja hajaasustuses kuni 2 hektari ulatuses. Tuleb silmas pidada, et maksust vabastatakse üksnes see elamumaa, millel asub inimese tegelik kodu ehk elamu, mis on rahvastikuregistri andmete järgi maksumaksja elukoht.

Seadusmuudatuse tulemusel jääb koduomanikele aastas kätte umbes 17 miljonit eurot. Selle summa võrra väheneb laekumine omavalitsustele, sest kuigi maamaks on riiklik maks, laekub see kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Koalitsioon on põhimõtteliselt kokku leppinud, et omavalitsused maksu kaotamise tõttu kannatama ei pea ning nende eelarvetulu puudujääk kaetakse riigieelarvest. Kas seda tehakse omavalitsusele suunatud tulumaksu protsendiosa suurendamise teel või kuidagi teisiti, pannakse paika 2013. aasta riigieelarve menetluse käigus. Kindlasti on hea, kui seadus võetakse vastu võimalikult ruttu, et nii koduomanikud, omavalitsused kui ka Rahandusministeerium saaksid tegevust ette planeerida.

Tihti küsitakse, kas kodualuse maa maksutamise lõpetamine valmistab ette pinnast kinnisvaramaksule, mida mitmed poliitikud Eestis propageerivad. IRL-i selge seisukoht on: kodud peavad saama ja jääma maksuvabaks.

Head Riigikogu liikmed! On ju vana tõde, et Eesti riik algab Eesti kodust. Ja kui kodus on kõik korras, on see oluline eeldus, et ka riigil läheb hästi. Mul on väga häbi kuulata siin Riigikogu liikmeid, kes arvavad, et riik peab ainult makse korjama ja põhjust vabastada inimesi maksudest ei ole. See on uskumatu! Kui te valimiskampaania ajal räägite millestki muust, siis siin saalis te unustate selle kahe kuuga. Aitäh teile!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine jätkub homsel istungil, 1. juunil ja selle koha pealt, kus see täna pooleli jäi. Tuletan meelde, et täna toimub siin istungisaalis laste ja perede toetusrühma asutamine. Kena päeva jätku!

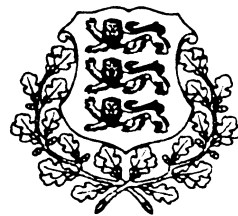
Istungi lõpp kell 13.01.

Istungi kestus 3 tundi ja 1 minut.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Kolmapäev, 1. juuni 2011
Kell 13.00

S i s u

Infotund

1. Laste kaitsest
2. Omavalitsuste tulubaas
3. Hädaolukorra seaduse rakendamisest
4. KOV-ide kohustuste võtmise piirang
5. Kultuuri rahastamine
6. Tööpuudusest Ida-Virumaal

Istungi rakendamine

1. Koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu (51 SE) esimese lugemise jätkamine
2. Riigikogu otsuse "Euroopa Investeermispanga ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regioonahaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu (49 OE) esimene lugemine
3. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmise ja sellega seonduvate seaduste ning investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu (45 SE) esimene lugemine
4. Vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (39 SE) esimene lugemine
5. Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (40 SE) esimene lugemine
6. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (42 SE) esimene lugemine
7. 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (26 SE) esimene lugemine
8. Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (43 SE) esimene lugemine
9. Meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu (25 SE) esimene lugemine
10. Raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu (27 SE) esimene lugemine

Infotund

Aseesimees Laine Randjärv

Head Riigikogu liikmed! Austatud Vabariigi Valitsuse liikmed! Head külalised! Alustame 1. juuni infotundi. Kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks on registreerinud 51 Riigikogu liiget, puudub 50.

Head ametikaaslased! Täna infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: peaminister Andrus Ansip, justiitsminister Kristen Michal ja rahandusminister Jürgen Ligi. Registreeritud on kaheksa küsimust.

1. Laste kaitsest

Aseesimees Laine Randjärv

Asume esimese küsimuse juurde, mille on esitanud Riigikogu liige Heljo Pikhof. Sellele vastab peaminister Andrus Ansip ning küsimus on lastekaitse teemal. Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud peaminister! Meil on olemas 2003. aastal tehtud lastekaitse seaduse analüüs, mis ütleb, et see on deklaratiivne ega reguleeri mitte midagi. Samas on teiste riikide lastekaitsealased õigusaktid eelkõige rakendusliku suunitlusega. Valitsuse tegevuskava näeb alles 2013. aasta lõpus, seega kümne aastat pärast ette seaduse kasutuskõlbmatuks tunnistamise ning uue ja tänapäevase lastekaitse seaduse Riigikogu ette toomise. Siit mu esimene küsimus: kas te peaministrina oleksite valmis andma sotsiaalministrile kohustuse või korralduse tuua eelnõu Riigikogu suurde saali sellel sügisel?

Andrus Ansip

Aitäh! Iga asi omal ajal. Riigikogu, väga kõrgelt austatud Riigikogu on küllalt tihti süüdistatud selles, et ta liiga kergekäeliselt seadusi muudab. Minu meelest ei ole kümme aastat

ühe seaduse elueaks sugugi mitte vähe, aga seda ei ole ka ülearu palju. Meil on Eestis mõned seadused, mis on kehtinud juba 20 aastat, ja neid pole olnud tarvidust muuta. Üks sellisest piinlikumast laadi seadustest, mida kogu Eesti Vabariigi taasiseseisvuse ajal ei ole muudetud, on taluseadus. Nii et on veel mõni ENSV-aegne seadus, mis meil Eestis praegu kehtib. Nende puhul ma saan aru, et juba puhtvormiliselt on muutmise vajadus olemas, aga seda, et me seadusi igal aastal muudame, ma õigeks ei pea. Kümme aastat on täiesti mõistlik seaduse kehtimise aeg. Mingisugune õiguskindlus peab olema ja ma usun, et Eestis muudetakse seadusi enamasti asja pärast, siis, kui selleks on vajadus, ja mitte sellepärast, et mingisugune seltskond on leidnud, et austatud Riigikogu vastuvõetud seadus ei kõlba kuhugi. Eks analüütikuid ole selliseid ja teistsuguseid, ma ei tugineks nii põhjapanevaid hinnanguid andes ühele grupile.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Austatud peaminister! Ma küsiksin siia juurde. Viimati saime laste vaesuse kohta OECD raporti järgi 2007. aasta andmed. Eestis oli see näitaja tol korral 12,4%, see oli enne majanduskriisi. Kui palju see praegu on, ei oskagi me öelda, võime vaid aimata. Näiteks Tallinnas on viimase kahe aastaga toimetulekutoetustest elavate laste arv kahekordistunud. Mis te arvate, kui suur siis see tegelik vaesus on ja millal need uued pere- ja muud uuringud avalikustatakse? Neid uuringuid on arvatavasti tehtud, aga me ei tea tulemusi. Või ei olegi neid tehtud? Kas te peate õigeks, et esimese poolteise aasta jooksul saavad lapsed kätte 3/4 lastetoetustest, mis neile üldse on eluks ette nähtud.

Andrus Ansip

Aitäh! Ma olen veendunud, et toetust peavad saama need, kes toetust vajavad. Lausalsed toetused ei ole kindlasti efektiivsed. Eesti sotsiaalhoolekande süsteem on muutunud päris efektiivseks ja eriti efektiivseks on see muutunud just viimase kolme aasta jooksul. Kui võrrelda vaesusriskis elavate inimeste osatähtsust Euroopa Liidu liikmesriikides enne sot-

siaaltoetuste maksmist, siis asuks Eesti seal viimaste hulgas. Kui võtta arvesse ka riigi makstud sotsiaaltoetused, siis selgub, et Eestis on vaesusriskis elavate inimeste osatähtsus väiksem kui euroala keskmine ja väiksem kui Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmine. Ka viimased Statistikaameti avaldatud andmed kõnelevad sellest, et kõige kiiremini Euroopa Liidus on vaesusriskis elavate inimeste osatähtsus vähenenud just Eestis. Oleksin ma teadnud, et te seda küsite, oleksin ma arvud ligi võtnud, aga see vähenemine oli umbes 4 protsendipunkti. Ma palun seda nüüd tulevikus mitte tsiteerida, aga vähenemine oli umbes 19,6%-lt 15,8%-le või siis ka 19,8%-lt 15,6%-le, niisugused numbrid on mulle meelde jäänud. Seega on Eesti sotsiaaltoetuste süsteem juba praegu suhteliselt efektiivne ja igasugused süüdistused sellel aadressil, et lastele mõeldud rahast makstakse hästi suur summa välja esimese poolteise aasta jooksul (vanemahüvitis ei ole mõeldud ju lastele, vaid vanematele) ja ülejäänud aastad vaadaku juba lapse, kuidas ta saab, ei vasta ju vähimalgi määral tõe. Jah, lausalist toetust me ülejäänud aastatel ei maksa, kuid abi vajavad inimesed riigi käest abi saavad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Heljo Pikhof, esimene täpsustav küsimus.

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud peaminister! Mina ei ole küll nõus sellega, et kasutuskõlbmatu seadus peaks kümme aastat reguleerima meie lastekaitset. Tuletan teile meelde, et lastekaitse seadus jõustus Eestis 1993. aastal ja 2003. aastal tunnistati see kasutuskõlbmatuks, kuna seadusel puudub rakenduslik osa. Kui siit edasi minna, siis võib Sotsiaalministeeriumi kodulehelt leida uuringu, millest järeldub, et enamik laste õigustega kokkupuutuvaid ametnikke ei tea, milles võib avalduda laste väärkohtlemine ja lastevastane vägivald. Ammugi mitte seda, mida ühel või teisel juhul peale hakata. Näiteks ei teata, mida teha, kui lapsel avastatakse väärkohtlemise jälgi, puudub kindlus selles, kas neil on üldse õigus või kohustus sekkuda, ei teata, kelle poole pöörduda, keda peaks teavitama, kas pöörduda suuliselt või kirjalikult, ja

nii ongi kõige lihtsam mitte sekkuda. Kindlasti korralik lastekaitse ...

Aseesimees Laine Randjärv

Heljo, teie küsimus, palun, aeg on täis!

Heljo Pikhof

Kas teie peaministrina ja kogu valitsusliit ei tähtsustagi lastekaitset?

Andrus Ansip

Aitäh! Tähtsustame, aga tuletan veel kord meelde, et seadusi saab kõlbmatuks, kasutuks tunnistada Riigikogu, mitte mõni suvaline nn ekspertide rühm.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Selle ajalugemise puhul oli praegu küll tegemist tehnilise rikkega. Palun, Heljo Pikhof, teine täpsustav küsimus!

Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud peaminister! Euroopa laste strateegia ütleb, et mis tahes tegevusprogrammi koostamisel või õigusakti vastuvõtmisel tuleb analüüsida selle mõju lastele. Kõigi ettevõtmiste puhul peame lähtuma eelkõige ikkagi laste huvidest. Laste ja noorte sotsioloogia oli Eestis omal ajal heal järjel, kuid nüüd pole uurimustest enam suurt midagi kuulda. Eesti paistab Euroopa Liidu liikmesriikide seas silma kõige väiksema koolimeeldivuse, õpilaste ülimadala subjektiivse heaolutunde ja koolivägivalla poolest. Minu küsimus on: miks meil puudub vettpidav statistika laste tervisest, elutingimustest, haridusest, nende muredest, arvamustest ja vajadustest?

Andrus Ansip

Aitäh! Statistilisi andmeid, statistilist analüüsi võiks igas riigis igal ajal olla rohkem, kui seda on, puudus on muidugi karjuv ja silmatorkav nii meil kui ka mujal. Aga ma tänan Statistikaametit selle eest, et nad on ühe tühimiku täna hommikul ära täitnud! Nad on avaldanud pressiteate, mis lahkab laste elutingimusi, ja seal tuuakse ühemõtteliselt välja, et viimase kümne aasta jooksul on väga kiiresti suurenenud nende perede osatähtsus, kes peavad oma elamistingimusi vähemalt rahuldavaks, ja kahanenud nende osatähtsus, kes peavad oma perede elamistingimusi ebarahulda-

vaks. Näiteks nende inimeste, nende perede osatähtsus, kes pidasid oma pere elamistingimusi ebarahuldavaks, oli kümme aastat tagasi umbes 10% kõigist peredest, praegu on neid 5%. Eks muutused on olnud väga märkimisväärsed, aga selle ühe näitega tahaksin ma kummutada sellise kõikehõlmava väite, et meil puudub tõene statistika. See statistika on olemas, tarvis on külastada Statistikaameti kodulehekülge ja sealt leiab piisavalt andmeid, et teha järeldusi laste ja perede majandusliku olukorra kohta. Kuid ka mina mõnan, et ma tahaksin teada rohkem, ja mitte ainult laste või perede kohta, vaid üleüldse, näiteks kõige rohkem tahaksin teada statistikat rahvastiku kohta. Aga paraku maksumaksja võimalused informatsiooni hankimist kinni maksta on piiratud ja kõike me endale lubada ei saa.

Aseesimees Laine Randjärv

Viimane kohapeal registreeritud küsimus selle teema juurde. Palun, Marianne Mikko!

Marianne Mikko

Mis on peaministri sõnum Riigikogule ja rahvale lastekaitsepäeval? Kas te võite kinnitada, härra peaminister, käsi südamel, et igal lapsel on Euroopa Liidu liikmesriigis Eestis õnnelik lapsepõlv, ja kui see päriselt nii ei ole, siis mida te isiklikult selle nimel teete, et siin oleks õnnelik lapsepõlv?

Andrus Ansip

Aitäh! Sellele küsimusele on kahe minuti jooksul vastata täiesti võimatu. Kui nüüd vastata kõige kriitilisemale osale sellest küsimusest, et kas igale inimesele on Eestis garanteeritud õnnelik lapsepõlv, siis on vastus muidugi eitav. Ei saa rääkida erilisest õnnetundest, kui aasta jooksul võetakse vanemlikud õigused ära 178 lapse vanematelt, ei saa rääkida mingisugusest kõigi inimeste, kõigi laste õnnetundest siis, kui pere juurest võetakse aasta jooksul ära 460 last. Need on väga suured arvud, arvestades seda, et aasta jooksul sünnib meil pisut vähem kui 16 000 last. Ehk siis tööpõld on kõigil Eesti lastekaitsetajatel lai, tööpõld on lai meie valitsuse liikmetel ja parlamendi liikmetel, et laste olukorda Eesti ühiskonnas parandada. Ja meid ei peaks lohutama see, et ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides, OECD liikmesriikides, eurotsooni liikmesriikides on

samasugused probleemid. Teistega võrdlemine ei peaks meie tegutsemistahet kuidagi vähenema.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan esimese küsimuse käsitlemise.

2. Omavalitsuste tulubaas

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise teema juurde. Teine täna küsimus on omavalitsuste tulubaas. Küsimuse on esitanud Riigikogu liige Kadri Simson rahandusminister Jürgen Ligile. Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister! IRL-i ja Reformierakonna valitsusliidu programmi viimases peatükis, mis kannab pealkirja "Kohalik haldus", on muu hulgas antud selline lubadus, et üldise suundumusena peab tänaste väikeste kohalike maksutulude, suure osatähtsusega riigitoetuste ja nn kohaliku iseloomuga riiklike maksude asemel oluliselt suurenema omavalitsuste roll oma maksutulu kujundamisel. Selline oluliselt suurem roll peaks loogiliselt tähendama seda, et valitsusliidu lepingut koostades ei pidanud te silmas vaid niisuguseid kohalikke makse nagu teede ja tänavate sulgemise maks ja reklaamimaks, vaid minneid uusi omavalitsuse tasandil tekkivaid tulusid. Kuidas teie rahandusministrina selle lubaduse lahti seletaksite?

Jürgen Ligi

Aitäh! No kuidas ma ikka seletan? Koalitsioonileping on üks kokkulepe väärtustes, mille poole püüeldakse ja mille kallal töötatakse. Ega mul praegu ühtegi eelnõu ette näidata ei ole. Me oleme nende paari kuu või nädalaga, mis meil on olnud aega, et sellist väärtuste rakendamist arutada, rääkinud peamiselt sellest – ka täna hommikul, muide –, mismoodi käituda selle tulumaksuosaga, kas kompenseerimise mehhanism peaks olema tulumaksu protsendi suurendamine või siis toimub see teises vormis, s.o tasandusfondi kaudu. Mina, nagu te teate, olen eelistanud seda teist seisukohta, aga siin on otsused langetamata. Igal juhul on tegemist väga põhimõttelise valikuga,

kus arutelud jätkuvad. Ma tean, et koalitsioonis on täpselt vastupidises veendunud, kes arvavad, et tegelikult peaks olema prioriteet tulumaksu protsendi taastamine.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, esimene täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister! Ma sooviksin, et te arendate edasi seda mõtet, mis kõlas ka esmaspäeval siitsamast valitsuse loožist. Nimelt oli sealt välja öeldud lubadus tõsta linnadele ja valdadele kuuluv tulumaksuosa 2009. aasta kärpimise eelsele tasemele. Ajamääratlusena kasutas peaminister sõnu "küllap pea". Kas see "küllap pea" tähendab, et tegelikult arutatakse, et tulumaksuosa, mis laekub kohalikele omavalitsustele, võiks suurenedagi 11,93%-ni juba järgmise aasta riigieelarves?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma ei tea, mida te kuulsite valitsusliikmete loožist esmaspäeval, see pidi olema mingi juhuslik möödakäija kuulnud heli. Peaminister peaks oma arvamusi ikkagi ise väljendada. Ma ei oska seda niimoodi kommenteerida. Minu arust ta ei olnud nii väga siin loožis, või kui, siis eraviisiliselt. Päevakorras seda igatahes vist ei olnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine täpsustav küsimus!

Kadri Simson

Mulle tundub, et peaminister siiski käis seal loožis ja on isegi stenogrammi oma sõnad maha jätnud. Aga ma küsin teie arvamuse kohta. Aasta tagasi te soovitasite valitsuskabineti istungil viia kiiremas korras läbi maa korraline hindamine. Viimane maa korraline hindamine toimus 2001. aastal ja see hind kujundab maa maksuäära. Keskkonnaministeerium peaks kümne aasta tagused hinnad ilmselt järgmisel aastal ajakohastama ja kogemus ütleb, et see tähendab hinnatõusu. Näiteks 2001. aasta maa korraline hindamine tõi Tartu kesklinnas kaasa kolmekordse maa hinna. Me oleme siin Riigikogus mitu päeva arutanud maamaksu seadust

ja kuulunud umbmääraseid lubadusi, et elamu-tealuse maa maksuvabastus mingil viisil kompenseeritakse linnadele ja valdadele. Kas te kaalute ka sellist versiooni, et kogu kompenseerimine seisneb maa uues hindamises, mille tulemusena hakkaksid need, kellel on suurem krunt kui piirmäär 1500 ruutmeetrit, tasuma lihtsalt mitu korda suuremat maamaksu?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma arendaksin edasi pigem seda mõtet, kas valitsusjuht käib esmaspäeviti valitsusliikmete loožiš kõnet pidamas. Ei käi! Vanasti küll ei käinud ja mina teda sellel nädalal ka ei näinud. Mis puutub nendesse hindamistesse, siis see ei ole rahandusministri pädevus. Maa turuväärtuse teadasaamine on iseenesest suhteliselt oluline, aga eks see ole ka suur ettevõtmine. Minu teada ei ole meil valitsuses ära otsustatud, kas see hindamine toimub või mitte. Kui te nüüd räägite kas hinnatõusust või maksumust, siis eks see ole maksuseaduse küsimus, milliseid koefitsiente me seal rakendame, ja on ka kohalike omavalitsuse volikogude otsused. Ärge alahinnake volikogusid, küllap nad langetavad kõige targemad otsused. Mitte alati küll kõik, aga mõni ikka.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd kaks kohapeal registreeritud küsimust. Palun, Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea minister! Minu küsimus puudutab samuti ikka ja jälle maamaksu teemat ja seda seoses kodualuse maa maamaksu kaotamise eelnõuga. Selle kaotamisega kaotavad omavalitsused ühe olulise osa oma tulubaasist. Eelnõu seletuskirjas ei ole selget lubadust ega mehhanismi, kuidas see omavalitsustele kompenseeritakse. Eile, kui siinsamas saalis oli selle eelnõu arutelu, kinnitas Urmas Reinsalu, et kompenseerimine leiab aset. Küsin teie kui ministri käest ja ootan ka teie isiklikku arvamust, kas ja mil moel see omavalitsustele kompenseerimine toimuma hakkab.

Jürgen Ligi

Aitäh! Eks Riigikogu otsus on ju see, mis lõplikult asja otsustab, ja kui Urmas Reinsalu nii ütles, siis ei hakka mina siin midagi muud

ütleva. Sellised arvamused praegu valitsusliidus on, aga konkreetne mehhanism ei ole kokku lepitud, ju neist eilsetest vastustest võis seda aru saada. 2013. aasta on siiski see, kus probleem rahaliselt ette tuleb, ja oleme nüüd rahulikud. Mina ei pea vajalikuks seaduse teksti selle koha pealt risustada, selle tekstiga on hulk muud tööd teha. See on ikkagi poliitiline lubadus ja minu arvates on loomulik põhiseaduslik käik või põhiseadusliku printsiibi järgi käik selline, et valitsus mitte ainult ei hoiata ette, et ta teeb midagi maamaksuga, vaid ta hoiab siis ka ära kohaliku omavalitsuse eelarve olulise vähenemise. See on poliitiline lubadus ja ma arvan, et see on ka kohtus kaits-tav põhiseaduslik printsiip. Nii et ei ole mõtet selles kahelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Viktor Vassiljev!

Viktor Vassiljev

Aitäh, proua eesistuja! Austatud härra minister! Ma jätkaksin Priit Toobali esitatud küsimust. Maamaksuvabastusest võidavad laias laastus ikkagi eramajade elanikud, kes elavad oma krundi peal, ja kui seoses sellega tekibki mingisugune auk, küll see siis ühe või teise mehhanismiga ära täidetakse, aga küllap ikka sellise koormisega, mida tasuvad kõik ülejäänud inimesed. Küsimus ongi selles, et sedaviisi doteerib siis enamik, kes elab kortermajades, neid inimesi, kes elavad oma eramutes. Minu konkreetne küsimus: te küll vist rääkisite sellest eile, aga palun värskendage mu mälu, mitu protsenti elanikkonnast võidab sellest maamaksuvabastusest ehk mitu protsenti elanikest elab eramajades?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma ei tea praegu seda numbrit. Me tegeleme praegu hoolega igasugu numbritega ja loodame esitada seadusandjale ka oma analüüsi. Aga ega te päris laitmatut väidet ei esitanud. Eks kortermajade elanikudki maksavad maamaksu. Reaalses olukorras maksunõuet ei esitata, kui see jääb alla 50 krooni, kui ma ei eksi. Võib öelda, et ka see laekumata raha on kellegi doteerimine. Nii ma asja päris ei esitaks. Selle maamaksu puhul on ju põhiline küsimus, kas ta on jõukohane ja mis on see meetod, et teda jõukohaseks muuta. Mina ise-

enesest olen kaitsnud ju aastaid, mis see vaidlus siin justkui erakonna sees üleval on, seda seisukohta, et maa valdaja või territooriumi valdaja peab vahetult panustama ka kohalikku territoriaalsesse korraldusse. Aga küsimus on, kui palju, mis on see jõukohane määr. See vaidlus on alati poliitiline. Praeguses eelnõus, mille on Riigikogule esitanud koalitsioonierakonnad, on peetud silmas seda teist printsiipi, mis on samuti oluline. Kodu puhul on maa-maksu surve ka sotsiaalne küsimus, mitte ainult majanduslik ja mitte ainult eelarve küsimus. Te olete nende nüanssidega tegelnud hulk aega, mul ei ole midagi lisada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kuna ma enne juba nimetasin, et kohapealt esitatakse kaks küsimust, siis me selle küsimuse käsitlemise praegu lõpetame.

3. Hädaolukorra seaduse rakendamisest

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme kolmanda küsimuse juurde. Täna kolmas küsimus on hädaolukorra seaduse rakendamise kohta ning vastaja on justiitsminister Kristen Michal. Küsimuse on esitanud Riigikogu liige Neeme Suur. Palun, Neeme Suur, teie küsimus!

Neeme Suur

Täna, lugupeetud proua juhataja! Lugupeetud härra justiitsminister! Vabariigi President ütles Riigikogu avaistungil sellised sõnad: "Kui aga majandust tabab ränk langus, kui tihe lumesadu või tugev tuul peatab liikluse, viib elektri ja lennutab katuseid, siis hakkab meie riik rebenema. Riik on abitu just sellel hetkel, kui kodanikud loodavad tema abile ja toele. /---/ Oleme teda kohati liiga palju optimeerinud". See on tsitaat presidendi kõnest. Ma tean, et hädaolukorra seaduse ellurakendamine on tegelikult Siseministeeriumi teema, aga kuna Justiitsministeerium oli juhtiv ministeerium hädaolukorra seaduse loomisel, siis sellepärast on mu küsimus justiitsministrile. Eelnõu koostamisel pidas ministeerium kohalikest ja regionaalsetest komisjonidest ning vabariiklikust kriisikomisjonist koosnevat kriisi reguleerimise võrgustikku piisavaks ja maakondlikud kriisikomisjonid kaotati.

Aseesimees Laine Randjärv

Teie aeg on läbi. Palun küsimus!

Neeme Suur

Kui palju on tänaseks moodustatud kohalike omavalitsuste kriisikomisjone ja kuidas te hindate nende võimekust ja valmisolekut neile pandud ülesandeid täita?

Kristen Michal

Aitäh! Lugupeetud küsija! Te märkisite õigesti, et see on põhiliselt siseministri pärusmaa, mina saan anda üldisema hinnangu. Kuna ma eile vestlesin Siseministeeriumi asjaomase valdkonna spetsialistidega, siis on mulle teada, et Siseministeerium teeb selle kaks aastat kehtinud seaduse analüüsi. Justiitsministrina saan ma seda ainult tervitada ja ütlen, et seaduste eel ja järel peabki, nagu Eesti õiguspoliitika tulevikus ka ette näeb, käima analüüs. See analüüs käsitleb ka seda, kuidas seadus avaldab mõju mitmesuguste struktuuride muutuse kaudu. Nagu ma tean, on vähemalt varasemate kogemuste põhjal öeldud, et kõikidest maavahematest võib-olla kolm-neli tundsidi huvi maakondlike kriisikomisjonide vastu. Tegelik elu on aga selline, et nende olukordade lahendamise tegelevad nii pääste-, meditsiini- kui ka kõik muud valdkonnad – ega komisjonid ise ju sellega ei tegele, komisjonid tegelevad ennetamisega, nagu teile on ilmselt teada –, ja need on juba jagunenud regioonidepõhiselt. Ma ütlen, et see analüüs tuleb, ja ma arvan, et see analüüs tuleb Siseministeeriumist. Analüüsi tegemisse kaasatakse kõiki eksperte, asjatundjaid ja neid inimesi, kellel on selles valdkonnas kogemusi.

Mis puudutab selle küsimuse sissejuhatavat, esimest poolt, siis kindlasti ei saa olla päri sellega, justkui riiki oleks pääste arvel õhemaks tehtud. Päästesse on väga palju panustatud. Nii et sellised väited ei ole ilmselt täpsed.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun kaks kohapeal registreeritud küsimust. Valdo Randpere, palun!

Valdo Randpere

Lugupeetud justiitsminister! Eesti Vabariigis venib kohtumenetlus tänapäeval tükkati aastatepikkuseks. Mind huvitab, kas Justiitsministeeriumil on kavas mingid meetmed, et viia

kohtumenetlus läbi normaalse aja jooksul. Ma olen isegi kuulnud, et kõik kohtuprotsessid võiksid lõppeda saja päevaga.

Kristen Michal

Aitäh, lugupeetud küsija! Täiesti õige, selline plaan on olemas. Uuel Vabariigi Valitsusel on ka koalitsioonileppes sätestatud, et kohtumenetlus on edaspidi sada päeva. Selleks on päris mitu ideed. Ma räägin täna ikkagi selgelt ettevalmistamisel ja idee faasis olevatest asjadest, sest pean isiklikult väga õigeks ja Justiitsministeeriumis on selline hoiak võetud, et enne kui seaduseelnõu valmis saab, me arutame selle huvilistega läbi. Üks idee on seotud sellisama küsimusega, et kohtud peavad tegelema sisuliselt Pinkertoni tööga ja otsima neid inimesi, kes ei soovi või ei taha menetlusest osa võtta. See on üks pool. Teine pool on kohtute spetsialiseerumine, sest me teame, et palju ühesuguseid menetlusi oleks võimalik märksa kiiremini lõpuni viia, kui oleks teatav spetsialiseerumine, tekiksid n-ö standardid, ühetaolised menetlused. Kolmas pool on kindlasti inimressurs. Kohtunikud on, ütleme, kohtusüsteemi tipud, aga nende taustal on ju suur hulk inimesi, kes seda tööd teevad. Kohtuametnike palgatõus ei saa kindlasti käia palju eespool üldist palgatõusu Eesti riigis, aga kindlasti see on ka üks koht, kuhu me justiits-süsteemis tahaksime panustada. Nii et nende abinõude rakendamise kaudu, mida ma pean üsna tõenäoliseks, me selle saja päevani ilmselt ka jõuame. Olen sellest rääkinud nii advokatuuri, kohtute kui ka prokuratuuri inimestega ja kõikide teiste asjaomastega. Nii naljaga pooleks ütlen, et vaid üks inimene on öelnud, et seda ei saa teha, ja üks inimene on soovitanud muuta statistikat, et siis saabub see sada päeva kiiremini. Ülejäänud on olnud nõus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal, protseduuriline küsimus!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Mina olen värske Riigikogu liige ja teie värske Riigikogu juhatause liige. Ma lugesin Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest, et infotunni küsimused peavad puudutama teemat, mida infotunnis arutatakse. Mina küll ei saanud aru,

kuidas see Valdo Randpere esitatud küsimus puudutas hädaolukorra seaduse rakendamist. Võib-olla istungi juhataja selgitab mulle.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Jah, vastab tõele, et me esitame küsimusi vastavalt teemadele, aga istungi juhatajana ei hakanud ma praegu selle küsimuse esitamise ajal vahele segama ei küsijale ega vastajale. Nii et need kolm minutit me lihtsalt täiendasime oma teadmisi.

Palun järgmine küsimus! Neeme Suur, esimene täpsustav küsimus.

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Kui hädaolukorra seadust loodi, siis Justiitsministeerium mitte ainult ei pakkunud Siseministeeriumile juriidilist teenust, vaid kujundas ka kriisireguleringi võrgustiku. HOS-i menetlemise käigus tegi Siseministeerium Justiitsministeeriumile ettepaneku, et maakondlikud kriisikomisjonid peaksid säilima. Ministeerium ettepanekut arvesse ei võtnud ja vastas, et kavandatavaid riigi halduskorralduse muudatusi arvestades on maakondliku kriisikomisjoni loomine ebaosttarbekas. Siit küsiksingi: millised kavandatud riigi halduskorralduse muudatused need olid, millele ministeerium viitas, ja millal need muudatused võiksid jõustuda?

Kristen Michal

Aitäh, hea küsija! Tegelikult pole need halduskorralduse muudatused ju midagi salapärast, vaid on ikkagi needsamad elulised muudatused, mis on juba ära tehtud ja millele ma oma eelmises vastuses viitasin. Need n-ö tegelikud töötegijad ehk siis pääste-, meditsiini- ja politseitöötajad on mingisuguse jagunemise juba üle Eesti läbi teinud. Sellest on tekkinud ka regionaalsed kriisikomisjonid. Varem oli ettekujutus, justkui peaks see tasand, kellel on ülevaade kohalikest omavalitsustest ja kõigest muust, olema maavanema ja maakonna juures. Täna on see toodud teisele tasemele, regionaalsele tasemele. Nagu ma ütlesin, Siseministeerium teeb analüüsi, kuidas see on rakendunud, kas on mingisuguseid kitsaskohti.

Kindlasti ei saa ma nõustuda ka küsimuse selle poolega, nagu oleks Justiitsministeerium hädaolukorra seaduse üle Siseministeeriumi pea valmis teinud. Minu informatsioon ütleb,

et see oli ikkagi tollaste ministrite vaheline kokkulepe, ühine poliitiline arusaamine. Ma arvan, et kui analüüsi tulemusena selgub midagi sellist, kuidas päästetööd saaks paremaks teha, siis me kindlasti kasutame seda võimalust, eeskätt kui Siseministeerium selle välja pakub. Aga ma ei saa küll nõustuda sellega, et pääste kuidagi ei toimiks või et seal oleks midagi salapärast.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur, teine täpsustav küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Tõesti täpsustav küsimus. Seaduse menetlemisel viitas Justiitsministeerium riigi halduskorralduse optimeerimise kavale. Mis kava see on, kust kohast seda lugeda saab ja kuidas selle elluviimine edeneb?

Kristen Michal

Aitäh! Ma pean vist kolmandat korda vastama sedasama. Tegelikult on see seesama igapäevane praktika, mis meil juba on. Ma oletan, et seal ei ole mingisugust varjatud kava, kõik dokumendid, mis seda puudutavad, on ju kättesaadavad. Kui te soovite mingisuguseid riigi halduskorralduse tulevikukavasid, siis ma arvan, et neid tuleb ka tulevikus ja eeskätt tuleks nende kohta küsida regionaalministrilt. Aga veel kord: selle konkreetse seaduse raames, millest me siin räägime, puudutab see eeskätt just nende struktuuride, kes on päästeoperatsioonide ja mitmesuguste sellealaste ülesannete teostajad, jagunemist regioonidepõhiselt. Varem oli justkui ettekujutus, et maavanem võtab need asjad kokku. Nagu ma ütlesin, neid maavanemaid, kes selle vastu tegelikult huvi tundsid ja sellega tegelesid, oli 15-st kolmneli. Tegelikus elus on need ammu asendunud regionaalsete või kohalike päästepealikega, kes sellega tegelevad. Kokkuvõtte on selline. Võib-olla on uus seadus rohkem elu ja, ütleme, pääste mõttes selle järgi tehtud, kuidas riik on arenenud. Nii et ma arvan, et see ei ole üldse halb.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd veel kaks kohapeal registreeritud küsimust ja rohkem seda teemat ei käsitle. Palun, Rein Randver!

Rein Randver

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud minister! Minu küsimus on rubriigist, et vana kaevu ei tasu enne kinni ajada, kui uus valmis ei ole. Teatavasti toimub kriiside reguleerimine meil ametkondade koostöös. Arvestades, et haldusreformi teema võib meil veel väga pikka aega paigal seista, ja teades, et maavanematel on Vabariigi Valitsuse seadusest tulenev kohustus korraldada kohalike riigiasutuste koostööd, kas ei oleks siis kohaliku elanikkonna turvalisuse huvides mõttekas taastada maakondlik kriisireguleerimise võimekus ja maakondlikud kriisikomisjonid?

Kristen Michal

Aitäh! Vaadake, tegelik elu on selles seaduses ka selline – ma usun, et see ei ole teile teadmata –, et päästepoolega tegelevad ikkagi päästjad ja needsamad struktuurid, mis on riiklikud. Need kriisikomisjonid, millest te räägite, tegelevad ennetustööga, tegelevad alates kohalikust tasandist kuni vabariigi tasandini välja mitmesuguste ohtude ennetamise ja tegevuste läbimõtle misega. See on tänase seaduse mõte ja see, kuidas Siseministeerium kriisireguleerimist näeb. Nii et selles mõttes ma ei julge täna öelda, et oleks mõttekas taastada maakondlik töö. Praegune struktuur toimib ja ma ei julge küll öelda, et me hakkame Päästeametit või kedagi muud jälle mingite uute põhimõtete alusel laiali lammutama.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mati Raidma!

Mati Raidma

Aitäh! Ma mõistan endiste maavanemate muret, sest see oli üks asi, mille eest maavanemad ka lisatasu said, kui mu mälu ei peta. Aga minu küsimus selle seaduse kohta on, et hädaolukorra seaduses on tsiviilhädaolukorrad ja päris selle seaduse alguses on välistatud riigikaitseolukorrad. Meil on tööplaanis ja koalitsioonileppes kindel plaan alustada rahu- ja sõjaaja riigikaitse seaduste muutmist. Tahaks küsida ministri seisukohta, et kas koos

selle pakiga tuleks võtta vaatluse alla ka hädaolukord kui selline tema kõige laiemas mõttes ja hädaolukorra seadus samamoodi integreerida uute riigikaitse baasseaduste tekstidega, mis on tulemas. Kas te suudate seostada hädaolukorda ja sõjaseisukorda, kas siin on olemas seos?

Kristen Michal

Aitäh! Ma vähemalt tean, et kui seda seadust menetleti, siis oli vahe eriolukorral ja hädaolukorral. Seda ilmselt teab ka hea küsija, mis nende vahe on. See on puhtalt terminite vahe. Eriolukorra puhul on tegemist loodusõnnetusega või mingisuguse suurema õnnetusega, aga hädaolukord on näiteks minu valdkonnast vangide massiline rahutus või midagi sellist. Nagu ma ütlesin, mina pean seaduste menetlemisel ja seaduste rakendamise järgselt heaks tavaks seaduste vastuvõtmisele eelnevat ja seaduste vastuvõtmisele järgnevat praktika analüüsi. Ma tean, et Siseministeerium teeb seda analüüsi, see seadus on olnud kaks aastat jõus ja see analüüs tuleb. Nad on lubanud, et analüüs on olemas augusti alguseks. Võib-olla oleks seda küsimust mõistlik vaadelda kogu selle analüüsi tulemusena, mis puudutab ka endiste maavanemate küsimust. Kui ette ära öelda mingisugused kivistunud hoiakud, siis ei ole ju mõtet analüüsi teha.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan kolmanda küsimuse käsitlemise.

4. KOV-ide kohustuste võtmise piirang

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise teema juurde. Täna neljas küsimus on rahandusminister Jürgen Ligile kohalike omavalitsuste kohustuste võtmise piirangu kohta. Küsimuse esitaja on Riigikogu liige Inara Luigas. Palun, teie küsimus!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Me kõik teame, et kohaliku omavalitsuse juhid valutavad pead oma tulubaasi pärast. Nii nagu viimane seaduseelnõu siin Riigikogus näitab, halvendatakse kohalike omavalitsuste tulubaasi jätkuvalt. Kuid mitte ainult see ei pane kohalike omavalitsuste juhti-

de pead valutama. Peavalu teeb nimelt veel üks selline asi. Nagu me teame, on kohalikel omavalitsustel laenu võtmise piirang 31. detsembrini s.a, siis peaks piirang ära lõppema. Kas Rahandusministeerium võib öelda või teie, rahandusminister, võite täna siin saalis öelda, et selle piirangu lõppemise järel saavad kohalikud omavalitsused järgmisel aastal laenu võtta? Juba praegu esitatakse kohalikes omavalitsustes projekte ja tehakse arengukavade täiendusi.

Jürgen Ligi

Aitäh! Ka sel aastal, ka eelmisel ja üle-eelmisel aastal võtsid omavalitsused laenu, võtsid väga palju. Nad kaasfinantseerisid europrojekte, refinantseerisid seniseid laene ja kõik oli seaduslik. Mis puudutab järgmist aastat, siis seal on vabadused suuremad. Aga ma küll väga loodan, et laenamisel ei minda uljaks. Te alustasite tulubaasist ja jõudsite sujuvalt laenamiseni. Need on ise asjad. Laen ei ole tulu, laen on see, mis tegelikult sööb tulevast tulu. Omavalitsuste suhtes ma olen endiselt pigem vaoshoitud ja manitsev: ärge unustage, et võivad tekkida probleemid. Ma ei pea teile kui kõrgeaulisele seadusandjale ja rahanduskomisjoni liikmele vist meenutama, et uuest aastast kehtib kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise seadus, kus laenureeglid on teistsugused ja painedlikumad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas, esimene täpsustav küsimus!

Inara Luigas

Aitäh! Ma täpsustaksin oma küsimust väga lihtsalt: kas see laenupiirang lõpeb?

Jürgen Ligi

Aitäh! Kõrgeauline seadusandja teab seda minust paremini. Nii et jah.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Inara Luigas, teine täpsustav küsimus.

Inara Luigas

Aitäh! Tegelikult on kohalikud omavalitsused seatud riigi, Vabariigi Valitsusega võrreldes palju raskemasse olukorda. Nagu me tea-

me, on riik võtnud endale õiguse laenata ja sellel aastal laenatakse 7,9 miljardit Eesti krooni, samas teeb valitsus sissekandeid Euroopa stabiilsusmehhanismi jne. Kas te ei arva, et kõikide nende seadustega, kõikide piirangutega ja järgmisest aastast kehtiva finantsjuhtimise seadusega piiratakse oluliselt kohalike omavalitsuste arengut ja seoses sellega finantsautonoomiat?

Jürgen Ligi

Aitäh! Mina ei paneks võlgu ja arengut ühte patta, võlad võivad olla arengule pigem takistuseks. Võlad võivad arengut takistada, nagu näitab ju kogu Euroopa kogemus. Ma ei ole teie hinnanguga nõus selles mõttes, et valitsus on võtnud endale vabaduse ja õiguse. Valitsus on finantseerinud ainult hädavajalikke riiklike kulusid, kui ajad läksid väga raskeks, aga laenama ei ole ta rutanud. Laenu on võetud ikkagi ainult investeringuteks ja tegelikult kaasfinantseerimiseks, nii nagu seda on teinud omavalitsusedki. Samas on valitsuse puhul kulud seaduste kaudu väga tugevalt seotud, omavalitsustel on manööverdamisruum eelarve seotuse poolest isegi suurem. Ma ei ütle, et neil on raha ülearu, seda ei ole kellelgi, aga valitsus lähtub kuludes tõesti väga palju just nimelt seadustest.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi selle teema juurde ei ole.

5. Kultuuri rahastamine

Aseesimees Laine Randjärv

Me läheme järgmise, viienda küsimuse juurde, milleks on kultuuri rahastamine. Vastaja on peaminister Andrus Ansip ja küsija Riigikogu liige Jaak Allik. Palun, Jaak Allik, teie küsimus!

Jaak Allik

Härra peaminister! Tuginedes Eurostati andmetele, et Eesti riik kulutab oma sisemajanduse kogutoodangust kultuurile kõigist Euroopa riikidest protsentuaalselt kõige rohkem, avaldasite Vikerraadios arvamust, et efektiivsuse suurendamine kultuurivaldkonnas võib kaasa tuua koondamisi, ning leidsite, et kultuuri veelgi rohkem investeerida pole mõel-

dav. Samas on Eurostati andmeil Eestis kultuurialal hõivatud vaid 1,8% tööturul osalejaist, millega oleme Euroopa majandusruumis alles 14. kohal, olles samal ajal kõigi kultuuritarbimise näitajate poolest aga kindlalt esikümnes. Viimasel nädalal ajakirjanduses avaldatud statistika näitab, et 2011. aasta I kvartali keskmise palga võrdluses on kultuurivaldkonna keskmine palk 19 võrreldava valdkonna seas 16. kohal, jäädes Eesti keskmisest palgast maha 167 euro ehk 2600 krooniga. Kõrgkooli lõpetanute brutopalk pärast kooli lõpetamist on kunstide alal 19 tegevusvaldkonna seas aga kõige väiksem ehk 9842 krooni.

Aseesimees Laine Randjärv

Teie küsimus, palun!

Jaak Allik

Kas te nende andmete valgusel jääte oma arvamuse juurde, et kultuurisfääri tegevust tuleks efektiivsemaks muuta ning sinna pole lisainvesteeringuid vaja?

Andrus Ansip

Aitäh! Muidugi jään ma oma arvamuse juurde, et kõigis eluvaldkondades, sealhulgas kultuurialal, on alati võimalik efektiivsust suurendada. Ma ei ole mitte mingil juhul nõus väitega, et Eesti riik tervikuna pole valmis, aga ta on valmis ühes kitsas spetsiifilises valdkonnas – kultuurisfääris. Ei, Eesti riik pole ka kultuurisfääris valmis, teda tuleb pidevalt edasi ehitada. Te nimetasite palju numbreid, aga te ei vaidlustanud kuidagi põhilist väidet, mis kõneleb sellest, et Eesti kulutab kultuurivaldkonnale protsendina sisemajanduse kogutoodangust Euroopa Liidu liikmesriikidega võrreldes kõige rohkem vahendeid. See väide on tõene, see statistika on võrreldav. Ma kasutan siin võimalust, et öelda teile ka, mille arvel siis need kultuurivaldkonda minevad suuremad kulutused tulevad. Teie küsimus Eesti Päevalehes oli, et kui haridusele kulutatakse rohkem kui Euroopa Liidus keskmiselt, riigikaitsele kulutatakse rohkem kui Euroopa Liidus keskmiselt, kultuurile kulutatakse rohkem kui Euroopa Liidus keskmiselt, mille arvel see kõik siis tuleb. Vastus on lihtne: see tuleb riigibürokraatia arvel. Eestis on riigibürokraatiat kaks korda vähem, see on kaks korda odavam kui

Euroopa Liidus keskmiselt. Põhiliselt selle arvel see tulebki.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik, esimene täpsustav küsimus!

Jaak Allik

Härra peaminister! Kindlasti olete oma välisreisidel külastanud ka kultuuriasutusi ja -üritusi. Kui te näete statistikat, mille järgi Eesti valitsemissektor kulutab kultuurile suhteliselt neli korda rohkem vahendeid kui Saksamaa ja kaks ja pool korda rohkem vahendeid kui Soome või Rootsi, kas teil ei teki siis kahtlust, et selline statistika peegeldab midagi muud kui riigi tegelikku finantspanust kultuurile, näitaks ehk hoopis eri riikide maksusüsteemide erinevust ja ajalooliselt väljakujunenud omandivahekordi kultuurisfääris? Olgu selgituseks öeldud, et institutsioonide puhul, kus riigi omavalitsuse toetus ületab 50% eelarve mahust, neid on aga Eestis selles valdkonnas valdav enamik, arvestab Eurostat valitsussektori panuse hulka ka kogu asutuse omatulu, st ka pileti müügist ja sponsoriabist laekunu. Samas aga riigivahendeist tehtavad tulumaksust mahaarvamised sponsoriabi eest kultuurisfääris, mis Eestis on ju tänu meie maksusüsteemile praktiliselt olematud, selles statistikas ei peegeldu. Enamikus Euroopa riikides on selline riiklik abi kultuurile aga üsna suure ja USA-s koguni valdava osatähtsusega.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun küsimus!

Jaak Allik

Kas teil ei teki kahtlust, et see statistika peegeldab midagi muud kui otsest riigi panust kultuurisfääri?

Andrus Ansip

Aitäh! Ei, seda kahtlust mul ei teki. Ma kutsun teid üles siiski usaldama Eurostatit. Eurostat on usaldusväärne statistikaagentuur, kes annab riikide vahel võrreldavaid andmeid, ja ei maksa arvata, et Eestit käsitletakse kuidagi teistmoodi ja just selliselt, et Eesti arvud ei ole võrreldavad teiste riikide arvudega. Seal teie artiklis, või oli see mõnes teises artiklis, oli kirjas ka see – jah, see oli ühes teises artik-

lis –, et imelikul kombel võetakse Eestis ka erakondade rahastamine kultuurisummade sisse ja ei tea, kas see kusagil mujal riigis võiks niiviisi olla, et ju see Eurostat üks kahtlase väärtusega seltskond on ja et ei nemad riike küll võrreldavalt ei kirjelda. Kõigepealt olgu öeldud, et sellest 2,3%-st 0,1% on erakondade jagu. Euroopa Liidu liikmesriikide seas jagame oma erakondade rahastamise 0,1%-ga 5.–9. kohta ning oleme sellega Taani, Soome, Hispaania ja Itaalia järel. Eurostat esitab valdavas osas kindlasti ainult liikmesriikide vahel võrreldavaid andmeid. Seda, et mõnd riiki koheldakse kuidagi hälbivalt, nii et selle riigi kulutused pole teiste riikide vastava valdkonna kulutustega võrreldavad, ei maksaks meil arvata. Küll aga ei saa seda 100%-se kindlusega väita, sest igal tegijal võib juhtuda. Aga see aegrida, millest me praegu kõneleme, ehk siis kultuuri- valdkonna rahastamine protsendina sisemajanduse kogutoodangust, see on sama pikk kui Eesti Vabariigi ajalugu ja need andmed on omavahel võrreldavad. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, härra peaminister! Palun, Jaak Allik, teine täpsustav küsimus! Tuletan meelde, et reglemendi järgi on aega üks minut, see on 60 sekundit. Sissejuhatus ja küsimus peaksid selle sisse ära mahtuma.

Jaak Allik

Lugupeetud härra peaminister! Mul on tõesti hea meel, et te valdate Eurostatit andmeid sama hästi kui mina. Ainult et te kasutate neid kallutatult. Tõepoolest, me oleme kultuuri, riigikaitse, hariduse ja keskkonnakaitse, avaliku korra kulutustelt Euroopa Liidu kolme esimese hulgas, aga see ei ole saavutatud mitte ainult riigibürokratia väheste kulutuste tõttu – see on üldse tühine arv, mis sinna läheb –, vaid selle arvel, et me oleme tervishoiu- ja sotsiaalkulutuste poolest Euroopa Liidus viimaste hulgas. Teatavasti aga esimesed heidetakse ja tagumised tapetakse, nagu ütleb eesti vana sõna. Kas valitsus on kavandanud ka mingeid abinõusid, et neid elusfääre vähemalt Euroopa Liidu keskmisele tasemele tõsta?

Andrus Ansip

Aitäh! Ega te ei teinud praegu ju ometi ettepanekut vähendada kultuuri- valdkonna ra-

hastamist ja suunata need vahendid sinna, kus heidetakse? Olgu veel kord meeldetuletuseks öeldud, et kõiki valdkondi ei saa rahastada vähemalt Euroopa Liidu keskmisel tasemel. See ei ole aritmeetiliselt võimalik. Kui me ühes valdkonnas eelisrahastame, siis teises valdkonnas peab rahastamine Euroopa Liidu keskmisega võrreldes, kui me võtame taustaks sisemajanduse koguprodukti, olema jälle tagasihoidlikum. Ma kordan veel kord: see kultuurivaldkonna, riigikaitse, sisejulgeoleku ja hariduse eelisrahastamine tuleneb suuresti ikkagi just riigi vähesest bürokraatiast. Meil on üks Euroopa Liidu kõige väiksema bürokraatiaga riike ja sellest tuleb peamine osa. Te viitasite õigesti, et jah, tervishoiu rahastamises me jääme Euroopa Liidu keskmisele alla. Ka eluase-mesektoris me jääme väga selgelt Euroopa Liidu keskmisele alla. Sotsiaalvaldkonnas on meie kulutused kriisiajal väga kiiresti kasvanud ja seal me oleme jõudnud nüüd peaaegu Euroopa Liidu keskmisele tasemele. Ehk sotsiaalkulutused olid meil pikka aega 12–13% sisemajanduse kogutoodangust ja praegu me oleme jõudnud juba 20% peale. Nii et sotsiaalkulutuste osatähtsusele me oleme jõudnud Euroopa Liidu keskmisele tasemele päris lähedale. Sealjuures ma pean ütleva, et sotsiaalkulutusi on suurendatud nii, et nende toime on olnud päris hea, mis väljendub suhtelise vaesuse kiires vähenemises.

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud peaminister, küsimusele vastamise aeg on lõppenud. Aitäh! Rohkem küsimusi sellele teemale ei ole.

6. Tööpuudusest Ida-Virumaal

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise küsimuse juurde, see on tööpuudusest Ida-Virumaal. Vastata on palutud taas peaminister Andrus Ansipil ja küsija on Riigikogu liige Jevgeni Ossinovski. Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Eelmisel nädalal avaldati värsked andmed tööpuuduse kohta Ida-Virumaal ja ootuspäraselt selgus kurb tõsiasi, et piirkonna tööpuudus on endiselt Eesti kõrgeim – 15,5%.

Kuid veelgi muret tekitavam on see asjaolu, et ligi pool 12 000 Ida-Viru töötust elab ainult ühes linnas, nimelt Narvas. Ühelt poolt soodustab selline olukord kindlasti ebaseaduslikku majandustegevust, näiteks salakaubavedu, aga veelgi olulisem on, et pikemas plaanis on sellel väga tõsised sotsiaalsed tagajärjed, mis riik peab ühel hetkel sotsiaalsüsteemi kaudu kinni maksma. Kas te ei arva, et riik peaks võtma erakorralisi meetmeid olukorra vastutustundlikuks lahendamiseks, ja millised need võiksid olla?

Andrus Ansip

Aitäh! Nii nagu Eestis tervikuna on tööpuidus ja töötute arv vähenenud, on need vähenenud kiiresti ka Ida-Virumaal. Alles eile me saime Eurostatist andmed, mis kõnelevad sellest, et kõige kiiremini on Euroopa Liidus tööpuidus vähenenud just nimelt Eestis. Kuid jah, Ida-Virumaal on tööpuidus Eestis kõige suurem. Siinjuures ma küsiksin, kes meil Narvas võimul on? Miks siiani pole midagi ette võetud, et muuta ka Narva ja Kohtla-Järve ettevõtjatele atraktiivseks? Sest ainult investeringud, ettevõtjad on need, kes töökohti loovad. Riigi panus Ida-Virumaal on ka praegusel kriisiajal olnud märkimisväärne. Me suuname valdava osa oma vahenditest, nii töötukassa kui ka Sotsiaalministeeriumi vahenditest, mis on mõeldud töötute ümberõppeks, tööhõive parandamiseks, Ida-Virumaale. Aga terve piirkonna atraktiivseks muutmine – see saab sündida ainult kohalike omavalitsuste, riigi ja ettevõtjate koostöös.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Jevgeni Ossinovski, esimene täpsustav küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Ma arvan, et võib-olla ei ole väga sobiv süüdistada kohalikke omavalitsusi, sest tegemist on demokraatlikult valitud organiga. Kas te võiksite siiski öelda, kuidas riik saaks aidata ettevõtluskeskkonda parandada? Täpsemalt ma küsiksin ühe sisuka punkti kohta koalitsioonileppes, nimelt EAS-i tööstusinvesteringute Ida-Virumaale suunamise kohta. Valitsuse tegevuskavas on selle punkti täitmise tähtjaks märgitud 2012. aasta teine kvartal. Arvestades olukorra tõsidust, kas valitsusjuht

ei pea otstarbekaks anda majandusminister Juhhan Partsile korraldus tuua selle punkti täitmine juba sellesse aastasse?

Andrus Ansip

Aitäh! Iga asi omal ajal. Ega kõiki algatusi ei ole võimalik rakendada juba homse kuupäevaga. Et kasutada vahendeid efektiivselt, tuleb vahendite kasutamine enne põhjalikult läbi kaaluda. Kui eesmärk on lihtsalt demonstree-rida, et riik on vahendeid kulutanud, ja mitte eeldadagi seda, et saavutatakse ka tulemus, siis muidugi võib kiirustades otsuseid langetada. Aga kuna Eesti maksumaksja ressursid on piiratud, siis ma sellisest tegevusest hoiduksin.

Teile meeldetuletuseks ütlen, et ka Vabariigi Valitsus on demokraatlikult valitud, aga sellest ei pea teie kindlasti tegema järeldust, et Vabariigi Valitsust ei või kritiseerida. Võib küll. Aga te olete sellega ka suurepäraselt alustanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun kaks kohapeal registreeritud küsimust. Vaatame, kas jõuame. Esimene küsi-ja on Raivo Järvi.

Raivo Järvi

Suur tänu, hea juhataja! Mu küsimus haakub viimase küsimusega. Olen värske Narva bastionide toetusrühma liige ja sealsetest aruteludest on välja tulnud, et *summa summarum* saab just nimelt Ida-Virumaa kõikvõimalike toetuste näol riigi käest oluliselt rohkem raha, kui saavad teised maakonnad. Kas te võite laias laastus öelda, kas see vastab tõe ja mil- line on see vahekord muude Eesti regiooni- dega?

Andrus Ansip

Aitäh! Mis puudutab tööhõivet ja tööpuudust, siis kindlasti vastab informatsioon tõe- le, aga vastavat statistikat mul praegu käepärast ei ole. Samas mööngem siiski, et vaatamata kül- lalt märkimisväärsetele kulutustele, mida töö- tukassa on teinud ja mida Sotsiaalministeerium on teinud selleks, et tööpuudust vähendada, on selles regioonis tööpuudus endiselt kõige suu- rem üle kogu Eesti.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Mihhail Stalnuhhin, viimane küsimus!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Mina või härra Ossinovski?

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Mihhail Stalnuhhin! Ma andsin teile sõna.

Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud härra peaminister! Majanduslik loogika on selline, et omatulud tulevad kohali- kul omavalitsusel tulumaksust, tulumaks ole- neb töökohtadest ja keskmisest palgast. See tähendab, et iga omavalitsus on töökohtade loomisest huvitatud. Ei ole ühtegi võimalust, mida Narva linn oleks konkreetselt käest lask- nud, et seda protsessi toetada. Kas teie praegu siin Riigikogu saalis väidate, et just meie ole- me need, kes pidurdavad tööhõive arendamist Ida-Virumaal ja konkreetselt Narvas? Kas te tahate seda öelda?

Andrus Ansip

Ma tahan öelda seda, et investeringud ar- mastavad ausat ja läbipaistvat asjaajamist, in- vesteeringud armastavad väga madalat kor- ruptsioonitaset. Kahjuks Ida-Virumaa Eesti võrdluses sellega silma ei paista ja see pee- geldub omakorda ka piirkonda tehtud vähestes investeringutes. Kohalikud omavalitsused, kui rääkida laiemalt, mitte ainult Ida-Virumaa kontekstis, on eelkõige huvitatud elanikest, kes maksavad tulumaksu. Paraku on Eestis tähel- datav see tendents, et kohalikud omavalitsused püüavad oma territooriumile meelitada võima- likult rohkem elanikke, kes maksavad kohali- kule omavalitsusele tulumaksu, aga töökoha loomise mure jätab nad naaberomavalitsu- sele. Seda me näeme väga ilmekalt just nimelt siin Harjumaal Tallinna ümbruses, kus prob- leemid on ilmselged.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Lõpetan infotunni. Näen, et mitmed käed on püsti. Teema on kindlasti see, et Jev- geni Ossinovski ei saanud oma teist täpsusta- vat küsimust esitada. Infotunnis on juhataja otsustada, kellele ta võimaluse annab. Praegu aeg lihtsalt pärssis neid võimalusi, ja et oma

küsimuse saaksid esitada võimalikult mitmed inimesed, sai tehtud see valik.

Täna valitsusliikmeid, täna küsijaid! Me läheme oma päevaga edasi.

Istungi rakendamine

Aseesimees Laine Randjärv

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame Riigikogu täiskogu I istungjärgu seitsmenda töönädala kolmapäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Palun, Heljo Pikhof!

Heljo Pikhof

Lugupeetud juhataja! Austatud kolleegid! Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimel on mul au anda Riigikogu menetlusse sotsiaalhoolekande seaduse § 22² täiendamise seaduse eelnõu, mis hoiaks edaspidi toimetulekutoetuse ja lapsetoetuse lahus. Kuni 2005. aastani ei läinud riiklike peretoetuste seaduse alusel maks-tav lapsetoetus toimetulekutoetuse määramisel arvesse. Sestpeale peetakse seda aga süvavaeste, mitte kõrgepalgaliste tõiseks tuluks. Selle-sisulise eelnõu esitasid sotsiaaldemokraadid ka paar aastat tagasi, aga toona poetas parempool-ne enamus meie ettepaneku vargsi kõige ta-gumisse lauasahatliisse kalevi alla. Suunis selli-seks käitumiseks tuli ilmselgelt valitsuselt. Just seal pandi sotsiaaldemokraatide muudatusette-panekule käsi ette, tuues ettekäändeks, et see võtvat inimestelt ära isu otsida tööd ja muu-daks töötamise majanduslikult mõttetuks. Sot-siaaldemokraadid ei jaga seda arvamust. Ole-me jälginud Reformierakonna viimaste kuude retoorikat ja meile näib, et nad on ka ise oma toonasest eksimusest aru saanud. Me anname neile, st kõigile paremerakondadele, ka Isamaa ja Res Publica Liidule võimaluse viga paran-dada ning sotsiaaldemokraatide eelnõu Riigi-kogus menetlemisel toetada. Rõhutan: tegutse-da tuleb kiiresti, sest paljud pered on püsti hädas. Aeg ei oota. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Yana Toom!

Yana Toom

Proua eesistuja! Austatud Riigikogu! Keskerakonna fraktsiooni nimel annan Riigikogu menetlusse ravikindlustuse seaduse muutmise

seaduse eelnõu. Lühidalt selle sisust. Praegu elab Eestis üle 83 000 inimese, kellel ei ole ravikindlustust. Nende seas on inimesi, kes küll töötavad ja kelle eest makstakse sotsiaal-maksu, kuid seadus ei näe ette sotsiaalmaksu summeerimist ning seetõttu ei ole neil ravi-kindlustust. Eelnõu eesmärk on tagada isikule, kes saab töövõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel töö- või teenustasusid, ravikindlustus ka juhul, kui tema eest makstakse iga kuu sot-siaalmaksu summeeritult vähemalt eelarveaas-taks riigieelarvega kehtestatud kuumääras. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Olga Sõtnik!

Olga Sõtnik

Lugupeetud proua juhataja! Head kolleegid! Koos mitme kolleegiga Keskerakonna frakt-sioonist annan üle arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile. Arupärimine käsitleb domeenireformi ja Eesti Interneti Sihtasutuse tegevust. Eelmisel näda-lal avalikustas Eesti Interneti Sihtasutus eelmi-se majandusaasta aruande, millest saime teada, et kokku on uue korra järgi registreeritud um-bes 60 000 domeeni. Füüsilised isikud on kõi-gist domeeninimedest registreerinud vaid 10%. Samuti saime teada, et eelmisel aastal olid or-ganisatsiooni tulud kokku 13,2 miljonit krooni, sh tennis Eesti Interneti Sihtasutus umbes viis miljonit krooni kasumit. Saime teada ka seda, et sihtasutuse palgakulud kokku olid eelmisel aastal küllaltki suured, need moodustasid 38,6% kogu eelarvest. Lähtudes sellest taha-megi ministri käest küsida mõningaid küsi-musi ning vahetada mõtteid interneti ja meie domeeninduse üle. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem eelnõusid ega arupärimisi üle anda ei ole. Olen Riigikogu juhatusel nimel vastu võtnud kaks eelnõu. Riigikogu juhatus otsustab nende menetlusse võtmise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse kohaselt. Olen vastu võtnud ka ühe arupärimise. Kui arupärimine vastab Riigikogu kodu- ja töökorra seaduses sätestatule, edastab Riigikogu esimees selle adressaadile viivitamata.

Läheme teadete juurde. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid: Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud kinnisasja omandamise kitsendamise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on maaelukomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on keskkonnakomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud Riigikontrolli seaduse ja audiitortegevuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail esitatud Riigikogu otsuse "Kaitseväe kasutamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmisel õhuturbemissioonil Islandil" eelnõu, mille juhtivkomisjon on riigikaitsekomisjon; Vabariigi Valitsuse s.a 30. mail algatatud Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu põhikirja ja konventsiooni 2010. aasta muutmise aktide ratifitseerimise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on majanduskomisjon.

Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise justiitsminister Kristen Michalile.

Riigikogu liikmed moodustasid esmaspäeval kasakate toetusrühma ja eesti keele võõrkeelena õpetamise toetusrühma ning eile, teisipäeval moodustati laste ja perede toetusrühm.

Head kolleegid! Teeme kohaloleku kontrolli.

Hetkel on kohalolijaks registreeritud 91 Riigikogu liiget, puudub 10.

1. Koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu (51 SE) esimese lugemise jätkamine

Aseesimees Laine Randjärv

Head Riigikogu liikmed! Me asume tänase päevakorra arutamise juurde. Eile jäi meil pooleli Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud koduomanike maamaksust vabastamise

seaduse eelnõu arutelu. Me jätkame läbirääkimistega. Palun kõnepulti Valdo Randpere, Reformierakonna fraktsiooni esindaja! Kolm minutit juurde, kokku kaheksa minutit.

Valdo Randpere

Lugupeetud kolleegid! Eile siin kodualuse maa maamaksu kaotamise debatti kuulates tekkisid mul mõned mõtted ja ma tahtsin neid teiega jagada. Ma teen seda siis nüüd.

Reformierakond on kodualuse maa maksust vabastamise eest võidelnud viimased kolm aastat. Ma olen seda teemat Tallinna Linnavalikogu liikmena korduvalt üles võtnud, sest, tõele au andes, ja see tuli ka eile debatis päris selgelt välja, vähemalt üks põhjus selle teema tõstatamiseks on olnud Tallinnas toimunud maamaksu, ütleme, groteskne käsitlus. 2008. aastal tõstis Tallinn maksumäära 2,5-kordseks. Põhjendus: raha oli vaja Tallinna varustamiseks veevärgi ja kanalisatsiooniga. 2010. aastaks olid need tööd tehtud, millest Tallinn ka suure rõõmuga raporteeris, aga maamaksu-määra ei vähendatud. Nüüd siis ongi käes aeg, et me teeme selle koos oma koalitsioonipartneritega ära. Seekord juba riigi tasemel.

Minule see idee meeldib ja ma toetan seda ideed järgmistel põhjustel. Esiteks, maamaksu kaotamine kodualuselt maalt on õige ja õiglane idee. See soosib kõiki koduomanikke. Ma olen tõsiselt üllatunud selle üle, et sotsiaaldemokraadid ja Keskerakond nii innustunult selle vastu siin võitlevad. Kas tõesti saab see, mis on hea kõigile Eesti koduomanikele, kuidagi kahjustada teid või teie valijaid? Mina sellest, ütlen päris siiralt, aru ei saa.

Eile tekkis ka küsimus, kas kodualuselt maalt maamaksu kaotamine on kuidagipidi sotsiaalne meede või ei ole. Põhimõtteliselt on siin ka see dimensioon, kuna see puudutab, nagu öeldud, kõiki koduomanikke. Ka neid, kes elavad korteris. Eile siin saalis Urve Palo ja täna infotunnis Viktor Vassiljev seadsid kahtluse alla, kas korteriomanikud ikka maksavad maamaksu või nad ei tee seda. Juba eile, kui Urve Palo oma küsimuse esitas, vaatasin ma arvutist oma maksuteadet, et olla täpne ja ettevalmistatud. Mul on Tallinna kesklinnas väike kahetoaline korter, ei midagi luksuslikku, ei midagi suurt, päris väike tavaline kahe-toaline korter. Ma maksan selle eest sel aastal maamaksu 75 eurot, see on peaaegu 1200

krooni. 1200 krooni iga inimese või majapidamise kohta ei ole väga väike summa. Mina kindlasti sotsiaalabi ei vaja ja minu puhul seda sotsiaalse meetmena käsitleda ei saa, aga vaatame teistpidi. Te väidate, et seal ei ole sotsiaalabiga midagi tegemist. Räägime näiteks ühest teisest 1200 kroonist Tallinna näite põhjal. 1200 krooni ehk 75 eurot on täpselt see summa, mida Tallinn maksab pensionäridele nn pensionilisana. See meede on Tallinna eelarves arvestatud sotsiaalhoolekande kulude hulgas. Kui see on sotsiaalmeede, siis miks ei ole sotsiaalmeede kodualuse maa maksust vabastamine ja see kokkuhoid, mis ka korteromanikel sellest tekib? Kusjuures ma võin teile lubada, et me ei tee maamaksuvabastusest sellist kaameli läbi nõelasilma ajamist, nagu Tallinn on teinud selle pensionilisa kättesaamise puhul. Nii keeruliseks see kindlasti ei lähe.

Kolmandaks meeldib mulle see idee sellepärast, et kodualuse maa maksust vabastamine ei vähenda kohalike omavalitsuste tulusid. Riik kompenseerib kohalikele omavalitsustele saamata jäänud tulu. Kuidas see täpselt toimuma hakkab, see selgub hiljemalt 2013. aasta riigieelarve käsitlemisel. Meil on küll kava teha juba selle aasta jooksul see mehhanism selgeks. Seniks, kallid kolleegid, ärge raisake oma limiteeritud ja defitsiitseid küsimusi sellele, et kord korra järel küsida, kas see kohalikele omavalitsustele kompenseeritakse. Seda kinnitas teile siin nädala alguses peaminister, seda on kinnitanud isegi Jürgen Ligi, seda kinnitan mina ja seda kinnitavad kõik koalitsioonipartnerid. Kohalikud omavalitsused selle meetme tõttu raha ei kaota. Nii et ärge muretsege.

Neljas põhjus, miks mulle see meede meeldib. Meie ettepanud maksuvabastus on lihtne ja arusaadav kõigile peale opositsiooni. Ka eile heitis opositsioon meile ette, miks meil pole kinnisvaramaksu, et välismaal on kinnisvaramaks ning küll see on hea ja kõrge. Lembit Kaljuvee vist isegi tuletas meelde oma Kanada onu, kes maksab igas kuus rõõmsalt 300 dollarit ega suuda ära tänada õnne, et ta seda teha saab. Minul ei ole ühtegi onu, eriti ei ole mul ühtegi onu Kanadas. Küll aga olen elanud mõne aasta Rootsis ja võin teile rääkida Rootsist, suure maksukoormusega riigist. Kuni 2008. aastani kehtis seal kinnisvaramaks, mis oli 1%

kinnisvara hinnangulisest väärtusest, mis omakorda pidi olema umbes 75% selle turuväärtusest. Sellele oli küll peale pandud piirang: kinnisvaramaks ei tohtinud Rootsis sel ajal ületada 4% leibkonna sissetulekutest. Alates 2008. aastast seda süsteemi muudeti. Kinnisvaramaks on nüüd kommunaalmaks, mis on 0,75% kinnisvara hinnangulisest väärtusest. Aga on kehtestatud lagi: see maks ei tohi kellelgi olla suurem kui 6000 krooni maja või 1200 krooni korteri eest. Isegi Rootsis on siin lagi peale pandud. Meil praegu mingit piirangut ega lage ei ole. Meie teeme nüüd selle natuke teistpidi ära, aga põhimõtteliselt ka meie vabastame sellega inimesed oma kodu eest nii kõrge maksu maksmisest, et tuleks majast välja kolida.

Loomulikult leian ka mina, et on tähtis, nagu iga teise seaduse puhulgi, et selle seaduse tekst oleks täpne, korrektne ja normitehniliselt laitmatu. Ma mõnan, et siin vajab see eelnõu veel pisut kohendamist. Asja teeb komplitseeritaks see, et selline seadusmuudatus puudutab ka paljusid teisi seadusi ja õigusakte. Nendevahelised seosed on vaja tuvastada enne, kui praktikas hakkavad vead ilmnema. Keerukaks teevad selle eelnõu näiteks kaasomandi, maa sihtotstarvete, elukoha registreerimise küsimused jm.

Aga veel kord ja lõpetuseks: selle asja sisu on õige ja õiglane. Maamaks ei tohi olla inimeste kodude konfiskeerimise instrument. Me teeme sellest eelnõust nii sisult kui ka vormilt hea seaduse. Te võite selles kindlad olla. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kallo Keskerakonna fraktsiooni nimel! Kolm minutit juurde, kokku kaheksa minutit.

Kalev Kallo

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Paljud meist on täna siin sunnitud tegelema arusaamatust tekitava paarileheküljelise segase tekstiga, millel ei ole midagi ühist tavapärase seaduseelnõuga. Selle kohta ei oleks isegi eelmise valitsuse palju näinud justiitsminister julgenud öelda, et tegemist on ühe väga hea seadusega. Tundub, et teatud piinlikkust on tundnud ka tema parteikaaslased, sest ühe algatajana on märgitud lihtsalt Reformierakonna

fraktsioon, millele järgneb allkiri. Nime pole julgetud juurde kirjutada. Ilmselt on loodetud, et ehk kõik allkirja ei tunne. IRL-i puhul seda hirmu ei ole, sest siin on tegemist soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse täiendamise karastunud autoriga.

Idee on iseenesest hea ja koduomanikele kindlasti meeldiv ning mis saabki selle vastu olla, aga selle idee elluviimiseks oleks võinud ju seaduseelnõu teha. Kas koalitsioonil ei ole siis tõesti ministriumide aparaadis enam kompetentseid ametnikke? Opositsioon peab oma eelnõusid ise omast tarkusest tegema, aga ka meie leiame võimaluse asjatundjatelt nõu küsida. Ma ei hakka peatuma ortograafia- ja sõnavigadel, mis ei lubaks ka põhikoolilõpetajale üle rahuldava hinde panna. Räägime sisulistest vastuoludest, mis algavad pihta juba pealkirjast "Koduomanike maamaksust vabastamise seadus". Seda seadust pole seni olemas, aga eelnõu esimene paragrahv räägib maamaksuseaduse muutmisest, mida see seadus sisuliselt ka tähendab. Nimetagem seda siis nii. Sellele on tähelepanu juhtinud ka rahandusminister oma kirjas. Maamaksuseadust täiendatakse ainult ühe punktiga, millel on piisavalt suur mõju kohalike omavalitsuste tulubaasile, seda loomulikult vähendamise suunas, nagu see eelneval ja praegusel koalitsioonil tavaks on saanud.

Kas me leiame seletuskirjast mingit mõjude analüüsi? Loomulikult ei leia. Kas me leiame seadusest kohalikele omavalitsustele kaotatud tulude kompenseerimise mehhanismi? Loomulikult ei leia, sest seda ei kavatsenud teha, erinevalt eelkõneleja lubadustest. Soovitatakse lugeda seletuskirja, mis kubiseb sellistest lüürikavaldkonda kalduvatest ilukirjanduslikest väljenditest nagu "ebanormaalne", "ebamoraalne" jne. Sealt ei leia midagi, mis asjalikult seletaks seaduse teksti ja seaduse kehtima hakkamisest tulenevaid tagajärgi. Eriti naljakas tundub olevat seletuskirja punkt 6, aga naljakas on see ainult esmapilgul. Sellesse punkti ongi üsna varjamatult kirjutatud see, mis kohalike omavalitsusi tegelikult ees ootab. Selle esimene lause kõlab nii: "Seaduse rakendamise ees ei kaasne otseseid riigieelarvelisi kulusid ega tulusid." Edasi on lisatud lüürikat: "Seadusemuudatuse mõju kohalikele eelarvetele on Rahandusministeeriumi hinnangul ca

17 miljonit eurot, mis kaetakse riigieelarvelistest vahenditest." Minu küsimusele rahanduskomisjonis, miks ei ole seaduses ette nähtud kompensatsioonimehhanismi, vastas rahandusminister: "Kes ütles, et üldse kompenseeritakse?" Ta lisas, et lugegu ma seletuskirja kuenda punkti esimest lauset, millest oli juttu eespool.

Kuna tegemist on koalitsiooni tegelikku kavatsust kõige täpsemalt väljendava lausega, kordan seda siin veel kord: "Seaduse rakendamise ees ei kaasne otseseid riigieelarvelisi kulusid ega tulusid." Me ei ole saanud ühtegi vastust kompenseerimismehhanismide ega allikate kohta. Vastused on olnud puikleivad ja mitte-midagiütlevad. Kas kompenseeritakse praeguste tulude arvestuses, kas võrdse kohtlemise printsiibi alusel kõigile omavalitsustele võrdse määraga või mingi muu valemi alusel – kõik küsimused on jäänud vastusetta.

Küsime: miks? Vastus on väga lihtne. Sellele pole lihtsalt mõeldud, sest seda ei kavatsenud teha. Mitte ainult Keskerakonna fraktsioonile, vaid ka rahandusministrile on selles eelnõus palju arusaamatut, mis ilmneb tema rahanduskomisjonile saadetud kirjas. Ajapuhuse tõttu ei ole siin võimalik tervikuna analüüsida tehnilisi ja sisulisi küsimusi, millele eelnõust vastust ei leia. Näiteks, mis saab siis, kui koduomanik üürib osa oma kodust välja ja saab üüritulu? Mis saab siis, kui kodualune maa ei ole elamumaa, vaid maatulundusmaa? Mis saab siis, kui kodu on kaasomandis jne?

Toon välja ühe poliitilise hinnangu rahandusministri kirjas: "Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi punkti 12 kohaselt suurendatakse kohalike omavalitsuste tulubaasi autonoomsust. Elamualuse maa maamaksust vabastamine vähendab oluliselt kohalike omavalitsuste tulubaase ning tulubaasi autonoomsust."

Mis tahes maksude kaotamine on vaieldamatult väga meeldiv unistus, aga esitatud paberis puudub igasugune terviklik arusaam tagajärgedest ja rakendustest. Sellest lähtuvalt teeb Keskerakonna fraktsioon ettepaneku eelnõu 51 esimest lugemist mitte lõpetada ja eelnõu menetlusest välja hääletada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Rannar Vassiljev Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana! Kolm minutit lisaks, kokku kaheksa minutit.

Rannar Vassiljev

Head kolleegid! Taas on meeldiv võimalus alustada kiitusega. Kui ma eelmine kord sain kiita eelmise koosseisu rahanduskomisjoni, siis seekord on hea võimalus kiita rahandusministrit väga sisulise ja parteipoliitikavaba hinnangu eest sellele eelnõule. Üldiselt peavad sotsiaaldemokraadid oluliseks pigem sisu kui vormi, kuid selle eelnõu normitehnilisi reegleid eirav poliitiline pealkiri võtab väga ilusasti kokku selle eelnõu sisu ja kvaliteedi. Ma arvan, et tulevikus oleks seadusloome huvides mõistlik sellist parteipropagandat ja eelnõu seletuskirja stilistiliselt lahus hoida. Tõenäoliselt tuleks see kasuks ka eelnõu seletuskirja autoritele, nii on kindlasti lihtsam keskenduda rohkem sisule ja vähem vormile.

Me saame sellest kaheleheküljelisest seletuskirjast teada igasuguseid huvitavaid mõtteid. Saame teada, et siiani Eestis kehtinud ja tegelikult, lähtuvalt sellest eelnõust, veel vähemalt peaaegu kaks aastat kehtiv maamaks ei ole mitte ainult ebanormaalne, vaid ka ebamoraalne, destrukttiivse ühiskondliku toimega, Eesti sotsiaalset taustsüsteemi arvestades eaproportsionaalne meede jne. Kui see eelnõu peaks seaduseks saama, siis kehtib see maks veel vähemalt aastani 2013. Kui selline koletu maks Eestis olemas on, miks see siis seni kehtinud on ja miks seda kohe ära ei muudeta?

Samuti pakub juba eelnevas sõnavõtus mainitud seletuskiri rahanduslikus mõttes üsna uuenduslikku lähenemist: selle eelnõu rakendamise eest ei kaasne riigieelarvelisi kulusid, samas lubatakse kohalikele omavalitsustele riigieelarvest kompenseerida 17 miljonit eurot. Kahtlemata on see praeguseid loogikapiire üsna avardav mõttekäik.

See on tõesti ilus, emotsionaalne, ilukirjanduslikult üsna nauditav, kuigi tõesti, nagu mainitud, olulisi grammatikapõhimõtteid mitte sada protsenti järgiv tekst. Samas ei keskendu see ka olulistele küsimustele. Näiteks, miks tiheasustusel paiknevates elurajoonides, mis asuvad küll vallas, aga ei ole ei alevikud, alevid ega vallasisesed linnad, peaks maksust vabastama kaks hektarit, samal ajal kui alevikes ja alevites on see piir 0,15 hektarit? Samuti, miks vabastada selle seaduse mõttest tulenevalt maksust ärimaa, kui kinnistu sihtotstarve on näiteks elamu- ja ärimaa ning sinna on mõne linlase elukoht registreeritud? Juba on

mainitud teemat, miks vabastada maamaksust ka teeniv kinnistu või kinnisvara ehk see kinnisvara, mis on üürile antud.

Kohalikest omavalitsustest rääkides on oluline, kuidas piirata võimalikku ümberregistreerimiste lainet. Päris palju on räägitud sellest, et see on seotud maamaksuga. Tegelikult on see teema omavalitsuste jaoks tunduvalt laiem. Nimelt muutub elanike registrisse registreerimise järgi teatavasti ka füüsilise isiku tulumaksu laekumine. See maks on omavalitsuste jaoks kõige suurem tuluallikas. Me ei ole ka selle kohta saanud ei seletuskirjast ega hiljem ei analüüsi ega mingit selgitust.

Väga palju on räägitud sellest, kas, kuidas ja mis tingimustel hakatakse kohalikele omavalitsustele kompenseerima saamata jäävat tulu, kas see on siis otseselt maamaksu laekumise vähenemise tõttu mingil hetkel saamata jäänud tulu või lähtutakse mingitest muudest olemasolevatest rahastamisallikatest, sellisel juhul ei tulene see päris täpselt sellest saamata jäävast tulust. Selle kohta on siit puldist ja rahanduskomisjonis (küll mitte seletuskirjas, kuna see ei kajasta seda) kõlanud üsna vastakaid arvamusi või mõtteid.

Samuti on oluline, kas, mil määral ja kuidas mõjutab see maksumuudatus kogu kinnisvaraturgu ehk mis saab kinnisvara hinnast, kui väheneb praeguste omanike motivatsioon realiseerida kinnisvara, mida nad ei kasuta. See tähendab sisuliselt seda, et pakkumine turul väheneb, mis majandusloogika järgi tähendab hinnatõusu.

Need on kõik küsimused, millest me seletuskirjast ega hiljem antud kommentaaridest ei ole päris täpselt aru saanud.

Nagu eelnõu seletuskiri lugejale kuulutab, peaks igal reeglil ja seadusel olema eesmärk ja mõte. Selle seaduseelnõu puhul jääb see pisut arusaamatuks. Seletuskirja kohaselt on eesmärk, arvestades Eesti sotsiaalset taustsüsteemi, vähendada sotsiaalset ebavõrdsust ja suurendada jätkusuutlikkust. Kindlasti saaks selle 17 miljoni euro ehk vanas rahas 270 miljoni krooniga seda oluliselt efektiivsemalt teha. Eriti kummaline on selline sotsiaalpoliitiline või sotsiaaltoetuslik meede nende erakondade poolt, kes on koalitsioonileppesse kirjutanud, et sotsiaalvajadusi tuleks rahastada maksude kogumisest, mitte maksude kogumata jätmisest. Selle loogika järgi võttes on see üsna

vastuoluline lähenemine. Kui tõesti on olemas selline raha nagu 17 miljonit eurot, aga ei teki häid mõtteid, kuidas sellega sotsiaalprobleeme lahendada, siis Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on alati nõus siin nõu ja jõuga appi tulema. Võib vabalt meie poole pöörduda.

Kokkuvõtteks ütlen, et tõenäoliselt oleks kõige ausam ja õiglasem, kui esitajad selle eelnõu sellisel kujul tagasi võtaksid. Kuna seda tehtud ei ole, siis on Sotsiaaldemokraatlikul Erakonnal väga keeruline sellise kvaliteediga eelnõu toetada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kuna Eesti Keskerakonna fraktsioon on teinud ettepaneku eelnõu 51 esimesel lugemisel tagasi lükata, siis me valmistume hääletusprotseduuriks.

Panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku Eesti Reformierakonna fraktsiooni ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni algatatud koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu 51 esimesel lugemisel tagasi lükata.

41 poolt ja 51 vastu, erapooletuid ei olnud. Keskerakonna fraktsiooni ettepanek ei leidnud toetust.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määrän muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. juuni kell 12.

2. Riigikogu otsuse "Euroopa Investeeringispanga ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu (49 OE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde. Teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Investeeringispanga ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Valitsus esitleb eelnõu, millega soovitakse an-

da riigigarantiid Euroopa Investeeringispanga ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule. Põhja-Eesti Regionaalhaigla soovib laenata Euroopa Investeeringispangalt pikaajaliselt 43,5 miljonit eurot. Eesmärk on kaasrahastada Euroopa Regionaalarengu Fondi finantseeritud projekti "SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla juurde- ja ümberehitus". Riigigarantii antakse 52,2 miljoni euro ulatuses, mis katab võetava laenu põhimaksud, intressikulud, võimalikud viivised ja trahvid. Laenu tagasimaksete tähtaeg on 2035. aasta ning intressimäär kuue kuu EURIBOR + 0,3%. Euroopa Investeeringispanga pakutud laenu tingimused on kommertspankade tingimustest märkimisväärselt soodsamad. Laenu saab välja võtta nelja aasta jooksul, millele järgneb viieaastane põhisamaksute puhkus.

Seoses riigigarantii andmisega sõlmib Eesti Vabariik PERH-iga garanteerimislepingu. Riik annab selliseid garantiisid, tuleb rõhutada, vaid erandjuhtudel. Praeguse seisuga on ettevõtete riigigarantiiga laenude jääk kümme miljonit eurot. Viimati andis Riigikogu garantii 2009. aastal KredExi ja Euroopa Nõukogu Arengupanga vahelisele laenule. Valitsus otsustas toetada riigigarantii andmist, kuna tegemist on piirkonna kõrgeima ravietapi haiglagaga, võetud laen on vajalik struktuurivahenditest finantseeritava projekti lõpetamiseks ja sellega on arvestatud ka RES-is ehk riigi eelarvestrateegias. Tuleb rõhutada, et tegu on haiglavõrgu struktuurse reformi osaga ja eesmärk on siiski ravikvaliteedi tõhusust parandada.

Rahandusministeeriumi hinnangul on PERH garantiiperioodi kestel piisavalt maksejõuline. PERH-i finantsprognosis näitavad, et haigla suudab tagada nii ERF-i projekti rahastamiseks võetavate suuremahuliste laenude teenindamise kui ka piisavalt investeerida, et tagada haigla põhitegevuse jätkusuutlikku majandamist.

Garantiiga ei kaasne riigile otseseid rahalisi väljaminekuid. Garantii sõlmimine ja administreerimine ei too kaasa olulisi lisakulutusi ning kulutused on võimalik katta eelarvega Rahandusministeeriumile eraldatud vahenditest. Kui kasutusele on võetud kogu laenusumma (43,5 miljonit eurot), laekub tuluna riigieelarvesse garantiipremia.

Eesti Vabariigi põhiseaduse kohaselt on eelnõu otsusena vastuvõtmiseks vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Teile on mõni küsimus. Palun, Maret Maripuu!

Maret Maripuu

Aitäh! Hea minister! Riigigarantiisid antakse erandjuhtudel. Mul on väga hea meel, et üks tervishoiuasutus on selle garantii saanud. Kuid lisaks PERH-ile on Eestis veel kaks kõrgema etapi haiglat: Tartu Ülikooli Kliinikum ja Tallinna Lastehaigla. Samuti käivad mitmes keskhaiglas renoveerimistööd. Seletuskirjas on toodud kümme põhjust, miks PERH selle riigigarantii sai. Kui teised raviasutused vaatavad oma investeerimisvõimalusi ja nad vastavad nendele kümnele punktile, kas siis on ka teistel haiglatel lootust saada riigigarantiid?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ärgu väga lootku. Nagu ma rõhutasin, annab riik neid garantiisid ainult erandjuhtudel. Ka selle garantiiga seoses olid meil pikad vaidlused. Mis puudutab peamist analoogi, Tartu Ülikooli Kliinikumi, siis tema on juba varem analoogselt käsitletava rahastuse saanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ettekandjale ei ole. Palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Eiki Nestori!

Eiki Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Rahanduskomisjon arutas seda eelnõu esmaspäeval härdas üksmeeles ja konsensuse vaimus. Kõik toetasid valitsuse esitatud ettepanekut. Komisjonis toimunud räägin niipalju, et küsimusi oli ainult üks. Nimelt, mõni aasta tagasi tehti ka üks samm ühe haigla ehitusel, mis tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi mõttes oli kindlasti väga hea otsus. See toimus Pärnu haigla ehitusega seoses. Rahanduspoliitiliselt oli tookord pakutud lahendus totaalne profaansus. Nimelt arvestati ka siis sellega, et see haigla hakkaks oma tulubaasist ehituskulusid kinni maksma. Paar aastat hiljem tõmmati lihtsalt sellele kõigele kriips peale ja

unustati ära. Seetõttu tekkis ka selle eelnõu puhul loomulik küsimus, kas Põhja-Eesti Regionaalhaigla on võimeline ise nende endi võetud kohustusi täitma. Rahandusministeeriumi ametnikud koos ministriga veensid meid, et on. Siin pole ka midagi imeks panna, juba seetõttu, et kindlasti on Põhja-Eesti Regionaalhaigla käive mitu korda suurem kui näiteks mõnel teisel haiglal.

Pean oma kohuseks komisjoni nimel teile meenutada, selleks juhuks, kui te seda seletuskirjast üles ei leia, et Eesti Vabariigi põhiseaduse § 104 punkti 15 järgi on selle eelnõu otsusena vastuvõtmiseks, kui me lõpphääletusele läheme, vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust. Ainult sellisel juhul saab see eelnõu otsuseks.

Menetluslikud otsused on järgmised: täna esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 3. juuni kell 12. Komisjon püüab selle otsuse võimalikult ruttu vastu võtta. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Küsimusi ettekandjale ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Euroopa Investeerimispanka ja sihtasutuse Põhja-Eesti Regionaalhaigla vahelisele laenule riigigarantii andmine" eelnõu 49 esimene lugemine lõpetada.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. juuni kell 12.

3. Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste ning investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu (45 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Tänane kolmas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste ning investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 98 lõike 1 kohaselt on eelnõu esimesele lugemisele

esitatud muudetud kujul. Palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Selle eelnõuga soovitakse uuendada e-raha asutuste suhtes kehtivaid regulatsioone. Need põhinevad Euroopa Liidu direktiivil. Muudatuste tulemusena väheneb e-raha asutuste halduskoormus ja lihtsustub raha väljaandmise alustamisega seotud tegevus. Muudatused seisnevad eelkõige järgmises. Kõigepealt, algkapitalinõue ehk asutamisel vajaminev algkapital väheneb 1 miljonist eurost 350 000 euron. E-raha asutust on võimalik asutada ka osühingu vormis, seni oli lubatud ainult aktsiaseltsi vorm. Lihtsustatakse ka nõudeid selle kohta, kus e-raha asutus oma raha võib hoida. E-raha asutus võib tegelda ka muude tegevusaladega peale e-raha väljaandmise, näiteks laenuandmisega. Selgemaks ja arusaadavamaks muudetakse e-raha definitsioon. Selle definitsiooni alla läheb e-raha, mida hoitakse ettemakstud kaartidel või muudes elektroonsetes kanalites, mis on talletatud arvutisserverisse või mille puhul on tegemist muul tarkvaralahendusel põhineva e-rahaga. Täpsustatakse e-raha väljaandmise ja tagasivõtmise aluseid, mis parandavad tarbijate kaitset. Muudatuste kohaselt saab tarbija õiguse igal ajahetkel vahetada e-raha reaalseks rahaks. E-raha väljastamiseks on vaja Finantsinspeksiooni või muu Euroopa Liidu liikmesriigi järelevalveasutuse tegevusluba. Finantsinspeksioon ei ole seni ühelegi isikule Eestis e-raha asutuse tegevusluba välja andnud. Põhjusi selleks on mitu: Eesti on kaardimaksete kasutamise poolest Euroopas esirinnas ja ka e-pangandus on meil väga heal tasemel. Need on ilmselt määravad põhjused. Meil lihtsalt puudub selleks tugev vajadus. Peab küll ütleva, et teisteski riikides ei ole e-raha olnud väga populaarne. See on ka põhjus, miks seda regulatsiooni on liberaliseeritud.

Kokku võttes ütlen, et selle regulatsiooni lõdvendamise mõjud Eestis ei ole kergesti prognoositavad, aga võimalused muutuvad soodsamaks, see on kindel. Eestis, peab mainima, on ka praegu teiste liikmesriikide e-raha asutusi, aga need oma teenuseid siiski massiliselt ei paku. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale küsimusi ei ole. Ma palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Inara Luigase!

Inara Luigas

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Eelnõu oli rahanduskomisjoni päevakorras 30. mail. Algatajana esines rahandusminister Jürgen Ligi. Selgitusi oli andmas ka Rahandusministeeriumi finantsturgude osakonna juhataja Thomas Auväärt.

Eelnõu eesmärk on tänapäevastada e-raha väljastamise ja kasutamise regulatsioon ning viia see kooskõlla Euroopa Liidu direktiiviga 2009/110/EÜ. 27. mail esitas Rahandusministeerium sellele seaduseelnõule ka lisa. Muudatused olid seotud investeerimisfondide tegevusega ja selle vastavusse viimisega Euroopa Liidu direktiiviga.

Rahanduskomisjonis puudutati järgmisi teemasid. Küsiti, millised juriidilised vormid võivad e-raha väljastada ehk emiteerida. Esialgu oli Eestis võetud rangem seisukoht e-raha väljastamise kohta ja õigus selleks anti ainult aktsiaseltsidele, kuid nüüd võivad e-raha emiteerida ka osühingud. Küsiti, kas e-raha väljastada ja teenuseid osutada saavad ka fiktiivsed isikud. Rahandusministeeriumi esindajad selgitasid, et ka eelnevad seadused, mis on käsitletud rahapesu, on korrastanud õiguskorda nii, et fiktiivsete isikute nimel teenuseid osutada enam ei saa ja teenuste osutamisel tuleb teha kliendi isikusamasuse tõestus. Samuti küsiti, kas Eestis on olemas asutusi, kes e-raha väljastavad. Nii seletuskirjast kui ka seletustest koorus välja, et e-raha väljastavaid asutusi Eestis ei ole. Küsiti, milline on kohalike omavalitsuste võimalus e-raha kasutada. Sellele vastati, et näiteks ühistranspordi korraldamisel võiksid omavalitsused e-raha kasutada.

Rahanduskomisjon langetas järgmised otsused: saata eelnõu esimesele lugemisele muudetud kujul, võtta eelnõu päevakorda 1. juunil ja esimene lugemine lõpetada ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 6. juuni kell 18. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek

on Vabariigi Valitsuse algatatud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse ja sellega seonduvate seaduste ning investeerimisfondide seaduse muutmise seaduse eelnõu 45 esimene lugemine lõpetada.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 6. juuni kell 18.

4. Vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (39 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Asume tänase neljanda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Selle eelnõuga soovitakse alates 1. jaanuarist 2012 lõpetada erimärgistatud vedelkütuse kasutamine paiksetes mootorites ning kaevandus-, metsandus- ja ehitustööl. Reformi eesmärk on vähendada pettusi, suurendada riigieelarve tulusid, vähendada administreerimiskulusid ja halduskoormust ning muuta majandusharude toetamine eesmärgipärasemaks ja vajaduspõhisemaks. Praeguse süsteemi kohaselt lubatakse erimärgistatud kütust kasutada peaaegu kõigis valdkondades, kus direktiiv seda lubab. Kütuse põletamise mahu järgi toetuste jagamine ei ole aga põhimõtteliselt moraalne ega efektiivsust toetav. Nende valdkondade toetamine, võib öelda, on tekkinud analoogia tõttu põllumajanduse toetamisega, aga põllumajanduse puhul on teatavasti tegemist väga laialdaselt subsideeritava majandusharuga, teiste puhul ei ole olukord samasugune. Arvestades väheste eranditega maksusüsteemi, mis meil on, oleme olnud erakordselt helded, heldemad kui Euroopa Liidu liikmesriigid keskmiselt. Praktika on näidanud, et see läheb aina kallimaks. Peale kasutusala laiendamise on ka tarbimine üha suurenenud. Soodusmäär on muutnud erimärgistatud kütuse tarbijale oluliselt odavamaks ja see ei aita kindlasti kaasa energiasäästule. Olemasolev süsteem on toonud kaasa ka suuri administreerimiskulutusi

Maksu- ja Tolliametile. On teada, et tarneahela kontroll on päris keeruline, on vaja teha reide ja palju muid toiminguid, et väärkasutamist vältida.

Kokkuvõtvalt öeldes on eesmärk kütuse värvimine üldse lõpetada. Samas on teatud sektorites, näiteks põllumajanduses, toetuskeemid vajalikud, ka elumajade kütmise puhul tuleb lahendus leida. Mõtteid siin on. Toetuskeemide väljatöötamisega tegelevad praegu Põllumajandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Seega, me tuleme sügisel siia uue regulatsiooniga, kus on käsitletud ka kompenseerimisviise, seda neil aladel, kus kompenseerimine mõistlik tundub. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimusi. Palun, Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Härra minister! Tegelikult on ju tegemist maksude tõstmisega. Te ütlesite, et kütuse erimärgistamine on kavas ära kaotada. Rahandusministeeriumi andmetel on tegemist 70 miljoni euroga ehk üle miljardi krooniga aastas. Paljud erialaliidud on pöördunud komisjoni ja Rahandusministeeriumi poole, öeldes, et nad ei toeta seda eelnõu. Mida te neile ütlesite?

Jürgen Ligi

Aitäh! Lühidalt vastan ma, et ma ei toeta neid. Ma ei häbene ütelda, et tegemist on tõepoolest teatava maksu tõstmisega, teistpidi öeldes, teatud maksusoodustuse äravõtmisega. Ma olen võib-olla kümme, võib-olla viisteist aastat rääkinud, et fossiilse kütuse põletamise soosimine ei tohi olla ühegi majandusharu toetamise viis. See on ebamoraalne ja see pärsib ka efektiivsust. Ma olen sedasama rääkinud ka toasooja käibemaksu tõstmise puhul ega häbene seda juttu. Ma arvan, et see on aus mäng. Makse tuleb siiski koguda ja kogutud maksudest tuleb rahastada sotsiaalkulutusi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kalev Kotkas!

Kalev Kotkas

Täna, proua eesistuja! Austatud ettekandja! Seaduseelnõus puuduvad üleminekusätted, mis reguleeriksid juba soetatud kütusevaru kasutamist peale 1. jaanuari 2012. Kas pead võimalikuks mingi üleminekuaja sätestamist, et õiguslikul alusel ostetud sinine kütus saaks ka peale 1. jaanuari ära kasutatud?

Jürgen Ligi

Aitäh! See on tegelikult huvitav küsimus. Me vajame neid sätteid juhul, kui me kavatsime edasi kontrollida selle kütuse kasutamist ja rikkumiste eest karistada. Ma ei ole selle peale tulnud, et me peaksime sunniaparaati edasi tööl hoidma, et kuidagi tõrjuda kunagi soetatud varusid. Aga kaalume seda. Eelnõu menetlemise käigus me saame seda kõike kaaluda. Meenutan, et tubaka puhul me oleme seotud maksumärkidega ja seetõttu oleme andnud teatud üleminekuaja. Kütuse puhul tähendab mõistlik lähenemine minu arust seda, et piiri panevad ka mahutid, neid ei ole ju lõputult palju. Aga see on hea küsimus. Polegi ise selle peale mõelnud. Ma arvan, et ametnikud on selle üle rohkem pead murdnud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Lembit Kaljuvee, teine küsimus!

Lembit Kaljuvee

Aitäh, proua juhataja! Hea minister! Kütuseaktsiisi puhul on üks ideoloogiline aspekt see, et raha, mis aktsiisiga korjatakse, läheb teede ehituseks ja remondiks. Kaevandused ja karjäärid ehitavad ise oma teed ja hoiavad need korras. Mille arvel nad seda teevad?

Jürgen Ligi

Aitäh! Eks nad teevad seda oma laekunud müügituludest. Ka see on mul korduvalt kommenteeritud teema. Ma pean põhimõtteliselt valeks sellist aktsiisiseaduse sätet, mis seob kütuseaktsiisi ainult asfaldi panekuga. Fossiilse kütuse põletamisel on väga ulatuslikud mõjud looduskeskkonnale, loodusressurssidele jne. Me ei peaks tegema nägu, et seda tehakse lihtsalt selleks, et asfalti panna. Me oleme ikkagi 21. sajandis ja peame tunnistama, et selle sajandi lõpuks on enamik fossiilsest kütusest ära põletatud, kliima palju soojem ja pinged

kõvasti üleval. Seda kõike selle tagajärjel, mida me siin sajandeid oleme harrastanud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Mul on hästi lihtne küsimus. Mulle meeldib teie argument efektiivsusest. Tahan teada, kuidas on lood nende teatud kütusesoodustustega teistes Euroopa riikides. Ei tohiks juhtuda nõnda, et meie ettevõtted satuksid ebasoodsasse konkurentsiolukorda.

Jürgen Ligi

Aitäh! Me analüüsim seda. See on ka üks põhjus, miks me oleme asja esitanud kahes etapis. Nende ettevõtete puhul on üsna selgelt tegemist siseturule suunatud käibega, mitte olemuslikult subsideeritavate aladega. Teatud valdkonnal on lisakulud, teatud valdkond, mis seal salata, peab hinda tõstma, aga see hinnakomponent on minu arust aus, siin ei ole mingit ebamoraalsust ega kiusu sees, see läheb keskkonna ja ressurside säästmiseks. Kes natukene arvutab, see näiteks leiab, et säästlikum mootor on parem, võib isegi rahaliselt võita. Ma muidugi teoretiseerin, aga eesmärk on suunata tarbijaid säästlikule käitumisele. Aktsiisi põhiline mõte on see: mitte lihtsalt raha koguda, vaid suunata tarbijaid ja tootjaid säästlikule käitumisele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud minister! Meeldib see teile või mitte, aga põllumajanduses erimärgistatud kütuse kasutamine tänu toetuskeemidele tõenäoliselt siiski jätkub. Põllumajanduse ja maaeluga on tihedalt seotud metsandus ja kalandus. Mida te arvate, ega teie suhtumine ja käsitus ei sea sellise reformi puhul metsandust ja kalandust ebavõrdsesse konkurentsiolukorda?

Jürgen Ligi

Aitäh! Metsandus on valdkond, kus ma sellist asja sugugi ei kardaks. Meie eelis on metsa olemasolu. Metsandusse me ju ka riiklikult

sekkume. Siin on võimalusi, millest on selle eelnõuga seoses räägitud, näiteks koormuspüürangute ülevaatamine. Ma ei ole küll otsust vastust saanud. On olemas erametsatoetused, ka järgmises eelnõus on sees üks väike tulumaksukergendus. Ega metsamehed lisakuludest ei pääse, aga mina ütlen, et see oleks jälle ebamoraalne etteheide, kui keegi väidab, et metsandus ei koorma teid, kui just teede koormamine on teema. Ülessõngitud metsateed on üks koledamaid asju meie looduskeskkonnas ning suured metsaveoautod üks tõsine koormus teedele ja suur risk liiklusohutusele. Ma arvan, et metsanduses me peame otsima ikkagi teistsuguseid lahendusi kui see. Kalanduse puhul me sügisel vaatame täpsemalt, kuidas neid asju korraldada. Ma küll ei arva, et kalanduses oleks hinnakonkurents peamine. Peamine konkurents on ikkagi seotud kvootide ja püügiõigustega, järjest rohkem suundub konkurents sinna, ja konkurents on oluline ka töötlemise kvaliteedi puhul. Lihtsalt see, et saaks kala odavamalt kätte, ei ole kalameeste tegelik tulevik, sest kalaressursid vähenevad.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tarmo Tamm!

Tarmo Tamm

Härra minister! Ma esitan ka küsimuse metsatööstuse kohta. Kas te saaksite oma Euroopa Liidu kolleegidele rääkida, et nad talitaksid samamoodi, nagu näeb ette teie ideoloogia, millele väga palju ei saagi vastu vaielda? Tegelikult jäävad Rootsi ja Soome ikkagi eelis- seis, sest metsatööstuses kasutatakse seal odavamalt kütte- ja küteliiki.

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma saan seda kindlasti teha niipea, kui see teema jõuab rahandusministrite kokkusaamise päevakorda. Maksustamisküsimused on seal arutelu all, kahjuks maksusoodustuste teema liiga harva. Olen kohtumisel Euroopa maksuvolinikuga teda veennud, et sellised tarbimismaksuerandid tuleks keelata. Need rikuvad ühisturu toimimist ja soosivad ka raiskamist. Need on tegelikult peaaegu alati sotsiaalselt valesti suunatud. Ta on mind pikalt kuulnud ja siis on vastanud, et jah, ta on täiesti nõus.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Täna on meil arutelu all kaks maksueelnõu. Üks räägib vedelkütuse erimärgistamise seadusest ja teine täiendavast tulumaksusoodustusest. Kui me vaatame nende seaduste mõju, siis näeme, et mõlema seaduse mõju on 70 miljonit eurot. Ühe mõju on muidugi plusspoole pealt, see puudutab vedelkütuse erimärgistamise seadust, teise mõju on aga riigieelarve mõttes miinuspoole pealt. Kas see tähendab seda, et selle tulumaksusoodustuse rahastamine, kui valitsus lubab aastal 2015 langetada tulumaksu määra 1%, toimub just nende valdkondade arvel ehk laevaliikluse, raudteevadude, kütte-, sooja- ning elektritootmise arvel?

Jürgen Ligi

Aitäh! Te olite nende valdkondade mainimisel vist natuke ebatäpne, aga hea küll. Sügisel vaatame kõiki valdkondi koos. Üldiselt, kui soovite, võib ka nii öelda. Aga ärge soovige. Kui te siiski nii ütlete, siis pidage meeles, et roheliste maksureformide üks baasstsenaarium on vähendada tulumaksu ja suurendada keskkonnamakse. See on täpselt see, mis siin toimub, kui te neid muidugi niimoodi siduda tahate. Meie nii ei sidunud, meie sidusime valituslubadused ja programmilised kavad ühte tabelisse, kus olid tulud ja kulud. Ma olen alati pidanud väga tähtsaks seda, kust raha tuleb. Ka see maamaksutüli on tegelikult suuresti sellest väga suurest tähtsustamisest tulnud. Mulle on väga tähtis, et fossiilse kütuse põletamise eest oleks olemas maks, ja ma kaitsen seda. Tulumaksuküsimus on majanduskeskkonna küsimus ja siin on koalitsioon otsustanud teha mitte maksusoodustuse, vaid maksukergenduse. Oleme sõnakasutuses täpsed.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Austatud härra rahandusminister! Põllumajanduse ja üldse maaelu toetamiseks on kindlasti palju meetmeid. On n-õ hektaripõhiseid toetusmeetmeid, on toodangupõhiseid meetmeid, on utetoetusi ja iga-

suguseid muid asju, mis soodustavad meie maaelu. Kõik need toimivad. Erimärgistatud kütuse kasutamine oli üks toetusliik, mis toetas maamajanduslikku tööd kui sellist, töö tege- mist. Ma olen nõus, et fossiilse kütuse põleta- mine ei ole võib-olla kõige parem võimalus. Aga metsanduse ja põllunduse tööd on tihti omavahel segunenud. Minu tutvusringkonnas teevad kõik metsamehed põllutööd ja põllume- hed teevad metsatööd. Kuidas me saaksime toetada maamajanduslikku tööd niimoodi, et me suudaksime need tööd üksteisest eraldada?

Jürgen Ligi

Aitäh! Majanduslikult tasuvat tööd ei peagi toetama. See on esimene asi, mida ma ütlen. Töö peab ise olema majanduslikult mõttekas. Aga mida te täpselt mõtlesite? Ma püüan aru saada. Kui te kahtlustate, et siin jäävad alles erinevad regulatsioonid, mis hakkavad üksteist segama, siis sellega me saame sügisel hakka- ma. Selle põllu-metsamehe puhul, kellel on üks põllu-metsatraktor või kaks sellist trakto- rit, kaob värvimine lihtsalt ära, aga põlluma- jandusliku tootmise eest hakkab saama toetust. Võib-olla hakkab ka erametsatoetust saama, me ei tea seda. Mida ma oskan selle kohta rohkem öelda? Eks maal tööhõive tekitamine ole üks lõputu probleem, mida ükski ühiskond pole minu arust rahuldavalt lahendanud. Kipub ikkagi olema nii, et töökohad tekivad linnades- se. See tähendab regionaalpoliitikas lõputut pingutamist, aga see ei tähenda, et me anname seal suuremad saastamisvõimalused. See kind- lasti ei ole maal töökohtade loomise instru- ment.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Ester Tuiksoo, teine küsimus!

Ester Tuiksoo

Täna, proua juhataja! Austatud minister! Kas te planeerite erimärgistusega kütuse aru- telule osalema kutsuda ka erialaorganisatsioo- nid, näiteks kalurite või metsandusorganisat- sioonid?

Jürgen Ligi

Aitäh! Mis puudutab kompenseerimissüs- teemi, siis olen ise kaks korda erinevates olu- kordades põllumeestelt selle kohta küsinud ja saanud toetava vastuse, et jah, teeme teistpidi.

Mulle see väga meeldis. Ma ei oleks ka põllu- majandusministrit ilmselt ilma põllumeeste toetuseta paati saanud. Aga oletame näiteks, et Keskerakond tuleb kunagi võimule. Kas ta siis küsib tulumaksu maksjatelt, kas need tahavad kõrgemat tulumaksu, ning kutsub maksumaks- jate liidu kohale ja küsib: "Kuulge, me tahame nüüd 40%-list tulumaksu. Eks ju, te olete nõus?" Kui seda tehakse, siis ma kardan, et vastus on eitav. Teatud distantse üldiste otsuste ja sellise väga isikliku kasu vahel peaks sea- dustes eksisteerima. Aga erialaorganisatsiooni- dega on olnud väga palju suhtlemist, nii kirja- likku kui ka otsesuhtlemist.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Valeri Korb!

Valeri Korb

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud minister! Kuna teema, mida me täna arutame, on seotud ka elektrienergia tootmisega, tahan küsida, härra minister, kas te võite prognoosida, mis aastal võiks alata teine etapp, millest te varem rääkisite.

Jürgen Ligi

Aitäh! Teine etapp käivitub samal ajal. Me peame lihtsalt lähenema nendele kahele asjale erinevalt, seda põhjusel, et maksutõus ilma kompensatsioonita peab olema varakult ette öeldud, see on hea tavaga kooskõlas. Tavaolu- korras peab head tava järgima, kriisiolukorras võib silma ka kinni pigistada, nagu Riigikogu on seda teinudki. Neile aladele, mis saavad kompensatsiooni, me ei pea nii vara ette ütle- ma. Me murrame praegu pead skeemide üle. See on ka töökorralduslikult palju keerulisem. Ametnikud vajavad lisaagea.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Ahaa! Eiki Nestor, palun!

Eiki Nestor

Vabandust! Ma vaatasin, et üks küsija on veel, aga eksisin. Sa lubasid Soome ja Rootsi ministritele rääkida, et ei tea, kas neilgi neid erandeid vaja on. Nad suure tõenäosusega kuu- lavad su ära ja ütlevad, et kena oli kohtuda. Seetõttu ma küsin, mis siis selles ikka nii kent- sakat on, kui me maksusoodustuste abil oma

ettevõtteid toetame. Minu meelest nii ehitusmaterjalitööstus kui ka metsatööstus konkureerivad Soome ja Rootsi nende tööstustega, kes jäävad mõnes mõttes paremasse olukorda.

Jürgen Ligi

Aitäh! Soome ja Rootsi ministritega ma kohtun vähemalt korra kuus. Võin kirjeldada vestlusi Soome ministriga toidu käibemaksu alandamise teemal. Ma ei tea, kas mina nii kurje sõnu kasutangi kui tema. Siiski, ilmselt kasutan veel kurjemaidki. Aga meie seisukohad langesid sada protsenti kokku: see on täiesti vale viis sotsiaalseid probleeme lahendada. See ei alanda hinda ja see, kui hind ajutiselt alaneb, ei aita tegelikult niipalju vaeseid kui rikkaid. Maksusoodustuste koha pealt mõtlevad rahandusministrid ikka väga ühtemoodi. Ei saa kurta. Aga te küsisite veel midagi. Mis see võis olla? Kas ikkagi peaks seda tegema ja kas nad on konkurendid? Ausalt öeldes on hulk asju, mis on nendel keerulisemad kui meil. Võime nimetada erinevat tulumaksukoormust, mis on ikkagi mäekõrguselt madalam. Ilmselt on ka maamaks madalam, aga ma võin siin eksida, ma ei ole praegu tabelitest seda uurinud. Paljude tootmiskulude poolest on meil ikkagi niivõrd suur konkurentsieelis, et ole ainult mees ja tee. Aga kui ebaefektiivsust looduse saastamisega kinni mätsitakse, siis see ei peaks kellelegi meeldima.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Nüüd tõesti rohkem küsimusi ei ole. Ma palun kaasettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerdi!

Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Rahanduskomisjoni päevakorras oli vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 17. ja 30. mail. Eelnõu algatajate esindajana tutvustas eelnõu rahandusminister Jürgen Ligi. Ta selgitas, et erimärgistatud kütuse maksuerandite süsteemi kaotamine toimub kahes etapis, kusjuures teine etapp tähendab, et teatud valdkondadele pakutakse otsetoetusi.

Komisjoni liikmetel ülemäära palju küsimusi ei olnud. Küsiti reformi teise etapi ja kompenseerimise kohta. Eelnõu algataja selgitas, et kompenseerimismehhanism töötatakse välja selle aasta jooksul. Selleks ajaks, kui

erimärgistamine lõpeb, on süsteem olemas. Seda süsteemi töötatakse välja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Põllumajandusministeeriumi ning Rahandusministeeriumi koostöös. Komisjonis küsiti veel kord üle, miks üldse sellist muudatust tarvis on. Eelnõu algataja sai jälle selgitada, et seaduse muutmise eesmärk on luua toetusüsteem, mis lähtub enam vajadusest ja eesmärgipõhisusest. Samuti on eesmärk vähendada administreerimiskulusid ja halduskulusid, ka suurendada riigieelarve tulusid ja ära hoida maksupettusi. Olemuslikult ei ole selline toetuskeem, mis on üles ehitatud sellele, et toetust saab see, kes rohkem fossiilset kütust tarbib, tõesti eesmärgipärane. Tuletati meelde eelmist talve, kui talunikud ei saanud minna erimärgistatud kütust kasutavate traktoritega teid puhastama. Küsiti, mis sellest saab. Eelnõu algataja sai selgitada, et see probleem laheneb, kuna erimärgistamine kaob ja põllumajanduslikku tootmist hakatakse toetama eraldi toetusmehhanismiga. Küsimus oli ka eelnõu vastuvõtmise aja kohta, selle kohta, kas see aeg ei ole liiga lühike. Siin oli võimalik selgitada, et eelnõu jõustub 1. jaanuarist 2012 ja etteteatamise aeg on täiesti piisav. Oligi kõik.

Ma ise informeerisin komisjoni sellest, et enne esimest lugemist toimus väiksemas ringis kui terve komisjon (kõik komisjoni liikmed ei saanud osaleda) kohtumine metsatööstuse liiduga. See kohtumine oli päris pikk ja paljusid teemasid hõlmav. Metsatööstuse liidu probleemid olid muidugi mõistetavad, sest iga valdkond, kus toetus ära kaob, on häiritud. Nad tõid argumentidena välja selle, et mõnes naaberriigis, Rootsis ja Soomes, on olemas mitmed toetuskeemid, samas Leedus ja Lätis jällegi ei ole. Seega rõhusid nad konkurentsiküsimusele. Me saime selgitada, et Eestis tuleb arvestada sedagi, et ettevõtetel on näiteks soodsam tulumaksusüsteem, mida Soomes ja Rootsis ei ole. Arutelu oli pikk, ma ei hakka kõike siin ette kandma. Ma arvan, et kohtumine oli igal juhul vajalik. Kui täna esimene lugemine lõpetatakse, siis eelnõu esimese ja teise lugemise vahel me kindlasti kohtume ka teiste erialaliitudega.

Komisjon langetas otsuse võtta eelnõu päevakorda 1. juunil ja esimene lugemine lõpetada (selle otsuse poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget). Komisjon tegi otsuse määrata

muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 3. juuni kell 12 (selle otsuse poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget). Komisjon tegi ka otsuse pärast esimese lugemise lõpetamist teha ettepanek võtta eelnõu teine lugemine Riigikogu päevakorda 8. juunil (selle otsuse poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget). Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal, esimene küsimus!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Te ütlesite oma ettekandes, et te kohtusite kitsamas ringis ka metsameeste esindajatega. Võib-olla valgustate, milline oli metsameeste esindajate seisukoht selle eelnõu kohta.

Aivar Sõerd

Aitäh! Tegelikult olid lisaks metsatööstuse liidu esindajatele kohtumisele kutsutud kogu rahanduskomisjon ja erametsaliidu esindajad. Nagu ma ütlesin, kõik komisjoni liikmed ei saanud osaleda, sellepärast oli osalejate ring väiksem. Aga loomulikult on valdkonna esindajate mure mõistetav. Iga valdkond, kus on kasutatud maksuerandit, soodsamat maksurežiimi, on erandi kaotamisest häiritud. Aga kohtumisel tuli välja huvitav tõsiasi. Liidu hinnangul on näiteks tonnaaž, mis on ka meie metsatööstuse ettevõtjatele probleem (meil on lubatud maanteel liikuda 44-tonniste veokitega, Soomes on piirmäär 60 tonni), konkurent-siküsimus ja niivõrd häiriv, et nad pidasid seda isegi samaväärse kaaluga piiranguks. Me kuulasime ära ka muid muresid. Aga nagu ma ütlesin, valdkonna esindajad on häiritud, et soodustus ära kaob. Kuid jällegi, riik lihtsalt ei pea mõistlikuks mitte väga eesmärgipäraste toetuskeemidega jätkata. Praegune süsteem on riigile kaunis kulukas, samas kui eesmärki piirata fossiilse kütuse kasutamist, mis on samuti aktsiisi rakendamise eesmärk, täidab keh-tiv skeem vähesel määral. Kõik need teemad olid meil muidugi päevakorral.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Eiki Nestor, teine küsimus!

Eiki Nestor

Aitäh! Hea kolleeg! Sa oled tänuväär-selt teinud seda tööd, mille eelnõu algataja jättis tegemata, ehk oled kohtunud eri ühingute esin-dajatega. Mul on väga hea meel, et sa selle tonnaažinäite töid. Kui hinnata seda soodus-tust, mis ära kaob, ja võimalust sõita 44-ton-nise veoki asemel 60-tonnisega, mis tähendab, muuseas, ka suuremaid kulutusi tee-ehituseks, siis kuidas seda keskkonna seisukohast hinna-ta? Ühel juhul me keskkonnakaitses võidame. Kas teisel juhul kaotame?

Aivar Sõerd

Me kuulasime valdkonna esindajate seis-u-kohad ja argumendid ära. See oli nende üks mure. Aga selle küsimuse käsitlemine väljub rahanduskomisjoni pädevusest, pigem võiks see olla majanduskomisjoni teema. Tegelikult ei olnud see teema komisjonis isegi laual mitte. Kõik valdkonna esindajate argumendid tuleb muidugi ära kuulata. See oli nende üks murekoht, lisaks erimärgistamise mehhanismi kadumisele.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal, teine küsimus!

Priit Toobal

Aitäh! Ma küsin eneseharimiseks: kas ma saan õigesti aru, et eelnõu järgi on võimalik sellise absurdse olukorra tekkimine, et kui ma hommikul künnan traktoriga põldu ja paaki jääb kütust ning kui ma õhtul tahan sellesama masinaga metsast puitu välja vedada, siis tege-likult peaksin ma vahepeal paagi tühjaks lask-ma ja sinna teistsugust kütust sisse panema? Saan ma õigesti aru või valesti?

Aivar Sõerd

Ma arvan, et te saate valesti aru. Sellepärast et kui see eelnõu jõustub (kui te nii otsustate), siis erimärgistamine ju kaob. Nii et ei saa enam tekkida olukorda, kus talunik ei saa selle traktoriga, millega ta teeb põllutöid, avalikult kasutatavale teele minna.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Neeme Suur, teine küsimus!

Neeme Suur

Aitäh, proua juhataja! Hea ettekandja! Rahandusminister ütles ka, et maksundus on oluline ja sotsiaalprogrammide elluviimiseks on vaja makse koguda. Teie ütlesite, et erimärgistusega kütus on riigile kulukas soodustus, mille maksumus on 70 miljonit eurot. Kas nüüd antakse seesama 70 miljonit eurot teiste vahenditega, paremate meetodite abil ettevõtluse või majanduse toetamiseks tagasi või võetakse see raha majanduse toetamisest välja ja me tegelikult nõrgestame Eesti majanduse konkurentsivõimet laiemas mõttes?

Aivar Sõerd

Ma arvan, et nii üksüheselt praeguse süsteemi puhul riigile tekkivat hinnangulist kulu ja tulevikus, 1. jaanuarist 2012 rakendatava toetuskeemi mahtu võrrelda ei saa, sest toetuskeemide alla läheb eelnõu eesmärgi järgi väiksem arv valdkondi, kui praegu on valdkondi, kus erimärgistatud kütust kasutada võib. Need mahud ei ole kindlasti võrreldavad. Aga kuidas põllumajanduses, kalanduses ja teistes valdkondades, mis on eelnõus märgitud – reisijate ja kaupade raudteevedu, soojusenergia ja elektrienergia tootmine, rahandusminister mainis ka kodukatlaid –, see hakkab toimuma, mis tingimustel, need mehhanismid töötatakse välja selle aasta jooksul.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Inara Luigas!

Inara Luigas

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Hea kolleeg Priit Toobal küsis, kuidas hakkab toimuma erimärgistatud kütuse kontroll, ja te vastasite, et pärast selle seaduse jõustumist ei hakkagi kontrolli toimuma, vaid on lihtsalt üks kütus, mida hakatakse kasutama. Aga ma toon samasuguse näite: kui ühel tööpäeval teeb põllumees neli tundi tööd põllul ja peale lõunapausi läheb metsa, kas siis hakkab tööle selline mehhanism, et hommikul töötatud nelja tunni eest ta saab kompensatsiooni, aga õhtul töötatud nelja tunni eest ta enam kompensatsiooni ei saa?

Aivar Sõerd

Aitäh, austatud küsija! Te oleksite muidugi võinud selle küsimuse esitada rahanduskomis-

jonis. Ma vist hakkam praegu reglementi rikkuma, kui ma räägin teemadest, mida komisjonis ei käsitletud. Aga ma arvan, et selline näide on natukene kunstlikult konstrueeritud ja praktikas see kindlasti probleem ei ole. Vastupidi, kui möödunud talvel tekkis eluline küsimus, et lumetormiga ei saanud põllumajandustööde jaoks kütusega varustatud traktorid minna maanteed puhastama, siis sellise olukorra see eelnõu kindlasti lahendab.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Vabandust! Palun natuke kiiremini reageerida! Palun, Peeter Võsa!

Peeter Võsa

Aitäh, hea eesistuja! Ettekandjale on mul selline küsimus: kas ma võin siit saalist lahkudes viia oma valijatele rõõmusõnumi, et nüüd nad võivad sinist kütust kokku osta, sest peale seaduse jõustumist võib ka sinise kütusega maanteedel sõita ja seega on see majanduslikult täiesti kasulik samm?

Aivar Sõerd

Aitäh! Ma arvan, et see on väga halb nõuanne, et nad oma raha ei tea mille alla kinni paneksid. Kindlasti on palju kasulikumaid investeerimiskohti kui erimärgistatud kütus. Aega erimärgistatud kütuse kasutamiseks on piisavalt, 2012. aasta lõpuni kindlasti. Kuidas üleminek hakkab toimuma, kuidas jääke lubatakse kasutada, mis tingimustel, sellele rahandusminister vastas. Ta tõmbas paralleeli tubaka maksumärkidega. Need tingimused töötatakse kindlasti välja ja nendest antakse varakult teada, et kellelgi ei tekiks halva soovitusel tagajärjel põhjust ebamajanduslikke otsuseid teha.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Nüüd tõesti rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Palun kõnetooli Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Proua juhataja! Head kolleegid! Minu teada oli erimärgistatud kütuse teema Rahandusministeeriumis arutusel Siim Kallase ajal, kui taheti see aktsiisisoodustus ära kaotada. Kui Harri Õunapuu minister oli, siis ta küsis minu käest, mida ma arvan sellest, kui hakkaks sealt

seda süsteemi murendama. Aga, jumal tänatud, selleaegsetel ministritel jätkus mõistust ja julgust. Ma pean härra Ligist väga lugu ja ta oma asja tõesti jagab, aga selle seaduse puhul ta on, ma arvan, valel teel. Võtta ettevõtetelt ja ainult teatud sektorite ettevõtetelt nii järsult, ühe aastaga ära üle miljardi krooni, on leebelt öeldes häbematus. Miljard krooni on suur raha ja selle äravõtmiseks tuleb ettevalmistusi teha. Täna me kuulsime, kui minister rääkis, et ta saab lähimaade ministritega kokku, siis nad arutavad seda ja ta soovib neile, et ka nemad lõpetaksid erimärgistatud kütuse soodustamise.

Kui me vaatame, millised sektorid need on, siis näeme, et tegemist on ehitusmaterjalitööstusega, mäetööstusega, ehitusega. Mäetööstuse koha pealt ei ole küsimust, sest Eesti Energia läheb Konkurentsiametisse, saab elektri hinnale 2% lisa, inflatsioon suureneb ja riik tõstab käed üles, et nemad ei saa elektri hinnaga mitte midagi teha, asi lihtsalt ongi nii. Kui me räägime ehitusmaterjalitööstusest, kes praegu tegelikult üle poole toodangust toodab Põhja- maade turgudele, siis seal muutub olukord väga keeruliseks, just nendel turgudel konkureerides. Ei tohiks niimoodi selliseid järske liigutusi teha.

Küsisin ministrilt sellegi kohta, mida ma mäletan ja mida ka ettevõtjad räägivad, et selle aktsiisi ideoloogia on tegelikult ikkagi see, et see, kes ise teed teeb, võib soodustust kasutada. Soomes on täpselt nii, et kes sõidab üldkasutataval teel, sellel erisoodustust ei ole, aga mujal – karjääris, põllumajanduses, raudteel, kui raudtee ehitab endale teid, mitte riik ei ehita talle teid, laevanduses – võib kasutada. Kui meie teeme sellise "oaasi", kus me võtame soodustuse ära, aga ümberringi see soodustus on, siis me paneme nende sektorite ettevõtted äärmiselt keerulisse olukorda. Ma olen ise nendes sektorites töötanud. Kui ma eelmisel nädalal liikusin ringi mööda Virumaad, siis üks põhiteema oli see: ärge te, jumala pärast, mehed ja naised, seda seadust sellisel kombel käiku laske.

Sellepärast ongi Keskerakonna fraktsioonil ettepanek see seadus esimesel lugemisel tagasi lükata. Ma kordan veel need põhjused üle. Esiteks, konkurentsivõime nendes sektorites väheneb. Teiseks, elektri hind tõuseb, mis toob kaasa inflatsiooni. Kolmandaks, seda põhjendas siin ka minister, ökoloogiliselt oleks pa-

rem, kui vähem kulutatakse. Tuleb silmas pidada, et kui me kaupa veame, siis seda rongi ja laevaga tehes on kütusekulu kaubatonni kohta mitu korda väiksem kui kaupa maanteel vedades.

Asesimees Laine Randjärv

Teie aeg on otsas. Kas soovite juurde? Kolm minutit lisaega.

Lembit Kaljuvee

Need näited räägivad sellest, et asi ei ole korralikult ette valmistatud ja niimoodi seda asja teha ei tohiks. Ma annan üle meie fraktsiooni ettepaneku eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata.

Asesimees Laine Randjärv

Aitäh ettekandjale! Palun järgmiseks kõnetooli Kalev Kotkase!

Kalev Kotkas

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Kui arutatavas vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduses midagi positiivset otsida, siis tuleb tunnistada, et eelnõul on päris hea, ülevaatlik ja hariv seletuskiri. Kahjuks ei saa midagi kiiduväärset öelda eelnõu enda kohta.

Vormilise poole pealt kriibib see, et pole piisavalt läbi räägitud asjasse puutuvate ettevõtjate ja MTÜ-dega. Minister väitis, et läbi on räägitud põllumeestega, aga põllumehed ei ole seaduseelnõu 39 subjektid. Nende eelnõu juurde lubati tulla alles sügisel. Niisiis, kaasamine on olnud olematu, kui välja arvata metsatööstuse liit ja kaks MTÜ-d, kelleks ilmselt olid MTÜ Reformierakond ning MTÜ Isamaa ja Res Publica Liit.

Samuti ei kuulu õigusloome hea tava juurde probleemi osaline ja etapiviisiline lahendamine, mis praeguses kontekstis tuletab meelde koera saba jupiviisilist lõikamist eesmärgiga vähem valu tekitada. Selline lähenemine vastandab majandussektoreid üksteisele ja tekitab lihtsalt paksu verd.

Sisulise poole pealt ei saa kuidagi nõustuda metsanduse soodustatud valdkondade hulgast väljaarvamiseega. Valitsuse plaanitav uuendus halvendab meie metsandussektori konkurentsivõimet olukorras, kus Soome metsamehed kasutavad värvitud kütust ja Rootsi metsa-

meestele aktsiis kompenseeritakse. Tõsi, Läti metsameestele aktsiisi ei kompenseerita. Kuid kas selles küsimuses Läti järgi joondumine pole mitte lati liiga madalale seadmine? Samas olen veendunud, et hoolimata sellest, et Soome ja Rootsi metsandussektoritest laekub kütuseaktsiisi vähem, on sealsed metsateed siiski palju paremas olukorras kui Läti omad.

Seaduseelnõus puuduvad ka üleminekusätet, mis reguleeriks juba soetatud kütusevaru kasutamist peale 1. jaanuari 2012.

Loetletud asjaolud on põhjus, miks ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon teeb ettepaneku eelnõu 39 esimesel lugemisel tagasi lükata. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Austatud Riigikogu! Kõnesoove rohkem ei ole. Eesti Keskerakonna fraktsioon ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on teinud ettepaneku vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Me valmistume hääletusprotseduuriks.

Panen hääletusele Eesti Keskerakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ettepaneku vedelkütuse erimärgistamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 39 esimesel lugemisel tagasi lükata.

Poolt 41, vastu 48 Riigikogu liiget, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust.

Juhtivkomisjoni ettepanek on lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. juuni kell 12.

5. Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (40 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Me asume viienda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Selle eelnõuga pakutavate muudatuste eesmärk on säilitada lihtne ja ühetaoline maksukeskkond, vähendada maksukoormust, kasutada

loodusvarasid keskkonnasäästlikult ning suurendada elukestvas õppes osalejate arvu.

Eelnõuga langetatakse tulumaksumäära alates 2015. aastast 1%, 20%-le.

Teiseks vähendatakse füüsilise isiku tulust lubatud mahaarvamiste kogusummat 3196 eurost 1920 euronni. Muudatus puudutab eluasemelaenu intresside, koolituskulude, kingituste ja annetuste mahaarvamise õigust alates 2012. aastast. 2009. aasta statistika järgi võib öelda, et enamik sellest eelarvekulust tulenes eluasemelaenu intressidest, peaaegu 70% sellest soodustusest oli eluasemelaenu intresside kulu. Nagu olen varem palju rääkinud, jaguneb see maksusoodustus sotsiaalselt väga ebamõistlikult: 20% jõukamaid inimesi omastas või omastab siiaaani kaks kolmandikku sellest tulust. See ei ole mõistlik. See oli kindlasti üks kinnisvarabuumi emotsionaalseid põhjusi, kui suhteliselt tagasihoidliku rahaga saavutati oluline hinnatõus ja siis kukkus kinnisvaraturg kokku. Muidugi ei olnud see ainus põhjus, vaid see oli üks regulatsioone, mis jäi kõrvaldamata. Mahaarvamiste kogusumma vähendamine mõjutab kahtlemata eelkõige keskmisest jõukamaid inimesi, nagu sai mainitud.

Edasi, selle eelnõuga luuakse raieõiguse ja raiutud metsamaterjali võõrandamise maksuarvestuse erikord. Alates 2012. aastal saadud tulust lubatakse maha arvata kuni kolme võõrandamisele järgneva aasta jooksul tehtud metsamajandamise kulud. Muudatus on kasulik eelkõige väikemetsaomanikele, kellele raieõiguse ja raiutud metsamaterjali müük on ühekordne tehing, mitte pidev majandustegevus.

Viimase muudatusena välistatakse alates 2012. aastast töö- ja teenistussuhetes tööalase tasemekoolituse käsitlemine erisoodustusena. See vähendab maksukoormust, langetades eelkõige tööjõumakse, mis loob eeldused kõrge tootlikkusega töökohtade tekkeks, ning soodustab elukestvas õppes osalejate arvu. Me näeme eelnõusätte sõnastuses ka tugevat seost tööturu tegelike vajadustega. Alati on ju rõhutatud, et hariduskulud peaksid olema seotud tööturu vajadustega. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Kas küsimusi on? Palun, Eiki Nestor, teie küsimus!

Eiki Nestor

Ikka on! Punkti 10 eest suur tänu rahandusministrile, et ta selle siia tõi! Ma arvan, et lõpuks me mingil kujul jõuamegi selleni, et tasemekoolitus ei ole erisoodustus. Aga seleta Riigikogu stenogrammi jaoks lahti, mida on mõeldud sõnadega "töö- ja teenistussuhtega otseselt seotud". Kas näiteks see olukord, kus inimene võetakse tööle ja ta ise maksab oma õppelaenu, aga tööandja on valmis maksma tema õppelaenu intresse, läheb selle punkti alla või mitte?

Jürgen Ligi

Aitäh! Tegu on suhteliselt kuluka soodustusega, millel on suur risk muutuda regulaarseks või, ütleme, maksuvabaks palgakomponendiks. Me peame selle sõnastama võimalikult kindlates raamides. See säte nõuab ikkagi koolituse kinnimaksmist tööandja poolt ja ei ole lihtsalt mõistlik seada seda sõltuvusse laenuvõtmisest. Me oleme siin päris palju rääkinud sama juttu seoses õppelaenude kustutamise-ga. Soodustus ei tohiks sõltuda sellest, kas sa laenad või sa ei laena, vaid soodustus peaks olema ühesugune, sõltumata sellest valikust. Seda enam, et me võime teha teistsugust nägu, aga me kõik teame, et tudengilaenu ei võeta ainult hädavajaduse korral, vaid väga suur osa nendest laenudest läheb tarbimiseks ja mitte keegi ei suuda neid hallata. Seda kontrollida ei üritata ega saagi üritada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Aitäh, proua eesistuja! Hea minister! Nagu me kõik teame, tulevad maksusoodustused millegi arvel. Eelnõu seletuskirjas on öeldud, et eelnõu mõju riigieelarvele on 70 miljonit eurot ehk riik saab selle võrra vähem raha. Ühelt poolt on see kindlasti teretulnud. Ma arvan, et inimestele meeldib, kui neile jääb rohkem raha kätte. Kuid teiselt poolt tehakse seda millegi arvel. Näiteks saab riik 70 miljoni euro ulatuses vähem toetada riigi tugiteenuseid või sotsiaalsüsteemi. Räägime pensionidest, õpetajate või arstide palkadest. Kas te arvate, et see süsteem on mõistlik, sest me ei saa kindlasti rääkida, et need valdkonnad, näiteks sotsiaalvaldkond, on meil rahaga üle ujutatud.

Jürgen Ligi

Aitäh! Te kasutasite taas sõna "maksusoodustus". Ma ei saanud tükk aega aru, mida te mõtlete. Tõepoolest, maksusoodustused tulevad millegi arvel. Nagu te täpselt ütlesite, nende tõttu väheneb riigi võimalus rahastada sotsiaalkulutusi. Nii täpselt ongi. Ja on väga mõistlik need kaotada. Need soodustused jagunevad tavaliselt sotsiaalselt ebamõistlikult ja nende haldamine on alati kulukas. Aga ma aiman teie poliitilisest agendast, et te tegelikult ei pidanud silmas mitte maksusoodustust, vaid maksukergendust tulumaksu osas. Ma vastan ka sellele: tulumaksumäär on väga tugevalt majanduskeskkonna, riigi konkurentsivõime teema. Tulumaksu peetakse majandust kõige pidurdavamaks maksuks. Kui teha vahet ettevõtte ja töötaja tulu maksustamise vahel, siis ettevõtte tulumaks on neist kõige koormavam. See on ka põhjus, miks riigid väga teravalt siin investeringute pärast konkureerivad. Samas on töötaja maksustamine siiski hästi sügavalt tööhõiveküsimus. Viimasel ajal on ka Euroopas püütud kergendada töötaja maksukoormust, et soodustada töökohtade teket.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Lukas!

Tõnis Lukas

Aitäh! On tõesti suur asi, et me jõuame tasemeõppega seotud kulutuste vabastamiseni erisoodustusmaksu alt. Aga ma tahtsin küsida formuleeringu "tööalane tasemekoolitus" kohta. Näiteks, ettevõtte kujundab ennast ümber, ta teeb juba selleks ettevalmistusi, või kavatseb laiendada tegevusvaldkonda ja tal on vaja ettevaatavalt mõni inimene koolitada hoopis uue ala spetsialistiks, keda ettevõttel tulevikus tarvis läheb. Kas see maksuvabastus või maksusoodustus võtab arvesse seda, mida ettevõtja ise peab endale oluliseks, või võetakse arvesse registreeritud tegevusalad n-ö formaalselt ...

Aseesimees Laine Randjärv

Aeg!

Jürgen Ligi

Aitäh! Kahtlemata hakkab olema nii, et ettevõtja, kui tal on veenvad argumendid, selle maksusoodustuse saab. Ma tõmban paralleeli tervisekulutuste maksusoodustusega, kus on ka

väga suur oht rikkuda üldist solidaarsuspõhimõtet, anda need kulutused töandjate otsustada ning sellega kõvasti haigekassat ja pensioonikassat tühjendada. Aga reaalselt saadakse maksusoodustus veenvate terviseprogrammide esitamise korral, selline on praktika. Tegelikult on ka koolituse puhul kasutatud samasugust praktikat. Näiteks, tasemekoolituse puhul jälgitakse ainepunkte. See on üks selline maksuotsuse koht, kus võimalused on tegelikult ka praegu olemas. Aga kuna seda teemat on kogu aeg nii suurtest kahuritest tulistatud ja on jäänud mulje, nagu oleks tegemist mingisuguse tohutult ebaõiglase asjaga, siis ma arvan, et selle jutu lõpetuseks tuleb öelda, et seadus on praktiline valmis teha. Siis saavad kõik ühtemoodi aru selle kasutamise võimalustest.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Jaak Allik!

Jaak Allik

Lugupeetud härra rahandusminister! Ilmselt ei oska keegi isegi ligilähedaselt ennustada, milline on finantsmajanduslik olukord maailmas nelja aasta pärast. Miks on vaja just praegu seadustada miljardi krooni äravõtmine Eesti riigieelarvest kaks kuud enne järgmisi parlamendivalimisi ja kas see on tõesti teie arvates vastutustundeline?

Jürgen Ligi

Aitäh! Miks peaksid parlamendivalimised siin määravad olema? Kas sellega peaksid meie kulutamise võimalused, kingituste tegemise võimalused paranema? Pigem mitte. See on ikkagi suur ettevõtmine, kui valitsus sellise struktuurse maksu keskkonna parandamiseks teeks. Me eelmise eelnõu arutelul rääkisime, et fossiilset kütust me erandite kaotamise tõttu maksustame natuke rohkem, samas seda majandusele tundlikku ala – ettevõtte tulu ja palgad – natuke vähem. Kui me seda protsessi 2003. aastal, jõustumise järgi võttes 2004. aastal, alustasime, siis oli ju ka hirne, aga kui tulumaks oleks praegu 26%, siis see mõjuks meie konkurentsivõimele väga halvasti. Tulumaksu alandamise tendents on pikalt kestnud kogu Euroopas ja alles viimane kriis surus kohati peale mingisuguseid hädalahendusi. Aga ikkagi on selgelt eelistatud käibemaksu tõstmist tulumaksu tõstmisele. Mõnikord on

tõstetud neid kõrgemaid määrasid, et vähendada valijate arvu, keda see riivab. Aga üldiselt on pikaajaline trend olnud tulumaksu alandamine. Eesti on selles mõttes õige valiku teinud, aga võib-olla on ta tahtnud eesmärki liiga kiirelt saavutada. 2015. aastal prooviks siis astuda järgmise sammukese.

Aseesimees Laine Randjärv

Palun, Marika Tuus!

Marika Tuus

Austatud minister! Tulumaksu langetamisega me astume järjekordse sammu n-ö õhema riigi poole. Eelmised langetamised on näidanud, et kõige rikkam kümnendik, ütleme, 130 000 inimest, säästis tänu eelnevatele reformidele niisama palju kui 650 000 inimest, kelle tulu oli alla Eesti keskmise. Ehk rikkam kümnendik säästis niisama palju kui tervelt pool vaesemast elanikkonnast. Minu küsimus on see: kui õhukeseks me selle riigi muudame, kui vähe me teenuseid alles jätame ja kus on viimane piir? Kakskümmend aastat tagasi, tuletan meelde, ütles Siim Kallas (ma jälle nimetan tema nime), et tulumaks tuleb üldse nulli viia. Kas tulevikus ongi selline plaan?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma seda nulli ei näe tulemas, aga eesmärk ei ole niivõrd õhuke, kuivõrd tõhus riik. Tõhus riik on atraktiivse maksusüsteemiga riik. Maksud peavad tulema õigest kohast, mitte tööjõu ja investeeringute maksustamiselt, vaid pigem sisetarbimise ja keskkonna saastamise maksustamiselt. Need on need kohad, kus konkureeritakse ja kus saavutatakse efektiivsus. Seda on Euroopa väga hästi mõistnud. Kui vaadata, milline on Euroopa Ülemkogu viimane maksusoodustus, siis (kuigi selgelt poliitilistel põhjustel, aga mitte ainult, vaid ka eelarvelistel põhjustel, sest Euroopa on ju võlakriisis) ei soovitata maksukoormust alandada. Soovitatakse maksukoormus kanda tööjõult tarbimisele, mida me siin ka teeme, vähemalt teist tundi juba.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Kõiv!

Tõnis Kõiv

Aitäh, lugupeetud juhataja! Härra minister! Seaduseelnõu 40 üks osa näeb ette, et metsaomanike tulumaksuga maksustamise periood muudetakse kolmeaastaseks. Seletuskirjast on võimalik lugeda, et negatiivne mõju riigieelarvele sellega seoses on 0,7 miljonit eurot. Aga samas, väga tagasihoidlikult arvestades, kui see maht kasvab vähemalt 10%, siis tulem riigieelarve jaoks ei pruugi enam negatiivseks jääda, pigem muutub see positiivseks. Kas Rahandusministeeriumil on täpsemaid arvutusi või andmeid selle kohta, arvestades turu-uuringuid, taastuenergia eelisarendamist, nõudluse kasvu puidule jne, kui suurt turu aktiivsuse kasvu on oodata? Kas see jääbki 10% peale või on ikkagi suurem?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ärge alahinnake Rahandusministeeriumi prognoose. Neid potentsiaalseid majanduslikke võite prognoosides ju arvestatakse. Selle eelarvekao põhiline ideoloogiline õigus on see, et riik paneb lageraie puhul taas metsastamisele omanikule kohustusi. Taasmetastada tohib, kui ma ei eksi, kolmandast aastast. On põhjendatud, et seda tulu, mis saadakse näiteks poolteist aastat varem, vähendatakse ka taasmetastamise kulude kaudu. Siin tekiavad loomulikult maksutehnilised ja kontrolliprobleemid, mistõttu see regulatsioon on välja kukkunud natuke laiem. Meil on siin ka sisulisi vaidlusi olnud. Ma ei ole väga õnnelik, et see nii on päädinud, aga te olete selle teemaga kursis ja teate neid argumente.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahandusminister! Te mainisite oma ettekandes, et teie eesmärk ongi vähendada tööjõumakse ja tõsta tarbimismakse. Kas selle seaduseelnõu puhul toimus ka arutelu, miks alandada tulumaksu 1%, kui alternatiiv oleks näiteks hoopis kaaluda töötuskindlustusmaks viimist kriisieelsele tasemele? Miks te ei ole valinud töötuskindlustusmaks vähendamist?

Jürgen Ligi

Aitäh! Töötuskindlustusmaks on konkreetsest ühe kassa tulu, seal ei ole võimalik riske teistmoodi katta. Me oleme loomulikult ka töötuskindlustusmaks arutanud, oleme määranud selle alandamise tulumaksu alandamisest varasemaks, 2013. aastaks. Ei saa välistada, et see õnnestub varem, aga niisuguseid lennukaid lubadusi, mida ajakirjanduses on antud, mina ei toeta. Me peame arvutustes ikkagi jõudma üksmeelele, enne kui ütleme, et peaks alandama tagasiulatavalt või kohe jne. Selline võidujooks ei sobi. Töötuskindlustus on hästi haavatav, nii nagu näiteks ka haigekassa. Kriisikogemus peaks meil väga selge olema. Me läksime kriisieelse alandamisega selgelt liiale ja pidime kõige halvemal ajal seda makset tõstma. Kui valitsuse töös tõsiseid vigu otsida, siis see on kindlalt esikolme hulgas. Töötuskindlustusmaks tõsteti valem ajal. See oli hädalahendus, me ei osanud siis probleemi õigesti hinnata. Nii et jah, minu arvates ei ole üldse võimalust, et töötuskindlustusmaks alandamine ei toimiks varem kui tulumaksu alandamine. Küsimus oli põhjendatud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Lugupeetud rahandusminister! Te ei vastanud Jaak Alliku küsimusele päris täpselt, nii et ma küsin uuesti. Mispärast peab tulumaksu alandama praegu, kui meil ei ole kindlust, et aastal 2015 on see meie riigieelarvele jõukohane?

Jürgen Ligi

See ei olnud küsimus, see oli mingisugune kommentaar, mis oli päris pikk ja lohisev. Nagu Riigikogus ikka juhtub, kasutatakse minut ära. Miks praegu? Eks see selguse loomiseks, eelarvestrateegia koostamiseks ikkagi vajalik ole. Riigikogu otsustada on, kas ta sellega nõustub. Oleme neid otsuseid ajastanud erinevalt, vahel üksteisest valesti aru saanud, näiteks maamaksu puhul, aga praegu, tulumaksu puhul, on aasta 2015 see, milles me kokku leppisime.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jaak Allik, teine küsimus!

Jaak Allik

Lugupeetud härra rahandusminister! Teatavasti on meie maksusüsteemi eripära tõttu, ma pean silmas ettevõtte tulumaksu puudumist traditsioonilises tähenduses, võimalused sponsoriabiks sotsiaalsfäärile ju tühised. Miks te tahate veelgi alandada eraisikute tehtavate annetuste lage?

Jürgen Ligi

Aitäh! Kuidas siis ettevõtte tulumaksu süsteem neid eraisikuid ahistab? Ma pole võib-olla jõudnud jälgida. Kuidas ettevõtetele rohkem kättejäänud raha võiks ahistada nende annetusvõimalusi? Teie küsimuses oli sõna "teatavasti". Ma võib-olla ei saanud päris hästi küsimusest aru. Aga annetajad võiksid rohkem lähtuda arusaamast, et nad annetavad oma raha oma heast südamest, et pensioni- ja haigekassa raha annetamine ei ole tegelikult nende asi. Väga paljude maksusoodustuste puhul olen juhtunud tähelepanu sellele, et mis annetaja see on, kes läheb annetama avaliku raha arvel. Anneta oma raha, ära taotle maksusoodustust – see on lühike kokkuvõte.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Priit Toobal!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea minister! Teie erakonna ja IRL-i valitsus on varasematel aastatel alandanud tulumaksu ja tõstnud käibemaksu. Tulumaksu langetamisest võitsid enam rohkem teenivad elanikud, käibemaksu tõusu tõttu kaotasid kõik, ka need, kes tulumaksu alandamisest midagi ei võitnud. Viimati langetasite tulumaksu 2008. aasta 1. jaanuaril ning poolteist aastat hiljem tõstsite väga kiires tempos käibemaksu – 2%. Kas me peame nüüd samuti kartma, et te tulete õige varsti taas kord käibemaksu tõstmise juurde, et riigieelarvesse tulumaksust laekumata osa tasa teenida?

Jürgen Ligi

Aitäh! Te loete seda arvutust arvutiekraanilt, aga arvuti petab teid. Käibemaksu tõstmisest laekunud raha jagati riigieelarves ümber, aga riigieelarves eelistatakse selgelt ju vaesemaid inimesi. Käibemaksu tõstmine on suhteliselt süütu tõstmine, võrreldes tulumaksu tõst-

misega. Sellepärast, nagu ma olen siin korduvalt vastanud, on käibemaksu tõstmine see hädalahendus, mida Euroopa on eelarvekriisis pidanud tavaliselt valima. Kreeka ja Iirimaa on viimase aja drastilised näited, samuti Portugal. Aga need on lihtsalt tõendid, et koostöös Euroopa Komisjoni ja IMF-iga jõutakse ikka samale järeldusele: tarbimiselt tuleb maksu võtta. Mina ei ole käibemaksu alandamise poolt. Ma arvan, et käibemaksu mõte on õilis ja sealtkaudu saadav raha majandust ei koorma. See soodustab ressursside liikumist ekspordi suunas ning annab suurepärased võimalused eelarve kaudu rikkuse ja vaesuse probleeme lahendada. Seda me olemegi teinud. Sotsiaalkulud on kasvanud, ka pensionid on saadud käibemaksu tõstmise tõttu välja maksta. Nii see asi on meil siin käinud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Mul on rohkem tehniline küsimus. Tulumaksu mahaarvamise lubatud piirmäär langeb 1920 eurole, mis on vanas vääringus 30 000 krooni. Kas see summa on kokkuleppeline? Miks see ei ole näiteks mitte 25 000 või 35 000? Või on selle taga mingid uuringud, mingid arvutused selle kohta, kui paljusid inimesi see puudutab jne?

Jürgen Ligi

Aitäh! Eks ole, jah, vaadatud soodustusi saavaid tuludetsiile ja tegelikult on lähtutud ümmargustest kroonisummadest, praegusel juhul, kui ma ei eksi, on nendeks 50 000 ja 30 000. Arvestame, et eluasemelaenu puhul jaguneb see kahe pereliikme vahel. Oleme ausad, vanas rahas 100 000 krooni tagastamine on perele päris suur raha ja nii suurt tagastust saab ainult jõukas perekond. Ma ei arva, et see on sotsiaalselt mõistlik soodustus. Mina kaotaksin selle üldse ära. Olen sellel teemal vaieldud. Ka siin istuvad minu oponentid. Nende valijad on kindlasti rõõmsad, et nad minule vastu vaidlevad, aga minu arvates ei ole see maksusoodustus üleüldse õige. Olen vähemuses, pean sel nädalal juba mitmendat korda tunnistama.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu, rahandusminister! Rohkem teile küsimusi ei ole. Ma palun kõnetooli Aivar Sõerdi, rahanduskomisjoni liikme!

Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Rahanduskomisjon arutas eelnõu 16. ja 30. mail. 17. mail muudeti ettekandjat, kelleks sain mina. 30. mai arutelul andis eelnõu algataja ülevaate eelnõust, mille peamised eesmärgid on tulumaksumäära ja füüsilise isiku tulust lubatud mahaarvamiste piirmäära langetamine, tulumaksu arvestamise erikohtlemise abil väikemetsaomanike metsamajanduse elavdamine ning tööga seotud tasemekoolituse välistamine erisoodustusena käsitlemisest. Eelnõu algataja rõhutas, et muudatused teenivad eesmärki säilitada lihtne ja ühetaoline maksukeskkond, vähendada maksukoormust, kasutada loodusvarasid keskkonnasäästlikult ning suurendada elukestvas õppes osalejate arvu.

Rahanduskomisjoni arutelul küsiti sedasama küsimust, mis täna stenogrammi jaoks üle korraldati, ehk seda, kas tasemekoolituse maksuvabastus hõlmab õppelaenu intresside kustutamist. Eelnõu algataja selgitas, et erisoodustuse välistamisel on silmas peetud ikkagi ettevõtja makstud koolituskulu. Teatavasti, nagu ministergi seletas, ei ole õppelaenu puhul alati sada protsenti nii, et kogu laen läheb koolituskulude tasumiseks, vaid seal võib ka tarbimiskomponent sees olla. Küsimuses oli toodud näide, kas olukorda, kus ettevõtja koolitab pangatelleri finantsistiks, saab käsitleda maksuvaba olukorranäidena. Eelnõu algataja selgitas, et peab olema ikkagi täidetud tingimus, et see töötaja asub hiljem finantsistina selles ettevõttes ka tööle. Ehk eelnõu põhimõte on see, et töötaja peab suutma tõestada, et ta leiab koolitatavale rakendust.

Eelnõu algataja rääkis veel, et eelnõu koostamise ajal kaaluti töölepingu seaduses sätestatud koolituskulude hüvitamise kokkuleppe regulatsiooniga sarnase süsteemi sisseviimist kõne all olevasse eelnõusse. Kuid sellest siiski loobuti. Eelnõu põhimõte on, et tasemekoolituse katmise kulutused on õigustatud, kui töötaja vajab oma eemärkide täitmiseks just sellise kvalifikatsiooniga spetsialisti, ja töötaja kulutused on õigustatud, kui töötaja hil-

jem panustab selle investeeringu tagasiteenimisele.

Oli küsimus selle kohta, kas füüsilise isiku tulude mahaarvamise summa vähendamine on kooskõlas õiguspärase ootuse põhimõttega. Eelnõu algataja selgitas, et on küll kooskõlas. Mitte kellelgi ei saa olla lootust või arvamust, et maksusoodustus on igavene. Eelnõu algataja viitas ka kohtupraktikale. Teadaolevalt peab soodustuse kadumine olema piisavalt pikalt ette teada. Eelnõu, mis piirab mahaarvamist, jõustub 1. jaanuarist 2012 algavast maksustamisperiodist. See on kindlasti piisav etteteatamise tähtaeg.

Oli küsimus ka selle kohta, kas metsamajandamiskulude mahaarvamine kui maksuseaduses antav stiimul on piisav, võrreldes metsaseadusest tulenevate kohustuste täitmata jätmise tõttu määratavate trahvidega. Siin ei saagi teistmoodi vastata kui nii, et kui metsaomanik jätab täitmata metsaseadusest tuleneva kohustuse, siis võib talle määrata trahve, aga samas jääb talle võimalus kasutada maksusoodustust.

Komisjon otsustas võtta eelnõu päevakorda 1. juunil ja esimese lugemise lõpetada (selle otsuse poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget). Komisjon otsustas muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 6. juuni kell 18 (selle otsuse poolt oli 6 ja vastu 5 komisjoni liiget). Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Kadri Simson, teine küsimus!

Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahanduskomisjoni esindaja! Minu küsimus puudutab maksusoodustuse vähendamist senisest 3196 eurost 1920 euronni. Te ütlesite, et kui see hakkab kehtima järgmise aasta 1. jaanuarist, siis on etteteatamise aeg piisav. Samas ei puuduta maksusoodustuse vähendamine ainult kodulaenu võtnud inimesi, vaid ka neid, kelle peres keegi omandab kõrgharidust tasulises õppes või kelle lapsed käivad huviringides. Kas rahanduskomisjonil on täpne ülevaade, kui paljusid maksu maksjaid see maksusoodustuse vähendamine puudutab ja millised on olnud kulutused, mille pealt maksusoodustust saadi? Kui paljud on kulutanud haridusele ja laste huviringidele ning kui paljud on võtnud eluasemelaenu?

Aivar Sõerd

Aitäh! Nii üksikasjalikku informatsiooni mul kahjuks siin käepärast ei ole. Tegelikult saab seda infot üksikisikute tuludeklaratsioonide koondandmetest. Koondandmete statistika on maksuametil olemas. Nende andmetega, mida riik või maksuhaldur saab tuludeklaratsioonide kaudu, saab Maksu- ja Tolliametis tutvuda. Kui me vaatame deklaratsioonide kogumahtu, siis 1920-eurose piiri ületas 13,5% kõigist deklareeritud mahaarvamistest, nii et see jääb alla 15%. Aga kui palju on selle hulgas annetusi ja teisi mahaarvamisi, selle kohta mul hetkel statistikat käepärast ei ole.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Tõnis Lukas, teine küsimus!

Tõnis Lukas

Teid kuulates tekkis mul üks küsimus. Kujutame ette, et tööandja võtab välissuhete spetsialistiks tööle mitmekülgsete keelehuvidega kõrgelt haritud inimese, kellel on parasjagu pooleli ladina keele õpingud Tartu Ülikoolis, ja paneb töölepingusse kirja, et inimesel on võimalik ennast sel erialal edasi täiendada ning ta soosib õpingute lõpetamist. Teatavasti on välissuhtlus ladina keeles praegu raskendatud, Maksu- ja Tolliameti meelest ei ole see võib-olla isegi võimalik. Kas selline toetus töötajale, kui ettevõtja seda annab, on erisoodustusmaksu alt vabastatud või ei ole?

Aivar Sõerd

Aitäh! Kas teie näite puhul on tegemist tasemekoolitusega? See on üks tingimus. Teine tingimus on see, et see peab olema seotud tööandja tegevusega. Kui need tingimused on täidetud, siis peaks see juhtum kvalifitseeruma. Kui on tegemist piiripealse olukorraga, siis on soovitatav eelnevalt küsida teavet maksuhaldurilt. Teatavasti kehtib meil eelotsuste institutsioon. Maksuhaldur annab kindlasti lisakindlust, kas selline olukord või selline kulutus kvalifitseerub erisoodustusena. Aga need tingimused, et see peab olema tööandja tegevusega seotud ja on olemas töösuhe, peavad olema täidetud.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Aadu Must!

Aadu Must

Aitäh! Minu küsimus on võib-olla minu informeerimatusest tingitud. Kui vähendatakse tulumaksu 1%, kas see 1% väheneb siis riigi osast või tehakse kingitus omavalitsuste arvel?

Aivar Sõerd

Aitäh! Ma pean jälle rikkuma reglementi, selleks et teie küsimusele vastata, sest tulumaksumäära komisjonis üldse ei käsitletud. Aga nii nagu praegugi saab kohalik omavalitsus kätte selle protsendi, mis talle on seadusega kehtestatud, ja riigi osa väheneb. See on üldine põhimõte. Kohalikud omavalitsused ei saa selle määra langetamise tõttu kuidagi kannatada.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Ma palun kõnetooli Eiki Nestori Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindajana!

Eiki Nestor

Austatud juhataja, palun kindlasti lisaiega! Võib juhtuda, et ma satun hoogu.

Aseesimees Laine Randjärv

Kaheksa minutit.

Eiki Nestor

Selle eelnõu puhul on meie fraktsiooni liikmetel vastakad tunded. Siin on meeldivaid punkte. Siin on punkte, mis on olnud meie pikaajalise töö tulemus, küll mitte selles sõnastuses, nagu meile meeldiks. Siin on punkte, kus ma saan aru, miks valitsus selle ettepaneku teeb, aga ma ei pea pakutud lahendust õigeaks. Siin on ka üks punkt, mis meile mitte kuidagi ei sobi. See on jutt sellest, et tulumaksuprotsendi vähendus on kasulik majandusele. Teate, minu meelest on see debatt ammu poliitikast väljunud. Poliitika oleks see siis, kui minister tuleks siia ja ütleks: 2015. aastal tulumaksuprotsent alaneb 1% ja seetõttu peavad Eesti maksumaksjad hakkama maksuma ise selle ja selle eest või seetõttu (peaminister täna vassis siin, meie sotsiaalkulutused SKT-st on suurenenud seetõttu, et SKT kukkus) me ei suurenda lastetoetusi. Seda juttu ei ole, on ainult jutt sellest, et oi kui kasulik see on meie majandusele. See jutt on juba natuke teraapia moodi,

see on nagu ravi. Näiteks tuleb kokku grupp närvilisi inimesi, kes arutavad omavahel kas või järgmise aasta riigieelarve tegemist, nad vaidlevad ja lõpuks saavutatakse ravi eesmärgil rahu järgmisel teel: aga tegelikult on tulumaksuprotsendi alandamine ikka kasulik. Ja siis minnakse õnnelikult laiali. Sisu siin ei ole, sest vaadake, nendes riikides, kelle majanduse tase on meist kõrgem ja kes ka praegu lähevad kiiremini edasi, on tulumaksuprotsent palju suurem.

Nüüd jõuame teise punkti juurde. Ilmselt on ministri kahtlused põhjendatud. Soov ära hoida järgmist kinnisvarabuumi on toonud kaasa soovi vähendada lubatud mahaarvamisi maksustatavast tulust. Kui enne oli kogusumma 3196 eurot, siis nüüd on 1920. See põhjendus on minu jaoks arusaadav, aga viis, kuidas me seda teeme, tähendab ka seda, et me vähendame inimeste võimalust ennast koolitada ja nende võimalust annetada. Sellest ma aru ei saa. Kui te olete ühe väga nutika pangatöötaja arvutusi vaadanud, siis teate, et ta on ilusasti kokku arvutanud, et kui sul on keskmine eluasemelaen + üks laps lasteaias + üks laps spordiringis, siis ongi see 1920 eurot juba 200 euroga ületatud. Küsimuse võib esitada ka nii, kas seda saaks lahendada kuidagi teistmoodi. Minu meelest saab. See tee on väga lihtne. Arvestades ka valitsuse soovi ära hoida järgmist buumi, võiks seda 3196 eurot, mis vanas rahas on 50 000 krooni, mitte vähendada, küll aga tuleks kirjutada seadusesse säte, et nende eluasemelaenude puhul, mis võetakse peale seaduse jõustumist, on lagi 1920. Siis me ei rikuks kellegi õigustatud ootust, kes on laenu võtnud varasema teadmisega. Siis ei saaks öelda, et me soodustame järgmist buumi, aga me ei piiraks õigust annetada ega ennast koolitada. Selle piiramine oleks praegustes oludes ilmselt täiesti vale.

Kõige keerukam on selle sättega, mis räägib tasemekoolituse erisoodustusest. Kolleeg Lukas esitas väga õigeid küsimusi. Aivar Sõerd ei oleks ületanud oma volitusi, kui ta oleks sulle vastanud, et ladina keele õpingute kulutusi Tartu Ülikoolis kinni maksta tähendab selle seaduse mõttes erisoodustust. Selle vastuse natuke teistsugusele küsimusele sain ma Rahandusministeeriumi ametnikelt komisjonis. Vaadake, milles on asi? See sõnastus ei meeldi mulle järgmisel põhjusel. Meil on kümme

aastat kehtinud praktika (ja tänu jumalale, et see kunagi kehtestati), et tööalane koolitus ei ole erisoodustus. Selle tegelikul maksustamisel on olnud väga palju vaidlusi. Isegi teemade puhul, kui kõik näis olevat imelihtne, et seal ei olegi ju midagi muud, see on puhas tööalane koolitus, tekkis küsimus, kas see on erisoodustus või mitte. Selle sõnastuse muudab keerukaks sõna "otseselt". Sõna "otseselt" taha saab maksuhaldur pookida mis iganes kulutust. Tõlgendamise võimalus on liiga suur. Väga hästi on seletuskirjas kirjeldatud, et ettepaneku autorid näevad seda asja nii: töötaja võetakse tööle, temaga sõlmitakse tööleping, kus kõik ära fikseeritakse. See on täiesti loogiline, neid tuleb kiita. See soodustus lähtub töösuhtest või sellest, et inimene on avalikus teenistuses, seda ei saa maksta kellelegi kõrvalt, kes töövõtulepinguga või mis iganes teisel moel ettevõttele mingit teenust osutab. See inimene peab olema selle asutuse töötaja. Selles on oma loogika olemas. Aga samal ajal see sõna "otseselt" piirab mitmeid asju. Kui me räägime näiteks töölepingu seaduses toodud võimalusest sõlmida tähtajaline tööleping ja kohustada inimest ka hiljem, kui ta on koolituse lõpetanud, teatud ametikohal töötama, siis täpselt samamoodi on loogiline anda võimalus, et inimene maksab ise oma kõrghariduskulud ja tööandja tasub intressi. Täiesti loomulik oleks ka sellisel moel soodustust anda. Kogu aeg on olnud suur pahandamine, et, jumal küll, kui sotside ettepanek läbi läheb, siis saab telliskivivabriku direktor koolitada ooperilauljat. Mina ütlen teile, et minu meelest peakski saama koolitada ja sellele telliskivivabriku direktorile on vaja aitäh ütelda, et ta ooperilauljat koolitab. Me ei peaks ka teda erisoodustusemaksuga karistama. Ma saan aru, et praegu peetakse seda täiesti võimatuks. Hea küll, teeme selle mingil moel ära, aga teeme selle ära sellisel moel, et ei teki vaidlust, mis on erisoodustus ja mis on otsene, mis aga mitte. Seda vaidlust annab kõrvaldada ka sellest tekstist, mis siin on. Aitäh!

Asesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Palun kõnetooli Tõnis Kõivu Reformierakonna fraktsiooni esindajana! Pluss kolm minutit, kokku on kaheksa minutit.

Tõnis Kõiv

Lugupeetud kolleegid! Reformierakonna rahanduspoliitika eesmärk on teha vähem teenivaid inimesi vähema maksustamisega rikkamaks, mitte aga neid, kes on oma vara ausa tööga teeninud, maksustamisega vaesemaks. See on põhimõtteline küsimus. Üldiselt on Eesti majanduskasvu võti siin toodetu väärtuse kasv ülemaailmses väärtusahelas. Meil tehtu ja toodetu peab muutuma kallimaks, väärtuslikumaks ja konkurentsivõimelisemaks, kusjuures kasvama peavad nii töö tootlikkus kui ka hind.

Väärtusi loovad inimesed ja seetõttu ongi meie kõigi ühistes huvides neid inimesi – töötajaid, ettevõtjaid, investoreid – motiveerida teenima rohkem tulu, maksmata selle pealt rohkem makse, tarbima teenuseid jne.

Aastatel 2004–2010 langes Reformierakonna eestvedamisel tulumaks 26%-lt 21%-le. Kui palju raha keskmisele palgasajaajale selle aja jooksul kätte jäänud on? Rahandusministeeriumi arvutused ütlevad, et keskmise palga saaja on kuue aasta jooksul säästnud 26 000 krooni. Siia on sisse arvestatud nii tulumaksuvaba miinimumi muutus, töötuskindlustusmaksude muudatused kui ka arengud pensionikindlustuse teises sambas. Ehk keskmine töötaja on tulumaksu alandamisest 26%-st 21%-ni kõige rohkem võitnud ja ta võidab ka tulumaksu alandamisest 20%-ni (küll alles siis, kui see muudatus ükskord jõustub).

Iga töötaja on saanud juurde otsustusõigust ise valida, mille peale oma raha kulutada ja mille peale mitte, kusjuures seetõttu on ju ka annetamiseks rohkem võimalusi. Ma ei näe Eikit saalis, aga tahan talle öelda, et minu arvates ei ole annetamise puhul hea toon mõelda selle peale, mida sellest isiklikult kasu saadakse. Annetamine on äraandmine, nagu nimigi ütleb.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni ehk OECD uuringute kohaselt on tulumaks üks kõige suuremaid majanduse mõjutajaid. Eestile on edu toonud meie lihtne ja arusaadav maksusüsteem, mis motiveerib töötamist ja tulu teenimist. Reformierakonna arvates tuleb sotsiaalvajadusi rahastada kogutud maksudest, mitte maksude kogumata jätmisest. Seetõttu saabki edaspidi eluasemelaenu intresse, koolituskulusid ja annetusi (näiteks erakondadele) makstud tulumaksust maha arvata. Senisest küll veidi vähem ehk 1920

euro (30 000 krooni) võrra aastas, aga siiski saab. Kusjuures keskmise kodu soetamiseks laenu võtnud pere ei kaota selle muudatuse tõttu midagi.

Aastaid on olnud vaidlusalune teema, kuidas peaks maksustama tööandja poolt töötajate koolitamiseks tehtud kulutusi. Töötajatesse investeerida on vaja, aga see ei ole üldistes huvides, kui antakse võimalus ettevõttest maksuvabalt raha välja võtta, sealhulgas seda töötajatele maksuvabalt välja maksta. Praeguse muudatusega välistatakse tööalase tasemekoolituse käsitlemine erisoodustusena. Muudatuse eesmärk on vähendada maksukoormust, langetades tööjõumakse, et soodustada eriti kõrge tootlikkusega töökohtade teket, ning luua eeldus elukestvas õppes osalejate arvu kasvuks.

Paslik on siin meenutada ühe Lõuna-Eesti suure tööandja sõnu, et nemad hindavad inimesi tööle võttes just potentsiaalse töötaja valmisolekut õppida, tema õppimisvõimet. Kui inimene tahab õppida, peab tööandja saama teda õpetada. Investeerimist töötajatesse tuleb võtta kui tavapärasest investeeringut, mille eesmärk on eelduste loomine tööandja edukaks toimimiseks tulevikus, sest ainult nii kasvab Eestis toodetu väärtus, meie toodetu tõuse ülemaailmses väärtusahelas ja sellest tõuseb tulu nii töötajale kui ka tööandjale.

Seaduseelnõu muudab õiglasemaks ka metsaomanike maksustamist. Pool Eestit on teatavasti metsaga kaetud ning mets on eriti maa- piirkondades märkimisväärne tuluallikas. Metsaomaniku motiveerimine, et ta asuks oma metsa majandama, ongi tulumaksuseaduse muutmise eesmärk. Seaduse jõustumise korral saavad füüsilisest isikust metsaomanikud südamerahuga oma metsa majandada, ilma et nad peaksid teenitud tulust kohe esimesel aastal riigile tulumaksu maksmata. Edaspidi saab metsaomanik õiguse kolmeaastaseks maksustamisperioodiks. See tähendab, et ta saab õiguse metsa langetada, müüa, uut metsa asemele istutada ja tekkinud kulu saadud tulust maha arvata ning alles seejärel tuleb tal allesjäänud tulu pealt maksu maksta.

Statistikaameti andmed ütlevad, et Eesti aastane majanduskasv oli aastatel 2001–2010 keskmiselt 9,4%, Euroopa keskmine oli 1,1%. Majanduskasvule on märkimisväärset positiivset mõju avaldanud Eesti lihtne ja ühetaoline maksusüsteem, mis nende muudatustega veel-

gi paraneb. See on maksusüsteem, mis jätab töötavale inimesele rohkem raha kätte ja jätab talle otsustusvabaduse, kuidas seda raha kasutada. See on maksusüsteem, mis ei koorma liigselt ettevõtjat, võimaldab luua uusi töökohti ja annab inimese loovusele paremad võimalused, mis vaieldamatult aitab kaasa kogu riigi majanduskasvule. Majanduskasv toob kaasa täiendavad maksulaekumised, mis annab võimaluse tõsta pensione ja kasvatada peretoetusi. Elu paraneb nii ju kõigil.

Reformierakonna fraktsiooni arvates on tegemist väga hea seaduseelnõuga, mis ei vääri mitte ainult edasimenetlemist, vaid ka seadusena vastuvõtmist. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Ma palun kõnetooli Kadri Simsoni Keskerakonna esindajana! Kaheksa minutit.

Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Täna arutlusel olev tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu on väga huvitav. Huvitav on see selle poolest, et kui eelnõu lugeda tagantpoolt ettepoole, siis § 1 punktid 3, 4, 5, 6 ja 7 on igati kiiduväärt ning neile annaks ka Keskerakonna fraktsioon roheline tule. Kindlasti ei saa me aga nõustuda avaliku sektori teenuste vähendamisega ning Eesti perede olukorra halvendamise. Just see paistab olevat eelnõu § 1 punktide 1 ja 2 sisu. Paragrahvi 1 punkt 1 näeb ette, et tulumaksumäär vähendatakse alates 2015. aasta 1. jaanuarist 20%-ni. Lihtsale inimesele tähendab selline tulumaksumäär 1%-line vähendamine täiendavat peotäit euromünt. Aga mida see tähendab Eesti riigile? Eelnõu seletuskirja kohaselt vähendab tulumaksumäär langetamine aastal 2015 riigi tulusid 70 miljoni euro võrra, sealhulgas väheneb füüsilise isiku tulumaksu laekumine 57 miljoni euro ning ettevõtte tulumaksu laekumine 13 miljoni euro võrra. Avalikke teenuseid finantseerib riik ja kui riigi tulud vähenevad, siis halveneb ka avalike teenuste kvaliteet. Lihtsas ja kõigile arusaadavas keeles öelduna: kui vähendada riigi tulusid, siis halveneb arstiabi kvaliteet, väheneb hariduse kättesaadavus, halveneb avalik kord ja julgeolek, kärpida tuleb teede ja muu taristu korrashoiu ning sotsiaalsete garantiide arvel.

Loomulikult tahab iga indiviid isiklikult madalamaid makse. Parempopulistide kõnepruugi järgi oleks veelgi parem, kui mingisuguseid makse üldse ei eksisteeriks. Aga paraku riigi rahanduse teooriad sellist asja ei toeta. Meil on kaks võimalust. Koalitsioonipoliitikud soovivad üha muuta Eestit minimaalriigiks, kus eksisteerib seadusandlus koos kohtusüsteemiga, avalik kord ja riigikaitse. Aga kõik ülejäänud on inimese enda asi, ise vaadaku, kuidas ta hakkama saab. Opositsioonipoliitikud näevad Eesti lahendusena meie pürgimist healuriigi mudeli suunas, kus on lisaks eelnevale tagatud ka sotsiaalkindlustus, tervishoid, haridus ja kultuur ning riik on loodud inimese jaoks, mitte vastupidi.

Koalitsioon on seni vähendanud tulumaksumäärat täiesti sihitult. Paratamatult tekib küsimus, kus tuleb ette piir, kust maalt riiki enam õhemaks ei kärbita. Jah, täna oli juttu, et nullini keegi makse alandada ei luba, aga kas edaspidi saab koalitsioon valimislubadusena eesmärgiks seada, et tulumaksu vähendatakse 18%-ni või 15%-ni? Kas tegemist on mingisuguse katsetamisega Eesti riigi peal, kus on riigi jätkusuutlikkuse piir? Meie leiame, et oma riik ei ole asi, millega mängida, ja eriti õhemaks enam kärpida ei tohiks.

Viimastel aastatel on märkimisväärselt tõstetud makse, mis koormavad kõiki inimesi, ka neid, kes tulumaksu alandamisest midagi võitnud ei ole. Need on kaudsed maksud. Kaudseid makse maksavad ka pensionärid, lastega pered, õppurid ja tööd otsivad inimesed. Kindlasti oleks sotsiaalselt õiglasem jätta tulumaks puutumata ja loobuda edasistest kaudsete maksude tõusudest, mida praegu lubati.

Nüüd ma tulen eelnõu § 1 punkti 2 juurde, millega vähendatakse lubatud mahaarvamiste kogusummat praegusest 3196 eurost 1920 euron. Eelnõu seletuskirjas väidetakse, et eelnõus ettenähtud 1920 euro piiri ületasid 2009. aastal vaid 13,5% kõigist maksumaksjatest, kuid ka selle 13,5% taga on reaalsed inimesed, kelle olukorda see eelnõu selgelt halvendab. Huvitav on see, et need inimesed käisid alles kaks kuud tagasi valimas ja neile ei olnud antud mitte mingit hoiatust, et parteid, kellele need kõige suuremad maksumaksjad tõenäoliselt oma hääle andsid, sellist plaani peavad. Aga ma panen teile südamele, et tegemist ei ole ainult inimestega, kes on võtnud väga suuri

eluasemelaene. Ka Swedbanki eraisikute rahaasjade teabekeskuse juht on hoiatanud, et tema hinnangul mõjutab selline maksutagastuste vähendamine juba järgmisest aastast väga paljusid Eesti peresid, kes on võtnud kodulaenu ja kelle mõni liige omandab kõrgharidust tasulises õppes või kus lapsed käivad huviringis, lasteaias või tasulises koolis. Kuigi esmapilgul paistab see 1920 eurot piisavalt suure summaga, on olemas risk, et eelnõu seadusena jõustumise korral paljude perede kulutused õppe- ja huvitegevusele kasvavad. Nii et tegelikult satuvad surve alla just need pered, kes on oma lapsele praegu suuremaid võimalusi leidnud.

Me aimame sedagi, et järgmiste Riigikogu valimiste ajal jõustuma hakkava 1%-lise tulumaksualanduse raha ei jää riigil kokku kogumata, vaid see kogutakse kokku seni teadmata mahus ees ootavate tarbimismaksude näol. Selline maksude ümberkujundamine koormab enam neid, kes tulumaksualandusest midagi ei võida. See tekitab Eestis olukorra, kus maksukoormat peavad kandma kõik võrdselt, aga maksutõusud tarbimismaksude tõusu näol võtavad oma osa ka neilt, kellel on juba praegu toimetulekuga väga suuri raskusi. See ei lähenda meid Põhjamaadele, pigem triivime kindlalt selliste riikide suunas, kelle hulka me kuuluda ei tahaks.

Ma arvan, et rahanduskomisjon võiks veel kord kaaluda, kas Eesti riigi maksubaasi õhemaks lihvimine on praegu kohane, kui nii hariduses, tervishoius kui ka turvalisuses on väga palju kitsaskohti, mis vajaksid riigilt palju suuremat tuge. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ma palun kõnetooli Urmas Reinsalu Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esinajana! Kaheksa minutit.

Urmas Reinsalu

Austatud Riigikogu istungi juhataja! Austatud parlamendiliikmed! Eelkõnelejad rääkisid üsnagi liigutavalt inimesest. Ma arvan, et õigusloome peabki inimesega tegelema. Nüüd aga konkreetsetest väidetest.

Kadri muretses selle pärast, mis puudutab perekonda, kus tütar või poeg õpib tasulises õppes. Kindlasti on koalitsioonil oluline vastavalt kokkulepitud tähtaegadele jõustada tasuta kõrghariduse programm. Kui rääkida huvitege-

vusest, siis koalitsioonil on järgmise sammuna eesmärk rakendada ka nn ringiraha põhimõte, vastavalt sellele, kuidas riigi majanduslikest võimalustest lähtudes on võimalik realiseerida lisakulutusi tekitavaid valimislubadusi.

Eiki Nestor esitas väite, otsekui oleks eksitav öelda, et sotsiaalkulutuste osakaal riigieelarves on absoluutsummas kasvanud, see oleks nagu lihtsalt aritmeetiline moonutus, mis on tekkinud SKT kahanemisest. Ma julgen sellele põhimõtteliselt vastu vaielda. See väide ei vasta selgelt tõele. Tuletan meelde, et siinsamas parlamendis saalis tõsteti toimetulekutoetuse absoluutväärtust, millel on väga selge rahaline mõju. Ka toimetulekutoetusele minevad summad isikutele tehtud väljamaksetena on kasvanud. Parlament on kinnitanud eelarve, milles pensionikindlustuse vahendites toimus 2009. aastal pensioni väljamaksete 5%-line kasv. Samuti on oluliselt kasvanud töötutega seotud väljamaksed. Nii et absoluutarvudes ning ka suhtelistes arvudes on meie riigieelarves sotsiaalkulude osakaal kasvanud. Me vastame riigieelarve struktuurilt üsna hästi põhiseaduses sätestatud sotsiaaliigi printsiibile.

Nüüd seisukohtadest, mida eelnõu sisaldab. Esiteks, IRL-i fraktsiooni arvates on see eelnõu mõistlik, seda tuleb menetleda. Me oleme selles koalitsioonis kokku leppinud ja koalitsioonis kokkulepitud eelnõusid me koalitsioonipartnerina igati toetame. Mitmeid neid seisukohti me oleme ka oma valimisprogrammis ja enne valimisi väljendanud. Rõhutan siin metsamaterjali võõrandamisel maksustamise paindlikumaks muutmist konsolideeritud kolmeaastase maksustamisperioodi sätestamise kaudu, mida ka IRL oma valimisprogrammis lubas.

Teiseks, tööjõumaksude alandamine. Tulumaksu määra langetamisel aastast 2015 on kindlasti majandust elavdav mõju, nagu eelnevalt rõhutati. Juhin tähelepanu, et lisaks riigieelarvesse vahetult laekumata jäävatele vahenditele on igal maksualandusel teisene mõju, mis puudutab riigieelarve tulusid. See tähendab, et riigisisese maksu vähendamisega seotud raha läheb sisetarbimisse ning sellest omakorda tuleb täiendav maksutulu muu hulgas kaudsete maksude kaudu, millele üks eelkõneleja tähelepanu juhtis.

Järgmine teema puudutab tasemekoolitust. Ka tasemekoolituse erisoodustuse maksust va-

bastamine on meie valimisprogrammi üks selgeid lubadusi. Me toetame igati selle lubaduse jõustamist seaduse kujul.

Kokku võttes: need ettepanekud, mis on selles eelnõus sätestatud, on see maksupoliitiline programm, mis on koalitsiooniläbirääkimistel kokku lepitud. Me peame otstarbekaks see venitusteta jõustada, et kõigile maksuõiguse adressaatidele oleksid need muudatused teada pikka aega ette, nii et nad sellest lähtudes saaksid oma tegevust kavandada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Rahandusminister Jürgen Ligi on palunud luba osaleda läbirääkimistel sõnavõtuga. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 71 lõikest 2 on võimalik talle sõna anda. Palun minister Jürgen Ligi kõnetooli! Viis minutit.

Jürgen Ligi

Siia pulti ajas mind sõber Eiki, kelle nimi ei tule mul kodukorra huvides täpsemalt meelde. Ta innustas mind minu usus veelgi. Mul on hea meel, et ma ei ole sots. Ta rääkis siin poliitika tegemisest ja mittetegemisest, pidades tegelikult silmas debatti ja selle sisukust. Mulle on alati meeldinud, et sotside usk on selline auklik. Aga üks asi on lootusetu, kus auke pole. See on see väide, et kõik, mis on majanduslik, on mittesotsiaalne. Tegelikult on ju niimoodi, et heaolu ei looda riigisektoris, riigisektor ainult jaotab ümber ja pakub teistsugust teenust. Heaolu luuakse siiski majanduses hüvede kaudu laiemalt. Sellepärast on maksumäärade alandamine majanduslikult sõbralikul moel väga sotsiaalne asi. Aga me ei jõua siin kokkuleppele.

Teema, millest me oleme kuluaarides tegelikult ühtemoodi mõelnud, kuigi Eiki puldis olles räägib ikkagi teist juttu, on maksusoodustused. On väga selge, et kui kõiki neid soodustuste lagesid alandada, siis see suurendab avaliku solidaarse rahajagamise võimalusi ja vähendab mittesolidaarselt peamiselt just jõukamale seltskonnale ehk mittesotsiaalselt jagunevat raha. Maksusoodustused on need, mis sotsiaalpoliitikalt, sotsiaalprobleemide lahendamisel raha ära võtavad, tehes seda sotsiaalselt vaenulikul moel. Eiki on minuga nõus, ta niimoodi vaikselt noogutab, aga kui tuleb pulti, räägib ikka teist juttu. Seetõttu olen ma

sotside kohta kasutanud võrdlust, et kui pakud neile kenasti, kas nad soovivad klaasi veini, siis nad ütlevad: jah, ja õlut ja viina ka. Tähen-dab, nad on nõus kõigega, mis toob eelarvele kulu, aga nad ei ütle, kust see kaup tuleb. Aga muidugi on seal hulk mõistlikke inimesi, kellega kuluaarides on küll lihtsam rääkida kui puldist.

Ma üldse ei kommenteeriks Kadri väikest ebatäpsust, kui ta ütles, et tulumaksu alandamine kuidagi arstiabi kättesaadavust vähendab. See oli ilmselt kõnevääratus, sest arstiabi rahastatakse teisest maksust.

Mis aga puutub tasemekoolituse erisoodustusse, siis veel kord: eksootilised harrastused ei pea käima avaliku raha arvel. See ongi selle seaduse täpse sõnastuse mõte. Eksootilised ajaviited, harrastused, surnud keeled, kaugete maade keeled on tööga seotud juhul, kui see töö tõesti seda oskust vajab. Ei ole lihtsalt nii, et me õpime, sest meile meeldib, sest see on tore. Mul on erakordselt kahju, et me ei leidnud haridusministeeriumiga eelmise ministri ajal kooskõla, et me ei tohiks seda raha, mis läheb meditsiiniteenuse ja hariduse kättesaadavuse ühtlustamiseks, kulutada selleks, et keegi saaks tegelda hobiga, ajaviitega. Andke mulle andeks, aga ladina keel on enamikul juhtudel siiski eksootiline harrastus, mis tööturuga seotud ei ole. Sellega võiks tegelda ikkagi rohkem oma raha eest. Rõhutan, et tulumaksusoodustuse saab ikka, ka ladina keelt õppides. Aga miks peaks üks ehitaja pensioni- ja haigekassa raha arvel ladina keelt õppima? Ei pea. Andke andeks! Ärge rääkige enam seda juttu ja ärge solkige seda seadusparagrahvi. See on väga läbi mõeldud. Just sellepärast selle eelnõu menetlemine pidurdus. Kõik tahavad teha mingit väga huvitavat asja haigete arvel, aga see soodustus on mõeldud ju üldiselt vajalikuks asjaks. Maksukergendus on põhjendatud siis, kui see on üldistes huvides, mitte sellepärast, et Jüri või Mari tahaks jätta raha endale kätte. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 40 esimene lugemine lõpetada.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtjaks s.a 6. juuni kell 18.

6. Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (42 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Me jätkame päevakorrapunktide käsitlemist. Kuuenda punktina on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli rahandusminister Jürgen Ligi!

Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise eelnõuga tõstetakse alates 2013. aastast tubakatoodete aktsiisi määr 10%. Eesmärk on mõistagi suurendada riigieelarve tulusid, lähendada sigarettide aktsiisimäär 2014. aastal jõustuvale Euroopa Liidu alammääradele ning saavutada ühtlasi tervisekaitse sihte. Sigarettide aktsiisi määr tõstmise tulemusel kasvab kaalutud keskmise hinna alusel arvutatud aktsiisisumma 1,69 eurost paki kohta 1,86 euronni paki kohta, sigarettide kaalutud keskmine hind kasvab 2,75 euronni. 2010. aasta andmetel on sigarettide kaalutud keskmine hind 2,2 eurot. Sigarettidelt minimaalselt makstav summa suureneb 80 eurost 88 euronni 1000 sigareti kohta. Eelnõu kohaselt peab alates 2013. aastast sordist sõltumata maksma sigarettide aktsiisi vähemalt 1,76 eurot paki kohta. Sigarillo ja sigari aktsiisi määr tõuseb 191,73 eurolt 211 eurolle 1000 sigari või sigarillo kohta. Suitsetamistubaka ja närimistubaka aktsiisi määr tõuseb 55,79 eurolt 61 eurolle kilogrammi kohta. Eestile on antud 2014. aastal jõustuva Euroopa Liidu alammäär (90 eurot 1000 sigareti kohta) rakendamiseks üleminekuperiood 31. detsembrini 2017. Tubakaaktsiisi 10%-lise tõstmise tulemusena loodetakse riigieelarvesse 2013. aastal kassapõhise arvestuse alusel lisaks üheksa miljonit eurot aktsiisi ja käibemaksu. Tubakaaktsiisi tõstmise mõju 2012. aastale puudub. Tekkepõhise arvestuse alusel laekub riigieelar-

vesse 20 miljonit eurot enam aktsiisi ja käibemaksu 2012. aastal ja 13 miljonit eurot vähem aktsiisi ja käibemaksu 2013. aastal. Täna!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu! Teile on küsimusi. Palun, Maret Maripuu!

Maret Maripuu

Aitäh! Hea minister! Eestis haigestub igal aastal kopsuvähki ligikaudu 700 inimest ja peaaegu niisama palju mehi ja naisi sama haiguse tõttu ka sureb. Maailma Terviseorganisatsioon soovib aktsiisi struktuuris tõsta rohkem fikseeritud maksumäär, et anda ühiskonnale sõnum, et kõik tooted on võrdselt kahjulikud. Seda rahvaterviseaspekti toetab ka Euroopa Komisjoni direktiiv. Eestis moodustab kehtivate aktsiisimäärade alusel fikseeritud määr umbes 41% kogu aktsiisist. Direktiiv lubab suurendada seda 76,5%-ni. Kas Rahandusministeerium on eelnõu ette valmistades kaalunud ka muutusi aktsiisi struktuuris, mitte ainult aktsiisi tõstmist?

Jürgen Ligi

Aitäh! Tänu teie tänuväärsele tähelepanujuhtimisele tõstsin ma selle teema ministeeriumis üles. Palun suhtuda sellesse ideesse, ütleme, eelarvamustevabalt ja esitada argumendid. Endal mul väga kindlat veendumust ei ole, kas struktuuri muutmine on hea või halb. Ma ütlesin ka rahanduskomisjonile, et ma lepin sellega, mida nad lõppkokkuvõttes otsustavad. Esitame argumendid ja siis kaalume. Peamine oht on selles, et tervisekaitseaspekt toimib ainult juhul, kui aktsiisisüsteem ise toimib ja kui ei toimu ühte krõpsu, nii et kokkuvõttes suureneb salaturg ja isegi rohkem või vähemalt endisel hulgal tõmmatakse küsitava kvaliteediga, igatahes maksuvaba suitsu. See oht ei tohiks realiseeruda. Me mõtleme sellele murele ja vaatame hinnanguid viimase aja maksulaekumiste kohta. Sigarettide salaturgu on äärmiselt raske likvideerida. Mõnes riigis on need riskid väiksemad ja sellepärast on Euroopa Komisjonil lihtne meile seda soovitada, aga meil on eelkõige piiriäärsetel aladel see nakkus päris tugev. Me ei peaks siin viga tegema. Nii et mõtleme edasi.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Jevgeni Ossinovski!

Jevgeni Ossinovski

Härra rahandusminister! Mul on hea meel, et te mainisite salakaubavedu ja sigarettide salaturgu. Minu küsimus ongi selle kohta. Kas praegu aktsiisi tõstmine seda probleemi ei süvenda, eriti arvestades, nagu te ütlesite, et kuni 2017. aastani on meile antud alammäär rakendamiseks üleminekuperiood, aga meie jõuame sellele Euroopa Liidu 2014. aasta nõudele sisuliselt juba 2013. aastal järele? Kas just salakaubaveo seisukohast vaadates ei oleks mõtet aktsiisitõusu natuke edasi lükata?

Jürgen Ligi

Aitäh! Eelnõu esitades me tegelikult arvasime, et 10%-lise tõusuga tuleme toime. Kas me tuleme toime rohkemaga, see on praegu väike mõtisklemise koht. Kui see miinimummäär tuleb nagunii saavutada, eks siis tuleb rohkem panustada kontrolli ja sellesse kultuuri, mis Euroopas sellised soovitused esile on toonud. Me peame kindlasti rohkem pingutama. Maksuametil on rohkem tööd. Võib-olla on ka seadusandjal mõtlemise koht, kuidas saaks siin kaasa aidata. Üldiselt on minul küll tunne, et enamikule suitsetajatest mõjub see aktsiisitõus siiski pärssivalt. Ma arvan, et enamik ei tõmba salasuitsu. Aga kui seda teeb kas või vähemus, ka siis on see oluline kaalumise koht.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Andrus Saare, esimene küsimus!

Andrus Saare

Aitäh, proua juhataja! Lugupeetud härra minister! Kehtiva seaduse ja seaduseelnõu kohaselt arvestatakse aktsiisi proportsionaalsel põhimõttel, mille tulemusena nüüd, kui me aktsiisi tõstame, kasvab kallimate ja odavamate suitsude hinnavahe. Sellest johtuvalt võib tekkida olukord, kus kallima suitsu tarbijad lähevad üle odavamale ja aktsiisi ei pruugi nii palju laekuda. Kas tulevikus võiks kaaluda seda, et me hakkaksime aktsiisi arvestama hoopis fikseeritud määra põhimõttel?

Jürgen Ligi

Aitäh! Eks see ole seesama küsimus, mida küsis Maret Maripuu, nagu ma aru saan, ainult natuke teises vormis. Väike kõhklus tekib selle huvi puhul alati. Ma ise rahanduskomisjoni esimehena püüdsin olla hästi skeptiline selgelt tubakafirmadest tulevate ettepanekute suhtes. Ma tean, et Maret Maripuu küsis praegu WHO soovitude kohta, aga hulk teisi poliitikuid (ma ei viita teile) on tunnistanud, et konkreetset tubakafirmad on aktiivsed, mis teeb mu selle ettepaneku suhtes pigem ettevaatlikuks. Pean tunnistama, et kui asjal on suitsuhais juures, siis tuleb küsida, kas ei aeta äriasja. Aga sellest kõhklusest hoolimata oleme teinud ikkagi selle huvigrupiga mõistlikku koostööd ja saanud selle teema endale nende abiga selgemaks. Me peame lihtsalt vahet tegema, kus me kipume kaasa minema äriliste kaalutlustega ja ignoreerima ülemäärast kas või seda salaturuohtu. Nii et minu vastus on tegelikult seesama: kaalume. Küsimus on arusaadav, aga vastused on natukene vastakad, ütleme nii.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Peeter Laurson!

Peeter Laurson

Aitäh, istungi juhataja! Härra minister! Kui suur on praegu salatubaka osakaal ja kui suureks see võib muutuda peale seaduse rakendust? Kas see aktsiisitõus võiks katta salatubaka osakaalu suurenemise vastu võitlemiseks kuluva raha?

Jürgen Ligi

Küsimuse lõpuosale võib vastata, et seda on meil keeruline võrrelda. On selge, et kõrgem aktsiis on salaturu jaoks tugevam stiimul, aga kas tolle tugeva stiimuli tasakaalustamiseks vajaminev raha on üldse kuidagi nii täpselt hinnatav, selles ma kahtlen. Salaturu mahtu hindavad eri institutsioonid väga erinevalt. Kui ma ütlen, et see on paarkümmend protsenti, siis tubakafirmad sellega ei nõustu. Teine asi on jällegi probleem, et need asjad ajas muutuvad. Järgmine selleteemaline koosolek on meil esmaspäeval. Eks me siis jälle küsime, kui suureks seda hinnatakse, ja püüame ka Riigikogu informeerida, milline on maksuameti tunnetus praegu. See on väga palju ka tunnetuse ja statistika tõlgendamise küsimus. Kipub

olema nii, et tubakafirmad näitavad suuremat numbrit, kui maksuamet usub.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Imre Sooäär!

Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Sa mainisid oma üle-eelmises vastuses euroopalikku kultuuri maksude ja aktsiiside osas. Tõsi ta on, ega maksu- ja aktsiisimehhanismid pole ainukesed ja euroopalikus kultuuris on olulisel kohal kindlasti ka teavitustöö. Kas on mingit plaani sellest maksust, mida riik hakkab rohkem koguma, osa ka tubakavastasesse teavitustöösse panustada, et need asjad käsikäes käiksid? Või on meil teavitustööd juba piisavalt?

Jürgen Ligi

Aitäh! Ma arvan, et seda seost konkreetse maksu ja kulu vahel me ei peaks tegelikult otsima, pigem peaksime neid seoseid vältima ja lahti raiuma, sest muidu kannatab raha kasutamise paindlikkus ja mõistlikkus. Aga teavituse suurendamise või vähendamise kohta võiks küsida Hanno Pevkurilt, kes oskab hetkeseisu hinnata. Ka pideval ajupesul võib olla mõnes mõttes negatiivne mõju. Teatud riikliku regulatsiooni rikkumine või sellele vastuhakamine võib muutuda isegi uhkuse ja poose tamise asjaks. On ju teada, et luksускаuba tarbimine, mida väga vähesed tarbivad, selle kauba hinna tõusmise korral teinekord suureneb. Puhtteoreetiliselt ma ei välistaks, et väga negatiivse fooni loomine mõjub teatud seltskonnale edevust ergutavalt. Ma lihtsalt arvan, et kusil on mõõdukuse piir. Me ei peaks ka liiga kaugele minema. Viimastel aegadel on leheski kirjutatud, kuidas suitsetajad suhtuvad põlastavalt sellistesse hoiatustesse ja teavitamistesse, et kuulge, see on ju tobe, mida te teete. Ma ei tea, võib-olla on see poos. Hinnangu võiks anda sotsiaalminister.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Palun, Maret Maripuu, teine küsimus!

Maret Maripuu

Aitäh! Hea ettekandja! Praegu on seaduses aktsiisiga hõlmatud, kui mu mälu mind ei peta,

viis tubakatoodeid. Samas on turule tulnud mitmeid uusi tubakatooteid, mis praegu aktsiisi alla ei käi. Kas Rahandusministeerium on üle vaadanud ka uusi tooteid, mis turul on, ja mõtelnud nende maksustamisele?

Jürgen Ligi

Aitäh! Te paistate olevat minust paremini informeeritud. Ma arvan, et teie andmed oleksid mulle kasulikud. Mina olen tubaka suhtes suhteliselt kuri. Nii et andke aga teada.

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu rahandusministrile! Rohkem küsimusi ei ole. Täname selle võimsa maratoni eest, mis täna siin on olnud! Ma palun ettekan decks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Erki Noole!

Erki Nool

Austatud eesistuja! Austatud kolleegid! Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise eelnõu 42 oli rahanduskomisjoni päevakorras 16. ja 30. mail. Algataja esindajana tutvustas eelnõu rahandusminister Jürgen Ligi. Eelnõu eesmärk on 2013. aasta 1. jaanuarist suurendada riigieelarve tulusid tubakatoode aktsiisi määra tõstmise teel 10%, lähendades seda määra 2014. aastal jõustuvale Euroopa Liidu alammäärale. Tubakatoode aktsiisi määra tõstmine teenib ühtlasi tervisekaitse eesmarke.

Mõne küsimuse, mida komisjonis puudutati, tõi ka minister oma vastustes välja. Kõige rohkem oli kõne all fikseeritud ja proportsionaalse aktsiisikomponendi vahetamine, mis on praegu 50 : 50. Piltlikult öeldes suurendatakse fikseeritud tõstmisega odavamate sigarettide aktsiisi ja proportsionaalse tõstmisega kallimate sigarettide aktsiisi. Sel teemal esitati erinevaid seisukohti ja oli lisaküsimusi. Lisaks puudutati inimeste tarbimisharjumusi ja salaturgu, mille kohta ka siin küsiti.

Eilsel koosviibimisel Maksu- ja Tolliametis selgus, nagu ka minister viitas, et eri ametkonnad tõlgendavad salasigarettide osakaalu pisut erinevalt. Ilmselt see ongi õige väide. Ega me keegi täpselt ei tea salasigarettide osakaalu, aga hinnanguliselt on see 29% piirimail, vähemalt konjunktuuriinstituudi andmetel.

Kolleeg Eiki Nestor, kes on suure suitsetamiskogemusega, tegi ettepaneku tõsta fikseeri-

tud aktsiis kõikidel tubakatoodelt ühesuguseks.

Räägiti veel sellest, et viimastel aastatel on inimesed järjest rohkem hakanud ostma odavamaid ja väidetavalt ka halvema kvaliteediga sigarette. See muutus on olnud väga selge.

Siin viidati lobitööle. Lobitöö on ka väga erinev. Ühed ütlevad, et kui on fikseeritud aktsiis, siis riik saab vähem aktsiisitulu, kui on proportsionaalne aktsiis, saab rohkem. Teine grupp räägib täpselt sama juttu, ainult vastupidises vormis. Rahandusministeeriumi esindajad puudutasid aktsiisikomponentide 50 : 50 vahekorda seoses neutraalsuse küsimusega: ei tohi eelistada ei odavamate ega kallimate sigarettide importijaid. Loomulikult oli kõne all väga tugev lobitegevus, nn ärihuvid.

Enam-vähem nii meil see istung toimus.

Lõpuks toon välja, mis olid komisjoni otsused: võtta eelnõu päevakorda 1. juunil ja esimene lugemine lõpetada (see otsus oli konsensuslik), muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 3. juuni kell 12 (ka see otsus oli konsensuslik) ja esimese lugemise järel teha ettepanek võtta eelnõu teine lugemine päevakorda 8. juunil (seegi oli konsensuslik otsus). Täna tähelepanu eest!

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh! Ettekandjale on küsimus. Palun, Jevgeni Ossinovski, teine küsimus!

Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Hea ettekandja Erki! Ma küsin ka sinu käest salaturu kohta. Mis sa arvad? On ju selge, et näiteks Ida-Virumaal inimesed ei käi üle piiri mitte heast elust, vaid pigem teevad nad seda ikka väga kehvast majandusolukorrast tingituna. Kas aktsiisimäära tõusu ei oleks mõtet natuke edasi lükata?

Erki Nool

Kui me vaatame ka alkoholiaktsiisi tõusu, siis realselt võtab aktsiisi laekumise normaliseerumine umbes poolteist aastat. Rääkides salasigaretide turust viimase kümnendi jooksul, siis kümme aastat tagasi moodustas see kolmandiku, 2000. aastate keskel jõudis see hinnanguliselt 20%-ni, praegu see on, nagu ma eelnevalt ütlesin, 29% juures. Kui me räägime riigil saamata jäävast rahast ja teeme lihtsaid arvutusi, siis näeme, et salasigaretide turu

suurusjärk on 890 miljonit krooni. Loomulikult, juhul kui me elaksime ideaalses ühiskonnas, siis me võiksime 890 miljonit krooni suunata sotsiaalsete tingimuste parandamiseks Ida-Virumaal, aga ilmselt see nii ei ole. Praegu ma tutvustasin puldist komisjoni seisukohti. Minu isiklik seisukoht on see, et aktsiisitõusud suurendavad salatoodete turgu. Ma arvan, et meie riigi, valitsuse ja erinevate jõustruktuuride üks väga suur ülesanne järgmisel paaril aastal on just salakaubanduse vähendamine. Küsimus ei ole inimestes, kes salasigaretidega tegelevad. Nemad on teenusepakkujad, kes vahendavad kanaleid, ükskõik, kas on tegemist suitsude, narkootikumide, alkoholi, radioaktiivsete ainetega vms. Selles suhtes on see riikliku julgeoleku küsimus ja sellega peab riik väga tõsiselt tegelema. See on minu isiklik seisukoht. Ma arvan, et riik peaks rohkem ressursse kulutama selleks, et salakaubanduse vastu võidelda.

Aseesimees Laine Randjärv

Aitäh, Erki Nool! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas soovitakse pidada läbirääkimisi? Läbirääkimisi pidada ei soovita. Juhtivkomisjoni ettepanek on Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu 42 esimene lugemine lõpetada.

Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu 42 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. juuni kell 12.

7. 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (26 SE) esimene lugemine

Aseesimees Laine Randjärv

Asume tänase seitsmenda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli keskonnaminister Keit Pentuse!

Keit Pentus

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Valitsus on esitanud Riigikogule ratifitseerimiseks 2006. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu

ja palub parlamendil lahkesti seda eelnõu toetada. Kui ühe teise täna teie päevakorras olnud eelnõu täpsuse kohta oli Riigikogu liikmetel nurinat ja kriitikat, siis minu tutvustatav eelnõu on küllaltki lakooniline. Eelnõu koosneb ühest lausest ja ma usun, et on ka piisavalt täpne, nii et Riigikogul peaks olema võimalik selle ratifitseerimist toetada.

Kui eelnõu ise on väga lakooniline, siis selle eelnõu lahutamatuks lisaks olev leping on mõnevõrra mahukam. See koosneb 46 artiklist. Nendest nüüd põgus ülevaade. Sissejuhatuses tuleb öelda, et tegu on 1994. aasta rahvusvahelise troopilise puidu lepingu omalaadse järglasega. Tollane leping lähtus murest troopiliste metsade pärast. Niisama olulisel kohal olid selles lepingus kaubanduslääbirääkimised. 2006. aasta leping jätkab eelmiste lepingutega alustatud tööd. Teie ees oleva lepingu lõppversiooni heakskiitmiseni jõuti 2006. aastal Genfis toimunud ÜRO kaubandus- ja arengukonverentsi istungjärgul.

Kui selle 46 artiklist koosneva lepingu sisu lühidalt kokku võtta, siis võib öelda, et tegu on lepinguga, mille ratifitseerimise ja jõustumise järel toetab Eesti solidaarselt teiste riikidega kestliku metsamajandamise põhimõtete juurutamist ka sellistes maades, kus kasvab troopiline puit. Lepingu eesmärk on laiendada ja mitmekesistada kestlikult majandatud metsadest pärit troopilise puidu kaubandust ja edendada troopilist puitu andvate metsade jätkusuutlikku majandamist. Kuidas seda täpselt tehakse, milliseid meetmeid selleks võetakse, on kirjas lepingu I peatüki artiklis 1. Näiteks soovitakse muu hulgas luua tõhus raamistik riikide omavaheliseks konsulteerimiseks, rahvusvaheliseks koostööks ja poliitika väljatöötamiseks. Soovitakse edendada ja toetada teadus- ja arendustegevust, et parandada metsade majandamist ning puidu kasutamise tõhusust. Puidutoodete konkurentsivõimet muude materjalidega võrreldes soovitakse edendada säästva majandamise teel saadud troopilise puidu töötlemist tootvates liikmesmaades, et aidata muu hulgas kaasa nende tööhõivevõimalustele ja eksporditulule. Aga soovitakse ka õhutada liikmeid toetama ja arendama troopiliste metsade uuendamist ning degradeerunud metsamaa terendamist ja taastamist. Need on ainult mõned näited. Kokku, nagu te lepingust ise lugeda saate, on nimetatud 19 meetet, kuidas säästva

metsamajanduse põhimõtete juurutamisele kaasa aidata.

Lepingu alusel on loodud Rahvusvahelise Troopilise Puidu Organisatsioon, mille liikmeks ka Eesti lepingu jõustumise järel saab. Selle organisatsiooni liikmed jagunevad tootjaliikmeteks, kelleks, nagu nimigi ütleb, on mis tahes põhja- ja lõunapöörjoone vahel paiknev lepingu ratifitseerinud riik, kellel on troopilise metsa varud ja/või kes on mahu järgi troopilise puidu netoeksportija. Teine tüüp selle organisatsiooni liikmeid on tarbijaliikmed. Nende puhul on tegu lepingu ratifitseerinud riikidega, kes on troopilise puidu importijad.

Nüüd kulutustest. Selle organisatsiooni kaudu on liikmetel võimalik esitada ettepanekuid ühe või teise projekti läbivaatamiseks ja rahastamiseks. Kõiki selliseid projekte rahastatakse liikmete vabatahtlikest sissemaksetest, mida teevad peamiselt puitu tarbivad riigid. Sellel organisatsioonil on ka kohustuslikud osamaksud. Euroopa Liidu liikmesriikide eest tasub need osamaksud Euroopa Liit. Näiteks on Eesti eest makstav aastamakse hinnanguliselt 36 332 USA dollarit.

Lepingu jõustumisega on lood sellised, et leping ei ole veel rahvusvaheliselt jõustunud, küll aga jõustub leping pärast seda, kui lõplikult on sellele alla kirjutanud, selle ratifitseerinud või heaks kiitnud 12 tootjaliikme valitsused, kellele kuulub kõigis lepingu lisas A sätestatud häältest kokku vähemalt 60%. Selle ni veel jõutud ei ole. Samamoodi on tingimus, et lepingu peavad olema ratifitseerinud lepingu lisas B loetletud kümne tarbijaliikme valitsused.

Tegu on kahtlemata erakordselt hea eelnõuga, mida valitsus palub toetada. Aitäh!

Aseesimees Laine Randjärv

Suur tänu ettekandjale! Küsimusi registreeritud ei ole. Palun ettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Jaanus Tamkivi!

Jaanus Tamkivi

Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Keskkonnakomisjon pidas sel teemal oma istungit 16. mail. Lühikese ettekande tegi Keskkonnaministeriumi asekanter Andres Taliäär. Keskkonnakomisjoni liikmed said arukate inimestena üsna pea aru, et tegemist on väga tänuväärse teoga keskkonna ja loodus-

kaitse seisukohalt, seetõttu väga pikka arutelu sellel teemal ei tekkinud. Mõned küsimused siiski olid. Küsiti, et kui siiani on selle lepinguga ühinenud ainult 55 riiki, mis saab sellest protsessist edasi ja kas on ka mingi mõju sellel, kui Eesti selle seltskonnaga ühineb. Vastus oli, et see protsess on alles arenemisjärgus. Kindlasti tuleb neid riike, kes selle lepinguga liituvad, ajapikku järjest juurde. Kui me selle lepinguga liitume, siis näitame oma positsiooni ja seisukohti selles küsimuses, just nimelt selles vallas, et troopilise puidu käitlemine peab olema seadustekohane ja keskkonnasäästlik. Troopilised metsad on maakera kliima kujundamisel väga olulised. Need on väga liigirikkad ja seetõttu eriti väärtuslikud metsad.

Komisjon oli ühte meelt selles, et teha Riigikogu täiskogule ettepanek esimene lugemine lõpetada ning teha juhatusel ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 16. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna, hea ettekandja! Teile on vähemalt üks küsimus. Väino Linde, palun!

Väino Linde

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Kahtlemata tuleb nõustuda sinu seisukohaga, et troopiliste metsadega seonduv on meile väga oluline. Kas komisjonis oli arutelu all, miks me alles praegu jõudsimme selle lepingu võimaliku ratifitseerimise juurde, miks me ei ole teinud seda näiteks mõni aeg varem?

Jaanus Tamkivi

Aitäh selle küsimuse eest! Nagu te isegi staažika Riigikogu liikmena teate, kõik otsused, mis võetakse vastu Riigikogu tasandil, peavad olema väga hästi ette valmistatud ja nende mõju läbi arutatud. Tulenevalt sellest, et see protsess on olnud väga põhjalik, olemegi alles tänaseks jõudnud sellisesse faasi, et Riigikogu saab hakata otsust langetama.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, rohkem küsimusi ei ole. Ma tänan teid ettekande eest! Kas fraktsioonide esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Läbirääkimissoove ei ole. Juhtivkomisjoni kindel seisukoht on, et esimene lugemine tuleb lõpe-

tada. Määrán eelnõu 26 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 16.

Esimene lugemine on lõpetatud ja kuuenda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

8. Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (43 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Mul on hea meel paluda Riigikogu kõnetooli siseminister Ken-Marti Vaher.

Ken-Marti Vaher

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu eesmärk on võtta üle Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded. Selle direktiivi eesmärk on loomulikult liikmesriikidevaheline koostöö ebaseadusliku sisserände vastases võitluses ja samuti see, et viia veelgi paremale tasemele ebaseadusliku töötamise vastu võitlemise meetmed.

Direktiivi ülevõtmiseks muudetakse kolme seadust: välismaalaste seadust, karistusseadustikku ja individuaalse töövaidluse lahendamise seadust. Kehtiva seaduse kohaselt on töandjal keelatud võtta tööle ebaseaduslikult Eestis viibivat välismaalast, kuid selle keelu rikkumine on praegu üksnes väärtegu. Direktiivi kohaselt sätestatakse eelnõuga võimalus töandjat ka kriminaalkorras karistada, kui ebaseaduslikult töötada võimaldati järgmistel tingimustel: järjestikuse 12 kuu jooksul vähemalt teist korda, kolmel või enamal välismaalasel, samuti alaealisel välismaalasel, inimkaubandusega seotud kuriteo välismaalasest kannatanul või kui sellega on põhjustatud oht välismaalase elule ja tervisele või teda on koheldud inimväärikust alandavalt. Ebaseaduslikult Eestis viibival välismaalasel töötamise võimaldamise eest nä-

hakse füüsilisele isikule ette rahaline karistus või kuni kolmeaastane vangistus, juriidilisele isikule aga rahaline karistus. Lisaks nähakse eelnõus ette, et kui välismaalane teeb koostööd ebaseadusliku töötamise võimaldamisega seotud kuriteo uurimisel, siis võib talle prokuratuuri taotlusel anda menetluse ajaks elamisloa, seda kaaluka avaliku huvi korral.

Eelnõuga lisandub kohustus tööandjatele. Töölepingu seaduse kohaselt on tööandjal kohustus säilitada töölepingu kirjalikku dokumenti töölepingu kehtivuse ajal ja kümme aastat pärast töölepingu lõppemist. Direktiivi ülevõtmiseks pannakse tööandjale lisakohustus säilitada sama tähtajaga ka andmed ja koopiad dokumentidest, mis tõendavad välismaalase Eestis töötamise õigusliku aluse olemasolu. Tööandja suhtes, kes on nõutavad dokumendid säilitanud ega ole teadvalt võimaldanud ebaseaduslikku töötamist, vastutust loomulikult ei kohaldata.

Eelnõuga sätestatakse välismaalase puhul ka erand töövaidluste lahendamisel. Nähakse ette, et kui ebaseaduslikult Eestis töötanud välismaalane on töövaidluse ajaks Eestist lahkunud, siis vaadatakse töövaidlus läbi ilma välismaalaste kohalolekuta. Nimetatud erand on vajalik selleks, et vältida töövaidluste alustamist, mille tegelik eesmärk on välismaalase Eestist lahkumise edasilükkamine. Töötajate huvide ja õiguste kaitse on tagatud seeläbi, et sellel isikul on võimalik kasutada esindajat.

Lõpetuseks võib öelda, et selle eelnõuga nähakse ette piisavad, aga võimalikult vähe koormavad meetmed, mis on vajalikud direktiivi ülevõtmiseks. Direktiivi ülevõtmise tähtaeg on 20. juuli 2011, mistõttu on kavandatud, et ka eelnõu jõustub seadusena sellel ajal. Tänan!

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister! Teile on vähemalt üks küsimus. Paul-Eerik Rummo, palun!

Paul-Eerik Rummo

Aitäh! Lugupeetud minister! Kas on olnud juhtumeid, et kehtivate seaduste alusel on tabatud kedagi, kes on Eestis sellisel viisil kasutanud ebaseaduslikku tööjõudu, ja kui ei ole, kas siis on tegemist sellega, et selliseid juhtumeid tõepoolest ei ole, või pole neile lihtsalt jälile saadud?

Ken-Marti Vaher

Tänan väga, Paul! On küll olnud. Viimase viie aasta jooksul on seoses ebaseadusliku töötamise võimaldamisega viidud läbi 434 väärtemenetlust. 2010. aastal oli 47 väärtemenetlust ja trahviti 35 isikut. Selle direktiivi mõte on muuta sanktsioonid rangemaks, et oleks võimalik ka raskemaid karistusi ette näha. Selle tõttu on ette nähtud ka karistusseadustiku muudatus. Ma võin lisada, et kõige rohkem selliseid juhtumeid on olnud põhitegevusalal, mida me võime nimetada majutuseks ja toitlustuseks.

Aseesimees Jüri Ratas

Andres Anvelt, palun!

Andres Anvelt

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Kõigepealt ütlen, et see on tõesti väga hea seadus, mida me praegu arutame. Tegelikult oleksime pidanud jõudma selleni varem, ka ilma direktiivideta. Mul on küsimus sõnastuse kohta, mis mind natuke häirib. "Kaaluka avaliku huvi korral" – mis see täpselt on? Kas see tähendab seda, et Eestis sellesse olukorda sattunud võõramaalane peab kõigepealt minema ajalehetoidmetusse, andma intervjuu ja siis ta läheb juba selle paragrahvi alla? Mida sina sellest arvad?

Ken-Marti Vaher

Hea küsimus, Andres! Tänan sind! Kaaluka avaliku huvi alusel siiaani ühtegi elamisloa antud ei ole. Selline võimalus on ka nüüd olemas. Praegu on see piiritletud inimkaubanduse, väga raske kuriteoliigi ohvritega. Me loome selle eelnõuga võimaluse anda elamisloa ka kannatanule ja tunnistajale, kes aitavad kaasa ebaseadusliku töötamise võimaldamisega seotud kuriteo avastamisele ja uurimisele. Sellist elamisloa antakse teatud tähtajaga, mida on võimalik pikendada. See on loomulikult selline mõiste, mis tuleb sisustada. Siiaani seda sisustatud ei ole, peab ütlema. Eks see ole pretsedendi loomise küsimus.

Aseesimees Jüri Ratas

Paul-Eerik Rummo, palun!

Paul-Eerik Rummo

Suur tänu! Võib-olla rahuldad veel mu uudishimu selle tõepoolest erutava teema pu-

hul: kas on käepärast andmeid, millistest riikidest on siamaani saabunud need ebaseaduslikud immigrandid, keda on ebaseaduslikul viisil tööle võetud?

Ken-Marti Vaher

See on sul, Paul, hea küsimus. Ma ei oska praegu öelda nende riikide nimekirja, aga ma hea meelega selle sulle saadan. Nende rikkumiste arv viimase kuue aasta jooksul ei ole olnud mitte väga suur, aga siiski märgatav. Kindlasti saab need riigid välja tuua. Need on eelkõige kolmandad riigid. Ma eeldan, et nende hulka kuulub suhteliselt suur hulk riike meist ida pool ja tõenäoliselt ka lõuna pool. Analüüsi riikide jaotuse kohta ma komisjonile kindlasti hea meelega annan.

Aseesimees Jüri Ratas

Väino Linde, palun!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Samavõrra hea minister! Kahtlemata tuleb selle eelnõu menetlemist tervitada. Küsin ainult järgmist. Sa ütlesid ja nii on ka eelnõus kirjas, et selle seaduse alusel (kui see eelnõu seaduseks saab) tekivad tööandjatele lisakohustused. Sa nimetasid need ka ära. Kuivõrd on tööandjad sellest oma esindusorganisatsioonide kaudu teadlikud ja milline on nende seisukoht? Eelnõu on plaanitud jõustada suhteliselt kiirelt. On nad sellest teadlikud?

Ken-Marti Vaher

Täna, Väino! Väga õige küsimus. Nad on teadlikud. See on läbi räägitud nii kaubandus- tööstuskoja kui ka tööandjate keskkliiduga.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma täna! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Andres Herkeli!

Andres Herkel

Härra juhataja! Austatud kolleegid! Mul ei ole väga palju lisada, sest suurem osa küsimusi, mis tekkisid komisjonis, esitati äsja ka siin saalis. Niisiis, põhiseaduskomisjon arutas kõnealust välismaalaste seaduse muudatust esmaspäeval, 16. mail. Komisjoni olid kutsunud

minister ja Ruth Annus, Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonna juhataja. Seaduseelnõu tutvustati enam-vähem samal moel kui siin. See eelnõu tuleneb 2009. aasta juunis vastuvõetud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiivist.

Väino Linde esitas küsimuse täpselt sellel samal teemal, et tööandjatel võib tekkida teatud sanktsioone ja probleeme, mida varem ei olnud. Täpselt samasugune oli ka vastus. Küsiti, missuguses ulatuses on see direktiiv üle võetud. Siin on paslik rõhutada, et direktiivi on Eesti praegu üle võtnud minimaalsel võimalikul viisil. Kerkis küsimus, kui palju töötab Eestis kolmandatest riikidest pärit tööjõudu. Vastused olid natukene teise rõhuasetusega, aga pakuti, et neid inimesi on aastas 300–400 ja aastas on tööandjatel olnud sadakond väärteomenetlust, mis ühtib ministri osutusega, et viimase viie aasta jooksul on olnud 434 väärteomenetlust.

Põhiseaduskomisjoni otsused olid teha Riigikogu juhatasele ettepanek võtta see seaduseelnõu päevakorda täna, 1. juunil, komisjoni ettekandjaks määrata siinkõneleja, teha ettepanek seaduseelnõu esimene lugemine lõpetada ning määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. juuni kell 16.45. Selle seaduseelnõuga mingeid poliitilisi erimeelsusi ei kaasnenud. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma täna ettekandjat! Kas fraktsioonide esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Ka läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et esimene lugemine tuleb lõpetada. Määrati eelnõu 43 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 3. juuni kell 16.45.

Esimene lugemine on lõpetatud ja kaheksanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

9. Meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu (25 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme üheksanda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud

meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Meresõiduohutuse seaduse muutmise tingib vajadus võtta üle Euroopas kokkulepitud direktiivid. Need puudutavad sadamariigi kontrolli ning ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteemi edasiarendamist. Direktiivide ülevõtmine on ajakriitiline, kuna me oleme ülevõtmistähtaega mõneti ületamas. Nii et ma väga loodan, et see eelnõu leiab Riigikogu toetuse veel enne suvepuhkust.

Nüüd eelnõu sisust. Põhiliselt keskendub see meresõiduohutuse nõuete karmistamisele ja vastutuse täpsemale kindlaksmääramisele nende nõuete rikkumise korral. Me loodame, et selle seaduse rakendamine aitab kaasa meresõiduohutusele laevaliikluse seire- ja teabesüsteemide edasiarendamise ning sadamariigi kontrollisüsteemi täiustamise kaudu Eestis, aga ka Euroopa Liidus tervikuna.

Nüüd mõnest muudatusest eraldi. Esiteks täpsustatakse ohtliku lasti veoga ja sellest teavitamisega seonduvaid nõudeid. Teiseks lisatakse täpsustatud regulatsioon laeva saabumisest ja lahkumisest teavitamise kohta. Samuti lisatakse erandite tegemise võimalus laeva saabumisest teavitamisel. Erandid tehakse regulaarreise teostavatel laevadel ja ainult juhul, kui on täidetud tingimus, et Veeteede Ametil on vajaduse korral võimalik ööpäev läbi elektrooniliselt asjaomast teavet saada. Kolmandaks lisatakse seadusesse elektroonilise mereinfosüsteemi regulatsioon, mille kohaselt tuleb hakata laevade edastatavaid teateid edastama asjakohase infosüsteemi kaudu. Süsteem on mõeldud vastu võtma peamiselt laevade esitatavaid teateid ja edastama neid üleeuroopalisse süsteemi SafeSeaNet. Kehtiva korra kohaselt ei ole elektroonilise mereinfosüsteemi kaudu andmete esitamine kohustuslik. Elektroonilise mereinfosüsteemi andmete sisestamise süsteem on veebipõhine ega tekita kasutamisel laevaagentidele lisakulusi. Neljandaks muudetakse välisriigi laevadele kohaldatavat sadamariigi kontrolli puudutavaid sätteid, eelkõige sadamasse sisenemise keelu kehtestamise ja

kehtetuks tunnistamise aluseid. Peamine muudatus on sadamasse sisenemise keelu kehtetuks tunnistamise aluste süsteemi muutumine astmeliseks. See tähendab, et olenevalt sellest, mitu eelnevat keeldu on, on ka sisenemise keelu kehtetuks tunnistamise aeg pikem. Viienäks muudame riigilõivuseadust. Need muudatused tulenevad asjaolust, et direktiiv sätestab kohustuse, et sadamasse sisenemise keelu kehtetuks tunnistamiseks läbiviidava ning pärast laeva kontrollimist uuesti kinnipeetud ja puudustega laeva laiendatud kontrolli kulud kannab laeva omanik või kasutaja. Kuuendaks muudame sadamaseadust. Sadamaseaduse muudatused tulenevad sadamariigi kontrolli käsitleva direktiivi sätetest. Direktiivist tuleb kohustus teavitada Veeteede Ametit sadamas aset leidvatest meresõiduohutuse rikkumistest.

Seaduse rakendamisega kaasnevad riigieelarvele lisakulud elektroonilise mereinfosüsteemi arendustöödeks aastateks 2012–2014, orienteerivalt 100 000 eurot. Seaduse rakendamisega ei kaasne riigile prognoositavaid lisatulusid. Ettevõtjatele ei kaasne lisakulusid, kuna sisuliselt on neil juba praegu kehtivate õigusaktide kohaselt sarnased teavitamiskohustused. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ministrile küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ministrit! Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni liikme Kalev Lillo!

Kalev Lillo

Austatud juhataja! Head kolleegid! Seaduseelnõu 25, meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu, algatas Vabariigi Valitsus 2. mail s.a. 12. mail käis koos laiapõhjaline töörühm, kus vaadati üle eelnõu kohta tekkinud küsimused. Töös osalesid nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui ka Veeteede Ameti spetsialistid. Kuna oli üksjagu tähelepanekuid ja küsimusi ning samas on tegu direktiivi ülevõtmisega ja käimasoleva rikkumismenetlusega, siis peeti paremaks lahenduseks esitada algataja nõusolekul eelnõu komisjonile arutamiseks muudetud kujul.

Muudetud kujul eelnõu arutelu toimus 17. mail majanduskomisjoni istungil, kus mi-

nister Parts koos spetsialistidega seda seadust komisjonile selgitas. Komisjon, kuulunud selgitused ära, otsustas konsensuslikult, esiteks, saata Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse, riigilõivuseaduse ja sadamaseaduse muutmise seaduse eelnõu algataja nõusolekul muudetud kujul koos muudetud seletuskirjaga Riigikogu täiskogule esimeseks lugemiseks 1. juunil, teiseks, teha täiskogule ettepanek eelnõu 25 esimene lugemine lõpetada ja, kolmandaks, määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 7. juuni kell 17. Kõik otsused võeti vastu konsensusega. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas fraktsioonide esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Läbirääkimissoovi ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et esimene lugemine tuleks lõpetada. Määrin eelnõu 25 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 7. juuni kell 17.

Esimene lugemine on lõpetatud ning üheksanda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

10. Raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu (27 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme kümnenda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi!

Juhan Parts

Lugupeetud Riigikogu juhataja! Riigikogu liikmed! Raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis on teie ees, on vajalik selleks, et viia Eesti õigusesse Euroopas kokkulepitud direktiivid, mis käsitlevad raudteeohutust. Neid on kolm.

Esimene käsitleb vedurijuhiloa saamise korra. Euroopa direktiivi kohaselt peab vedurijuht saama pädevalt ametilt, milleks Eestis on Tehnilise Järelevalve Amet, vedurijuhiloa, mis tõendab vedurijuhi vastavust üldnõuetele, ja

tööandjast raudtee-ettevõtjalt lisasertifikaadi, mis annab vedurijuhile sõiduõigused. Praegune kord on selline, et vedurijuhiluba tõendab sõiduõiguste olemasolu ja vedurijuhi üldnõuetele vastavust. Samuti kehtestame nõuded raudtee-ettevõtjatele, et perioodiliselt jälgitaks vedurijuhtide teadmiste ja oskuste olemasolu ning võimaldataks koolituste abil vedurijuhtidele pidevat enesearendamist.

Teine direktiiv käsitleb raudteeliikluse ohutust. See näeb ette kohustuse lisada raudteeliiklusregistrisse veeremi hooldaja andmed, mis võimaldab konkreetsemalt kontrollida veeremi hooldust. Nende andmete põhjal on võimalik kindlaks teha hoolduse eest vastutava isiku asukoht, sõltuvalt veeremi kasutamise piirkonnast, see, kui palju veeremit on ühe hooldaja vastutada ja muid selliseid küsimusi.

Lisaks on seaduseelnõus ette nähtud volituspõhine majandusministrile määruse kehtestamiseks raudteeliiklusõnnetuste ja raudteeinsidentide jaotuse, ohutusnäitajate ja nendest teavitamise korra kohta. See volituspõhine annab võimaluse võtta üle ka Euroopa Komisjoni direktiiv. Samuti kehtestatakse, et direktiivi alusel kehtestatavate ohutusnäitajate andmed esitab raudteeinfrastruktuuri või raudteeveeremi valdaja Tehnilise Järelevalve Ametile 1. juuniks.

Eelnõu menetlemise käigus majanduskomisjonis leidsime, et valitsuse algatatud raudteeseadust tuleb menetleda jaokaua. Täna saalis olev eelnõu, mille komisjon on ette pannud, on lühem ja piirdub nende muudatustega, mida on vaja Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmiseks. Sügisel on teil võimalik arutada ka muid raudteeseadust käsitlevaid valitsuse ettepanekuid. Arvestades, et ka raudteedirektiivide ülevõtmine on Eesti riigi jaoks ajakriitiline, oleme kahtlemata nõus majanduskomisjonis sündinud kokkuleppega, et enne suvepuhkust teha üks muudatus ja sügisel tulla tagasi teiste küsimuste juurde.

Aseesimees Jüri Ratas

Head ettekandjad, kas teil on ministrile küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ministrit põhjaliku ettekande eest! Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni liikme Lembit Kaljuvee!

Lembit Kaljuvee

Härra juhataja! Head kolleegid! Annan ülevaate eelnõu menetlemisest majanduskomisjonis. Majanduskomisjonis toimus kolm arutelu. Kõigepealt tuli kokku töörühm, kuhu olid kutsutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Tehnilise Järelevalve Ameti esindajad ja ka Riigikogu õiguskomisjoni esindaja. Sellel arutelul leiti, et eelnõu tuleks vaadata kahes järgus, millest minister juba rääkis. Sellise ettepaneku tegi komisjonile töörühm.

Komisjon arutas eelnõu kahel istungil. Ma informeerin, millistele otsustele komisjonis jõuti.

Esimene istung selles küsimuses toimus 17. mail. Osales ka majandusminister koos oma meeskonnaga, kes selgitas vajadust eelnõu järele ja eelnõu sisu. Komisjon otsustas teha täiskogule ettepaneku eelnõu 27 esimene lugemine lõpetada (otsus oli konsensuslik) ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 7. juuni kell 17 (otsus oli konsensuslik). Need ettepanekud tehti 17. mail. Tehti ettepanek vaadata eelnõu ja seletuskirja muudetud tekst üle 30. mai komisjoni istungil. 30. mail komisjoni istung toimuski, nimetatud tekst vaadati läbi ja sellel istungil tehtud ettepanek oli järgmine: "Eelnõu muudetud tekst ja seletuskirja muudetud tekst võtta ettepanekuna konsensuslikult vastu." Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma saan aru, et ühtlasi tehti ettepanek esimene lugemine lõpetada. Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan ettekandjat! Kas fraktsioonide esindajad soovivad pidada läbirääkimisi? Läbirääkimissoove ei ole, läbirääkimisi ei avata. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et esimene lugemine tuleks lõpetada. Määratud eelnõu 27 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 7. juuni kell 17. Esimene lugemine on lõpetatud ja kümnenda päevakorrapunkti käsitlemine on lõpetatud.

Head ametikaaslased! Ma tänan teid väga tänase istungi eest! Istung on lõppenud. Ma soovin teile jõudu teie töös!

Istungi lõpp kell 17.57.

Istungi kestus 4 tundi ja 57 minutit.

Juhataja

L. Randjärv
Riigikogu aseesimees

XII RIIGIKOGU STENOGRAMM I ISTUNGJÄRK

Neljapäev, 2. juuni 2011

Kell 10.00

S i s u

Istungi rakendamine

1. Õiguskantsleri ettepanek nr 12 jätustoi-
mingust teavitamise ja selle kontrolli kohta

2. Riigivaraseaduse muutmise seaduse eel-
nõu (3 SE) esimene lugemine

Istungi rakendamine

Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, head ametikaaslased!
Austatud Riigikogu! Head külalised! Alustame
Riigikogu täiskogu I istungjärgu seitsmenda
töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt
palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes
soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi.
Ma palun Riigikogu kõnetooli Kalle Laaneti!

Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Head
külalised! Meil on hulga Keskerakonna frakt-
siooni liikmetega arupärimine härra sisemi-
nistrile. Siseministeriumi valitsemisalas ole-
vas Politsei- ja Piirivalveametis viidi eelmisel
aastal läbi sisemine rahulolu-uuring. Selle esi-
mese etapi käigus 17. novembrist kuni 16. det-
sebrini 2010 uuriti sisekommunikatsiooni
toimimist ja teise etapi käigus 7.–21. detsem-
brini 2010 organisatsiooni sisekliimat. Uuringu
andmetel ei usu 86% Politsei- ja Piirivalve-
ameti töötajatest, et ameti struktuur soodustab
efektiivset juhtimist ja otsustamist. 46% juhti-
dest pole rahul töökorralduse ja igapäevase
asjaajamisega. 73% töötajatest ei saa töökor-
raldusest aru ja 81% töötajatest on hädas
igapäevase asjaajamisega. Murettekitavalt suur
on rahulolematuse sisekliimaga just piirivalve-
osakonna ja kriminaalpolitseiosakonna töötajate
hulgas. Lisaks on tähelepanuväärne paljude
töötajate esile tõstetud vajadus ausa kom-
munikatsiooni järele. Üllatav on see, et kehvad
uuringutulemused olid Politsei- ja Piirivalve-
ameti peadirektorile ootuspärased, ja seda põh-

jusel, et suur organisatsioon ei ole valmis.
Sellest lähtuvalt on meil siseministrile üheksa
küsimust. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Deniss Boro-
ditši!

Deniss Boroditš

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid!
Keskerakonna fraktsioon algatab kriminaalme-
netluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu.
Eelnõu algatamise eesmärk on suurendada
kontrolli jätustegevuse üle ning tagada ini-
meste privaatsuse kaitse. Eelnõu väljatöötami-
se tingis vajadus viia järgmisel aastal kehti-
ma hakkavad jätustegevuste normid koos-
kõlla Eesti poolt ratifitseeritud Euroopa inim-
õiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioo-
niga ning rahvusvaheliselt tunnustatud põhi-
mõtetega. Lisaks on õiguskantsler teinud Riigikogule
ettepaneku viia seaduses jätustegevust teavitamise ja selle
edasilükkamise kontrolli regulatsioon põhiseadusega kooskõlla.

Keskerakonna algatatud eelnõu käsitleb jä-
lituslubade andmist, jätustegevustest teavita-
mist ja mitteteavitamist ning järelevalvet
lubade andmise põhjendatuse üle veelgi laial-
dasemalt. Eelnõuga antakse jätustegevuste
loa väljastamise õigus ainuisikuliselt eeluuri-
miskohtunikule ning likvideeritakse prokura-
tuuri kui asjast huvitatud poole võimalus seda
teha. Teiseks, kohtu juurde moodustatakse
asjatundjate komisjon, kes töötab põhjalikult
läbi jätustegevuste taotlused ning vähendab
kohtunike senist suurt töökoormust. Ja kol-
mandaks, vahi all hoidmise perioodi lühenda-
takse kümne päevani, aga eeluurimiskohtuniku
taotlusel on seda võimalik kuni pooleks aastaks
kuu kaupa pikendada.

Seadusmuudatus viib kriminaalmenetluse
seadustiku kooskõlla põhiseadusega ning teeb
lõpu olukorrale, kus on võimalus jätta inimene

teavitamata tema suhtes läbi viidud jälitustoimingutest. Sellise muudatuse vajalikkust on rõhutanud ka õiguskantsler. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei näi olevat.

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe eelnõu ning ühe arupärimise, nende edasise menetlemise otsustab Riigikogu juhatuse vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Annan ka teada, et Riigikogu esimees on edastanud Riigikogu liikmete arupärimise majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile.

Head ametikaaslased! Viime läbi kohaloleku kontrolli.

Kohalolijaks registreerus 81 Riigikogu liiget, puudub 20.

Tänases päevakorras on ka üks täpsustus. Päevakorra esimene punkt on õiguskantsleri ettepaneku nr 12 arutelu, mille juures teeb põhiseaduskomisjoni nimel ettekande komisjoni aseesimees Deniss Boroditš, juhtivkomisjoni nimel ettekande aga õiguskomisjoni liige Andres Anvelt.

1. Õiguskantsleri ettepanek nr 12 jälitustoimingust teavitamise ja selle kontrolli kohta

Aseesimees Jüri Ratas

Alustame nüüd esimese päevakorrapunkti menetlemist. Lubage mul lühidalt tutvustada õiguskantsleri ettepaneku number 12 menetlemise korda. Kõigepealt on õiguskantsler Indrek Tederi ettekanne kuni 20 minutit, siis põhiseaduskomisjoni esimehe ettekanne kuni 20 minutit ja samuti õiguskomisjoni liikme ettekanne kuni 20 minutit. Igal Riigikogu liikmel on õigus ettekandjale esitada üks suuline küsimus. Peale küsimuste vooru on läbirääkimiste voor ja mul on ettepanek, et selles voorus esineksid kõigepealt fraktsioonide esindajad ja seejärel teised, kes soovivad sõna võtta. Läbirääkimised lõpetatakse siis, kui istungi juhataja paneb hääletusele küsimuse, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Ettepaneku vastuvõtmiseks on nõutav poolthälte enamus.

Head ametikaaslased! Alustame nüüd selle päevakorrapunkti menetlemist. Palun Riigikogu kõnetooli ettekandeks õiguskantsler Indrek Teder! Päevakorrapunkti pealkiri on "Õigus-

kantsleri ettepanek nr 12 jälitustoimingust teavitamise ja selle kontrolli kohta".

Head ametikaaslased! Saalis on liiga kõva lärm. Palun vaikust! Austame ettekandjat ja austame oma ametikaaslast! Ma tänan teid! Palun, härra õiguskantsler!

Indrek Teder

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põhiseaduse § 142 lõike 1 ja õiguskantsleri seaduse § 17 alusel teen Riigikogule ettepaneku viia põhiseadusega kooskõlla kriminaalmenetluse seadustiku § 121 lõike 1 teise lause punkt 4, jälitustegevuse seaduse § 17 lõike 1 teise lause punkt 4 ning 1. jaanuaril 2012. aastal jõustuva kriminaalmenetluse seadustiku § 126¹⁵ lõike 2 punktid 2 ja 3. Järgnevalt selgitan lühidalt oma ettepaneku sisu, pikemad põhjendused leiate Riigikogule saadetud kirjalikust ettepanekust. Olgu siinkohal märgitud, et nimetatud normide põhiseaduspärasuse hindamisel lähtusin oma analüüsis järgmistest aspektidest. Esiteks, jälitustoimingu edasilükkamist võimaldava õigusliku aluse sõnastus; teiseks, teavitamise edasilükkamise rakendamise praktika; kolmandaks, järelevalve korraldus; neljandaks, muud menetlusgarantiid (õiguskaitsevahendid, kogutud teabe säilitamine ja kasutamise regulatsioon).

Läbiviidud analüüsi tulemusel jõudsin seisukohale, et viidatud õigusnormid on koosmõjus kriminaalmenetluse seadustiku, jälitustegevuse seaduse ja julgeolekuasutuste seaduse §-ga 36 vastuolus põhiseadusest tulenevate järgmiste põhimõtetega: riigi omavoli keeld (tuleneb põhiseaduse § 13 lõikest 2); õigus menetlusele ja korraldusele (tuleneb põhiseaduse §-st 14); õigus tõhusale õiguskaitsele rikkumise korral (põhiseaduse § 15 lõige 1) ning õigus tutvuda riigiasutustes enda kohta hoitavate andmetega (põhiseaduse § 44 lõige 3). Vastuolu põhiseaduse loetletud põhimõtetega nende koosmõjus seisneb selles, et kriminaalmenetluse seadustik ja jälitustegevuse seadus võimaldavad jätta isiku jälitustoimingust üldse teavitamata ning seadus ei näe ette tõhusat ja süsteemset järelevalvet jälitustoimingust teavitamise edasilükkamise ning teavitamata jätmise üle.

Põhiseaduslik taust on järgmine. Sissejuhatuseks võib tõdeda, et me kõik ju soovime ausat ja läbipaistvat riiki. Ausa riigi saavuta-

misel ja kuritegude avastamisel on ikka olnud oma koht ka tõendite kogumisel jälitustegevuse käigus. Piltlikult öeldes võiks aus asjaajamine riigis olla Eesti kaubamärk. Samas on oluline, et ausa riigi, nagu ka mis tahes muu legitiimse eesmärgi saavutamisel ei kaasneks jälitustegevuse kui teatud asjaoludel hädavaliku abinõuga isikute põhiõiguste liiga tugev riive, mille tagajärjel võiks devalveeruda demokraatliku riigi põhilised väärtused.

Palju on korratud väga õiget põhimõtet, et demokraatlik riik peab olema läbipaistev. Riigi institutsioonid ei tohi olla kaetud läbipaistmatu kestaga, mille taga toimetamisi inimesed ei näe – see on üldpõhimõte. Keeleliselt tõlgendades ja mõistet loodusteaduslikult sisustades võiks jõuda tulemuseni, et kui mingi asi on täiesti läbipaistev, siis seda ei näe üldse ning seda polegi olemas. Seega, kui riigi tegevus mingis valdkonnas on täiesti läbipaistev, siis puudub läbipaistvus õiguslikus mõttes. Paradoks! Paralleeli sellise mittenähtava tegevuse ja jälitustegevuse vahel ei ole raske tõmmata. Ühesõnaga, demokraatlikus õigusriigis peab avalik võim olema õiguslikus mõttes läbipaistev ja avalikkuse poolt kontrollitav.

Seega, kuigi me ei sea kahtluse alla põhi-seadusega kooskõlas oleval eesmärgil teabe salajase kogumise vajalikkust, tuleb nentida, et jälitustoimingud kujutavad endast õigusriigis ebatraditsioonilist, teiste sõnadega erandlikku tegevust. Isikuandmete salajase kogumisega sekkub riik inimese privaatsfääri. Sellega riivatakse inimese mitmeid põhiseadusega tagatud põhiõigusi ja vabadusi. Seejuures võivad õigused ja vabadused saada rikutud kas jälitustoimingu tegemisel või jälitustoimingu saadud teabe säilitamisel, kasutamisel või muul töötlemisel. Ka olukorras, kus puudub alus rääkida riigi totaalset jälgimisest, tuleb maandada valikulise, s.o siis üksikjuhul väärkasutamise ohtu.

Isiku teavitamine tema õigusi riivavast ja salaja, st tema eest varjatuna läbiviidud riigi toimingust on oluline tulenevalt inimväärikuse põhimõttest (s.o põhiseaduse § 10) ning seetõttu, et teavitamisega luuakse isikule võimalus õiguskaitsevahendeid kasutada. Põhiseaduse § 44 lõike 3 järgi on isikul õigus tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohaliku omavalitsuse asutustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste arhiivides hoitavate andmetega. Se-

da õigust võib seaduse alusel piirata samas sättes loetletud juhtudel, näiteks teise inimese õiguste ja vabaduste kaitseks, kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamiseks. Olen seisukohal, et põhiseaduse § 44 lõike 3 kaitseala tuleb jälitustoimingut puudutavas osas tõlgendada laiendavalt, st viisil, mis nõuab isiku n-ö aktiivset teavitamist salajasest info kogumisest pärast jälitustoimingu eesmärgi saavutamist.

Järgnevalt lahkkan veidi kehtiva regulatsiooni puudusi.

Esiteks jälitustoimingust teavitamise edasilükkamise alustest. Kriminaalmenetluse ja jälitustegevuse kahjustamise oht kui jälitustoimingu teavitamise edasilükkamise seaduslik alus iseenesest mahub nende põhiseadusega lubatud piiranguklauslite alla, mil võib isiku juurdepääsu tema kohta kogutud andmetele piirata (s.o põhiseaduse § 44 lõige 3 lause 2). On mõistetav, et kuni kestab kriminaalasja kohtueelne menetlus või toimub näiteks kuriteo tõkestamise eesmärgil alustatud jälitusmenetlus, tooks isiku viivitamatu teavitamine kaasa ülesande täitmise nurjumise. Kuritegevuse soodustamise ärahoidmine teavitamise edasilükkamise alusena on seevastu äärmiselt lai ja kohaldatav ka pärast eelnimetatud menetluse lõppu. Kuritegevuse soodustamise oht teavitamise edasilükkamise alusena võib olla kooskõlas põhiseadusliku kuriteo tõkestamise eesmärgiga vaid piiratud juhtudel.

Analüüsi tulemusel ei tuvastanud ma tõhusat kontrolli jälitustoimingust teavitamise edasilükkamise üle, mistõttu ei ole üksikjuhul välistatud isiku põhiõiguste kaitsega vastuolus olevad väärtõlgendused. See oht kaasneb eelkõige kuritegevuse soodustamise ohu alusega. Teiseks, regulatsiooni oluline puudus seisneb ka asjaolus, et kriminaalmenetluse seadustik ja jälitustegevuse seadus võimaldavad tõlgendust, mille kohaselt lükatakse jälitustoimingust teavitamine edasi kuni kogutud andmete hävitamise tähtaja möödumiseni. Selle tagajärjel isikut lõppastmes jälitustoimingu ei teavitatagi. Samal ajal võib jälitustoimingu kogutud teabe säilitamise ja seeläbi ka kasutamise aeg olla väga pikk. Näiteks riigisaladusega kaitstud tähtajad ulatuvad sõltuvalt teabe liigist maksimaalselt 25, 50 või 75 aastani. Kuigi põhiseaduse § 44 lõikest 3 ei tulene minu hinnangul keeldu isikule tema kohta riigiasutustes hoitavatele andmetele juurdepääsu välistami-

seks, saab see olla lubatav üksnes seadusandja ettenähtud erandlikel asjaoludel. Rõhutan, et seadused praegu teavitamata jätmist selge sõnaga ette ei näe. Tulenevalt põhiseaduse §-s 3 sisalduvast olulisuse (parlamendireservatsiooni) põhimõttest peab seadusandja otsustama kõik põhiõiguste seisukohalt olulised küsimused ise.

Kolmandaks keskendusin analüüsis järelevalve korraldusele ja tegelikule praktikale järelevalvest teavitamise ja teavitamata jätmise vallas. Kuna seadus annab prokuratuurile ja järelevalveste kaalutusõiguse ehk erinevad seaduslikud võimalused järelevalveste teavitamise viivitamatuse osas, siis peab selline kaalutusõiguse kasutamine põhimõtteliselt olema vaide-, kaebe- või kohtumenetluses kontrollitav. Olukorras, kus isik ei ole tema suhtes teostatud salajasest teavitamisest teadlik, tuleb järelevalveste olemusest ning intensiivsusest tulenevalt tagada riigi tegevuse seaduslikkuse kontroll n-ö isiku eest. Järelevalveste teavitamisega saab isiku kohta koguda ulatuslikku ja tundlikku infot, mistõttu kontrollisüsteemi täielikkus on järelevalveste puhul vaieldamatult tähtsam kui mõnes muus riigi tegevuse valdkonnas.

Menetluse käigus ilmnes, et alates 2004. aasta juulist, mil seadusega kehtestati isiku järelevalveste teavitamise kohustus, puudub usaldusväärne statistika teavitamise edasilükkamise ja lõplikult teavitamata jätmise praktika kohta. Kontrolli teavitamata jätmise üle teostavad järelevalveste juht ja prokuratuur, seejuures on prokuratuuri kontroll pärast kriminaalmenetluse lõppu pisteline. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon kinnitas mulle eelmise aasta lõpus saadetud kirjas, et komisjon ei ole järelevalveste teavitamise ja teavitamise edasilükkamise järelevalvestega seni tegelema.

Asjakohane kohtupraktika on ülimalt napp. Prokuratuurile seadusega pandud kontrollkohustus (alates 1. jaanuarist 2012 laieneb see ka kriminaalmenetluse-eelsele kuriteo tõkestamise eesmärgil toimuvale järelevalveste menetlusele) on oluline menetluslik tagatis, siiski ei saa riikliku süüdistuse funktsiooni kandva institutsiooni kontrolli pidada sõltumatuks võimuharude eraldamise mõttes. Järelevalveste teavitamise edasilükkamise ja teavitamata jätmise üksikjuhtumite üle puudub isiku põhiõiguste

kaitseks vajalik sõltumatu kontroll, välja arvatud siis, kui isikut hiljem teavitatakse või ta saab järelevalveste teavitamisest muul viisil või juhuslikult teada.

Lõpetuseks märgin, et minu ettepanek puudutab järelevalveste teavitamise edasilükkamist ja teavitamata jätmist kriminaalmenetluse või järelevalveste tegevuse kahjustamise või kuritegevuse soodustamise ärahoidmiseks. Samas sisalduvad kriminaalmenetluse seadustik ja järelevalveste tegevuse seadus ka teisi järelevalveste teavitamise edasilükkamise aluseid, näiteks salajasest kaastöölise kaitse. Ettepanekuga nõustamise korral on seetõttu otstarbekas vaadata üle järelevalveste teavitamise süsteem tervikuna, sest minu seisukoha kujundamisel arvestatud põhimõtted laienevad suures osas ka teistele teavitamise edasilükkamise alustele. Täna!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna, austatud õiguskantsler! Head ametikaaslased, kas teil on küsimusi? Väino Linde, palun!

Väino Linde

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Küsin sealt, kus te lõpetasite. Kui mahukaks võiks teie visiooni kohaselt nende konkreetsete seaduste muutmine kujuneda – eeldusel muidugi, et Riigikogu on täna teie ettepanekuga nõus?

Indrek Teder

See ei kujuneks eriti mahukaks. Põhimõtteliselt tuleks ju muuta neid osutatud sätteid. Minu hinnangul see väga töömahukas ei ole. Kõigepealt tuleks sõnastust täpsustada ja näha ette vastav kontrollorgan. Nagu ma olen oma ettepanekus mõista andnud, see kontrollorgan võiks olla kohus. Õiguskantsler küll ei tee selliseid siduvaid ettepanekuid, aga tõenäoliselt see mõistlik oleks.

Aseesimees Jüri Ratas

Peep Aru, palun!

Peep Aru

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud õiguskantsler! Praeguse praktika kohaselt on isikute põhiõiguste piiramisest mitteteatamine pigem reegel, kuigi seaduse kohaselt võiks see olla

erand. Kui me viimasel ühisistumisel asja vastu huvi tundsite, siis selgus, et puudub selge statistika teavitamise ja mitteteavitamise kohta. Kas te peate vajalikuks sellise kindla aruandluse kehtestamist, et meil oleks korralik numbriline ülevaade olemas? Siis saab ju ka sisu juurde minna.

Indrek Teder

Jah, põhimõtteliselt küll. Tõepoolest ju üldine usaldusväärne statistika puudub. See võiks olla kontrollsüsteemi üks osa ja annaks üldiselt teada, mis toimub. Vastus on jah.

Aseesimees Jüri Ratas

Kalle Laanet, palun!

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Hea õiguskantsler! Kuidas teile tundub: kas kogu jälitustegevuse seadus ja julgeolekuasutuste seadus on piisavalt selged, nii et inimesed saavad aru, millistel ajenditel ning kelle loal on võimalik isikute põhiõigusi ja vabadusi piirata?

Indrek Teder

Täna küsimuse eest! See on laiem teema. Ma otsustasin peale seda, kui ma oma nõuniku kaudu olin üle kahe aasta osalenud nn jälituspaki arutlusel õiguskomisjonis, et kõige mõistlikum on võtta see teema ette konkreetsete ettepanekute kaudu, analüüsides konkreetset sätteid läbi, ja juhul, kui ma tuvastan vastuolu, siis teen ka austatud parlamendile vastava ettepaneku minna konkreetsete sammudega edasi. Kui kogu see pilt ette võtta, siis võib asi lihtsalt venima jääda.

Selgitan natukene jälitust kui julgeoleku tagamise eesmärgil tehtud menetlust. Kõigepealt, see jaguneb kaheks. Minu ettepanek puudutab kriminaalmenetlust. Kuni selle aasta lõpuni jaguneb jälitus kriminaalmenetluse seadustiku, jälitustegevuse seaduse ja julgeolekuasutuste seaduse alusel kaheks. Nagu öeldud, minu ettepanek puudutab kriminaalmenetluse seadustikku. Peale aastavahetust jaguneb see endiselt kaheks, kuid jälitustegevuse seadus läheb kriminaalmenetluse seadustiku hulka. Kokkuvõtvalt saan öelda, et ma olen otsustanud konkreetsete sammudega välja tulla, et üldist olukorda edasi arendada.

Aseesimees Jüri Ratas

Mailis Reps, palun!

Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea õiguskantsler! Mind huvitavad jälitustoimingute valdkonnas need nn kolmandad isikud. Kui mõnda isikut jälgitakse ja selleks on isegi luba saadud, siis see inimene puutub ju kokku väga paljude teistega. Kas neid teisi, kolmandaid, neljandaid, viiendaid isikuid informeeritakse sellest? Kas neil on õigus sellest teada ja millises ulatuses nende antud informatsiooni võib kasutada?

Indrek Teder

Jah, põhimõtteliselt laieneb ka nendele isikutele põhiseaduse § 44 lõikes 3 nimetatud kaitseala. Ka see on minu ettepaneku üks osa, et neid tuleks põhimõtteliselt teavitada. Ja kui ei teavitata, siis peaks seaduses olema selge sõnaga fikseeritud, millistel alustel ei teavitata, et nad on seal kaitsealas.

Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, ma tänan teid väga teie ettepaneku ja ettekande eest, samuti vastuste eest! Rohkem küsimusi ei ole. Palun Riigikogu kõnetooli põhiseaduskomisjoni aseesimehe Deniss Boroditš!

Deniss Boroditš

Austatud istungi juhataja! Hea õiguskantsler! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon arutas õiguskantsleri ettepanekut nr 12 oma 30. mai istungil koos õiguskomisjoniga. Istungile oli kutsutud ka õiguskantsler, kes tutvustas õigus- ja põhiseaduskomisjoni liikmetele oma ettepanekut. Samuti olid istungile kutsutud riigi peaprokurör Norman Aas ja Justiitsministeeriumi esindaja. Istungil rõhutas õiguskantsler, et tema ettepanek lähtub konstruktiivsest soovist olemasolevat olukorda paremaks muuta ning et konkreetne ettepanek puudutab just jälitustoimingust teavitamist ja sellega seonduvaid probleeme. Peamiste probleemidena tõi õiguskantsler välja kolm punkti. Punkt 1: jälitustegevusest teavitamise edasilükkamise või teavitamata jätmise alused on liialt ebamäärased. Punkt 2: otsustav institutsioon peaks olema sõltumatu menetluse osalistest. Punkt 3: samuti peaks olema sätestatud selge korraldus

ja menetlus, kuidas jälitustoimingust teavitamise edasilükkamine toimub. Sellest tulenevalt tegi õiguskantsler ettepaneku viia asjaomased seadused põhiseadusega kooskõlla.

Istungile külalisena kutsutud riigi peaprokurör Norman Aas nägi eelkõige probleeme prokuratuuri erapoolikuses jälitustoimingust teavitamata jätmise kontrolli läbiviimisel, kuna jälitustoimingust mitteteavitamise loa annavad needsamad prokurörid, kes on andnud loa jälitustoimingu tegemiseks. Ta nägi selles konfliktis tekkimise ohtu ja leidis, et paljudes teistes riikides viljeldav süsteem, kus jälitustoimingust teavitamata jätmine vajab kohtu luba, oleks täitsa mõeldav.

Justiitsministeeriumi esindaja leidis, et jälitustoimingust mitteteavitamise alused on natuke liiga laiad ja ebamäärased, aga otsust vastuolu põhiseadusega ta ei näinud. Ta leidis, et pigem on jälitustoimingust mitteteavitamisel probleem vastavate lubade väljaandmise üle teostatavas järelevalves.

Peale sõnavõtude ärakuulamist toimus komisjoni istungil ettepaneku arutelu. Paljud komisjonid liikmed uurisid, kas on olemas ka statistiline ülevaade, kui palju on jälitustoimingust teavitamata jätmisi. Justiitsministeeriumi esindaja vastas, et ei ole ja see on üks peamisi probleeme. Andmebaasid ei sisalda praegu eraldi infot jälitustoimingust mitteteavitamise kohta. Arutati ka jälitustoimingust mitteteavitamise järelevalvega seonduvat. Komisjoni liikmed olid seisukohal, et jälitustoimingust mitteteavitamise üle peaks olema kohtulik järelevalve, kuna kohus on sõltumatu organ.

Kokkuvõttes leidis komisjon, et õigusriigis peavad isikute õigused olema kindlalt kaitstud ja inimesed peaksid end turvaliselt tundma. Põhiõiguste riivid peaksid olema võimalikult täpselt ja hästi reguleeritud. Komisjon leidis, et kindlasti tuleb seaduses täpsustada need mõisted, mis õiguskantsler oma ettepanekus välja tõi: "kuritegevuse soodustamine" ja "oht jälitustoimingu eesmärgile" on ilmselgelt liiga laiad mõisted. Komisjon leidis ka, et järelevalve jälitustegevusest mitteteavitamise üle tuleb kindlasti paremini reguleerida, et tagada isikute põhiseaduslike õiguste tõhus kaitse. Sellest tulenevalt otsustas põhiseaduskomisjon oma 30. mai istungil hääletage 8 poolt ja 2

erapooletut toetada õiguskantsleri ettepanekut nr 12. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna, austatud ettekandja! Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma tänan teid ettekande eest! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli ettekandeks õiguskomisjoni liikme Andres Anvelt!

Andres Anvelt

Hea juhataja! Head kolleegid! Kolleeg Dennis Boroditš tegelikult rääkis juba üksikajalikul, mis toimus põhiseaduskomisjoni ja õiguskomisjoni ühisistungil. Õiguskomisjon arutas seda küsimust lausa kahel istungil. Esimene kord oli siis esmaspäeval, 30. mail koos põhiseaduskomisjoniga, teine kord teisipäeval, 31. mail. 31. mail toimus komisjonis ka arutelu, mis kujunes natuke laiemaks kui see tänane õiguskantsleri ettepanek. Käsitlesime järelevalveküsimusi jälitustegevuses ja kriminaalmenetluses laiemalt. Aga kuna see ei puuduta otseselt tänast õiguskantsleri ettepanekut, siis ma ei hakka seda teie lahel loal ette kandma. Konstateerin seda, et õiguskomisjon – kohal oli viis rahvasaadikut – toetas konsensusega õiguskantsleri ettepanekut ja sellise sõnumiga olen ka mina siin, et lugupeetud Riigikogu võiks seda ettepanekut toetada. Aitäh teile!

Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, kas teil on ettekandjale küsimusi? Jaak Allik, palun!

Jaak Allik

Lugupeetud härra Anvelt! Ma pöördun teie poole kui õiguskomisjoni esindaja poole, aga ka kui inimese poole, kes on Eesti õiguskaitseorganites eri kohtadel pika aja jooksul töötanud. See õiguskantsleri õiendis suurepäraselt esitatud maailm tuleb mulle kohati meelde väga niisugust kafkalikku maailma, kuhu me oleme 20 aastaga sattunud. Kas te oskate hinnata, kuidas on olnud võimalik, et me 20 aastat peale iseseisvuse taaskesitsemist peame seda konstateerima ja hakkama tegelema selliste elementaarsete asjadega, kuna korralagedus on tõesti kafkalik? Kas see on juhtunud teadmatus tõttu või kellegi tahtel?

Andres Anvelt

Hea küsimus selles mõttes, et tõesti kõrvaltvaatajale, tavainimesele tänavalt võib see säärane hilinevad remondina tunduda. Aga süsteemist seest tulijana ma tean, et tegelikult selle 20 aasta jooksul on süsteem aidanud jälitustegevusalast õigust luua. Me saime asjaomase seaduse alles 1994. aastal. See on arenenud. Me oleme arenenud totalitaarreežiimi põhimõtete järgimise asemel õigusriigi poole.

Üks tegur on vahest see, et meie lugupeetud kodanikud ei ole siiani probleemile kuigi palju tähelepanu pööranud ja on arvanud, et jälitustegevuse põhieesmärk on ju kurjategijate püüdmine. Ei ole sügavuti mõeldud põhiseaduslikule riivele, mida jälitustegevus tegelikult endas kannab. Nii et ma arvan, et me oleme liikunud suhteliselt normaalses tempos jälitustegevuse kõigi legaalseste põhimõtete kinnistumise poole. Usun, et nüüd see intensiivistub kindlasti, kuna lähiajal leiab jälitustegevus oma õige koha kriminaalmenetluse seadustikus. Jälitustegevuse seadus kaob ära. Nii et me saame jälitustegevust hinnata kui ühte tõendite kogumise meetodit, mis kannab endas põhiseaduse riivet, aga mida siiski võib kasutada. Seda aga tasakaalustatult, arvestades nii kodanike põhiõiguste kaitset kui ka vajadust võidelda kuritegevusega.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid ettekande ja vastuse eest! Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh teile! Ja nüüd, head ametikaaslased, avan läbirääkimised ja nagu ma ütlesin, palun kõigepealt kõnetooli fraktsioonide esindajad. Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni esindaja Marko Pomerants, palun!

Marko Pomerants

Lugupeetud juhataja! Õiguskantsler! Head kolleegid! Palun kaheksa minutit!

Aseesimees Jüri Ratas

Palun!

Marko Pomerants

Ma tean kümneid inimesi, kes arvavad, et nende telefone pealt kuulatakse. Olen neile ikka öelnud, et ilmselt see nii ei ole, ja selleks on kolm põhjust. Esiteks, selleks pole vajadust. Teiseks, ilmselt poleks see legaalne. Kol-

mandaks, riigil ei ole jälitusasutustele nii palju raha eraldatud, et kõiki inimesi saaks pealt kuulata. Ja kui vaadata nendele inimestele otsa, kes seda kahtlust endas kannavad, siis mulle tundub ka, et nende puhul puuduks alus jälitustoimingust teavitamist edasi lükata. See-ga nad teaksid läbiviidud toimingust. Aga mine sa tea.

Kuritegude avastamine ja ennetamine nõuab meetmeid, millega võib kaasneda tugev põhiõiguste riive. See on legaalne, aga eeldab asjaomaseid menetlusgarantiisid.

Õiguskantsler analüüsis kriminaalmenetluse seadustiku ja jälitustegevuse seaduse regulatsiooni osas, mis võimaldab edasi lükata isiku teavitamise tema õigusi riivanud jälitustoimingu tegemisest kriminaalmenetluse kahjustamise ning kuritegevuse soodustamise ja jälitustegevuse kahjustamise ärahoidmiseks. Peale analüüsi jõudis ta seisukohale, et kriminaalmenetluse seadustiku § 121 lõike 1 lause 2 punkt 4 ja jälitustegevuse seaduse § 17 lõike 1 lause 2 punkt 4 koosmõjus tõendite jälitustoimingu kogumist reguleeriva kriminaalmenetluse seadustiku 3. peatüki 8. jao teiste sätete, jälitustegevuse seaduse ning julgeolekuasutuste seaduse §-ga 36 on vastuolus põhiseaduse § 13 lõikega 2, §-ga 14, § 15 lõikega 1 ja § 44 lõikega 3 nende koostoimes osas, mis ei näe ette tõhusat ja süsteemset järelevalve korraldust. Samadel põhjustel on põhiseadusest tuleneva riigi omavoli keelu temaatika üle kandunud 1. jaanuaril jõustuvasse kriminaalmenetluse seadustikku. Ja selle § 126¹⁵ lõike 2 punktidest 2 ja 3 me räägimegi.

Kui me nüüd puhtpragmaatilistelt, lähtudes meie kasutuses olevast ajast ja sellisest õigusterminist nagu "mõistliku aja jooksul käsitlemise" praktikast, sellele teemale otsa vaatame, siis saame keskenduda ennekõike 1. jaanuaril jõustuva kriminaalmenetluse seadustiku § 126¹⁵ lõike 2 punktidele 2 ja 3 ning nende võimalikule muutmisele. Sel lihtsal põhjusel, et need kaks seadussätet kaotaksid oma jõu niikuinii. Nii hoiame kokku tähemärke ja saame ka asjast parema ülevaate.

Nii Riigikogu põhiseadus- kui ka õiguskomisjon jõudsid järeldusele, et tõstatatud küsimuses tuleb asuda õiguskantsleriga koostööle. Meile antud võimalused näevad ette variante olla õiguskantsleri ettepaneku poolt või vastu. Kommenteerimise võimalust hääletusel pole,

küll aga saab seda teha läbirääkimistel. IRL-i fraktsioonis toimunud arutelu tulemusena jõudsimme järeldusele, et õiguskantsleri nähtud vastuolu olemasolu saab kinnitada või ümber lükata vaid Riigikohus oma lahendiga. Meie arvates seda vastuolu ei ole. Samas on debatt arutluse all olevate sätete üle käinud juba Riigikogu XI koosseisus. Katsume siis ikka seda konsensusmäära tõsta. Kriminaalmenetluse seadustik, mida seni on tuntud seaduseelnõuna 286, jõustub 1. jaanuaril niikuinii. Justiitsministeeriumis on alustatud reaalselt tööd. Nagu toonane justiitsminister Lang presidendile lubas, tuleb jälitustegevuse regulatsiooni analüüsida. Arutelu tööruhmas käib ja järgmine koosolek leiab aset veel enne jaanipäeva.

Seadust saab teha paremaks. Eks päriselu näita, kas me suudame kõigepealt lahendada õiguskantsleri tõstatatud teavitamiskohustuse täitmise kontrolli probleemi – see tundub esmapilgul lihtne – ja sisustada paremini tõstatatud määratlemata õigusmõisted. Oma analüüsis pööras õiguskantsler tähelepanu mõistetele "jälitustoiming" ja "kriminaalmenetluse kahjustamise oht", aga ennekõike mõistele "kuritegevuse soodustamise oht". Minu hinnangul on põhjust küll keskenduda vaid viimasele, kuritegevuse soodustamise ohule. Ehk suudame aga pakkuda lahendusi ka teistele ajajooksul üles kerkinud küsimustele – ikka nii, et leiame parema tasakaalu põhiõiguste riive ärahoidmiseks ning kuritegude lahendamiseks ja ennetamiseks vajalike tingimuste vahel. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu, hea ametikaaslane! Palun nüüd Riigikogu kõnetooli Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esindaja Andres Anvelti!

Andres Anvelt

Aitäh, juhataja! Kolleegid, seisan jälle siin teie ees. Ma ei saa mitte rääkimata jätta sellisel teemal nagu jälitustegevus, kuna olen selle põhiseadusliku riivega ise aastaid tegelenud. Seetõttu on mul mõningad mõtted, mis ma teile tahan edasi öelda. Et teid mitte väga palju koormata, ei tee ma seda mitte arvude, vaid rohkem rahvakeeles.

Esiteks, mul on hea meel, et see küsimus – sisejulgeolek ja põhiseaduse riive – on vähe-

malt komisjonides olnud selline erakondade ülene ja erakonnad pole otsustanud seda teemat kasutada poliitiliseks äratagemiseks. See annab kindlust, et me oleme demokraatia arendamisel Eesti riigis õigel teel ja mõistame demokraatiat õigesti.

Aga asja juurde. Enne ma kolleeg Jaak Allikule vastasin segaselt, kuna tahtsin sellesamas lühikeses sõnavõtus selgitada, et see, mida me tegelikult praegu parandame, on jälitustegevuse põhi, mis pärineb, uskuge või ärge uskuge, kunagisest NSV Liidu Siseministeeriumi ja KGB ühisest salajasest käskkirjast 009, mis rääkis jälitustegevusest õiguskaitse – kui neid võib niimoodi nimetada – organites. Selle käskkirja baasil ehitati 1994. aastal üles jälitustegevuse seadus. Kuna ma puutusin tol ajal jälitustegevuse seaduse esimese variandi loomisega päris tihedalt kokku, siis julgen väita, et mõningad laused – ma ei oska öelda, kas ka viimases redaktsioonis – ja sõnaühendid on samad, mis olid selles käskkirjas.

Nüüd, aastal 2011 me oleme jõudnud selleni, et viime jälitustegevuse kriminaalmenetluse seadustiku koosseisu, kus see peabki olema. Seda ühelt poolt. Ja teisalt me vaatame jälitustegevust kui mitte lihtsalt politsei töömeetodit, aga kui riigi õigust piirata inimeste põhiõigusi. Sealjuures tuleb arvestada sellega, et jälitustegevus pole mitte politsei või järelevalvete privileeg, vaid rahva poolt neile põhiseaduse kaudu erandina antud võimalus üldist turvalisust kaitsta. Nende erandite puhul peab olema väga selge ja arusaadav järelevalve, et needsamad õiguskaitseorganid tihtipeale võib-olla ka lihtsalt inimlikust mugavusest ei hakkaks erandit võtma kui põhilist töövahendit.

Kokkuvõttes mul on hea meel, et kui me räägime jälitustegevuse arendamisest, siis me ei ehita enam moodsat kahekorruselist villat Suur-Sõjamäe barakksovila vundamendile, nii nagu see enne jälitustegevuses oli.

Siia juurde tahaksin öelda seda, et prokuratuur, kes praeguse seaduse järgi otsustab jälitustoimingutest kodaniku teavitamise edasilükkamise üle, ei ole selleks kindlasti õige asutus, sest ta on riiklik süüdistaja ja tema institutsioon ei kanna seetõttu erapooletust. Ta on ikkagi kaldu riikliku süüdistuse poole. Nii saab ainult toetada õiguskantsleri arvamust, et

selleks institutsiooniks peab olema kohus. Kui kohus annab loa jälitustegevuse teostamiseks, siis nende inimeste arv, kelle põhiõigusi selle loa andmisega tegelikult riivatakse, on tutvusringkonna sidemete tõttu tunduvalt suurem. Ka nende suhtes peab otsuse, kas teavitada või mitte, tegema kohus. Kui see on prokuratuur, siis tekib samasugune situatsioon nagu "Viimse reliikvia" ühes stseenis, kus nunnakloostri ülem annab Agnesele piitsa ja käsib tal ise end edasi piitsutada. Selle muudatusega me ka lihtsustaksime prokuratuuri ja uurimisorganite tööd, võttes neilt vastutuse sellesama kaalutusõiguse kasutamisel. Selle koht on ikkagi kohtus.

Ja viimane asi, mis ma tahan öelda. Me arutasime Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonis jälitustegevusega seonduvat ka natuke laiemalt. Esiteks, meil on hea meel, et Justiitsministeerium on hakanud selle teemaga taas tegelema. Palun kolm minutit aega juurde!

Aseesimees Jüri Ratas

Palun, kolm minutit lisaega!

Andres Anvelt

Uue seadustiku redaktsiooni me saame nüüd 1. jaanuaril jõustatud. Jälitustegevuse seadus kaob ära, kriminaalmenetluse seadustik asub ka selle rolli täitma. Juba selle versiooni loomise ajal aga olid õiguskantsleri ettepanekud tehtud. Neid ei arvestatud, ka president juhtis sellele tähelepanu. Nüüd on Justiitsministeeriumis asunud tööle vastav töögrupp ja me näeme, et tegelikult vajab jälitustegevuse meetod veel lisakorrektoori.

Näiteks juhin ma tähelepanu ühele momendile, mis jäi kõlama kohtunike päeval, kus mul oli au viibida. Seal jäi kõlama üks Rait Maruste mõte, millega ma kindlasti ühinen. Ja nimelt: see võimalus, et õiguskaitseorganid võivad hakata enne jälitama, kui kohus neile loa annab, ei ole õige. See on küll ehk suunatud uurimisasutuste operatiivsuse suurendamiseks, aga julgen väita, et selle probleemi saaks töö käigus korralikult ära lahendada. Valvekohtunik saab selle loa anda kiiresti ja kõik oleks põhiseadusega kooskõlas. Põhiseadus ei anna ju mingit reservatsiooni, vaid ütleb väga kindlalt, et seda põhiseaduslikku õigust võib riivata ainult kohus. Mingisugusest 24 tunnist või mingitest eranditest juttu ei ole. Nii et

selles osas ja veel mitmes võib-olla väiksemas nüansis tuleb jälitustegevust ka kriminaalmenetluses parandada. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon seisab kindlasti selle eest ja püüab oma panuse anda.

Aga viimasena tahan ma siit puldist saata sõnumi oma endistele kolleegidele ja ka kodanikkonnale laiemalt. Viimastel päevadel on mulle esitatud küsimus, miks me tahame teha politsei või prokuratuuri tööd raskemaks. Sellega me ju segame kuritegevuse vastu võitlemist. See ei ole niimoodi! Me tahame, et kuritegevuse vastu võitlemise kõrval oleks tagatud ka meie kõigi kodanike põhiõigused. Ja selle toetamise kõrval ei tohi kindlasti jääda kõlama seisukoht, et sellega raskendatakse võitlust kuritegevuse vastu. Ei, see jääb täpselt samasuguseks. Aga tagatakse ka meie kodanike põhiõigused. Aitäh teile!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna, hea ametikaaslane! Nüüd palun Riigikogu kõnetooli Eesti Keskerakonna fraktsiooni esindaja Kalle Laaneti!

Kalle Laanet

Aitäh, austatud juhataja! Palun kaheksa minutit!

Aseesimees Jüri Ratas

Kolm minutit lisaega.

Kalle Laanet

Head kolleegid! Täna on siin saalis teema, mis paistab väga paljudele huvi pakkuvat, sest saal ei ole tavapäraselt tühi, vaid üsna palju Riigikogu liikmeid on kuulamas ja kaasa rääkimas. Kui kolleeg Marko rääkis, et kümned inimesed on pöördunud tema poole kahtlusega, et neid kuulatakse pealt, siis ma julgen seda arvu isegi suurendada. Väga paljud arvavad, et neid kas kuulatakse pealt, jälitatakse või tehakse muid imetrikke, mis on seotud inimeste põhiõiguste ja vabaduste piiramisega. Ma arvan, et siin me peaksime seadusandjatena väga tähelepanelikult peeglistse vaatama. Järelikult me ei ole suutnud luua selliseid seadusandlike mehhanisme, mis oleksid meie riigi kodanikele selged, nii et nad saaksid aru, kuidas ja millistel ajenditel on võimalik inimeste põhiõigusi ja vabadusi piirata, et see ei käi päris nii

lihtsalt. Ka tuleb teada, millised ressursid selle meetodi kasutamiseks riigil on.

Õiguskantsler on viidanud ka täna siin saalis väljatoodud probleemidele. Miks ma tõstasin küsimuse veidi laiemalt? Eelmises Riigikogu koosseisus me üritasime õiguskomisjonis leida kompromisse kriminaalmenetluse seadustiku muutmisel just jälitustegevuse osas väga konkreetselt ja lihtsalt, aga tegelikult see väga lihtne ei olnud. Kompromisside leidmine ei olnud kerge. Jõuti kokkuleppele, et see seadus peaks rakenduma 1. jaanuarist 2012, aga see ei tähenda seda, et me täna ei peaks väga jõuliselt vaatama asja tunduvalt laiemalt.

Keskerakonna fraktsioon on nende teemadega tegelnud ja eelnõu, mille täna Deniss Boroditš üle andis, ei puudutagi ainult jälitustoimingust mitteteatamise või teatamise teemat, vaid me vaatame asju tunduvalt laiemalt: vaatasime ka sellest aspektist, kuidas, kes ja millistel ajenditel annab jälitustoimingu läbiviimiseks loa. Meie seisukoht on, et see regulatsioon peab olema väga lihtne, selge ja konkreetne, et lubade andmine peaks toimuma kohtu kaudu. Kui Andres Anvelt väitis siin eelnevalt, et see peaks ainult kohtu kaudu käima, siis meie leidsime teatud reservatsiooniga, et väga raskete kuritegude puhul, kui jutt on näiteks tapmisest või raskest riigivastasest kuriteost, võiks kehtida jälitustoimingu läbiviimise õigus eelneva 24 tunni jooksul. Aga see on muidugi arutelu küsimus. Kõik muu, mis on jälitustoimingu seotud – load, järelevalve –, peaks olema kohtu pädevuses. Me arvame, et see kindlasti parandaks tsiviilkontrolli ja annaks rahvale selgema ülevaate, millistel ajenditel, millal, kus kohas ja kuidas võib jälitustoimingu läbi viia ning kuidas sellest peaks teavitama. Kui me saaksime kõik asjadest ühtemoodi aru, teeks see ju pildi tunduvalt selgemaks. See vähendaks igasuguseid foobiaid ühiskonnas. Praegu ju osa inimesi arvab, et me kõik oleme teatud ajal mingi jälgimise all. Mina olen muidugi alati öelnud, et käituge seaduslikult, siis ei ole ka põhjust karta. Aga jah, teatud ohud ühiskonnas on ja selgust on vaja.

Kui õiguskantsler ütles, et ta võtab jupphaaval selle temaatika ette, siis meie võtsime tervikuna. Ma loodan väga, et see meie üleantud eelnõu ei lähe tavapärasest teed, nagu on siin saalis opositsiooni eelnõud üldiselt läinud – nii

et menetlus esimesel lugemisel lõpetatakse. Loodan, et seda eelnõu arutatakse ka sisuliselt. Minu arvates Andres Anvelti väide, et õiguskomisjonis arutatakse neid teemasid suuresti erakondadeülel, on õige. Ma tean, et see oli eelmise koosseisu praktika, ja ma väga loodan, et see saab olema ka selle koosseisu praktika.

Põhiõiguste ja vabaduste riive peaks olema kindlasti poliitikaülene, poliitiliste erakondade ülene teema. Sama käib kogu siseturvalisuse, sisejulgeoleku valdkonna kohta, kui silmas pidada riigikaitset. Kindlasti on vaja siin saalis nende valdkondade aruteludel rohkem riigimehelikkust, seda, et me lahkaksime asju sisuliselt, mitte üksnes poliitprogrammist lähtuvalt. Ma väga loodan, et see eelnõu, mille me täna üle andsime, saab sisulise debati aluseks, mitte ei läbi lihtsalt formaalselt ettenähtud menetlustapid ja siis langeb parlamendi menetlusest välja. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna, hea ametikaaslane! Palun Riigikogu kõnetooli Eesti Reformierakonna fraktsiooni esindaja Peep Aru!

Peep Aru

Lugupeetud juhataja! Hea õiguskantsler! Head kolleegid! Täna on käsitlemisel keeruline, aga väga vajalik küsimus. Väljakujunenud praktika kohaselt on isikute põhiõiguste piiramisest mitteteavitamine muutunud kahjuks reegliks. Nii et pigem on see reegel, kuigi peaks olema erand, ja loomulikult seaduses fikseeritud sätetele tuginev erand. Sellekohane statistika puudub, aga mitteteatamiste osakaal kogu juhtumite arvus on hinnangute alusel kahjuks kaunis suur.

Reformierakonna fraktsioon arutas õiguskantsleri tõstatatud probleeme päris põhjalikult. Otsustasime, et me seda ettepanekut kindlasti toetame. Olles osalenud õiguskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni istungitel ning tänagi lahtiste kõrvadega arutelu kuulanud, on mul tõesti hea meel, et eri erakondade esindajad saavad vajadusest see probleem lahendada enam-vähem ühtemoodi aru. See annab kindlasti lootust, et üsna pea võtame asjal tõsiselt sarvist kinni. Komisjonide ühisistungil oli positiivne ka tõsiasi, et nii prokuratuur kui ka Justiitsministeerium põhimõtteliselt toetasid õiguskantsleri lähenemisviisi ja olid väga posi-

tiivselt meelestatud, et asjaga edasi minna. Tekkis küll väikene vaidlus, kas minna edasi õiguskantsleri väljapakutud teed pidi ehk juhtumipõhiselt või võtta seadus tervikuna ette. Kuid see on tegelikult vaid nüanss.

Samas pole täna õiguskantsleri tõstatatud küsimus isikute põhiõiguste piiramisest ainukene probleem, on ka teisi nüansse, mis ilmselt vajaksid seadusandjapoolset lihvimist. Juba üsna pea seisab komisjonidel jälle ees kohtumine õiguskantsleriga, et lahata seda probleemi laiemalt ja analüüsida ka teisi tahke, mida oleks vaja lihvida. Igal juhul Reformierakonna fraktsioon on selleks tööks valmis ja ma usun, et me selles koosseisus saavutame ka edu, et tõepoolest inimeste põhiõiguste riive oleks võimalik ainult sellises ulatuses, mis on hädapärast vajalik, et riigis oleks julgeolek tagatud. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Suur tänu, hea ametikaaslane! Rohkem kõnesoove ei ole. Sulgen läbirääkimised. Ja nagu selle päevakorrapunkti menetlemise kord ette näeb, peame viima läbi ka õiguskantsleri ettepaneku hääletamise. Alustame hääletamise ettevalmistamist. Kas võime minna hääletuse juurde?

Head ametikaaslased, panen hääletusele, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt hääletas 72 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Ettepanek leidis toetust. (Tabel 17.) Teen vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 152 õiguskomisjonile ettepaneku algatada eelnõu kriminaalmenetluse seadustiku ning jälitustegevuse seaduse kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega. Ma tänan! Esimese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud.

2. Riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (3 SE) esimene lugemine

Aseesimees Jüri Ratas

Läheme teise päevakorrapunkti juurde, milleks on Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 3 esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandeks Riigikogu liikme Kadri Simsoni!

Kadri Simson

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud kolleegid! Selle eelnõu eesmärk on ühtlustada selliste äriühingute, kus riigil on vähemalt otsustusõigus, ning riigi asutatud sihtasutuste juhatuse liikmete tasustamine kõrgemate riigiteenijate palgasüsteemiga. Keskerakonna fraktsiooni algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu seadusena jõustumisel tagatakse, et Eesti Vabariigi presidendi ametipalk koos esindustasuga oleks piir, millest enam riigiettevõtete ja riigi asutatud sihtasutuste juhatuse liikmed ei teeniks.

Põhiseaduse järgi on kõige kõrgem vastutus Eestis Vabariigi Presidendil, aga praegu on meil olukord, kus riigipea ametipalk ja ka ministrite ametipalgad on väiksemad kui mõne riigi otsustusõigusega äriühingu juhatuse liikmel. Seejuures tõusid riigiettevõtete juhtide palgad ka majanduskriisi aastatel, mil enamik nende riigiettevõtete töötajate palkadest vähenes või siis külmutati. Me leiame, et juhi palk peab olema vastavuses vastutusega, aga me ei saa võtta ühte ettevõtet ülejäänud riigist erinevalt. Me teame, et masuaastatel kärpis ka erasektor märkimisväärselt nii töötajate kui ka juhatuse liikmete palkasid. On huvitav, miks valitsus kuulab tööandjaid, kui nad ei soovi tänava jätkuvale kriisile viidates alampalka tõsta, aga kui tööandjate keskliidu juht juhib tähelepanu, et riigifirmade juhid on üle makstud ja rohkem kui miljonikroonised aastapalgad tekitavad ettevõtjate seas suurt pahameelt, siis ei panda seda millekski.

Selle asemel on meie algatatud eelnõule tellitud Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsisiosakonnalt ekspertiis, ega juhatuse liikmetele palgapiiri kehtestamine ometi põhiseadusvastane ole. Ei, seda see pole. Tolles analüüsis tuuakse välja ka kaks seika, mida peaks tava-töötajatega masuaastatel toimunu kontekstis tõsisemalt käsitlema. Ilmselt ei ole see konkreetselt selle eelnõu teema, aga palkade teema on see küll. Analüüsisiosakond on öelnud, et kui me palkadest räägime, siis tuleks pöörata tähelepanu ÜRO Peaassamblee 1948. aasta 10. detsembri resolutsioonile, mis ütleb, et igal töötajal on õigus õiglasele ja rahuldavale tasule, mis tagab inimväärse elatuse temale endale ja ta perekonnale ning mida vajaduse korral täiendatakse sotsiaalkindlustuse teiste vahenditega. Ma juhin tähelepanu, et riigiettevõ-

tete juhtide palga ülempiir oleks 6000 eurot kuus – see peaks selle toimetuleku tagama.

Teine dokument, millele peaks tähelepanu pöörama, on 1966. aastal New Yorgis allakirjutamiseks avatud rahvusvaheline majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste pakt, mille artikkel 7 kohustab paktile allkirjutanud riike tunnustama igäühe õigust õiglastele ja soodsatele töötingimustele, iseäranis hüvitisele, mis kindlustab kõigile töötajatele miinimumina õiglase töötasu ja võrdse tasu võrdse töö eest ning rahuldavad elutingimused neile endile ja nende perekondadele. Kui rääkida riigiettevõtetest, siis näiteks Eesti Postis on möödunud aastal kirjakandjate palka 17% vähendatud, aga juhatuse liikmete palka 17% suurendatud. Nii et ka sellised rahvusvahelised, meile igati eeskujuks olevad resolutsioonid viitavad sellele, et riigiettevõtete juhtide palkadega võiks tegeleda küll.

Kui seda eelnõu komisjonis arutati, siis tõusis üles küsimus, et tegelikult määrab juhatuse liikmete tasu nõukogu ja miks on siis vaja seadust muuta. Ministrid või ministriumid on saatnud nõukogudesse pädevad inimesed ja ka siin Riigikogu saalis on Riigikogu liikmeid, kes kuuluvad nende riigiettevõtete nõukogudesse, kus on viimasel ajal palku tõstetud ja kus palgad ületavad märkimisväärselt presidendi töötasu. Kui ma kaks aastat tagasi samasisulise eelnõuga siin Riigikogu saali ees olin, siis pidin ütleva, et need Riigikogu liikmed, kes peaksid asja eest vastutama, kuuluvad ainult Reformierakonna fraktsiooni. Ajad on muutunud – IRL on lahti öelnud oma põhimõttest, et Riigikogu liikmed ei tohiks kuuluda riigiettevõtete nõukogudesse, ja nüüd kuulub neisse ka IRL-i rahvasaadikuid. Kui pärida konkreetsete inimeste käest, siis Riigikogu liige Kalle Palling võiks öelda, miks Sandor Liive palk möödunud aastal tõusis 8,2% ja ületas sellega rohkem kui kaks korda presidendi töötasu. Ta võiks seletada ka seda, miks mitte ainult Eesti Energia juhatuse esimehel, vaid ka neljal juhatuse liikmel on põhitasu suurem kui presidendil. Ja peale selle maksakse neile üle nelja kuu lisatasu. Samamoodi võiks Peep Aru seletada, miks Eesti Raudtee juhatuse esimees väärississetuleku kasvu võrreldes möödunud aastaga 14,3%. Ja Kalev Lillo võiks rääkida, miks Eesti Lootsi juhatuse

esimehe ülesanded ja vastutus on sama suured kui Eesti Vabariigi presidendil.

Tegelikult on olukord selline, et on mitu nõukogu, kes on palku väga hästi ohjanud. Tean, et Taavi Rõivas juhib selle teema puhul alati tagasihoidlikult tähelepanu omaenda isiku tähtsusele – ta on hoidnud Riigi Kinnisvara AS-i juhatuse liikmete palku kontrolli all. Aga on ka nõukogusid, kes sellega hakkama ei saa. Selle konkreetse eelnõuga annaks Riigikogu nõukogudele seadustatud suunised teha palkade kohta konkreetseid otsuseid. Ka eelmine justiitsminister on öelnud, et Riigikogul kui seadusandjal on õigus teha otsus, mis ütleb, et täitevvõim ei või anda nõukogu liikmetele suuniseid tõsta eraõiguslike isikute juhtorganite palku üle teatava piiri. Ilma seadusandja sellise selge tahteta pole nõukogud palku kontrolli all hoidnud. Muuseas, selliseid suuniseid on juba tehtud, nii et pole õige öelda, et me piirame sellise eelnõuga ettevõtlusvabadust – riigiettevõtete palgad on ka varem mureks olnud.

Võib-olla te mäletate, et üks suur probleem oli see, et põhitasud olid normaalsed, aga boonused kippusid ületama mõnel ekstreemsel juhul lausa aastapalka. Siis võttiski Riigikogu vastu seadusmuudatuse – see on piirang riigivaraseaduse §-s 86, mis sätestab, et boonused ei või ületada juhatuse liikmele eelmisel majandusaastal makstud neljakordset keskmist tasu. Nii et olukorras, kus nõukogud ei ole suutnud riigiettevõtete juhtide palka kontrolli all hoida, on juba seadusmuudatusi tehtud.

Me leiame, et nõukogusid tuleb edasi suunata. Kui nõukogu ei saa hakkama, siis peab Riigikogu andma selgemad tegevusjuhised. Kui me seda palga vähendamist esimest korda 2009. aastal arutasime, siis ütles toonane riigikogulane Taavi Veskimägi majanduskomisjonis, et tegemist on ideoloogilise lähenemisega, kas hoida palgafondi kokku tavatöötajate koondamise ja palgakärbete abil või peaksid riigiettevõtete juhid kõigiga solidaarsed olema. Nüüd on ta ilma avaliku konkursita saanud ise ühe riigi otsustusõigusega ettevõtte juhiks, kelle palk ületab presidendi palka. Küllap on see ilmekas näide.

On hoiatatud, et kui me palku ohjeldaksime, siis ei leiaks riigiettevõtteid juhtima pädevaid inimesi. Siin Riigikogus on praegu 101 inimest, kes kõik ilmselt on vägagi pädevad suuri

ettevõtteid juhtima – see oli öeldud huumoriga. Me leiame pädevaid inimesi. Ka tööandjad kinnitavad, et palk, mis võrdub presidendi või peaministri palgaga, on Eesti eraettevõtluses täiesti konkurentsivõimeline.

Tõsi, ma rääkisin ainult äriühingutest, aga see seadusmuudatus lisab praegusel juhul Eesti Energiale, Eesti Raudteele, Tallinna Sadamale, Eleringile ja Eesti Lootsile ka mõned sihtasutused. Valdavalt on need meditsiiniga seotud, näiteks Tartu Ülikooli Kliinikum ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla.

Komisjonis oli juttu ka sellest, et kui möödunud korral oli meie ettepanek kehtestada palgapiir 5200 eurot, mis oli presidendi ja peaministri ametipalk, siis nüüd on see 6000 eurot. Kas elu muutub nii kiiresti nii palju kallimaks? Ei, me oleme seaduseelnõusse piirina kirja pannud nii presidendi ametipalga kui ka esinduskulud. Siin tuleb silmas pidada, et kõigi nende juhtide palgade puhul läheb arvesse, et nende aastasissetulek ei tohiks ületada 72 724 eurot ja siin on mõeldud nii töötasu kui ka preemiaid ja muid lisatasusid.

Veel kord: see seaduseelnõu järgib sama põhimõtet, mida järgis eelmine Riigikogu koosseis, kui võttis ette kõrgemate riigiteenijate palgasüsteemi. Eelnõu aitab ühtlustada selliste äriühingute, kus riigil on vähemalt otsustusõigus, ning riigi asutatud sihtasutuste juhatuse liikmete tasustamise sellesama kõrgemate riigiteenijate palgasüsteemiga. Mõlemas seaduseelnõus – nii selles, mis on juba heaks kiidetud, kui ka selles, mis täna meie ees on – on arvestatud võimaliku elukalliduse kasvuga. Riigivaraseadust täiendatakse §-ga 86¹, mis määrab piirmäära indekseerimise põhimõtted ning korra, et juhatuse liikmetele makstava tasude summa piirmäär indekseeritakse iga aasta indeksiga, mille suurus on 50% tarbijahinnaindeksi aastase kasvu ja sotsiaalmaksu laekumise aastase kasvu aritmeetilisest keskmisest. Indeks määratletakse täpsusega kolm kohta pärast koma. Nii et see ülemäär ei jää aastakümneteks külmutatuks – kui Eestis hinnatõus ei pidurdu, siis aitab eelnõu riigiettevõtete juhtidel toime tulla.

Ma tänan teid ja loodan, et Riigikogu liikmed toetavad selle seaduseelnõu menetlusse jäämist! Ootan hea meelega ka küsimusi.

Asesimees Jüri Ratas

Aitäh, hea ettekandja! Küsimusi teile on. Remo Holsmer, palun!

Remo Holsmer

Aitäh! Austatud ettekandja! Juhul kui me selle teie ettepaneku heaks kiidame, kas siis selle tulemusena vähenevad ka teiste ettevõtetes töötavate tippjuhtide, keskastme juhtide, inseneride palgad, kui suurimad töötasud on seal praegu üle 6000 euro? Kuidas mõjutab see võimalikku inimeste massilist väljarännet, millest Keskerakond on viimasel ajal päris palju rääkinud? Kui kõrgelt kvalifitseeritud inimesed peaksid Eestist lahkuma, siis oleks see riigile väga halb.

Kadri Simson

Massiline väljaränne on kindlasti Eestis suur probleem, aga need üksikud riigiettevõtete juhid, kes töötavad vastavalt juhatuse teenistuslepingule, ei kujuta endast massilise väljarände suurenemise seisukohalt erilist ohtu. Riigikogu ei hakka seadusega muutma nende inimeste töölepinguid, kes töötavad töölepingu alusel. Ning väide, et riigiettevõtete juhid lahkuvad, kui nende palk oleks võrdne presidendi või peaministri palgaga, on ainult hüpoteetiline. Küllap me leiame konkursiga pädevaid inimesi, kes sellise palga eest on nõus juhtima näiteks raudteed või sadamat või Eleringi.

Asesimees Jüri Ratas

Imre Sooäär, palun!

Imre Sooäär

Ma tänan! Hea ettekandja! Kas te olete ka selle peale mõelnud, ega see ettepanek äkki ei või suurendada korrupsiooniohtu nendes firmades? Teatavasti, mida suuremad on palgasummad, seda suurem on ka vastutus. Kas ei või tekkida oht, et hakatakse leidma muid meetodeid, kuidas teiste või kolmandate firmade kaudu raha välja kantida, et kuskilt mingi muu kanali kaudu sissetulekuid suurendada?

Kadri Simson

Me eeldame, et riigiettevõtetes on piisavad järelevalvevõimalused. Seda rolli peaks ju tegelikult etendama ka nõukogu, kes võimaldab riigiettevõtete juhtidel saada palka, mis on selgelt seaduslik. Praegu, kui nõukogud on

nõus maksma riigiettevõtete juhtidele palka, mis kordades ületab presidendi palga, ei olegi neile midagi muud ette heita, kui lihtsalt nentida, et ilmselt ei ole vastutus hüvedega tasakaalus. Aga kui te nüüd viitate ohule, et nõukogud hakkavad heaks kiitma mingeid boonuspakette, siis sellepärast me olemegi seaduseelnõus sätestanud, et tolle piirpalga sisse arvestatakse ka preemiad ja muud lisatasud. Et ei tuleks mingeid ootamatuid boonuseid, mis võiksid põhipalka isegi ületada.

Aseesimees Jüri Ratas

Väino Linde, palun!

Väino Linde

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Et oleks võimalik ikkagi päris üheselt selle eelnõu üle otsustada, küsin teilt: mida täpselt te mõtlete selle eelnõu kontekstis riigiettevõtete all ja mille poolest nende tegevus äriimaastikul erineb teiste äriühingute tegevusest?

Kadri Simson

Meie eelnõu puudutab neid juhte, kes töötavad ettevõtetes, kus riigil on vähemalt otsustusõigus, ja samuti puudutab see neid riigi asutatud sihtasutuste juhatuse liikmeid, kelle palk praegu ületab 6000 eurot kuus. Küsimus oli, miks me ei käsitle selle seadusega eraettevõtteid. Sellepärast, et me anname siin seadusandja tahtega juhiseid täitevvõimule. Siin ei ole püüdlust palgasüsteemi laiemalt käsitleda, soovime vaid viia eelnõus nimetatud äriühingute palgasüsteemi ühtlasesse süsteemi kõrgemate riigiteenijate palgasüsteemiga.

Aseesimees Jüri Ratas

Remo Holsmer, palun!

Remo Holsmer

Aitäh! Austatud ettekandja! Komisjonis te rääkisite, et Rootsis on samasugust palga ülempiiri juba rakendatud. Me uurisime seda väidet ja selgus, et tegelikult see päris nii ei ole. Kas vahepeal, peale komisjoni istungi toimumist ja enne praegust arutelu on Rootsis midagi muutunud?

Kadri Simson

Ma rääkisin tookord Rootsi riigifirmadest, kus kehtestati ülempiir boonustasudele. Seal vähendati boonuspreemiaid.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Siin tekkinud debatist võib üsna huvitavaid järeldusi teha. Räägitakse sellest, et palk on kõrge, kuna vastutus on nii suur, millest järeldub, et Vabariigi Presidendi vastutus riigi ees on kaks korda väiksem kui Eesti Energia juhi vastutus. Äkki vaataks seda sellest küljest, et võiks reguleerida presidendi palka, nii et see oleks natukene kõrgem kui kõige suuremas riigiettevõttes saadavad tipp-palgad? Selles on ju mingi mõte. Võiksime esimese ja teise lugemise vahel ka sellist varianti arutada.

Kadri Simson

Tõepoolest, see tähendaks presidendile ligi kahekordset palgakasvu. Kui nüüd lähtuda loogikast, et vastutus ja tasu peavad olema tasakaalus, siis me võime võrrelda presidenti Eesti Energia juhiga, aga kindlasti saame võrrelda ka majandus- ja kommunikatsiooniministri vastutust Eesti Lootsi juhi vastutusega. Praegu nagu väidetakse, et minister, kes vastutab väga laia valdkonna eest, on väärt sama suurt tasu, nagu on Eesti Lootsi juhil. Minu arvates on siin ilmne tasakaalustamatus.

Aseesimees Jüri Ratas

Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea kolleeg Kadri! Ma palun sul anda eelkõige stenogrammi huvides hinnang olukorrale Eesti Energias, mis on selle palgaeelnõu põhilisi adressaate. Nimelt on Eesti Energias tehtud IT-hange, milleks on kulutatud 9 miljonit eurot ehk üle 130 miljoni krooni minu ja teiste Eestimaa inimeste raha. Ent juba teist kuud ei ole võimalik anda elektrinäite! Kas see siis ongi see vastutus, millest Eesti Energia juhtide puhul räägitakse? Kas selle eest peaks neile maksma nii suuri töötasusid?

Kadri Simson

Eesti Energia juhid paistavad oma eelmise aasta sissetulekute poolest silma ka teiste riigiettevõtete juhtide seas: nende tulemustasu on nimelt märkimisväärselt suurem. Eesti Energia juhatuse esimehe Sandor Liive põhipalk oli eelmisel aastal 1 695 464 krooni, lisatasu aga oli üle 762 000 krooni. Sarnane proportsioon kehtis ka kõigi ülejäänud nelja Eesti Energia juhatuse liikme puhul. Siin paistab olevat isegi tegemist selle sätte rikkumisega, et kehtiva riigivaraseaduse § 86 punkt 1 ütleb, et lisatasu ei või ületada juhatuse liikmele eelmisel majandusaastal makstud neljakordset keskmist tasu. Ma ei ole kuulnud väga konkreetseid selgitusi, mille eest need juhid sellist preemiat väärivad. Tõepoolest on hulk küsitavusi ning siin Riigikogu saalis on ka korduvalt esitatud järelepärimisi Eesti Energia juhtimise ja investeringute otstarbekuse suhtes, ent nüüd on nad kindlasti palgaralli edetabeli eesotsas.

Aseesimees Jüri Ratas

Imre Sooäär, palun!

Imre Sooäär

Ma tänan! Austatud ettekandja! Selguse mõttes soovin üle küsida, kas sellest üle-eelmisest küsimusest tuleb järeldada, et Keskerakond ei ole selle eelnõu suhtes veel omakeskis kokkuleppele saanud ja te soovite seda muuta, hoopis presidendi palka tõsta.

Kadri Simson

Ma arvan, et see oli intellektuaalselt huvitav ettepanek. Usun siiski, et ka teie olete minuga nõus, et Eesti riigis ei ole presidendil väiksemat vastutust ja vähem kohustusi kui mis tahes riigiettevõtte juhil.

Aseesimees Jüri Ratas

Mihhail Stalnuhhin, palun!

Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Mõnele võib muidugi tunduda, et see on midagi imelikku, kui inimesed üht või teist otsust muudavad ja jätkavad selle üle mõtlemist isegi siis, kui otsustamiseks läheb. Praegu ma mõtlen, et jäi vist sulgudesse selline asi nagu isikliku talu kinnimaksimine ja mingite krediitide andestamine miljonite kroonide ulatuses. Selle kõik võiks ju süsteemi viia. Siin

saalis mõnikord kõlab, et eelnõu pole kuigi hästi koostatud, esimese ja teise lugemise vahel ehk arutame asja. See ongi minu ettepanek. Kuidas sina sellesse suhtud, kas võiks seda kahe lugemise vahel arutada?

Kadri Simson

Samasuguse põhimõttega eelnõu on siin Riigikogu saalis olnud ka 2009. ja 2010. aastal. 2009. aastal, majandussurutise tippaastal löödi imestusest käsi kokku, kui avaldati riigiettevõtete juhtide palgad. Löödi kokku sellepärast, et samal ajal toimus sadade inimeste koondamine nendetsamadest ettevõtetest. Aga tookordne seaduseelnõu hääletati juba esimesel lugemisel välja, sest öeldi, et nõukogud saavad oma ülesannetega hakkama.

2010. aastal räägiti sedasama: et nõukogud on võimelised tegema õigeid järeldusi; tore on, et teema Riigikogu saalis tõstatati, aga see ei vaja seadustamist. Me oleme siin oma ettepanekuga kolmandat korda. Me näeme, et kõik need rasked majanduslanguse aastad on riigiettevõtete juhtide palgad ainult tõusnud, nii et edasine arutelu tuleks kindlasti kasuks. Ma tean, et kaks aastat tagasi andis praegune IRL-i fraktsiooni esimees Urmas Reinsalu välja pressiteate, et ta toetab seda eelnõu. Põhimõtted aja jooksul muutuvad. Ma arvan, et seda arutelu on vaja juba ainuüksi selleks, et rõhutada nende inimeste vastutust, kes esindavad Riigikogu nendes nõukogudes. Eelnõu menetlemine peaks kindlasti jätkuma ja selle kiire väljahääletamine tähendab lihtsalt probleemile läbi sõrmede vaatamist.

Aseesimees Jüri Ratas

Väino Linde, palun!

Väino Linde

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Olen päri ja möönan, et tõesti, monopoolses seisundis olevate ettevõtetega on meil ikka olnud probleeme, olgu tegu Eesti Energia või Tallinna Veega või kellega iganes. Aga tahan küsida selle konkreetse eelnõu mõtte kontekstis. Oletame, et riik moodustab oma kapitali alusel äriühingu teatud teenuste osutamiseks ja erakapitaliga moodustatakse äriühingud samade teenuste osutamiseks. Kui me nüüd teie eelnõu kohaselt määrame kindlaks riigikapitalil tugineva ettevõtte juhtide palgad,

kas see ei või tähendada põhiseadusest tuleneva võrdse kohtlemise printsiibi rikkumist? Erakapitali puhul me ju palku määrata ei või, aga ettevõtted tegutsevad ärimaastikul sama äriseadustiku alusel.

Kadri Simson

Seda vastuolu põhiseadusega otsiti ja seda ei leitud. Ma veel kord ütlen, et me räägime nendest ettevõtetest, kus riigil on vähemalt otsustusõigus. Seetõttu ei ole kohane esitada Tallinna Vee näidet. Nagu te mäletate, aastal 2000, kui oli Jüri Mõisa seitsme päkapiku ehk siis Isamaaliidu, Reformierakonna, Mõõdukate ja paari vene partei koalitsioon, otsustati Tallinna Vee enamusaktsiad erastada ja seal anti enamusotsustuse õigus ära. Ma arvan, et see oli vale otsus, mis 2000. aastal tehti. Jüri Mõis kirjutas kergel käel alla sellistele lepingutele, millega anti erainvestorile õigus saada AS-ist Tallinna Vesi täiendavat tulu nõustamistasuna. Kui me räägime sellest, kuidas sealt raha välja viiakse, siis sellesama lepingu alusel kavandati esimesel viiel aastal 10 000 – 20 000 tundi ja järgmisel kümnel aastal 3000–6000 nõustamistundi, mille tasu oli 125 dollarit tunni eest. Nii et erastamisleping andis võimaluse ettevõttest raha välja viia. See jutt ei puuduta tänast eelnõu, aga minu arvates peab seda näidet iga kord meelde tuletama, kui kellelgi tuleb mingi kurikaval uus erastamisplaan pähe.

Aseesimees Jüri Ratas

Aadu Must, palun!

Aadu Must

Aitäh, juhataja! Hea Kadri, ma kuulasin siin hoolega mõtteavaldusi, millega tulid välja Mihhail Stalnuhhin ja hea kolleeg Imre Soõäär, ning mul tekkis küsimus, ega see eelnõu ei ole mõni nädal hiljaks jäänud. Oleks see tulnud veidi varem, äkki oleks meil presidendi valimistel rohkem kandidaate?

Kadri Simson

Ma arvan, et me peame presidendi institutsiooni kindlasti tähtsustama ja kandidaatide esitamise voor ei ole veel lõppenud. Me tuleme siia kokku, ma tuletan meelde, 29. augustil ja siis on igal 21 saadikul võimalik esitada oma kandidaat. Aga see eelnõu kindlasti on selles mõttes ajakohane, et tõstatab päevakor-

ral oleva küsimuse, kes vastutab siin Eesti riigis kõige enam. Põhiseaduse järgi on selleks president.

Aseesimees Jüri Ratas

Viktor Vassiljev, palun!

Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! Natuke aega tagasi avaldati siin kartust, et kui me tõmbame riigiettevõtete juhtide palka vähemaks, võib see soodustada nende massilist väljarännet. Kas praegune olukord, kus presidendi palk on väiksem kui riigiettevõtete juhtide palgad, ei soodusta mitte presidendi ja teiste kõrgete võimukandjate väljarännet?

Kadri Simson

Ma loodan, et kui me oleme kuus head poliitikut viieks aastaks Brüsselisse saatnud, siis on alati võimalus, et mõni neist tuleb presidendiks tagasi. Aga kui rääkida riigiettevõtete juhtide konkurentsivõimest, siis tõepoolest on tegu erinevate ettevõtetega. Riigi Kinnisvara AS näiteks on üks selline ettevõte, millele on ka erasektoris päris palju analooge.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, palun teie ees vabandust! Head ametikaaslased, saalis on liiga kõva lärm. Ja see lärm ei tule mitte siit Riigikogu kõnetoolist, vaid Riigikogu liikmete omavahelistest vestlustest. Ma palun teid: austame ettekandjat ja austame neid ametikaaslasi, kes soovivad sellel teemal arutelu kuulata! Aitäh teile!

Kadri Simson

Aitäh, hea juhataja! Tegelikult on hea siit kõnetoolist vaadata, kui palju elevust see eelnõu tekitab. Arutelud peaksid kindlasti jätkuma. Ma usun, et ka koalitsiooni saalipool leiab, et on vara see eelnõu menetlusest välja hääletada. Aga jah, on küllaga häid riigiettevõtete juhte, kes saavad palka vähem kui president ja teevad seda tööd siiski täie pühendumusega ja oleks kindlasti konkurentsivõimelised ka erasektoris, ent nad peavad seda riigiettevõtte palga piisavaks motivaatoriks ka praegu.

Aseesimees Jüri Ratas

Liisa-Ly Pakosta, palun!

Liisa-Ly Pakosta

Aitäh! Naispäkapikk küsib. Kui presidente on ainult üks ja senikaua, kui Eesti presidentiks veel ei ole naine, teeks mind selline palgapiiri seadmine küll nõutuks, sest lõhet, mis Eestis on naiste ja meeste palga vahel, me selle eelnõuga küll kuidagi ei vähendaks. Vastupidi, me seaksime mõttetuid piire võimekatele naisjuhtidele. Kohti riigiettevõtetes on ju oluliselt rohkem kui see üks presidendi koht. Kuidas see soolise palgalõhe küsimus teie arust siin laheneks?

Kadri Simson

Ma arvan, et tegu ongi täiesti võrdsete võimaluste loomisega. See palgapiir kehtib nii mees- kui ka naisjuhtidele. Usun, et järgmiselgi konkurssidel saavad meie suurepärased naisjuhid ka osaleda, kui need jälle avalikud saavad olema.

Aseesimees Jüri Ratas

Andrei Korobeinik, palun!

Andrei Korobeinik

Lugupeetud ettekandja! Teie toodud näited puudutasid firmasid, kes tegutsevad Eesti turul ja kelle turuosa on päris suur – näiteks Eesti Energia ja Elering. Kuid teadaolevalt on Eestis ka firmad, kes tegutsevad globaalsel turul, nagu näiteks Estonian Air. Nende elu on niigi üsna keeruline. Kas te ei arva, et sellised piirangud vähendavad nende konkurentsieelist? Kuidas nad saavad otsida personali globaalsel turul ja pakkuda tingimusi, mis on samaväärsed nende konkurentide omadega?

Kadri Simson

Olgem ausad, Estonian Air oma juhi palga siia nimekirja ei kuulu. Tema palga ülempiiri praegu ei alandataks. Kui te soovite nimekirja, keda see puudutab, siis see puudutab – ma nimesid ei nimeta, nimetan ametikohti – Eesti Energia esimeest ja nelja juhatuse liiget, Eesti Raudtee esimeest ja juhatuse liiget, Tallinna Sadama esimeest ja juhatuse liiget, Eleringi esimeest ning Eesti Lootsi esimeest, lisaks sihtasutusi Põhja-Eesti Regionaalhaigla ja Tartu Ülikooli Kliinikum.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Hea ettekandja! Täna hea sisuka ettekande eest! Ma loodan, et see eelnõu jääb menetlusse. Mul on konkreetne küsimus. Me räägime siin väga palju Eesti Energiast ja Tallinna Sadamast, aga võib-olla räägiks natuke ka sellest, kas erasektori juhid saavad praegu sellist palka pakkuda kui riigile kuuluvate ettevõtete juhid.

Kadri Simson

See on küsimus, mida on mitmel korral küsinud ka näiteks ajaleht Äripäev. Erafirmade juhid ei ole kohustatud oma sissetulekut avalikustama. Seda on kohustatud tegema ainult börsiettevõtted. Mul on kaasas Äripäev, kus on börsiettevõtete juhtide palgad kirjas. On ettevõtteid, kus juhid teenivad enam kui president, ning on ettevõtteid, kus juhid teenivad vähem kui president. Ma tuginen siin tööandjate keskkliidu juhatuse esimehele Enn Veskimäele, kes ütles, et üle miljoni kroonised palgad tekitavad Eesti ettevõtjates põhjendatud pahameelt.

Aseesimees Jüri Ratas

Urmas Reinsalu, palun!

Urmas Reinsalu

Aitäh! Austatud ettekandja! Ma õiendan ühe avalduse ära. Ma pole mingisuguseid presideateid välja saatnud ei selle eelnõu toetamise ega mittetoetamise kohta, nagu sa väitsid. Teine repliik puudutab sinu üsna avameelset avaldust selle kohta, otsekui aktsepteeriksid suuraktisionärid Tallinna linn ja teised seda, et Tallinna Veest kantakse juhtimislepingute abil mingit raha välja. Ja seda olukorras, kus aktisionärid, sealhulgas Tallinna linn, on heaks kiitnud vee hinna tõusu taotluse ja esitanud selle Konkurentsiametile, kes, tõsi küll, on väga mõistlikult selle taotluse sellisel kujul tagasi lükanud. Kehtiv seadus niisuguseid manöövreid kodutarbijate arvel ei võimalda. Millistel motiividel need probleemid on jäetud seaduseelnõus lahendamata ja kuidas hinnata sellist käitumist?

Kadri Simson

Hea kolleeg Urmas Reinsalu! Sul oli seal saali tagumises nurgas väga elav keskustelu ja seetõttu sa vist ei kuulnud täpselt minu väidet. Erinevalt sellest, kuidas eile internetiportaal

Delfi pani sinu sõnad minu suhu, tuletasin mina meelde sinu kaks aastat tagasi antud intervjuud "Aktuaalsele kaamerale", kui sa ütlesid, et riigiettevõtete juhtide palga piir oleks mõistlik. Selle kohta on ka internetis jäljed olemas. Tuleb tuttav ette, eks ole?

Mis puutub Tallinna Veesse, siis ka sellel ettevõttel ma peatusin. Aga see seaduseelnõu ei saa puudutada Tallinna Vett, sest 2000. aastal otsustasid Isamaaliitu esindanud Tallinna linnapea Jüri Mõis ja tema juhitud koalitsioon maha müüa Tallinna Vee enamusaktsiad ning linnapea Jüri Mõis kirjutas kergel käel alla lepingutele, millega anti erainvestorile õigus saada AS-ist Tallinna Vesi täiendavat tulu nõustamistasuna. Nõustamise mahuks esimesel viiel aastal kavandati 10 000 kuni 20 000 tundi, järgmisel kümnel aastal – see tähendab, et see siiani kehtib – 3000 kuni 6000 tundi. Nõustamistasu keskmine hind nn sidusühingule oli 125 dollarit tunni eest. Nii et see küsimus, mille sa praegu mulle esitasid, ei puuduta esiteks seda seaduseelnõu. Ja teiseks, ilmselt oleks kohasem tuletada oma erakonna ajaloolisi seiku meelde sinu erakonna toonase ja praeguse esimehe Mart Laariga.

Aseesimees Jüri Ratas

Andrei Korobeinik, palun!

Andrei Korobeinik

Mul on üks täpsustav küsimus. Oletame, et mõni kahjumis olev riigifirma teeb oma juhiga pikaajalise lepingu ja pakub talle tulemustasu sõltuvalt firma tulemustest ning firma jõuab kasumisse ja selle juhi palk tänu sellele tõuseb. Kas see seadus reguleerib tagasiulatuvalt ka sellist olukorda või selline pikaajaline leping jääb kehtima?

Kadri Simson

Praegu ei ole võimalik sellist lepingut sõlmida, see on juba kehtiva seaduse alusel seadusvastane. Riigivaraseaduse § 86 punkt 2 ütleb, et riigiettevõtte juhi tasu ehk majandusaasta jooksul makstav täiendav tasu ei tohi kokku ületada juhatuse liikmele eelmisel majandusaastal makstud neljakordset keskmist kuutasu. Nii et selliseid suuri boonuseid ei olegi enam võimalik maksta. Sellele on piir peale pandud, sest kunagi katsetati seda näiteks Eesti Lotos. Eesti Loto juhatuse esinaine

boonus osutus suuremaks kui tema ametlik aastapalk. Nii et see piir on juba ette tõmmatud, seda võimalust enam ei ole.

Aseesimees Jüri Ratas

Urmas Reinsalu, palun!

Urmas Reinsalu

Austatud ettekandja! Nii varasem ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse redaktsioon kui ka uus, monopolide ohjeldamise seadusega muudetud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse regulatsioon näeb ette, et vee hinna tariifi kujundamisel saab arvestada üksnes põhjendatud kulusid. Ja seadus on üle lepingu, millised need lepingud ka pole. Seda teemat on pikalt arutatud ning selles küsimuses on jõutud ühisele arusaamale nii õiguskantsleri kui ka Konkurentsiametiga. Sa väidad, et tegemist on põhjendamatute kuludega ja nn juhtimislepingutega seotud aktsionärid aktsepteerivad, et need rahad kantakse tarbijate arvel välja. Mul on küsimus: miks Tallinna linn seda aktsepteerib? Miks selles seaduseelnõus niisuguseid probleeme lahendatud pole? Miks seda tolereerida?

Kadri Simson

Lühike vastus on, et see seadus seda ei muuda. Pikem vastus on, et aastal 2000 tegi Isamaaliidu juhitud linnavalitsus ilmselt liiga kerge käega sellise otsuse ja võttis Tallinna linnale kohustusi, millest ka järgmised linnavalitsused, kes kaasvastutust ei kannan, lihtsal moel, ilma kohtus käimata loobuda ei saa. Me oleme kohtunud Konkurentsiameti juhiga, ta ennustab väga pikka ja kulukat kohtudraamat. Keegi peab selle apsu, mille Isamaaliidu toonane linnapea tegi, kinni maksma. Ja eks see kohtuskäigu tulemusena selgeks saa.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Palun Riigikogu kõnetooli majanduskomisjoni liikme Arto Aasa!

Arto Aas

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu! Mul on suur au siin teie ees olla. Majanduskomisjon arutas Eesti Keskerakonna algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu põhjalikult oma 19. mai 2011 istungil. Eelnõu

algataja poolse ettekande tegi austatud kolleeg Kadri Simson. Olgu öeldud, et samasisulist ettepanekut arutati Riigikogus ka 2009. ja 2010. aastal. Aasta tagasi oli ette pandud piirmäära summa veel 5200 eurot.

Kadri Simson esitas ülevaate eelnõu eesmärkidest ja sisust. Lühidalt kokku võttes on eesmärk seada riigi osalusega äriühingute ja sihtasutuste juhtide tasule ülempiir 6000 eurot kuus. Valitsuse andmetel, mis ühtivad eelnõu esitaja andmetega – vähemalt oli see nii komisjonis –, ületas 2010. aastal 34-st riigi otsustusõigusega äriühingust neljas ettevõttes juhatuse liikme põhitasu nimetatud piiri. Need olid Eesti Energia, Elering, Eesti Raudtee ja Tallinna Sadam. Kui võtta arvesse lisatasu, ületas nimetatud piiri samuti AS-i Eesti Loots juhatuse liikme tasu. Riigi asutatud sihtasutustest ei makstud mitte üheski juhatuse liikmetele eelmisel aastal tasu üle eelnõus pakutud piirmäära. Seega puudutaks käesolev eelnõu otseselt ainult viite äriühingut.

Juhtivkomisjoni ettekandjana tutvustasin komisjoni liikmetele Vabariigi Valitsuse ning Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna seisukohti eelnõu küsimuses. Seejärel esitasid küsimusi ja avaldasid arvamust komisjoni teised liikmed. Et algataja on eelnõu pooltargumente juba tutvustanud, siis toon siinkohal välja kolm peamist vastuargumenti, mis arutelu käigus kõlama jäid.

Esiteks, juhatuse liikmetele makstavale tasule seadusega maksimumpiiri seades võib riik enda osalusega äriühingute konkurentsivõimet ja arengut oluliselt pärssida. Tunnistagem, et loetletud äriühingute puhul on tegemist Eesti kõige suuremate ja strateegilisemate hulka kuuluvate ettevõtetega, kellel on suur mõju kogu Eesti majandusele. Samuti peavad need äriühingud toime tulema rahvusvahelise konkurentsiga oma tegevusvaldkonnas. Seega tuleb juhatuse liikmed leida parimate kandidaatide seast, millega kaasneb vajadus maksta neile konkurentsivõimelist tasu võrreldes era-sektoriga ja ka rahvusvahelisi palgatingimusi arvestades. Äriseadustik sätestab, et nõukogud peavad juhatuse liikmete tasude määramisel arvestama sellega, et tasu vastaks juhatuse liikme ülesannetele ning äriühingu majanduslikule olukorrale. Olemasolevate regulatsioonide alusel on äriühingute ja sihtasutuste nõukogudel juba praegu piisavad võimalused

määrata juhatuse liikmetele põhjendatud suuruselga tasu. Sealhulgas on võimalik ka tasu vähendada, mida väga paljudel juhtudel on ka tehtud.

Teiseks, esitatud eelnõu ei ole kooskõlas riigivaraseaduse kontseptsiooniga. Riigivaraseaduses on lähtutud põhimõttest, et kõigile eraõiguslikele juriidilistele isikutele peaks üldjoontes kehtima üks regulatsioon ja seda olenemata asjaolust, kas äriühingu osanik on riik või mitte. Eesmärk on garanteerida ettevõtlusvabadus kui põhiseaduslik õigus, mille üks osa on ka vaba konkurentsi tagamine. Olgu täpsustuseks lisatud, et Eestis ei ole riigiettevõtteid, on riigile kuuluvad eraõiguslikud äriühingud. Nad ei kuulu avaliku sektori hulka, nende töötajad ei ole avalikus teenistuses.

Kolmandaks, eelnõu mõjusid, selle rakendamist ja rahvusvahelisi kogemusi pole piisava põhjalikkusega analüüsitud. Teadaoleva informatsiooni põhjal ei leidu Euroopa Liidu riikides ühtegi analoogset õiguslikku piirangut.

Lõpetuseks komisjoni otsusest. Kuigi eelnõu algataja ja komisjoniliikmete vahel valitses päris mitmes küsimuses ka üksmeel, otsustati 5 poolt- ja 4 vastuhäälega saata Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 3 Riigikogu täiskogu istungile esimesele lugemisele 2. juunil 2011 ning teha täiskogule ettepanek eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Aitäh!

Aseesimees Jüri Ratas

Täna! Hea ettekandja, teile on üks küsimus. Aivar Riisalu, palun!

Aivar Riisalu

Aitäh, hea juhataja! Hea ettekandja! Väidetakse, et riigiettevõtete juhtide kõrged töötasud tulenevad nende vastutusest, konkurentsi vajadusest arvestamisest ja millest iganes. Me teame, et üsna mitmes riigiettevõttes on ilmnunud väga selgeid probleeme. Toon veel kord näiteks selle 9 miljoni euro suuruse IT-hanke Eesti Energias. Juhataja liikmed justkui peaksid selle eest vastutama. Kas majanduskomisjon on arutanud, et võiks vähemalt välja kutsuda kellegi Eesti Energia juhtkonnast, et oleks võimalik selgeks teha, miks ei ole Eesti Vabariigi kodanikel võimalik normaalselt oma elektriarveid tasuda ja normaalselt elektriarveid

esitada? Või ei ole komisjon seda küsimust arutanud?

Arto Aas

Aitäh! Komisjon on selle lühikese tööaja jooksul Eesti Energia juhtkonnaga paar korda kohtunud. Järgmisel nädalal kohtume Eesti Energia juhtidega Ida-Virumaal. Kindlasti me tõstatame ka selle küsimuse, aga konkreetse eelnõuga seoses me seda komisjonis ei arutanud.

Aseesimees Jüri Ratas

Priit Toobal, palun!

Priit Toobal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma jätkan Aivar Riisalu küsimuse teemal, vastutuse teemal. Palun vastake, kumb vastutab teie arvates rohkem Eesti riigi arengu eest, kas Eesti Energia juhatuse esimees või Eesti Vabariigi president.

Arto Aas

Ma olen teiega nõus, et Eesti riigi kõige tähtsam persoon ja institutsioon on president. Aga minu arust on natuke väiklane tuua raha ja palgateema arutellu presidendi institutsiooni – see pisendab presidendi institutsiooni tähtsust. Ma ei ole küll kordagi kuulnud ühegi presidendikandidaadi, veel vähem presidendi suust, et ta teeks või teeb seda tööd raha pärast või et palk on tema jaoks väga oluline või et palk on põhjus, miks sellesse ametisse minnakse. Kui me räägime äriettevõttest, siis rahalises mõttes on loomulikult Eesti Energia juhtide vastutus väga suur. Tuletan meelde, et Eesti Energia maksis eelmise aasta riigieelarvesse 1,4 miljardit krooni dividende, millest on saanud palka nii õpetajad, arstid kui ka muud inimesed.

Aseesimees Jüri Ratas

Olga Sõtnik, palun!

Olga Sõtnik

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma arvan, et teie kui Estonian Airi nõukogu liige olete üks pädevaimaid vastama sellele küsimusele. Teatavasti Estonian Air ei kuulu nende firmade hulka, keda see seaduseelnõu puudutab. Kuulub või? Juba kuulub, alates

eilsest? Enne siin küll kõlas, et ei kuulu, aga eks te ütle mulle, kas kuulub või ei kuulu. Ent Estonian Airis toimus just juhi vahetus. Kas see inimene, kes ametisse valiti, ei oleks praegu teie arvates sellel kohal, kui kõnealune piirang juba kehtiks?

Arto Aas

Ma ei ole Estonian Airi nõukogu liige ja seetõttu ma ei tea sealset palgapoliitikat, uue juhatuse esimehe palganumbrit ega läbiviitud konkursi tulemusi ja tingimusi.

Aseesimees Jüri Ratas

Tarmo Tamm, palun!

Tarmo Tamm

Aitäh! Hea sõnavõtja, te ütlesite, et komisjoni ettepanek on see eelnõu menetlusest välja hääletada. Samas huvitab see teema Eestimaa kodanikke palju ja on vägagi aktuaalne. Kas on siis demokraatlik selle arutelu kohe lõpetada?

Arto Aas

Ma esindan siin praegu komisjoni ja nagu ma ütlesin, hääletega 5 : 4 komisjon sellise otsuse langetas.

Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja! Ma tänan teid ettekande ja vastuste eest! Rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad soovivad avada läbirääkimisi? Läbirääkimissoove ei ole. Juhtivkomisjoni seisukoht on, et eelnõu nr 3 tuleks esimesel lugemisel tagasi lükata. Alustame selle ettepaneku hääletamise ettevalmistamist.

Head ametikaaslased, panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku eelnõu nr 3 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Poolt 41 Riigikogu liiget, vastu 26 Riigikogu liiget ja erapooletuid ei ole. Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 3 on esimesel lugemisel tagasi lükatud ja langeb seega menetlusest välja. (Tabel 18.)

Teise päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud. Täna meil rohkem päevakorrapunkte ei ole. Ma tänan teid! Soovin teile jõudu teie töös! Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 11.51.
Istungi kestus 1 tund ja 51 minutit.

Juhataja

J. Ratas
Riigikogu aseesimees

